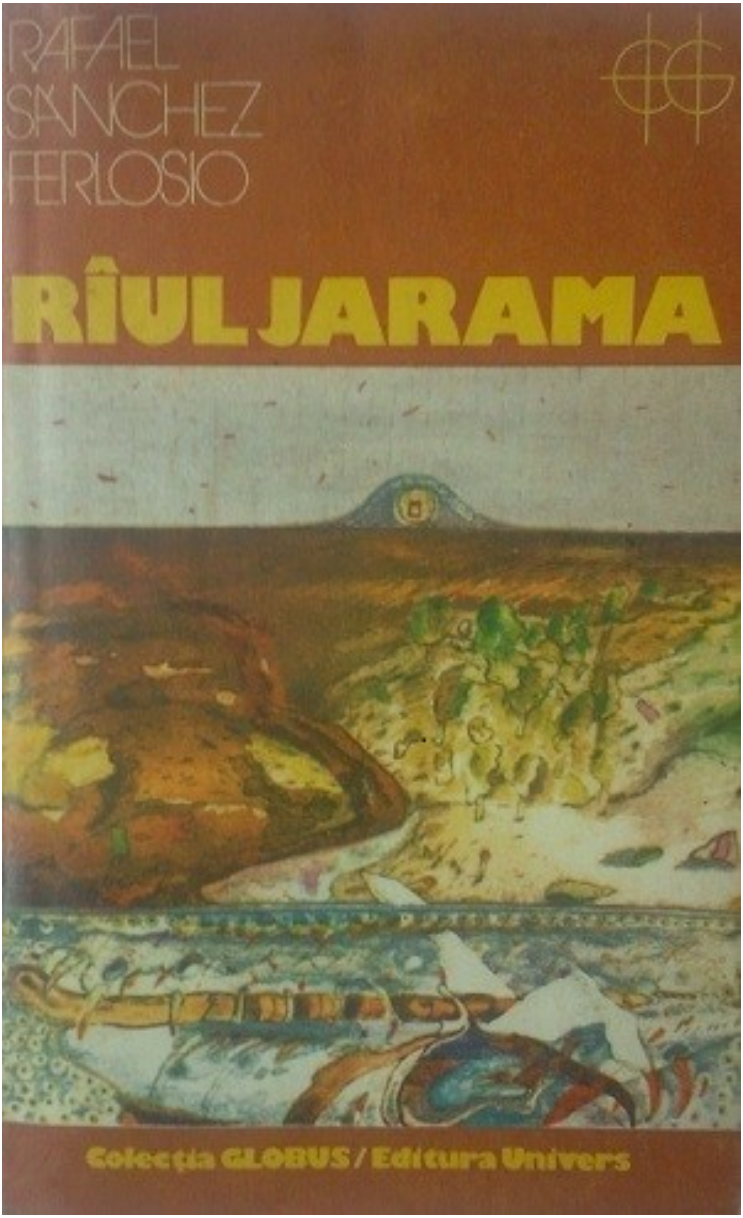

Rafael Sánchez Ferlosio.
EL JARAMA.
Ediciones Destino, Barcelona, decimotercera edición,

1975
(c) R. Sánchez Ferlosio
(c) Ediciones Destino

Toate drepturile asupra acestei versiuni sunt rezervate editurii UNIVERS
GLOBUS

Rafael Sánchez
FERLOSIO

Râul Jarama

Traducere de
PAVEL BUDIMIR

Prefaţă de
MIRCEA-DORU BRÂNZĂ

EDITURA UNIVERS
BUCUREŞTI
1981

PREFAŢĂ

Către sfârşitul războiului civil (1936 – 1939), literatura spaniolă, ca de altfel întreaga cultură, se afla într-un moment critic. Sfâşietoarea dramă pe care poporul spaniol o trăieşte, şi care nu se limitează numai la anii de război, ci se extinde înainte şi după el, marchează profund şi literatura, în special romanul.

Situaţia precară pe care o moştenea deja romanul

spaniol se datora în parte epuizării genului[1], în parte exilului la care fuseseră constrânşi unii romancieri spanioli[2]. Astfel se risipeşte grupul care începuse să prindă contur înainte de declanşarea războiului şi care, prin caracterul accentuat realist al creaţiei lor, ar fi putut continua tradiţia realistă a romanului spaniol. Şi totuşi ce romane avea la dispoziţie cititorul spaniol de la jumătatea secolului nostru? În primul rând, traduceri, foarte multe şi, de obicei, nereprezentative, şi romane ale unor scriitori care nu figurau pe lista celor interzişi. Până la urmă, rămânea foarte puţin, deoarece scriitori ca Unamuno, Ortega y Gasset, Valle-Inclán, Clarín, Pío Baroja, Hemingway, Camus, Dostoievski, printre alţi vreo trei mii, erau interzişi. Cenzura deosebit de eficientă, cu efectele ei ulterioare extrem de negative, a împiedicat aproape orice contact al scriitorilor şi publicului cu problemele care erau specifice Spaniei din acea perioadă şi, în acelaşi timp, l-a îndepărtat pe cititor de scriitor.

Cu o singură excepţie[3], această stare se prelungeşte până în jurul anului 1945, când romanul spaniol este încurajat de instituirea mai multor premii literare şi, în mod deosebit, de Premiul Nadal, care a lansat o adevărată pleiadă de tineri romancieri[4], care prin prodigioasă lor activitate creatoare vor contribui decisiv la înnoirea romanului spaniol.

Trăsătura lor fundamentală este dorinţa evidentă de

---

1 Începând cu generaţia de la ’98 până la războiul civil, romanul spaniol a înregistrat o perioadă de stagnare, dacă nu chiar de regres. Astfel, singurul romancier în adevăratul sens al cuvântului din generaţia amintită este Pío Baroja. Generaţia de la ’914 (Pérez de Ayala, Gabriel Miró, R. Gómez de la Serna) abordează romanul de factură antirealistă, iar generaţia de la ’27 este, prin excelenţă, o generaţie de poeţi.

2 Ramón Sender, Max Aub, Arturo Barea etc.

3 Camilo José Cela publica în 1942 romanul *La familia de Pascual Duarte (Familia lui Pascual Duarte),* considerat de J. M. Castellet ca „primul roman de adevărat interes uman, publicat în Spania după războiul civil”.

4 Carmen Laforet, José María Gironella, Miguel Delibes etc.

apropiere de problematica umană şi aspectele ei – psihologic, social, cultural, politic. Romanul spaniol contemporan îşi îmbogăţeşte tematica din care nu vor lipsi războiul civil cu tragicele lui implicaţii, ecourile acestuia, problemele specifice Spaniei din perioada imediat următoare, copilăria şi adolescenţa etc.

Acum, la mai bine de patru decenii de la momentul de epuizare, stagnare şi interdicţie în istoria romanului spaniol, se disting clar trei grupuri de romancieri, cărora li se datorează actuala panoramă a narativei spaniole.

Primul grup, numit de unii istorici literari[5] *promoţia* sau *generaţia de la 1935,* reuneşte romancieri ca: Ramón Sender, Juan Antonio Zunzunegui, Max Aub, Arturo Barea etc., care şi-au început activitatea literară înainte de 1939, dar şi-au publicat cele mai reprezentative opere după război. Acest grup face primii paşi pe calea distanţării de tendinţa estetico-intelectuală specifică generaţiei anterioare[6] şi a adoptării unei maniere realiste.

Al doilea grup îl constituie *generaţia de la 1945,* care grupează în jurul ei scriitori de talia lui Camilo José Cela, Carmen Laforet, Miguel Delibes, José María Gironella, Elena Quiroga, Dolores Medio etc., uniţi prin realismul propriu întregii lor creaţii. Experienţa războiului civil pe care l-au trăit în anii primei lor tinereţi i-a marcat în asemenea măsură, încât abordarea acestei teme este aproape generală[7] şi se face într-o manieră subiectivă, plină de afecţiune, pe alocuri romantică, datorată neputinţei autorilor de a se detaşa de experienţa pe care au trăit-o. Acest lucru este de înţeles, dacă se ia în

---

5 Cf. J. García López, *Historia de la literatura española,* XVIII ed., Barcelona, 1972, p. 670.

6 Este vorba de faimoasa *generaţie de la ’27* ai cărei cunoscuţi reprezentanţi sunt: Federico García Lorca, Rafael Alberti, Vicente Aleixandre, Gerardo Diego etc.

7 C. J. Cela, *La colmena (Stupul);* C. Laforet, *Nada (Neant);* J. M. Gironella, *Los cipreses creen en Dios (Chiparoşii cred în Dumnezeu), Un millón de muertos (Un milion de morţi). Ha estallado la paz (S-a instalat pacea),* dar şi A. M. Matute, *Primera memoria (Primele amintiri);* J. Goytisolo, *Duelo en el Paraíso (Doliu la „Paradis”) e*tc.

considerare faptul că în aproape toate aceste romane elementul autobiografic are un rol fundamental.

În sfârşit, către 1955, sub influenţa romanului nord-american şi a neorealismului cinematografic italian[8], prinde contur a treia generaţie de tineri romancieri (Rafael Sánchez Ferlosio, Ignacio Aldecoa, Ana María Matute, Jesús Fernández Santos, Juan Goytisolo, Luis Goytisolo, Carmen Martín Gaite, Luis Martín Santos), caracterizată printr-un realism intenţionat obiectiv, rece, testimonial, aproape documentar. Opera acestor romancieri este lipsită, în general, de orice artificiu artistic. Ei se detaşează total de personajele pe care le creează, nu intervin niciodată în desfăşurarea evenimentelor, limitându-şi rolul la acela al unui fin observator. Scriitorii acestei generaţii nu fac nicio analiză, nicio interpretare, lăsându-i cititorului libertatea de a o face singur. Nu mai asistăm la o perioadă îndelungată de desfăşurare a evenimentelor, ci la una *redusă*; acţiunea îşi pierde cursivitatea şi devine *discontinuă,* se segmentează; secvenţele sunt *simultane,* prezintă concomitent mai multe aspecte, lăsând aparenţa lipsei oricărei evoluţii; individualizarea personajelor nu mai este pregnantă, cedând locul unui *protagonism multiplu.* La toate acestea se adaugă o *tehnică obiectivă,* care constă în nararea evenimentelor cu imparţialitatea cu care le-ar surprinde pe peliculă un aparat de fotografiat[9].

Preocuparea pentru estetică şi tehnică literară a avut ca urmare reînnoirea completă a narativei spaniole, şi apariţia „noului val", cum i se mai spune pleiadei romancierilor din deceniul al şaselea al secolului nostru.

Rafael Sánchez Ferlosio, considerat de către

---

8 Cf. Darío Villanueva, «*El Jarama» de Sánchez Ferlosio, su estructura y significado,* Universidad de Santiago de Compostela, 1973, pp. 23–24.

9 Cf. J. M. Castellet, *De la objetividad del objeto,* în „Papeles de Son Armadans", nr. XV, Palma de Mallorca, junio, 1957, p. 311, apud Darío Villanueva, *op. cit.,* p. 30.

majoritatea criticilor literari spanioli drept romancierul cel mai reprezentativ al „noului val”[10], s-a născut la 4 decembrie 1927 în Italia, la Roma. Ambianţa intelectuală din casă îi permite o educaţie foarte îngrijită şi accesul la capodoperele literaturii universale. Studiile universitare şi le începe la Madrid, înscriindu-se mai întâi la arhitectură, apoi la litere şi filosofie (limbi semitice), dar le abandonează pe amândouă pentru a urma un curs de regizori, şi acesta neterminat până la urmă. Se căsătoreşte cu Carmen Martin Gaiţe, după câţiva ani divorţează, iar activitatea publicistică devine sporadică. Aceste sumare date biografice conturează o personalitate în permanentă căutare, dornică de autodepăşire.

A debutat în 1951 cu *Industriaş y andanzas de Alfanhuí (Talentele şi isprăvile lui Alfanhuí),* „povestire castiliană plină de minciuni adevărate”, după cum spune Ferlosio însuşi. Este o carte stranie, o carte de excepţie care se bazează pe un permanent dualism între fantastic şi real. Alfanhuí este, de fapt, un nou Lazarillo, de o factură cu totul deosebită, care prelungeşte motivul picaresc în literatura contemporană[11], dându-i interpretări moderne, pline de poezie.

Publică apoi povestirile *Niño fuerte (Copilul puternic)* şi *Hermanos (Fraţii),* ambele în 1953 în „Revista Española”. În *Niño fuerte* asistăm la permanenta pendulare între imaginar şi real (Eustaquio îşi vede fiul, abia născut, puternic, sănătos, stăpânind peste ani uneltele din fabrică; în realitate totul este trist, pentru că un copil rahitic nu este nici puternic, nici sănătos şi nici nu va putea mânui uneltele din fabrică). *Hermanos,* mai puţin reuşită, prezintă conflictul tipic dintre raţiune şi legăturile de familie. Un an mai târziu publică în revista „Ateneo”

---

10 Cf. J. García López, *op. cit.,* p. 683; Ramón D. Perés, *Historia de la literatura española e hispanoamericana,* Editorial R. Sopena, Barcelona, 1975, p. 437; G. G. Brown – *A Literary History of Spain,* The Twentieth Century, Ernest Benn Ltd., London, 1972, p. 148.

11 Vezi şi C. J. Cela, *Nuevas andanzas y desventuras de Lazarillo de Tormes (Noile isprăvi şi necazuri ale lui Lazarillo de Tormes)*

povestirea *De cinco a seis (De la cinci la şase),* edificatoare pentru tehnica obiectivă: scurgerea timpului, o oră, într-o cafenea. Autorul dispare complet, povestirea reducându-se la dialogul la care asistă cititorul, obligat astfel să deducă situaţia şi chiar personajele.

În 1956, Editura Destino din Barcelona publică romanul *El Jarama (Râul Jarama)* care întregeşte în mod fericit personalitatea literară a lui Ferlosio.

În acelaşi an, ziarul „ABC" din Madrid îi publică *Y el corazón caliente (Şi inima fierbinte),* excelentă mostră de tehnică obiectivă. Povestirea este o transpunere în stil indirect a disputei dintre un şofer care se răstoarnă cu autocamionul şi se încăpăţânează să rămână, pe o vreme geroasă, la locul accidentului – ca şi cum ar fi vrut să moară alături de autocamionul care-i asigura mijloacele de a-şi întreţine familia – şi alţi trei şoferi care încercau să-l smulgă din starea de apatie.

Scrisă tot în 1956, dar publicată în 1961, *Dientes, pólvora, febrero (Dinţi, praf de puşcă, februarie)* prezintă o scenă de vânătoare. Cu mare măiestrie, Ferlosio îmbină dialogul propriu-zis cu transpunerea lui în stil indirect, pentru a descrie vânarea lupoaicei care hăituia turmele unor păstori. Considerată ca fiind cea mai izbutită povestire a lui Ferlosio[12], *Dientes pólvora, febrero* pare să fie[13] primul capitol al unui roman inedit şi neterminat, *Los encinares (Pădurile de stejari).*

Ultima naraţiune publicată de R. Sánchez Ferlosio, *El huésped de las nieves (Oaspetele zăpezilor),* („Cuadernos hispanoamericanos", nr. 167, Madrid, 1963) este o legendă culeasă din munţii toledani.

La cele două romane şi şase povestiri trebuie adăugate câteva articole publicate în diverse periodice şi alte două romane nepublicate: *El fontanero* şi *Escopeta negra (Fântânarul* şi *Puşca neagră),* în ultimul timp, interesul lui Ferlosio a fost captat de teoria limbajului şi de

12 A fost inclusă în mai multe antologii ale narativei spaniole alcătuite de J. de Fernández Santos, F. García Pavón etc.

13 Cf. Darío Villanueva, *op. cit,* p. 53.

gramatică în general, ceea ce l-a împiedicat să fie o prezenţă activă în paginile revistelor literare spaniole.

El Jarama, căruia în 1956 i s-a decernat Premiul Nadal, este, de departe, un roman de o factură specială, unanim apreciat de critica literară, considerat de unii[14] ca cel mai bun care s-a scris în Spania de la începutul secolului.

La prima vedere s-ar părea că este un roman foarte simplu, în paginile căruia nu se întâmplă nimic deosebit. Un grup de tineri madrileni îşi petrec o duminică obişnuită pe malurile râului Jarama, în apropierea Madridului. Şi, într-adevăr, în primele trei sferturi din roman nu se întâmplă nimic demn de reţinut. Ferlosio însă a căutat, şi a reuşit să-i dea cititorului impresia că ia parte la excursia pe care tinerii madrileni o fac pe malurile râului Jamara. Totul decurge în modul cel mai banal cu putinţă până la momentul în care Lucita se îneacă. Se produce deci o schimbare, dar nu în ceea ce priveşte acţiunea, pentru că ea continuă în acelaşi ritm şi cu aceeaşi minuţiozitate, ci în ceea ce priveşte sensul primei părţi. Astfel, găsim în ea momente care, nesemnificative la început, dobândesc acum un sens profund, plin de presentimente şi patos.

Însuşi titlul romanului fixează exact spaţiul în care se va desfăşura acţiunea. Este vorba de râul Jarama care deschide romanul (primul paragraf este o minuţioasă descriere a cursului acestuia, parcă un citat dintr-un manual de geografie): „Voi descrie pe scurt şi în ordine aceste râuri, începând cu Jarama: primele sale izvoare pornesc din gnaisul coastei sudice a muntelui Somosierra… De la Talamanca la Paracuellos râul se trece pe mai multe bacuri până la podul Viveros…” Şi, în acelaşi timp îl încheie (întrucât descrierea trunchiată la sfârşitul primului paragraf, este reluată în ultimul, chiar din punctul unde s-a întrerupt): „… Intră din nou în terenul terţiar şi primeşte din stânga râul Henares, în localitatea Mejorada

14 Cf. Edward C. Riley, *Sobre el arte de Sánchez Ferlosio: Aspectos de „El Jamara”,* în „Filologia” IX, Buenos Aires, 1963, p. 201.

del Campo…” Încadrarea romanului propriu-zis în această descriere, ca şi prologul din Leonardo da Vinci („Apa pe care o atingem într-un râu este în urma celei care s-a scurs şi înaintea celei care vine; aşa este ziua de azi”) sugerează scurgerea timpului şi a vieţii, perpetua mişcare şi înnoire care ne fac să trăim cu intensitate toate clipele şi, odată trecute, să le dăm uitării pentru a ne dedica altora.

Deci primul paragrai se întrerupe în momentul în care se ajunge la podul Viveros de peste Jarama. Aici tinerii madrileni vin să-şi petreacă o duminică de vară. Râul cu împrejurimile sale şi cârciuma lui Mauricio constituie ambianţa în care Ferlosio îşi va observa personajele.

Romanul este împărţit în cincizeci şi şapte de secvenţe (capitolele din romanul tradiţional), cărora li se adaugă cele două descrieri geografice de la început şi de la sfârşit, şi se întinde pe aproximativ şaisprezece ore[15], adică de duminică dimineaţă până în noaptea de duminică spre luni. Aceste cincizeci şi şapte de secvenţe care se desfăşoară în aproximativ şaisprezece ore nu sunt succesive (ca în romanul tradiţional), ci simultane. Permanenta alternanţă de secvenţe, care, în ciuda acestui fapt, prezintă o continuitate aproape perfectă, se localizează pe plajă, în pădure, la bufet sau la cârciuma lui Mauricio Avem, aşadar, o vedere de ansamblu şi în acelaşi timp concomitentă a întâmplărilor, ca şi cum am fi într-o sală de cinematograf şi am urmări simultan pe două ecrane două acţiuni desfăşurate în acelaşi timp de personaje care se mişcă de pe un ecran pe altul. Este vorba în realitate de o naraţiune impersonală, în care comentariul autorului şi prezentarea de către acesta a unor aspecte din trecutul personajelor au fost total eliminate. Intenţia lui Ferlosio este aceea de a arăta, nu de a povesti, lăsându-i astfel cititorului mai multă libertate

15 Cam tot atâtea ore sunt necesare şi pentru a citi romanul cu atenţie, ceea ce l-a făcut pe Edward C. Riley (*op. cit.*, p. 207) să spună că în acest fel Ferlosio a încercat un realism *durativ* care să-l apropie şi mai mult pe cititor de atmosfera romanului.

pentru a se apropia de personaje şi pentru a le interpreta comportamentul. În consecinţă, întregul roman este un dialog, descrierile sau prezentările fiind destul de rare, dar pline de poezie: „Apa roşiatică, portocalie, curgea împletind şi despletind fibrele curentului ce păreau a fi muşchii alungiţi ai râului”, pentru că sunt totuşi un mod în care autorul îşi face simţită prezenţa în roman.

După cum spuneam mai înainte, timpul este una dintre dimensiunile cele mai importante ale temei romanului *Râul Jarama,* şi lucrul acesta este evident încă de la primele pagini. Omul nu poate trăi în afara lui şi apelează la el frecvent pentru a-şi fixa stările sufleteşti, gândurile, faptele. Pe parcursul celor şaisprezece ore în care se desfăşoară întregul roman, referirile directe la timp sunt destul de rare; în cele mai multe cazuri, el este doar sugerat: „Plopii începeau să-şi alungească umbrele lor mari, deşi soarele mai dogorea încă puternic pe bolta cerului”, sau: „Omul cu pantofii albi se opri un moment în prag pentru a aprecia poziţia lunii”.

Aceste ultime mijloace de redare a timpului fără a apela la ceas sunt deosebit de importante în roman, pentru că, pe de o parte, ne reamintesc că timpul este o componentă a naturii, iar pe de alta, conţin o nuanţă de mister, o notă poetică în ambianţa generală de concret.

Însă timpul mai are şi altă valoare în roman, şi aceasta este conferită de prologul din Leonardo da Vinci, care sugerează eterna trecere a lucrurilor, şi de încadrarea acţiunii în descrierea cursului râului Jarama, ca şi cum s-ar prezenta un moment concret din istoria sa, timpul lui specific, timpul infinit din care ni se oferă spre observare şi analiză o secvenţă.

Odată stabilite aceste determinări spaţio-temporale, putem reveni la personajele care se mişcă în limitele lor, şi pentru a le urmări cu mai multă uşurinţă le vom prezenta în două grupuri, în funcţie de locul unde apar. Unul este grupul de personaje de la cârciumă: Mauricio, Faustina, Justina, Coca-Coña etc., oameni simpli de la ţară, reprezentanţi ai unei clase sociale de la limita de jos a

societăţii spaniole. Al doilea grup, şi cel care ne interesează mai mult, este cel al tinerilor madrileni: Lucita, Paulina, Alicia, Mely, Tito, Santos, Daniel, Sebas etc., muncitori, vânzători, funcţionari mărunţi, apropiaţi din punct de vedere social de grupul de la cârciumă. Deosebirea dintre cele două grupuri constă în apartenenţa lor la generaţii diferite, şi, în consecinţă, în atitudinea diferită faţă de ceea ce îi înconjoară, în general, şi faţă de războiul civil, în special. În timp ce personajele de la cârciumă vorbesc despre război ca despre un eveniment încă prezent, deoarece consecinţele lui au afectat grav şi îndelungat Spania nu numai din punct de vedere politic, social, economic, ci, în primul rând, uman, tinerii madrileni nu-l trăiesc, ci abia dacă-l percep, şters şi îndepărtat, deşi ştiu că pe malurile Jaramei au murit peste 40.000 de spanioli. Pentru aceşti tineri striviţi de rutina muncii zilnice şi, desigur, de dificultăţi financiare, lipsiţi de idealuri, de interes, indiferenţi, abulici aproape, incapabili să închege o conversaţie adâncă, petrecerea unei zile pe malurile Jaramei este un adevărat eveniment. Dialogurile pe care le leagă sunt, prin urmare, de o banalitate exasperantă:

— Hei, ce naiba, zise Sebas, doar n-a veţi de gând să vă „încălziţi" acuma, aici, în public. Vrei să fumezi?

— Cu mine vorbeşti?

— Ba nu, cu tata.

— Mersi, iubitule, momentan nu fumez.

— Bine, la revedere şi distracţie plăcută.

Sebastián se întoarse din nou lângă ceilalţi. Alicia îl întrebă:

— Ce-ai vorbit cu ei?

— Nimic, le-am spus că se cam dau în spectacol.

— Dar tu ce-ai cu ei? Lasă oamenii să facă ce le place.

— Şi tu eşti pe drumul cel bun. Nu-ţi face griji, că fac ei oricum ce le place".

Sătui de problemele şi preocupările zilnice, goi sufleteşte, încearcă să se amăgească şi caută salvarea în

divertisment:

„Complicaţii nu-şi doreşte nimeni. Şi tu ai dreptate, şi ea, şi eu, şi cei de colo, toată lumea. Dar în acelaşi timp nu are nimeni. De-aia nu ne face plăcere să se deschidă subiectul ăsta. Sau:

„Alicia fredona:

— E o mare neghiobie… să iei viaţa-n serios…

Paulina şi Alicia izbucniră în râs”.

Este incredibil, dar nici măcar moartea Lucitei nu izbuteşte să-i scoată din apatie. Nu sunt impresionaţi decât pe moment, platitudinea şi indiferenţa faţă de ceea ce se întâmplă în jurul lor şi cu ei fiindu-le definitorii. (S-ar putea ca această înstrăinare, această pierdere a conştiinţei de sine să fie o influenţă a lui John Dos Passos, Faulkner, Alain Robbe-Grillet sau Nathalie Sarraute, care prezintă în romanele lor fenomenologice personaje-obiect, insensibile şi dominate.) Atitudinea şi starea lor îl şochează, bă chiar îl întristează pe cititor, tentându-l parcă să intervină în dialoguri pentru a-i activa şi umaniza. De aceea, ne luminăm când întâlnim o scânteie:

„— Nu te mai gândi.

— Cum adică să nu mă gândesc?

— Nu te mai gândi la asta acuma.

— Când nu dorm, mi-e imposibil să nu mă gândesc la ceva. Nimeni nu poate să nu se gândească în fiecare clipă la ceva anume”.

Iar speranţa ne revine când citim:

„— Politica, mie… Nu citesc ziarele decât pentru filme.

— Ar trebui să fii mai la curent, Mely sau:

„— … Dacă te-ai transforma brusc în bărbat, ai vedea ce repede ţi-ai schimba felul de a gândi. Altfel ai primi mai multe şuturi ca o minge. Am întâlnit eu tipi mult mai încrezuţi decât tine, dar, vezi tu, de îndată ce au luat câteva buşituri, le-au pierit fumurile ca prin farmec. Bagă bine în cap ce-ţi spun”.

Un personaj aparte în romanul lui Ferlosio este râul Jarama; el are o istorie a lui, o viaţă proprie, din care noi

cunoaştem numai două episoade: cel din timpul războiului civil şi cel care se desfăşoară în această călduroasă duminică. Pe parcursul naraţiunii asistăm la o personificare gradată a Jaramei, astfel încât devine axul romanului, un personaj în jurul căruia gravitează toate celelalte. El este descris ca o fiară care îşi pândeşte prada în fiecare an, ca şi cum ar trebui să i se plătească un tribut:

„Cum stătea culcată, vedea celălalt mal, câmpul gol din spatele acestuia şi râpele întunecate peste care noaptea creştea şi avansa invadând pământul, cucerind înălţimile tufă cu tufă, până când le învălui cu totul. Un întuneric cenuşiu, sfios şi felin care pândea să apuce pământul ca o lighioană. În aer plutea o tainică primejdie de gheare, labe şi dinţi ascuţiţi. Era o noapte olfactivă, vorace şi sângeroasă ce umplea de spaimă vizuinile materne lipsite de apărare [...]", iar cei care locuiesc pe malurile lui îl caracterizează astfel:

„— Apa râului ăstuia are mâini şi unghii, ca o fiinţă vie, ca să poată apuca oamenii şi să-i devoreze. [...] E o fiinţă vie, mai vicleană ca o vulpe şi mai periculoasă ca un cuib de vipere, asta e ce curge pe albie în loc de apă".

Râul Jarama o ia de această dată pe Lucita „cea mai inocentă dintre toate". Moartea ei surprinde, cu atât mai mult cu cât această tânără apare, la început, timidă, retrasă, închisă în sine. Abia acum capătă semnificaţie în structura romanului unele momente, fraze sau replici, lipsite de sens în contextul realist, dar care anticipează momentul morţii: intenţia Lucitei, la sosirea de la Madrid, de a merge mai departe de cârciuma lui Mauricio, parcă dorind să se sustragă destinului; curmarea discuţiei referitoare la cadavrele care pluteau pe râu în timpul războiului civil; replica ei „Bine, dar după aia voi o să fiţi obligaţi să mă duceţi acasă", când băieţii din grup îi dau să bea vin, şi numeroase alte aluzii la moarte, care astfel devin prevestiri ale tragicului accident.

Toată ambianţa în care se mişcă personajele din roman şi în care, pe măsură ce avansează lectura, cititorul

ajunge să se integreze şi să o cunoască amănunţit, se datorează înainte de toate măiestriei artistice a lui Ferlosio, adevărat stăpânitor al artei cuvântului. Deşi elaborate, dialogurile sunt autentice, cursive, vii şi ilustrează o mare varietate de limbaj: cel specific tinerilor, cel caracteristic generaţiei între două vârste, limbajul comercial şi cel juridic, cel al copiilor sau folosit pentru copii etc. Bogăţia stilistică a romanului nu constă numai în imaginile poetice pe care Ferlosio le înserează sporadic în dialogul majoritar, ci în special în diversitatea de limbaj, care face ca *Râul Jarama* să fie un adevărat „tratat" de limbă vorbită.

Versiunea românească de faţă continuă seria traducerilor din proza spaniolă contemporană, oferind cititorilor noştri posibilitatea de a cunoaşte unul dintre cele mai reprezentative romane scrise în Spania după războiul civil, întregind, astfel, imaginea asupra narativei spaniole contemporane.

MIRCEA-DORU BRÂNZĂ

NOTĂ LA A ŞASEA EDIŢIE

Cum de-a lungul celor nouă ani de când acest roman se află la îndemâna publicului n-au fost puţini aceia care, crezând că-mi omagiază opera, mi-au zis: „Ce-mi place cel mai mult este descrierea geografică a râului, cu care începe şi se termină cartea", şi dat fiind că ghilimelele care încadrează această descriere nu asigură – din lipsa şi a altor indicaţii, a căror omisiune îmi pare acum absolut de neiertat – efectele de atribuţie (sau neatribuţie) dorite, este de datoria mea să consemnez aici, o dată pentru totdeauna, adevărata sa provenienţă, restituind astfel minunatului scriitor căruia în chip atât de nedrept şi condamnabil i-a fost uzurpată, ceea ce mie însumi, fără nicio umbră de reticenţă sau modestie, îmi place să consider de departe drept cea mai bună pagină de proză din tot romanul. Ea poate fi citită, cu uşoare modificări, în Casiano de Prado, Descrierea fizică şi geografică a

Provinciei Madrid, *Imprenta Nacionál, Madrid, 1864, paginile 10 şi 11. Deşi îmi serveşte doar ca circumstanţă atenuantă, trebuie să adaug, spre dezvinovăţirea mea, că exact micile schimbări făcute pentru a ajusta textul original al lui don Casiano la propriile mele necesităţi prozodice – asta deoarece începutul şi sfârşitul unei cărţi sunt locuri extrem de importante din punct de vedere prozodic – au fost cele care au cântărit în judecata mea şi m-au decis să trec sub tăcere provenienţa. Dar a nu elimina echivocul ar fi azi, din partea mea – pe lângă violarea celor mai elementare norme de politeţe literară, pe care în orice caz ar presupune-o şi ţinând seamă şi de felul cum au evoluat lucrurile –, cea mai scandaloasă ingratitudine.*

RAFAEL SÁNCHEZ FERLOSIO

Apa pe care o atingem într-un râu este în urma celei care s-a scurs şi înaintea celei care vine;
aşa este ziua de azi.

Leonardo da Vinci

„VOI DESCRIE PE SCURT şi în ordine aceste râuri, începând cu Jarama: primele sale izvoare pornesc din gnaisul coastei sudice a muntelui Somosierra, dintre dealurile Cebollera şi Excomunión. Râul curge, atingând provincia Madrid, prin La Hiruela şi pe la morile din Montejo de la Sierra şi Prádena del Rincón. Pătrunde apoi în Guadalajara, străbătând gresii siluriene, până la mănăstirea Bonaval. Intră, prin defileuri foarte strâmte, în falia calcaroasă a cretacicului, aflată în prelungirea celei de la Pontón de la Oliva, şi merge prin Tamajón şi Congostrina, până la Sigüenza. Se uneşte cu râul Lozoya ceva mai jos de Pontón de la Oliva. Apoi se răsuceşte spre sud şi dă naştere luncii de la Torrelaguna, lăsând în stângă localitatea Uceda, situată la optzeci de metri deasupra râului, unde există un pod de lemn. Din locul unde se

uneşte cu râul Lozoya serveşte de hotar celor două provincii. Intră în Madrid cu câţiva kilometri mai sus de localitatea Espartal, situată în falia de nisipuri diluviene din cuaternar, şi apele sale rătăcesc într-o albie nehotărâtă, împiedicând cultivarea pământului. Abia în Talamanca s-a putut amenaja cu apele lui un canal foarte scurt, care să pună în mişcare o moară cu două pietre. Tot aici există un pod devenit acum inutil, pentru că râul l-a refuzat cu mulţi ani în urmă, croindu-şi alt drum. De la Talamanca la Paracuellos, râul se trece pe mai multe bacuri până la Podul Viveros, loc în care taie şoseaua Aragón-Catalonia, la kilometrul şaisprezece de Madrid…”

*

— Mă laşi să dau perdeaua la o parte?

Întotdeauna era aşezat în aceeaşi poziţie: cu spatele la peretele din fund, aflat în întuneric, şi cu faţa spre uşă, în lumină. Tejgheaua îi venea în stânga, paralelă cu direcţia privirii. Aşeza scaunul de-a latul, sprijinindu-şi braţul drept pe spătar, iar stângul pe tejghea. Se închidea ca într-o firidă, cu parapete pe trei laturi, fiindcă pe a patra ţinea să aibă lumină. Voia să-i fie deschis câmpul privirii în faţă şi nu suporta ca perdeaua să-i împiedice vederea spre afară.

— Mă laşi să dau perdeaua la o parte?

Cârciumarul încuviinţă din cap. Era o ţesătură greoaie, din pânză de sac.

I-au aflat repede meteahna, şi, într-o dimineaţă, de cum s-a aşezat pe scaun, ca de obicei, în colţ, i-a dat perdeaua la o parte chiar cârciumarul, fără ca el să-i fi cerut asta. A făcut-o ceremonios, cu un gest aluziv, şi celălalt s-a supărat:

— Dacă te deranjează că dau perdeaua la o parte puteai să-mi spui şi mă căram să beau ia altă parte. Nu-i nevoie să faci fiţele astea ca să-mi spui atâta lucru.

— Hai, dă-o încolo, Lucio, nu poate omul să facă nici măcar o glumă nevinovată. Nu mă deranjează, frate;

ziceam pentru muşte, că e vară, dar mie mi-e totuna, numai să te simţi tu bine. Mă amuză însă mania asta de a te uita tot timpul afară. Nu te-ai săturat de-atâta privit? Mereu acelaşi pom, aceeaşi bucată de drum şi acelaşi gard.

— Nu-i vorba de ce văd şi ce nu văd. Nu ştiu de fapt nici dacă le văd; dar îmi place să fie dată la o parte, chiar dacă tu numeşti asta manie. Altfel te simţi ca în cuşcă şi nu ştii ce să faci cu ochii, la ce să te uiţi. Şi-apoi, mie îmi place să văd cine trece.

— Adică să vezi cine nu trece, poate asta vrei să zici.

Acuma tăceau. Cârciumarul îşi aşezase mâinile păroase pe tejghea, sprijinindu-şi toată greutatea corpului pe coate. O rază de soare se odihnea pe cimentul de jos. Când fluierul trenului îi ajunse la ureche, cârciumarul spuse:

— Nouă fără un sfert.

Amândoi îşi schimbară imperceptibil poziţia. Dinăuntru se făcu auzită o voce de femeie:

— Poate-i spui băiatului ăstuia, când vine, să rămână după-masă ca să servească în grădină. Justina nu poate, pentru că la patru vine prietenul ei s-o ia.

Cârciumarul răspunse în direcţia culoarului de unde venise vocea:

— Şi ăla nu poate alege o zi în cursul săptămânii ca să iasă cu ea? Doar ştie că duminica am nevoie de Justina aici.

Femeia intră, cu capul plecat într-o parte, luptându-se cu pieptănul să-şi desfacă un nod din părul încărunţit, şi zise:

— Fata n-are de ce să se sacrifice aici în fiecare duminică; are şi ea dreptul să meargă la un film.

— Nimeni nu spune să nu se ducă la film. Eu cred însă c-ar trebui să-şi aleagă altă zi.

— Păi cum ai vrea tu să vină băiatul în zi de lucru de la Madrid şi s-o aducă înapoi acasă, dacă el iese de la serviciu la şapte şi jumătate sau chiar mai târziu?

Îşi descâlcise părul şi acum, mai la largul ei, se

adresă bărbatului ei pe un alt ton:

— Şi pe urmă o ia duminica tocmai pentru că nu-i place ca ea să servească în grădină şi să fie nevoită să suporte privirile şi grosolăniile clienţilor. Aici eu îi dau perfectă dreptate.

— Aha, nu-i place? Dar cine mă rog e dumnealui ca să spună ce trebuie şi ce nu trebuie să facă fata mea? Asta-i bună! Doar n-o să mă înveţe el cum s-o educ!

— Ba ar trebui! Da, da! Ca să pricepi şi tu ce-i aia o fată şi să n-o mai ţii aici printre mese ca pe-o chelnăriţă de birt. Ar trebui să ştii şi tu că o fată e o fiinţă gingaşă. (Se oţăra la bărbatul ei peste tejghea, agitându-i prin faţă pieptenele mare şi negru.) Nu-mi vine să cred, Mauricio, că poţi să-ţi baţi joc în halul ăsta de fata ta. Mă bucur c-o ia; şi pentru asta îl admir, să ştii.

— Ia uite, ăsta o să vă facă pe toţi să vă credeţi nişte prinţi!

Lucio se uita când la unul, când la celălalt.

— Prinţi, neprinţi, fata se duce azi şi gata!

Intră în casă pentru a-şi aranja în voie părul.

Mauricio se uită la Lucio şi ridică din umeri. Apoi îşi mutară amândoi privirile spre uşă. Mauricio spuse oftând:

— Aici în fiecare zi i se mai năzare cuiva câte ceva nou.

Tăcură. Dreptunghiul de lumină se lărgise uşor şi acum se reflecta în tavan. Câteva muşte bâzâiau în amestecul de praf şi lumină. Lucio îşi schimbă poziţia şi zise:

— Azi vine lume la râu.

— Da, mai multă ca duminica trecută, dacă aşa ceva se poate. Cu zăpuşeala care a fost săptămâna asta…

— Azi o să vină lume multă, îţi spun eu.

— Dacă aici suntem în câmp şi murim de cald, cum o fi atunci în capitală?

— O să fie înţesat râul de lume.

— Ieri şi alaltăieri trebuie să fi fost cel puţin treizeci, treizeci şi cinci de grade la umbră.

— Da, azi au să vină; azi o să vină o groază de lume la

râu ca să facă baie.

Afişele de pe pereţi îşi arătau culorile stridente. Lumina reflectată din pata de soare de jos se împrăştia în încăpere, dând aerului strălucire şi lumină, ca într-un bar. Pe rafturi sclipea luciul vanitos al sticlelor albe de *cazalla*[16] şi lichior de anason, care îşi etalau etichetele ca pe nişte pietre preţioase, pe corpurile lor de broaşte ţestoase transparente. Tejgheaua frecată şi răsfrecată era plină de pete, crăpături, noduri, asperităţi şi urme de pahare. Mauricio se căznea să scoată un fir de la cârpa de şters care rămăsese agăţat în capul ieşit în afară al unui cui. În crăpăturile dintre scândurile încleiate era săpun şi murdărie. Vinele cele mai rezistente la frecare ieşeau în relief din lemnul a cărui suprafaţă ondulată rămăsese întipărită pe braţele lui Mauricio. Acesta se amuza privind desenul de pe braţe şi îşi scărpina pielea înroşită, de parcă ar fi avut mâncărime. Lucio se scobea în nas. Vedea în cadrul uşii pământul uscat şi livezile de măslini, casele din sat, la un kilometru distanţă, şi ruinele impresionante ale fabricii vechi. Iar de partea cealaltă, pământul ondulat până sub orizontul încins cu o fâşie murdară şi joasă, ca o brumă sau ca praful şi pleava ariilor. De la ea în sus, cerul se întindea semeţ, ca un oţel de cuirasat, fără urmă de nor.

Omul acela acoperi toată uşa cu umerii lui laţi. În momentul în care dădu să intre, privi în stânga şi-n dreapta, iar când trecu pragul, localul se întunecă.

— Unde să las astea? Bună ziua.

Ducea pe umăr o bară de gheaţă învelită în cârpă.

— Noroc, Demetrio. Las-o aici deocamdată; mai întâi trebuie s-o fac bucăţi. Du-te şi adu-le şi pe celelalte, să nu se topească la soare.

Mauricio îl ajută să scoată cârpa. După ce Demetrio ieşi din nou, Mauricio începu să caute prin toate sertarele ciocanul. Demetrio apăru cu a doua bară.

— Unde-ai lăsat căruciorul de nu l-am auzit?

— La umbră, unde puteam, să-l las?

— Mă întrebam şi eu, aşa. Ai adus şi lăzile?

16 Băutură alcoolică.

— Da, două; una cu bere şi alta cu apă gazoasă. N-aţi cerut aşa?

— Ba da. Du-te după cealaltă bară că se topeşte. Să-l ia dracu' de ciocan! Faustina! Îţi iau lucrurile de la locul lor şi pe urmă nu se mai sinchisesc să le pună de unde le-au luat. Faustina!

Ridică privirea şi o văzu în faţa lui.

— Ce vrei? sunt aici. Dacă mă strigi o dată e de-ajuns, doar nu sunt surdă.

— Ah! aş vrea să ştiu şi eu unde mi-aţi pus ciocanul!

— Cauţi creionul şi creionul ţi-e după ureche –, zise arătând spre rafturi. Uite-l colo.

— Îl puneţi şi voi în nişte locuri!… De ce mai avem atunci sertare?

— Altceva?

— Numiic!

Când ieşi, Faustina îl atinse pe Lucio pe umăr şi arătă cu degetul mare înapoi, spre soţul ei, îngânând:

— Aşa-i el.

Lucio făcu cu ochiul şi ridică din umeri. Demetrio aşează ultima bară de gheaţă lângă celelalte.

— Nu aduce încă lăzile. Ajută-mă să sparg gheaţa, dacă eşti bun.

Demetrio ţinea bara iar Mauricio o spărgea în bucăţi cu lovituri de ciocan. O aşchie sări până la Lucio, care o privi cum se topeşte pe mâneca hainei, până se transformă într-o picătură de apă.

— Întregi nu încap bine, dar aşa, bucăţi, frigul e repartizat mai egal. Acuma poţi să aduci lăzile.

Demetrio ieşi din nou. Lucio spuse arătând spre uşă:

— Băiat bun Demetrio ăsta.

— Cam bleguţ, dar bun; un băiat la locul lui.

— Nu seamănă cu taică-su. Ala…

— Noroc că l-a lăsat orfan la timp.

— Bine zici.

— Pe cât e de matahală, pe-atât e de necăjit.

— N-ar face nimănui niciun rău. Băiat bun, da, domnule.

— Are atât de puţină mândrie, încât orice i-ai zice se face că n-aude, de parcă ar fi ceva normal. Altora de vârsta lui le sare imediat muştarul şi-şi închipuie că vrei să-i ţii din scurt.

Umbra anunţă din nou prezenţa lui Demetrio.

— Vreţi să m-ajutaţi puţin, domnule Mauricio?

— Dă-ncoace.

Cârciumarul ieşi de după tejghea şi îl ajuta să pună lăzile jos. Apoi, o bucată de timp, sticlele răsunară ca nişte zaruri, trecând una câte una din lăzile în care fuseseră aduse în lada cu gheaţă. După ce o puse pe ultima, Mauricio îi turnă lui Demetrio un păhărel de *cazalla.*

— Poate treci în după-masa asta puţin pe-aici, să-mi dai o mână de ajutor.

— Ziceam şi eu să mă duc la dans după-masă, domnule Mauricio; ar fi mai bine dac-aţi putea să chemaţi pe altcineva.

— Te ţii tu după vreo fustă dacă dai cu piciorul la bani pentru dans. Bine, ce pot să fac! Fiică-mea se duce la film; nu ştiu pe cine am să chem.

— Păi să v-ajute domnul Lucio, că şi aşa stă tot timpul de pomană.

— Am făcut eu destule când am fost de vârsta ta.

— Ce-aţi făcut? Să vedem…

— Destule. Mai multe ca tine.

— Adică…

— Mai multe ca tine…

Nu cred…

— Uite, băiete, nu ştii încă nimic. Mai ai multe de învăţat.

— Hai, ţine banii şi nu te prinde cu Lucio.

Puse pe tejghea trei hârtii de cinci pesete pe care le scoase din sertar cu mâna udă. Îşi şterse mâna pe-o cârpă. Demetrio aduna bancnotele.

— Bine, o lăsăm pe altă dată. Distracţie plăcută la dans. Am să mă descurc singur, cum oi putea…

— Mă duc să las căruciorul, că se face târziu. Pe mâine.

— La revedere.

Demetrio ieşi din nou în soarele de afară. Mauricio îi spuse lui Lucio:

— Nu poţi să-l obligi. Şi aşa face mai mult decât e dator. Ea crede că pot să dispun de toată lumea şi oricând doresc. Dacă fetei i se năzare să meargă la film, acelaşi drept îl are şi băiatul ăsta, că doar azi e duminică pentru toată lumea. Nu poţi abuza de oameni; chiar cel pe care-l plăteşti nu uită că-ţi face o favoare când stă aici să servească în sfânta zi de duminică.

— Păi, da. Femeile dispun de orice lucru de parcă ar fi al lor. Până şi de persoane.

— În schimb de fiica ei să nu te atingi. Ai auzit doar ce zicea!

— Aşa sunt ele; nimeni n-are cum să le schimbe.

— După-masa asta o să muncesc ca un rob ca să fac faţă.

— E-adevărat. Să vezi câtă lume o să vină. Nu e nici măcar ora zece, şi deja e zăpuşeală.

— Asta da vară! Greu de suportat.

— Mai bine pentru tine; cu cât e mai cald, cu-atât ţi se umple cârciuma mai mult.

— Aşa-i. Păi dacă n-am avea zile ca asta, n-ar merita oboseala să-mi pierd vremea după tejghea. Mai ales că acuma nu mai e ca altă dată, aş! nici vorbă; e plin de chioşcuri pe malul apei şi de-a lungul şoselei. Înainte eram eu – aproape singur. Tu n-ai apucat vremurile alea bune.

— E bine că eşti mai izolat aici.

— Să nu crezi. Lumea preferă bufetele, aşa zgomotoase cum sunt, numai ca să aibă la îndemână râul şi autostrada. Mai ales cei cu maşini; nu mai trebuie să străbată bucăţica asta de drum desfundat.

— Oare când or să-l repare?

— Niciodată.

Pe mirişte se stârni un vârtej de praf la suflarea unei pale de vânt care se târî leneşă între drum şi gard, dansă un moment în cadrul uşii ca o pâlnie uriaşă şi se prăbuşi acolo, lăsându-şi spirala desenată în praf.

— A început vântul, spuse Lucio.

Intră Justina dinspre culoar:

— Bună ziua, domnule Lucio. Ai ajuns deja?

— Odată cu soarele! spuse privind-o. Bună, frumoaso.

— Tată, dă-mi treizeci de pesete.

Mauricio o privi o clipă, deschise sertarul şi scoase banii. Cu ei în mână se uită din nou la fată, apoi îi zise:

— Uite, fată, să-i spui din partea mea lui…

Din casă se auzi o chemare. Justina răspunse:

— Vin, mamă!

Fugi în casă lăsându-şi tatăl cu vorba în gură şi pesetele în mână, dar se întoarse aproape imediat:

— Zice că în loc de treizeci să-mi dai cincizeci.

Mauricio trase din nou sertarul şi adăugă încă patru duros 1 la cei şase pe care-i avea deja în mână.

1 Unitate monetară echivalentă cu cinci pesete.

— Mulţumesc, tată. Ce voiai să spui adineauri?

— Nimic.

Justina se uită la amândoi, făcu un gest de mirare cu bărbia şi ochii, şi intră din nou în casă.

Se auzi brusc zgomotul unui motor care acceleră de câteva ori şi apoi se opri în faţa uşii. Răsunară voci în soarele de afară.

— Dă-mi să te ajut.

— Nu, nu; eu singură, Sebas.

Mauricio ieşi în uşă. Dintr-o motocicletă cu ataş se dădea jos o fată în pantaloni. Recunoscu figura băiatului. Amândoi se îndreptau spre el.

— Ce mai faci, tinere? Ai venit din nou pe la noi?

— Fii atentă, Paulina; ne ţine minte. Dumneavoastră ce mai faceţi?

— Să nu vă ţin minte? Dar ce mai faceţi voi?

— După cum vedeţi, am venit să ne petrecem duminica aici.

Fata purta nişte pantaloni bărbăteşti foarte mari cărora le îndoise manşetele. Pe cap avea un batic bleu cu roşu, legat ca o centură peste tâmple şi ale cărui colţuri îi atârnau într-o parte.

— La iarbă verde, nu-i aşa?

— Da; şi să ne scăldăm în râu.

— Cred că n-a mai rămas nimeni în Madrid pe vremea asta. Cu ce vă servesc?

— Nu ştiu. Tu ce vrei, Pauli?

— Am mâncat înainte de-a pleca. Nu vreau nimic.

— Nu se face, şi eu am mâncat. Se adresă lui Mauricio: Cafea aveţi?

— Cred că este deja făcută în bucătărie, mă duc să văd.

Se îndreptă spre culoar. Fata îi scutura cămaşa însoţitorului ei:

— Ce te-ai murdărit!

— Dragă, e splendid să mergi pe motocicletă, nici nu simţi căldura. Dar de cum te opreşti, iei foc. Ceilalţi mai întârzie puţin.

— Ar fi trebuit să plece mai devreme.

Mauricio intră cu ibricul:

— Avem cafea. Îţi umplu imediat o ceaşcă. Aţi venit numai voi doi?

Turnă cafea într-o ceaşcă.

— Ah, nu, suntem mai mulţi, dar ceilalţi vin cu bicicletele.

— Poftim; zahăr pune-ţi tu cât vrei. Motocicleta asta n-o aveai anul trecut; ai cumpărat-o?

— Nu-i a mea. Aşa aţi crezut? E de la garajul unde lucrez. Şeful mă lasă s-o iau din când în când, duminica.

— Şi voi nu puneţi decât benzina.

— Exact.

— Uite, şi eu tocmai ziceam: băieţii de anul trecut nu mai vin în vara asta. Sunteţi aceeaşi?

— Unii, da. Pe alţii nu-i cunoaşteţi. Suntem unsprezece, nu-i aşa?

— Unsprezece în total, îi confirmă fata lui Mauricio. Eram doisprezece, ştiţi? dar unuia nu i-a venit perechea, în ultimul moment. N-a lăsat-o mama ei să plece.

— Înţeleg. Dar băiatul acela înalt, care cânta atât de frumos, vine şi el?

— Ah, Miguel, zise Sebas. Păi vine, sigur că vine. Ce memorie aveţi!

— Tare frumos cânta băiatul acela!

— Cântă şi acuma. I-am depăşit nu departe de-aici, pe autostrada Barajas. Cred că mai întârzie vreo jumătate de oră. Mi se pare că până la pod sunt şaisprezece kilometri, nu?

— Da, şaisprezece – confirmă Mauricio. Pe motocicletă cred şi eu că e plăcut să mergi.

— Adevărat, pe motocicletă e grozav. Când mergi, aerul îţi răcoreşte toată faţa. Dar imediat ce te-ai oprit simţi dogoarea. Auziţi, voiam să vă întreb… Vă deranjează dacă lăsăm bicicletele aici ca anul trecut?

— Puteţi face ce vreţi; de ce să mă deranjeze?

— Mulţumim. Şi vinul cum e? Tot la fel şi el?

— Nu, ăsta parcă-i mai bun. Un gust asemănător.

— Grozav! Păi atunci aş vrea să ne umpleţi… patru sticle, da; asta pentru acum, dimineaţa.

— Oricâte doriţi.

— Patru sticle, Sebas? Eşti nebun. Ce-o să facem cu-atâta vin? De la bun început vreţi să exageraţi.

— Nu mai spune prostii; patru sticle se duc cât ai zice peşte.

— Bun, dar tu ai grijă să nu te îmbeţi, auzi? Că pe urmă începeţi cu tâmpenii şi ne stricăm ziua din cauza blestematului ăsta de vin.

— Nu-ţi face griji pentru atâta lucru, fetiţo, interveni Lucio. Lasă-l; să-i fie de bine. Că vinul pe care-l bea acum îl bea în contul perioadei de după căsătorie. Atunci o să fie câteva vedre mai puţin, nu-i bine aşa?

— Când ne căsătorim o să fie altceva. Acum însă e acum.

— N-ascultaţi de el. E un tip periculos; eu îl cunosc.

— Mă cunoşti prea bine, spuse Lucio râzând. E rău când eşti cunoscut prea bine într-un loc.

— Păi încearcă să te duci altunde, să vedem dacă te tratează ca aici.

Lucio îi făcu semn fetei să se apropie şi îi zise încet la

ureche, în dosul palmei: „Vorbeşte aşa pentru că are încredere în mine; de asta, mă-nţelegi?”

Paulina zâmbi.

— Ce secrete ai tu acolo cu fata? Nu vezi că prietenul ei e supărat?

Sebastián zâmbi şi spuse:

— Da, da; vedeţi că sunt al naibii de gelos… Aşa că, aveţi grijă!

— Hooo, e gelos! Aş vrea să fie adevărat!

Sebastián se uită la ea şi o trase spre el, apucând-o pe după umeri.

— Hai încoace, vino cu mine, iubirea mea. Ce zici, mergem afară să vedem dacă vin ceilalţi?

Cum vrei tu! Dar cât e ceasul?

— Zece fără douăzeci şi cinci; trebuie să sosească. La revedere, domnilor.

— La revedere.

Ieşiră şi o luară spre trecerea de nivel. Paulina spuse:

— Ce tip straniu! Ai văzut cum se strâmba când vorbea.

— Ce ţi-a spus?

— Nimic; ceva cum că celălalt are încredere în el. Doamne, dar ce cald e!

— Da. Vreau să vină ăia odată, ca să intru imediat în apă.

— Să nu cumva să te gândeşti să intri în apă înainte de unsprezece şi jumătate, că ţi se poate face rău.

— Vai, dar cum îmi porţi de grijă, Pauli! O să fie oare la fel şi după ce ne căsătorim?

— Puţin îţi pasă ţie de asta. De fapt îmi bat gura de pomană, pentru că nu m-asculţi niciodată.

— Ce-mi spui tu e întotdeauna bine, dragostea mea. Şi-mi place să-mi spui.

— Da, şi ce câştig am eu că ţie îţi place, dacă tot nu pui nimic în practică?

— Te iubesc mai mult, asta câştigi. Ţi se pare puţin?

— Măi, dar îngâmfat mai eşti; ceva de groază.

— Te iubesc, soarele meu.

— Lasă, dragule, că ne ajunge soarele de pe cer. Cel puţin ăsta de azi. Uite, vine trenul.

— Numărăm vagoanele?

— Ce chestie! De ce?

— Aşa, de plăcere.

*

— O pereche simpatică, spuse Lucio. Uite-i că se întorc.

Mauricio, care spăla sticlele, îi spuse:

— Au fost şi anul trecut, dar mi se pare că pe atunci nu erau încă logodiţi. Poate că s-au logodit după aceea.

— Nu-mi plac pantalonii ei. Sunt oribili! De ce naiba se îmbracă aşa?

— Din cauza motocicletei, omule. Cu pantaloni e mai simplu. Şi mai decent.

— Aş! Mie nu-mi plac fetele care se îmbracă aşa; parcă ar fi nişte recruţi.

— Îi sunt puţin cam mari. Poate că i-a-mprumutat de la vreun frate.

— Ehei! unde-s fetele de altă dată cu rochiile lor frumoase. Astea de-acuma nu fac decât să *se* schimonosească. În Madrid bunul gust s-a cam pierdut, şi lumea nu mai ştie să se îmbrace.

— Fugi, dom'le. În Madrid, îţi spun eu, femeile se îmbracă cu un gust cum n-ai să vezi tu la ţară cât trăieşti. Ce stofe, ce modele!

— Da, şi? Dar tot acolo se petrec şi lucrurile cele mai oribile. La urma urmelor, este centrul, capitala Spaniei, şi bineînţeles că acolo vezi de toate; e normal ca Madridul să aibă şi ce-i mai bun şi ce-i mai rău.

— Da, numai că în Madrid sunt mai multe lucruri bune decât rele.

— Poate pentru noi, cei de la ţară. Dar du-te şi întreabă-i pe ei. Uite dovada aici, o ai chiar acum; îi vezi cum vin să-şi petreacă duminica? E clar că sunt sătui de-atâta capitală pentru că, dacă s-ar simţi bine acolo, n-ar

ieşi. Şi nu sunt unul, doi… sunt cu miile cei care pleacă în fiecare duminică, fugind de căldură. Aşa că nimeni nu poate spune unde-i bine; că lumea se satură de toate, până şi cei din capitale.

Mauricio terminase de umplut sticlele şi le ştergea cu o cârpă. Tăceau. Lucio privea dreptunghiul de câmp ce se vedea prin cadrul uşii.

— Ce pământ şi ăsta! exclamă.

— De ce spui aşa?

— De ce spun ce?

— Ce-ai spus.

— Ce pământ şi ăsta? Păi pentru că priveam câmpul.

— Aha!

— Nu, nu râde. De ce râzi?

— De tine. Eşti cam bleg în dimineaţa asta.

— Te amuză?

— Al naibii de tare.

— Nici nu ştii ce plăcere îmi face.

Câmpul avea culoarea arzătoare a miriştilor. Un ocru neprimitor, fără nicio pată, sub toropeala vagă, impalpabilă a acelei mantii de aer prăfuit. Dealuri ondulate se sprijineau succesiv unele de altele ca spinările unor animale obosite. Ascuns, cufundat în această turmă curgea râul Jarama. Dincolo de el, câmpurile necultivate repetau aceeaşi culoare a miriştilor, ca şi cum soarele caustic al verii ar fi uniformizat într-un singur ocru murdar toate nuanţele pământului.

— Vrei să fumezi? întrebă Lucio.

— Acuma nu; poate mai târziu. Mulţumesc.

— Păi atunci nici eu nu-mi răsucesc prima ţigară, aştept până fumezi şi tu. Cu cât încep mai târziu, cu-atât mai bine pentru tuse. Dar ia spune-mi, pleacă cumva Faustina sau fiica ta la San Fernando?

— Acuşi, cred. De ce?

— Te deranjează dacă le cer să-mi cumpere o pungă cu tutun?

— Aranjează cu ele direct. Roagă-le când pleacă, să vedem. Dar tu nu te duci să mănânci?

— Nu cred. Fratele meu şi nevastă-sa au plecat la Madrid, la rudele ei. La ora asta or fi deja în tren.

— Şi tu n-ai de gând să dai pe-acasă?

— Tocmai. Poate trec ele să-mi ia şi mâncarea… Cred că cumnată-mea mi-a lăsat-o pregătită în bucătărie. M-ar scuti să fac drumul ăsta.

— Şi ce mai doreşte domnul marchiz? Nu-i de-ajuns că au să vină încărcate ca vai de ele, mai trebuie să-ţi aducă şi ţie mâncarea la nas…

— Ah, atunci mai bine lasă. Dacă o să am chef, mă duc eu. Dacă nu, o să mănânc deseară, tot aia e.

După ce se scurseră toate vagoanele mărfarului, de partea cealaltă a trecerii de nivel apăru grupul întreg al bicicliştilor. Când îi zări, Paulina începu să-i strige şi să dea din mână:

— Miguel! Alicia! Aici suntem!

— Salut, copii! le răspunseră de partea cealaltă. Ne aşteptaţi de mult?

Barierele începură să se ridice încet. Bicicliştii se îndreptară spre şine ducând bicicletele de ghidon.

— Ce mândri suntem de motocicletă! zise Miguel, apropiindu-se de Sebas şi de prietena lui.

Erau transpiraţi. Fetele purtau baticuri colorate, ca Paulina, cu colţurile atârnând. Ei aveau aproape toţi cămăşi albe. Unul purta tricou cu dungi orizontale, alb cu albastru, ca marinarii, îşi acoperise capul cu o batistă pe care o înnodase la cele patru colţuri. Pantalonii şi-i băgase în şosete. Alţii, în schimb, aveau clame speciale pentru bicicletă. O fată înaltă, ultima, se izmenea încercând să treacă bicicleta peste şine şi o blestema întruna.

— Vai, măi, ce rablă nenorocită!

Avea nişte ochelari de soare albaştri cu desene, cu părţile laterale ridicate în sus ca nişte prelungiri ale genelor ce-i dădeau un aer mitic şi japonez. Şi ea purtă pantaloni. Când ajunse lângă Paulina, îi zise:

— M-am ţinut de cuvânt, după cum vezi.

Paulina îi admira pantalonii:

— Vai, tu, ce bine îţi vin; ca turnaţi. Ai mei parcă sunt

de pomană. Ai cui sunt?

— Ai fratelui meu, Luis.

— Ce bine-ţi vin! Ia întoarce-te, să te văd.

Fata îşi răsuci şoldurile cu o mişcare studiată, fără să lase bicicleta din mâini.

— Eşti bună de manechin! spuse râzând băiatul cu tricoul de marinar. Astea zic şi eu forme!

— Lasă complimentele pentru mai târziu, că ne calcă trenul, îi răspunse fata ieşind dintre şine.

— Aţi avut vreo pană? întrebă Sebastián.

— Aş! Mely se oprea însă la fiecare douăzeci de metri zicând că ea nu-i făcută pentru asemenea curse, şi că nimeni n-o poate obliga să se obosească.

— Dar pentru ce fel de curse e făcută Mely?

— Eh…

— Lasă că nu v-a cerut nimeni să mă aşteptaţi; puteam la fel de bine să ajung şi singură.

— Singură, cu pantalonii ăştia, n-ai ajunge prea departe, te asigur eu.

— Nu mai spune! Şi de ce mă rog?

— Pentru că destui ar fi avut chef să te însoţească.

— Da, cu multă plăcere; numai să nu fi fost ca tine…

— Hei, ce facem aici la soare? Haideţi o dată!

— Hotărâm soarta lui Mely.

— Puteţi s-o lăsaţi pentru mai târziu, când o să găsim puţină umbră.

Unii o porniseră deja la drum.

— Tu n-ai putut să-mi găseşti o bicicletă mai proastă?

— Dragă, prima pe care mi-au dat-o. Voiai să rămâi per pedes?

— Noi ne urcăm pe biciclete; nu văd de ce-am merge pe jos.

— E cea mai infectă rablă pe care am urcat în viaţa mea, îţi jur. Exact ca alea ale jandarmilor, vopsite în culoarea alunei, aşa că îţi închipui.

— Cum a ajuns mâncarea?

— Nu ştiu, răspunse Sebastián, e încă în ataş. O să ne uităm acuma şi-o să vedem dacă a păţit ceva, deşi nu cred.

Miguel şi una dintre fete îi însoţeau pe cei care le ieşiseră în întâmpinare, ducând bicicletele de ghidon; ceilalţi încălecaseră pe ele şi o luaseră înainte. Paulina spuse:

— Bineînţeles că s-a zdruncinat destul de rău; cutiile făceau un zgomot al naibii.

— Numai de nu s-ar fi deschis…

— Fii atent o chestie; proprietarul îşi aduce aminte de noi. M-a recunoscut imediat.

— Ce vorbeşti?

— Şi de tine îşi aminteşte. A întrebat, nu-i aşa, Pauli, „unde-i băiatul care cânta?”

Cei din faţă ajunseseră deja la cârciumă. Băiatul cu tricoul în dungi sosise primul şi o apucase la dreapta din şosea. O fată trecu pe lângă el înainte.

— Pe aici, Luci! îi strigă. După mine! Aia e, uite, acolo!

Fata întoarse bicicleta şi se luă după ceilalţi.

— Unde-i grădina?

— Gardul ăla, îl vezi? de după care apar puţin vârfurile pomilor.

Sosi tot grupul şi se opriră în faţa uşii.

— Ah, e plăcut aici!

— Mely tot timpul în coadă, ai observat? Cineva îşi aruncă ochii spre cârciumă şi citi:

— „Puteţi veni cu mâncarea dumneavoastră”.

— Aoleu, ce stacană de apă am să beau acuma! Cât un butoi!

— Eu de vin.

— La ora asta? E cam devreme!

Începură să intre.

— Ai grijă la treapta asta.

— Da, mersi.

— Unde lăsăm bicicletele?

— Aici, afară, pentru moment; or să ne spună îndată.

— N-am mai fost niciodată aici.

— Eu, da, de mai multe ori.

— Bună ziua.

— Bună ziua.

— Fernando, ajută-mă, te rog, că mi se agaţă fusta.

— Aici e mai răcoare.

— Da, cel puţin se poate respira.

— De figura dumitale îmi aduc aminte.

— Bună ziua; ce mai faceţi?

— După cum vedeţi, vă aşteptam. Chiar mă miram că nu vă văd deloc pe-aici anul ăsta.

— Îmi daţi un pahar cu apă, dacă sunteţi amabil?

— Cum să nu. Şi băiatul înalt care cânta? Nu spuneaţi că vine şi el?

— Ba da; vine în urmă cu perechea lui şi cu cei cu motocicleta. Se vede că le place soarele.

— Nu cred că astăzi poate place cuiva pentru că dogoreşte prea tare. Să ştiţi că sticlele astea de vin sunt pentru voi.

Erau aliniate şi străluceau pe tejghea, patru la fel, de câte un litru. Vin roşu.

— Le-au cerut cei doi cu motocicleta, imediat ce-au sosit.

— Bine, atunci să pornim atacul. Cine vrea să bea, băieţi?

— Stai cuminte, zăpăcitule!

— De ce?

— Lasă sticluţele, pentru plajă; acuma, dacă e cazul, luăm câteva pahare, separat.

— Bine şi aşa. Tu vrei vin, Santos?

— Dacă-mi daţi…

— Eu beau apă.

— Nu bea multă, că eşti încălzit.

— Tipii ăştia n-au scos încă mâncarea din ataş; nu ştiu ce-au făcut de când au ajuns.

— Tito, tu bei un pahar?

— Pentru moment, doar apă. După aceea mai vedem noi.

— Voi ce vreţi, apă, vin, sifon, oranjadă, coca-cola, suc de ananas?

— Parcă ai vinde tu; ţi-ar sta a-ntâia ca barman,

dragă.

— Pentru fetele care nu vor vin nu am decât apă gazoasă.

— Eu, dragilor, mă aşez puţin şi nu beau nimic, înţelegeţi, până nu-mi trece năduşeala.

— Bine faci. Vrei apă din asta, Lucita?

— Gazoasă, da.

— E mai bună decât apa normală, cert, pentru că o ţin la rece, spuse Mauricio, aplecându-se deasupra lăzii cu gheaţă. Cealaltă e la temperatura camerei.

— Atunci înseamnă că e ca o supă.

— E bună, zise Tito; îţi taie setea.

— Când eşti prea încălzit, adăugă Mely care se relaxa pe scaunul ei, nu e bine să bei lichide prea reci.

Era înaltă şi avea şolduri frumoase. Sub stofa pantalonilor se ghicea o carne tare. Îşi întinse braţele goale pe marmura rece a mesei. Santos îl întrebă pe cârciumar:

— Ne daţi voie să băgăm bicicletele în grădină, ca anul trecut?

— Da, sigur; când doriţi.

— Atunci, haideţi; fiecare şi-o ia pe-a lui.

— Ştiţi, cred, cum ajungeţi; pe aici, în capătul culoarului.

— Da, mulţumesc, îmi amintesc.

Ieşiră să-şi ia bicicletele în momentul în care ceilalţi patru ajungeau la cârciumă. Santos zise:

— Sebas, ai putea să scoţi bagajul din ataş în timp ce noi ducem bicicletele în grădină.

Miguel intră şi i se adresă cârciumarului, zâmbind:

— Bună ziua. Ce mai faceţi. Mi-au spus băieţii că aţi întrebat de mine.

— Foarte bine, mulţumesc, mă bucur să vă văd. Tocmai le spuneam că eram mirat văzând că anul ăsta nu mai apăreţi pe-aici.

— Păi uitaţi c-am venit.

Ceilalţi treceau cu bicicletele prin faţa tejghelei şi se îndreptau spre grădină, în fund. Erau trei ziduri de

cărămidă veche, închise pe a patra latură de zidul din spate al casei; pe alocuri erau acoperite de iederă şi viţă de vie, care înaintau pe sârme aşezate orizontal. Mai erau acolo trei copaci micuţi, trei salcâmi.

— Ah, ce drăguţ e! exclamă Mely.

Mesele erau aşezate de-a lungul zidurilor, sub bolta de viţă; măsuţe pliante, decolorate, şi două mai mari, din lemn de pin. În jurul lor, scaune pliante sau bănci ţărăneşti din jumătăţi de trunchi, fixate în pământ pe lângă ziduri. În partea din spate a casei, printr-o fereastră deschisă se zărea cârciumăreasa trebăluind în bucătărie; prin fereastra aşezată simetric de partea, cealaltă a uşii de la culoar, se vedea strălucirea metalului cromat al unui pat acoperit cu o pătură galbenă.

— Rezemaţi-le aici.

Sprijiniră bicicletele de cutia de punctaj a jocului cu broască.[17] Santos băgă degetele în gura broaştei de bronz.

— Atenţie că muşcă!

— Mai târziu jucăm?

— După masă. Organizăm un meci în toată regula.

— Bravo, au şi decis băieţii! Şi pe noi o să ne lăsaţi să ne plictisim din cauza găselniţei voastre, frumos!

— Nici eu nu sunt de acord. Dacă încep jocul cu broasca, s-a dus naibii ziua de azi.

Se întorceau prin culoar. Băiatul cu tricoul de marinar rămase în urmă şi strigă:

— Hei, uite! Uită-te o clipă!

Santos întoarse capul şi din umbra culoarului îl văzu în lumina grădinii, agăţat cu capul în jos de trunchiul subţire al unuia din pomi.

— Hai, Daniel, las-o baltă! Ştiu doar foarte bine că eşti mare atlet.

Daniel veni lângă el şi îi spuse:

— Tu nu poţi să faci figura asta.

Intră în local în urma tuturor. Aduseseră deja cutiile

17 Joc de îndemânare, cu punctaj, în care se încearcă introducerea unor jetoane pe gura unei broaşte de bronz sau în sertăraşele din lada pe care e aşezată.

de aluminiu pentru alimente şi Mauricio le aşezase într-un colţ al tejghelei.

— Putem coborî la râu, zise Miguel. Cât e ceasul?

— Acuşi e zece, îi răspunse Santos. Din partea mea, când doriţi, spuse şi îşi goli paharul cu vin dintr-o sorbitură.

— Păi haideţi, să mergem o dată. Să ia cineva sticlele.

— Venim la prânz după astea. Nu ştim încă unde o să mâncăm, la râu sau aici, sus; după chef.

— Cum doriţi. Aici sunt în mâini bune, fiţi siguri.

— Atunci, pe curând.

— Distracţie plăcută şi să vă simţiţi bine.

— Mulţumim, la revedere.

Lucio îi văzu profilându-se unul câte unul în cadrul uşii şi luând-o la stânga, către drum. Apoi spaţiul uşii rămase din nou gol, un dreptunghi galben şi orbitor. Vocile se îndepărtaseră.

— Tineretul se distrează! zise Lucio. Sunt la vârsta cea mai bună. Ce bine era cealaltă fată cu pantaloni; aia într-adevăr are clasă şi ştie să-i poarte!

Îi modela formele în aer, cu ambele mâini, în cadrul luminos al uşii.

— Vezi, domnule, că totul e chestie de cine îi poartă? Scoate acuma ţigara aia, hai.

Foindu-se pe scaun, Lucio îşi scotocea buzunarele în căutarea tabacherei cu tutun şi a foiţei de ţigară. Până la urmă le găsi într-un fund de buzunar şi le puse pe tejghea. Mauricio le luă şi, în timp ce-şi răsucea ţigara, spuse:

— Nu-i bine să fumezi prea de dimineaţă; cu cât te abţii mai mult, cu atât e mai bine pentru sănătate.

— Dar cât e de fapt ceasul?

— Dragă, mă miră că mă întrebi. Ce te interesează pe tine ora, de vreme ce până acum nu te-a interesat niciodată?

Lucio făcu o strâmbătură cu jumătate de faţă:

— Da? Te miră mult? Păi uite, o fi pentru că am început să-mbătrânesc.

— Tu nu eşti bătrân, dar nu te mişti cât e ziua de lungă. Eşti amorţit pentru că nu faci niciun exerciţiu.

— Exerciţiu? Nici nu-i nevoie. Am făcut eu destule…

— Când?

— Cum când? Înainte!

— Înainte de ce?

— Înainte de aia. Şi acolo. Păi tu îţi închipui că nu făceam deloc mişcare. Lumea aşa crede, că acolo nu faci altceva decât stai şi aştepţi mâncarea. (Mauricio îl privea atent, aşteptând noi amănunte.) Ce ne mai speteam acolo! În celulă nu se intra decât noaptea. Mai rău ca în libertate. În plus, fără niciun câştig. (Ridică ochii de pe ţigară spre faţa lui Mauricio.) Bine, ce te uiţi aşa?

Mauricio îşi reluă treaba şi termină de răsucit ţigara.

— Nu, nimic, mă duc să… (se retrase spre mijlocul tejghelei), să umplu câteva ulcele, că în curând o să sosească muşterii. Justina! Justina!

Dinăuntru se auzi vocea fetei:

— Vin, tată!

Apăru în uşă.

— Ce doreşti, spune-mi!

— Să pleci odată cu mama ta la San Fernando, că pe urmă se face târziu şi-mi trebuie lucrurile alea pentru la prânz. Ah, uite; domnul Lucio ar dori să te roage ceva. Hai, spune-i tu.

— Nu, draga mea, numai dacă nu vă deranjează; v-aş ruga să-mi luaţi o pungă de tutun din alea verzi.

— Cu plăcere.

— Stai să-ţi dau banii.

— E tot aia, mi-i dai la întoarcere, spuse fata şi intră în culoar.

Lucio îi mai strigă, răsucindu-se în scaun:

— Şi un pacheţel de foiţă de ţigară…!

— Păi nu ziceai şi de mâncare?

— Taci, nu-i nevoie. Să nu le sufli nicio vorbă despre asta.

*

Mergeau repede, nerăbdători să vadă râul. Traversară şoseaua şi continuară pe un drum perpendicular. Mely întrebă:

— E departe?

— La copacii ăia, îi vezi?

În faţa lor, copacii îşi iţeau vârfurile coroanelor. Lângă râu şi pădurice era probabil o denivelare bruscă.

— E mare?

— Ai să-l vezi acuşi.

Nu-l zăriră decât atunci când ajunseră la marginea râpei. Apăru brusc. Aveai impresia că nu era niciun râu acolo, pentru că apa avea aceeaşi culoare cu pământul de pe cele două maluri, ca şi cum însuşi acesta ar fi curs lichid în albie.

— Ce apă infectă! exclamă Mely. Şi voi îl numiţi ăsta râu?

— O fi aşa din cauză că a fost tulburat, îi replică Luci.

Se opriră să-l privească de pe marginea râpei ce se ridica cu vreo zece, cincisprezece metri deasupra nivelului apei.

— M-am dezumflat, dragă. Asta numai râu nu e. Ce dezamăgire.

— Păi tu cum ai vrea să fie, ca Amazonul?

— Voi, fetelor, n-aţi mai văzut niciodată râul Jarama? întrebă Daniel. Întotdeauna e aşa, de culoarea asta.

— Mie nu-mi place; parcă ar fi murdar.

— Nu-i murdar, tu. E din cauza argilei pe care o cară. Pare murdar, dar nu e. Ai să vezi ce apă grozavă!

— Ah, n-am de gând să beau din ea; nici măcar în vis.

— Nu ziceam pentru băut, Mely, râse Daniel. Grozavă pentru baie.

Tito le arătă ceva la stânga, în susul apei.

— Fiţi atenţi; pe acolo, pe sus, trece trenul.

Se vedea un pod cu şase bolţi din cărămidă, iar mai în spate se profila podul de la Viveros, în apropierea caselor de pe şosea. Păduricea de sub râpă era o insulă lungă, în formă de fus, care împărţea apa râului în două

braţe inegale. Cel dinspre râpă, foarte îngust, era secat din cauza căldurii şi acum nu mai curgea. Insula era legată de mai în această parte şi se putea ajunge pe ea aproape în orice punct, doar traversând albia îngustă cu nămol roşu şi alunecos. Numai în dreapta mi era încă puţină apă; un braţ mort care separa vârful. Insulei de mai, formând o peninsulă ascuţită. În dreptul vârfului peninsulei, unde braţul mort se unea cu celălalt braţ, apa era zăgăzuită într-un lac spaţios de către digul de ciment al unei mori sau al unui sistem de irigaţie. Pentru a coborî în pădurice, trebuia s-o iei pe o scăriţă inegală, săpată chiar în pământul râpei.

— Să mergem o dată, că pişcă soarele.

Treptele scăriţei erau tocite, aproape nivelate. Jos se produse multă ilaritate când una din fete patină pe nămol şi căzu în fund în cele două şanţuri lăsate de călcâie, dezgolindu-şi picioarele până sus de tot. La început îi fu ruşine, dar imediat înălţă capul şi începu să râdă, văzând că şi ceilalţi râdeau.

— Vai ce bleagă sunt! Ce împiedicată! spuse de jos.

Santos o apucase de mâini şi o trăgea în sus, dar ea nu reuşea să se ridice de râs.

— Ce adormită sunt! zicea fericită.

— Te-ai lovit?

— Aş! Am căzut pe moale.

— Mi-a plăcut spectacolul, Carmela, spuse Mely. Ţi s-au văzut până şi chiloţii.

— Vai, ce îngrozitor! Bine că n-aţi văzut decât atâta.

— Ne-ai fotografiat pe toţi, zău.

— Hai, dragă, ridică-te o dată!

— Uşurel, băieţi, uşurel… şi izbucni din nou în râs.

— Pe urmă să-ţi speli fusta în apă, când o fi să intrăm în râu, o sfătui Alicia. Se usucă într-o clipită.

— Dar şi căzătura lui Fernando, când am fost la Navacerrada, a fost de pomină. Vă amintiţi?

— Cum să nu! De fiecare dată e rândul cuiva.

— Eu îmi aduc cel mai bine aminte; m-am lovit al dracului de tare de pietroaiele alea.

— Te-ai supărat foc că noi am râs şi-am făcut haz de

tine…

— Păi cred şi eu; doar nu era să mă amuze.

— De ce oare râde lumea când cineva cade? E de-ajuns ca cineva să se dea cu roatele-n sus, ca ceilalţi să se prăpădească de râs.

— Fiindcă atunci când cineva cade, te face să te gândeşti la un măscărici, îşi dădu cu părerea Mely.

Sub copaci erau deja grupuri de oameni aşezaţi în cercuri pe ziare sau pături. Iarbă nu era aproape deloc; doar un pământ sterp şi colbuit. Ici, colo se vedea câte un smoc de iarbă contorsionată, îmbâcsită de praf. Pe pământ zăceau termosuri, pepeni verzi şi sacoşe din piele. Un câine voia să muşte o minge. Băieţii care băteau mingea alergau desculţi în pata de soare, între două porţi improvizate. Coaja de pe trunchiurile copacilor era ciopârţită şi literele mai vechi începeau deja să se cicatrizeze; emuri, eruri, haşuri, ajunseseră pe rând să facă parte din copacii înşişi; luau aspectul de semne naturale şi se integrau în viaţa vegetală. Apa roşiatică, portocalie curgea împletind şi despletind fibrele curentului ce păreau a fi muşchii alungiţi ai râului. La mal, stuful creştea în smocuri. Tulpinile verticale ce ieşeau din apă adunau în jurul lor ghemotoace întunecate de resturi vegetale. Câte un dâmbuleţ de nămol sparge suprafaţa apei ca o burtă roşie şi alungită.

— Aici, între ăştia patru copaci, am stat anul trecut.

— Nu prea e iarbă, după cum văd.

— O mănâncă vitele.

— Şi o distruge încălţămintea oamenilor.

Întinseră halatul lui Santos, de culoare neagră, chiar acolo, între doi copaci, şi Mely se aşeză prima, fără să mai aştepte pe nimeni.

— Parc-ai fi o pisică, Mely, îi spuse cineva. Ştii să te acinezi în cel mai bun loc, exact ca pisicile!

— De noi, celelalte, nici că-ţi pasă. Lasă-ne şi nouă un colţişor.

— Bine tu; dacă vrei mă scol şi gata.

Se ridică şi se îndepărtă de locul unde era halatul.

— Acuma de ce te superi, dragă? Hai, vino înapoi şi stai jos, nu fi bleagă.

N-o băgă în seamă şi se duse între trunchiurile copacilor.

— Ai văzut? Ce i-a spus de s-a supărat aşa?

— Las-o în pace; se supără ca văcarul pe sat.

Daniel se depărtase şi acum studia scoarţa unui copac. Mely ajunse lângă el.

— Ce cauţi, Daniel?

El ridică capul surprins:

— Ce? Nimic.

Amelia zâmbi:

Hai, tu, nu te enerva. Pot să văd şi eu?

— Pleacă, lasă-mă în pace. Mă priveşte!

Acoperi trunchiul copacului cu spatele.

— Vai, dragă, ce nesuferit eşti! zise Mely. Râzând. Ai deci secrete şi te deranjează că vreau să aflu?

— Nu mă plictisi!

Mely încerca să vadă literele dându-se când în dreapta, când în stânga lui Daniel.

— Pe ce punem pariu că am să aflu?

— Uf, ce curioasă eşti!

— Dar voi ce naiba aveţi azi toţi?

Se plictisea şi se întoarse către ceilalţi. Raze şi pete de soare întrerupeau umbra compactă. Carmen se întinsese pe halatul lui Santos şi privea coroanele copacilor. Deasupra ei apăru capul lui Mely, proiectat pe frunzele copacilor.

— Întinde-te, Mely, avem loc amândouă. Ai să vezi ce bine e.

Amelia o privi fără să răspundă şi apoi străbătu cu privirea malul râului, păduricea şi grupurile de oameni. În cele din urmă, întrebă:

— Pe unde or umbla ceilalţi?

— Care ceilalţi?

— Zacarías şi şleahta lui.

— Aaa, ei! Păi nu ştiu, eşti sigură că au venit?

— În mod cert. Cu trenul. Aşa s-au înţeles aseară cu

Fernando. Nu-i aşa, tu?

— Da, aşa m-au asigurat. Şi după-masă urma să ne întâlnim la cârciumă, să ne distrăm puţin.

Mely continua să scruteze împrejurimile:

— Nici urmă de ei.

— Ziceau că merg în nu ştiu ce loc pe care-l ştiu ei, spuse Tito jucându-se în nisip. La urma urmelor, nu le ducem deloc lipsa…

Amelia se întoarse brusc spre el, încetă să-i mai caute cu privirea pe ceilalţi şi se întinse pe halat, lângă Carmen.

— Nu-i plăcut nici la umbră, spuse.

— Eu propun să intrăm în apă.

— E încă devreme.

Santos urmărea un joc de fotbal în care câţiva băieţi în slip îşi disputau cu ardoare o minge roşie în luminiş, ridicând mult praf. „Pas, pas, măi…”, şoptea Santos. Toţi cei din grup stăteau cu faţa spre râu, lungiţi pe-o parte sau pe burtă, cu coatele sprijinite de pământ. Fernando era în picioare lângă Tito; acesta îi desena cu un beţigaş în praf conturul sandalei. Fernando se întoarse.

— Ce-mi faci? (îşi plimbă privirea peste tot grupul.) Vai, ce spectacol! Parc-aţi fi însuşi tabloul lenei! Frumos vă stă!

Se scărpină, după ceafă şi se întinse, scoţându-şi pieptul înainte.

— Ia faceţi-mi loc şi mie să mă trântesc, ce naiba. Să fie tabloul complet.

Se învârtea în jurul celorlalţi, căutându-şi un loc.

— Te învârţi mai ceva ca ogarii când vor să facă treaba aia. Aşază-te o dată, unde-o fi.

— Îţi cedăm locul ăsta dacă eşti aşa de mofturos. Numai scuteşte-ne odată cu du-te-vino-ul ăsta, că am ameţit.

— Pentru tine, fără niciun ban.

Îi făcură loc pe halat la picioarele lor.

— Mersi, Mely scumpo; ştiam eu că eşti fată bună.

Se aşeză. Printre copaci înainta un fotograf, târând

după el un cal de carton. Purta un halat galben peste tricoul de vară, iar pe umăr ducea aparatul fixat pe trepied.

— Ce păcat că n-am adus un aparat de fotografiat!

— Da, măi, are dreptate. Fratele meu are un „Boy” pe care şi l-a adus din Maroc.

— Ar fi putut să-ţi treacă prin cap să i-l ceri.

— Asta zic şi eu.

— Uite că nu mi-a trecut. Adevărul e că a făcut câteva clişee, a fost entuziasmat câteva zile şi după aia l-a aruncat în vreun sertar, uitând până şi că îl mai are.

— Cu-atât mai mult…

— Astea la minut, arunci banii de pomană. Te scot de groază.

— De alea nici să nu vorbim, bineînţeles. Dar să-ţi faci o pozişoară într-o zi ca asta e un lucru bun. După o vreme te uiţi la ele cu plăcere; îţi vezi mutra caraghioasă şi te apucă râsul.

— Da, măi. Noi încă nu ne-am făcut nicio fotografie împreună, inclusiv cu Samuel, Zacarías şi ceilalţi, spuse cu regret Fernando.

— Dar ce-avem noi cu ei? Că doar nu sunt din grupul nostru.

— N-or fi pentru tine, dar pentru mine sunt. Pe Samuel îl cunosc de când eram puşti.

Fotograful nu zicea nimic; se oprea doar în faţa grupurilor cu o privire întrebătoare, arătând cu degetul mare cutia aparatului pe care o căra după ceafă. Uneori, văzând că nu-i răspund imediat nu, zicea clătinând din cap: „O clipă şi gata poza”, ca o frază stereotipă. Apoi se depărta ridicând din umeri şi târând calul după el; reîncepea să tragă din pipa ce-i atârna din gură şi din care fumul ieşea pe toate părţile, ca dintr-o locomotivă veche.

— Eu cred că acuma putem intra în apă, spuse Sebastián.

— Aşteaptă, aşteaptă, omule, puţin. Nu fi aşa de nerăbdător. N-ai vrea mai bine încă o duşcă?

— Ba da, hai. Dă încoace sticla.

— Şi Dani, unde e?

— Fac pariu că nu ne-a dat niciunuia prin cap să aducem un pahar.

— Eu am adus unul din plastic, spuse Alicia; din alea pentru spălat pe dinţi, da? Dar a rămas sus, cu lucrurile.

— Păi n-avem nevoie de pahar. Nu vezi că ne-au pus un tubuleţ într-unul din dopuri?

— Uite-l pe Dani. Priviţi-l.

Rătăcea printre copaci şi grupuri de oameni. Se opri ca să privească partida de fotbal.

— Daniel! Dani! îl strigă Sebastián.

Daniel se întoarse şi ridică din bărbie ca şi cum ar fi întrebat ce vrea.

— Uitaţi-vă numai cum vine… Uite, Daniel!

zise mişcând sticla în aer pentru ca celălalt s-o poată vedea. Vino încoace, sufleţelule, ca să te mai întremezi puţin!

Daniel se clătină de pe un picior pe altul şi până la urmă se îndreptă din nou spre grup.

Îl vedeţi cum vine? râdea Sebastián. Nu scapă el prilejul! Ăstuia dacă îi arăţi sticla vine după tine ca un mieluşel.

Daniel se apropie fără să zică nimic, ocoli tot cercul şi se aşeză într-o margine, alături de Miguel.

— Ce căutai tu singur pe-acolo?

— Nimic. Căscam şi eu gura.

— Treceai gagicile în revistă? Ţine, bea.

— Păi dacă a venit fără pereche, bietul băiat…

— Nici n-aveam nevoie.

Duse sticla la gură şi trase o înghiţitură lungă. Apoi se opri să răsufle şi-şi şterse bărbia cu dosul palmei.

— Cât pe ce s-o dai gata, dragă. Cum ţi se pare?

— E cald.

— Asta ar mai lipsi, să fie rece… N-ar rămâne nimic.

— Auziţi, de ce nu le punem în apă pe astelalte, să se răcească?

— O idee bună; de-acord.

— Hai, Santito, să-ţi vedem mersul pentru – că eşti

cel mai aproape de ele şi momentan tot nu faci nimic.

— Fugi, dom'le. Mie puţin îmi pasă că e cald, îmi place şi aşa.

— Parc-ai prins rădăcini, amice. Ţi-e aşa de greu să te scoli?

— Foarte greu; nici nu-ţi poţi imagina.

— Asta s-a născut obosit.

— Nu, frate, nu m-am născut obosit; am obosit după aia. Obosesc în cursul săptămânii pentru că trag din greu.

— Şi ce-ţi închipui, că noi stăm şi ne scobim în nas?

— Nu ştiu. În ce mă priveşte, am venit să mă odihnesc. Săptămâna nu are decât o duminică şi trebuie să profit de ea. Aşa că, hai, întinde-mi biberonul.

— Bine, amice; am să mă duc eu atunci, zise Sebas.

Se ridică şi se îndreptă cu sticlele spre râu.

— Fetelor, voi nu beţi?

— Păi cu noi ar fi trebuit să începeţi.

— Scuzaţi-mă, fetelor.

— Ţi-ai găsit! Când e vorba de vin, bărbaţii au întâietate, femeile la coadă, nu ştiaţi?

— Ah, da? Desigur, un obicei urât, şi nu singurul.

Căldura era sufocantă. Carmen se juca cu mâinile în aer, împletindu-şi degetele. Santos privi spre râu, cu ochii mijiţi din cauza soarelui.

— Acuma cred că a sosit momentul să intrăm în apă. Eu unul încep să mă dezbrac.

— Are dreptate; ce facem îmbrăcaţi la ora asta? Chiar dacă nu intrăm încă în apă, ne-am simţi totuşi mai bine în costume de baie, zic eu.

Mely se ridică în picioare, privi în toate părţile şi, întinzându-se, zise:

— Samuel şi ceilalţi tot nu apar.

— Întrebi cam mult de ei…

— Nu ştiu cum să-ţi spun, dar e cam prea multă lume pe-aici ca să-i poţi zări.

— Era mai bine dacă ar fi dus în apă doar două sticle; asta e pe punctul de a-şi da duhul.

— Cum se duce, domnule, ceva de speriat!

— Păi suntem şi mulţi.

Mely se întinse din nou pe halat. Sebastián revenea la grup.

— Ce s-a întâmplat? I-aţi venit deja de hac sticluţei?

— Cam aşa ceva.

— Tu parcă aveai ţigări „Bisonte", Mely.

— Da, sunt în geanta de colo. Dă-mi-o.

— Bine, zise Fernando; să ne dea Mely câte o ţigară cu tutun galben.

— Îmi pare rău, dragă, dar astea sunt pentru noi, fetele. Voi puteţi fuma şi tutun negru.

— Unde se poate dezbrăca omul aici? întrebă Santos, ridicându-se.

— Uite colo, după tufişurile alea. Vin şi eu cu tine.

— Hai, frumoaselor, îmi daţi şi mie halatul?

— Nici gând! Nu ne mişcăm de-aici. Stăm minunat. Şi-apoi tu nici n-ai nevoie de el.

— Vai ce lipsiţi de vlagă suntem toţi în dimineaţa asta!

— Al naibii…

— Hai, Alberto, să mergem.

Santos şi Tito se îndepărtară în direcţia tufişurilor de la piciorul râpei. Santos întrebă:

— Ce-i cu Daniel?

— Nu ştiu, habar n-am. Are ceva?

— Păi n-ai văzut, parcă l-ar fi bătut cineva, nu scoate o vorbă.

— Aşa-i el, doar îl cunoşti. Când îi turuie gura de zici că se ceartă, când tace ca un peşte.

— Acuma s-a pus să tragă din sticlă de ţi-e mai mare dragul.

— Lasă-l să se bine dispună.

O mămică şi fetiţa ei curăţau cartofi şi ceapă; fata era în costum de baie, avea cam cincisprezece ani, picioarele foarte subţiri şi păr auriu. Lângă sticla de ulei erau coji şi foarte aproape de ele un prosop roz şi o săpunieră de aluminiu. Un puşti intrase deja în râu şi, acoperit pe jumătate de apa gălbuie, striga făcând semne cu mâna:

„Mamă! Mamă, uită-te la mine!…” Vocea răsuna foarte limpede. „Te văd, iubitule, ai grijă…!” Corpurile aveau aproape aceeaşi culoare ca apa.

— În tufişurile astea, spuse Santos.

Erau câteva tufe de zmeuriş cu praf mult pe frunzele aspre, de un verde închis. În apropiere, resturile unei alte tufe arse, cioturile tulpinilor carbonizate, într-o pată neagră. Tito privi bustul sfrijit al lui Santos, după ce acesta îşi scoase cămaşa.

— Ce alb eşti!

— Păi sigur, voi mergeţi la ştrand. Eu n-am niciodată timp. Azi e prima dată în anul ăsta când vin la plajă.

— Să nu-ţi închipui că eu am fost de mai mult de două, trei ori. Dar pielea mea aşa-i ea, închisă. O să te faci roşu ca un rac, ai să vezi.

— Da, de-aia voiam să iau halatul. Prea mult soare nu-mi face bine din prima zi.

Alberto îşi trecea mâinile peste umeri. Se uit în jurul lui.

În ceea ce le priveşte pe fete, zise, tare mă îndoiesc că au să se dezbrace aici. Eşti văzut din toate părţile.

— Cu siguranţă au costumele pe dedesubt. Se dau puţin după primul pom, şi gata.

— E o plăcere să stai la soare. Ascultă, Mely mi se pare cam greu de suportat în dimineaţa asta.

— De ce?

— Nu ştiu… Nu vezi că nu face decât să întrebe de Zacarías şi de ceilalţi?

— Şi ce-i cu asta?

— Dragă, cum să-ţi spun, ai zice că a venit din obligaţie. Ar fi putut să se ducă cu celălalt grup, eşti de acord?

Santos ridică din umeri.

— Dă-o încolo, zise. În ceea ce mă priveşte… e în plus.

*

Dinspre Costada, drumul cel mai drept era de-a lungul liniei ferate până la trecerea de nivel. Nu-i păsa de pantofi. Cât erau noi îi ferea. Acuma, pentru că erau proaspăt văcsuiţi îi menaja din nou, ferindu-i de muchiile ascuţite ale şinelor. Uneori, când nu-l vedea nimeni, mergea în echilibru pe câte-o şină. Fata de la canton, care purta o rochie roşie, hâşâi găinile ce intraseră şi călcau pe rufele întinse pe jos la uscat. Viţa de vie de deasupra intrării avea frunzele acoperite. De fumul trenurilor. Fata îl văzu venind şi se opri să-l privească. Nu râdea pentru că îl surprindea cocoţat pe şină, dar deodată strigă:

— Vine trenul!

Omul cu pantofii albi se întoarse brusc *1* era o păcăleală. Fetiţa fugi şi se ascunse în casă ca o pisicuţă. La trecerea de nivel, omul abandonă calea ferată şi o luă la dreapta. Continua să calce atent pentru ca praful drumului să nu-i murdărească albul căputelor.

— Bună.

— Bună ziua.

Se încrucişă cu Justina şi cu mama ei, care plecau cu paneraşe în mâini. Fata îl privi atent de sus în jos şi se îndepărtă acoperindu-se cu un batic colorat, pentru a se feri de soare.

— Ce mai e nou?

— Nimic, după cum vedeţi.

— Îţi torn un pahar?

— Da.

Privi afară. Vedea drumul şi pe cele două femei. Îşi puse mâinile pe tejghea. Când paharul răsună pe lemnul tejghelei, se întoarse către Mauricio.

— Julio a fost aseară pe-aici?

— Care din ei doi?

— Şeful de echipă.

— Nu, n-a fost. Celălalt, da.

— În seara asta vine?

— Cine, şeful de echipă? Bănuiesc că da.

Omul cu pantofii albi îşi muie buzele în vinul din pahar şi privi din nou spre uşă.

— A naibii căldură!

— Da, parcă n-ar aştepta decât sosirea duminicii pentru a deveni şi mai sufocantă.

— Păi ea nu ţine sărbătorile, spuse Lucio. Să vedeţi râul la ora asta, cred că e deja plin de lume.

— Normal, interveni celălalt şi se întoarse spre Mauricio. Eşti sigur că vine?

— Eu cred că da. Azi, pentru că e zi liberă, e aproape sigur.

Se uită la omul cu pantofii albi şi se îndreptă spre chiuvetă. Celălalt nu mai spunea nimic. Rămăseseră parcă în aşteptare.

— Toată viaţa am fost un caraghios, spuse apoi omul cu pantofii albi. Mai toarnă-mi un păhărel, Mauricio, te rog!

Mauricio apucă ulceaua şi îl privi plin de curiozitate. Zise cu voce prudentă:

— Numai tu ştii ce vrei să spui cu asta.

— Ce vreau să spun? Totul. De ce-am venit eu la Costada? Cine naiba m-a împins?

Tăcu din nou.

— Tu ar trebui să ştii.

— Singurul lucru pe care-l ştiu e că trebuia să rămân acolo unde m-am născut; mi-ar fi mers mult mai bine. Adevărul este că anumite lucruri le aflăm prea târziu.

Lucio şi Mauricio îl studiau cu privirea.

Mauricio îl întrebă din nou:

— Aşa de prost merg treburile? Dar ce ţi s-a întâmplat, dacă nu e un secret?

Omul cu pantofii albi ridică privirea din pahar. Se uită la Mauricio pe sub sprâncene, foarte calculat, şi răspunse respirând adânc:

— Prostii. Tâmpenii de-ale satului, care mă afectează. Dar eu sunt prost că le iau în seamă.

Înghiţi salivă; o pauză; privi din nou câmpul şi urmă:

— Şi totul nu-i decât bârfă. Bârfă ordinară, bineînţeles. Într-o frizerie se vorbeşte mult, mai mult decât e nevoie. Şi trebuie să înghiţi totul pentru că, dacă nu, te

părăsesc clienţii. Dacă însă înghiţi, te compromit. Parcă n-ar veni la tine decât ca să dea drumul la toate răutăţile, să-şi verse toate veninurile pe care le-au adunat, atât femeile, cât şi bărbaţii. Şi te vezi băgat în bucluc pentru simplul fapt că-i speli şi îi razi. Îţi îndrugă verzi şi uscate. (Gesticula în timp ce vorbea. Din când în când privea spre uşă, se oprea, apoi relua precipitat povestirea.) Uite, azi-dimineaţă vine Abélardo, îl ştiţi (ceilalţi aprobară din cap); aşa; vine şi-mi zice că vreo trei, patru persoane s-au vorbit să mă boicoteze, să nu mai lase pe nimeni să intre în frizerie pentru că, după părerea lor, casa mea este acuma locul în care sunt bârfiţi mulţi oameni din sat. (Făcu o pauză şi îi privi fără să respire, apoi reluă:) Şi vă daţi seama că eu n-am niciun interes, din punctul de vedere al meseriei, ca frizeria mea să devină un loc cu reputaţie proastă… S-o ia naiba de treabă! Ce-or fi vrând să fac? Să-i ridic de pe scaun şi să-i arunc în stradă, raşi pe jumătate? Sau ce? Să le astup gura cu o cârpă?

— Nu există bârfe mai ordinare ca cele dintr-o frizerie, spuse Lucio. Şi sunt din alea care fac mult rău.

Părea că vorbea de o gânganie: de o ploşniţă sau de un păduche…

Mauricio insistă:

— Dar cum s-a întâmplat?

— Cu Julio ăsta… Păi uite, zicea că Guillermo Sánchez a luat cu chirie magazinul şi acuma nu mai vrea să-l elibereze şi umblă cu zvonuri ca să-l facă de ruşine şi să-l discrediteze peste tot; mai zilele trecute îi scapă din gură, în timp ce-l bărbieream, vineri a fost asta, că l-a vorbit de rău, şi toate astea fără să-şi dea seama că mai era un domn pe scaunul din spate, care, după câte se pare, îi este devotat trup şi suflet lui Guillermo. Tipul, bineînţeles, s-a dus glonţ şi i-a povestit celuilalt tărăşenia. Aşa că vă puteţi închipui…

Daniel ridică sticla în aer şi se lăsa să alunece pe spate, pe măsură ce bea. La urmă se înecă şi se ridică, congestionat de tuse. Alicia spuse:

— Bine-ţi mai stă. Din cauza lăcomiei.

Miguel îl bătea cu palma pe spate.

— Gata, Miguel, opreşte-te, mi-a trecut M-am înecat.

— Vin trebuia voi să beţi acuma! îi certă Paulina. Măcar de l-aţi fi băut în timpul mesei. Se pare că nu vă puteţi lipsi de el.

Daniel se întoarse spre ea şi îi replică:

— Asta să i-o spui lui Sebastián, dacă ai chef. Pe mine să mă laşi în pace.

— Bine, dragă, am spus-o spre binele tău şi ca să nu ne stricăm ziua. Dar uite, de-acum încolo n-am să-ţi mai adresez nicio vorbă, fii liniştit.

Interveni Sebastián:

— Lasă că nu ţi-a spus fata cine ştie ce grozăvie ca să-i răspunzi aşa.

— Eu nu stric ziua nimănui, Sebastián. Dacă e s-o stric cuiva, mi-o stric mie, cum bine ştiţi.

Miguel puse capăt discuţiei spunând în glumă:

— Nu-ţi face probleme, Daniel, aici unicul lucru pe care ar trebui săi, stricăm" e vinul.

Râseră cu toţii.

— Adevărat! Şi n-ar fi deloc un lucru neplăcut.

— Aşa da, Miguel. Îmi place că vorbeşti ca la carte. Aici, după cum vezi, ai fost pe fază.

— Ştie să le întoarcă bine, adevărat maestru. Gură de aur…!

— Uite că se întorc băieţii. Am chef să intru în apă.

Veneau dezbrăcaţi printre copaci.

— Aşteptaţi încă puţin, să încerce ei apa. Cu cât trece timpul, cu atât se încălzeşte mai tare.

— Nu ţine. Să mergem toţi o dată. Altfel n-are niciun haz.

— Bineînţeles, zise Sebas; aşa-i plăcut, toţi o dată.

— Sunteţi gata? îi întrebă Miguel pe cei care se apropiau.

— Da, dar fii atent; eu zic să stea cineva aici, lângă lucruri, în timp ce intrăm în apă. Nu putem să le lăsăm aşa, fără nicio supraveghere.

U

— O să stăm fiecare, cu rândul. Asta nu-i o problemă.

— Nu vă faceţi griji, spuse Daniel. Rămân eu, tot n-am chef să intru încă în apă.

— Atunci, haideţi, noi, ceilalţi, la dezbrăcat! Hai, sus, Sebastián!

— Fernando, Sebas şi Miguel plecară. Căldura creştea tot mai mult şi erau nevoiţi să se mute dintr-un loc în altul pentru că soarele pătrundea printre crengi schimbând mereu poziţia umbrei. Cineva întrebă:

— Şi unde merge râul ăsta, ştie cineva unde merge?

— În mare, ca toate celelalte, îi răspunse Santos.

— Halal răspuns, îmi place. Vreau să spun, pe unde trece?

— Păi după câte ştiu eu, primeşte râul Henares undeva acolo, mai jos de San Fernando; apoi se varsă în Tajo, deja foarte departe de-aici, pe la Aranjuez sau Illescas, cred.

— Dar ia spune-mi, nu-i ăsta râul care vine de la Torrelaguna?

— Nu ştiu, cred că da. Ştiu că izvorăşte din munţi.

De partea cealaltă nu erau copaci. De la umbra caldă vedeau câţiva arbuşti chiar lângă apă, şi dincolo de ei câmpia întinsă, ca o blană de iepure ce năpârleşte în soare. Apa curgea acum doar pe sub bolţile centrale ale podului. Lăsase pe uscat primii doi pinteni din partea de dincolo. Umbra arcurilor respective adăpostea alte grupuri de oameni întinse pe nisip, sub bolţile foarte înalte.

— În timpul războiului cred că au fost mulţi morţi în râul ăsta.

— Da, dragă; acolo, mai sus, la Paracuellos del Jarama, acolo a fost grosul; dar frontul se întindea pe toată lungimea râului, până aproape de Titulcia.

— Titulcia?

— N-ai auzit de satul ăsta? Un unchi de-al meu, un frate de-al mamei, a murit în timpul ofensivei, chiar la Titulcia, de-aia ştiu de satul ăsta. Am aflat vestea seara, în timpul cinei, n-am să uit niciodată.

— Când te gândeşti că aici a fost front şi că au fost

atâţia morţi! spuse Mely.

— Chiar, măi. Şi noi facem baie aşa de liniştiţi!

— Ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic; şi poate că pe locul pe care te afli acum a zăcut un mort.

Lucita îi întrerupse:

— Ajunge. Ce v-a venit să vorbiţi despre asta?

Ceilalţi trei reveniră la grup. Miguel întrebă:

— Despre ce vorbiţi?

— Nimic; Lucitei nu-i plac poveştile cu morţi.

— Care morţi?

— Cei din timpul războiului. Le spuneam că şi aici au fost câţiva, şi printre ei un Unchi de-al meu.

— Da… Bine, dar cât e ceasul?

— Douăsprezece fără cinci.

— Şi-atunci? Aţi putea şi voi, fetele, să începeţi să vă dezbrăcaţi. Tu, Daniel, ce-ai hotărât până la urmă, rămâi de pază aici?

Dani se întoarse:

— Poftim? Da, da; momentan rămân. Am să intru şi eu, dar mai târziu.

Sebastián începu să zburde şi să facă salturi; sprijinea palmele pe pământ şi încerca să facă roata ţiganului. Scoase un chiot ca de Tarzan.

— Ce face nebunul ăla? întrebă Carmen.

— Nimic; se simte bine, atâta tot.

— Îi filează nişte lămpi.

Sebastián se duse rostogolindu-se şi ţopăind până la râu şi încercă apa cu piciorul; apoi se întoarse foarte satisfăcut.

— Mamă, ce apă!

— Cum e?

— Bună. Nemaipomenită.

— E caldă?

— Caldă nu e; exact cum trebuie, ideală. Nu ştiu, fetelor, ce vă moşmondiţi atâta şi nu vă dezbrăcaţi odată. M-am dus! Nu mai pot aştepta nici cinci minute. Nu am răbdare…

Fetele începură să se mişte; se ridicau leneş de jos.

Sebas o luă din nou la goană şi avu un mic accident cu un câine pe care îl lovi în trecere. Îl lătra furios. Sebastián îşi ferea picioarele, de teamă să nu-i înfigă colţii în carne. Ceilalţi din grup râdeau, iar Fernando îl aţâţa: „Pe el!”. Un domn gras, cu un pântece enorm, cu buricul înfundat în carne, şi păros, se îndreptă spre Sebas, acoperindu-şi spatele cu un prosop colorat în timp ce ieşea de la umbră. Îşi chemă câinele:

— Auraş, aici Auraş, n-auzi, Auraş? Auraş, frumosule! Nu vă speriaţi, că nu vă face nimic. N-a muşcat niciodată. Auraş! Ce ţi-am spus eu? Stai cuminţel, Auraş!…

Învârtea cureluşa foarte aproape de el, fără intenţia de a-l lovi, şi până la urmă căţelul se linişti. Tipul îi zâmbi lui Sebastián şi se duse din nou spre grupul său.

— Bine era dacă te muşca. M-aş fi bucurat, să ştii.

— De ce, dragă?

— Ca să te înveţi minte să te laşi de prostii.

— Draga mea, nu cred că asta poate supăra pe cineva. Şi, la urma urmelor, câinele a fost cel care a început.

— Pe mine mă supără. Nu-mi place ca toţi ochii să fie aţintiţi asupra ta.

— Aiureli! Hai, du-te cu ele şi terminaţi-vă repede, ca să putem intra şi noi odată în apă.

Sebas se aşează din nou jos, gâfâind, în timp ce prietena lui se îndepărta spre grupul fetelor. Miguel îşi împături cu multă precizie pantalonii şi îşi aranjă lucrurile lângă trunchiul unui copac.

— Hei, Daniel; uite, ai aici toate lucrurile mele la un loc. Mă auzi?

Celălalt întoarse capul fără chef.

— Bine.

Santos şi Tito boxau în joacă printre copaci. Miguel aruncă o privire peste cercul destrămat, peste îmbrăcămintea şi încălţămintea celorlalţi, lăsate în dezordine.

— Uite, Sebas, dacă vrei poţi să-ţi pui lucrurile aici, lângă ale mele.

Îi arătă locul, lângă trunchiul copacului.

— De ce tocmai acolo?

— Ah, nu, dacă vrei numai; ziceam că stau mai bine acolo. Aşa cel puţin mi se pare mie.

— Mi-e indiferent unde stau; acuma n-am chef să mă scol.

Miguel făcu un gest de resemnare şi continuă să privească lucrurile împrăştiate pe jos. Ezita. Apoi, brusc, fără să zică nimic, începu să adune grămezile de haine ale celorlalţi şi să le care lângă pom, una câte una, până când toate stăteau ca ale lui.

— Nu-i mai bine aşa?

Sebastián se întoarse distrat:

— Ce? Ah, da; aşa-i mai bine. Schimbând tonul vocii, întrebă: Auzi, dar Santos, ce-i cu el?

Arătă cu mâna spre copaci unde Santos, care era cu Fernando şi Tito, fu pe punctul de a cădea în timp ce boxa în apropiere de lucrurile unei familii. „Hei, îmi spargeţi termosul! auziţi?” le strigă o doamnă.

— Ce bronzată eşti! Ce-ai făcut de te-ai bronzat aşa?

Două din ele ţineau halatul lui Santos în chip de paravan în timp ce restul se dezbrăcau în spatele lui.

— Să ştii că n-am stat aproape deloc la soare.

— Da, dragă, dar pe tine te prinde imediat. Eu, în schimb, până să apuc să mă bronzez, s-a dus vara.

Fetele care ţineau halatul priveau corpurile şi costumele de baie ale celor care apăreau de sub rochiile căzute la pământ.

— E foarte drăguţ; de unde l-ai cumpărat?

— De la „Sepu”, cât crezi?

— Nu ştiu, două sute?

— Mai puţin; o sută şaizeci şi cinci.

— Ieftin; şi pare că-i de lină. Acum ţine tu ăsta. Mie mi-e ruşine pentru că sunt albă ca brânza.

Mely şi Paulina ieşiseră de după halat, în costume de baie, şi se priveau reciproc.

— Grăbiţi-vă, fetelor.

Voiau să meargă împreună către grupul băieţilor.

Luci avea un costum de baie negru, de lână. Celelalte două erau mai bronzate şi aveau costume din creton imprimat, încreţite pe elastic. Cel al lui Mely era verde. Nu ştiau ce să facă şi se priveau una pe alta, suspicioase, în timp ce-şi adunau lucrurile. Se comparau între ele din priviri; râdeau, făceau larmă şi îşi aranjau tot timpul câte ceva la costume.

— Fetelor, aşteptaţi! N-o luaţi înainte!

Începură să înainteze scoţând mici ţipete; Alicia şi Mely îşi spuneau ceva la ureche şi celelalte voiau să ştie de ce râd aşa. Apoi Carmen şi Luci se ascunseră între celelalte, dar Alicia observă şi, dându-se la o parte, o apucă pe Lucita de încheietura unei mâini şi o împinse înainte. Luci se sperie şi se ascunse după trunchiul unui copac.

— Ce prostuţă eşti! Vino încoace.

— Ce are Lucita? întrebă Fernando.

— Li e jenă pentru că e foarte albă.

— Ce tâmpenie!

Dar acuma îi era şi mai ruşine să apară singură sub privirile tuturor. Râdea, roşie toată, scoţând capul de după pom.

Plecaţi, plecaţi voi şi vin şi eu în urma voastră.

Tito strigă brusc:

— Pe ea, băieţi!

— Fernando, Santos şi Sebas o luară la fugă în urma lui Tito, strigând, spre copacul după care era Luci; ea fugi câţiva paşi către apa râului, dar până la urmă cei patru o prinseră, o trântiră jos şi o apucară de mâini şi de picioare, în timp ce ea ţipa şi se zbătea. O duceau spre apă. Miguel şi fetele îi urmăreau de la umbră Luci ţipa:

— Daţi-mi drumul, lăsaţi-mă! Nu mă aruncaţi dintr-odată! Nu, nu, ajutoor…!

Nu se înţelegea dacă râdea sau plângea. Se mulţumiră să o ude puţin şi după aceea o aşezară pe mal.

— Ce brute sunteţi! Era să-mi luxaţi o mână!

Tito se apropie din nou de ea.

— Sărmana fată! spuse pe ton glumeţ. Ia să văd! Te vindec eu, frumoaso! Nu vrei să te vindec?

Luci se retrase brusc.

— Lasă-mă! Tu eşti vinovatul principal! Sunteţi nişte barbari, asta e!

Tito imită vocea ide fetiţă mică cu care se lamenta Luci:

— Sunt foarte brutali, nu-i aşa, scumpete mică? Să-i bat? Uite, îi bat acuma… Na, na! Răilor!

Râdea.

— Poftim, şi mai şi râde!

— Hai, Luci dragă; acuma fără glumă, nu te supăra. Să-ţi cerem iertare…? Toată lumea îi cere iertare Lucitei! În genunchi!

— Da, hai!

Îngenunchează râzând în faţa Lucitei, dar ea se dădu la o parte. Ei însă o urmau, înaintând pe genunchi, cu mâinile împreunate, simulând căinţă. Fata privea în jur ca să vadă dacă lumea se uita la ei.

— Sunteţi nişte figuri, zise zâmbind tulburată. Vă daţi în spectacol.

Băgă un picior în apă şi începu să-i stropească.

— Vedeţi că vă ud…!

Băieţii se ridicară ţipând şi se retraseră. Miguel şi celelalte fete se apropiaseră.

— Glumele astea aţi putea să le faceţi între voi, spuse Mely. Cu Luci vă vine uşor să le faceţi, brutelor.

Întorcându-se brusc spre apă, Sebas dădu semnalul:

— Chestia cu ultimul! O ştiţi deja…!

Toţi se aruncară în apă cu capul înainte. Miguel, Tito, Alicia, Fernando, Santos, Carmen, Paulina şi Sebastián. Doar Mely şi Lucita rămaseră pe mal privind explozia de corpuri, de ţipete şi de spumă.

— Mie mi-e cam scârbă de mâlul ăsta de sub picioare, zise Mely. Am senzaţia că sunt ascunse nişte gângănii în el.

*

Fumul rătăcea deasupra plajei. Când ajungea spre

vârful copacilor, dispărea cu un miros de carne friptă şi vreascuri arse. În mijlocul grupului vecin fierbea înfundat o *paella*[18] şi femeia îmbrăcată în negru se ferea din calea flăcărilor şi a fumului care voiau să-i cuprindă faţa. Daniel o vedea agitându-se şi strângându-şi părul pârlit. De fiecare dată când se apleca să mestece cu lingura în fiertura densă, femeia lăsa să i se vadă formele foarte albe sub stofa neagră ca fundul tigăii. Sosi fetiţa şiroind de apă, cu costumul ei de baie bleu. Îi trecu mamei pe după gât mânuţa subţire care lucea, umedă, şi îi sărută obrazul aprins de căldura focului. „Au, fugi, dragă, că mă uzi...!” Ţopăia cu picioarele goale în jurul focului. Apucă apoi lesa câinelui şi fugi spre apă. Privirea mamei o urmări alergând printre copaci până când corpuşorul slăbuţ se aprinse auriu în soare.

Acolo, în lumina puternică şi orbitoare care ardea ochii, se vedeau o mulţime de capete şi busturi, în apa roşiatică, şi membre care băteau curentul sacadat. Forfota corpurilor de-a lungul râului îţi dădea senzaţia unui furnicar uman. Mai sus, vocile şi ecoul căpătau o stridenţă nemaipomenită, iar ţipetele deveneau uriaşe şi metalice sub bolţile podului. Un soare alb şi foarte înalt strălucea la zenit, ca o oglindă mişcătoare. Dar jos, lumina era roşie, densă şi orbitoare. Apăsa pământul ca un picior uriaş, proiectând jos siluete şi figuri. Daniel se întorsese deja pe burtă şi îşi ţinea faţa în mâini. Un zgomot nou, o larmă neaşteptată şi asurzitoare îi ajunse la urechi. Îşi ridică brusc corpul şi, în lumina care-l orbea, îi zări pe cei din apă făcând semne cu mâinile. Salutau trenul. Se prăvălea peste podul înalt, peste toate, cu o prelungă bubuitură, ca o răpăială de tobă, cu un înfiorător zgomot de scânduri care acoperi toate vocile. Trecea nepăsător, lăsând în urmă strigătele de adio neauzite, braţele ridicate spre trecătoarele şi necunoscutele figuri de la sutele de geamuri. Podul rămase tremurând în urma ultimului vagon, ca trecut de un fior. Liniştea gravă care se lăsase

18 Mâncare tipic spaniolă preparată din orez, carne, legume, peşte etc., un fel de pilaf.

începu să se repopuleze din nou cu vocile de dinainte. Pe mal, Daniel vedea o femeie cu fusta adunată între picioare, săpunind un copil în pielea goală. Dâra groasă de fum lăsată de tren deasupra râului dispărea încetul cu încetul.

*

Intrară doi bărbaţi: unul îmbrăcat în uniformă de alguazil şi celălalt, un tip puternic, cu mânecile suflecate şi cu subsuorile pătate de sudoare. Îi dădu o palmă pe spate omului cu pantofii albi.

— Ce mai e, bărbierule? Ce necazuri ai azi?

— Nu prea mari, îi răspunse, străduindu-se să zâmbească, şi se uită cu coada ochiului la cârciumar. Vorbeam şi noi despre viaţă.

— Mă interesează, întotdeauna prezintă interes. Dar Mauricio ştie în problema asta mai multe decât noi. În fiecare zi e tot mai greu, adevărat?

— Greu? De ce?

— Deraia. Ştii tu prea bine.

— La naiba. În ceea ce priveşte treaba asta… Ce beţi?

— Cazalla del Clavell, zise alguazilul, întorcându-se. Tu?

— E cam târziu pentru *cazalla.* Mai bine beau vin.

Avea o voce bleagă. Pronunţase încet ultimul cuvânt şi acesta ieşi ca un zgomot, ca un sunet de obiect lovit. Se lăsă linişte. Mauricio îşi opri mâinile în aer, ca şi cum uitase ce voia să facă. Se simţea tavanul atârnând deasupra capetelor; ţiglele de pe casă păreau că se aud trosnind în soare. Câmpul întreg se turtise ca o pline de ţest proaspătă pe dreptunghiul uşii de la intrare. Nu ajungeau zgomote de voci nici dinspre râu, nici dinspre Costada sau San Fernando. Sticlele străluceau în rafturi. În astfel de momente, de obicei se întreabă: „Cât e ceasul?”

— Am tăiat o capră azi-dimineaţă.

— Douăsprezece fix.

— Îţi zic pentru că poate vrei şi tu o pulpă; trimit să

ţi-o aducă.

— Azi-dimineaţă? Păi cum, dacă nu era zi de tăiat?

— S-a nenorocit azi-noapte. Mi-au trimis-o să văd dacă o vreau şi am păstrat-o. Nu era să las bietul animal să sufere până mâine. Ce zici? Te interesează?

— Nu, n-am cui s-o vând. Aici toţi care vin îşi aduc mâncare. Nu cumpără decât conserve şi măsline, în afară de băutură. Dar fripturi foarte rar. Tu ştii că dacă am nevoie, nu cumpăr de la altcineva.

— Da, da, ştiu. E o carne bună; o căpriţă de doi ani, grăsuţă. Au lăsat aseară bietul animal legat în grădină, şi se vede treaba că i s-a încurcat funia şi şi-a rupt piciorul.

— A cui era?

— A lui Luis de la Fonda. Mai are şase, dar nu se pricepe neam la animale.

— Ah, asta ştim şi noi. Păi se pricepe el la ceva? E plin de toane şi nu umblă decât după chilipiruri. Ce cumpără azi, vinde mâine. Vrea să facă bani bătând din palme, şi aici dă greş; nu asta-i metoda. Lucrurile trebuie să le iei uşor, să le îngrijeşti, ca să ajungă să producă. Aici nu merge să fii nerăbdător şi doar. Să doreşti un lucru. Bunurile nu e suficient să le ai, trebuie să ştii să le şi exploatezi.

Alguazilul aproba din cap şi adăugă arătând spre Mauricio:

— Nu numai că nu e suficient. În plus însă trebuie săăă…

Făcu un gest larg cu mâna. Mauricio se întoarse spre el:

— Uite şi la ăsta! spuse. Ce ştii tu? Parcă tu ai avut de îngrijit vreodată ceva în viaţa ta?

Lucio îşi mişca capul într-o parte şi în cealaltă, ca să vadă ceva afară, printre capetele celorlalţi doi. Arătă spre cadrul uşii şi spuse:

— Ia uitaţi-vă, şi ăia au carne azi, duminica.

Priviră toţi afară: nu departe, deasupra dealurilor gălbui, se vedea un cerc de corbi rotindu-se pe cer; un con în spirale, cu vârful în jos, îndreptat spre un punct fix de

pe pământ.

Mauricio spuse:

— Brrr! Ce scârbă-mi fac! Nici nu vreau să mă uit; numai când mi-i imaginez, mi se întorc maţele pe dos.

— Scârboase vietăţi!

— Fiecare se hrăneşte cu ce poate, zise Lucio. Probabil că la fel de scârbă le e şi lor de ce mâncăm noi. Fiecare după cum e obişnuit. Nouă ni s-a spus că rele sunt cutare şi cutare lucruri, şi de-aia le urâm şi ne e scârbă de ele; dar la fel de bine ni s-ar fi putut spune altceva.

Mauricio se enervă:

— Hai, încetează o dată! Pentru Dumnezeu, nu începe acuma cu tâmpenii şi porcării d-astea, că o să mi se facă rău.

Măcelarul râdea zgomotos. Omul cu pantofii albi continua să privească afară, gânditor.

Lucio insistă:

— La urma urmelor, diferenţa nu e atât de mare: noi mâncăm mâncarea acuma, iar ei abia peste două zile.

Măcelarul izbucni din nou în râs.

— Fii atent; dacă nu te opreşti…! ameninţă Mauricio.

— Suntem din carne, nu? Sau tu eşti făcut din altceva? Spune aici, să audă toată lumea. Nu-i aşa, domnilor? Hai, spune-le; dumneata care eşti măcelar trebuie să ştii asta mai bine ca oricine.

Râdeau. Se băgă din nou în discuţie alguazilul, timid, cu ochii scânteind:

— Iarna trecută am mâncat o pisică; aici, chiar la masa asta.

Arătă cu degetul, părând surexcitat de ceea ce spunea:

— Aici!…

Mauricio îl apostrofă:

— Ce tot vorbeşti acolo? Ce legătură are asta acuma? Iar începi să inventezi?

— Aici! repetă alguazilul. Ţie ţi-au spus că e iepure, dar era o pisică, ştiu eu.

Omul cu pantofii albi se întoarse spre interior şi zise

grav:

— De-ar năvăli acuma în camera asta toate pisicile pe care le-am mâncat în război! Atunci mi se păreau mai gustoase decât îmi pare azi carnea de vacă, dar acuma numai să mi le pună înainte şi mi-aş vărsa maţele.

Lucio spuse:

— Îl auzi, Mauricio? Asta confirmă întru totul ce spuneam eu adineaori; chestie de obişnuinţă; la o adică te obişnuieşti repede cu orice.

Omul cu pantofii albi se uită încă o dată la corbii în zbor. Cercurile coborau din cerul limpede ca să se afunde în stratul de jos, plin de praf, spre ceva adânc ce se frigea pe pământ, ca pe fundul unei tigăi imense.

— Ai văzut ce spune bărbierul? continuă Lucio. Hai, mai toarnă-ne un pahar. Nu te supăra azi, o să ai mulţi clienţi şi cu faţa asta ai să-i sperii.

— Îţi tom şi ţie?

Omul cu pantofii albi se întoarse:

— Spune… Da, toarnă-mi, toarnă-mi.

Şi din nou îşi mută privirea afară. Măcelarul zise:

— Mie pune-mi tot *cazalla.*

Mauricio umplu paharele şi alguazilul bău o înghiţitură, cu ochii la fetele de pe afişele colorate. Mauricio se întoarse şi văzând direcţia în care privea îi spuse:

— Ce, îţi plac?

— Da, răspunse alguazilul; da, îmi plac, da.

Vorbea nervos de parcă l-ar fi trecut un fior; zâmbi cu ochii micşoraţi.

— Vai, dragă, spuse Mauricio, păi dacă îţi plac atâta în poze, cât ţi-or mai place în carne şi oase!

Măcelarul replică:

— Ăstuia? E din cei care le preferă în poze. Nu-i aşa, tu? Astea nu pot să-ţi facă niciun rău.

— Bine face, spuse Lucio; aşa scapă de complicaţii.

Alguazilul îi (privea fără să ştie ce să răspundă. Măcelarul insista cu maliţie:

— Asta pentru că probabil s-a fript cândva.

— Eu?

Bău paharul şi se strădui să schiţeze un zâmbet enigmatic, în timp ce-şi aranja chipiul ca pentru a le da de înţeles că se înşală. Mauricio şi măcelarul râdeau de el ca de un copil. Omul cu pantofii albi îşi desprinse din nou privirea de la corbi şi se întoarse să bea din pahar. Zise:

— Ar putea să îngroape o dată hoiturile astea.

Măcelarul întrebă:

— Şi cine se-apucă să sape gropi acuma, pe soarele ăsta, în pământul tare ca piatra? Cine vreţi să facă treaba asta pentru o vită care nu mai serveşte la nimic? Destulă bătaie de cap au oamenii cu cele vii, ca să se mai ocupe şi de cele moarte.

— Măcar pentru igienă, dacă nu pentru altceva.

— Igienă? În câmp nu există igienă. Asta e bună pentru frizerie. Pe câmp, singura igienă o vedeţi: o fac vietăţile astea.

— Da, vai de igiena asta!

— Cum adică? Chiar mâine o să vezi cum totul o să fie lună. Oamenilor le e scârbă de păsările astea, de-acord, dar nu fac absolut niciun rău. Din contra, aduc numai foloase. Dacă n-ar fi ele, mortăciunile ar sta luni de zile pe câmp.

Omul cu pantofii albi îşi strâmbă gura a neîncredere şi se întoarse din nou cu faţa spre uşă. Alguazilul arătă spre măcelar, încuviinţând din cap.

Mely înota foarte greoi, stârnind jerbe de stropi. Îşi pusese o cască de plastic. Mai devreme, pe mal, Luci îi spusese:

— Ce bine îţi vine casca asta! De unde ai cumpărat-o?

— Mi-a adus-o fratele meu din Maroc.

— E foarte bună, o fi americană.

— Cred că da…

Apoi intrară amândouă în apă încetul cu încetul, râzând în timp ce apa le urca în sus pe picioare, spre coapse şi mijloc. Se opreau uitându-se una la alta şi

râsetele creşteau, le contagiau, ca provocate de un gâdilat nervos. Se stropeau şi se împingeau scoţând ţipete, până când amândouă se udară complet şi gâfâiau de râs. Se alăturară celorlalţi într-un loc în care apa le urca ceva mai sus de mijloc. Doar Alicia şi Miguel, care ştiau să înoate mai bine decât ceilalţi, se îndepărtaseră în josul curentului, spre stăvilar, unde apa era mai adâncă.

Vorbeau toţi şi se strigau ţipând în apa înţesată şi răscolită de lume, ca şi cum toată acea larmă nu ar fi fost ceva stârnit şi amplificat de ei, ci zgomotul viu al râului însuşi care îi făcea să ţipe tot mai tare, pentru a se auzi unii pe alţii.

Luci era împreună cu Santos, Carmen şi Paulina; toţi patru se prinseră de braţe în cerc şi se ridicau şi se aplecau ritmat, cufundându-şi capul sub apă şi ţâşnind apoi în sus, învăluit în spumă. Mely se retrăsese mai la o parte şi stătea de una singură, căznindu-se să-şi îmbunătăţească stilul de înot. Tito şi Fernando râdeau de eforturile ei.

— Ce râdeţi? le zise. Parcă voi aţi înota mai grozav! Hai, plecaţi de aici, caraghioşilor, şi nu mă plictisiţi! Nu poate omul…

Tito spuse zeflemitor:

— Vrea să ajungă o Esther Williams! Aşa crede ea…!

— Tâmpitule!!

Tito se apropie de Mely, o apucă de gleznă şi trăgea înapoi, râzând.

— Dă-mi drumul, scârbosule, dă-mi drumul…! ţipă Mely dând din mâini ca să nu intre cu capul sub apă.

Fernando veni pe la spate, sări pe Tito şi îl cufundă sub apă. Mely, eliberată, privea opinteala instabilă a lui Fernando şi îl închipuia pe celălalt zbătându-se sub apă.

— Aşa! Ţine-l puţin acolo! Să se înveţe minte!

Fernando fu brusc proiectat în sus şi capul lui Tito ieşi de sub apă, stârnind multă spumă.

— Mă bucur! Bine ţi-a făcut! îi spuse Mely, în timp ce Tito respira adânc pentru a recupera aerul pierdut din plămâni.

Se întoarse fulgerător.

— Atenţie, Fernando, îţi sare în spate…!

Se amestecară într-o luptă zgomotoasă şi violentă; un vârtej de stropi în care se mişcau convulsiv ambele corpuri, apăreau şi dispăreau membre alunecoase, muşchi crispaţi şi guri care căutau cu nesaţ aerul. Mely se sperie până la urmă văzând gura schimonosită a lui Fernando care ieşi pentru o secundă din apa învâltorată şi se duse imediat înapoi.

— Dumnezeule! ţipă Sebastián! Săriţi! Au să se înece!

Ceilalţi sosiră imediat şi lupta încetă. Tito şi Fernando se priveau extenuaţi, gâfâind şi tuşind, fără să poată vorbi; îşi frecau gâtul şi pieptul cu mâinile.

— La dracu'! le spuse Santos. Vă ţineţi de tâmpenii!

Fernando se uită la el cu coada ochiului şi ridică degetul, arătând spre Tito, dar încă nu putea să vorbească.

— N-a lipsit mult ca unul din voi doi să se înece, comentă Paulina. Parcă n-aţi şti ce înseamnă apa.

— S-au legat de mine, spuse Mely, dar le-a ieşit pe dos până la urmă.

În sfârşit, Fernando putu să vorbească:

— Asta… întotdeauna face aşa… Nu ştie limita la glumă…

— Tu ai început! Ce, era să stau cu mâinile în sân?

— Eu n-am avut nimic cu tine. Dar tu, ca un mizerabil ce eşti, te-ai legat de Mely.

— Şi acuma de ce vă certaţi pentru atâta lucru? interveni Sebastián.

— Păi dacă tipul e un animal, protestă Fernando. Habar n-are! Să se apuce de luptă în apă, auzi! Păi sigur că ne-am încins amândoi şi nu mai putea să ne despartă nimeni din cauză că ne-a apucat panica şi fiecare voia să scoată gura ca să respire… Tâmpitul…!

— Uite, Fernando, s-o lăsăm baltă mai bine, zise Tito. Fără comentarii!

— Nu, de ce s-o las baltă?

Se apropie de Tito şi îi gesticula sub nas.

— Fernando are dreptate, spuse Mely.

Sebastián se interpuse între cei doi:

— Gata! zise. Staţi cuminţi şi terminaţi cu cearta.

Tito o privi pe Mely cu dispreţ.

— Da, domnule, întări Fernando. Şi mai ştii ceva? Azi nu mai ai ce vorbi cu mine.

— Fii fără grijă, amice, n-am să-ţi vorbesc toată luna, zise Tito.

Faţa lui se întristă, se întoarse şi se îndreptă spre mal, ajutându-se cu mâinile pentru a învinge apa.

— Normal! zise Fernando către ceilalţi.

Paulina îl privea pe Tito cum se îndepărta şi spuse cu părere de rău:

— Uite ce prostie!... Nu ştiu ce v-a apucat să vă certaţi. Şi venisem atât de bine dispuşi!... Aţi făcut-o de oaie, asta-i!

— El, nu mi-o spune mie...

— Aşa-i, zise Mely; imbecilul de Tito a...

Santos o întrerupse:

— Tu să nu acuzi pe nimeni. Întotdeauna îţi place să bagi zâzanie, de parcă asta te-ar îngrăşa.

— Eu nu bag zâzanie deloc, auzi? Tito nu m-a lăsat în pace. Şi pe mine nu permit să pună mâna nici el, nici altcineva, ai înţeles?

— Bine, dragă, bine, o scurtă Santos; la mine să nu ţipi. Eu n-am niciun amestec. Treaba voastră.

— Tocmai d-aia.

Fernando şi Mely se îndepărtară.

— Asta pe zi ce trece se tâmpeşte tot mai tare, îi spuse Santos lui Carmen; e o încrezută fără pereche.

— Păi eu ţi-am zis. Nu e prima oară. Tot timpul i se pare că cineva are ceva cu ea. Şi de fapt îi place, caută cearta.

— E o arţăgoasă şi o bătută în cap. Nu pot s-o sufăr, îţi jur.

— Nici eu.

Se alăturară lui Luci, Paulina şi Sebastián.

— Hai, facem cercul ca adineaori!

— Cheamă-l pe Tito, spuse Luci.

— Lăsaţi-l. Nu mai vine, s-a supărat.

— Dar nu pe noi.

— Pe toţi, mai mult sau mai puţin.

— Bietul băiat! exclamă Lucita. N-ar fi trebuit să-l lăsăm să plece aşa.

Începu să-l caute cu privirea pe toată plaja. Tipul cu burdihanul imens era acuma în apă împreună cu fiica lui şi îl săpuneau pe Auraş care li se zbătea în mâini.

Fernando şi Mely se îndepărtară în josul apei, spre Miguel şi prietena lui. Când apa le ajunse la umeri, Mely nu îndrăzni să mai înainteze.

— Ali! strigă Alicia!

Alicia răspunse cu un ţipăt jovial, făcând semne cu mâna.

— Trece peste cap acolo unde sunteţi?

— Da, trece puţin, răspunse Alicia. Nu veni dacă ţi-e frică!

— Zi că nu-ţi este, Mely! spuse Miguel. Veniţi fără teamă, numai aşa vă faceţi curaj!

Mely negă din cap şi îi spuse lui Fernando:

— Eu nu merg, mi-e teamă că obosesc.

Apoi strigă din nou spre Alicia şi Miguel:

— Hei, veniţi voi încoace; vrem să vă spunem ceva!

— Bârfitoareo! zise Fernando. Imediat să le povesteşti şi lor! Interesant lucru au să audă, ce să-ţi spun!

— Blegule, am zis aşa numai ca să vină.

Fernando zâmbi:

— Da, da, ca să vină… Eşti, fata mea, de groază. De cum ţi se năzare ceva, eşti în stare să pui în mişcare jumătate din omenire. Ai totuşi darul de a pica cu tronc la lume şi n-are omul încotro, trebuie să-ţi suporte toanele.

— Ah, da? zise ea afectând un ton supărat. Chiar atâtea toane trebuie să-mi suportaţi?

— Cum te mai bucuri când ţi se spune asta! Nu-i aşa? Îţi creşte inima!…

— Mie?

— Hai, nu te mai preface acuma; doar se vede de la o

poştă.

— Phi, ce nesuferit! spuse cam înţepată, schiţând un zâmbet. Ce nesuferit poţi să fii, dragă, când râzi cu râsui ăsta de iepure. Hiii! M-apucă o furie de-mi vine să te omor, înţelegi? (îşi agita capul în nasul lui, strângând din dinţi şi clipind des din ochi.) Hiii, ce râs de iepurilă! Râdea singură, amuzându-se de propria ei furie. Blegule, nesuferitule! Uite-i că vin…

Pe Santos îl amuza frica lui Carmen, pentru că o adusese până într-un loc unde apa îi trecea de umeri.

— Uitaţi-vă la ea, ce frică îi este! le striga râzând celorlalţi doi.

Fata se agăţase cu ambele mâini de el şi întindea gâtul, vrând parcă să se îndepărteze de apă cât mai mult.

— Măgarule, eşti un măgar, să ştii! Au! aici îmi trece peste cap, Santos. Au! nu-mi da drumul că mă duc la fund!

Îl apucase cu mâinile pe după umeri şi se lipea strâns de el.

— Păi sigur, dacă îndoi genunchii! Pune picioarele pe pământ, dragă, ai să vezi că nu-ţi trece peste cap. Îmi înfigi unghiile în carne! Nu trebuie să-ţi fie aşa de frică.

— Eşti un măgar, râzi de mine; şi-i mai strigi şi pe ceilalţi să râdă, protestă Carmen bosumflată. Vreau să ies afară!

Ceilalţi trei erau în spatele lor. Sebastián înota în cercuri, greoi, stârnind spumă multă şi ciocnindu-se mereu de oamenii care umpleau râul. Un copil, pe care tatăl lui îl ţinea în braţe, ţipa înspăimântat şi dădea din mâini, văzându-se atât de aproape de apă, iar tatăl îl mângâia pe cap şi-i zicea întruna: „Gata, gata, puişor, gata…!” Paulina şi Luci îi priveau.

— Pfu, ce copil Í iar ăştia nu înţeleg de ce se încăpăţânează atâta să-l bage în apă.

— Mie mi s-a făcut frig, spuse Luci. Suntem cam de mult; ieşim?

— Aşteaptă să vedem ce face Sebas.

Îl căută cu privirea prin mulţime.

— Uite-l colo, zise Lud. Se duce spre ăia. Sebas se

îndepărta înotând în direcţia lui Miguel şi a celorlalţi.

— Numai după zgomotul pe care-l face şi ştii încotro a luat-o, comentă Paulina. Nicio altă persoană în tot râul nu face măcar un sfert din spuma pe care-o face el. Nici transatlanticul „Queen Mary”, draga mea. Să mergem.

Îl întâlniră pe Tito întins la soare, într-un luminiş din pădurice. Se apropiară de el.

— Ce faci?

— Stau la soare. Aţi ieşit deja?

— Noi da, spuse Luci. Te deranjează dacă ne întindem şi noi la soare, aici lângă tine?

Ce prostii pot să-ţi treacă prin cap, Lucita!

— Eu ştiu?… Poate că voiai să stai singur. Se făcu roşie la faţă.

— Ce idei!

Paulina şi Luci se întinseră alături de el.

— Acum cred şi eu că e bun soarele, spuse Paulina.

— Durează puţin. Eu încep deja să-l simt. E plăcut doar puţin după ce ieşi.

— Şi Dani ce face? Ai fost pe la el?

— E tot acolo. M-am dus după ţigări şi era ca un mort; nici nu s-a clintit.

Paulina exclamă:

— Să vii la râu ca să dormi!…

*

Un căţeluş galben dădu buzna înăuntru frecându-se de pantalonii omului cu pantofii albi şi începu să se gudure pe lângă toţi, vesel şi neastâmpărat, vrând parcă să-i salute. Apoi se aşeză în prag şi începu să privească afară neliniştit; făcea zgomot lovind partea de jos a tejghelei cu coada.

— Uitaţi-vă la căţelul ăsta ce agitat e, spuse Mauricio.

— Seamănă cu stăpânul, făcu remarca măcelarul; are aceleaşi obiceiuri ca şi Chamarís.

— Orice câine, după un anumit timp, începe să

semene cu stăpânul lui, adăugă Lucio; eu mai am şi acuma semnul de la muşcătura pe care mi-a făcut-o un câine negru de-al cumnatei mele.

Măcelarul izbucni într-un râs zgomotos.

— Are haz ăsta! zise.

Câinele începu să se agite din nou. Intrară doi bărbaţi; îşi apropie boticul de pantalonii omului cu pantofii albi şi începu să adulmece.

— Bună ziua la dumneavoastră.

Omul cu pantofii albi se răsuci când simţi botişorul pe picior.

— Stai cuminte, Sulf! îi strigă stăpânul.

Câinele îl ascultă.

— Ce mai e nou? întrebă Mauricio.

— Căldură mare. Ai adus cumva bere?

— E la gheaţă, de când am primit-o.

— Aşa-mi place.

— Aici trebuie să aştepţi duminica ca să bei o bere.

— O, păi dacă vreţi pot să aduc zilnic; cu condiţia să vă angajaţi că îmi consumaţi o ladă pe zi. Altfel, nimic; pentru că pe urmă berea pierde presiunea şi nu mi-o mai cumpără nimeni.

— A cui e motocicleta aia de-afară? întrebă cel care intrase odată cu stăpânul câinelui.

— A unor tineri din Madrid care au venit azi aici, la râu.

— Mi s-a părut că e a doctorului din Torrejón. E aceeaşi marcă.

— Eu nu le deosebesc, spuse Mauricio; mie mi se par toate la fel. O drăcovenie care mie…

— O motocicletă e bună, îi replică măcelarul. Pentru cel care merge pe şosea asfaltată e nemaipomenită. Mergi repede şi comod. Dacă eu aş putea s-o bag pe arătură, ai vedea ce repede aş schimba calul pe ea, fără să stau prea mult pe gânduri.

— Şi cu destui bani pe deasupra, cred.

Mauricio făcu semn cu ochiul şi spuse:

— Asta îi are.

— Spune, Aniano, cam cât ar costa o motocicletă ca asta?

Păi… un Dekave modelul ăsta, cu cei cinci cai putere pe care îi are şi eu transmisie cardanică, trebuie să fie destul de scump…

— Fă un calcul aproximativ.

— Între treizeci şi treizeci şi cinci de miişoare; depinde de starea în care se află.

— Exact cum vă spuneam, interveni măcelarul; de cinci ori preţul unui cal. Normal, nu spui tu că are cinci cai?

— Da, domnule, cinci.

— Asta-i, zise Lucio. La fel te costă cei din carne ea cei din oţel. Cai sunt la urma urmei şi unii şi alţii.

Aniano îl corectă:

— Fii atent, că nu e vorba de cai de oţel ei de cai putere.

— Cai putere sau cum or fi, totuna e.

Alguazilul comentă agitat:

— E ca şi cum motocicleta ar avea cinei cai închişi în motor. (Râdea.) De-aia face tămbălăul ăsta când merge. Şi cu cât are mai mulţi cai, cu atât face tămbălău mai mare. Una care ar avea o sută, vă închipuiţi ce-ar fi, zise scuturând degetele.

Aniano îşi slăbi nodul de la cravată; purta un costum deschis, ros la mâneci, şi un pix. Galben cu capac îi ieşea din buzunarul de sus; pielea gâtului îi asudase şi îşi trecu degetele peste ea. Chamarís avea un fel de sahariană gri, cu fermoar. Fermoarul era deschis până jos, şi cămaşa era descheiată la al treilea nasture; pe încheietura mâinii drepte purta o curea de piele, iar pe degetul inelar, verigheta. Spuse brusc:

— Poftiţi tutun, domnilor.

Îi oferi lui Lucio o tabacheră de culoare închisă. Aniano, mai degrabă scund, se sprijinea pe ambele coate stând cu spatele la tejghea; privea în fund etajera de pin şi un tablou care atârna deasupra capului alguazilului, înfăţişând iepuri, pepeni şi un porumbel ucis, aşezate pe o

faţă de masă. Alguazilul crezu că Aniano îl priveşte pe el, ezită şi se dădu la o parte; apoi îşi îndreptă şi el privirea în spate, văzând că Aniano continua să se uite într-acolo. Fu pe punctul să spună ceva despre tablou, dar Aniano îşi schimbă poziţia şi apucă paharul de bere de pe tejghea.

În clipa aceea intrară cele două femei care se întorceau deja de la San Fernando, încărcate. Justina se apropie de Lucio şi, întinzându-i tutunul, îi spuse:

— Poftim cutia.

— Nu te încălzeşte *cazalla?* îl întrebă Aniano pe măcelar.

— Aş! Berea te încălzeşte mai tare, în ciuda a ceea ce se crede. Cu cât bei mai multă cu atât corpul cere mai multă, până când ajunge să-ţi clipocească în burtă. (îi întinse tabachera.) Poftim.

— Poate să fie adevărat, comentă Chamarís. E ca şi cu baia: uneori am poftă să fac o baie în râu, mai mult pentru ca să mă spăl, şi vă spun drept că deşi la început pare că te răcoreşte, după ce ai ieşit asuzi mai abitir ca înainte de baie.

Alguazilul urmărea din ochi cum tabachera trecea din mână în mână. Aniano i-o întinse lui Mauricio.

— Mulţumesc, chiar acuma am aruncat ţigara, zise arătând cu bărbia undeva jos. Dă-i-o lui Carmelo.

Alguazilul luă tabacherea cu entuziasmul unui copil căruia i se oferă dulciuri.

— Bun, să ne răsucim deci o ţigară… spuse plescăind din limbă.

— Cui pe cui se scoate, zise Lucio; frigul cu frig, căldura cu căldură. Păi dacă vă uitaţi, iarna te freci pe faţă cu zăpadă şi imediat ţi se face roşie ca macul şi începe să-ţi ardă. Nimic nu produce o reacţie mai puternică. Aşa i se întâmplă şi lui când bea *cazalla*; îl imunizează contra căldurii, după cât se vede.

— Şi-atunci mata de ce nu bei *cazalla*, după obiceiul nostru de-aici?

Lucio îşi arătă stomacul cu degetul, şi spuse:

— Hei, prietene, eu n-am sănătatea voastră. Pisicii

nu-i place *cazalla*; zice că nu. Dacă beau, devine furioasă, începe să zgârie şi să muşte, de parcă ar fi călcat-o cineva pe coadă.

Chamarís zâmbi:

— Şi dumneata? întrebă. Şi dumneata ai ulcer?

Lucio aprobă din cap.

— Bate palma, continuă Chamarís, şi îşi strânseră mâna. Păi, uite, ieri după-masă în Costada veni vorba tot de asta şi am făcut din curiozitate socoteala, să vedem câţi din sat au ulcer la stomac, din cei pe care-i ştim. Ei bine, închipuie-ţi, noi eram doar patru şi câţi crezi că ne-au ieşit? Fă, aşa, un mic calcul. Zi un număr oarecare.

Furat de discuţie îşi opri tabachera pe care i-o înapoiase Carmelo; acesta însă îl bătu pe braţ şi ridicând din sprâncene i-l arătă pe omul cu pantofii albi care continua să stea cu spatele în cadrul uşii, cu privirea atrasă de corbi. Chamarís se apropie de el şi îl atinse cu tabachera pe umăr:

— Fumezi?

Omul cu pantofii albi se întoarse.

— Hai, că nu ştiu ce ţi se întâmplă azi. Nu prea ai chef de vorbă. Lasă-te de uitat afară şi fii şi tu atent aici; ascultă ce se spune şi poate te mai înveseleşti niţel.

Celălalt se mulţumi să-şi strâmbe gura într-un zâmbet vag şi, apucând tabachera, spuse:

— Mersi, să nu crezi că azi… Uite, am să-ţi iau o ţigară.

Chamarís se întoarse la mijlocul cercului.

— Bine, hai să vedem, domnule Lucio; câte ulcere crezi că am numărat până la urmă că sunt în Costada?

— Păi, ştiu eu… Să fie vreo zece, douăsprezece.

Chamarís îl lovi peste umăr şi spuse apăsând cuvintele:

— Şaptesprezece! Nu mai puţin de şaptesprezece ulcere. Ce părere ai, ei?

Deveni aproape agresiv.

— Nu e rău, domnule. Stăm chiar bine. Şi să nu crezi că în San Fernando nu sunt tot pe atâtea, dacă nu mai

multe.

Măcelarul izbucni în râs:

— Bravo! Acuma hai să facem un concurs între cele două sate să vedem care din două are mai multe ulcere. O idee! Uite că îl avem aici chiar şi pe Aniano ca să ne redacteze regulamentul, ca la concursurile ce au loc de sărbători. Eh, ce ziceţi?

— Dumneata râzi, îi spuse Chamarís. Ce bine e să priveşti taurii din tribună! Dar dacă ai avea un ulcer sau o pisică, cum foarte bine îi zice domnul Lucio, care să te muşte pe dinăuntru, atunci să te vedem. N-ai mai râde aşa. Şi ai urî *cazalla,* imediat.

— Bah! Cu ulcer se trăieşte ani mulţi. Sunt lucruri şi mai rele.

— O duci atâta cât te îngrijeşti, spuse Lucio. Dar când te aştepţi mai puţin, faci o perforaţie şi te cureţi. Cu pisica nu-i de glumit. E o bestie mică cu care nu te joci.

— Şi trebuie omul să renunţe la multe lucruri. Are dureri, stări proaste şi e tot timpul indispus.

— Multe necazuri, da, multe neplăceri, confirmă Lucio.

— Hai, Lucio, nu exagera atâta... De parcă tu te lipseşti de ceva. Bei zilnic mai mult ca oricare dintre noi. Şi acuma faci aici pe victima.

— Ah, în ceea ce mă priveşte, puţin îmi pasă dacă mai trăiesc zece ani sau cinci. Mare lucru nu mi-a mai rămas, la vârsta mea. O scap de necazuri pe cumnată-mea. (Rânji). Uite, ei, una, nici prin cap nu i-ar trece să-mi spună măcar o dată, din politeţe, cel puţin: „Ai grijă de tine, Lucio”. Aş, nici vorbă!

— Iar ai început, spuse Mauricio. Abia o lăsaseşi pe cumnată-ta. I-a venit din nou rândul. Nu poţi să-i dai pace prea mult timp. M-ar fi mirat.

Ceilalţi râseră.

*

La stăvilar se auzeau zgomotele săriturilor în apă.

Corpurile apăreau câteva clipe pe marginea de sus a ecluzei, pentru ca imediat să se arunce în apă, stârnind jerbe de stropi. Vocile celor din apă răsunau limpede, ca ecoul unui obiect de nichel. Miguel şi Alicia erau împreună cu Fernando şi Mely; toţi patru râdeau de Sebas, care venea înotând spre ei.

— E ceva de capul lui; oricum, înaintează.

— Aş! Mult zgomot pentru nimic. Parcă ar avea mâinile ţepene.

Sebas se apropia gâfâind:

— Ce-i cu voi?

— Nimic. Văd că tu confunzi înotul cu luptele libere; te mişti de parcă te baţi cu apa.

— Ah; păi fiecare cu stilul lui, răspunse Sebastián râzând.

— Da; mie-mi spui?

— Şi ce faceţi?

— Fernando şi Mely ne-au povestit cearta cu Tito.

— Mi-am închipuit. Dar auzi, Daniei nu face baie?

— Cine ştie ce face ăsta acuma!

— Păi uite-l, zise Fernando arătând cu degetul spre umbra copacilor; doarme tun, tipul. Numai de baie nu-i arde ăstuia.

— Haideţi să-l strigăm.

— Bun, toţi o dată când zic eu trei. Fiţi atenţi Unu, doi, trei…!

— Danieeel!

— Mai tare!

— Danieeel!!

— Nu-i bine. Tu, Mely, de ce nu strigi?

— Ei, lăsaţi-l să doarmă. Treaba lui.

— Da, dar ăsta e în stare să îi golit el singur cealaltă sticlă.

— Să nu crezi că m-ar mira.

— Ce facem, ieşim?

Ieşea lume multă din apă şi se întindea la soare. Poienile din pădurice se înţesau de oameni în costume de baie, aşezaţi jos pe prosoape sau pe halate. Un şir de

capete se iţea de după dig pe toată lungimea acestuia; corpurile nu se vedeau pentru că se prăjeau la soare de partea cealaltă, pe planul înclinat de ciment; de aici, doar capetele se zăreau sau mâinile care atârnau şi se jucau în apă cu vârful degetelor.

— Trebuia să ne apropiem pe tăcute, sugera Fernando, să-l luăm prin surprindere şi să-i ardem câteva sau să-l aruncăm în apă îmbrăcat, aşa cum e.

— Fugi de-aici, că se supără şi ăsta.

— Cu-atât mai rău pentru el, pentru că după aia va trebui să se dezsupere.

— Lăsaţi-l, zise Miguel. Mai bine fără glume că pe urmă se termină rău, ca de obicei; ai văzut doar, adineaori.

Ajunseră la mal şi deodată o rupseră toţi la fugă, strigând. Doar Mely rămase în urmă şi continua să meargă în pas normal. Când ajunseră lângă Daniel, începură să se rotească în jurul lui şi să-i strige:

— Daniel! Danielito! Scoală-te că e ora opt! Scoală, băiete, că întârzii, au deschis deja restaurantul! Micul dejun, Daniel! Ţi se răceşte cafeaua!…

Daniel întredeschise ochii; zâmbea fără chef, orbit de lumină, şi lovea aerul cu mâinile ca să-i gonească de parcă ar fi fost viespi.

— Sus, amice!

— Lăsaţi-mă în pace; gata. Mă stropiţi. Valea de-aici! Mergeţi să mai bateţi şi pe alţii la cap…

— N-ai de gând să intri în apă? întrebă Miguel.

— Nu. Mă simt bine aşa. Căraţi-vă, duceţi-vă să vă mai aerisiţi puţin…

Miguel simţi că cineva îl bate pe spate şi se întoarse.

— Uite, exact ce ţi-am spus, îi zise Fernando arătându-i o sticlă goală; vezi?

Daniel îşi ascunse din nou faţa în mâini.

— Da; în cazul ăsta cred că e mai bine să-l lăsăm în pace.

Scoaseră prosoapele şi începură să se şteargă. În apă era acum mai puţină lume. De undeva ajungeau mirosuri de mâncare. Un grup vecin bătea cu lingurile în capacele

şi în vasele de aluminiu, enervând pe toată lumea.

Carmen îi spuse prietenului ei:

— Uite, tu, ce degete am. Parcă-s nişte stafide. Îi arata buricele degetelor care erau încreţite de atâta stat în apă. Băiatul îi apucă mâinile şi strângându-şi-le la piept îi zise:

— Săracele mânuţe! Vai, fetiţo, dar tu dârdâii ca un căţeluş!

— Da… îi răspunse ea alintându-se.

— Hai să ieşim! După cum văd eu nu te prea împaci cu apa. Nu trebuie să-ţi fie aşa de frică de ea, dragă.

Se îndreptară spre mal ţinându-se de mijloc şi împingând cu dificultate apa cu genunchii.

— Tu mă sperii dinadins, ca să te distrezi pe seama mea.

— Ca să te obişnuieşti, Carmela, să pierzi respectul pe care-l ai faţă de apă şi să-ţi dispară teama de ea.

Îşi potriviră paşii în ritm şi priveau cum picioarele le ieşeau tot mai mult din apă, pe măsură ce se apropiau de mai.

— Ce fin e mâlul ăsta! spuse Carmen; nu-i aşa că-i plăcut să calci pe el?

— Parcă ar fi gelatină.

Santos se aplecă, cufundă mâna în apă şi scoase un pumn de nămol roşiatic care îi luneca printre degete. Începu să-l scurgă pe spatele fetei.

— Vai, dragă! Acum, mă obligi să mă ud din nou.

Se opri să se spele pe spate şi apoi îl întrebă:

— Ascultă, Santos, e adevărat că marii înotători se ung cu grăsime pe tot corpul ca să nu le fie frig?

— Da, când vor să bată vreun record, de exemplu traversarea Canalului Mânecii.

— Ce complicat!

Se prinseră din nou cu mâinile de mijloc. Santos privi în urmă.

— Nu-i văd pe ceilalţi.

— Şi ce nevoie ai de ei? Nu vezi ce înţepaţi sunt azi cu toţii?

— Da, aşa-i. Mai bine să fim numai noi doi singuri, nu-i aşa, scumpa mea? Nu mai avem nevoie de nimeni.

Se opriră pe plajă. Carmen îl privi în ochi şi îi aprobă zâmbind, apoi spuse:

— Frumosul meu!

— Acuma îţi speli fusta şi-o pui să se usuce la soare.

Ceilalţi îi strigară întrebându-i dacă vor să joace capra, şi Santos se duse spre ei în timp ce Carmen începu să-şi spele fusta mânjită de noroi în dimineaţa aceea. Paulina se alătură şi ea celorlalţi. Tito şi Lucita rămaseră la soare. Sebastián se puse primul capră, voluntar; apoi începu să se formeze şirul săritorilor, de-a lungul râului. Cel care sărea lua imediat aceeaşi poziţie câţiva paşi mai încolo, şi tot aşa, până când primului îi venea din nou rândul. La Mely întotdeauna era câte unul care striga „Hop!” şi ridica spinarea în momentul în care ea sărea, ca s-o facă să cadă. Dar până la urmă ea fu cea care îl trânti pe Fernando, ca să se răzbune, şi toţi ceilalţi râseră.

— Aşa, amice! Asta ca să înveţi minte să te mai legi de Mely.

Pe urmă se aliară toţi împotriva lui Miguel.

— Să vedem dacă-l putem trânti pe Lungilă ăsta, spuseră.

Lanţul se-ndepărta în josul râului; Miguel era greu de doborât şi fetele fură nevoite să iasă din joc, protestând că deveneau brutali şi că aşa nu mai aveau chef. În sfârşit, Miguel se prăbuşi împreună cu Sebas şi într-o clipită toţi ceilalţi se aruncară asupra lor. Voiau să-l târască pe Miguel spre apă, dar nu reuşeau să-l stăpânească, şi până la urmă ajunseră toţi patru în râu. Ieşiră afară cu apa şiroindu-le pe trup, râzând.

— Al naibii Miguel. E ca un taur!

— Nimeni nu poate să-i vină de hac, atâta e de forţos.

Fetele se uitau la ei şi Paulina spuse:

— Întotdeauna trebuie să se termine cu caft, altfel nu le place.

— Miguel e cel mai puternic, spuse Mely; s-au aliat trei împotriva lui şi totuşi n-au putut să-l învingă.

Paulina o privea cu coada ochiului.

Carmen îşi pusese peste costumul de baie bluza şi făcuse un nod în faţă; acuma îşi întindea fusta la uscat. Daniel o striga; avea o figură nostimă aşa, cum se scărpina la ceafă, cu faţa roşie de somn şi cu urmele de pământ întipărite pe obraji, ca un vărsat de vânt. Întrebă speriat:

— Unde au plecat toţi?

Carmen zâmbea amuzată de figura lui.

— Sunt aici, măi, şi spuse. Aici, nu-i vezi?

Dani nu-şi revenea din starea de somnolenţă.

— Vai, dragă, ce buimăcit eşti.

Daniel îşi duse mâinile la ochi şi începu să şi-i frece. Apoi privi cu efort în lumina orbitoare a râului. În apă rămăseseră doar foarte puţine persoane. Acolo sub copaci zări doi copii goi, cu burţi mari şi cu pălăriuţe de pânză albă, iar mai în jos o văzu pe Mely, întinsă la soare. Se întoarse din nou spre Carmen, dar aceasta plecase. Se întinse pe spate.

Lucita spuse:

— Fernando nu s-a purtat frumos cu tine…

— Nu ştiu, răspunse Tito! Nu-mi vorbi acuma de Fernando.

— Dar vinovată de toate a fost Mely, nu-i aşa?

Amândoi erau întinşi pe burtă, cu coatele sprijinite de pământ. Tito făcu un gest cu umerii:

— Ea sau cine-o fi, tot aia e.

— Auzi, ţie cum ţi se pare Mely?

— Mely? În ce sens?

— Dacă ţi-e simpatică, aşa, în general; nu ştiu…

— Uneori.

— E bine fata.

— Da.

— Oricum, e prea încrezută, nu crezi?

— Păi ce ştiu eu, dragă. De ce vorbim acuma de Mely? Parcă n-am avea altceva mai bun de făcut.

— Trebuie să vorbim despre ceva…

Pronunţă cuvintele cu o voce timidă, de parcă ar fi bătut în retragere. Tito se întoarse spre ea şi o privi cu un

zâmbet de scuză:

— Iartă-mă, iubito. Mă enervează discuţia asta despre Mely. Pui atâtea întrebări…

— Nouă, fetelor, ne place să ştim ce părere au băieţii despre noi; dacă vă părem încrezute şi altele de felul ăsta…

— Tu nu eşti încrezută.

— Nu?

Se opri aşteptându-l parcă să continue, apoi adăugă:

— Ba da; uneori sunt, deşi tu nu-ţi dai seama.

Tăcură amândoi câteva momente, apoi Luci întrebă din nou:

— Tito, ţie cum ţi se pare o fată care poartă pantaloni? Ca Mely, de exemplu.

— Cum să mi se pară? Deloc neobişnuit; o îmbrăcăminte ca oricare alta.

— Dar ţie îţi place ca o fată să-şi pună pantaloni?

— Nu ştiu. În funcţie de cum îi vin, cred.

— Mie, fii atent, mi-a căşunat să-mi iau unii, dar până la urmă n-am avut curajul. Era de Rusalii, când am fost toţi în Escorial. Am stat la îndoială dacă să-mi cumpăr, dar n-am îndrăznit.

— E o prostie să-ţi faci astfel de probleme. La urma urmei, ce ţi se poate întâmpla?

— Ah, păi să fiu ridicolă, să zicem; ţi se pare puţin?

— Ridicol poţi fi în multe feluri. În plus nu ştiu de ce ai fi fost tocmai tu.

— Adevărul este că nu sunt destul de înaltă ca să port pantaloni.

— Dar nici bondoacă nu eşti. Ai talie frumoasă. Şi pe urmă nici nu e nevoie să fii prea înaltă, ca să ai o linie plăcută.

— Ţi se pare că am corp frumos?

— Bineînţeles că Ai. Eşti o fată care place, cred şi eu.

Lucita rămase puţin pe gânduri, apoi spuse:

— Da; oricum, sunt sigură că şi dacă ţi-aş părea contrariul, nu mi-ai spune.

— Ah, bun, dar nu e cazul. (O privi zâmbind) Şi hai să

plecăm o dată din soare, că ne coacem de vii.

Se ridicară.

*

Măcelarul vorbi din nou, pe un ton prudent:

— Dar eu nu înţeleg de ce vorbeşti tu de chestia asta cu vârsta, pentru că dacă ţi-ai pune în cap, încă te-ai mai putea angaja.

Lucio ridică din umeri:

— Şi unde? Acuma, când aproape nu mai ştiu să fac nimic… Şi cu tinicheaua după mine…

Aniano întrebă:

— Dar ce meserie aveaţi dumneavoastră înainte?

— Brutar. Aveam o brutărie în Colmenar. Asociatul meu a vândut-o şi a luat toate paralele. Îşi închipuise probabil că eu n-aveam să mai ies niciodată de-acolo. Apoi am aflat că ar fi în La Coruña şi că ar face negoţ şi diverse învârteli. La plecare tipul a luat totul şi m-a lăsat mofluz. Pas de-l găseşte…

— Nu se poate! Nu aveaţi contract, vreun act pe undeva, vreo hârtie cu numele dumneavoastră, ceva…?

Omul cu pantofii albi începu să fie atent la discuţie.

— Contract! Ce contract? întrebă Lucio. Cu încurcăturile din anii ăia parcă mai puteai să găseşti vreo hârtie sau să dovedeşti ceva! Fiecare a luat ce-a putut, şi după aia prinde orbul, scoate-i ochii. Eu oricum n-aveam de gând să mă mai întorc acolo.

— Aşa e, încuviinţă omul cu p.a. Numai necazuri pe capul omului. Mai bine aşa; să rămâi în locul în care ai căzut când te-au aruncat. Dumneata ştii ce-i viaţa.

— M-a costat mult ca s-o cunosc, credeţi-mă. Mai bine era dacă aş fi continuat s-o ignor. Experienţa, când în sfârşit ajungi să o ai, îţi dai seama că te-a costat atât de scump, atât de scump încât e ca şi cum n-ai avea-o; acelaşi lucru.

— Nu sunt de acord, spuse Aniano; nu vă împărtăşesc părerea. Cel mai rău lucru pe lume e să te dai bătut. Asta

niciodată. Trebuie să găseşti noi forţe în tine şi să mergi mereu înainte.

— Crezi? întrebă Lucio pironindu-l cu privirea şi adoptând un alt ton răbdător. Ia să vedem, câţi ani ai tu, tinere? Cred că sunt prea puţini ca să ştii ceva despre viaţă. Încă mai ai caş la gură…

Aniano roşi; privirea i se întunecă. Lucio continuă:

— Deci nu trebuie să ne dăm bătuţi, da? Cine ştie, poate că ai să ajungi vreodată în viaţă să afli ce înseamnă să te dai sau să nu te dai bătut, înţelegi ce vreau să spun. Aşa că, dacă tăceai, filosof rămâneai.

— Iar dumneavoastră… am impresia că vreţi să faceţi pe grozavul! Şi-apoi nimeni nu v-a permis să mă tutuiţi! Poftim de vezi, bătrânul atoateştiutor!

Chamarís îl trăgea de mână ca să se calmeze.

Lucio îi spuse rece:

— Eu nu sunt bătrân, auzi? Tu însă eşti un papă-lapte. Un puşti ignorant şi obraznic. Asta eşti ca să ştii.

Aniano era foarte agitat. Mauricio interveni:

— Hai, Aniano, termină; te enervezi degeaba.

— Eu nu mă enervez. Însă domnul acesta are impresia că ştie mai multe ca oricine, şi mă insultă. Iar eu nu sunt nici puşti, nici ignorant. Eu cel puţin am studiat, lucru pe care el nu l-a făcut. Am liceul şi bacalaureatul, şi nu admit să fiu tutuit şi să mi se vorbească în felul ăsta.

Chamarís începu să dea semne de nelinişte. Măcelarul făcu un semn cu ochiul şi spuse încet, amuzându-se:

— Aşa, aşa… Acuma a scos cultura ca să ne dea gata…

Aniano continuă, roşu la faţă de nervi:

— Şi la socotit, şi la gramatică, şi la geografie, la orice mă prind cu domnul acesta, oricând doreşte! Să-l vedem dacă ştie atâtea câte vrea să pară că ştie! Eu n-am stat şapte ani să-mi frec coatele pe bănci ca să vină acuma un brutar ieşit la pensie să mă facă incult şi să-mi dea lecţii!

— Despre viaţă, dragă, despre viaţă, spuse cineva.

Mauricio îi făcea semne cu ambele mâini lui Aniano şi sâsâia îndemnându-l să se calmeze:

— Şşşt... calmează-te, îi spuse; 4 inişteşte-te, omule, că nimeni nu vrea să-ţi nege meritele. Nimeni nu s-a legat de studiile sau de cultura ta. Nu te subestimează nimeni din punctul ăsta de vedere. Toţi ştim cât valorează lucrurile astea şi ce eforturi sunt necesare ca să le obţii. Nimeni n-a pus la îndoială cultura ta şi n-a vrut să te jignească pentru asta.

— Păi cine îşi închipuie că este, ca să mă ia cu tu, aşa, dintr-odată? Să fim serioşi! Eu am obţinut un post şi am serviciul ăsta datorită studiilor pe care le-am făcut, aşa că am dreptul să fiu tratat în mod corespunzător şi în funcţie de ceea ce sunt... mă-nţelegeţi?

În toiul accesului de furie aproape că-l podidiră lacrimile, ceilalţi însă râdeau pe sub mustaţă.

— Da, domnule, ai perfectă dreptate, îi zise Mauricio; toate astea sunt demne de respect şi nimeni nu le contestă.

— Vreţi să-mi spuneţi cât am de plată? Ţinea banii în mână.

— Unsprezece pesete.

Puse banii pe masă şi plecă fără să se mai atingă de paharul abia început.

— Nu-ţi termini vinul?

— Nu. Din cauza domnului de colo. Bună ziua.

Ieşi atât de furios, încât fu cât pe ce să-l răstoarne pe omul cu p.a; acesta se dădu la o parte deschizând braţele ca la trecerea unui taur şi spuse: „Uite şi la ăsta”, în timp ce Aniano dispăru pe uşă.

— Al naibii maimuţoi! spuse Mauricio. Tinerii ăştia cum au două, trei clase, cum îşi închipuie că pot să se urce în capul oamenilor.

— E băiat bun totuşi replică Chamarís. Îmi pare rău de ceea ce s-a întâmplat. Ştiu că va suferi mult din pricina acestei discuţii. Îi place să stea de vorbă cu toată lumea şi să simtă că este apreciat. Când îşi dă seama însă că nu e agreat undeva, se consumă foarte tare.

— N-are decât să se consume, replică Mauricio. De

ce se bagă unde nu-i fierbe oala? Aş vrea să-l văd eu pe tip dându-şi ifosele astea la Madrid.

— Nu-i un băiat rău, zău. Dacă ştii cum să-l iei şi începi să-l cunoşti, ajunge să-ţi fie drag. Eu îl apreciez, vă spun drept. Când stai de vorbă cu el îţi dai seama că are un suflet bun, fără urmă de răutate.

— Azi însă a făcut-o de oaie, şi încă bine de tot, spuse măcelarul.

— De acord cu voi; dar şi domnul Lucio are partea lui de vină pentru că l-a jignit cam tare.

— Am vrut să văd până unde merge cu sfaturile şi teoriile şi cum îi pică lui dacă i se vorbeşte la fel cum obişnuieşte el să vorbească oamenilor. Poftim, dacă nu zici cai putere, gata sare ţâncul să-ţi spună cum trebuie să zici. Prea de tot!

— Dar nici dumneata nu trebuia să-l tutuieşti, domnule Lucio. Asta l-a lovit în amorul propriu.

— Nu? Păi puteam să-i fiu tată! Pe vremuri, pe băieţii de vârsta lui îi tutuia toată lumea. Acuma nu ştiu cum s-a schimbat rânduiala, dar personalităţile se fac peste noapte. Doar pentru că lucrează la Primărie şi pare a avea ceva mai multă prestanţă, altfel naiba l-ar fi tratat cu dumneavoastră pe un puşti de vârsta lui. A fost obraznic şi l-am pus la locul lui, nimic mai mult.

— Aşa-i; funcţionăraşilor ăstora li se urcă repede la cap mărimea. Da, da. Păi spuneţi-mi dacă nu ne tratează de parcă ar fi stăpânii lumii, când ai ghinionul să ajungi la ei pentru vreo hârtie sau ceva de genul ăsta. Şi la ce folosesc în afară de faptul că fac viaţa şi mai grea? Produc ceva folositor oare? Destul cu atâta îngâmfare şi atâtea ifose numai pentru că învârt acolo câteva hârtii! Noroc că se găsesc oameni care inventează zilnic noi hârţoage pentru ca tipii de felul ăstuia să aibă ce mânca; altfel, aş vrea să-i văd eu! Câţi indivizi fără căpătâi şi leşinaţi de foame ar mai umbla prin lume!

— Hai, domnule Mauricio, văd că te iei tare de băiat. Eu vă spun însă că nu are niciun pic de răutate în el.

— Ştim toată lumea că nu e rău, interveni măcelarul.

Numai că atâta înfumurare nu-i stă bine unui băiat de vârsta lui. Câţi ani să aibă Aniano? Nu cred că are mai mult de douăzeci şi trei, douăzeci şi patru…

Omul cu p. a. asculta tăcut, în timp ce Carmelo ştergea cu mâneca praful de pe caschetă şi lustruia monograma Primăriei. Lucio spuse:

— Înfumurarea e un lucru pe care trebuie să ştii cum să-l ai. Dacă e prea puţină, rău: te încalecă lumea şi te ia drept fraier. Dacă în schimb ai prea multă, mai rău: te faci singur de baftă. În viaţă e bine să ai aplomb, ca să nu ajungi să râdă lumea de tine; trebuie însă să ai grijă ca să nu-ţi frângi gâtul din cauza propriei tale aroganţe.

— Ca individul ăla cu prăvălia, spuse Mauricio. Aţi văzut ce i s-a întâmplat ăluia? Totul din cauză că era plin de el. Şi de ce era aşa domnul cutare? Doar pentru că avea o firmă cât toate zilele deasupra uşii cu numele lui? Uitaţi-vă unde a ajuns. Atât de îngâmfat era încât până la urmă s-a ruinat şi a ajuns să-l arate lumea cu degetul.

În acel moment interveni omul cu p. a.

— Şi nu era un om rău. Îşi trata bine clienţii. E drept, de la distanţă, cum îi era firea, dar şi cu generozitate. Eu l-am bărbierit de sute de ori, şi când voia ştia să fie un tip agreabil. Avea farmecul lui când vorbea. Îmi amintesc că de fiecare dată când spunea câte o glumă sau vreun banc, ridica deodată capul de pe perniţa scaunului şi se întorcea în toate părţile, cu faţa plină de spumă, ca să vadă ce succes a avut gluma şi dacă cei de faţă râdeau. Întotdeauna făcea asta, îmi amintesc foarte bine.

— Şi ai mai auzit ceva de el? îl întrebă Mauricio.

— Aproape nimic. Cred că după aceea au plecat în satul din care era soţia lui, cum îi zice…

Asta de pe lângă Cáceres; ah! cum se cheamă satul ăla? Navalmoral, ăsta-i. Navalmoral de la Mata. Un sat mare, desigur.

*

Pe apa râului venea plutind o cracă de copac.

— Uite, parcă ar fi un animal. Fii atentă cum se mişcă! se miră Fernando. Ca un crocodil.

Era o cracă verde, proaspăt ruptă. Din când în când se înţepenea în nisipul de pe fund, se răsucea şi începea din nou să plutească, încet, pe apa roşiatecă. Le făcea plăcere s-o privească.

— Mie mi-e foame, zise Alicia; cred că ar fi cazul să mâncăm ceva.

Nişte copii care tocmai ieşeau din apă se întoarseră din nou zărind craca, o apucară de vârf şi o scoaseră afară. O târâră pe pietriş în direcţia păduricii, alergând ca nişte catâri ce scot din arenă taurul ucis. Se îndreptară toţi spre locul în care se afla Daniel, şi Carmen le ieşi în întâmpinare. Santos o întrebă:

— Asta ce face, tot mai doarme?

— Adineaori s-a trezit. M-a amuzat… E atât de năucit, că nu pot să-ţi spun. Doarme pe el.

Tito şi Lucita ajunseseră deja lângă Daniel. Tito se întinse cu braţele larg deschise scoţând pieptul înainte, spre soare.

— Bine, zise Miguel când ajunseră; cum doriţi să organizăm masa? Vreţi să mâncăm aici sau preferaţi să urcăm la cârciumă?

Fernando spuse:

— Sus cred că am mânca mai comod.

— Nici vorbă, protestă Mely; să mergem până sus pe căldura asta cumplită! Nici nu mă gândesc. Auzi idee!

— Aici, bineînţeles. Care-i nebunul care se mişcă acuma? Nicio sfârâială, înţelegi? Şi apoi îmbrăcatul şi tot deranjul…

— Ziceam… pentru că acolo am avea o măsuţă, nişte scaune pe care să stăm, ba chiar şi faţă de masă, dacă dorim.

— Nu merită. Aşa n-are niciun şarm, zic eu; în felul ăsta am fi putut mânca şi acasă la noi. De ce am mai venit la iarbă verde? Ca să mâncăm aşa cum se mănâncă. Altfel nu-i deloc amuzant. Că doar la masă mâncăm în fiecare zi.

— Desigur. Plăcerea e să mai schimbăm din când în când.

— Aici, fără îndoială. Nu mai încape vorbă.

— Bine, atunci să vedem cine urcă să aducă mâncarea.

— Tragem la sorţi.

— Facem bileţele, de-acord?

— Eşti nebun, dragă spuse Alicia. Cu bileţelele durează o oră, iar noi între timp murim de foame.

— Cu bileţele e mai excitant.

— Lăsaţi-vă acuma de plăceri din astea şi daţi-i drumul repede, cum o fi.

— Gata, repede ca fulgerul, spuse Miguel; o să vedeţi. Amestecăm hârtiuţele. Cine are un creion? N-are nimeni un creion?

— Cui i-ar fi trecut prin cap să ia un creion în excursie? Ce voiaţi să facem cu el?

— Un ruj de buze e bun? întrebă Mely. Îl scot dacă e bun.

— Dă-l încoace, sigur că e bun.

— Atunci, dă-mi, te rog, geanta.

— Poftim.

Mely o prinse în aer. În timp ce căuta rujul, zise:

— Dar nu mi-l stricaţi, da? M-a costat foarte scump.

— Nu-ţi face griji. Auzi, dar acuma trebuie să găsim hârtie.

— Ţine, tu, spuse Mely întinzându-i rujul lui Miguel. Nu trebuie să apeşi aproape deloc, numai ce atingi hârtia, şi rămâne urmă.

— Uite aici hârtie.

Tito apucă un ziar de pe jos şi rupse o fâşie de pe margine. Mely scosese din poşetă pachetul cu ţigări „Bisonte”.

— Tu vrei, Ali?

— Da, dă-mi şi mie una.

— Eu zic că ar trebui să urce doi, pentru că unul singur n-o să poată aduce tot.

Miguel făcea bileţelele.

— Da, doi; bineînţeles.

— Pe Dani să nu-l lăsaţi să scape de la tragerea la sorţi, spuse Fernando. Pune un bileţel şi pentru el. Ar fi o măgărie dacă ne-ar trage chiulul.

— Acum e în al nouălea cer, săracul.

— Păi să coboare de-acolo.

— Patru sunt albe şi două au câte o cruce.

Cel căruia Îi cade crucea se îmbracă şi se duce după mâncare, bine?

— De-acord.

Mely şi Alicia îşi aprinseră câte o ţigară, şi Santos, văzându-le, spuse râzând:

— Mie îmi trece tot cheful de ţigară când văd femeile fumând.

— Ei, asta-i bană! Vreţi totul numai pentru voi. Lasă că şi aşa aveţi destule avantaje.

— Adică?

Terminară de împăturit bileţelele şi Fernando începu să strige spre fete:

— Hai, o mână nevinovată! Fuga! O mână inocentă care să tragă lozul cel mare!

— Ia să vedem care este cea mai nevinovată dintre voi toate? întrebă Sebastián.

Mely spuse cu o mutră răutăcioasă:

— Lucita! Lucita e cea mai inocentă dintre toate.

— Sigur, Luci, insistară şi celelalte râzând. Să tragă ea!

— Hai, Lucita; ţi-au făcut-o, îi spuse Fernando. Îţi revine sarcina să tragi bileţelele. Vino-ncoace.

Lucita întrebă:

— Şi ce trebuie să fac?

Roşise toată.

— Îţi explicăm imediat, e foarte simplu. Tu, Mely, frumoaso, mai dă-mi ceva; uite caschetuţa aia a ta ar fi a-ntâia pentru amestecat bileţelele.

— Dragă, toate trebuie să le dau eu. Poftim, ţine-o.

Sebas luă casca, puse bileţelele înăuntru şi începu să le amestece zicând:

— Trei de vermut, două de gin, câteva picături de mentă, un cubuleţ de gheaţă, se agită şi se consumă imediat. Poftim, Luci scumpă.

— Uite, te aşezi acolo cu spatele şi scoţi bileţelele unul câte unul. La fiecare, mă întrebi „Asta pentru cine e?" Eu am să-ţi spun un nume, şi numelui respectiv îi cade ceea ce scrie în bileţelul scos de tine, de-acord?

Luci încuviinţă din cap.

— Bine, gata.

— Peste câteva momente vom începe extragerea numerelor! spuse Sebas cu voce de şarlatan. Atenţie la numerele câştigătoare!

Lucita băgă mâna în cască.

— Şi cel căruia îi pică lozul cel mare, ce câştigă?

— Prima bilă, domnilor! spuse Miguel. Hai, Lucita; scoate primul bilet!

— Gata, l-am scos. Pentru cine e?

Miguel îşi roti privirea peste tot grupul, zâmbind.

— Pentru nu… pentru Santos!

— Şi acuma? Trebuie să-l desfac?

— Bineînţeles; să vedem ce are.

În timp ce Luci despăturea biletul, se lăsă tăcerea.

— Nu are nimic, e alb.

Santos scăpă, şi ieşi din joc.

— Ce baftă ai, amice!

— Hei, să ni-l arate, să-l arate!

— N-ai încredere în Lucita, nenorocitule?

— Hai, alt bilet!

— Îl trag?

— Da, da, că ne grăbim.

— Gata. Pentru cine e?

— Chiar pentru Tito.

Şi Tito ieşi din joc. Nu spuse nimic; se limită doar să se aşeze jos.

— Bravo! îi spuse Santos. Noi am scăpat.

Următorul bilet era al lui Fernando; avea o cruce.

— Premiul cel mare! strigă Sebastián.

— Îmi pare bine, spuse Mely. Nu tot voiai tu să urcăm

la cârciumă? Poţi să începi să te îmbraci.

— Aşteaptă, dragă, să iasă şi celălalt. Să vedem cine mi-e partener. Continuă, tu!

— Asta pentru cine e? întrebă Lucita.

— Pentru mine! spuse Miguel.

Era un bilet alb. Sebastián protestă:

— Şmecher tipul, ca o vulpe bătrână! Ştie că e foarte greu să iasă două bilete la fel unul după altul, aşteaptă primul şi, hop! se pune pe el. Nu degeaba se zice că cine împarte, parte-şi face.

— Cere condica de reclamaţii dacă nu-ţi convine. Altul, Luci!

De data asta fu desemnat Daniel, şi biletul lui avea cruce. Începură să facă haz pe seama lui.

— Ai avut noroc, Daniel!

— Hai, gata, iubitule. Asta ca să te trezeşti şi tu odată!

Daniel ridică capul şi se strâmbă la glumele lor. Fernando se apropie de el şi-l bătu uşurel pe spate.

— Ştii lecţia, frumosule! A căzut pleaşca pe tine!

Daniel îi îndepărtă mâna brusc.

— Eu nu mă duc sus.

— Cum adică nu te duci?

— Uite-aşa, cum auzi. Nu mă duc.

— Nu te duci? Cum, mă rog, vine asta? (Se adresă celorlalţi.) Auziţi, fraţilor, cică el nu urcă! Ba ai să urci cu mine, şi încă cum! Când nu-ţi convine ceva, te superi. Crezi că mie-mi face vreo plăcere? Absolut deloc; şi totuşi urc.

Sebastián interveni conciliator:

— Hai, măi Daniel, nu mă ucide acuma. Tu eşti singurul de-aici îmbrăcat şi te-ai deranjat cel mai puţin până acuma. Nu ne face figura la toţi. Fetele sunt moarte de foame.

— Eu nu. Mie nu mi-e foame deloc. Şi nici n-am de gând să mă ating de mâncare, aşa că n-am de ce să urc.

— Păi puteai să spui aşa de la început! Acuma ţi-a căzut să te duci şi trebuie să te duci, chiar dacă tu n-ai

chef să mănânci! striga Fernando enervat.

Văzând că celălalt nu se mişca, îl apucă de tricou:

— Mă auzi? Ridică-te! Îţi spun să te ridici!

Daniel se desprinse violent din mâna lui Fernando şi îl privi furios în ochi.

— Dă-mi drumul, măi! Ţi-am spus că nu mă duc! N-am chef deloc, înţelegi?

— E o tâmpenie, n-ai să-l poţi convinge…

— Eşti o figură! N-ai obraz deloc! Dar de ce naiba îţi închipui tu că eşti mai cu moţ decât ceilalţi? Cine crezi tu că eşti?

— Hai, Fernando, lasă-l, îi spuse Miguel. N-are rost. Ce poţi să-i faci? Cu forţa nu putem să-l urcăm. Mă duc eu în locul lui şi am terminat discuţia. Mergem noi doi şi mâncarea lui o lăsăm sus, că tot zice că nu îi e foame; gata.

— Dar nu-i drept, Miguel! I-a căzut cruce, de ce să nu se ducă? De ce s-o lăsăm pe-a lui numai pentru că aşa vrea el? Puişorul!

— Şi ce să-i fac eu? Pot să-l duc cu forţa?

— Dacă nu merge Daniel, nu merg nici eu, aşa. Să se ducă cine-o vrea.

— Doamne, cum sunteţi! Trebuie voi să vă certaţi! spuse Paulina. Şi uite cât e ceasul!

— Eu am avut noroc şi am scăpat de belea; să se respecte jocul.

— Dacă aş fi în locul lui Fernando, nici eu nu m-aş duce, spuse Mely. Ar fi prost dacă s-ar duce.

— Ce egoist e Daniel!

— Nu-i deloc corect, întări Alicia. Iar tu eşti bleg dacă te duci.

— Tu să taci.

— De ce să tac? După ce că-mi pun obrazul pentru tine, îmi mai şi vorbeşti aşa.

— Bine, i-o reteză Miguel. Eu am plecat sus. Dacă se oferă vreun voluntar, să vină cu mine. Dacă nu, mă duc singur.

Tito se ridică.

— Merg eu cu tine, aşteaptă.

Sebas îşi lăsă capul în poala Paulinei şi spuse:

— Păi fiţi atenţi, dacă tot mergeţi, luaţi şi astea trei sticle să le umpleţi din nou.

Îşi luară hainele şi sticlele şi se îndreptară spre tufişuri, să se îmbrace.

— Ce duminică! spuse Tito. Ţi-au povestit cearta mea cu Fernando?

— Ne-a zis Mely.

— Mely e o intrigantă. Toată vina a fost a ei şi după aia mai şi povesteşte la toată lumea. Iar acuma, Daniel, că nu urcă. Astăzi parcă-i un făcut, ne iese totul pe dos. Din ce în ce mai rău…

— Nu-ţi face probleme. Frecuşuri sunt întotdeauna; nu trebuie să le dai prea multă importanţă.

— Da, dar am venit ca să ne simţim bine sau să ne certăm unii cu alţii? Pe minimă deranjează toate chestiile astea. Grozavă distracţie!

— Aiurea! Trebuie să le iei aşa cum sunt; Fleacuri.

— Fii atent; adineauri, fără glumă, îţi jur că am fost tentat să-mi iau bicicleta şi să mă car, să mă întorc la Madrid. Zău. Şi dacă n-am făcut-o a fost, bineînţeles, pentru voi; pentru tine, Alicia şi pentru alţi doi, trei.

— Ai fi făcut *o* foarte mare prostie. Nu merită să-ţi faci sânge rău pentru atâta lucru.

— Fernando e un bun camarad, dar uite ce face. Am lăsat-o baltă pentru că era vorba de el. Să fi fost altul în locul lui, n-aş fi înghiţit să-mi facă ce mi-a făcut el în apă. Şi totul din cauza lui Mely, ea a fost singura vinovată.

— Ce? Te pomeneşti că şi ţie îţi place Mely?

— Mie? Asta-i bună! Mi-e absolut indiferentă. Şi de azi înainte cu-atât mai mult. Începând de azi am pus cruce. S-a terminat cu Mely pentru mine: „Sărut mâna. Ce mai faci?”, „La revedere, noapte bună”, asta o să fie Mely pentru mine de-acum încolo. Atât, şi nimic mai – mult.

— Dragă, iei şi tu nişte hotărâri!… Eşti prea dur.

— Dacă-ţi spun! Ai să vezi. Păi prea e proastă tipa. Unde-i ea nu sunt decât încurcături. E o intrigantă şi o turbulentă, nimic altceva.

Miguel zâmbea în timp ce-şi strângea cureaua.

— Furios mai eşti pe ea, dragă! Eu sunt gata, putem pleca când vrei.

— Să mergem.

Plecară.

— Cui spuneai că-i place Mely? întrebă Tito.

— Eu? Nimănui. Nu ştiu nimic.

— Parcă spuneai ceva adineauri.

— Nu, n-am spus nimic. Nici nu ştiu. E o fată foarte bună de altfel. Îmi închipui că sunt destui care o plac.

Acum urcau scăriţa întortocheată, săpată în mal.

— Dar nu ştiu de nimeni concret.

Tăcură pentru că urcuşul îi obosise; când ajunseră sus, se opriră gâfâind şi se întoarseră să privească. Vârfurile copacilor încă le mai treceau peste capete. Se vedea stăvilarul şi perimetrul întins pe care îl formau apele oprite la dig. Pe celălalt mal nu se vedeau decât tufe de răchită şi ilice lângă care câteva grupuri răzleţe căutau umbră. Mai în spate, o turmă de oi umplea câmpul, ca o mare migratoare în miniatură. Ciobanul, cu căciula lui alburie, se apropiase curios de mai şi privea lumea enigmatic, sprijinindu-se în bâtă.

— Dar tu ce crezi, că Fernando umblă după Mely? întrebă Tito.

— S-ar putea.

Calea ferată trecea tăind în linie dreaptă întreaga câmpie, înălţată pe un rambleu artificial. Tufişurile se căţărau pe pantele acestuia şi aproape atingeau roţile trenurilor; nici în depărtare, unde începeau dealurile, linia dreaptă a căii ferate nu se întrerupea ci se adâncea în câmpie despicând pământul în două printr-un şanţ îngust. De aici puteau vedea panta digului din aval. Sute de persoane în costume de baie se prăjeau în acel moment la soare, pe planul înclinat de ciment. Îngrămădite, mişunând pe planşa încălzită, micile figuri alcătuiau o aglomeraţie multicoloră şi o masă de corpuri, braţe, picioare, capete, busturi, costume de baie, într-o dezordine inextricabilă şi relaxantă.

— Hai Tito, că ne aşteaptă. Dac-ar şti că mai suntem încă aici…

Apa îşi relua curgerea grăbită în partea din avalul digului. Acolo repezişurile curgeau sărace printre pietroaie rotunde şi limbi de pământ roşiatic pe care creşteau smocuri verzi de pir. Alături erau câteva bufete, unul lângă altul, pe linia apei, căsuţe cu un singur nivel. Cele mai apropiate erau aşezate pe malul înalt format prin eroziune, iar cele de lângă dig erau la nivelul apei. De-acolo, de sus, li se vedeau acoperişurile şi se zărea forfota mulţimii care mânca sub bolţile de verdeaţă. Ajungeau clar până la ei, printre crengile şi frunzele unui dud imens, vocile şi râsetele, zgomotul loviturilor de pumn şi a vaselor de faianţă trântite pe mesele de lemn, fumul şi mirosul de friptură, du-te-vino-ul tăvilor purtate de fetele ce serveau sau de vreun chelner improvizat, cu papion şi jachetă albă. Cele două bufete de sus, pe lângă care treceau acum Tito şi Miguel, erau pline de lume mai liniştită care mânca şi conversa discret. O luară pe drumul spre şosea, flancaţi în dreapta de un gard din plasă de sârmă ce împrejmuia o vie. Via din stânga era însă neîngrădită, asaltată în permanenţă şi în văzul tuturor de valuri de copii care o atacau din cele patru flancuri. Paznicul bătrân se agita neputincios, aruncând cu pietre şi strigând sudălmi.

— Bietul moş! Vai de duminica lui! îl căina Tito.

În apropierea şoselei apăreau alte proprietăţi împrejmuite spre drum cu ziduri de vălătuci ce aveau înfipte în partea de sus cioburi de sticlă.

— Infectă chestie mi se pare asta mie! spuse Miguel, arătând spre ziduri; şi ai dracului trebuie să fie ăia care au născocit aşa ceva.

— Păi sunt unii care se tem mai dihai de furt decât de moarte.

— E clar că nimănui nu-i place să fie furat. Dar nici aşa! Nu atât pentru faptul în sine, cât pentru ceea ce reprezintă. Că doar ce naiba pot avea acolo, aur? După asta îţi dai seama cât de meschini sunt şi cât de mult ţin la avutul lor.

— Ai dreptate. E un lucru oribil.

— Măi, măi! Liniştit trebuie să doarmă bestia care a avut ideea cu cioburile. Cred că e omul cel mai al dracului şi cel mai zgârcit de pe faţa pământului. Tipul de secătură perfectă.

— Da.

Ajunseră la cârciuma lui Mauricio.

— Bună ziua.

— Ce-i băieţi? Cum a fost baia?

— A-ntâia.

— Veniţi, în sfârşit, aici, să mâncaţi?

— Nu, mâncăm pe plajă. Am venit după pachetele cu mâncare.

— Foarte bine. Mai vreţi vin, da? Văd că l-aţi terminat pe cel de azi-dimineaţă.

Mauricio luă sticlele de pe tejghea, iar Lucio îi zise:

— Hai, toarnă-le băieţilor un pahar, fac eu cinste; şi umple-le şi pe-ale noastre.

Miguel se întoarse spre el şi spuse:

— Mulţumim.

— N-aveţi pentru ce.

Alguazilul avansă câţiva paşi şi-l întrebă pe Mauricio, arătând spre Miguel:

— El e domnul de care ziceai că-ţi place cum cântă?

Mauricio făcu o mutră de reproş.

— Da. Ce-ai cu el? (Apoi, îndreptându-se spre ceilalţi:) Uitaţi-vă la el, fiţi atenţi cum se leagă de oameni.

Alguazilul nu dădu importanţă vorbelor lui Mauricio şi îi spuse lui Miguel cu entuziasm:

— Mă iertaţi, daţi-mi voie să vă salut. Mă cheamă Carmelo Gâl García, şi îmi place foarte mult muzica.

Îi vorbea ca unei celebrităţi în materie.

— Îmi face mare plăcere.

— Plăcerea este de partea mea. Mai ales şi înainte de toate, muzica flamenco, adăugă alguazilul. Uitaţi, iarna trecută, nu, acum doi ani, a trebuit să fac sacrificiul: mi-am cumpărat un radio. Mi-am permis adică luxul ăsta, şi totul pentru muzică. Să nu vă închipuiţi că nu a trebuit să mă

lipsesc de o serie de lucruri, dar sunt mulţumit. Da, domnule. Îi aud pe Pepe Pinto şi pe Juanito Valderrama, aşii muzicii, toate numerele astea îmi sunt cunoscute, da, cred şi eu…

Continua să-i strângă mâna, iar Miguel îl privea zâmbind.

— Bine, dar pe mine să nu mă luaţi drept profesionist, îi spuse. Cânt şi eu puţin, aşa, doar pentru prieteni.

— Da, dar nu mă îndoiesc că o faceţi extraordinar de bine. Poate îmi oferiţi şi mie plăcerea de a vă auzi cântând ceva. Vom şti să savurăm lucrurile fine.

Mauricio se enervă:

— Dar lasă-i o dată mâna, caraghiosule! Nu asudă omul destul pe căldurile astea, îl mai ţii şi tu de mână atâta…

Carmelo se supuse.

Lăsaţi-l, spuse Miguel; e foarte drăguţ din partea dumnealui…

— Nu, domnule. Asta imediat ce bea câteva pahare în plus e greu de suportat, pentru că-i turuie gura ca o moară. Şi acuma sunt sigur că ar vrea să-i cânţi o melodie, aici, aşa, nitam-nisam, nemâncat şi nebăut…

Alguazilul protestă:

— Minciună! Eu ştiu prea bine ce stare de spirit îi trebuie cuiva ca să poată cânta, sau crezi că nu? N-am să cer nimănui să-şi dea drumul aici şi să cânte hodoronc-tronc. E nevoie să aibă o atmosferă adecvată şi să se înfierbânte puţin, nu-i aşa? O melodie numai aşa iese bine, n-am dreptate?

— Hai, lasă-l o dată pe băiat în pace. Crezi că-l interesează tâmpeniile tale? Nu vezi că plictiseşti lumea?

— Dar ce-i fac, domnule? E plăcerea mea să-l salut pe domnul aici şi să schimbăm impresii despre ceea ce ne pasionează pe am îndoi. Nu-i aşa că nu v-am supărat?

— Absolut deloc; dimpotrivă…

Măcelarul şi Chamarís se prăpădeau de râs.

— Ah, Carmelo ăsta! E o comoară tipul! Tito nu putu

să-şi mai stăpânească râsul, şi în cele din urmă însuşi Carmelo se alătură râsului general, cu o figură mirată şi fericit, simţindu-se parcă flatat că el l-a stârnit. Doar omul cu p.a. nu râdea. În uşă apăru o fetiţă îmbrăcată în roşu şi zise din prag:

— Tăticule... dar se opri imediat descoperind prezenţa omului cu p.a.

Mauricio îi spuse:

— Intră, frumoaso. Nu sta acolo, în soare. Fata ezită. Insistă şi Chamarís:

— Hai, intră, Mărită, nu fi prostuţă; nu te mănâncă nimeni.

Intră brusc, străbătu ca un fulger camera şi se agăţă cu mâinile de pantalonii lui Chamarís, care o sărută pe păr şi o întrebă:

— Ei, fetiţa tatii, de ce eşti azi aşa de ruşinoasă? E foarte isteaţă creatura asta. Spune-mi, ce voiai?

Fata îi zise încet:

— A spus mama să vii la masă.

— Bine mergem imediat.

Fetiţa se lipea tot mai tare de piciorul tatălui ei, cu spatele la toţi cei prezenţi. Omul cu p.a. se apropie şi, lăsându-se pe vine în faţa ei, îi spuse zâmbind:

— Lasă că ştiu că tu eşti fata de azi-dimineaţă. Să nu crezi că nu te recunosc, hoaţă mică.

Fata îşi ascundea faţa între picioarele lui Chamarís. Omul cu p.a. insistă:

— Întoarce-te, dragă; uită-te o clipă încoace. Crezi că mă supăr pentru atâta lucru?

Îşi descoperi jumătate de mutrişoară şi începu să zâmbească. Apoi se ascunse din nou. Omul cu p.a. continuă:

— Nu vrei să fii prietena mea?

Acuma fetiţa râdea şi deodată îşi arătă toată faţa. Tatăl ei o întrebă:

— Ce secrete ai tu cu bărbierul?

— De-ale noastre, spuse omul cu p.a; nu-i aşa, frumoaso? Cum te cheamă?

— Mari.

Chamarís goli paharul până la fund şi spuse:

— Aţi făcut voi vreo răutate împreună… Hai să mergem acasă, Mari.

— Ai o fetiţă nemaipomenită, îi spuse omul cu p.a. ridicându-se în picioare. Bine, Mari scumpă, la revedere. Mai vorbim noi.

— Hai, draga tatii, răspunde-i măcar domnului bărbier; doar văd că sunteţi prieteni la cataramă.

— La revedere, domnule bărbier.

— Nu-mi dai un pupic?

Îşi aplecă obrazul spre micuţă şi ea îl sărută maşinal, abia atingându-l.

— Aşa, la revedere, frumoaso.

— La revedere, domnilor. Hai, Sulf!…

Câinele se ridică dintr-un salt şi ieşi pe uşă înaintea stăpânilor.

— Pe diseară.

Omul cu p.a. comentă:

— Are o fetiţă destul de mărişoară Chamarís, pentru vârsta lui. Câţi ani să aibă puştoaica?

— Să tot aibă şase, şapte anişori.

Miguel îl întrebă pe Mauricio:

— Auziţi, n-aţi putea să ne daţi o carafă şi câteva bucăţele de gheaţă? Am vrea să preparăm o *sangría*[19].

— Cu gheaţa să nu credeţi că stau prea bine. Trebuie să-mi ajungă până diseară. O să vedem. Carafă, da. Faustina! În cazul ăsta luaţi şi apă gazoasă, cred.

— Da. Şi o lămâie, dacă aveţi, spuse Tito.

— O lămâie cred că da.

Apăru Faustina:

— Ce-i?

— Caută o carafă pentru băieţi. Şi o lămâie.

Femeia dădu afirmativ din cap şi plecă.

— Asta-i o idee bună, spuse Lucio; o *sangría* făcută cum trebuie e grozavă pe căldura asta. Şi dacă aş fi în locul vostru, ştiţi ce i-aş mai adăugă? Vreo trei, patru

19 Băutură răcoritoare cu concentraţie redusă de alcool.

păhărele de gin. În felul ăsta alcoolul care se pierde punând apă gazoasă se reface, vreau să zic se compensează cu alcoolul ginului. Ei, cum vi se pare reţeta?

— E bună; numai că se amestecă prea multe băuturi şi fetelor li se urcă la cap cât ai bate din palme.

— Da, în cazul ăsta… Dacă vreţi să menajaţi fustele, nu-i treaba mea. Dar eu vă spun că pe vremea noastră noi nu umblam cu farafastâcuri din astea; făceam ce voiam. Se vede treaba că acuma…

Intră Faustina şi puse carafa pe tejghea. Se întoarse şi dădu să iasă, dar se opri în uşă şi i se adresă lui Tito, arătând cu degetul spre carafă:

— Să nu cumva să mi-o spargeţi, e singura pe care o am. Aveţi grijă de ea.

— Fiţi fără teamă, doamnă; o să umblăm cu ea cu mai multă atenţie decât dacă ar fi a noastră.

Faustina dispăru din nou în culoar.

— Şi lămâia! îi strigă Mauricio, ridicând capul din lada cu gheaţă.

Scoase câteva bucăţele şi le puse în carafă.

— Trebuie să vă mulţumiţi cu atâta. Nu pot să vă dau mai multă.

— E de-ajuns; mulţumim frumos.

— Câte sticle de apă gazoasă vreţi?

— Ce zici, Miguel? Câte luăm?

Miguel era ocupat să pună în sacoşă sticlele cu vin şi cutiile cu mâncare.

— Păi… Să ne pună opt, de exemplu. Cred că or să ne-ajungă. Şi încă o sticlă mare de vin. Cea pe care o au jos cred că deja au supt-o băieţii până la ora asta.

— Atunci, opt.

Faustina intră şi spuse:

— Poftim lămâia.

O puse alături de carafă cu o mişcare scurtă şi ieşi. Miguel şi Tito îşi adunau calabalâcul. Măcelarul comentă:

— Aţi venit destul de mulţi.

— Suntem unsprezece.

Apoi i se adresă lui Mauricio:

— Auziţi, vă rog să le turnaţi un pahar domnilor. Facem noi cinste.

— Mulţumim, tinere.

— N-aveţi pentru ce.

— E rău când excursioniştii pleacă la drum în număr fără soţ, spuse Lucio. Întotdeauna cineva e în plus.

— Nu vă faceţi griji; cel care a venit fără pereche a tras serios la măsea şi a adormit buştean. Nici măcar n-a intrat în apă, spuse Miguel.

Tito îl întrebă:

— Auzi, ai dreptate, ce facem cu mâncarea lui Daniel? i-o luăm sau nu?

— Bineînţeles; cum am putea să-i facem o figură ca asta?

— Păi ne-a făcut-o el mai întâi nouă.

— Şi vrei să te răzbuni pentru o tâmpenie?

— Aş! de unde! N-am niciun interes. Voi aţi spus. Dacă-i după mine, i-o luăm, bineînţeles, şi închidem discuţia.

Miguel terminase de aranjat şi salută:

— Bun, atunci, la revedere!

— Noroc! Vă urăm distracţie plăcută în continuare.

— La revedere, tinereţe! Aveţi grijă acolo, să nu vă împiedicaţi cu atâtea bagaje!

— Da, mulţumim, la revedere.

Ieşiră amândoi cu sacoşele agăţate pe umeri şi după gât. Miguel ducea trei sticle în mâini, iar Tito cealaltă sticlă şi carafa bleu, pe care le-o dăduse Faustina. Măcelarul întrebă:

— Cât o fi ceasul?

— E ora prânzului. Două şi jumătate trecute.

Alguazilul îşi scoase din nou chipiul şi scarpină în cap. Măcelarul îl întrebă:

— Ai mâncărime?

— De mintos ce e, comentă Mauricio.

Măcelarul căscă şi ieşi în prag. Din depărtare se auzea muzică. Spuse:

— Se aude până aici larma de la râu.

— Da, păi trebuie să fie multă lume.

— Înainte, zise omul cu p.a., noi, cei de la ţară, mergeam la oraş. Acuma, în schimb, cei de la oraş vin la ţară.

— Nimeni nu este mulţumit cu ce are, spuse Lucio. Întotdeauna îţi doreşti ce n-ai.

— Da, aşa-i, interveni Carmelo. Dar eu, dacă aş locui în Madrid, n-aş duce dorul locurilor de-aici. Mai bine să trăieşti cum te taie capul în Madrid, chiar dacă acolo eşti un tercheaberchea, decât să fii primar la Torrejón, cu toată importanţa pe care o are acest sat. Nu se şi zice: „De la Madrid direct în rai”? Asta spune totul.

Măcelarul se întoarse spre el şi-l întrebă zâmbind:

— Bun, şi ce-ai face tu la Madrid? Ia să vedem, spune-ne şi nouă.

— Eu?… Ce-aş face?… (Se aprinse la faţă.) Ce-aş face eu la Madrid? (Plescăi din limbă ca unul care stă să înceapă relatarea unei istorii halucinante.) Păi, primul lucru… M-aş duce la un croitor, ca să-mi trântesc un costum pe cinste. Ceva de vreo cinci sute de pesete…

Îşi trecea mâinile peste jacheţica roasă, ca şi cum ar fi transfigurat-o. Mauricio îl întrerupse:

— De cinci sute de pesete? Dar cât îţi închipui tu că te costă un costum de comanda la Madrid? Cu cinci sute de pesete nu-ţi face nici vesta, amice.

— Păi câte or fi, ce contează, replică celălalt. Cine spune cinci sute spune şi şapte…

— Bine, dragă, continuă. Să presupunem că şapte sute ţi-ar ajunge să te îmbraci cât de cât decent. Ce-ai face după aceea? Să vedem, continuă…

— Pe urmă aş ieşi pe stradă îmbrăcat în costumul cel nou, călcat impecabil, cu batistă de mătase aici, în buzunarul de sus, da? cu cravată şi un ceas de mână din alea cu secundar central, şi dau o raită pe Gran Vía. Un picuţ; înainte şi înapoi doar, după care m-aş opri şi m-aş aşeza pe terasa unei cafenele, cum îi zice ăleia? Zahara, pe terasa Zahara. Tolănit într-un fotoliu ca un paşă aş bate niţel din palme (făcu un gest de parcă ar fi bătut) şi ar

apărea chelnerul. I-aş comanda o halbă cu bere la pahar din ăla, aşa de înalt, cu... cu o porţie zdravănă de cartofi prăjiţi, aşa. Ah, da, şi lustragiul. Aş trimite imediat după lustragiu ca să-mi facă pantofii lună.

Omul cu p.a. Îşi privi căputele, iar Lucio spuse:

— Ah, prietene! Ştiam dinainte asta! Presimţeam că va urma.

— Ce?

— Că primul lucru pe care aveai să-l faci era să chemi lustragiul. Eram sigur.

— Şi de ce erai aşa de sigur?

— Păi d-aia. Nu putea lipsi. Nu vezi că sunt destul de bătrân? Fără greş ăsta-i primul lucru la care se gândesc cei care vorbesc de-o viaţă uşoară: să vină un lustragiu să le facă pantofii.

— Păi am putea începe să-i dăm bice cu cea de-a patra sticlă.

— Aşa, pe nemâncate? întrebă Alicia. Ar fi bine să luăm o gustare înainte.

— Foarte bine, spuse Fernando; în râu sunt raci, intră şi poate prinzi vreunul.

— Hai, că eşti bine!

Sebastián sugeră:

— Păi n-a trecut adineaori pe-aici tipul cu alune? Am putea cumpăra de câteva pesete. Ne-ar mai tăia puţin foamea.

— Nu-i o idee rea. Pe unde l-aţi văzut?

— Acum câteva minute a trecut în jos. Un tip cu o bluză albă şi cu un coif caraghios de ziar pe cap.

— Uitaţi-vă după el, poate-l zăriţi.

— Draga mea, ţie tot ce e mâncare... îi spuse Mely.

— E-adevărat; la o oră ca asta... Uitaţi-l! Nu e ăla de colo?

Îl arătă printre copaci, oprit lângă un alt grup: o pată de soare lucea pe albul bluzei. Fernando îşi duse la gură degetele mici de la mâini şi scoase un fluierat prelung în direcţia vânzătorului ambulant. Acesta aduna banii de la

grupul pe care îl servise şi le făcu semne cu cealaltă mână să aştepte, că vine imediat.

— Ce repede l-ai ochit! zise Fernando.

— Nimeni n-o întrece pe-asta… când e vorba de mâncat.

Alicia protestă:

— Nu vorbiţi aşa, de parcă aş fi cea mai mare mâncăcioasă.

— Nu-i ceva rău. E semn de sănătate.

Sebas se ridicase un moment ca să privească pe deasupra Paulinei spre grupul vecin, şi spuse:

— Apropo de mâncare, nu simţiţi ce miros vine de la *paella* aia?

— Eu îl simt de mult, dragă, îi răspunse Santos. Nu voiam să vă atrag atenţia, ca să nu vi se facă rău. Cu mare plăcere m-aş duce lângă ei, poate mi-ar face şi mie un loc.

Acolo, în familia lui Buddha, toţi băgau şi scoteau lingurile, mâncând *paella* direct din cratiţă. „Aici cine suflă în lingură, pierde trenul”, spusese Buddha, râzând cu poftă de propriile lui cuvinte. Se înecă şi începu să tuşească zgomotos, congestionat la faţă. Un murmur calm străbătea toată păduricea; dinspre bufetele de pe plajă răzbătea muzica radiourilor: „Ah, Portugalia, pentru că te iubesc atât!…” Umbrele copacilor se alungeau spre nord, către Somosierra. În apă nu era nimeni.

— Hai cu sticla aia, spuse Santos.

Sosi vânzătorul de alune.

— Bună ziua, zise coborând coşuleţul, să le arate marfa. Ce vă dau?

— Alune.

— O pesetă măsura. (Arătă în mână un păhărel de lemn cu cerculeţe de metal.) Câte vreţi?

— De cinci pesete.

— Stai cuminte, Fernando! zise Alicia. E rândul meu. Plăteşte Miguel.

Fernando căuta banii.

— Ce deşteaptă! spuse. Ştii că eşti bine?

— Eu am cerut alune. Am aici portofelul lui Miguel.

— Stai liniştită, Alicia, te rog. Mâncăm împreună nu? Păi atunci?

— Ia uite! Au început politeţurile, spuse Mely. De parcă tu nu poţi fi tratată decât de prietenul tău.

— Nu-i vorba de asta, dragă. Dar eu am fost cea care am vrut alune.

— Şi ce-i cu asta?

Fernando apucă cornetul din mâinile vânzătorului şi îi dădu cele cinci pesete.

— Fiţi atent, să nu vă scape... spuse vânzătorul. Petrecere plăcută!

Se îndepărtă printre copaci. „Alune bune! Prăjiteee!” Sebas se răsuci în poala Paulinei şi îi zise:

— Pauli, iubito, scarpină-mă puţin pe spate, te rog.

— Ia uitaţi-vă la el!

— Mă mănâncă tare, dragă.

— Cine te-a pus să stai atâta la soare? Şi-apoi, e mai rău dacă te scarpin. Aş putea însă să te ung cu nivea; asta da.

— Nu vreau grăsimi că pe urmă mi se lipeşte nisipul de piele.

— Atunci nimic, dragule; îmi pare rău. De scărpinat nici să n-aud.

Erau toţi aşezaţi în jurul cornetului cu alune. Trosnetul cojilor o făcu pe Paulina să se întoarcă.

— La aşa ceva îţi trebuie îndemânare, spuse Mely. Altfel te alegi cu resturile.

— Când ţi-e foame, uiţi de ruşine.

Se auzea trosnetul continuu, ca al unui mic concasor. Cornetul era pe jos, la mijlocul cercului. Cojile cădeau pe trupurile goale. Fernando spuse:

— Prin patruzeci, patruzeci şi unu se făcea cafea din drăcii de-astea.

— Cine ţi-a zis?

— Ştiu eu. Ba chiar puneau şi roşcove şi alte mizerii. Era groaznic de scârboasă cafeaua.

— Păi aia nu era cafea, spuse Santos.

— Zi-i cum vrei. Realitatea e c-o făceau din coji de-

astea, şi în băcănii i se spunea cafea.

Paulina se întoarse spre cornet şi luă o mână bună de alune.

— Hei, tu! strigă Alicia. Unde pleci cu alea?

— Încet, iubito! mai lasă şi pentru alţii.

— Sunt pentru Sebastián şi pentru mine, că lui i-e lene să se deplaseze. Nu mai iau altele, spuse Paulina.

În acelaşi timp se repezi însă asupra cornetului şi toţi ceilalţi se aruncară pe burtă peste el, luptându-se şi disputându-şi prada, între râsete şi chiote. Pe pământ nu rămase decât hârtia de ziar sfâşiată în bucăţi şi câteva alune zdrobite, amestecate cu ţărână.

— Nu-i drept, spuse Mely. Eu n-am apucat decât două.

Le arătă în palmă.

— Trebuia să fii mai pe fază, îi spuse Fernando.

Mely i se adresă Aliciei:

— Tu, Ali, câte ai adunat?

— Un pumn întreg. Mănâncă de-aici şi tu, dacă vrei.

Daniel îi privea cu coada ochiului, cu faţa lipită de pământ. Văzând că a deschis ochii, Lucita îi oferi din alunele ei.

— Vrei?

Dani dădu din cap că nu. Se întoarse, îşi încrucişă braţele sub cap şi începu să privească vârfurile copacilor.

— Chestiile astea întotdeauna se termină aşa, spuse Carmen.

— Aşa, cum?

— Uite-aşa, cu bătaie. Cel mai puternic şi mai brutal dintre toţi apucă cel mai mult. Ca la nunţile de la ţară, la care se aruncă bani la ieşirea din biserică ca să vadă lumea tăvăleala copiilor.

— Ce, tu ai fos la vreo nuntă la ţară?

— Acum doi ani.

— Probabil că e foarte amuzant.

— Amuzant când ai cu cine râde. Dacă în schimb te nimereşti la masă între doi nătăfleţi care nu fac decât să te întrebe diverse tâmpenii, cum am avut eu ghinionul atunci,

mori de plictiseală, zău. Îţi piere cheful de distracţie pentru săptămâni întregi.

— Şi ce te deranjau întrebările lor? Nu pricep…

— Să fi văzut ce obositori erau, cât de stângaci şi plictisitor vorbeau unei fete. Te simţi ca o găină în ogradă străină şi vrei s-o ştergi cât mai repede. Îţi dai seama că se străduiesc să te facă să râzi şi nu reuşesc, şi în felul ăsta devii din ce în ce mai nervoasă. Ţi-e milă însă şi de ei, văzând cât de puţin umor au şi ce eforturi fac să te distreze. În viaţa mea nu m-am simţit mai penibil la o petrecere ca atunci, la nunta aia, şi nici nu cred să mi se mai întâmple.

— Păi într-o situaţie ca asta, spuse Mely, nu-ţi rămâne decât să-i provoci şi să-ţi baţi joc de ei cât poţi.

— Asta ai face-o tu, sunt sigură. Dar eu nu pot să-mi bat joc de oameni, şi nici nu vreau. Tu da, nu mă îndoiesc; pe tine asta te amuză, sunt convinsă.

— Acuma de ce-mi vorbeşti aşa? Nu te înţeleg, Carmen, zău.

Alicia interveni fără să-i dea timp lui Carmen să riposteze:

— Mie însă, uite, nu-mi displace la ţară. E o viaţă liniştită… (Se opri gânditoare.) Şi pe urmă toată lumea se cunoaşte.

— Pe mine mă plictiseşte o viaţă liniştită, spuse Mely, mă irită; liniştea e cea care mă nelinişteşte cel mai mult. Şi faptul că toţi se cunosc între ei e înfiorător! Păi ce farmec mai are viaţa dacă îi cunoşti pe toţi din jurul tău?

Nu mă atrage viaţa de la ţară, îmi pare rău; plictiseală mai cumplită nici că poate.fi.

— Sunt de acord cu tine, Mely, zise Fernando; nu te poate incinta nimic când ştii că mâine, poimâine, răspoimâine şi aşa în continuare tot anul, vei face acelaşi lucru, vei vedea aceleaşi chipuri, aceleaşi locuri, totul neschimbat. E o viaţă total neinteresantă. Ca şi serviciul cuiva care trebuie să meargă în fiecare zi şi să facă aceleaşi lucruri şi nu doreşte altceva decât să plece cât mai repede acasă. Exact aşa e la ţară.

— În schimb n-ai complicaţii şi nici dureri de cap. Ai totul la îndemână.

— Mie, ce vrei? mi se pare prea rudimentară, spuse Mely. Nu poate să placă cuiva o viaţă ca asta. Ce poţi să-ţi doreşti acolo?

— Nimic. Trebuie neapărat să-ţi doreşti ceva? Dacă eşti liniştită şi te simţi bine cu ce ai, e suficient.

— Da, aşezată într-un scaun şi privind cerul cât e ziulica de lungă. Ideal.

— Nici aşa, dragă. Nu exagera acuma. Au şi ei distracţiile lor. Tu nu cunoşti petrecerile de la ţară; lumea se distrează peste tot.

— Păi dacă-i aşa, vai de capul lor! În ce mă priveşte, obişnuiesc să mă plictisesc de multe ori şi, vorba aia, locuiesc la Madrid; îmi închipui ce-o fi la ţară.

— Depinde de om şi de cum e obişnuit.

— Pe mine dacă mă plictiseşte ceva acuma e că ăia nu coboară odată ca să mâncăm. Toată lumea pe-aici mănâncă, numai noi facem haz de necaz.

— Acuşi e ora trei, spuse Fernando.

Privea prin spaţiile dintre copaci, spre scăriţa din râpă, în spate, de unde sperau să-i vadă apărând.

— Ce fac ăştia, mă întreb, de întârzie atâta?

— Destul că s-au dus, săracii, îi apără Paulina. Fără să aibă nicio obligaţie. N-avem dreptul să ne plângem, zău aşa.

— Nu, de plâns nu se plânge nimeni, spuse Santos. Cel care protestează e stomacul.

— Sigur. Ăstuia nu poate să-i închidă nimeni gura. Întotdeauna îţi spune adevărul.

— Şi încă la ora exactă; merge după soare.

Sebastián înălţă capul şi se întoarse spre ceilalţi:

— Mie la ţară cel mai mult îmi place nopalul. Râseră cu toţii.

— Am întârziat mult, zise Miguel. Cred că ăia ne înjură.

— Tu eşti de vină, cu admiratorii ăştia care îţi ies în cale.

— Aşa-i când eşti faimos, răspunse Miguel râzând. Ce puteam să fac? îi sunt dator publicului.

— Cine ţi-a făcut reclama asta?

— Cârciumarul, sunt sigur. N-ai văzut că mă cunoştea din verile trecute?

— Individul ăla şi-o fi închipuit că eşti vreun Fleta[20], sau cam aşa ceva.

— Aşa cred.

Mergeau pe porţiunea de drum dintre vii, paralel cu plasa de sârmă. Paznicului de la via fără gard i se adusese mâncarea şi acum mesteca uitându-se la butucii de viţă. Nu se vedea nimeni prin apropiere. Se auzi zgomotul gâfâitor al unui motor şi un taxi vechi apăru pe drumul dinspre bufete, avansând spre Tito şi Miguel. Se dădură la o parte făcând loc maşinii care se hâţâna, ticsită de pasageri, stârnind o coadă de praf în direcţia şoselei. Paznicul bătrân sudui taxiul, norul de praf care îi veni în mâncare şi ziua de duminică. Apucă iute cratiţa cu mâncare şi o acoperi. Dădu apoi cu ochii de Tito şi Miguel, pe care nu-i văzuse apropiindu-se.

— Nici să mănânci! le strigă. Nu te lasă nici să mănânci! Paştele mă-sii!

Se înfurie şi mai tare dându-şi seama că cineva îl auzea:

— Fir-ar a naibii de duminică!

Învârti cratiţa în aer şi o trânti de pământ cu furie. Sos şi boabe de fasole se împrăştiară pe bulgării de ţărână, stropind frunzele de viţă. Apoi se aşeză din nou jos, îşi scoase cu greutate punga cu tutun şi foiţa de ţigară. Mâinile îi tremurau violent în timp ce-şi răsucea ţigara. Tito şi Miguel îşi continuară drumul.

— E cam într-o ureche, spuse Tito; să arunci aşa mâncarea…

— Şi-o fi ieşit din pepeni, moşulică.

— Nu rezolvă nimic dacă se înfurie. Tot lui îşi face rău.

— Da, dar se mai gândeşte cineva la asta când se

20 Celebru tenor spaniol (1897–1938).

enervează? Am evita o serie de neplăceri, desigur, dacă ne-am abţine la timp.

Ajunseră la marginea râpei. Vocile care veneau dinspre pădurice şi bufete crescură brusc când atinseră acel punct. Într-un loc se auziră aplauze. Tito se uită în carafă şi spuse:

— Gheaţa nu mai rezistă; s-a topit aproape complet.

Începură coborârea atentă a scăriţei cu trepte săpate în pământ.

— Uitaţi-i, în sfârşit vin!

Tot. Grupul se întoarse spre ei. Strigau „Miguel", Miguel!" şi Miguel râdea auzindu-se strigat atât de insistent. Îi ajutară să-şi descarce bagajul.

— Dar în carafa aia ce-aţi adus?

— N-aţi uitat nimic, sunteţi siguri?

— Nu, dragă, nu.

Scotociră prin sacoşă căutându-şi fiecare mâncarea.

— Cutia asta roşie e a mea.

— Văd aici gheaţă! Pentru ce aţi adus gheaţă?

— Vin aţi mai adus?

— Uite-l colo, nu-l vezi?

— Ho, mi se pare cam mult atâta vin!

— De unde aţi şterpelit lămâile?

— Dacă mai tragi mult de cureaua aia, rupi sacoşa!

— Fiţi un pic mai organizaţi!

— Zi, lămâia asta pentru cine e?

— Pentru mama-mare.

— Drăguţ…

— Ia uite, gheaţă şi tot ce trebuie.

— Să văd, să văd… A, dar e aproape complet topită!

— Cred şi eu; cât au întârziat ăştia pipă şi un aisberg s-ar fi topit.

— La masă!

— Acuma fiecare cu perechea lui.

— Şi perechea mea cine e?

— Perechea ta sunt eu, îi spuse Mely lui Fernando.

— …guţa de tine! Aşază-te aici, regina mea.

— Dacă aţi mai fi întârziat puţin, l-am fi pus la frigare

pe Daniel, zise Santos.

— Cred că are pielea cam prea tare.

— Ba te mai şi îmbeţi criţă. Nouăzeci la sută din carnea lui Dani e alcool acuma.

— Şi restul de zece la sută venin, adăugă Fernando.

Alicia îi replică:

— Tu să nu vorbeşti, că datorită lui ai scăpat să nu te duci sus după mâncare.

— Uite-i cum se înţeapă, spuse Carmen.

Daniel ridică capul şi se uită la Fernando.

— Ţie, Fernando, îţi face azi mare plăcere să provoci lumea, după cum se vede. Eu nu te sfătuiesc să continui aşa, pentru că pe urmă ştii tu.

Fernando îi răspunse:

— Ah, ia te uită! S-a sculat băiatul, era şi timpul. N-aţi adus cumva şi mâncarea lui Dani?

— Uite-o colo. Aia care a rămas trebuie să fie a lui.

— Bine, dar parcă se hotărâse să nu i-o aduceţi.

Miguel se răsti:

— Hotărât pe dracu'! Puteai să urci tu şi atunci n-o aduceai, dacă nu voiai.

— Bine, Miguel, bine; nu te enerva aşa.

— Miguel are dreptate, îi întrerupse Carmen. Pe a ta n-au adus-o? Atunci mulţumeşte şi taci din gură.

— Eu asta numesc camaraderie.

Mely interveni:

— Ajunge cu discuţiile. Mâncăm sau nu mâncăm odată? Aşază-te, Fernando.

— Văd că s-au cam aprins spiritele.

— Alta care pune paie pe foc. Mă faceţi să încep să cânt, spuse Miguel, aşa poate tăceţi odată, Tu Tito, de ce te-ai proţăpit acolo, în picioare, ca un cocostârc?

— Daţi-i zor că se răceşte, îi îndemnă Santos.

Mely spuse:

— Cântă ceva, Miguel, hai, înveseleşte-ne.

Tito îşi dădu jos cămaşa şi se aşeză lângă Miguel.

— Tu nu te dezbraci? Ţi-ar fi mai răcoare.

Miguel dădu negativ din cap. Săltă capacul unei cutii

de alimente legată cu sfoară şi se uită curios la conţinut.

— Auzi, întrebă deodată Tito: şi *sangría?*

— Pfi, am uitat! Repede că se topeşte gheaţa!

— Lămâia! Unde-i lămâia?

— A văzut cineva lămâia?

— E în frigider, la rece.

— Fluier-o să vedem dacă vine.

— Mai puţine glume, că rămâneţi fără *sangría.* Gheaţa se cam duce.

— Nu şi-o fi băgat-o Mely în slip? spuse Fernando. Ia să vedem, Mely…

— Hai, caut-o, drăguţule, îi răspunse Mely, poate te frigi. Dar o să fie din cauza palmei pe care ţi-o cârpesc.

— Uitaţi-o colo, măi! Ce naiba, n-aveţi ochi în cap? S-a cam storcit, dar mai are zeamă.

— Dă-mi-o încoace.

Miguel puse degetele la gura carafei şi scurse toată apa de la gheaţă pe jos. Tito tăie lămâia felii.

— Cum destupăm sticlele cu apă gazoasă?

— Are Sebas un briceag din ăla bun la toate.

Sebastián şterse lama pe şerveţel şi îi întinse briceagul lui Miguel. Carmen spuse:

— Lăsaţi câteva sticle pentru cei care nu vor *sangría.*

— Aici toată lumea vrea *sangría*.

Paulina replică:

— Mie lăsaţi-mi o sticlă de apă gazoasă. Eu nu beau *sangría.*

— Pune lămâia, zise Tito, care ţinea carafa în mână.

Tito aruncă feliile de lămâie peste gheaţă. Apucă apoi carafa, iar Miguel. Începu să destupe sticlele cu apă gazoasă şi să le toarne deasupra.

— Acuma daţi vinul.

Tito se uita la Daniel, ţinând în mâini carafa în care Miguel turna vinul.

— Gata, spuse Miguel. A ieşit o *sangría* pe cinste.

Miguel luă carafa, iar Tito se duse şi se aşează lângă Daniel.

— Ce faci, Dani? Nu mănânci? Ţi-am făcut loc şi ţie.

— Nu vreau să vă deranjez.

— Încetează cu tâmpeniile. Ia-ţi mâncarea şi n-aştepta invitaţie specială.

Santos se întorsese ca să se uite la mâncarea lui Sebas:

— Ia să vedem ce ţi-au pus ţie.

— Nimic. Răbdări prăjite.

Sebas îşi acoperi cutia cu capacul de aluminiu.

— Facem schimb fără să mă uit ce ai.

— Hai, cară-te de-aici.

— Ai fi în câştig, zău.

Tito insistă pe lângă Daniel:

— Nu te mai lăsa rugat atâta. Ridică-te odată naibii, nu fi împuţit, Interveniră Sebastián şi Santos:

— Dacă te mai codeşti mult, îţi mâncăm noi mâncarea, aşa că vezi ce faci.

Daniel se ridică şi îşi luă cutia cu alimente; întâlni privirea lui Mely. Aceasta îi spuse Aliciei, uitându-se în jos şi aranjându-şi o bretea:

— N-ar trebui să se poarte aşa…

Daniel se aşezase jos. Văzându-i mutra gravă, Sebastián îl apucă de ceafă şi îl scuturâ:

— Sus, Daniel! Că ce-ţi lipseşte ţie acuma e etilicul!

— E bine însă să mai şi mănânci din când în când, îi spuse Santos lui Daniel, pe un ton sfătos; să guşti câte ceva, păi nu? Ştim că vinul este baza existenţei, dar nici mâncarea nu face rău nimănui. Bineînţeles, dacă nu faci abuz de ea. Nu-ţi fie scârbă, încearcă puţin. Ai să vezi cum te obişnuieşti încetul cu încetul…

Zâmbea în timp ce Vorbea, separând, foarte ordonat, în cutia de alimente, cu două degete, cartofii prăjiţi de restul mâncării. Înălţă privirea spre Daniel, acesta se uită la el şi îi spuse zâmbind:

— Lasă-te de cioace!…

Santos îi făcu brusc cu ochiul şi îi. Dădu o palmă peste genunchi:

— Hei, Daniel! îi strigă. Dragul de tine! Ascultă-l pe nen tu care are grijă de tine şi-ţi dă sfaturi bune!

Sebas scoase din cutia de alimente câteva şniţele pe care grăsimea se sleise. Îşi privi degetele unsuroase şi apoi începu să şi le sugă.

— Parcă te-ai linge, îi spuse Santos.

— Ce bine ştii tu! răspunse Sebastián. Nu ţi-am spus că ai să ieşi în pierdere? Vrei şi tu un şniţel?

Scoase o bucată de şniţel din cutie şi i-o oferi. Santos luă şniţelul şi, ridicându-l în aer cu o scobitoare, şi-l duse spre gură ca pe un mic drapel. Luci mânca fără chef. Privea când la unul, când la altul, şi voia să ofere fiecăruia câte ceva.

— Eu am adus chifteluţe. Gustaţi-le. Sunt făcute din peşte cu ardei iute.

— Nu-mi place ardeiul, îi spuse Paulina.

— Tu, Carmen?

În faţa lor erau Alicia, Mely şi Fernando. Alicia terminase de mâncat şi îşi ştergea cu o batistă înmuiată în apă gazoasă o pată de grăsime de pe costumul de baie. Luci mânca dintr-o chifteluţă, ţinând-o cu un şerveţel de hârtie pe care scria „ILSA”. Dani o întrebă:

— Şerveţelele astea le-ai şterpelit de la serviciu, da?

— Un mic avantaj trebuie să am şi eu. Am adus mai multe. Ia şi tu dacă vrei.

— Mersi. Eu trec pe-acolo destul de des, dar nu te-am văzut niciodată servind. Când eşti tu în tură?

— Întotdeauna dimineaţa.

— Dar unde-i chioşcul tău? Nu e cel cu spatele la intrarea în metrou?

— Ba da. Sunt acolo începând de la zece.

— Ciudat.

Ridică din umeri.

— Gata *sangría*. Cine vrea să bea?

Braţele bronzate ale lui Mely se întinseră spre carafă peste capetele celorlalţi.

— Dă-mi mie.

Luă carafa, îşi scutură coama de păr pe spate şi începu să bea. Un firicel de *sangría* îi alunecă pe bărbie şi i se prelinse spre gât.

— Ce rece e! Ali, vrei să bei?

Carafa trecu din mână în mână. Lucita întrebă:

— Îţi place?

Carmen, care muşcase din chifteluţă, răspunse cu gura plină:

— Foarte mult.

Luci îi oferi lui Daniel cutia ei cu mâncare:

— Tu, Daniel, nu vrei să guşti din chifteluţele astea?

Omul cu p.a. spuse din uşă:

— Ce rar se vede pe coclaurii ăştia un taxi din Madrid! O maşină în plin câmp!

— Vine încoace? întrebă Mauricio dinăuntru.

— Aşa se pare.

— Asta-i Ocaña, precis. Mi-a spus c-o să vină într-o duminică.

Maşina traversase şoseaua şi intrase deja pe drumul spre cârciumă, lăsând în urma ei o coloană de praf lungă şi voluminoasă. Mauricio ieşise în uşă ca s-o vadă apropiindu-se. Masa de prai se deplasa lent şi se pierdea printre pomii unei livezi de măslini.

— Când ai de gând să schimbi racul ăsta cu o maşină ca lumea? îl întrebă Mauricio pe Ocaña la geam, în timp ce acesta făcea marşarier ca să aşeze maşina la umbră.

Mauricio îl urma cu amândouă mâinile sprijinite pe marginea geamului. Ocaña râdea fără să răspundă. Trase frâna de mână şi spuse:

— Când o să am lovelele pe care le ai tu.

Mauricio deschise portiera şi se îmbrăţişară cu gesturi largi, chiar lângă maşină. Dinăuntru se dădură jos o doamnă grasă, o adolescentă şi fraţii ei mai mici, apoi fratele lui Ocaña şi nevastă-sa. Grasa îi spuse lui Mauricio:

— Mereu te iei de soţul meu. Ce face Faustina? Dar fata?

— Toţi suntem bine. Şi voi, după câte văd.

Mauricio îşi puse mâna pe unul din capetele acelea blonde. Apoi o privi pe fata mai mare.

— Ia uite! E femeie în toată firea! În curând o să vă dea bătaie de cap.

— A şi început, răspunse grasa. Ţi-i prezint pe cumnatul meu şi pe soţia lui.

— Încântat de cunoştinţă.

Erau slabi amândoi. Ocaña, şoferul, îşi ştergea transpiraţia cu o batistă, şi spuse:

— Iar el e Mauricio, marele Mauricio. Grasa adăugă:

— Ei te cunosc deja. Ne-au auzit de sute de ori vorbind de tine. Felipe te pomeneşte la fiecare pas. Mai degrabă şi-ar uita proprii lui copii decât să te uite pe tine. Voi, fuga! Ce-aţi rămas aşa gură-cască? Mergeţi şi ajutaţi-l pe tăticu' să scoată lucrurile din maşină!

Se întoarse spre fată:

— Tu, Felisita, te ocupi de sticle, să nu mi le spargă ei.

I se adresă din nou lui Mauricio:

— Sunt de groază! Au declarat război la tot ce e din faianţă sau din sticlă, se văită ea dând din cap.

— Păi la vârsta lor... spuse Mauricio. Haideţi să intrăm, dacă vreţi, că aici ne bate soarele tare.

Din uşă omul cu p.a. Îi privea apropiindu-se.

— Ce râu splendid aveţi aici! Sper că nu vă plângeţi, continuă grasa. Omul cu p.a. Îi făcu loc să treacă şi se uită cu coada ochiului la pieptul ei.

— Atenţie la treapta aia, îi avertiză Mauricio.

Femeia salută scurt:

— Bună ziua.

Cumnatul şi cumnata grasei intrară în urma ei. Alguazilul se retrase de la tejghea şi îşi duse mâinile la spate. Mauricio le oferi scaune.

— Şi ce de lume vine, spuse ea aşezându-se. În fiecare an tot mai multă. Noi, în schimb, avem un râu ca vai de capul lui. Manzanarès e ridicol, un biet canal cu apă slinoasă, care face Madridul de râs.

— Păi cred că acuma au să-l amenajeze.

— Aş! Pe ăsta nu-l amenajează nici măcar Churchill în persoană, dacă ar fi pus primar în Madrid, cu tot geniul pe care presa îl atribuie acestui domn.

— Totul nu-i decât problemă de bani.

— Doar dacă mută Madridul cu totul… Păi chiar, au ales şi ăştia un loc pentru capitala Spaniei!… Când o fi fost, nu ştiu, de mult poate… (Arătă cu degetul în spate.) Nişte nepricepuţi! Ar fi putut să aleagă un râu mai de doamne-ajută. Doar sunt atâtea locuri frumoase!

Felipe Ocaña îşi băgase capul în interiorul maşinii. Coborâse spătarul de la bancheta din spate şi scotea lucrurile de acolo, apoi le dădea copiilor care stăteau lângă portieră, cu mâinile întinse. Uneori nu era nicio mână pregătită, şi atunci se auzea vocea dinăuntru:

— Haideţi! Nu mă ţineţi aşa!

În sfârşit îşi trase capul afară şi spuse:

— Începeţi să căraţi lucrurile, hai, la treabă!

Îşi împărţiră lucrurile în patru. Felisita zise:

— Mama a spus să duc eu sticlele.

Felipe ridica geamul portierelor. Cei patru copii se îndreptau spre casa lui Mauricio cu tot calabalâcul. Băieţii, foarte blonzi, aveau în picioare sandale de cauciuc şi n-aveau pe ei decât chiloţeii de baie. Se uitau în toate părţile. Se auzi zgomot de portiere trântite. Felipe încuia cu cheia şi în timp ce se depărta de maşină se întoarse şi aruncă o privire rapidă la cauciucuri. Fluiera în timp ce se îndrepta spre casă. Copiii lui intrau deja.

— Puneţi totul aici pentru moment, le spuse mama lor. Ai grijă, Juanito! (Apoi către cârciumar:)

— Cum mai e în grădină? Are umbră ca anul trecut?

— Mai multă chiar. Iarna trecută am mai pus vreo zece plante agăţătoare care au şi acoperit o bună bucată din perete. Acolo o să vă Simţiţi mai bine.

Faustina venea pe culoar, ştergându-şi mâna de şorţ. Când zări spatele nou-sositei, se întoarse chiar din uşă. Fratele lui Ocaña spuse:

— E foarte drăguţ aici, grădina şi toată partea asta din spatele casei. Acuma, pe timp de vară, cred că aduce un venit bunicel.

— Nu prea, răspunse Mauricio. Din plin lucrează numai proprietarii localurilor de pe malul râului şi a celor de la şosea. Aici nu ajunge multă lume. Situaţia e proastă.

Felicita luă un scaun şi se aşează foarte aproape de mama ei, cu un gest studiat. Unul din cei doi puşti se uita la lucio, examinându-l cu foarte mare atenţie din cap până-n picioare.

— Asta se poate aranja simplu. N-aveţi decât să puneţi câteva săgeţi şi afişe pe şosea, în direcţia asta, şi aţi atrage multă lume.

Mauricio trecu după tejghea.

— Nu mă lasă să le pun. Pentru asta ar trebui să plătesc impozit la stat.

— Aşa e; fără impozit n-ai dreptul nici să visezi. Dar, oricum, rentează.

Felipe îşi făcu apariţia în prag zornăind legătura de chei pe care o învârtea pe un deget.

— Suntem toţi, spuse.

După câteva clipe intră Faustina, pe uşa dinspre culoar. Îşi scosese şorţul şi venea aranjându-şi o agrafă în păr.

— Ce plăcere să vă văd!

Soţia lui Felipe se întoarse. Carmelo şi măcelarul priveau rafturile cu sticle. Faustina dădu mâna cu nevasta lui Ocaña şi se trase înapoi ca s-o admire.

— În fiecare an arăţi tot mai bine!

Cealaltă clipi, clătină din cap, afectând un zâmbet modest şi trist:

— Aş! Să nu crezi, Faustina, să nu crezi; aparenţele înşală; timpul trece şi pentru mine ca pentru toate celelalte muritoare. Din nefericire, nu e cum spui tu…

Lucio îi privea pe toţi fără jenă.

— Am avut o iarnă foarte grea. Dacă ai fi văzut… Nu mai sunt aceeaşi, nu.

Măcelarul scuipă şi strivi sub talpă un muc şi, cu ocazia asta, trase cu coada ochiului înapoia lui.

— Anii lasă urme. (Schimbă vorba:) Îi cunoşti pe cumnatul meu şi pe soţia lui?

Faustina le întinse mâna peste masă.

— Încântată, spuse Nineta cu accent catalan.

— Vă rog să vă simţiţi ca acasă, ca şi cum aţi fi

dintotdeauna de-ai familiei.

Nevasta lui Felipe se grăbi să mulţumească în locul cumnatului ei.

— Faustina se duse să-l salute pe Felipe, şi în acest timp Carmelo şi măcelarul făceau plata la Mauricio. Omul cu p.a. se înălţa pe vârful picioarelor şi se lăsa jos, uitându-se în tavan.

— Stai cuminte, Juanito! îi spuse Felisita fratelui ei.

Puştiul se învârtea încontinuu în jurul unei mese, plimbându-şi o mână pe marmura ei şi imitând zgomotul unui vapor cu aburi. Apoi mâna se făcu avion şi decolă de pe masă, atingând razant părul Felisitei. Fata nu reuşi să-i plaseze lovitura, aşa că aceasta se irosi în aer.

— Mamă, uite la Juanito!

— Distracţie plăcută, spuse măcelarul ieşind.

Alguazilul îşi atinse chipiul cu degetul arătător în semn de salut. Omul cu p.a. Îşi luă la revedere de la ei cu o mişcare din bărbie.

— Mai rămâi? îl întrebă măcelarul.

— Un pic, spuse arătând, fără să-l privească, ceasul de la mână.

Carmelo şi tovarăşul său ieşiră în soare şi o apucară spre San Fernando. Apăru Justi, îmbrăcată de duminică.

— Vai ce frumuseţe de fată aveţi! zise nevasta lui Felipe, adresându-i-se lui Mauricio.

Justi râdea fără timiditate, în picioare, lângă grasă; aceasta îi puse o mână pe şold ca pentru a se convinge cât de bine făcută era.

— Cred că are deja un prieten, zise ridicând ochii spre Justi.

— Sigur că are, da, răspunse mama Justinei zâmbind, cu mâinile împreunate.

Felisita se uită la Justi curioasă. Omul cu p.a. se apropiase de Lucio, dar nu-şi vorbeau. Ocaña îi spuse nevestei sale:

— Petra, e deja trei şi jumătate, dragă. Eu cred că e timpul să mergem în grădină.

— Gata, mergem, răspunse aceasta; din partea mea,

oricând doriţi.

Se ridicară toţi. Justi începu să adune lucrurile.

— Oh, lasă dragă, nu te deranja. Slavă Domnului, de mâini nu ducem lipsă la cărat, ba chiar ne prisosesc. Stai liniştită. Lasă-i pe copii să le ducă, tot nu sunt buni la altceva.

— Nu e niciun deranj, spuse Justina.

Şi dispăru în culoar cu un coş. Mauricio ieşi de după tejghea şi o luă înaintea tuturor ca să le deschidă drumul şi să le indice în grădină o masă mai potrivită.

— Să nu uitaţi ceva aici, spuse Petra.

Îşi mâna copiii din urmă, către culoar. Apoi intră ea, cumnatul şi Felipe ultimul. Lucio îi spuse omului cu p.a., arătând eu capul spre uşa prin care ieşiseră cu toţii:

— Asta trebuie să tragă tare de tot la volan, cu patru pui de lup în casă, care cer pâine.

— Şi care distrug încălţămintea… adăugă celălalt.

Pe gâtul lui Sebas se prelingeau picături de sudoare amestecată cu praf, care se duceau să i se ascundă în părul de pe piept. Avea umerii bine rotunjiţi şi braţele puternice. Mâinile lui tari ca nişte cleşti lăsau să cadă bucăţele de omletă pe muşchii goi. Santos, alb şi spin pe lângă Sebas, întinse mâna spre cutia cu mâncare a Lucitei:

— Îmi dai voie?

— Te rog, serveşte-te.

— Măi, dar ce te lipeşti!

— O lăsaţi pe biata fată fără nicio chifteluţă.

— Pentru asta şi sunt, ca să fie mâncate. Am adus destule, ia, Santos.

Soarele amiezii inunda coroanele copacilor, pătrunzând prin frunzişul de un verde multicolor. Străluciri metalice se furişau printre frunze şi răneau solul pieziş, ca săgeţi de pulbere aprinsă, pătând umbra cu puncte albe, adevăraţi solzi de lumină. Cădeau ca nişte aluniţe rotunde, ca bănuţi de aur, pe spatele Aliciei şi al lui Mely, pe cămaşa lui Miguel, alergând jucăuşe în mijlocul cercului peste pahare, peste capacele de alpaca, aluminiul cutiilor de alimente, cratiţa roşie şi carafa de *sangría* împrăştiate

toate pe şerveţelele cu pătrate albe şi albastre, întinse pe jos.

— Ia uite la Santos, ce-i dă zor! Înfulecă serios tipul, nu se încurcă!

— Trupul trebuie hrănit, amice. Dar lasă, că nici cu tine nu mi-e ruşine.

— N-am mâncat nici pe jumătate cât ai mâncat tu. Tu văd că nu te mai opreşti, îţi întrebuinţezi serios fălcile.

— E o adevărată plăcere să-l priveşti mâncând, spuse Carmen.

— Eh, ce vorbeşti? Uită-te la ea ce-l răsfaţă? Cică e o plăcere să-l vadă mâncând. Asta care vasăzică prietenă, vedeţi?

— De-acord. Dar ăsta nu ştie s-o preţuiască.

— Nu găseşti în fiecare zi o fată ca ea. E o adevărată comoară. Are individul mai mult noroc decât merită.

— Ba merită chiar mai mult, să ştiţi, protestă Carmen. Acuma nu-l bârfiţi pe el ca să mă ridicaţi pe mine în slăvi. Sărăcuţul meu!

— Oooh! Ia te uită care-i treaba! râdea Sebastián. Nu v-am spus eu?

Toţi priveau râzând spre Santos şi Carmen. Santos zise:

— Bine, măi! Ce, vreţi acuma să mi-o luaţi?

Îşi trecu mâna pe după umerii lui Carmen şi o strânse lângă el simulând lăcomie, în timp ce cu cealaltă mână apucase o furculiţă şi ameninţa zâmbind:

— Cine îndrăzneşte!…

— Da, sigur, fă teatru acuma, spuse Sebas. După aia îi dai plasă la întâlnire şi o laşi să te aştepte cu orele pe la colţul străzilor.

— Minciuni! Nu-i deloc adevărat.

— Păi să spună ea, să vedem dacă nu-i aşa.

— Ţi-o arunc în cap…! ameninţă Santos ridicând în mână o cutie de sardele.

— Vezi să nu!

— Psst, psst, ia să vedem o clipă, îi întrerupse Miguel, cutiuţa aia…

— Asta?

— Da, aia; ia dă-o încoace…

— Prinde-o.

Santos azvârli cutia şi Miguel o prinse în aer şi o privi.

— Să fiu al naibii! exclamă. Ce am bănuit. Sardele! Tipul are sardele şi tace ca un peşte! Asta-i foarte grav! (Studia cutia clătinând din cap.)

— Are sardele! spuse Tito. Ce bandit! Pentru ce le păstrezi? Pentru desert?

— Stai, măi, ce ştiam eu!… Le păstram pentru o gustărică după masă.

— Hai, taci! Ai adus o cutie de sardele şi ai făcut pe prostul. Şi ce grozave sunt ca apetitiv! mai ales astea în ulei. Aşa ceva se pedepseşte, amice; să taci tu şi să nu spui nimic! Mare greşeală!

— Păi eu nu le iert, spuse Fernando. Nu-i târziu nici acuma să le operăm. Aruncă-mi briceagul ăla, Sebas. Are cuţit pentru desfăcut conserve, nu?

— Briceagul lui Sebas? Ce întrebare! Are mai multe instrumente ca trusa unui chirurg.

— Ai să vezi ce repede o deschidem, spuse Fernando, apucând briceagul.

— Pe mine să nu cumva să mă pătezi, auzi? îl avertiză Mely. Ai grijă cu uleiul ăla.

Se trase mai la o parte. Miguel se uită la Fernando care făcea eforturi stângace să înfigă în metalul cutiei lama pentru desfăcut conserve.

— Dă-mi mie. Ai să vezi că eu reuşesc.

— Nu, lasă-mă, spuse Fernando întorcându-i spatele. O fi el grozav, dar nu face doi bani briceagometrul ăsta…

— Du-te măi de-aici, protestă Sebastián. Voi ăştia, nepricepuţii, întotdeauna daţi vina pe! instrumente.

— Bine, atunci desfaceţi-o voi.

Miguel îi luă briceagul şi cutia din mână.

— Dă-mi mie, iubitule, dă-le încoace.

Trecea un om foarte bronzat, cu un cilindru din lemn de plută în spinare. „Îngheţată!” striga. Avea o voce foarte

ascuţită. „Îngheţată!” Faţa lui tuciurie contrasta puternic cu boneta albă. Sebas reuşi să deschidă cutia de conserve fără să strice sardelele, care rămaseră întregi, îşi puse una pe o felie de pâine şi o întinse cu lama briceagului, ca şi cum ar fi fost unt. Apoi linse lama.

— Scârbosule! îl certă Paulina.

— Aşa nu se pierde nimic.

— Auziţi, pe urmă cumpărăm îngheţată, spuse Carmen.

Vânzătorul se oprise la umbră şi servea o fată în costum de baie. Alţi băieţi din grupurile vecine se apropiau de el.

— Haideţi să-i spunem să treacă pe la noi peste vreo cinci minute.

— Pentru ochii tăi frumoşi o să se întoarcă!

— În cazul ăsta să comandăm acuma, zise Carmen. Eu nu vreau să rămân fără îngheţată. Cine mai vrea?

Fernando se apropiase de Tito ţinând cutia de conserve în mână:

— Vrei o sardea, Alberto?

Tito ridică privirea şi se uită la el; Fernando îi zâmbea.

— Da, vreau.

Fernando ţinu cutia, în timp ce Tito scoase bucăţele de peşte pe o felie de pâine pe care o sprijinea de cutie. Apoi Fernando înclină puţin cutia lăsând să-i cadă pe pâine câteva picături de ulei.

— Mersi, Fernando.

— N-ai de ce, amice, n-ai de ce! îi răspunse Fernando şi îl lovi protector pe obraz.

Tito ridică ochii şi îşi zâmbiră. O bucăţică de sardea căzu pe pantalonii lui Tito care spuse imediat:

— Nu-i nimic, n-are a face.

— V-aţi împăcat? Ce bine!

— Şi eu vreau îngheţată.

— Şi eu.

— Şi mandea.

— Pe partea asta, toţi.

Santos şi Sebastián se ridicară şi plecară să-l cheme pe vânzătorul de îngheţată. Lucita voia să-i dea lui Sebas o pesetă mărunt:

— Poftim, Sebas, adu-mi şi mie una.

— Nu fi nesuferită, Lucita, păstrează-ţi banii.

— Nu…

Dar Sebas şi plecase spre vânzător, fără s-o ia în seamă. Santos mergea desculţ izmenindu-se pentru că pământul îi frigea tălpile.

— E foarte slab Santos, spuse Paulina. Ai şi tu mai multă grijă de el.

— Aşa-i de felul lui, răspunse Carmen. Nu se-ngraşă mai mult de-atât.

Fernando stătea încă în mijlocul cercului, în picioare, ţinând în mână cutia de sardele. Se uită după Santos şi Sebastián care ajunseseră lângă vânzătorul de îngheţată şi zise:

— Cum vi s-ar părea îngheţata cu puţin ulei de sardele înăuntru?

— Doamne ce tâmpenii îţi trec prin cap! protestă Mely. Îi tai omului pofta de a mai mânca, eşti înfiorător!

Fernando se amuză. Azvârli cutia departe.

Omul cu îngheţata lăsase cilindrul din plută jos şi prepara necontenit îngheţată cu maşinuţa de pe care nichelul deja se ştersese. Un câine adulmeca în jurul recipientului. Găsise o bucată de biscuit. „Marş de-aici!” Câinele se retrăgea doi paşi, dar se întorcea imediat la biscuit.

— La coadă, la coadă, strigară copiii.

Se aşezară în şir compact, unul în spatele celuilalt.

— Eşti în ofsaid, eu am fost înaintea ta.

— Ne! eu sunt aici de zece zile, şobolane!

— Nu vă împingeţi aşa, am pentru toată lumea, îi linişti vânzătorul.

Santos şi Sebastián se detaşau printre puştimea aşezată la coadă. De la locul ei din cerc, Paulina râdea:

— Ia uitaţi-vă la hăndrălăii ăia, fetelor!

Sebastián îi spuse vânzătorului:

— Dacă aţi merge acolo ar fi mai simplu.

— Şi cum fac? Nu vedeţi câtă clientelă am? Numai dacă nu vreţi cumva să rămâneţi pentru mai la urmă…

— Nu, atunci serviţi-ne. Ne descurcăm noi.

— Câţi sunteţi?

Sebastián se întoarse spre Santos:

— Daniel ţi-a spus dacă vrea?

— Nu.

— Ia întreabă-l, să vedem.

Cei de la coadă protestau. „Haideţi mai repede că se topeşte. Lăsaţi calculele acuma!” Santos strigă:

— Daniel!

Acesta se ridică în picioare şi făcu un gest întrebător.

— Tu vrei îngheţată?

Toţi cei de la coadă aşteptau răspunsul lui Daniel. Făcu un semn din cap că da.

— Zice că da, spuse unul din băieţii de la coadă.

Vânzătorul pusese deja trei îngheţate pe care i le dădu lui Sebastián.

— Până la unsprezece, îi spuse Santos.

Un puşti bronzat ridică ochii spre Santos şi strigă scuturând din degete:

— Aoleo! Unsprezece!

Se uită apoi în interiorul cilindrului pentru a vedea câtă îngheţată a mai rămas. Sebastián, care avea deja mâinile ocupate cu cinci îngheţate, zise:

— Eu mă duc cu astea, să nu se topească. Ţine gologanii.

Arătă cu bărbia la centura slipului unde avea puse trei bancnote de câte un duro, şi Santos le trase afară. Doi puşti se luară la harţă. Se desprinseră din rând şi căzură rostogolindu-se pe jos. Ceilalţi priveau lupta de la locurile lor. Santos continua să primească îngheţatele şi din când în când se întorcea spre combatanţi Cel mai mic îi prinse celuilalt buza şi obrazul ca-n cleşte, înfigându-i unghiile în carne. Strigăte de încurajare veneau de la cei aflaţi la coadă. Se zvârcoleau în nisip şi se loveau fără să scoată o vorbă; doar gâfâieli sacadate şi sudoare. Amândoi erau în

slip. „Hai, gagiule, că-i al tău!” În cele din urmă, unul ajunse cu faţa în nisip şi celălalt îl ţintuia acolo cu mâinile; cel mic avea însă mai multă forţă în picioare şi îl strângea pe cel mare peste mijloc. Santos plătise dar rămase să privească lupta. Din grup îl strigau: „Hai că se topeşte aia!”

— Ce ruşine! ţipă o femeie spre cei de la coadă. Să-i lăsaţi să se maltrateze în felul ăsta fără să vă pese! Ca nişte animale! Iar voi aprobaţi spectacolul lor!

Se apropie de combatanţi şi îl trase pe unul de mână încercând să-i separe.

— Dă-i drumul, sălbaticule! Vă bateţi în halul ăsta!…

N-o băgară în seamă. Vânzătorul de îngheţată îi spuse:

— Lăsaţi-i, doamnă, să se lupte! E sănătos. Aşa învaţă să fie curajoşi.

— Şi dumneata eşti ca ei! Alt animal!

Vânzătorul nu se supără. Continua să pună alte îngheţate.

— Animale suntem toţi, doamnă, pentru că aşa suntem. Înţelegeţi?

Santos înaintă câţiva paşi dar se întoarse din nou să privească, în timp ce grupul continua să-l strige. Combatanţii erau acoperiţi de praf şi aveau corpul plin de zgârieturi şi de urme de degete. Omul cu îngheţata zâmbea în urma doamnei care se îndepărta.

Santos ajunse la ai săi.

— Doamne, ce calm eşti frate! S-or fi şi topit astea!

Îşi coborî mâinile încărcate în mijlocul cercului.

— Credeai că eşti la bâlci, sau ce?

Pe degetele lui Santos se prelingeau picături gălbui de îngheţată topită. Paulina începu să sugă din îngheţata ei şi să râdă. Ceilalţi îl uşurau pe Santos de încărcătură.

— Sunt pe jumătate topite, protestă Fernando. Vafa e moale ca naiba, deşteptule!

Santos spuse:

— Era teribil de interesant. (Lingea îngheţata.) Se luptau ca nişte lei. Isteţ tipul ăla mai mic.

— Nu vă spuneam eu? Credea că e la o întrecere de lupte.

Sebastián îşi duse brusc mâna la falcă, cu o expresie de durere.

— Au, măseaua!…

Aruncă îngheţata şi se chirci fără să-şi ia mâna de la locul dureros.

— Nimic nu e mai rău pentru dinţi ca îngheţata, îi spuse Lucita. Te doare tare?

Sebas dădu din cap. O pală de vânt insolită ridică în aer praf şi hârtii, obligându-i pe toţi să închidă ochii şi să-şi ferească îngheţatele în palme.

— Asta ce mai e? întrebă cineva.

Vânzătorul de îngheţată îşi acoperi în grabă cilindrul de plută. Vântul dură doar câteva clipe, după care începu să se îndepărteze spre câmpul de dincolo de râu, târând un vârtej de praf şi obligându-l pe cioban să-şi închidă ochii imobili.

— Parc-ar fi toamnă, spuse Fernando.

Totul reveni la normal şi vânzătorul de îngheţată începu din nou să servească.

— Da, toamnă, spuse Mely. Ce-am putea dori mai mult! Numai de-ar fi o adevărată toamnă!

Privi spre vârfurile copacilor ce foşniră în bătaia palei de vânt. Miguel era întins lângă Alicia şi îşi freca piciorul de al ei.

— Nu în talpă; mă gâdili.

Cineva vorbea cu o altă persoană, strigând de pe un mal pe celălalt al râului. Fernando întrebă:

— Ce-ai tu cu toamna, Mely? De ce eşti aşa grăbită să vină?

Doar Luci mai lingea încă ultimul rest de îngheţată.

— Eu întotdeauna sunt grăbită să treacă timpul, spuse Mely. Plăcerea stă în variaţie. Mă plictisesc când un lucru durează prea mult.

Se întinse pe spate, cu mâinile aşezate sub ceafă. Avea subsuorile depilate.

*

— În ceea ce ne priveşte pe noi doi, fiecăruia în felul lui, ne-a căzut şase-şase în viaţă, îi spuse omul cu p.a. lui Lucio. Dar lasă că şi asta e ceva: să ai patru copii nu-i de glumit, e bătaie de cap serioasă.

Lucio încuviinţă:

— Noi, cel puţin, spuse, dacă murim, ştim că nu se prăpădeşte nimeni după noi. În cel mai fericit caz îi scăpăm pe ceilalţi de belele.

— Eu i-am scăpat de mult pe-ai mei. Sunt mai bine de cincisprezece ani de când n-am mai dat pe la ei. Şi nici n-am de gând s-o fac. O carte poştală de Crăciun, pe adresa surorii mele, atunci când îmi aduc aminte. Cu asta, basta! E singurul necaz pe care li-l produc, şi asta numai dacă ajung să citească poştala.

— Dumneata pe cine ai, părinţii?

— Mamă şi frate. Tata a murit. Mama s-a căsătorit a doua oară.

— Păi înseamnă că ţi-ai pierdut tatăl de mult.

— Da, de mult. În treizeci şi cinci. Aveam şaptesprezece ani şi eram cel mai mare. La nouăsprezece ani m-au luat în armată. Când m-am întors de pe front, casa avea deja alt stăpân.

Lucio bău o nouă înghiţitură de vin şi spuse:

— Asta e neplăcut pentru oricine.

— Desigur. M-au primit foarte frumos ca să mă facă să înghit hapul. Dar nu l-am înghiţit. N-am făcut bine? O femeie de treizeci şi nouă de ani, cu trei copii în casă, deja mari, care nu ducea lipsă de bani sau de altceva, şi care se gândeşte să se mărite din nou.

Lucio încuviinţă cu un gest de înţelegere.

— Nu îndrăzneam să ies nici măcar în stradă, de ruşine, sau să stau de vorbă cu cineva din sat, înţelegeţi? Lumea a aflat imediat dar nimeni, nici cei mai buni prieteni nu aveau curajul să-mi spună cât de tare s-a dat în spectacol. Sora mea mai mică a fost cea care mi-a povestit, după cincisprezece zile de la întoarcerea mea acasă. Mi-a

crăpat obrazul de ruşine. Ştiţi ce-am făcut atunci? A doua zi m-am sculat devreme, mi-am făcut valiza şi, după ce totul a fost pregătit, m-am dus în grajd şi am scos talanga unuia din boii pe care-i aveam. (Respira adânc şi avea o figură amărâtă; se uita spre uşă şi îşi trecu palma peste gură.) Mai dormeau încă. M-am aşezat lângă uşa dormitorului lor cu valiza într-o mână şi cu talanga în cealaltă, şi încep să o bălăngăn: balang-balang, balang-balang, la nesfârşit, pentru fericita pereche. Era salutul meu de adio. Aoleo, şi ce scandal s-a iscat! S-au trezit. Fraţii mei nu s-au amestecat, pentru că erau mai mici. Până la urmă au fost siliţi să se ia de mine, deşi nu voiau. Iese tipul şi vrea să mă plesnească. Îmi zice: „Să-i faci tu una ca asta mamei tale!” „Nu, nu i-o fac mamei”, îi răspund. „Mai degrabă dumitale decât ei”. Se înfurie ca un tigru. Dar nu l-am lăsat să mă atingă. Şi am continuat să bălăngăn talanga sub nasul lui. Maică-mea ţipa din dormitor strigându-mi o droaie de porcării, amestecându-l şi pe tata cu care mă compara. Nu apucase să se ridice din pat. Atunci îi arunc clopotul în dormitor şi plec. Doar sora mea, sărmana, ieşi plângând să mă conducă la autobuz. Ştiau deja aproape toţi din sat. Închipuiţi-vă cât a mai suferit biata fată la numai cei cincisprezece ani pe care-i avea pe vremea aceea.

Lucio privea în jos scurmând pământul cu piciorul.

— Sunt triste lucrurile astea când se întâmplă în familie. Şi pe urmă cum te-ai descurcat?

— Păi cu experienţa de război pe care o aveam şi la vârsta mea, lumea nu mă putea speria. Învăţasem pe front meseria de bărbier; că dacă într-o zi îl razi pe unul, a doua zi pe altul, ajungi bărbierul tuturor camarazilor. Aşa că m-am dus la Burgos unde aveam un plutonier care pe front se purtase bine cu mine, şi ăsta mi-a găsit o slujbă. Acolo am învăţat să tund.

Dar am avut nişte necazuri şi a trebuit să plec. Şi până în ziua de azi m-am plimbat de colo-colo. Nicăieri n-am prins rădăcini. Aici, în Costada, e primul loc în care m-am stabilit pe cont propriu. Şi vedeţi că nici acuma nu am

încetat să lupt şi să am neplăceri. De-asta ziceam că mi-a căzut şase-şase în viaţă. Ce părere ai, e aşa sau nu?

— Desigur. Aşa e. Când cineva fuge de-acasă, cu sau fără vină, fugar rămâne toată viaţa. Nimeni nu poate să-l ajute. Ajunge să calci cu stângul prima dată, ca să nu mai poţi scăpa de ghinion cât trăieşti. Dacă ai tăi s-au purtat rău cu tine sau tu cu ei, contează mai puţin. Adevărul e că porţi mâhnirea în tine şi nimic nu te poate face să uiţi, oricâţi ani ar trece şi oricât de departe te-ai duce.

— Poate ai dreptate…

— Să nu te îndoieşti de asta. Felul de a fi al cuiva este în funcţie de relaţiile şi frecuşurile care au existat în casa în care a trăit. Că aşa cum eşti, obişnuit cu necazurile şi cu remuşcările pe care le porţi mereu în tine, aşa îţi vor merge toate în viaţă. Şi asta nu se dezminte oricât te-ai căzni şi ai lupta ca să triumfi. Cu ceea ce pleci de acasă, bun sau rău, cu aia rămâi pentru întotdeauna.

— Şase-şase sau lozul cel mare, cum îi zic eu.

— Indiferent cum îi spui, de asta nu scapi. E un joc în care nu ţin şmecheriile. Asta o ştiu prea bine. Iar eu, dacă n-am şase-şase am tot ceva care bate în negru.

— Da, te-am auzit spunând povestea neplăcută cu brutăria.

— Ca ea sunt toate. Toate m-au lovit în acelaşi obraz. Acum eu, spre deosebire de dumneata, trebuie să mărturisesc că am mai puţine motive să mă plâng. N-au fost ai mei, nu, ci mai degrabă eu am fost cel care m-am purtat rău cu ei. Cel puţin aşa mi se pare. Aşa că trebuie să tac, mi-am zis, şi să îndur orice: atât ceea ce a fost, cât şi ceea ce urmează.

Omul cu p.a. Îşi trecu mâinile peste faţă. Se făcu linişte un moment, apoi spuse:

— De-aia nu-mi arde nici să mă însor. Acum doi ani era cât pe ce s-o fac, dar am dat înapoi la timp. De-aia, ba cred că am câştigat eu, ba cred că au câştigat ea şi cei care ar fi urmat să vină. Ce zici?

Petra dădea la o parte cu mâna crengile de iederă şi

viţă americană ce atârnau de sus.

— A-ntâia! spuse Ocaña aşezându-se.

Justi stropea pe jos aruncând apă dintr-o găleată cu mâna. În stânga mesei la care se aşezaseră se vedea un coteţ făcut într-o mică incintă înconjurată cu plasă de sârmă. Un iepure foarte gras se uita cu urechile ciulite la cei nou sosiţi. Cei trei copii îşi lipiră feţele şi mâinile de hexagoanele de sârmă ca să privească iepurele.

— Ce alb e! spuse fetiţa.

Iepurele se apropie câţiva centimetri şi adulmecă mişcându-şi nările. Juanito comentă:

— Nici nu bagă în seamă găinile.

— Normal. Nu se înţeleg; nu vezi că sunt de rase diferite?

— Uite-l cum îşi mişcă nările!

— Mare lucru! spuse cel mare. Ştiu eu un băiat din cartier care le mişcă la fel.

— Are ochii roşii! exclamă fetiţa cu multă mirare.

Amadeo, fratele mai mare, se dădu puţin înapoi.

— Nu vă lăsaţi pe gărduleţ că se dărâmă, le atrase atenţia fraţilor săi.

Se auzi o voce în spatele lor. Doar Amadeo se mişcă.

— Haideţi, ne strigă mama!

Iepuraşul se sperie văzându-l pe Amadeo că se mişcă. Juanito spuse:

— Uite-l că se ascunde acolo.

Mama lor îi strigă din nou. Iepuraşul se oprise în pragul ascunzătorii. Amadeo insistă:

— Haideţi!

— Aşteaptă, să vedem ce face acuma.

Justina ajunse în spatele lor fără să se facă simţită.

— Vă cheamă mămica voastră.

Se întoarseră surprinşi, auzind că cineva le vorbeşte. Justina zâmbi.

— V-a plăcut iepuroaica, da? E frumoasă, nu-i aşa? Ştiţi cum o cheamă?

— Are nume?

— Bineînţeles că are. O cheamă Gilda.

Fetiţa făcu o mutră dezamăgită.

— Gilda. Nu-mi place. E un nume foarte urât.

Justina izbucni în râs.

Petra spuse:

— Ascultă, Mauricio. Dumneata trebuie să ştii ce fermă e aia lângă şosea, pe mâna stângă, când vii încoace. Una cu o grădină minunată. Ştii de care vorbesc?

— Da, ştiu. Păi aia e casa pe care şi-a construit-o la ţară Cocherito de Bilbao, un toreador mai de demult, de care cred că aţi auzit.

— Dar ăla a râurit, spuse Felipe.

— Daaa, sunt o groază de ani de-atunci. Când a cumpărat el pământul, nu era nimic din ceea ce vedeţi pe-aici. Nu existau decât vreo patru case pe malul râului.

Petra explică:

— Ne-a atras atenţia azi, nu-i aşa, tu? aleea care duce chiar până la vilă, şi copacii de pe marginea ei. Trebuie să fie o încântare, după cum se vede de-afară.

— Da, e adevărat, aşa-i. Acuma aparţine altcuiva.

— Vreunui bogătaş! E o construcţie care valorează mulţi bani, spuse Ocaña. Pe vremuri ştiau să trăiască, nu ca acuma, când lumea îşi face căsuţele astea ridicole.

Mauricio stătea în picioare lângă masa lor.

În fund, prin fereastra deschisă, se vedea Faustina care gătea în bucătărie.

— Dar ce fac copiii ăştia? Amadeo! Veniţi imediat încoace, ţipă Petra.

— În Barcelona, în cartierul Bonanova, spuse cumnata lui Ocaña, acolo sunt într-adevăr vile drăguţe, făcute cu gust. Cu grădini luxoase, fântâni arteziene şi faianţă care valorează o avere. Proprietarii sunt oameni bogaţi, înţelegeţi? (Făcu un gest semnificativ, frecându-şi degetul mare de arătător.)

— Da, acolo sunt mulţi bogătaşi, spuse Mauricio.

Petra strigă din nou:

— Hei, copii! Petrita! Veniţi încoace imediat!

Apoi, coborând vocea:

— Ce copii! Şi e aproape patru!

Copiii veniră lângă ei.

— Hai, aşezaţi-vă să mâncaţi! N-aţi auzit când v-am strigat? Nu-i frumos să-i lăsaţi pe cei mari să aştepte atâta!

Aşezată lângă mama ei, Felisa o privea, solidarizându-se parcă la reproş. Justina le luă apărarea zâmbind:

— S-au uitat la iepuroaică. Nu-i certaţi. Aşa ceva n-au ocazia să vadă în Madrid.

— E albă, spuse Petrita, însufleţindu-se; are ochii roşii, ştii, mamă?

— Taci şi mănâncă acuma, îi răspunse mama.

Mâncau cu poftă şi veselie. Întindeau peste masă mâinile în toate direcţiile, ca să ia ba una, ba alta, şi de fiecare dată primeau câte o palmă de la mama lor.

— Cereţi ce vă trebuie! De ce aveţi limbă în gură? Mâncaţi ca nişte canibali.

Felipe Ocaña spuse:

— Ca don Juan Belmonte[21], n-am mai avut alt toreador. Nici măcar Manolete. Aş!

Mauricio fu de aceeaşi părere:

— Da, ăla, da. Îţi dădea impresia că face totul cu bărbia; fie că executa o *verónica*[22], fie că intra să ucidă taurul sau primea ovaţiile mulţimii. Eu cred că îşi omora taurii cu bărbia, nu cu sabia.

— Şi felul ăla de a înfuria taurul, încetişor, cu grijă, fără să-şi piardă cumpătul; părea că munceşte, ca un tâmplar în atelierul lui, ca bărbierul în frizerie, sau ca un ceasornicar, exact la fel.

Îi spuse apoi fratelui său:

— Eu am avut plăcerea să-l văd şi la Cáceres, la un festival; să fie vreo opt ani de-atunci; a luptat cu taurul şi l-a doborât de jos, nu de pe cal. Doamne, şi ce cal avea! Un animal superb.

---

21 Celebru toreador spaniol, născut în Sevilla (1892–1962), creatorul unui stil nou de luptă cu taurul.

22 Procedeu de provocare a taurului şi eschivare din faţa acestuia, ţinând capa întinsă cu ambele mâini.

— Mauricio, spuse Petra, nu te-am întrebat, vrei o prăjitură?

— Mulţumesc, dar n-am mâncat încă.

— Adevărat?

— Nu glumesc. După aceea, da. (Se întoarse către Ocaña.) Cine luptă în seara asta la Las Ventas, ştii cumva?

Rafael Ortega; el singur cu şase tauri. Corridă în beneficiul Muntelui de Pietate.

— E şi foarte curajos. Puţini sunt în zilele noastre cei care fac aşa ceva. Mai ales la o corridă gratis, cum e asta.

— Ortega ăsta e din vechea generaţie. Ştie să domine taurul de parcă acesta ar fi părticică din capa lui. Te face să simţi întreaga greutate şi forţă a acestei mase de muşchi. Eu dau mai mult pe fondul şi adevărul acestui toreador, decât pe toate fiţele celorlalţi care câştigă de două ori mai mulţi bani.

Mauricio stătea în picioare; avea corpul înclinat către masă şi se sprijinea cu mâinile de spătarul scaunului pe care stăteau Petrita şi Amadeo, care mâncau. Spuse:

— Eu nu l-am văzut. Am citit însă în ziare despre el. Sunt cel puţin vreo patru ani de când n-am mai văzut o corrida.

Nevasta îl strigă de la! fereastra bucătăriei.) Se auzi o lovitură şi o pisică fu proiectată ca un glonţ în grădină; şi din nou vocea de la fereastră:

— Zât! Mor când văd javrele astea în bucătărie!

Pisica se duse să se aşeze pe o grămăjoară de frunze uscate sub viţa de vie.

— Ce voiai? întrebă Mauricio cu glas tare.

— Veniţi să mâncaţi.

Justina era în curtea de păsări. Ieşi de acolo cu un ou în mână. Când intră în casă, tatăl ei o întrebă:

— De la cine e?

— De la moţată. Sunt trei zile de când n-a mai ouat.

Cumnata lui Ocaña îi spuse soţului ei:

— Nu te mai ghiftui atâta, Sergio; ştii că nu ţi-e prea bine. O să ţi se facă rău.

Petra interveni:

— Dar lasă-l şi tu să mănânce; măcar azi. Că doar n-o să se gândească tot timpul la sănătate.

— Uite, dacă nu se fereşte, o să fie mai rău pentru el.

Felisita privea alternativ la mătuşa şi la mama ei, căutând parcă să afle cine are dreptate. Juanito chema pisica cu pocnete de deget şi fluierături.

— Dă-i asta, îi spuse Petrita.

Era o bucăţică de carne. Dar pisica nu se apropia. Ocaña îi spuse neveste-sii:

— Trebuie să-i cerem lui Mauricio să ne aducă măcar câte un pahar de ceva şi câte o cafea. Să-i facem şi noi consumaţie, dacă am venit să mâncăm aici.

— Cum crezi tu. E atât de drăguţ, încât m-aş mira să-ţi ia bani.

— Ba o să ia. De ce să nu ia?

— I-ai făcut atâtea servicii!…

— Asta-i acuma! Parcă el nu-mi face mie. Dacă refuză, am să-i bag banii pe gât. Mi-e jenă că am adus până şi vinul de acasă, în loc să i-l fi comandat lui.

— Ah, păi dacă n-ai spus de la început… răspunse nevastă-sa. Acum îmi vii cu astea.

Iepuroaica albă se apropie de gărduleţul de sârmă şi se căţără pe el cu labele din faţă, arătându-şi burtica.

— Uite, uite! Stă în două picioare, ţipă Juanito.

Priviră toţi într-acolo.

— Ce drăguţă e! – spuse fetiţa. E tare dulce!

— La tavă sunt mai buni, spuse fratele lui Ocaña, râzând.

Cumnată-sa îl certă:

— Şi tu! Ce poţi să-i spui creaturii ăsteia care e înnebunită după ea! Ia spune-i tu, fetiţa mamei, că nu-i aşa. Unchiul tău e un rău. Spune-i că n-o s-o taie nimeni. Anul viitor, când venim aici, o să-i aducem lăptuci, şi tu cu mânuţa ta ai să i le dai să le mănânce. Nu-i aşa, fetiţa mea?

— Da, mami, răspunse Petrita, fără să-şi ia ochii de la iepuroaică.

*

— Mâine scoatem masa acolo afară, spuse Mauricio. Aici omul se coace când mănâncă, de la căldura cuptorului.

Faustina nu răspunse. Amesteca în cratiţe.

— Ce tip şi Ocaña ăsta! Cum înţelege el să-şi trăiască viaţa! continuă Mauricio arătând cu lingura spre fereastra de la care se vedea masa oaspeţilor. Asta nu economiseşte nimic. Şi în ziua în care reuşeşte să adune ceva parale vine imediat aici, ca acuma, să petreacă o duminică la ţară, cu familia. (Sorbi supa din lingură.) Şi, uite, duminicile taxiurile nu prididesc cât e ziulica luând un duro în plus pentru fiecare drum pe care-l fac la fotbal sau la corride. Toate astea le pierde, şi încă atât de mulţumit.

— Dar de ce nu vine într-o zi din cursul săptămânii? întrebă Justi. N-ar pierde atâta.

— Din cauza fratelui, cred. Se vede că ăsta are liber numai duminica. E fără griji şi vesel o bună bucată de timp. Aşa trebuie trăită viaţa. Altfel faci ca ăla de care se zice că a slăbit douăzeci de kile în căutarea unui cântar ca să vadă ce greutate are.

Faustina îi replică:

— Păi dacă îţi place aşa de mult sistemul ăsta, de ce nu faci şi tu la fel începând de mâine? Uite, mâine tragi obloanele, închizi cârciuma şi începi viaţa de boier. Ei, de ce nu faci aşa?

Prin culoar ajunse o voce venind dinspre local.

— Tu ce crezi, că n-am chef câteodată? Ca să mai scap de bombănelile tale... Du-te acuma să vezi ce vor. Spune-le că mănânc.

Faustina ieşi. Mauricio opri lingura în aer şi se uita la fiică-sa. Coborî apoi privirea în farfurie şi o întrebă:

— La ce oră vine prietenul tău?

— Pe la patru şi jumătate, cred. Depinde dacă ia autobuzul sau vine cu trenul.

— Mergeţi la cinema?

— Aşa cred.

Mauricio făcu o pauză. Privi în grădină prin fereastra

deschisă. Cumnata lui Ocaña râdea…

— În principiu, să zicem.

Justina se ridică. Tatăl ei continuă:

— Nu ştii la ce film mergeţi?

— Oh, tată! De ce îmi pui atâtea întrebări? Ce contează la ce film mergem? De unde vrei să ştiu de pe acuma? (Schimbă tonul.) Ceva vrei dumneata să afli de mă chestionezi aşa. Hai, spune pe şleau.

— Eu, fata mea? Nimic. Ce faci, atâta vreau să ştiu.

Din nou ajunseră râsete de afară.

— Ce faceţi duminicile.

— Păi ce, nu ştii deja? Ce-ai vrea să facem? Nu, nu asta voiai să spui.

— Bine, atunci de unde ţi-a venit ideea că e ceva rău să-l ajuţi pe tatăl tău la servitul clienţilor în grădină? De unde ţi-a mai venit şi asta?

— Cum, dar cine ţi-a spus aşa ceva?

— Maică-ta; azi-dimineaţă. Cică după câte se pare lui Manolo nu-i place ca tu să serveşti la mese. I se pare cam nepotrivit pentru o fată sau naiba ştie cum. Şi ea s-a dat de partea lui.

— Aşa care vasăzică! Acuma, chiar astăzi lichidez eu povestea asta!… A dat-o în bară!

— Tu nu ştiai? Nu…? Spune drept.

— Zău, tată.

— Bine, atâta am vrut să aflu, fata mea. Dar tu eşti de acord cu asta?

— Eu? Lasă-l numai să vină. În după-masa asta o să aibă distracţie.

Câinele Sulf îşi băgă capul înăuntru şi începu să adulmece. Justina strigă la el:

— Marş! Blestemat mai e şi câinele ăsta. Uite, ceea ce mă scoate cel mai tare din sărite pe lumea asta sunt tocmai lucrăturile pe la spate.

Şi ştiu ziua când s-a întâmplat. Sigur; când a fost? într-o zi, săptămâna trecută, da, a prins-o pe mama singură. Atunci a fost, sunt sigură, când au căzut la învoială. Şi dumneata de ce ai făcut atâtea ocolişuri până

să-mi spui?

— Păi ştiu şi eu! De multe ori nimeni nu vă poate înţelege…

Ridică din umeri.

*

Faustina păstră banii pe care-i primise de la omul cu p.a. Strâmbă din nas uitându-se la Lucio şi spuse arătând cu capul spre uşă, pe unde celălalt tocmai ieşise:

— Şi ăsta…?

— Un băiat bun; de cea mai bună calitate.

— Nu ştiu ce viaţă duce. O fi om bun, nu pun la îndoială, dar eu nu-l înţeleg, nu mă dumiresc asupra lui…

Intrară Chamarís şi Sulf, câinele lui galben. Apoi alguazilul în spatele lui şi măcelarul de mai înainte cu alt măcelar din San Fernando. Sulf gemea şi dădea din coadă.

— Bună.

— Faustina, o salută noul măcelar, punând un accent de intimitate pe ultimul a.

Câinele se puse să adulmece urmele străinilor din grădină, de-a lungul culoarului, dar când se pregătea să se gudure pe lângă familia Ocaña îi tăie drumul pisica, pe la mijlocul grădinii. Suli se zbârli mârâind, dar pisica îl înfruntă; apoi se întoarse când auzi în spate vocea Justinei care scosese capul din bucătărie şi îi strigă: „Marş!…”

— Ne daţi câte o cafea?

— Chiar acuma o facem.

Celălalt măcelar era mai înalt şi mai slab, dar avea aceeaşi mână sănătoasă ca şi colegul lui. Îşi arcuia spatele ca o pisică sau ca un ciclist şi îşi înclina capul în jos pentru a vorbi cu ceilalţi. Citi pe rafturi.

— Ojen[23] „Morales”. O băutură veche. Asta-i pentru tine că ţie îţi place *cazalla.* (îl lovi cu cotul.)

— Ojenul nu e o băutură de toate zilele.

Faustina se duse să vadă de cafea.

---

23 Băutură alcoolică preparată din anason şi zahăr până la saturaţie, un fel de *cazalla* foarte dulce.

— Am auzit că l-ai pus la punct azi-dimineaţă pe maimuţoiul ăla de la primărie. Hai că mi-ai plăcut.

Lucio se uită la ceilalţi şi spuse:

— Măi, dar repede aţi mai dus vorba!

Intră Mauricio.

— Bună ziua.

— Ce? Avem vizite?

Răspunse afirmativ:

— Proprietarul taxiului pe care cred că l-aţi văzut la intrare. E un prieten vechi.

— Păi dacă o fi mai vechi decât taxiul, trebuie să fie un prieten bun, da, da.

— Aş! Nu poate să existe prietenie pe lumea asta care să dureze cât a durat rabla de-afară, spuse râzând Chamarís.

— Sunt altele mai vechi şi care încă mai merg.

— Păi ăsteia dacă îi pui nişte ochelari şi îi arunci un cearşaf deasupra e Ghandi curat.

— Lăsaţi maşina în pace. Li ajunge, le-o tăie Mauricio.

Ceilalţi râdeau. Justina intră cu ibricul de cafea în mână.

— Ţine, tată. (Se întoarse spre măcelarul înalt.) Cum, domnule Claudio, azi n-am mers la pescuit?

— Nu, fetiţo; azi nu ţine să pescuieşti, cu-atâta lume. Ăştia sunt peşti prea grei pentru undiţă.

Se auzi vocea Faustinei dinspre culoar. Mauricio spuse:

— Hai, pune-le tu cafeaua, fata mea. Eu plec puţin.

Ieşi.

— Taică-tu nu-şi mai încape în piele azi cu madrilenii ăştia de-afară. Pe noi nici nu ne mai bagă în seamă.

— E mulţumit omul, se bucură. N-aţi auzit că nu s-au văzut din vara trecută?

Aşează ceştile şi le turnă cafeaua.

— Dar de când se cunosc?

— De când a avut tata piciorul rupt şi a stat în spital. Celălalt era în patul vecin; avusese un accident de maşină.

Şi noi, mama şi cu mine, tot acolo l-am cunoscut, pe el şi familia lui, pentru că joia şi duminica mergeam în vizită. Au stabilit ei că primul care va ieşi din spital avea să dea o masă pe socoteala lui şi să-l invite şi pe celălalt, împreună cu familia. Asta le-a fost înţelegerea.

— Şi cine a ieşit primul?

— Ocaña. Aşa că ne-am deplasat într-o duminică la Madrid ca să participăm la eveniment, deşi tata mai avea încă piciorul în ghips.

— Da, îmi aduc aminte când tatăl tău mai mergea în cârjă; să tot fie vreo şase ani de-atunci.

— A fost prin aprilie, deci vreo şase ani şi ceva. Fetiţa lor cea mică încă mai sugea…

— Păi lui taică-tu nu i-a rămas nici urmă de şchiopătat de la fractura aia, spuse măcelarul înalt.

— Pe vreme urâtă zice că-l doare.

— Dar nu nimereşte niciodată, spuse Lucio. Şi când nimereşte, e din pură întâmplare. Dacă n-ar fi alte aparate care să ne indice vremea în afară de piciorul lui taică-tu, s-ar duce naibii de râpă meteorologia.

Ceilalţi râseră. Claudio spuse:

— Genul ăsta de cunoştinţe când le faci rămân prietenii pentru toată viaţa. Dar se întâmplă rar, pentru că eu, cel puţin, de exemplu, când am fost în spital pentru operaţie, nu vă spun ce nerăbdător eram să scap de cei care stăteau cu mine în acelaşi salon.

— Ei doi, în schimb, Ocaña şi tata, parcă erau fraţi; ne făceau chiar să râdem pe tema asta. Toate lucrurile şi le făceau cadou; îşi petreceau ziua oferindu-şi ba una, ba alta. Mama zicea în glumă să-i punem lui Ocaña ceea ce-i duceam tatii, şi familia lui Ocaña, invers, să-i dea tatii ceea ce duceau pentru Ocaña, şi în felul ăsta să-i scutim pe ei să-şi transfere lucrurile unul altuia.

— Tatăl tău e un om cumsecade. Se înţelege cu toată lumea. Aşa că dacă şi celălalt e din acelaşi aluat, se explică perfect, comentă Chamarís.

Justina stătea cu braţele încrucişate sprijinite de tejghea şi îşi balansa un picior. Măcelarul înalt se apropie

de ea şi îi spuse, aplecându-şi capul într-o parte:

— Astăzi sper că ai să ne faci cinstea.

Justina înălţă capul.

— La ce te referi?

— La ce mă pot referi, draga mea? răspunse măcelarul arătând cu degetul şi capul spre grădină.

Justina spuse râzând:

— Oh, Doamne, dumneata ai rămas tot cum te ştiam. Nu vă puteţi lipsi de mine?

— Nu, dragă. Tu eşti campioana. Cine dă gust şi antren jocului? Broasca fără tine e ca mâncarea fără carne. Şi, pe urmă, ce rival am dacă tu nu eşti?

— Hai, lasă, nu te mai umfla atâta în pene, protestă Chamarís.

— Vă atrag atenţia că la cinci vine prietenul meu să mă ia.

— Atunci să-i dăm drumul. Dacă o lăsăm pentru mai târziu n-o să ne rămână timp. Cu cât începerii mai repede, cu-atât mai bine. Avem exact timpul necesar pentru vreo două, trei jocuri.

Chamarís spuse:

— Hai, Justina; noi doi contra sectorului cărnii. O să le ardem o mamă de bătaie!... Ai să vezi.

Justina ezită un moment:

— Eu... (Se opri decisă:) Bine, haideţi.

*

„Aici nu mai facem nimic. Hai să plecăm”. Vânzătorul de îngheţată îşi agăţase la spate cilindrul de plută şi se îndepărta în direcţia digului. În apă se auzi un plescăit izolat; fusese aruncat un câine. Puţin mai târziu, se iscă larmă într-un grup, deoarece câinele începuse să se scuture de apă lângă ei. Toată lumea se întorsese să vadă ce s-a întâmplat. „... să omul să... acă... iesta...”, bolborosea Daniel. Soarele se dusese deja în partea dreaptă a râului Jarama. În depărtare, fabrica de ciment din Vicálvaro trimitea o vână groasă de fum spre cerul

Madridului. Într-un moment de liniște se auzi un zgomot de intestine și cineva comentă: „Îi chiorăie cuiva maţele…”

— Mie, spuse râzând Sebastián. Din cauza sardelelor. Au început să-și facă rugăciunea și să numere mătănii.

Alicia se întinse pe burtă sprijinită în coate și ţinea capul sus, deasupra feţei lui Miguel. Mely îi privea prin ochelarii de soare. Miguel o mângâia pe Alicia și îi sufla în ceafă. Mely îi observa.

— Ali, nu vrei să te pieptăn puţin? o întrebă brusc.

— Ce? Nu, mersi, Mely; nu acuma, mai târziu, da?

— Acuma era bine, înainte de a ţi se usca complet. După aceea se încâlceşte, tare și ai să vezi tu…

— Ei, să se usuce; păi dacă-i aşa, de mai bine de două ore mi s-a uscat!

— Bine, faci cum crezi.

Mely privi în partea opusă. Începu să scurme în praf cu un beţigaş; desena litere și după aceea le ștergea; apoi începu să facă cruci foarte repede. Până la urmă rupse beţigaşul în pământ și se întoarse spre Fernando. Nu putea să-i vadă ochii pentru că el îşi pusese braţul peste faţă ca să se ferească de lumină.

— Oh, ăsta a adormit.

Apa nemişcată de la baraj repercuta spre copaci ecoul vocii spicherului de la difuzoarele bufetelor. Mely privi din nou spre Alicia și Miguel.

— O să-ţi faci cămaşa aia ca vai de lume, îi spuse lui Miguel.

— Cine, eu?

— Tu, bineînţeles. Ai să te murdăreşti. V-aţi aşezat acolo ca ţiganii!…

Miguel ridică din umeri și spuse:

— Nu-i nimic. Tot aveam de gând s-o arunc la rufe murdare când ajung diseară acasă.

Mely nu răspunse. Se întinse pe spate, cu mâinile sub ceafă.

— Ce căldură nesuferită!… oftă.

În umbra copacilor, strălucirea exasperantă a malului opus, bătut de soare, te orbea; o lespede de lumină apăsa

câmpia părăginită, estompând mica turmă de oi pe fundalul întinderii albicioase. Lucita spuse:

— Ce arsă sunt pe spate! Nici nu pot să mă ating de pământ.

Se ridică în capul oaselor şi adăugă uitându-se la Tito:

— Mă unge cineva cu puţină nivea?

Tito era întins alături. Îşi întoarse privirea spre Lucita şi aceasta îl întrebă:

— Ce zici, Tito, eşti tu aşa de drăguţ să-mi faci serviciul ăsta?

— Da, dragă, te ung eu.

— Mersi. Mă doare tare, ştii? Să nu crezi că…

Mely îşi răsuci capul spre umăr şi din nou urmărea mângâierile Aliciei cu Miguel de după ochelarii ei negri. De data asta îi întrebă:

— Auziţi, vreţi să fumaţi o ţigară blondă? Fac eu cinste.

— Im? Ah, o ţigară; asta da.

— Le scot, atunci.

Lucita spuse:

— Dă-mi, te rog, poşeta, că am crema acolo.

Întinse mâna ca s-o primească de la Tito.

— Nu, nu fi curios. (Îl apucă de braţ.) Dă-mi poşeta odată Tito.

Tito îndepărtă poşeta ca ea să n-o ajungă.

— Mă amuză să trag cu ochiul. Ai secrete, Luci?

— Am lucrurile mele. Nu-mi place să-şi bage cineva nasul în ele. Şi mai spuneţi după aia că noi suntem curioase. Hai, dă-mi-o odată.

Tito i-o întinse.

— Bine, dragă ia-ţi-o. Îţi respect secretele.

— Nu, nu-i vorba de secrete. Nu-ţi face griji că n-am nici unui. Ai fi tare dezamăgit. Dacă vrei, pot să-ţi arăt chiar acuma tot ce am înăuntru, nu-i nicio problemă. Sunt foarte puţin interesantă, dragule ce să-i facem?

Umbla cu mâna în poşetă căutând cutiuţa cu nivea.

— Atunci de ce nu m-ai lăsat să mă uit?

— Pentru că îmi place să fie în mâna mea, să o arăt doar eu. Şi să nu-mi umble altcineva în ea cu forţa. Poftim cutia.

Se întinse pe burtă.

— Mai ales pe umeri, spuse.

Cineva striga în susul râului, cu un ecou concav sub bolţile podului. Paulina se întoarse. Sus, la intrarea pe pod, soarele bătea în culorile albastru şi galben ale unui disc de semnale feroviare. Sebas îşi sprijinea capul pe picioarele Paulinei; întinse mâna până dădu cu degetele de un mic semn pe glezna lui Santos.

— Ce-i cu umflătura asta, îl întrebă.

Celălalt îşi feri piciorul.

— Nu apăsa că mă doare. De la meci.

— Care meci?

— De duminica trecută, de pe stadionul Clipa. Cu cei de la FERSA.

— Ah, da? Şi care a fost rezultatul?

— S-a terminat cu caft pe la jumătatea primei reprize.

Sebastián râse:

— De ce?

— Păi uite-aşa, ca de obicei. Faultau prea mult. Noi am sărit la bătaie şi s-a încins o chelfăneală ca-n filme. (Mişca mâna dreaptă în aer în semn de bătaie.)

— Întotdeauna se termină aşa când nu e niciun poliţist care să impună respect.

— Da; aici forţa e singurul lucru care e respectat.

— Nu întotdeauna. Mai sunt şi excepţii câteodată. Deci v-aţi ciomăgit?

— Şi încă cum! Pe urmă am jucat un meci amical între noi. Am făcut două echipe băgând în teren şi câţiva din cei care veniseră să vadă meciul. Cei de la FERSA şi-au luat tălpăşiţa, spuse Santos.

Ţinea dosul palmei pe ochi ca să se ferească de lumina puternică. Paulina îl scărpina pe Sebas pe spinare. La un moment dat, îl întrebă:

— Auzi, în fabrica la care eşti tu, lucrează şi fete, nu-i

aşa, Santos?

— Numai la ambalaj. Sunt în altă secţie. Noi nici măcar nu le vedem.

— Nici n-ai nevoie, spuse Carmen.

— Deloc, iubito, îi răspunse el râzând.

Vru să-i atingă bărbia cu braţul întins.

— Odorul meu!

— Hai, fără bancuri!

— Eşti geloasă pe individul ăsta? o întrebă Paulina.

Carmen îi răspunse ridicând din umeri:

— Atât cât e normal.

— Phii, cât e normal! Vai de capul nostru! spuse Santos. E geloasă ca Othello!

În grupul vecin se vorbea despre naşteri şi avorturi şi despre care era mai drăguţ dintre doi copii abia născuţi; erau femei. Bărbatul care se afla cu ele nu zicea nimic ci le privea, fumând. Era Buddha de adineaori, dar între timp se îmbrăcase. Daniel dormea. Pe câmpia de pe malul celălalt oile se speriară de nişte copii care se fugăreau târâş, ca şopârlele. Zgomotul copitelor răsuna înfundat ca pe o pătură. Urmă apoi lătrat de câini şi fluieratul ciobanului. Lucita tresări brusc.

— Acolo nu, Tito, că mă gâdili.

Se simţea mirosul de chihlimbar al cremei nivea. Trecea din nou prin faţa lor vânzătorul de îngheţată. Un grup vecin îl chemă. „S-a terminat îngheţata”, răspunse. Daniel ridicase capul şi îl privi un moment.

— Ce tip urât...! spuse ascunzându-şi din nou faţa în mâini.

— Ce rău ţi-a făcut? întrebă Luci.

Mely îşi privea peste umăr o dungă mai albă pe care i-o lăsase breteaua de la costumul de baie. Fernando deschisese ochii şi arătă spre cer, printre coroanele copacilor.

— Uitaţi ce păsări!

Zburau sus, fără ţintă, planând cu aripile nemişcate pe deasupra copacilor. Ţipau ciudat.

— Cum se numesc? întrebă Mely.

— Prigorii.

— Vai, ce culoare frumoasă au!

— Sunt foarte frumoase, da. Eu am avut una vie în mână, spuse Miguel. Îţi aduci aminte, Alicia? Şi-a rupt o aripă de firele de telegraf. Asta s-a întâmplat în Los Molinos, tot în timpul unei excursii ca acuma. Nu mai putea să zboare biata pasăre.

— Văzute de aproape trebuie să fie o splendoare, spuse Mely.

— Da. Ea se încăpăţânase să o luăm acasă ca să o creştem. Dar soiul ăsta de păsări, dacă le pui în colivie, mor imediat. Cu atât mai mult una cu aripa ruptă, cum era aia.

— Ce oră e, tu?

— Şase fără un sfert.

— Aşa devreme încă? se miră Mely.

Acolo, în soare, proiectată pe culoarea ruginie a apei, o femeie într-un combinezon de mătase neagră freca cu nisip la malul râului cratiţe smălţuite şi farfurii de aluminiu. Farfuriile sclipeau ca nişte flashuri, atunci când cădeau sub unghiul razelor de soare.

— Să danseze; nu-l las pe ăsta să danseze! spuse Paulina.

Îl dădu jos din poală pe Sebastián.

— Bine, dragă; ajunge.

— Ah, mi-ar plăcea să am zece spinări ca să fiu scărpinat încontinuu. Să nu crezi că glumesc. Şi când s-ar termina cu a zecea, să înceapă din nou…

— Adică, adăugă Paulina, nu-l las să danseze, dar să fim clari, dacă văd că riscă să se facă de râs la vreo nuntă la care eu nu mă duc, să zicem, la vreo petrecere sau altceva de genul ăsta, atunci, ca să nu fie pus într-o situaţie neplăcută din cauza mea, îi dau voie să danseze două, trei dansuri, înţelegi?

— Ah, păi eu nu văd de ce s-ar face cineva de râs dacă stă pe scaun, îi răspunse Carmen. Nu văd niciun motiv ca cineva să se ruşineze de asta, oricum aş judeca.

— Dragă, spuse Paulina, trebuie să recunoşti că

pentru un bărbat lucrurile stau mai altfel. Îţi închipui cum s-ar simţi el să şadă cuminţel pe un nenorocit de scaun, în timp ce toţi ceilalţi s-ar distra... Lumea ar spune că prietena lui e de vină, că e cam prostuţă sau ceva în genul ăsta.

— Uite, în problema asta avem păreri diferite. Cel care are o prietenă trebuie să se poarte el în primul rând aşa cum pretinde de la ea. Şi nu din cauză că aş avea ceva cu ei sau din alt motiv, ci pur şi simplu pentru că eu cred că aşa e normal să fie. Chestia asta că bărbaţii trebuie să aibă mai multe libertăţi decât noi... n-o înţeleg deloc.

— Uită-te la ele cum pun lumea la cale, spuse Sebastián. Hai, Santos, să mergem, că aici suntem în plus. Dăm o raită între timp, şi poate avem norocul să ne lipim de ceva.

Râse. Santos spuse cu o voce leneşă:

— Ascultă; pe cât de bine stau eu acuma, nu m-aş scula de-aici nici dacă ar trece Marilyn Monroe; exact cum auzi.

Se răsturnă pe spate şi întinse bravele în sus.

— Bine, aş vrea s-o văd şi pe-asta. Dacă ar trece blonda aia, atunci am vorbi noi; dacă ai vedea-o defilând prin faţa ta, te-ai scula fulger. Şi ce-ai mai lovi din pinteni!

— Bravo, foarte bine, frumos din partea voastră, zise Paulina; vorbiţi de parcă noi nici n-am exista aici.

— Oh, nu, nu, iubito, râse Sebastián; persoanele de faţă se exclud, fireşte.

Încercă să o mângâie, dar ea se feri.

— Ia mâna, antipaticule! O spui cu jumătate de gură.

— Ah, fii atentă, sunt sigur, spuse Sebastián; un lucru amuzant. Apropo acuma de Marilyn Monroe; ştiţi ce-a declarat în ziare?

— Nu. S-auzim, ce?

— Păi apare tipa într-un interviu din astea cum li se iau actorilor, şi zice: „Mi-ar plăcea să fiu blondă peste tot”. Amuzant, nu?

— Eu nu văd care-i hazul, zău, spuse Paulina.

— Nu, măi, protestă Santos; n-a spus aşa, nu mă

enerva.

— În America, blegule. Ba da. Atunci, ce? am inventat eu?

— Nu ştiu, nu ştiu; o fi spus…

— Oricum, mult haz n-are, insistă Paulina.

Ridicară privirile în sus. Un avion zbura la foarte mică altitudine. Trecea chiar deasupra copacilor şi părea că atinge vârfurile cu aripile. Zgomotul acoperise complet larma din pădurice.

— Ce jos trec! spuse Mely.

— E un cvadrimotor.

— După direcţie, se pregăteşte de aterizare, explică Fernando. Se lasă pe pista de la Barajas, imediat după ce traversează şoseaua.

— Cine o fi în el?

— Nu în ăsta, dragă; într-unul care decolează.

— Ţi-ar place să mergi la Río de Janeiro?

— Cred că fac ăia nişte carnavaluri…

— Celebrele carnavaluri de la Río.

— Cel din Valencia[24] cred că e un fleac pe lângă ele.

— La Río nu se dă foc la nimic.

— Da, dar se calcă lumea în picioare.

— La noi de ce nu e voie să purtăm măşti?

— Din cauza hoţilor, dragă. Îţi imaginezi ce condiţii excelente li s-ar oferi pentru a opera?

— Dar ce, la Río nu sunt hoţi?

— Acolo sunt şi mulţi bani! Închipuie-ţi, Brazilia vinde cafea în toată lumea.

— Vezi, şi e un viciu…

— Altele vând tutun, acelaşi lucru. Viciile întotdeauna aduc bani.

— În schimb noi producem grâu şi alte minuni din astea.

— Atunci hai să semănăm şi noi cafea, şi poate că peste câţiva ani ne lasă ăştia să ne punem şi noi măşti.

---

24 *Fallas de Valencia,* sărbătoare populară valenciană foarte animată ce are loc de ziua patronului oraşului, San José, în timpul căreia se ard imense păpuşi alegorice.

— Poate căşti!”

— Lasă, că de-astea avem şi aşa destule pe stradă, spuse Sebas.

— Vă tot aud de Río. Ce, ăla-i carnaval?

— Aş! Ştii, Mely, Río e un fleac.

— Un fleac, nu-i aşa? Dar ai face coadă ca să te duci acolo.

— Eu? Bineînţeles! Curiozitatea…

— Pentru tot. Şi pentru Río şi pentru carnavalurile lui.

— Dragă, eu cred că dacă am pune ceva deoparte, am reuşi. Doar n-o să mă duc singură şi numai ca să văd.

— Da, dacă am câştiga la tombolă.

— Ce bine-ar fi, nu-i aşa?

— Am merge şi la Bahía?

— Şi… Şi la Bahía… Acolo trebuie să fie la fel de formidabil.

— Cel mai bine, la Astorga.

— Mă faci să râd!

— Nu glumesc.

— Nu?

— Nu.

— Ce-i cu Astorga?

— Biletul pentru cea mai lungă distanţă pe care pot să-l cumpăr este până la Astorga.

— Ah, bun. Şi probabil la clasa a treia.

— Exact. Mie mi se pare glumă chestia cu biletul pentru Río de Janeiro. Şi cu Bahía, la fel. Deci ce bilet cumpăraţi?

— Uşurel, Santos. Eu am un bilet de loterie în casă; poate că pentru mine nu e chiar o glumă.

— Ba cu atât mai mult.

— De ce?

— Păi de-aia! Cu cât e mai multă imaginaţie, cu atât gluma e mai mare. Eu, Astorga; daţi-mi un bilet pentru Astorga, cât face? Atâta.

Poftim banii. Asta e locul cel mai frumos pentru mine. Dincolo de Astorga, pentru mine nu există nimic

deocamdată. De acolo începe gluma. Biletul meu expiră la Astorga.

— Pentru imaginaţie nu plăteşti bilet de călătorie.

— Da, aşa-i, spuse Santos. Nu plăteşti. E un chilipir, ceva minunat. (Făcu o pauză.) Ca şi foamea; nu te costă niciun ban.

Nu se vedea aproape nimeni la soare, dincolo de perimetrul pădurricii. Deasupra apei dansa, fin şi transparent, tremurul vaporilor ridicaţi de căldură. Mely privi în jur. Prigoriile planau din nou deasupra copacilor, scoţând ţipete ascuţite.

— Ce facem?

Alicia spuse:

— La ce oră v-aţi înţeles cu Samuel, Zacarías şi ceilalţi?

— Ziceau că vin sigur la cârciumă la şapte, şapte şi jumătate.

— Nu mergem să dansăm la Torrejón? propuse Fernando.

Sebastián îl aprobă:

— Da, dom'le; o idee genială, de comă!

— Oh! iar la pedalat? De pedalat îmi arde mie!

— Mare lucru; e la o aruncătură de băţ.

— Fugi de-aici; niciun Torrejón! Să-ţi iasă ideea asta din cap!

Sebas cânta:

— „Are treizeci de ani – o cheamă Adelaida – când dansează ea-i se-nfoaie rochia – i se-nfoaie rochia – i se-nfoaie rochia.

— Uite şi la ăsta acuma!

— Când îl apucă, îl apucă…

Sebastián se ridicase şi începu să danseze făcând gesturi groteşti cu mâinile ridicate în aer.

— „Are treizeci de ani – o cheamă Adelaida…!"

— Vai, ce afon e sărmanul!

— Faci praf, figură ce eşti!

Sebas se trânti brusc la loc şi râdea în hohote.

— M-am tâmpit de tot, aveţi dreptate!

— Bine că recunoşti.

— Gata, mergem să dansăm la Torrejón! Cine vine, să ridice mâna sus.

— În apă cu ăsta! Ne plictiseşte!

— Gălăgia! Cădem de acord, da sau ba?

— N-avem de ce să cădem de acord. La Torrejón nu mergem niciunul. Vă zbateţi degeaba.

— „Are treizeci de ani – o cheamă Adelaida…!”

— Încetează! Hai, ajunge, Sebastián, te rog…

— Dacă am merge la Torrejón ne-am distra a-ntâia. Ce bine am putea să…

— Eu plec, zău, dacă o ţineţi tot aşa.

— Nu te enerva, Mely; nu-l băga în seamă pe săritul ăsta.

— Să ştii că ai dreptate… E cam într-o ureche.

— Nu vezi că plictiseşti lumea? îl certă Paulina pe Sebastián. Tu nu-ţi dai seama? Sau îţi place să ne necăjeşti?

— Atmosfera e moartă, trebuie s-o înviorăm într-un fel.

— Da, dar nu aşa. Nu faci decât să ne enervezi pe toate.

— Pe mine a reuşit deja, spuse Mely.

— Tu ai vrea să facem numai ce ai tu chef.

— Nu, domnule; nu vreau nimic de la nimeni. Singurul lucru pe care-l spun este că eu nu merg la Torrejón. Fiecare e liber să facă ce vrea.

— Ah, mersi frumos pentru explicaţie.

— Ce antipatic eşti!

— Deci nu facem nimic. Eu propun…

— Unde e vinul? îl întrerupse Fernando. Mai întâi să ne dregem vocea.

— Îl pun în mişcare.

— Ce voiai să spui tu, Tito? întrebă Miguel.

— Nu, nimic.

Se întinse din nou. Santos luă sticla şi întrebă:

— Cine vrea din sticluţă?

— Eu; fă-i vânt încoace.

Fernando bătu din palme şi făcu semn ca celălalt să i-o arunce de pe o parte pe cealaltă a cercului. O blocă la piept, imitând prinderea unei mingi. Câteva picături de vin îi căzură pe pieptul gol.

— Ai văzut ce reflex?

— Nu vă jucaţi cu lucruri serioase.

Fernando ridică sticla şi, de la distanţă, începu să-şi toarne vin în gura larg deschisă; o rază de soare sclipea pe sticlă şi pe braţele lui ridicate. Făcea mult zgomot în timp ce înghiţea.

— Grăbeşte-te că vin turcii, îl îndemnă Miguel.

Fernando coborî sticla şi spuse gâfâind:

— E nemaipomenit! Poftim.

— Tu nu bei, Alberto? întrebă Miguel.

Bea tu, fiindcă tot o ai în mână; ce mai contează!

— Nu fi atât de fin, dragule, că nu-ţi stă bine.

Luci tăcea aşezată între Tito şi Daniel; se ghemuise cu genunchii la piept şi bărbia sprijinită de ei. Se clătina încet când într-o parte când în cealaltă. Miguel bău.

— Sunteţi amabili să-mi daţi şi mie un chibrit? îi rugă un om care se apropiase de ei.

Avea un tricou albastru închis şi ţinea în mână o ţigară.

— Cum să nu?

În timp ce Miguel căuta chibriturile, individul se uita insistent la fete, pe rând.

— Ce tip impertinent! spuse Alicia după ce acesta se îndepărtă. Sunt unii care se uită la tine şi te studiază cu o obrăznicie fantastică.

— Ce-a făcut?

— Ne măsura din cap până în picioare, nesimţitul, fără pic de sfială.

— Asta nu doare, spuse Fernando.

— Dar deranjează, îi replică Mely.

— Hai, nu fiţi ipocrite, că ştiu cât vă place să fiţi privite.

— Uf! ne încântă, ce să-ţi spun! Ne îngrăşăm de plăcere. Ce idee!

— Ba aşa e, dragă lasă că ştiu eu.

Mely făcu un gest de enervare şi se uită în susul apei, dincolo de umbra copacilor. Pe mal, la picioarele podului erau câţiva catâri. Un omuleţ cu haine de culoare închisă coborâse cu ei ca să-i adape şi aştepta acolo, în soare, în timp ce aceştia beau. Cel care termină primul se trânti jos, asaltat de muşte. Se răsturna violent pe spinare bătând aerul cu copitele şi frecându-şi de pământ locurile cu răni, învăluit într-un nor de praf. Sebastián se aşează din nou jos. Stătea cu Paulina, separaţi de ceilalţi, cu spatele la ei. Daniel sări ca ars când Lucita îi atinse braţul cu sticla udă.

— Ce-i?

— Te-ai speriat. Ce credeai că e?

— Nu ştiu, o jivină; un boa, cel puţin… Lucita râse şi îi arătă sticla:

— Ce zici, vrei?

— Dă-mi. Uite cum te distrezi tu!

Carmen stătea sprijinită cu spatele de un trunchi, iar Santos ţinea capul rezemat pe pieptul ei. Fata îi sufla în păr şi îi aranja cu degetele şuviţele de pe tâmple:

— Ar trebui să te tunzi, iubitule.

Trăgea de şuviţe, ca el să vadă ce lungi sunt.

— Eu vreau să mă mişc puţin, spuse Mely. Vii cu mine, Fernando?

— Încântat.

— Atunci, sus! Voi mergeţi? întrebă întorcându-se spre Alicia şi Miguel.

— Dragă, e foarte cald. Unde mergeţi la ora asta?

— Unde-o fi. Nu mai stau aici, nu mai pot. Nu pot să zac aşa fără să fac nimic, îţi spun drept. Vă supăraţi?

— Fii serioasă, dragă! Plimbaţi-vă, dacă aveţi chef, spuse Alicia. Dar vă întoarceţi aici, nu?

— Da, bineînţeles. Ne ducem să ne vânturăm puţin.

Fernando şi Mely se ridicară în picioare.

— Mergem aşa? întrebă Fernando.

Amelia îşi trecu mâinile peste corp ca să se şteargă de praf şi îşi aranjă costumul de baie.

— Ce spui? întrebă uitându-se la Fernando. Ah, nu;

eu îmi pun pantalonii şi sandalele. Tu mergi cum vrei. Dă-mi ăia, Ali, te rog.

— Atunci mă îmbrac şi eu. Soarele arde încă destul de tare şi nu pot merge cu spatele gol.

Lucita se uita la Mely în timp ce aceasta îşi trăgea pantalonii peste costumul de baie. Se auzi zgomotul unui mărfar care trecea pe pod. Paulina privea vagoanele cu încărcătură, de culoarea sângelui uscat care, ieşind unul câte unul de pe pod, se profilau pe câmpie, în soare, acolo sus, pe rambleu.

— Numeri vagoanele? o întrebă Sebastián.

— Nu, priveam dealul ăla.

Arăta în depărtare. Alb şi întunecat, în aerul acela nervos de caniculă se zărea Dealul înalt de la Alcalá de Henares. Spre el alerga acum trenul ce ieşise complet de pe pod şi se pierdea în zare, pe câmpie, pufăind, însoţit de zgomot de lemnărie. Mely îşi legă sandalele iar Alicia îi spuse:

— Încercaţi să vă întoarceţi înainte de şapte, ca să urcăm împreună.

— Fii fără grijă. Voi mai intraţi în apă?

— Nu cred. Tu ce zici, Miguel?

— Nu ştiu.

— Mai bine nu, pentru că după aia trebuie să ne întâlnim cu ceilalţi. Bluza nu ţi-o pui?

— Nu. Sus îmi ajunge costumul de baie.

Fernando se întoarse îmbrăcat de după tufişuri.

— Când doreşti, îi spuse lui Mely, care se privea într-o oglinjoară.

— Eşti gata? întrebă ea aplecând pudriera ca să-l vadă pe Fernando în oglindă.

Fernando zâmbi:

— Ce chestii învăţaţi din filme!

— Adică?

— Chestia asta să vorbeşti cu cineva privindu-l în oglindă. Ai învăţat probabil de la Hedy Lamar.

— Dragă, nu ştiu de ce tot ceea ce fac trebuie să fie luat de la cineva! Eu n-am nevoie să imit nimic de la

nimeni, ştii doar!

— Uite că i-a sărit ţandăra, vezi? spuse Fernando. Hai, Mely, că n-am vrut să te supăr. Ştim că aşa originală cum eşti de felul tău n-ai nevoie de model.

Mely îşi puse ochelarii de soare.

— Tocmai de-aia. Şi mersi pentru rectificare. Putem pleca când vrei.

Fernando zâmbi şi îi oferi braţul cu un gest cavaleresc, făcând cu ochiul. Mely se agăţă de braţul întins şi înaintară aşa câţiva paşi continuând pantomima. Apoi Mely întoarse capul spre Alicia şi Miguel şi întrebă râzând:

— Cum vi se pare?

Miguel râdea şi el:

— Foarte bine, dragă; jucaţi de minune. Aţi putea să vă angajaţi la teatru. Plecaţi, dar să nu întârziaţi.

— La revedere, spuse Mely. Acuma dă-mi drumul, drăguţule, că mi-e cald.

Se îndepărtară. Daniel, din spate, privi umerii bronzaţi ai lui Mely şi spatele descoperit în arcul costumului de baie. Fernando era doar cu puţin mai înalt ca ea. Mely îşi băgase mâinile în buzunarele pantalonilor. Mergeau vorbind.

Santos se apropie în patru labe de Alicia şi Miguel:

— Îi umflu ăsteia o ţigară din geantă, le zise.

— Da, ţine-te de glume, spuse Alicia. Are să afle că i s-a umblat în poşetă şi atunci să te ţii. Treaba ta!

— N-o să afle. Vrei şi tu una, Miguel?

— Ce şmecher e tipul! Vrea să-i bage şi pe alţii în bucluc. Nu, eu nu vreau scandal, mersi.

Santos scoase ţigara din poşetă şi reveni lângă Carmen.

Venea un miros înţepător, de fum uşor, de parcă cineva ar fi ars în preajmă frunze uscate şi vreascuri. Fumul nu se vedea, simţeau doar mirosul.

— Şi pe tine cine te pune să-i iei ăleia din ţigări, întrebă Carmen, când ştii cum este. O să observe şi atunci să te văd pe unde scoţi cămaşa. Mamă, ce-o să-ţi facă dacă-şi dă seama!…

— Măi, doar n-o să observe lipsa unei ţigări, îmi închipui că nu le numără.

— N-ar fi exclus.

— Hai, acuma să nu exagerăm. Tu ai ceva cu biata fată. Cum îţi imaginezi că ar putea să numere ţigările din pachet? Asta-i rea credinţă, să te gândeşti la aşa ceva. Nu cumva eşti şi tu geloasă pe Mely?

Fata luă în mâini capul lui Santos şi i-l scutura şoptindu-i în păr:

— Întotdeauna crezi că sunt geloasă pe toată lumea. Dar cine îţi închipui tu că eşti, deşteptule!

Îi atingea tâmpla cu buzele şi îi trimitea respiraţia după ureche. Dinspre râu se auzeau fluierături prelungi. Miguel şi Alicia se ridicaseră şi se mutau lângă Paulina şi Sebastián.

— Vă deranjează dacă venim lângă voi V Pe locul nostru a ajuns deja soarele. Nu vă incomodăm, nu-i aşa?

— Deloc, dragă. Din contră, vă mulţumim pentru vizită, le spuse Sebastián ridicând un moment capul sus.

Miguel şi Alicia se aşezară. Daniel privi cele trei perechi şi, întorcându-se spre Tito şi Lucita, spuse:

— Fraţilor, trebuie să ne distrăm. După masa se scurge ca apa şi ar fi cazul să facem ceva. N-avem încotro, dragii mei, vedeţi bine. Aşa că să vină sticla aia; daţi-o încoace.

Alberto se uită la el fără chef şi îi întinse sticla.

— Ai dreptate, Daniel, spuse Lucita; ne lipseşte antrenul.

— Şi ce trio facem acuma? Mi-e teamă că suntem trioul codaşelor din campionat, care retrogradează automat în divizia secundă. Nu ştiu ce altceva putem fi.

— Uite, Tito, nu te prosti. Asta în primul rând. Ce zici, Luci? Dacă face pe nebunul îl expulzăm, de-acord?

Lucita îi privi pe amândoi în faţă şi spuse:

— Eu cred că stăm foarte bine aici toţi trei… Putem să ne simţim excelent.

Se uita fix la Tito, aşteptând parcă să-l vadă că se însufleţeşte, apoi adăugă:

— Tito, ridică sus capul ăla, Tito!

— Să nu-ţi mai zică o dată; n-auzi că ţi se vorbeşte? Vezi să nu fim nevoiţi să repetăm.

— Bine, dar eu n-am nimic, de ce vă legaţi de mine? Eu mă simt excelent.

— Să vedem dacă-i adevărat, spuse Daniel. Aici n-avem nevoie de îmbufnaţi, să ştii.

Se întoarse apoi spre Lucita:

— Ia să vedem, Lucita, cum stăm cu vinul? Asta în primul rând.

Luci aruncă o privire în jur şi îi răspunse:

— Puţinul ăsta şi încă două sticle întregi. (Agita în aer sticla aproape goală, scuturând restul de vin de pe fundul acesteia.)

— Suntem bogaţi! spuse Daniel. Aproape milionari! Cu asta se poate ajunge destul de departe. Destul de departe. Dă-o încoace.

— Da, sunt sigur, zise Tito.

Daniel apucase sticla şi după ce-i scoase dopul i-o oferi Lucitei:

— Bea!

— Bea tu primul.

— Nu, tu. Inaugurează rândul de după-masă.

Lucita îşi lipi buzele de gura sticlei şi Daniel o bătu pe braţ:

— Auzi, dragă, dar fără să sugi.

— Nu ştiu să beau altfel. Îmi curge…

După ce termină de băut şterse cu degetele o picătură de vin de pe marginea sticlei şi i-o întinse lui Daniel:

— Ia, fricosule; să ştii că n-am TBC.

— Avantajele vieţii de la ţară, spuse Ocaña; din coteţ direct în tigaie.

Nevastă-sa îl aprobă:

— Aşa îţi ies mâncărurile bune.

— Normal. Fără atâţia intermediari care nu fac decât să complice lucrurile şi să mărească preţul la toate, şi fără să-ţi aducă niciun folos.

— Că până ajunge un ou în mâinile noastre, continuă Petra, două treimi din conţinut i se pierde pe drum.

— Bine, deci aşa! protestă zâmbind cumnatul. Prin urmare, noi ăştia, nenorociţii care trebuie să trăim din comerţ, noi n-avem dreptul la viaţă, nu-i aşa?

— Asta-i situaţia. Voi, da, voi sunteţi cei care umflaţi preţurile, sursa tuturor necazurilor pe care le avem noi, sărmanele femei, care suntem blestemate să mergem la piaţă în fiecare ziulică. Da, vol.

— Măcar un colţişor acolo, dragă. Lasă-ne şi pe noi să trăim.

— Păi vă las. Ce pot să fac eu? Numai când vede omul viaţa de aici, de la ţară, îşi dă seama ce pierde şi începe să-i pară rău.

— Da, dragă, ai dreptate, admise cumnatul, nimeni nu spune că nu-i aşa. Asta-i adevărul, recunosc. E frumos la ţară. Cred şi eu că oricine doreşte să aibă o găină ouătoare, mai ales că oul a ajuns acuma ce-a ajuns: să coste atâţia bani, cât propria lui greutate.

— Ah, păi vezi? În loc să creşti canari, interveni nevastă-sa, mai bine ar fi să ţinem în casă nouă sau zece păsări de curte.

Pronunţa r-urile foarte accentuat.

— În casă! Pe şifonier? Habar n-ai tu ce greu e şi la ce preţ se ridică întreţinerea unei găini!

— Păi dacă-i vorba pe-aşa, şi coliviile alea îţi dau destulă bătaie de cap… Şi ce câştig avem de la păsărelele tale atât de frumoase? Ce folos ne aduc canarii tăi?

— Cântă.

Petra împărţea prăjiturile la copii, în ordinea vârstei, începând cu cel mai mic. Fetiţa şi-o luase pe-a ei şi acum se uita la cele pe care le primeau fraţii.

— Ce zici, întrebă Juanito, facem schimb?

— Nu vreau, refuză Petrita scuturându-şi coama părului, şi se îndepărtă grăbită, cu prăjitura în mâini.

Întârzie mult până începu s-o mănânce.

— E plăcut să ai animale în casă, spuse Felipe. De oricare. Îţi ţin tovărăşie plăcută şi întotdeauna ajungi să le

îndrăgeşti şi să te ataşezi de ele.

— Da. Noi însă, spuse Petra, cu ăştia patru pe care-i avem nu ştiu ce altceva mai putem să ne dorim. Cred că distracţie avem suficientă ca să putem da din belşug oricui doreşte.

— Ah, uite, asta nu-i nimic. Am o prietenă măritată în Barcelona căreia îi plac teribil pisicile, şi ţine cinci în casă, deşi are trei copii.

— Ce scârboşenie! Şi mai sunt şi cinci!

— Depinde, de fiecare. Tu, de exemplu, dacă nu le iubeşti, ar fi păcat să ai, e-adevărat.

— Pfii, şi încă ce păcat! spuse Petra. Dumnezeule, cu mirosul pe care-l lasă! N-ai terminat de curăţat prin casă că, hop, vin ele şi-ţi murdăresc. Nu pridideşti să faci curat după ele; de dimineaţa până seara cu făraşul şi cârpa, un calvar. Fuuugi de-aici! lasă-mă cu jivine de-astea! Nici câini, nici pisici, nici urmă de aşa jigodii! Dar tu?

Cumnata lui Ocaña izbucni în hohote:

— Petra, scuză-mă, mă faci să râd. Nu te supăra. Spui nişte lucruri aşa de nostime! (Râdea şi o lovea pe Petra peste braţ.) Ah, tu eşti întotdeauna atât de amuzantă şi de originală!

Petra o privi bănuitoare la început, apoi izbucni şi ea în râs. Se uitau una la alta şi râdeau, şi râsetele lor nu se mai puteau distinge.

— Ce toante sunteţi! spuse soţul catalanei. De groază!

Nimeni altcineva nu râdea la masă, toţi se uitau la cele două femei.

— Tată, de ce râd? întrebă Petrita curioasă, (îl trăgea pe tatăl ei de mânecă, ca să o bage în seamă.) Spune-mi, de ce râd?

— De nimic, fetiţa tatii, de nimic, răspunse Felipe pe un ton grav; maică-ta e puţin într-o ureche.

— Oh, Doamne, mi se face rău...! spuse Petra sufocându-se. Mor de atâta râs...!

— Bine măcar că sunteţi vesele. Asta-i sănătos!

Râsetele se domoliră. Copiii se uitau la cei mari, fără

să ştie ce să spună.

Felipe îl întrebă pe fratele său:

— Sergio, ce-ai zice acuma de un trabuc? Aprindem câte unul?

— O idee genială, îi răspunse celălalt, cu un gest al braţelor ca cineva care se pregăteşte să facă un lucru important.

Îşi scutură firimiturile din poală. Felipe îi oferi un trabuc marca „Farias”.

— Poftim. Sunt grozave, ai să vezi.

Felipe Ocaña îşi trecu trabucul pe sub nări şi îşi pipăi pantalonii şi haina agăţată pe spătarul scaunului, în căutarea chibritului.

— Focul îl dau eu, spuse fratele lui.

— Tăticule, îţi place mult să fumezi ţigări din alea groase? – întrebă Petrita.

— Da, iubita tatii, aşa cum ţi-a plăcut şi ţie prăjiturică pe care ai păpat-o.

— Şi ţie îţi place, unchiule?

În momentul acela, Sergio îşi aprindea ţigara; răspunse nevastă-sa în locul lui:

— Unchiului vostru îi plac întotdeauna lucrurile care îi fac rău.

Sergio îi aruncă o privire, ridicându-şi ochii de la ţigară şi chibrituri; apoi aspiră puternic, iar Petrita urmări cu privirea traiectoria şi urma de fum a chibritului care căzu stins pe pământul din grădină.

— Ce-ţi mai face stomăcelul? întrebă Felipe.

— Bine, bine.

— Un lucru bun nu face niciodată rău, fii fără grijă, Nineta. Soţului tău n-o să i se întâmple nimic din cauza micilor excese de azi. Traiul bun nu-i dăunează nimănui. Eu n-am auzit ca cineva să fi murit din cauza asta.

— Nu-i adevărat ce spui, Felipe. Există mâncăruri sănătoase şi mâncăruri grele. Sergio are întotdeauna stomacul cam deranjat. Dar uite, eu îl las, bine? El ştie, treaba lui…

Juanito se ridică de pe scaun.

— Hei, copile, unde-ai plecat? îl întrebă Petra.

Juanito se aşează la loc, fără să spună nimic. Amadeo întrebă.

— Putem să ne ducem la iepuroaică, mamă?

— Aţi terminat? Ia să vă văd mutrele…

Cei trei copii luară mutrişoare smerite sub privirile mamei.

— Bine. Dar aveţi grijă să nu vă mişcaţi de unde aţi spus că vă duceţi; că eu vă văd, aţi înţeles? Şi să fiţi cuminţi. Plecaţi.

Copiii se ridicară dintr-un salt şi alergară spre coteţ.

— Nu vrei să te duci şi tu cu ei, Felisita? Felisita roşi.

— Nu mă interesează, spuse cu reticenţă.

Se auziră plânsetele Petritei care căzuse pe burtă în mijlocul grădinii. Plângea cu faţa la pământ, fără să se mişte. Sergio dădu să se scoale ca s-o ridice, dar Petra îl opri:

— Las-o, Sergio. Nu te duce. Auzi, fetiţă, scoală-te imediat dacă nu vrei să vin să te scol eu.

Petrita începu să plângă şi mai tare.

— Văd că vrei să iei câteva la fund! Ce ţi-am spus eu?

— Poate că s-a lovit într-adevăr, spuse Sergio.

— Aş! Ca şi cum n-aş fi născut-o eu şi nu mi-aş cunoaşte marfa. Chiar, eu am născut-o, ca să vezi! E mai şmecheră decât o crezi.

Petrita se ridicase, dar continua să plângă cu faţa la peretele acoperit de viţă. Amadeo se apropie de ea şi o trase de mână ca s-o ia de acolo, dar fetiţa se opuse, încăpăţânându-se să plângă ascunsă între frunzele de viţă americană.

— Păi nu voiai să vezi iepuroaica? o întrebă Amadeo. Uite la ea cum plângă…

Felisita stătea pe scaun lângă mama ei, cu braţele încrucişate pe piept şi cu ochii pierduţi şi nemişcaţi; era enigmatică, absentă, într-o atitudine de extremă singurătate. Felipe trăgea cu nesaţ din trabuc.

— Cum ţi se pare?

Fratele său dădu aprobator din cap, cu gura plină de

fum. Nineta îl privea. Sergio contempla scrumul din vârful ţigării; ţinea subsuoara dreaptă pe spătarul scaunului, cu braţul atârnând în spate. Degetele lui distrate se jucau cu frunzele de iederă. Petra scoase un suspin „Of, Doamne! …”, şi pieptul ei voluminos se ridică într-un oftat şi se dezumflă apoi la loc. Privi la copii. Petrita, consolată deja, se alăturase fraţilor ei. Stăteau lipiţi de plasa de sârmă, cu spatele la ceilalţi. Iepuroaica albă muşca mărunţel, cu dinţii ei ascuţiţi, dintr-o frunză de salată. Ridica apoi botişorul şi se uita la copii, mestecând şi mişcându-şi foarte repede năsucul, mustăţile şi fălcile albe şi rotunde. Juanito spuse:

— Ea mănâncă prima. Oh, uite, se apropie o găină! Are s-o muşte de creastă şi are să-i curgă sânge.

— „Minţi; n-o să facă asta! protestă Petrita.

Felipe Ocaña spuse:

— Ar trebui să cerem băutura şi cafeaua acuma, că suntem deja la ţigară. Plăcerile trebuie gustate toate odată.

— O fi terminat de mâncat amicul tău?

Felipe privi spre casă, la fereastra bucătăriei. Nu mai erau acolo nici Mauricio, nici Justi; se vedea doar Faustina care mânca în picioare, ţinând farfuria de supă în mâna stângă şi cu dreapta îşi dădea la o parte părul ce-i cădea pe frunte, fără să lase lingura din mână.

— În bucătărie nu-l văd.

Faustina îl surprinse privind; îşi scoase capul pe fereastră şi întrebă strigând:

— Îl căutaţi pe soţul meu? îl chem imediat.

— Nu-l deranja, nu-l deranja. Când are timp.

Ea însă dispăruse deja înăuntru.

— Noroc că mai am un trabuc şi-o să i-l pot oferi. Ştiu că-i place.

— Eu am pus aici, deoparte, cele trei prăjituri, spuse Petra. Măcar să îndeplinim aceasta mică formalitate, ce să facem!

Mauricio apăru în uşă:

— Eh, v-a priit mâncarea?

— Mulţumim, Mauricio, răspunse Petra. Cum să nu ne fi priit într-un loc atât de minunat şi cu umbra asta grozavă de-aici?

— Pofta de mâncare vi se trage de la baia pe care aţi făcut-o. Mai degrabă de la ea.

— Taci, că e splendid aici. Uite, Mauricio, am oprit nişte prăjituri pentru voi. Ia-le, te reg.

Îi oferi cutia de carton.

— De ce vă deranjaţi? Daţi-le copiilor să le mănânce că pentru ei plăcerea e de două ori mai mare…

— Fii te rog bun, ia-le şi nu-mi mai zice nimic de copii că ei dacă le mănâncă şi pe-aslea începe să-i doară burta şi să aibă diaree, iar eu n-am nevoie de bătaie de cap. Şi la urma urmelor îmi face mie plăcere să vă ofer măcar fleacul ăsta, aşa că ia-le şi să terminăm povestea. Dacă nu le iei, se întorc la Madrid exact cum le vezi; hai, nu face nazuri.

— Bine, ca să nu vă supăr…

Luă cutia de carton pe care Petra i-o întindea peste masă şi pe fundul căreia tronau cele trei prăjituri însiropate, apoi se duse spre fereastra bucătăriei şi i-o lăsă Faustinei pe pervaz. Aceasta ieşi la geam şi îi strigă lui Felipe:

— Mulţumesc!

Petra îi răspunse cu un gest din mână, zâmbind. Mauricio se întorcea spre masă mâncând din prăjitura lui.

— Astea sunt prăjituri fine, spuse. Pe-aici nici vorbă de aşa ceva. Nu ştiu să facă şi nici n-au idee de cum sunt. Noi n-avem decât lucruri simple, din aluat, care cad greu aici. (îşi arătă stomacul.) Delicatese din astea, nimic, nici nu se cunosc.

— Ah, eu nu prea sunt de acord cu tine, spuse Petra. Lasă că nici voi, cei din provincie, nu sunteţi mai prejos. Fiecare loc cu specialitatea lui. Ştiu eu destule bunătăţi care se fac în provincie. Uite, de exemplu îngheţata de Astorga, apoi marţipanul de Toledo sau torturile de Alcázar de San Juan… (Le socotea pe degete şi vorbea atribuindu-i lui Mauricio, pentru că era de la ţară, toate lucrurile bune din satele Spaniei.) Untul de Soria şi alviţa de Cádiz, şi mii

de alte specialităţi care de care mai grozave; aşa că nu mai spune…

— Da, le ştiu şi eu pe astea. Dar vezi, pe aici nu avem decât pralinele care se fac la Alcalá de Henares.

— Oh, Doamne, pralinele! Sunt nemaipomenite! Pralinele de Alcalá sunt neîntrecute. Un produs tipic, sută la sută.

— Apoi biscuiţii de Guadalajara, făcuţi cu vin, adăugă Felipe.

— Asta e deja mai departe, îi răspunse Mauricio. E Alcarria.

Spuse Alcarria făcând un gest cu mâna de parcă ar fi vrut s-o îndepărteze.

— Noi ceştilanţi din nord avem salamul de Butifarra şi cârnaţii de Vic.

— Da, dar vorbeşte corect, Nineta, o certă soţul ei. Spune şi tu „noi ceilalţi”, ca toată lumea. Eşti în capitală, nu? păi atunci vorbeşte cum se vorbeşte aici.

— Iartă-mă, iubitule, iartă-mă. Mi-a scăpat, ce să fac!

Felipe trăgea din trabuc şi râdea. Scoase apoi cel de-al treilea trabuc şi spuse:

— Poftim, Mauricio. L-am adus pentru tine.

— A, fii atent, asta iau fără nicio jenă, îmi pare rău, spuse Mauricio, aplecându-şi capul într-o parte. Trabucul îmi place foarte mult. Merii, prietene.

— N-ai de ce. Auzi, ai putea să ne aduci nişte păhărele de ceva şi câte-o cafea?

Mauricio pipăi trabucul, apoi înălţă capul:

— Să ştii, cafeaua nu-i prea grozavă. Nu garantez pentru ea.

— Nu-i nimic, nu-ţi face probleme. Nu suntem mofturoşi. Să fie acolo ceva negru.

— Bine, cum vrei. Eu ţi-am atras atenţia.

— Adu-o, adu-o. N-o fi mai rea decât în multe baruri din Madrid unde ţi se spune că e cafea specială şi după ce-ţi umflă trei pesete îţi trântesc o poşircă ordinară.

— Bun; şi păhărelele cu ce să fie?

Felipe se întoarse spre ai lui şi ridică din sprâncene

în semn de întrebare.

— Eu, coniac, spuse Nineta.

— Idem, zise soţul ei.

— Iar eu, *anís* dulce.

— Atunci trei de coniac şi unul de *anís,* rezumă Felipe.

— De-acord. Şi patru cafele. Vin îndată cu toate, spuse Mauricio plecând.

Când intră în culoar se întâlni cu Justina care ieşea însoţită de Carmelo, Chamarís şi cei doi măcelari. Se lipi de perete făcându-le loc să treacă.

— Mergem să facem o partidă cu fiica ta la broască, îi strigă tare măcelarul Claudio. Îi dai voie?

Mauricio ridică din umeri:

— Din partea mea…

Apoi intră în local şi adăugă, adresându-i-se lui Lucio:

— Parc-ar fi nişte copii care vor să se joace de-a pietricelele. Câte nu-mi văd ochii…!

Justi se oprise în bucătărie:

— Mă duc să iau jetoanele.

Jetoanele erau în sertarul mesei de lemn de pin, amestecate printre furculiţe, cuţite şi desfăcătoare de conserve.

— Carmelo nu joacă, spuse Chamarís. Apoi, întorcându-se spre masa familiei Ocaña, spuse: Să vă fie de bine. Bună ziua.

— Mulţumim. Bună ziua.

— Eu mă uit şi sunt la fel de mulţumit, spuse Carmelo.

Justina îi ajunse din urmă.

— Ia să vedem, cine începe?

— Păi chiar tu, spuse Claudio. Se poate, doamnele întâi!

— Ce şmecher! îi răspunse ea. M-aş lipsi bucuroasă de avantajul ăsta.

— Perfect. Dacă vrei începem noi, ce importanţă are?

Justina îi dădu jetoanele. Chamarís numără cinci paşi de la sertarul broaştei de bronz şi trase o linie pe pământ,

cu vârful pantofului. Claudio se aşează în faţa broaştei cu pieptul înainte şi se pregăti să arunce, dar se opri şi spuse:

— Staţi să dau bicicletele astea mai încolo, că mă încurcă.

— Ce fiţe face!

Carmelo îl ajută să mute bicicletele. Chamarís i se adresă Justinei:

— Fii atentă, arunc eu primul, da? că sunt măi slăbuţ. Pe urmă dai tu, pentru că eşti jucătorul de bază al echipei şi punctează atât cât e nevoie ca să-i întrecem, de-acord? zise făcând cu ochiul.

— De-acord, răspunse Justina.

— V-aţi aliat deja?

— Da, confirmă Justina.

Carmelo şi Claudio mutaseră între timp bicicletele.

— Gata, F.C. Măcelarul intră în arenă. Aşezat lângă linie, Claudio duse piciorul stâng înapoi şi se înclină mult cu pieptul înainte. Balansă de mai multe ori braţul, cu jetonul între degete, descriind în aer arcuri ce mergeau de la genunchi până la frunte, cu o precizie perfectă. Aruncă primul jeton, dar acesta se lovi de buza broaştei şi căzu pe jos. Apoi, pe rând, toate nouă se loviră de părţile de metal sau de lemn ale broaştei şi căzură în sertarul de lemn. Al şaptelea nimeri în gura broaştei, iar al nouălea făcu şi el punctaj, dar mai mic. Două căzură pe jos.

— Începem rău, îi spuse celălalt măcelar lui Claudio.

— E primul tur, domnule, până îmi intru în mână. Mă încălzesc eu imediat.

Chamarís calculă punctajul şi adună jetoanele.

— Aţi făcut trei mii patru sute cincizeci de puncte. Acuma urmez eu.

— Fii atent ce faci, îl încurajă Justina.

— În cinstea ta, spuse celălalt ridicând mâna.

Întinse braţul orizontal în faţă, cu jetonul la înălţimea ochiului drept şi ţinti gura broaştei închizându-l pe stângul. Apoi coborî încet braţul, trăgându-l spre sine, într-un punct precis al coapsei, de unde braţ şi jeton ţâşniră ca din puşcă. Nimeri de prima dată gura broaştei şi spuse

întorcându-se spre Justina:

— Punct ochit, punct lovit.

În timp ce cobora braţul a două oară, zise din nou:

— Şi ăsta… ca să egalez.

Dar nu mai reuşi nicio lovitură deosebită, celelalte nouă jetoane consumându-i-se fără niciun rezultat.

— N-ar trebui să te întorci ca să vorbeşti, odată ce-ai luat poziţia de ochire… îl certă Justina.

Celălalt măcelar îi distră pe toţi cu felul lui foarte hazliu de a arunca jetoanele; unul sări şi se lovi de soneria unei biciclete. Arunca inconstant şi dădea de multe ori aiurea, dar nimeri totuşi de două ori în gura broaştei. La fiecare reuşită îl aclamau „0 lé!” Misiunea Justinei era deci grea la primul tur. Carmelo spuse:

— Să vedeţi acuma ce vă aşteaptă.

Se uita în decolteul Justinei de fiecare dată când ea se apleca. Justi sărută primul jeton, cu ochii pironiţi asupra broaştei. Duse apoi mina spre şold şi, scoţând limba zvâcni braţul în sus. Jetonul pleca, iar ea rămânea după fiecare aruncare cu piciorul stâng în aer, de parcă şi-ar fi pierdut echilibrul. Reuşi să nimerească de două ori în gura broaştei, dar nu-şi egalară rivalii care mai aveau încă un avantaj de vreo două mii de puncte. Claudio mări acest avantaj în turul următor, nimerind de patru ori, iar Chamarís nu putu să-şi îmbunătăţească punctajul obţinut în turul precedent. Nici Carmelo nu fu mai breaz, şi abia putu să obţină câteva biete puncte.

— Ia să vedem, Justina, poate reuşeşti tu să măreşti punctajul nostru, îi spuse Chamarís când veni rândul fetei.

Justi nimeri de trei ori şi făcu un gest de ciudă după ultimul jeton care căzu jos lovindu-se chiar de buzele broaştei de bronz.

— Al naibii! exclamă.

Claudio îşi menţinu punctajul în turul trei, dar Chamarís avu şi el o revenire puternică şi nimeri în plin de două ori şi cu alte două jetoane obţinu, de asemenea, puncte preţioase.

— Acuşi îi ajungem! spuse după a doua lovitură

reuşită.

Măcelarul cel scund fu mai bun decât la mâna precedentă, dar nu modifică prea mult rezultatul.

— Hai, că până aici ne-a fost! spuse Carmelo când veni din nou rândul Justinei.

Copiii lui Ocaña se apropiaseră să se uite la joc.

— Hai, Justi, jocul e în mâinile tale! o încurajă Chamarís.

Justi privi în jur; scobi cu vârful piciorului în pământ ca să se proptească mai bine şi se aplecă spre broască zâmbind. Primul jeton greşi ţinta, dar al doilea şi al treilea intrară în gura broaştei. Chamarís strângea pumnii.

— Bravo, fetiţa! murmură.

Al patrulea jeton se rostogoli pe jos. Nici următoarele două nu nimeriră. Chamarís clătina din cap. Sulf stătea cu urechile ciulite, urmărindu-şi stăpânul. Apoi unul după altul, cele patru jetoane intrară perfect în deschizătura gurii şi căzură pe fundul sertarului de lemn.

*

— Bună ziua sa, spuse lungind a-ul.

Ducea un coşuleţ rotund, atârnat de braţ.

— Pot să văd pe doamna? adăugă zâmbindu-i ceremonios lui Mauricio.

Când îşi scoase pălăria de paie roasă lăsă să se vadă o chică albă şi rară, care îi urca de pe ţeasta înroşită ca un strat de ceaţă. Conţinutul coşuleţului era acoperit cu un şerveţel.

— Intră, Esnáider[25]; trebuie să fie în bucătărie. Ştii acuma drumul.

Celălalt făcu o uşoară reverenţă şi se îndreptă spre locul unde i se spusese. Lucio îşi lungi gâtul către coşuleţul care trecu pe lângă el şi simulă că adulmecă.

— Ah, ce bunătăţi trebuie să ai acolo!

---

25 Particularitate lingvistică: în spaniolă cuvintele care încep cu s urmat de o altă consoană primesc un *e* protetic. Regula se aplică şi la cuvintele străine.

Bătrânul Schneider se opri în dreptul uşii şi răspunse, ridicând braţul de care atârna coşuleţul:

— Asta cele mai bun fructe ce făcut grădina mea. Asta cadou eu duce la doamna Faustita. Catehism creştin spune: „Daţi zeciuală şi pârgă la biserica lui Dumnezeu”. Doamna Faustita e bun ca biserica pentru mine şi soţia mea, pentru asta eu aduce la ea.

Scăpă un hohot scurt.

— Pot intruuu? întrebă din uşă, cu un nou zâmbet.

Faustina se întoarse de la chiuvetă:

— Intră, Esnáider; cum să nu.

Schneider intră făcând o nouă reverenţă. Ţinea pălăria la piept, cu vârfurile degetelor. Puse coşuleţul pe faţa de masă din muşama. Faustina îşi ştergea mâinile. Afară, în grădină, se auzea zgomotul jetoanelor care se loveau de bronz şi de lemn.

— Dar ce-ai adus astăzi? Ce prostie ţi-a mai trecut prin cap? Mă faci să-mi fie ruşine, jur, cu atâtea atenţii.

Schneider râdea.

— Smochin, spuse, plin de satisfacţie. Eu rog pe dumneata guşti smochinele lui Schneider.

— Nici gând, îl repezi Faustina. Nu trebuia să te deranjezi. De data asta, fără glumă, nici nu mă gândesc să le primesc. Oricât te-ai supăra. Aşa că fă-mi plăcerea şi ia coşul de-aici. Ce naiba! doar n-ai de gând să-mi dai şi casa acuma. O să aduci încoace tot ce produc pomii ăia?

— Dumneata face mie plăcere să guşti smochinele lui Schneider. Soţia mea pregătit coşuleţ asta speţial pentru dumneata.

— N-ai să reuşeşti, te asigur.

Schneider râse din nou:

— Ea bate pe mine dacă eu întorc cu smochine acasă. Nevasta groaznică. (Râdea.) Şi eu super dacă dumneata nu guşti smochine de la grădina mea.

Faustina luă coşuleţul şi vru să i-l atârne de braţ:

— Fă-mi plăcerea şi ia asta de-aici, Esnáider. Ai să mă superi până la urmă.

Schneider râdea în continuare cu acelaşi hohot

măsurat. Luă coşul în mâini, dar în loc să şi-l atârne de braţ îi ridică şerveţelul şi apărură smochinele, toate egale şi foarte frumos aranjate în cercuri concentrice. O luă cu două degete pe cea de la mijloc şi i-o oferi Faustinei protocolar:

— Dumneata guşti, Faustita, această smochină zemos pe care eu am plăcerea să ofer la tine.

Făcu un gest cavaleresc de parcă avea mănuşi, mişcând smochina în sus şi în jos ca să-şi accentueze cuvintele.

— Nicio Faustita, nimic, spuse ea. Nu trebuia să faci asta. Uite, ţi le iau ca să nu crezi că e lipsă de respect, dar cu condiţia să nu te mai deranjezi niciodată de-acum încolo, cu niciun fel de cadou. Ne-am înţeles?

— Dumneata mănâncă smochină şi pe urmă spune la mine cum este.

— Nu trebuie să gust ca să ştiu că sunt grozave. Ştiu dinainte că sunt bune, adevărat sirop, ca tot ce creşte în grădina ta.

Privea smochina în timp ce o curăţa de pieliţă; adăugă:

— Numai cât o vezi cum arată şi cum i se curăţă pieliţa şi-ţi dai seama imediat. Ce nu ştiu eu e la ce-ţi foloseşte că ai pomi aşa de frumoşi şi atât de bine îngrijiţi, dacă pe urmă faci cadou în stânga şi-n dreapta tot ce culegi.

— Foloseşte că am prieten buni; persone bun ca domnul Mauricio şi doamna Faustita. Asta face mai mult ca fruct, ca pom, ca grădină, ca tot împreună.

Râse din nou. Faustina duse smochina la gură şi el o privi întrebător.

*

— Ia uite ce atent e domnul cu voi! spuse Lucio, arătând cu capul spre culoar.

— Mie-mi spui? I-a intrat în cap că trebuie să ne fie recunoscător de când cu procesul ăla, şi se prezintă aici cu

câte un mic cadou în fiecare luni şi marţi.

— Bietul de el!

— Aşa sunt ei. Pentru orice fleac. Din cauza educaţiei pe care au primit-o în ţara lor. Ce ştiu eu! Se cred obligaţi să-ţi fie veşnic recunoscători, pentru un serviciu minor pe care i l-am făcut. Sunt oameni tare cumsecade, sărmanii, şi el şi nevastă-sa. După ticăloşenia pe care le-au făcut-o cu singura lor fată ar fi trebuit să fie înrăiţi pentru totdeauna şi să urască toată naţia spaniolă.

— Am auzit şi eu ceva. De fapt, cum a fost în realitate?

— O crimă pe care nu poţi nici s-o povesteşti. Un nemernic din Madrid a fugit cu ea şi când a rămas gravidă i-a dat un abortiv care a ucis-o. Ceva înspăimântător. Cu o singură fată, îţi dai seama.

— Îmi închipui.

— Uite, să zicem că i-ar face lui Justi a mea, Doamne fereşte! Nu poate să-şi dea seama ce înseamnă asta decât cel care are o singură fată, numai una, ca mine şi ca el. Pricepi? De asta eu înţeleg ce mult trebuie să fi suferit bietul neamţ. Şi cât de resemnaţi trebuie să fie ca să mai trăiască, aşa cum trăiesc ei.

Lucio privea în pământ şi aproba. Se făcu linişte pentru o clipă. Mauricio reluă:

— Acuma, e adevărat, au o grădină, o bijuterie, nu alta. Tipul cred că se pricepe la o groază de altoiuri şi alte minuni din astea. De fapt, tu o ştii. Ai trecut pe-acolo şi ai văzut ce pomi frumoşi are! Toţi sunt la fel de bine îngrijiţi; fiecare cu hârtia lui unsă cu balegă, ca să nu se urce furnicile şi să le mănânce fructele, ai văzut?

— Se scoală înaintea tuturor. Oricât de dimineaţă ai trece îl vezi mereu acolo, învârtindu-se printre pomi. De-aia arată grădina lui aşa. Plantelor le place să ai grijă de ele. Oamenii ăştia, nemţii vreau să zic, cred că sunt foarte harnici, toţi. Păi fii atent numai la el care trebuie să aibă şaizeci şi cinci, şaptezeci de ani. Aşa îţi poţi explica faptul că Germania a fost ce a fost şi începe din nou să fie, în momentul în care i-au lăsat mâinile mai libere.

— Da, ca şi noi…!

— Exact; ca noi, dar în sens contrar. În multe ar trebui să luăm exemplu de la ei, dacă ar fi să comparăm. Chiar în ceea ce spuneai tu adineaori, în recunoştinţă.

— Prostii; alte obiceiuri, n-o mai lungi atâta; au altă educaţie, complet diferită. Şi sunt foarte perseverenţi în tot ce fac. Noi aici le facem toate de mântuială, după cum avem chef. Şi a doua zi deja suntem obosiţi.

— Fără îndoială, au o ambiţie şi o constanţă pe care noi nu le avem. În schimb, noi avem alte calităţi, nu poţi să negi asta. Dar treaba cu roboteala în fiecare zi, bum, bum, asta ne lipseşte cu desăvârşire, de-aşa ceva nu suntem absolut deloc în stare; noi doar fantezia, şi-atât.

— Da, şi cum sunt în muncă aşa sunt şi în prietenie. De exemplu Esnáider: pare chiar ridicol aşa cum vine în fiecare zi cu daruri şi plocoane, numai pentru că am depus mărturie în favoarea lor, în procesul ăla când au vrut să le ia casa; de altfel, dreptatea era de partea lor şi noi n-am fost părtinitori cu nimeni, să nu vă închipuiţi aşa ceva. Pentru că cine ştie, poate că într-o bună zi lumea de pe-aici o să-nceapă să creadă că ne-au plătit sau cine ştie ce altă minune.

— Eu zic că doar el e aşa, pentru că, probabil, şi-a închipuit, cum e şi firesc, că fiind într-o ţară străină o să aibă toată lumea împotriva lui. Văzând însă că nu-i aşa, şi că s-a găsit cineva care, în ciuda acestui fapt, să-şi pună obrazul pentru el, s-a simţit obligat să-i fie recunoscător; şi e normal să fie aşa.

— Dar să nu-ţi închipui că eu am avut mai înainte vreo prietenie cu el. Îl cunoşteam, e adevărat, tot văzându-l ba ici, ba colo, pentru că sunt câţiva ani de când s-au stabilit în San Fernando. Dar le dădeam bună ziua şi cu asta basta. Altă legătură nu aveam. Aşa că atunci când a trebuit să depun mărturie am făcut-o doar din spirit de dreptate şi nicidecum din prietenie.

Lucio îl privi fix pe cârciumar şi-i spuse:

— Dar tu ştiai deja, la data procesului, povestea cu fata lor. Ţi-o spuseseră ei?

— Ce? Da, domnule. Păi sunt pe puţin opt ani de când s-a întâmplat. Şi de ce, mă rog, mă întrebi asta?

— Ah, aşa, pentru că probabil asta te-a determinat în final să treci decis de partea lui Esnáider, deşi tu nu accepţi ideea. Mi-am dat seama după felul cum ai vorbit adineauri.

Mauricio îşi apucă buza de jos cu degetele. Reflectă puţin şi apoi spuse:

— Aşa crezi tu? Să ştii însă că nici nu mi-am adus aminte.

Se uită spre uşă şi adăugă:

— Dar nu vreau totuşi să bag mâna în foc că nu e cum spui. Parcă poţi să ştii! Nimeni nu ştie cu certitudine de ce face un anumit lucru.

Lucio rosti rar:

— Eu n-am crezut niciodată că oamenii pot acţiona minaţi numai de spiritul de dreptate. La urma urmelor nu există altă dreptate decât cea de aici, dinăuntru. (îşi arătă pieptul cu degetul.) Şi chiar cei care fac ceva dezinteresat, crede-mă, până şi ăia au întotdeauna, deşi nu pare normal, vreun motiv ascuns, oricare ar fi acesta, pentru a acţiona într-un anumit fel şi nu în altul.

Mauricio îl privea în timp ce vorbea, apoi îi răspunse:

— Dar asta într-adevăr n-o putem şti nici tu, nici eu şi nici nimeni altul.

— Păi în cazul ăsta îmi dai mie dreptate.

*

Mergeau în josul apei printre grupuri de oameni.

— Nu ştiu ce e azi cu ei, zise Mely; toţi sunt cu fundul în sus…

Fernando înapoie cu un şut o minge care se rostogolise până la picioarele lui, dar mingea se izbi de un copac. Un puşti protestă: „Hooo, că dacă nu sunteţi atent mă lăsaţi fără ea!” Fernando se întoarse lângă Mely.

— Sunt în formă, spuse. Ce ziceai tu?

— Nimic.

Mely ţinea mâinile în buzunarele pantalonilor. Inspecta grupurile pe lângă care treceau.

— Pe unde or fi umblând ceilalţi?

— Care ceilalţi?

— Samuel şi cu amicii lui.

— Lasă că ai să-i vezi, dragă. O să ne întâlnim toţi la cârciumă. Ce grabă ai?

— Ah, nu, niciuna.

— Păi atunci?

Ajunseră la marginea păduricii. Traversară braţul mort al râului trecând peste podeţul îngust de scânduri. Era acolo un intrând de apă murdară şi stătută care se termina puţin mai în sus: ultima rămăşiţă a braţului care iarna curgea separând malul de insula pe care era păduricea. Acuma braţul era secat în cea mai mare parte, astfel încât insula se unea cu malul, cu excepţia acestei ultime porţiuni unde forma o peninsulă, care la rândul ei comunica priit podeţul de lemn cu uscatul.

— E cam şubred, spuse Mely privind apa întunecată, verzuie.

Pe malul de vizavi creşteau arbuşti ce de departe păreau umbre murdare. De ei atârnau, ca nişte bucăţi de cârpă putrezită, lintiţă, alge uscate şi spumă de resturi vegetale lăsate de viiturile precedente. Traversară podul în grabă.

— Ce urât e pe-aici…

Deodată fură izbiţi de o rafală de muzică şi zgomot. La umbra unui copac imens zăriră mese, feţe de masă cu pătrăţele albe şi roşii, clienţii care se foiau fără astâmpăr pe scaune, zgomot de pahare şi sticle, totul dominat de difuzorul dat la maximum. Terasa era un patrulater mărginit spre râu de digul lacului şi închis pe celelalte laturi de malul înalt şi de unghiul pe care-l formau faţadele cabinelor de plajă ale bufetelor, dispuse în formă de L, cu pereţii lor albi, cu plante agăţătoare şi cu firme de culoarea indigoului. Peste tot se vedeau muşcate. Când te uitai în sus, copacul acela mare părea o cupolă verde care acoperea totul. Se zăreau roţile dinţate ale ecluzelor de la

capătul digului. Apa adâncă, de culoare portocalie, făcea vârtejuri, lingea şi pipăia pintenul de ciment care ţinea piept curentului, obligând apa să se îndrepte către locul îngust de scurgere. După ce se elibera din nou şi ieşea din lac, ea îşi relua scurgerea zgomotoasă. Trecură de-a lungul digului, pe lângă mese şi câteva persoane se uitară la Mely, urmărind-o cu privirea. Mely se opri lângă ecluze şi privi la persoanele care mai erau încă întinse la soare pe planul înclinat de ciment, în partea din aval a digului.

— Ce părere ai? întrebă Fernando.

Mely nu răspunse. Încetă să mai privească şi îşi reluă mersul. Apa eliberată se împrăştia din nou, după ce trecea de ecluze şi râul revenea la insuliţele lui roşii, abia presărate cu verde. Merseră puţin de-a lungul canalului care profita de apa lacului şi devia spre dreapta, şi lăsară în spate zgomotul de la stăvilar, vocile şi muzica. Acum malul era jos, la nivelul râului, la fel ca cel de vizavi.

— Ce frumos! spuse Mely. Îmi place aici.

În dreapta, un şir de plopi mărginea canalul şi se adâncea în uscat odată cu el. Aici se vedea mai puţină lume; doar câteva grupuri împrăştiate de copii care se jucau aruncând cu pietre la marginea apei, vânând sau pescuind cine ştie ce. În fund se zăreau mlădiţele înalte ale ulmilor tineri ce împrejmuiau grădinile; în dreapta, sus, gardurile şi casele din San Fernando. Peste câmp, le ajunseră clar notele melodiei „Siboney”. Mely începu să danseze şi să cânte:

— …în foooşnetul palmierului, mă gândesc la tine…

— Ce nebună eşti!

Se uita la Fernando:

— Dragă, îmi merg picioarele singure.

— Eşti cam zurlie, repetă el.

Mely râdea. Priviră spre locul de unde venea muzica. Era un alt bufet, izolat la mijlocul esplanadei, cam la o sută de metri de râu. Avea o firmă foarte mare, scrisă cu litere negre, a căror vopsea începuse să se cam întindă: „MARELE BUFET NEW YORK”. Părea o colibă de pescari sau de paznici de câmp. La mesele de afară era puţină

lume. Mely începu din nou să danseze.

— Siboney, eu te adooor şi am să mooor, de dorul tău…

Se vedea un oblon din scânduri vechi, cu o pată de fum pe fundalul de un alb imaculat. Plopii începeau să-şi alungească spre răsărit umbrele lor mari, deşi soarele mai dogorea încă puternic pe bolta cerului, încălzind lâna murdară a miriştilor şi crupele lăbărţate ale dealurilor. Cineva îl făcu să strălucească o clipă pe metalul unei găleţi noi şi pe şuvoiul de apă ce se duse să se împrăştie pe pământ; altcineva îl făcu să se coloreze în roşul unui pahar ridicat în aer şi băut dintr-o răsuflare; altcineva îl purta în pâr, pe spate sau în cerceii de la ureche, ca pe o mână vrăjită. Zumzăia surd deasupra pământului ca un roi legendar, cu o densă, obosită şi nesfârşită tatonare a vibraţiilor sale persistente de lumină, peste lucruri curate şi lucruri murdare, peste nou şi peste vechi, fără alegere. Zăriră şapte chiparoşi care se înălţau de după un gard gălbui.

— Ăla trebuie să fie cimitirul.

Era lângă o casă de refugiu, pe un drum vechi ce cobora din sat spre Jarama, perpendicular pe râu.

— Ce interesant! spuse Mely. Toate satele au cimitirele aşezate pe înălţimi, aici însă satul e sus şi cimitirul lângă râu.

— Sunt originali, după cum vezi. Dacă nu sunt atenţi, la o viitură mai serioasă le ia apa toţi morţii.

— Dragă, mai bine să-i ia pe cei morţi decât pe cei vii.

— E drept. De fapt, aşa gândesc şi ei probabil. Ca să vezi! Şi pe urmă să mai spună cineva că la ţară oamenii nu sunt isteţi.

Prin grilaj se vedeau crucile de fier. Aproape niciuna nu stătea dreaptă; se înălţau deasupra buruienilor mari ce năpădeau treptat potecile dintre şirurile de morminte. În fund, o mulţime de nişe lângă albul mat al crucilor sărace de marmură ce ieşeau straniu în evidenţă ici şi colo, printre fier ruginit şi cărămizi, bălării şi părăsire.

Inscripţii, pânză decolorată, panglici, portrete, vaze de cristal cu flori uscate se zăreau vag conturate pe lespezile albe, în pătratele uniforme ale nişelor. Muzica de la radio răzbătea până aici eu melodia „Siboney”, şi odată cu ea ţipetele băieţilor din apă. Ajunsă aici, larma înceta brusc, căzând amortizată, precum zăpada, peste cruci şi peste pământul morţilor. Prin spatele lor trecu un bărbat care mâna din urmă un măgăruş încărcat cu coceni verzi de porumb; frunzele acestora se târau pe jos foşnind proaspăt pe fundalul de trap mărunt al măgăruşului. Stăpânul morocănos mergea grăbit; se uită în fugă la braţele lui Mely şi îşi îndemnă măgarul fluierând uşor; întoarse brusc faţa spre direcţia de mers şi iuţi pasul.

— „Ce singuri rămân morţii!…”[26] recită Fernando pe un ton emfatic şi zeflemist.

— Devenim romantici, spuse Mely râzând şi îşi desprinse obrajii de pe fierul grilajului. Am putea căuta un alt loc, ceva mai vesel.

Canalul care pleca de la stăvilar traversa drumul pe sub un pod din cărămizi vechi, trimiţându-şi apa într-un sistem de canale foarte bine întreţinut, aflat pe partea cealaltă. Doi băieţaşi şi o fetiţă striveau ceva pe marginea zidului. O priviră pe Mely cu insolenţă apoi o luară la fugă sărind într-un picior şi îi aruncară o măsoară indescifrabilă.

— Li miră pantalonii la o femeie.

— O să se obişnuiască repede, după ce-or să vină yankeii să lucreze la Torréjón, spuse Fernando.

O luară încet înapoi.

— Ce yankei?

— Cei pe care îi vor aduce să construiască aeroportul. Vor să-l facă undeva pe-aici, prin partea aia. (Arătă cu mâna.) Nu ştiai?

— Nu. Politica, mie… Nu citesc ziarele decât pentru filme.

— Ar trebui să fii mai la curent, Mely.

---

26 Vers celebru din *Rimele* post-romanticului spaniol Gustavo Adolfo Bécquer (1836–1870).

— Mai la curent? Asta-i bună! Şi de ce, mă rog?

Muzica se oprise. O voce limpede şi puternică se năpusti spre câmpul deschis anunţând melodia următoare, împreună cu lista celor trei sau patru nume cărora le era dedicată, de parcă aceştia ar fi ascultat-o de undeva, de departe, ascunşi sau pierduţi în vreun colţ al râului ori pitiţi după vreun tufiş de pe câmpie.

— Ia să vedem când ai să-mi dedici şi tu mie o melodie la radio, spuse Mely.

— De îndată ce-o să-mi prisosească vreo treizeci de pesete, promit.

Muzica reîncepu şi imediat se auzi vocea lentă a unei soliste.

— Atunci înseamnă că la anul…

Se auzi o voce în spatele lor. Se întoarseră.

— Eu? întrebă Fernando, arătându-se cu degetul.

Erau doi jandarmi; apărură prin spatele cimitirului şi se îndreptau spre ei. Cel mai înalt făcu semn că da, mişcându-şi mâinile ca şi cum ar fi spus: „Păi cine ai vrea să fie?” Fernando se duse spre ei, iar Mely rămase pe loc, privind Jandarmul înalt îi făcu însă semn cu degetul:

— Şi dumneavoastră, domnişoară, fiţi amabilă.

— Eu? întrebă Mely cu reticentă, fără să se mişte.

Jandarmii şi Fernando ajunseră lângă ea. Fernando întrebă pe un ton politicos:

— Ce s-a întâmplat?

Jandarmul i se adresă lui Mely:

— Nu şti ţi că pe-aici nu se poate merge aşa?

— Cum, aşa?

— Aşa cum mergeţi dumneavoastră.

Îi arătă partea de sus a trupului, acoperită doar de costumul de baie.

— Îmi pare. Rău, n-am ştiut, vă spun drept.

— N-a ţi ştiut? interveni celălalt jandarm, mai în vârstă, dând din cap, cu zâmbetul unuia care are pe deplin dreptate. Dar v-am văzut încă de când eraţi acolo, sus, şi stăteaţi lipiţi de grilajul cimitirului. Şi n-o să-mi spuneţi că nu ştiaţi că e lipsă de cuviinţă. Nu e o ţinută în care să

umbli în astfel de locuri. Vreţi să-mi spuneţi că nu ştiaţi? E vorba de bun simţ.

Jandarmul înalt continuă:

— Sunt lucruri pe care le ştie toată lumea. Un cimitir trebuie respectat, la fel ca o biserică. Trebuie păstrată buna cuviinţă. Şi, în plus, nici chiar aici, unde ne aflăm acuma, nu puteţi umbla în felul ăsta.

Fernando răspunse politicos:

— Nu, uitaţi, adevărul este că mergeam pur şi simplu la plimbare, în căutarea unor prieteni, şi am ajuns până aici fără să pe dăm seama. Exact aşa a fost.

Jandarmul mai în vârstă spuse:

— Altă dată să mergeţi cu mai multă atenţie şi să vă uitaţi pe unde treceţi. Noi avem ordin ca nimeni să nu se îndepărteze de râu dacă nu e îmbrăcat cum se cuvine. (Adresându-i-se lui Mely:) Aşa că fiţi amabilă şi puneţi-vă ceva pe dumneavoastră, dacă aveţi. Altfel, întoarceţi-vă de unde aţi venit. Că nu mai sunteţi deloc o fetiţă.

Mely încuviinţă sec:

— Da. Oricum eram pe punctul de a ne întoarce.

— Scuzaţi-ne, spuse Fernando; altă dată o să ştim.

— Atunci, gata, puteţi pleca, le zise cel mai în vârstă, făcând un semn cu bărbia.

— Bine, bună ziua, îngână Fernando.

Mely se întoarse pe călcâie fără să spună nimic.

— Mergeţi sănătoşi, le spuse jandarmul cel bătrân cu o voce plictisită.

Mely şi Fernando făcură câţiva paşi fără să scoată o vorbă. Apoi, când fură la o distantă suficientă, Fernando spuse:

— Ce imbecili! Am crezut că ne amendează. Ca să vezi pe ce era să se ducă bănuţii pentru melodia pe care voiam să ţi-o dedic. Cât pe-aci să rămâi fără ea.

— Ascultă, sări ea iritată; aş prefera de o sută de ori să rămân fără un ban în buzunar şi fără melodie, decât să le vorbesc ălora pe tonul pe care le-ai vorbit tu.

— Ce spui? Păi cum adică le-am vorbit eu?

— Uite aşa; frumuşel, cu mănuşi, lăsându-te călcat în

picioare…

— Ah, şi după tine cum ar fi trebuit să le vorbesc? Ai şi tu nişte idei! Voiai poate să mă iau în bete cu ei?

— Nu neapărat. Era suficient să fii tu, fără să te înjoseşti şi fără să iei tonul ăla mieros, ca să-i perii. La urma urmelor, n-aveai de ce să-ţi faci griji pentru că, oricum, amenda n-ai fi plătit-o din buzunarul tău. Mie nu vreau să-mi plătească nimeni nicio amendă.

Mely întoarse capul; cei doi jandarmi stăteau în acelaşi loc, uitându-se la ceva, mai departe. Scoase limba la ei. Fernando zâmbi aspru.

— Uite, Mely, ştii ce zic eu? Să te duci naibii! Am impresia că ştii prea puţine despre viaţă.

— Oricum, mai multe decât tine, fii sigur. Fernando negă din cap.

— Habar n-ai nici măcar cu cine ai de-a face, dragă. Ăştia te tratează la fel cum îi tratează pe ei şefii lor, şi nu aşteaptă decât ca cineva să se prindă în gură cu ei şi să-i înfrunte, ca să-i arate pe loc ce grozavi sunt ei, exact cum fac superiorii lor. Oricine stă sub papuc caută pe altcineva mai jos decât el, ca să-l domine. Nu l-ai auzit cum a spus „Puteţi pleca”, ca şi cum ar fi fost la cazarmă?

— Da, Fernando, dar eu nu mă las înjosită de nimeni. Mai degrabă plătesc o amendă, dacă e nevoie, decât să mă plec în faţa cuiva. Ăsta-i felul meu de a fi şi mă simt foarte bine aşa.

— De-acord; numai că aş fi vrut să văd ce-ai fi făcut dacă erai bărbat. Vorbeşti aşa fiindcă eşti femeie, şi să zici mersi pentru asta. Dacă te-ai transforma brusc în bărbat, ai vedea ce repede ţi-ai schimba felul de-a gândi. Altfel ai primi mai multe şuturi ca o minge. Am întâlnit eu tipi mult mai încrezuţi decât tine dar, vezi tu, după ce-au luat câteva buşituri, le-au pierit fumurile ca prin farmec. Bagă bine în cap ce-ţi spun.

— Da, dragă, da, am înţeles chiar prea bine. Tu întotdeauna ai dreptate.

Fernando o privi şi îi spuse bătându-se peste frunte:

— Ah, ce căpoasă eşti! Ţie îţi lipseşte un bărbat care

să pună şaua pe tine.

— Pe mine? rosti ea mirată. Hai că eşti bine! Poate eu pe el.

*

Clopoţelul din alamă aurită suna. Era fixat pe cărămizile înnegrite ale gării, sub o placă mare pe care scria „San Fernando de Henares-Coslada”. A treia staţie dinspre Madrid: Vallecas, Vicálvaro, San Fernando de Henares Costada. Apoi trenul ce venea de la Madrid intră nechezând pe peron. La clasa a treia era aproape gol. Un bătrân şi o fată cu o bluză galbenă, cu o sacoşă din romburi de piele galbenă şi maro la picioare, îşi luară rămas-bun de la domnul cu jachetă albă care călătorise împreună cu ei, aşezat pe bancheta din faţă. „Drum bun”, le spuse el. Rămase pe culoar până ce trenul opri. Coborâră vreo zece, douăsprezece persoane, apucând fiecare pe câte un drum din gara ce dădea spre câmpul deschis şi spre cătunul cu case împrăştiate. În urma lor, trenul se puse din nou în mişcare. Domnul care coborâse din tren se opri lângă ghereta de semnalizare şi întoarse capul: de la fereastra vagonului în mişcare fata şi bătrânul îl priveau. Ieşi apoi printre cele două clădiri. Ca să poată trece, dădu la o parte câteva cearşafuri întinse la uscat, care-i barau drumul. În spatele gării erau aliniate trei camionete, iar câteva găini ciuguleau în praf jur-împrejurul cauciucurilor. Apăru apoi fântâna. În partea din spate era o casă ca oricare alta, în care locuiau cei de la calea ferată, cu coteţe, pătrunjel în glastrele de la ferestre, lighene pentru veselă şi spălătorie de rufe. Îi strigară de departe:

— Ce, ai venit după fată?

Era un glas cunoscut; se întoarse.

— Ce să fac? La revedere, Lucas!

— La revedere! Distracţie plăcută!

Intră pe şosea. Trecu pe lângă cele trei vile mici pentru *weekend*, aproape noi. Grădiniţele cu flori se vedeau bine prin plasa de sârmă ce le împrejmuia. La

poarta uneia din case era un Buick strălucitor, de două locuri, bleu cu galben. Se opri un moment să-i privească tapiţeria şi bordul. Avea radio. Se uită apoi pe deasupra vopselei strălucitoare la geamurile vilei ce aveau persianele lăsate. Soarele dogorea. Începu să meargă din nou, depărtându-şi cu două degete gulerul cămăşii care i se lipise de gât din cauza transpiraţiei. Îşi desfăcu cravata. Privi în jos la pietrele ascuţite desprinse din caldarâm. Garduri de sârmă, persiane verzi, migdali; pe un perete scria „Vindem ouă”, pe un altul, „Mercerie”. Ajunse la podeţul unde începea un fel de pantă; la stânga zări o porţiune roşiatică a râului, începutul păduricii şi culorile mulţimii. Apoi vila cea mare a lui Cocherito de Bilbao, cu pomii ei stufoşi, îi acoperi vederea spre râu. Soarele îl orbea, reflectat de un zid alb ca zăpada.

Ajunse în pragul uşii:

— Bună ziua.

— Bună ziua, Manolo, spuse Lucio.

Mauricio îl privi doar o clipă.

— Salut; ce mai faci? murmură coborându-şi privirea în chiuvetă.

Începu să şteargă vasele. Manolo se oprise lângă Lucio; îşi trecea mâna peste faţă şi respira adânc. Lucio îl privi.

— Normal; dacă stai tot timpul cu cravata aia la gât… îi spuse; transpiri, e firesc.

Manolo scoase o batistă albă din buzunarul de la piept şi o trecu pe sub gulerul cămăşii. Îl studia pe Mauricio.

— Îmi pare rău pentru tine, continuă Lucio. E cel mai inutil element vestimentar. Nu e bună nici să te spânzuri cu ea, e prea scurtă.

— Aşa se poartă, spuse Manolo.

— Deh! viaţa de oraş… La obiceiuri din astea ar trebui să se renunţe.

— Da. (Adresându-se lui Mauricio:) Sunteţi bun să-mi daţi un pahar cu apă rece?

Mauricio ridică privirea:

— Rece? De la robinet…

— Bine; cum o fi…

Celălalt umplu paharul; „Cea pe care o bem toţi”, mormăi lăsând paharul pe tejghea.

— Poftim? Ce-aţi spus? Nu v-am auzit, domnule Mauricio.

— Spuneam că asta-i apa pe care o bem toţi aici. Adică de la robinet. Rece, aşa cum vrei tu, nu avem. Afară de cea păstrată în ulcior, care nici ea nu e prea grozavă. Mai ales că unul din cele trei ulcioare pe care le-am avut în vara asta s-a spart săptămâna trecută, şi eu, ca să spun sincer, nu-mi pot permite să cumpăr tot timpul ulcioare; trei cred că-mi sunt suficiente.

— Bineînţeles, domnule Mauricio; dar aici nimeni nu se plânge.

— Asta pentru că ai cerut apă rece, de-aia îţi spun, ca să ştii cum stau lucrurile. Deci ai auzit; aici ne mulţumim cu apa obişnuită, aşa o bem. Asta-i situaţia, apă rece nu avem.

Manolo zâmbea forţat.

— Vai, domnule Mauricio, dar eu am cerut apă rece aşa, într-o doară, din obişnuinţă, mă înţelegeţi? Mi-a venit pe limbă să cer aşa, nimic mai mult…

— Eu însă, dacă nu vreau un anumit lucru, nu cer tocmai acel lucru. Nu-i normal? O fi o frază aşa, într-o doară, sau cum vrei să-i zici, dar eu când zic apă rece înseamnă că o vreau într-adevăr rece. Altfel mi se pare că e un fel nătâng de-a te exprima, ca să fiu sincer.

— Bine, văd că vreţi să vă certaţi cu mine.

— Eu? Doamne fereşte! Cum îţi trece prin cap aşa ceva?

Manolo îl privi cu un zâmbet stins.

— Văd eu bine, nu-mi spuneţi că nu.

— Ce tâmpenie! Nu-mi arde mie astăzi de aşa ceva.

— Ba aşa se pare.

— Deh! Dumnezeu ştie! Nu se ştie niciodată…

— Ah, păi eu cred că…

— Bine, gata. Nu încerca să te convingi.

— Cum doriţi. Dar vă previn că eu, cum să zic, pentru mine să nu vă faceţi griji, că nu mă atinge deloc gluma şi sunt în stare să-i rabd pe toţi cei care se amuză pe seama mea, fără să-mi pese câtuşi de puţin. Cu alte cuvinte, şi eu ştiu să mă amuz când vreau, mă înţelegeţi?

— Mă bucur, tinere. E mai bine aşa. Să fii puţin şmecher ca să ştii să te descurci în situaţii dificile. Aşa o duci mai uşor. Pentru că, vezi tu, alteori ai nevoie de obraz gros, nu-i aşa? De obraz tare gros!

Manolo luă dintr-odată figura unuia care se simte vizat; întârzie un moment până să răspundă:

— Păi, uitaţi ce spun eu; eu n-am nevoie nici măcar de obraz gros, pentru că situaţiile neplăcute le ignor; vreau să zic că mă lasă absolut rece…

— Aşa? Ai grijă să nu te crezi prea isteţ pentru că există pericolul să se ivească un caz în care să pici rău.

— Pentru un fraier, e posibil.

— Şi, pentru cel care crede că nu este. Şi pentru el! Pentru că există oameni care se cred de-o inteligenţă fără margini şi tocmai ei sunt cei mai proşti şi se fac de râsul lumii, şi asta în momentul în care se aşteaptă cel mai puţin…

— Hei, daţi o mână de ajutor aici, se auzi o voce de dincolo de prag, lovind cu ceva în tocul uşii.

— Ce-i?

Priviră spre intrare. Cineva venea urcat, într-un cărucior pe rotile, şi o a doua persoană, îmbrăcată în negru, ţinea căruciorul de bara spătarului de la scaun.

— Nu iese nimeni, ce naiba? insistă infirmul dând noi lovituri în lemnul uşii.

— Sunt Coca şi don Marcial, spuse Lucio.

Ieşi Manolo să le dea o mână de ajutor. Manevrară afară căruciorul pe rotile şi apoi tipul îmbrăcat în negru intră cu paraliticul în braţe. Era mic şi diform.

— Unde las căruciorul? întrebă Manolo de-afară.

Paraliticul se întoarse spre uşă, în braţele lui don Marcial, şi strigă:

— Propteşte-l undeva pe-acolo! Stă bine oriunde!

Se adresă apoi celor dinăuntru, în timp ce don Marcial îl aşeza pe-un scaun:

— Bine, dar ce se întâmplă? N-aţi aranjat nimic pentru astă seară? Cam puţină animaţie pentru o zi de duminică. Auzi, îmi torni un păhărel de *anís?* Tu ce vrei, Marcial? Deci în seara asta n-avem adversari?

Don Marcial apropie de masă scaunul pe care îşi aşezase camaradul şi spuse:

— Eu, coniac. Despre ce vorbeaţi?

— Despre căldură.

Don Marcial făcu să zornăie nişte monede, jucându-se cu mâna în buzunarul hainei. Paraliticul îi spuse lui Manolo:

— Presupun că pe tine nu te putem corupe să te aşezi puţin să joci domino, pentru că probabil ai obligaţiile tale. Iar pe dumneata, Lucio, nici atâta, nu-i aşa?

— N-ai nevoie de ei, spuse Mauricio. Îi ai acolo, înăuntru, pe preaiubiţii tăi Carmelo, Claudio şi compania.

— Ei, aş! Şi de ce nu vin? Cheamă-i imediat!

— Joacă broasca în grădină.

— Broasca? Şi de ce broască mai au nevoie când mă au pe mine? Aici singura broască adevărată sunt eu! Broaşte mai perfecte ca mine nu există. Parcă aş fi ieşit chiar în momentul ăsta din baltă.

Râdea.

— Ce tărăboi poate să facă jumătatea asta de om! spuse don Marcial ducându-i paharul pe care Mauricio tocmai H umpluse. Aţi mai văzut aşa ceva, oameni buni? Poftim, hai, ţine aici; poate cu asta taci puţin şi laşi lumea să mai respire.

— Urâciosule...! îi răspunse paraliticul, ciupindu-l de pantaloni.

— Eşti mai rău ca dracul, Coca-Coña. Şi nici nu poate omul să te cârpească... (Făcu un gest de ameninţare cu palma.) Profiţi de faptul că eşti jumătate de om. Cine îşi pune mintea să dea într-o broască, cum singur ţi-ai spus adineaori?

— Bine, haideţi să lăsăm subiectul Coca-Coña.

Don Marcial râdea în timp ce-şi aşeza haina pe spătarul scaunului.

— Uitaţi-vă la ei; îşi pune singur porecla şi pe urmă se supără când ceilalţi i-o repetă. Aţi mai văzut aşa ceva?

Don Marcial se aşeză în faţa paraliticului. Manolo întrebă:

— Ah, păi ce, singur şi-a inventat porecla pe care o are? Şi cum de i-a venit?

— Nu ştii? Tâmpenii de-ale lui. Într-o zi, pe la începutul verii trecute, se vede tipul pe şosea în vehiculul ăsta pe care-l foloseşte ca să circule prin lume, lângă un alt cărucior, din alea pentru Coca-Cola, ştii de care zic? din alea colorate şi scrise cu litere de-o şchioapă; şi, cum vă zic, merg cele două cărucioare în paralel, lovindu-se unul de altul; şi ăsta sare şi-mi zice mie şi încă unuia care îl însoţeam: „Păi dacă ăsta e Coca-Cola, eu atunci sunt cel puţin Coca-Coña”[27]. Nu vă mai spun ce râsul naibii a fost în ziua aia… Şi pe el îl cheamă Coca pe numele de familie; dublă coincidenţă. Ce părere aveţi?

— E bună, grozavă, aprobă Manole.

— Aşa, şi acuma ce să vezi? De câteva zile încoace i-a căşunat să nu-i mai zicem aşa. Cu ăsta, naiba ştie cum s-o mai dăm!

— S-a tocit prea tare. Îmi scoateţi altă poreclă sau mă strigaţi pe nume. Acuma fuga şi cheamă-mi-l pe Carmelo. Să se prezinte în persoană aici, la masă, dar imediat. Hai odată, nu fi leneş. Îl iei de-o ureche şi-l aduci încoace.

Împingea masa către don Marcial ca să-l oblige să se ridice.

— Mă duc, omule, mă duc. Ştii doar că sunt aici ca să-ţi execut poruncile. Tu comandă şi eu execut…

Se ridică, goli paharul şi se îndreptă spre grădină. Coca-Coña ţipa în urma lui:

— Şi-i recrutezi pe toţi pe care îi găseşti acolo!

— E şi domnul Esnáider, cu siguranţă, spuse Mauricio. Şi el e mare amator de-o partidă de domino;

27 Joc de cuvinte intraductibil, cu aluzii obscene.

poate se lasă convins.

— Ah, da? Uf, şi ăsta! Mare vicios mai e! Mie îmi place să joc cu domnul Esnáider, zău că da. Atunci e gata, avem jocul asigurat.

Copiii lui Ocaña priveau gesturile Justinei şi ale măcelarului înalt.

— A câştigat ea! spunea Juanito.

Justina se întoarse spre Petrita şi se aplecă s-o sărute.

— Îţi place şi ţie jocul ăsta, scumpete mică? Ai vrea să joci şi tu?

— Tu câştigi tot timpul, nu-i aşa? o întrebă fetiţa.

Justina îi aranjă gulerul rochiţei şi îi luă din păr o frunză uscată de iederă.

— Nu, scumpa mea, îi spuse, câteodată mai şi pierd.

Juanito şi Amadeo se luptau disputându-şi jetoanele ce cădeau jos, în grădină; îşi frecau cu frunza de viţă spatele gol, înroşit de soare. Sulf sărea, în jurul lor dând din coadă; ar fi vrut să se joace cu ei.

— Fata joacă foarte frumos, spuse Petra la masă.

— Are o ţinută perfectă.

Mauricio adusese cafelele şi păhărelele cu băutură.

— Un joc care există aici de când lumea, comentă Felipe. Nu se demodează niciodată.

— Aşa-i. Nu ca astea din zilele noastre, care cuprind tineretul ca o febră şi apoi dispar când nici nu te aştepţi.

— Da. Pierdere de vreme şi cel mai rău exemplu pentru cei mici, spuse Petra. Îi strică pe bieţii copii…

— Tu îţi mai aduci aminte, Sergio, de vremurile alea când a apărut mingiuţa cu fir elastic, cu puţin timp înainte să înceapă războiul civil? îl întrebă Felipe pe fratele lui.

— Da, bineînţeles că-mi aduc aminte.

— A naibii de caraghioasă invenţie mai era şi aia. Toată suflarea mergea cu blestemăţia respectivă, şi dă-i, şi dă-i, sus, jos, de dimineaţa până seara.

Sergio spuse:

— Adevărul e că lumea e cam ţăcănită; se molipseşte de cum vede o chestie şi, buluc, fac toţi la fel, ca oile.

— Cei de la oraş sunt sătui de toate şi, de cum apare o noutate, toţi cu capul înainte, ca apoi să se plictisească repede de ea.

— Da. Ştii că mi-am adus aminte acuma cui îi plăcea mult jocul ăsta cu broasca, spuse Sergio. Tu ţi-l aminteşti pe prietenul ăla al nostru, un băiat blond, cu care mergeam eu înainte de-a mă însura şi când vai încă mai locuiaţi pe strada Águila?

— Da, ştiu de care spui. Unul care era un fel de agent; stai aşa… De parfumuri sau ceva în genul ăsta.

— Parfumuri. Exact. Natalio îl chema. Păi ăsta juca splendid. Spunea – eu nu l-am văzut – că ajunsese să bage toate cele zece jetoane pe gura broaştei. Se poate să fi spus gogoşi; adevărul e că aşa spunea el. L-am văzut şi eu jucând, şi dacă nu băga toate cele zece jetoane, cel puţin nu era nimeni care să-l întreacă.

— Da, domnule, eu l-am văzut nu de mult pe acest Natalio. Am dat nas în nas cu el de cel puţin două ori în ultima vreme. Ultima dată în săptămâna patimilor, când voi eraţi la Barcelona.

— Dragă, mi-ar plăcea să ştiu care mai e viaţa lui şi cum o mai duce. Ai reuşit să vorbeşti cu el?

— Nu, doar: salut, salut. Ceea ce-ţi pot spune este că tipul părea un marchiz, atât de fercheş era.

— Bine îmbrăcat?

— Ca scos din cutie. Dar impresia pe care mi-a făcut-o mie, ca să spun drept, e că se-nscrie în categoria celor care fac foamea acasă, numai ca să meargă bine îmbrăcaţi pe stradă. De cum l-am văzut am avut senzaţia asta.

— Da’ de unde! Poate îi merge bine.

— Nu, domnule, e ceva ce se observă imediat; de la prima ochire se cunoaşte cel care e bine îmbrăcat pentru că e cu stare şi trăieşte bine, mă înţelegi, de cel care trebuie să facă adevărate sacrificii ca să se poată îmbrăca mai bine decât îi permit veniturile pe care le obţine.

— Asta-i bună, vrei să ştii totul imediat, spuse Sergio. Cum poţi tu să pătrunzi secretele oamenilor numai salutându-i pe stradă?

— Dragul meu, nu crezi că tot conducând taxiul şi văzând cât e ziua de lungă mereu alte persoane, ajunge omul să se priceapă la caractere, încât îţi spune până şi ce număr poartă cineva la pantofi? De-aia ştiu că Natalio ăsta al tău nu câştigă nici a patra parte din cât vrea să dea impresia.

— Bine, dar chiar dacă ar fi aşa cum spui tu, o fi având bietul om motive întemeiate să procedeze în felul ăsta. Că nu e deloc un tercheaberchea. Să nu-ţi închipui că o face din îngâmfare sau din dorinţa de a se da mare. Adevărul e că înfăţişarea plăcută este o cerinţă indispensabilă pentru cineva care vrea să-şi facă un drum în viaţă, şi el ştie bine asta. Iar în meseria noastră, mai mult ca în oricare alta.

— Înfăţişarea…?

— Ah, nu te îndoi. Poate să ţi se pară o prostie, dar în orice local ai intra, dacă eşti bine îmbrăcat, în haine comandate la marile case de modă, nu? e o plăcere; interesant, o conversaţie, o chestie, mă-nţelegi, şi te bagă de-o mie de ori mai mult în seamă, iar în comerţ vinzi mult mai mult decât dacă eşti îmbrăcat şleampăt, ca vai de lume, şi nu te pricepi deloc să faci conversaţie.

— Nu cred că lucrurile stau tocmai aşa cum le prezinţi tu. Ce are una cu alta?

— Aşa e azi în comerţ, Felipe. Ce putem face? Nici tu, nici eu nu putem schimba nimic. Nu ne rămâne decât să ne adaptăm la realitate şi să facem aşa cum ne cer împrejurările.

— Dar asta nu-i normal…

— Îmi dau seama şi eu, Felipe, şi sunt de acord cu tine; ştiu că o persoană este ce este şi valorează cât valorează indiferent cum e îmbrăcată, şi că dacă este rea sau bună nu devine bună sau mai bună îmbrăcându-se bine. Dar asta o spunem noi, stând aici pe scaun în momentul ăsta şi fumând trabucuri, într-o discuţie particulară. Dar du-te tu şi mergi pe-acolo prost îmbrăcat şi ai să vezi cum cazi la fund în trei zile. Trebuie să recunoşti că asta-i realitatea. În ziua de azi aparenţa

contează, atât în comerţ, cât şi în toate celelalte aspecte ale vieţii de toate zilele.

— Hai, nici să nu exagerăm acuma; mai sunt şi locuri în care omul este apreciat după valoarea lui. În comerţ o fi aşa cum spui tu, dacă ţii neapărat, că doar tu te pricepi mai bine ca mine. În rest însă, ia-o uşurel; prea vrei să judeci totul după acelaşi calapod.

— Ba aşa-i, omule, sau în orice caz pe-aproape. În toate e la fel. Nu ştiu ce părere ţi-ai făcut tu. Punem pariu că dacă tu te laşi pe tânjală câteva zile şi nu dai cu cârpa pe maşină ca s-o ţii mereu lustruită, n-o să mai ai niciun sfert din clienţii pe care-i ai acuma? Sau, de exemplu, încearcă tu să te compari cu cei care au maşini din alea noi. Ia-te tu la întrecere cu unul din ei, să vedem cine va fi mai solicitat.

Petra interveni dându-i dreptate cumnatului:

— Îl vezi? Păi sigur! Nu, degeaba, Sergio, e inutil; n-are rost să ne batem gura de pomană, că n-ai să-l scoţi dintr-ale lui. Închipuie-ţi că eu i-am spus asta de mii de ori! De cel puţin cinci ani îi tot zic: „Hai să facem un efort, Felipe, nişte economii, şi ceri altă maşină, acuma când sunt Renolurile astea atât de grozave care se dau în rate, încât nici nu simţi că plăteşti…” Nici nu mai ştiu de câte sute de mii de ori i-am repetat, până m-am săturat. Dar nimic, trage cu asta pe care o are, până când o să i se desfacă în bucăţele în mijlocul oraşului. Şi pe urmă, dragă Sergio, spune-mi tu ce ne facem pe urmă? Din ce-or să trăiască bieţii copilaşi în ziua în care rabla asta va spune nu, nu mă mai mişc de-aici şi n-o să se mai mişte nici măcar un metru? Şi totul numai din încăpăţânare, crede-mă. Dar orice s-ar zice, e nevoie… Fără nişte economii, fără nimic pentru viitor…

— Bine, dragă, lasă că asta n-are nici în clin nici în mânecă cu ceea ce vorbim noi. Nu înţeleg, zău, de ce începi din nou cu toată povestea asta.

— Uite, de-aia! Pentru că e de necrezut faptul că deşi ai patru copii nu-ţi pasă de nimic şi nu te gândeşti deloc la ziua de mâine. Uite că nu sunt numai eu cea care-ţi zice,

nu scornesc eu nişte prostii; uite că şi fratele tău îmi dă dreptate.

— Bine, femeie, vrei să-mi spui la ce-ţi dă dreptate fratele meu? Că Sergio n-a scos nicio vorbuliţă despre asta. Fii te rog mai atentă la ce se discută; văd că te bagi în vorbă numai când poţi trage spuza pe turta ta. Aştepţi tot timpul momentul potrivit ca să-ţi verşi oful şi să ne strici conversaţia.

— Asta-i bună...! Ai fi în stare să-mi spui în faţă că fratele tău n-a vorbit de Renolurile noi? Doamne, ce om! Îţi dai seama cum eşti? Tu n-auzi decât ceea ce te interesează! Şi eu, pentru că îţi spun adevărul, sunt cea care strică conversaţia. Lasă că ştiu eu, te cunosc eu, dragule, te cunosc bine!

— Nu vă enervaţi acuma pentru o prostie, dragă, interveni Sergio.

— Nu-i o prostie, cumnate; din nefericire, nu-i deloc o prostie. Păi judecă şi tu! Mă fierbe de nu ştiu câtă vreme cu povestea asta. Nu pot să dorm nici noaptea gândindu-mă la clipa în care căruţa asta o să-şi dea definitiv duhul. E înfiorător!... (îşi acoperi faţa cu mâinile, cu un gest de sibilă, ca pentru a-şi ascunde sinistra viziune a viitorului.) Că numai cu banii cheltuiţi pe reparaţii, numai cu ăştia, zău, am fi avut acuma Renolul nostru deja achitat. Asta-i realitatea.

— Dar te pricepi tu vreun strop la maşini, femeie, de vorbeşti aşa cum vorbeşti? Ai tu cea mai vagă idee? Spune! Acuma te apuci să mă înveţi pe mine mecanică?

— Mecanică, nu. N-am pretenţia. În schimb te învăţ ce-i aia răspundere şi ce calcule trebuie să-şi facă un cap de familie. Asta, da! Că ar trebui să ştii şi nu ştii.

Felipe se întoarse către fratele lui:

— De doisprezece ani, ce părere ai, de când trag pe aceeaşi maşină, şi azi vine nevastă-mea să mă înveţe ce-am de făcut cu ea...

— Vezi că tu eşti cel care abate discuţia? Îţi dai seama acuma? Te dai într-altele şi te fofilezi de cum începe cineva să-ţi vorbească despre lucruri care nu-ţi plac. E o

prostie, Sergio, vezi şi tu; cu omul ăsta nu se poate vorbi în niciun chip… Nu lămureşti nimic cu el. Păi spune şi tu, Nineta, dacă e drept. (Clătina din cap într-o parte şi în alta.) Cu patru copii în casă… Eu…

Nineta spuse:

— Uite, Felipe, Petra are dreptate. E nevoie de o mică siguranţă pentru viitor. Trebuie să-ţi cumperi o maşină nouă. Ai să vezi că vei fi mulţumit şi n-o să-ţi pară rău că ai…

Se auzi glasul Felisitei:

— Nu plânge, mamă, de ce plângi? Hai…

Petra îşi ştergea deja ochii cu o batistă ridicându-şi capul.

— Nu plâng, fetiţa mamii. De ce-aş plânge? Tatăl tău mă… Bine, gata! Ce rost mai are…

Întoarse spre grădină ochii înroşiţi.

— Pentru Dumnezeu, spuse Sergio încet.

Ocaña se răsucea în scaun, deranjat. Nineta apucase mâna cumnatei peste masă şi o ţinea strâns între palmele ei.

Don Marcial apăru pe uşa dinspre culoar. Salută pe cei de la masă cu o foarte scurtă mişcare a capului. Copiii lui Ocaña se tăvăleau disputându-şi jetoanele ce cădeau pe jos.

— Eu sunt ochiul drept al lui tăticu', îi spuse Petrita Justinei, îmbrăţişându-i picioarele. Ştii?

Justina râse:

— Cine ţi-a spus asta?

— Tăticul meu.

Don Marcial îl apucase pe Carmelo de guler şi îl ducea spre casă. Se opri un moment când ajunse în dreptul Justinei şi îi spuse la ureche confidenţial:

— Prietenul tău e înăuntru. Nu ştiu dacă ştii.

Justina aruncă o privire rapidă spre uşa culoarului.

— Să aştepte, răspunse.

Felipe Ocaña se juca cu paharul gol, punându-l ba cu gura, ba cu fundul în jos. Stinse chiştocul trabucului de piciorul scaunului. Sulf dădea din coadă, sărea şi arăta că

ar vrea să se joace cu copiii lui Ocaña, dar ei nu-l băgau în seamă. În cele din urmă, căţelul puse labele dinainte pe spatele gol al lui Amadeo.

— Câineleee…!

Cei doi fraţi o luară la goană în urma câinelui care fugea. Petrita ţopăia trăgând de poala rochiei Justinei, şi striga speriată:

— Ia-mă, ia-mă…

Justina o luă în braţe şi Petrita îşi privea acum de la înălţime fraţii care fugeau prin toată grădina. Râdea, întorcându-şi brusc capul când într-o parte, când în cealaltă, pentru a urmări goana, opririle şi giumbuşlucurile lui Sulf care se juca cu Juanito şi Amadeo.

— Ai să mă loveşti cu capul, scumpete mică.

Sergio spuse:

— N-a fost o zi rea. Şi viţa asta, deşi nu pare, face totuşi destulă umbră.

Nu-i răspunse nimeni. Nineta apucă poala rochiei cumnatei sale şi întrebă:

— Asta-i rochia pe care ţi-ai făcut-o singură?

— Da, asta.

— Tare drăguţă ţi-a ieşit!

Măcelarul Claudio arunca acuma jetoanele; îi trecură pe dinainte câinele şi copiii, aşa că fu nevoit să se oprească.

— Cheamă-ţi jigodia aia. Nu ne sabota folosindu-te de câine.

— Sulf, vino încoace! Stai cuminte, Sulf! îi strigă Chamarís.

— Nu vedeţi că oamenii joacă acolo? interveni Petra de la masă. De ce-i deranjaţi? De ce vă băgaţi mereu acolo unde nu trebuie? Veniţi încoace imediat!

Amadeo şi Juanito se supuseră mamei lor, iar Sulf stăpânului său. Copiii se uitau acuma la căţelul care se întinsese lângă viţa de vie, de partea cealaltă a grădinii.

*

În picioare, lângă masă, Faustina ştergea vasele cu o cârpă, apoi o aşeza pe muşama, în faţa mâinilor lui Schneider. Acesta stătea pe scaun, cu pălăria de paie murdară în poală.

— Săptămâna asta negreşit, spuse Faustina, cel mai târziu joi, trec s-o văd; promit. În prima zi când o să fiu mai liberă.

Pieliţa a două sau trei smochine era încă pe faţa de muşama.

— Frau Berta, deja bătrân, sărmana, spuse Schneider; nu poate să merge mult. Eu mai puternic.

— Dumneata eşti încă un adevărat flăcău.

— Eu mănânc fructe de la mine şi asta bun pentru senătate. (Râdea cu hohotul lui scurt şi mecanic.) De asta eu aduce la dumneata.

— În ce mă priveşte, Esnáider, nu că vreau să neg meritul fructelor, dar nici cu astea, nici cu altceva eu nu mă pot face bine. Sunt trei ani de când nu mai ştiu ce-i aia sănătate.

Se oprise, duse cârpa de vase la subraţ şi dădu din cap a milă. Suspină şi apucă o altă farfurie din chiuvetă.

— Dumneata, doamna Faustita, ai să trăieşt până la nouăzeci ani, spuse Schneider, cu degetele de la mâini răsfirate. Şi dacă permiţ la mine, eu fumez acuma un ţigăruş, da?

— Nici nu trebuia să mă întrebi. Desigur.

— Bun. Mulţumesc.

Îşi căuta tabachera în buzunarul dinăuntru al hainei.

— Deci duminica rămâne singurică în casă. Îmi pare rău că tocmai duminicile am cel mai mult de lucru, pentru că i-aş face bucuroasă o scurtă vizită.

— Oh, ea cose, citeşti, ghindeşti. (îşi răsucea ţigara cu atenţie.) Ea stă liniştit pe scaun şi cosc. Numai petici. (Ridică braţul de pe muşamaua mesei ca să-i arate mâneca roasă şi cusută de la haină. Nu mai cumperăm nimic nou, până la morte. Numai cosem, cosem, cosem. (Făcea împunsături imaginare în aer.) Hainele bătrâne cum este bătrân Schneider şi bătrân soţia lui. Hainele care să durez

până la moarte. Nu mai cheltuim bani; cosem, cosem, cosem…

Faustina luă de pe masă pieliţa smochinelor şi o aruncă printr-un gemuleţ pe deasupra sobei de gătit. De partea cealaltă se auzi imediat larmă de găini.

— Da, noi, bătrânii, nu mai avem nevoie să ne îmbrăcăm cu lucruri noi.

Destupă o ulcică în lumina ferestrei şi scurse conţinutul într-o ceaşcă, trecându-l prin strecurătoarea de cafea. Apoi puse ceaşca dinaintea lui Schneider, pe o farfurioară, şi îi dădu zahărul şi o linguriţă.

— Cafea portugheză, îi spuse. Să vedem dacă-ţi place.

— *Danke schön,* răspunse el repede. Cafea de la doamna Faustita este întotdeauna bun.

Îşi puse zahăr râzând. Faustina se aşează în faţa lui, cu mâinile încrucişate pe faţa de masă din muşama. Schneider amestecă zahărul şi duse la gură o linguriţă de cafea.

— Cum ţi se pare?

Schneider o încerca cu-limba pe cerul gurii. Mişcă linguriţa de trei ori în aer, ca pe o baghetă, şi spuse:

— Bun… Bun… Bun…

— Mă bucur că-ţi place. Să nu-i sufli nicio vorbă soţului meu de ea, am cumpărat-o fără să ştie; şi dacă află, în două zile s-a dus.

Ridică privirea. Intrară în bucătărie Carmelo şi don Marcial:

— Bună ziua.

Schneider se întoarse spre uşă:

— Oh, uite prieteni meu. Eu bucur mult. Ce mai face? Ce mai face*?*

Îi salută pe rând zâmbind, cu scurte înclinări ale capului.

— Ce mai zici, domnule Esnáider? îl întrebă don Marcial. Îţi bei cafeluţa, da? Eşti bine tratat în casa asta după câte văd eu, n-ai de ce să te plângi!

— Oh, nu, nu, deloc, spuse râzând.

Apoi îşi propti degetul arătător în pieptul lui don Marcial şi-i zise împingându-l uşurel:

— Eu ştiu motiv pentru care tu venit aici. Şi, râzând încă o dată, se întoarse spre ceaşca aburindă.

— Eh, ce bine ştii! Dar uitaţi-vă la el ce mulţumit e. Nu te grăbi, bea încet cafeaua, vezi să nu te frigi.

Carmelo zâmbea fără să zică nimic. Faustina spuse:

— A trebuit să veniţi voi, să mi-l deranjaţi cu nenorocitul vostru de joc... Uite, nici nu-i mai tihneşte cafeaua.

Schneider goli ceaşca şi se ridică zicând:

— Motiv este una partid de domino. Eu gata când dumnevoastră doreşte.

Îşi luă pălăria şi se întoarse spre Faustina făcând o reverenţă:

— Doamna Faustita, eu mulţumesc foarte mult pentru cafe.

Făcu un gest ceremonios cu mâna întinsă spre uşă, dându-le întâietate de trecere celorlalţi.

— Dumneata primul, îi spuse don Marcial. Ieşiră toţi trei din bucătărie. Când îi văzu apărând, Coca-Coña ţipă:

— Piesele, hai! Uite deja punctele! Ce mai faci, domnule Esnáider? Eşti gata de luptă?

— Da, gata, îi răspunse.

Marginea mesei de marmură îi ajungea lui Coca-Coña în partea cea mai de sus a pieptului; nu i se vedeau decât umerii şi capul fără gât încrustat în torace. Mâinile îi înotau pe masă amestecând piesele.

— Cele mai mari două numere joacă împreună, spuse.

Intră un tip într-o salopetă albastră plină de pete; avea fruntea asudată. Salută.

— Şi azi? întrebă Lucio.

— Şi azi, domnule Lucio. Nici duminicile n-am răgaz. Chiar acuma am lăsat camionul.

Schneider pică în echipă cu don Marcial.

— Aşază-te acolo, Carmelo, spuse Coca-Coña. Ai să-i vezi astăzi pe ăştia unde-or s-ajungă.

Manolo îşi freca talpa pantofului de ciment. Apoi îi spuse cârciumarului:

— Păi eu cu voia dumneavoastră mă duc dincolo.

— Bine, dragă, faci ce vrei.

După ce Manolo ieşi, Mauricio spuse:

— Ce tip!

— Lasă, că-i porţi pică băiatului. E ceva obişnuit. Nimeni nu-l suportă pe ginere prea uşor. Chiar dacă ar fi mai bun şi decât un sfânt.

— Slăbeşte-mă cu sfântul tău! Tipul e ca o cizmă. Un caraghios fără pereche. Nu pot să-l văd în faţa ochilor, îţi jur, cu mutra aia de ipsos.

— Dar să vezi ce-ai să te mai bucuri, îi spuse şoferul, când o să-ţi facă un nepoţel care-o să-ţi alerge pe-aici.

Mauricio îi turnă un pahar şi spuse:

— Aici? Păi dacă o să iasă ca şi tat-su n-o să prea aibă bunic, biata fiinţă. Vai de el cum o să arate!

— Ai până şi inima înveninată. Să urăşti dinainte un biet copil care încă nici n-a fost proiectat!

Lui don Marcial îi căzu şase-şase.

— Uite-le, spuse aşezând piatra pe masă cu un gest de scârbă, de parcă ar fi pus jos un gândac.

Coca-Coña îşi studia tăbliţa cu piese:

— Ţi se va răspunde imediat.

Schneider aşeza piesele foarte delicat, Coca-Coña însă le trântea cu pocnet de flintă.

— Aşa se joacă tare! ţipă.

— Ce tare? îi reproşă don Marcial. Ai să dărâmi casa cu loviturile astea. N-ar fi tot aia dacă le-ai aşeza şi tu mai uşor?

— Cum o să fie tot aia? O piesă aşezată cum trebuie valorează dublu! V-am distrus moralul şi de asta protestaţi.

Schneider râdea şi îşi aşeza discret piesele pe tăbliţă.

— Iar dumneata nu râde, că acuşi îţi zic pas. La turul următor!

— Asta eu nu crede, răspunse Schneider, rearanjându-şi piesele. Eu nu crede că tu dai afară la mine.

— Păi ai să vezi imediat.

Carmelo se amuza de Coca-Coña şi îl privea, foarte satisfăcut că îl are partener de joc.

La urmă însă, când se închise mâna, Coca-Coña izbucni în ţipete:

— Mama mă-sii! O făcuşi de oaie, amice! La ce naiba ţi-e gândul? Să nu observi tu! Când vezi că ei sunt gata, pune dracului a şaptea, chiar dacă ar fi să le deschizi jocul din nou. De ce ţi-o fi trebuit ţie a şaptea de patru acuma? Numai dacă nu cumva aveai intenţia s-o păstrezi pentru jocul următor… Şi mai ai pretenţia că eşti băiat isteţ. Ieşi! Tămâie! Prostovane!…

— Hei, tu, ajunge, îl întrerupse don Marcial. Îţi cade cam greu când pierzi. De ce-l insulţi pe Carmelo? Eşti la fel cu muierile care întotdeauna profită de faptul că sunt slabe ca să jignească pe toată lumea. În asta stă forţa lor. Aşa şi tu: ai curaj să-l iei peste picior pe Carmelo fiindcă ştii că nu poate să te cârpească pentru că eşti o broască râioasă împuţită, şi cu o jumătate de palmă te-ar desfiinţa.

— O broască, o broască! Amestecă odată piesele alea şi taci din gură, avocatule! Eu sunt o broască râioasă obişnuită, de-acord, dar tu eşti una împăiată, ştii tu.

— Ssst! Până-aici! Ştii doar că nu-mi plac glumele pe tema asta.

— Gata; eu ies, spuse scurt Coca-Coña. La cinci!

Trânti sec o piesă pe masa de marmură.

— Şi ce e cu nunta voastră, Miguel? întrebă Sebastián.

Miguel stătea întins, cu braţul drept peste pleoapele închise. Spuse:

— Nu ştiu. Nu-mi vorbi acuma de nuntă. Azi e zi de odihnă.

— Hai că eşti bine! Nu ştiu ce probleme aveţi voi, dar noi am vrea să putem fi ca logodnica ta şi ca tine.

— Aş! să nu credeţi că e aşa uşor.

— Păi situaţia pe care o ai tu…

— Asta nu înseamnă nimic, Sebas. Sunt mulţi alţi factori de care trebuie să se ţină seamă. Nu trăieşti singur;

şi când într-o casă toţi s-au obişnuit să intre o leafă în plus, le vine foarte greu să se resemneze cu gândul că o vor pierde aşa, dintr-odată. Asta în afară de alte complicaţii, ce să-ţi spun? o adevărată dandana.

— Eu nu vreau să mă amestec în viaţa nimănui, dar, dragă, îţi spun părerea mea. Eu cred că cineva, la un moment dat, are dreptul să se căsătorească indiferent de situaţie. Asta, bineînţeles, dacă nu are responsabilităţi prea mari, de exemplu bolnavi de îngrijit sau ceva de genul ăsta. Dar dacă nu e vorba decât de faptul că ai tăi vor trăi mai la strâmtoare din punct de vedere material, cred că trebuie să te laşi de sentimentalisme şi să tai în carne vie. Că le iei un salariu pe care au contat până acuma, bun, ce poţi să faci? Fiecare are dreptul la viaţă.

Şi-apoi, dacă pleci e o gură mai puţin la masă. De-asta-ţi zic: eu nu ştiu problemele tale, dar aşa, cât îmi respect eu familia, mi-aş vedea de treaba mea şi n-ar avea decât să fluiere. Asta cel puţin e părerea mea, nu, aşa cred eu.

— Zici asta acuma. Dar lucrurile nu sunt atât de simple, Sebastián. Dinafară nimeni nu poate să-şi facă idee de intrigile şi luptele care se dau într-o familie. Chiar când se iubesc. Nenumăratele fleacuri şi vorbe care merg de ici-colo în fiecare zi, când trăieşti într-o familie cu mai mult de patru, cinci persoane. E destul de complicat, să ştii.

— Da, ştim asta. Dar totuşi nu trebuie să ne dăm bătuţi.

— Nu, dom’le, nu; dar preferi să rabzi şi să aştepţi momentul potrivit.

Alicia căscă, lovindu-se cu palma peste gură. Privi spre râu. Apoi îi spuse lui Sebas, clătinând din cap:

— N-asculta ce-ţi spune, Sebastián. Las-o baltă! Importante nu sunt motivele, ăsta sau celălalt. Esenţialul este cât de mult e dispus cineva să lupte. Oamenii sunt întotdeauna gata să se dezvinovăţească pentru ceea ce depinde cel mai mult de ei. Tot ceea ce se spune nu e dictat decât de această dorinţă de dezvinovăţire. Şi explicaţii se găsesc pentru orice.

Sebas îl bătu pe braţ pe Miguel:

— Fereşte că te loveşte! Se trage cu săgeţi, nu-i a glumă. Asta-i din alea care înţeapă. Şi pe urmă să mai spună cineva că femeile cred orice…

Miguel zâmbi strâmb; se uită la prietena lui şi spuse grav:

— Vorbiţi despre lucruri pe care nu le ştiţi. Era mai bine dacă nu deschideai discuţia despre asta. Ţi-am spus doar…

— Tu ai continuat-o, Miguel. Nu-mi reproşa mie acuma. Ţi-am atras de la bun început atenţia că nu vreau să mă bag în viaţa nimănui. Dacă te-a deranjat ceea ce-a spus prietena ta, nu văd de ce te superi pe mine.

— Ascultă, fii atent, întoarce-te. Puţin. Ştii ceva? Pe mine să mă laşi în pace; aţi dat cu bâta-n baltă şi cu asta am terminat.

— Ho, la el! strigă Sebas. Acuma zice că eu am dat cu bâta-n baltă. Nu ţi-e jenă? Mă socoţi vinovat pe mine. Nu poate omul nici să te atingă…

Miguel nu răspunse. Interveni Paula:

— Are dreptate. N-aveai de ce să te bagi să faci ordine în viaţa nimănui. Şi aşa ai destule cu a ta, ca să mai faci pe izbăvitorul cu altcineva. Ţi-au răspuns pentru că sunt băieţi bine crescuţi, dar tu ai fost nedelicat, fără doar şi poate.

— Şi tu? Ce sistem de a băga omul la strâmtoare! Nu înţeleg, îţi jur.

— E foarte clar, îi spuse Miguel. Mai clar nici că ţi s-ar fi putut vorbi. Şi când îţi spune chiar prietena ta, o fi având ea un motiv, Sebastián.

Alicia zise:

— Mare cutră mai eşti, Miguel.

— Nu vorbesc cu tine, Alicia. Tu deja ai vorbit prea mult. Aşa că, gura!

— Bine, Miguel, spuse Sebas, te întreb un lucru: suntem prieteni sau nu? Pentru că, dacă suntem, cum cred eu, nu înţeleg, zău, toată discuţia asta. Să nu ne putem da cu părerea în privinţa problemelor pe care fiecare dintre

noi le avem…

— Nu înţelegi, nu? rosti Miguel. (Făcu o pauză şi respiră pe nas cu un uşor suspin; se propti în coate şi privi în toate părţile, către râu şi către poduri.) Nici eu, Sebas, ca să fiu sincer. Adevărul este că o dată ne-am fript. Asta-i singura chestie. Şi de ceea ce te frământă nu mai vrei s-auzi vorbindu-se. (îşi trecu o mână peste frunte şi căută soarele cu privirea, pe deasupra copacilor.) Complicaţii nu-şi doreşte nimeni. Şi tu ai dreptate, şi ea, şi eu, şi cei de colo, toată lumea. Dar în acelaşi timp, nu are nimeni. De-aia nu ne face plăcere să se deschidă subiectul ăsta. Aşa că, nu te supăra pe mine. Ştii dintotdeauna că…

Zâmbi cu francheţe. Sebas spuse:

— Amice, trânteşti şi tu nişte chestii de laşi omul mască! Iei însă o mutră teribil de serioasă şi de derutantă. Din partea mea, faci ce vrei. Ştii doar mai bine decât mine. Chiar mult mai mult…

Miguel îl întrerupse:

— Termină odată, că începe să miroasă urât. Gata cu poveştile! Hai, scoate ţigările!

— Pe undelor fi umblând ceilalţi? întrebă Paulina.

Sebastián se apropiase de celălalt copac şi îi oferi o ţigară lui Santos. Santos şi Carmen stăteau strânşi unul în altul şi se mângâiau.

— Hei, ce naiba, zise Sebas; doar n-aveţi de gând să vă „încălziţi” acuma, aici în public. Vrei să fumezi?

— Cu mine vorbeşti?

— Ba nu, cu tata.

— Mersi, iubitule. Momentan nu fumez.

— Bine, la revedere şi distracţie plăcută! Sebastián se întoarse din nou lângă ceilalţi.

Alicia îl întrebă:

— Ce-ai vorbit cu ei?

— Nimic; le-am spus că se cam dau în spectacol.

— Dar ce-ai tu cu ei? Lasă oamenii să facă ce le place!

— Şi tu eşti pe drumul cel bun. Nu-ţi face griji, că fac ei oricum ce le place.

— Şi încă cum, spuse Miguel. Dragă, în viaţa mea n-am văzut tipi mai leşinaţi unul după altul ca ăştia.

— Păi aşa-i moda acuma, comentă Paulina.

— Drace, păi dacă nu te destinzi puţin din când în când, replică Miguel, sari de sâmbătă la luni fără să-ţi dai seama că trăieşti.

— Lasă că el se destinde cam prea mult. Într-o bună zi o să cadă la pat.

— Aş! L-au pus la raze iarna trecută şi e sănătos tun, spuse Sebas. Nu i-au găsit nimic, îi puţeau doar picioarele. E de felul lui aşa, se vede treaba că nu se îngraşă niciodată.

— Ceea ce nu înţeleg eu bine, spuse Paulina, este ce fel de viaţă duc, ce gânduri au pentru viitor. Sunt logodiţi de cel puţin câţiva ani, şi mai bine îi omori decât să-i pui să economisească vreo pesetă.

— Păi asta-i nasol, comentă Alicia.

— Exact cum vă spun, zise Sebastián. Ăstuia n-apucă niciodată să i se umfle buzunarul. Ori se duce cu ea la dans, la una din discotecile alea scumpe, ori îi cumpără cadouri, ori, pentru variaţie, vine cu noi prin baruri.

— Perfect… Dacă el apreciază că poate face aşa ceva, bine face. Nimeni nu poate să considere că ăsta-i un defect, spuse Miguel.

— Încetează! Aici fiecare ştim, mai mult sau mai puţin, ce înseamnă să ai numai cincizeci de pesete în portofel. Cât de groaznic te simţi. Dar asta nu înseamnă că nu trebuie să ne gândim totuşi la ziua de mâine, îi replică Sebastián.

— Ziua de mâine!… exclamă Miguel, dându-şi capul pe spate. Şi aşa ne muncim destul creierii cu blestematul ăsta de mâine. Dar azi? Azi nu contează? Să zicem că în ziua în care îţi dai seama că n-ai trăit, dă un camion peste tine şi te face preş în mijlocul străzii. Iar tu ai fost un fraier toată viaţa. Te-ai căznit în zadar. Ar fi trist! Aşa că, la naiba, sunt sătul să tot aud că lumea se gândeşte mereu şi îşi face tot felul de calcule pentru nenorocitul ăla de mâine! Peste o sută de ani toţi o să fim cheli. Asta-i viaţa,

şi trebuie s-o iei ca atare.

Sebastián îl privea gânditor şi spuse:

— Uite, Miguel, în chestia asta nu sunt de acord cu tine. Frumuseţea este tocmai să rişti să faci un lucru fără să ai nici măcar idee de ce se poate întâmpla. Ştim că în felul ăsta e mai periculos. Altfel însă viaţa nu are niciun haz, şi toată lumea o poate trăi la fel.

— Părerea ta. Păi cum, ăsta nu-i curaj să trăieşti viaţa aşa cum este, fără să-i întorci spatele? Nu-i niciun risc aici? Pentru asta îţi trebuie curaj, şi nu pentru ce zici tu.

Trecu un grup cântând. Sebastián nu ştia ce să răspundă.

— Dragă, cum să-ţi spun, risc are viaţa oricum ai privi-o…

— Una peste alta, rezultatul este că nu scapi pe nicăieri. Aşa că e mai bine să nu-ţi baţi capul şi să nu pui lucrurile la inimă.

— Mai mult chiar; trebuie să ai…

Alicia fredona:

— E o mare neghiobie… să iei viaţa în serios…

Paulina şi Alicia izbucniră în râs.

— Femei fără minte! spuse Sebastián, întinse mâna şi o trase pe Paulina spre el:

— Vino lângă mine, vino.

Paulina se desprinse brusc:

— Au, dragă! Nu-mi pune mâinile pe spate că mă doare. M-a ars rău soarele.

Îşi trecu palmele peste umerii goi ca pentru a-şi calma durerea.

— Nu trebuia să fi stat aşa de mult. Acuma nu te văicări. Faceţi excese de parcă v-ar da cineva ceva pentru că vă bronzaţi. Ai să vezi tu la noapte…

— Am obiceiul să dorm pe burtă, aşa că…

— Pe burtă? Trebuie să fii încântătoare când dormi…

Miguel îi cântă lui Sebas la ureche pe un ton mucalit:

— …ca să văd – ca să văd – ca să văd cum eşti când dormi… Haiaiai! continuă Sebastián. Îmi place viaţa romantică, nu te supăra.

O mângâia pe ceafă.

— Cară-te de-aici! Ia mâinile de pe mine! Piei din ochii mei, să nu te mai văd…

Alicia privi neliniştită în jur.

— Ăştia nu mai vin, spuse.

Miguel se uită la ceas. Sebastián îşi rezemă din nou capul pe picioarele Paulinei şi spuse:

— Şi ce grabă avem? Eu aş sta un an tolănit aici!

Îşi căuta poziţia cea mai bună relaxându-şi trupul. Un mărfar trecea spre Madrid. Paulina îşi îndreptă privirea spre pod; se zăreau botişoare de miei printre scândurile câtorva vagoane.

— Bietele animale!… – comentă pentru sine.

*

Picături de vin se prelingeau de pe gâtul Lucitei. Şi cădeau apoi pe pământ.

— Lucita trage şi ea tare azi.

— Da, nu vrea să se lase mai prejos.

Lucita îşi aranjă părul pe spate, scuturându-şi capul.

— Ca să nu mai ziceţi…

— Nu-i aşa, dragă? Trebuie să ducem o viaţă modernă. Întinde-mi şi mie sticla aia, te rog.

Tito spuse:

— Ia-o încet, amice. Nu ne fugăreşte nimeni.

— Pe mine, da.

— Ah, atunci nu mai zic nimic. Ia sticluţa, poftim. Şi cine te fugăreşte, mă rog?

Daniel se uită zâmbind la Tito şi ridică din umeri:

— Viaţa.

Trase o duşcă zdravănă. Tito şi Lucita îl priveau.

— Aici, fiecare cu păsărică lui, spuse Lucita.

— Aşa o fi. În ce mă priveşte, aş mânca un sandviş a-ntâia cu şuncă. L-aş devora ca un tigru.

— Ţi-e foame? Caută, poate mai pescuieşti ceva prin cutiile alga de alimente.

— Aş! Păi crezi că nu m-am uitat? într-a mea, cel

puţin, n-a mai rămas nimic, e oglindă.

— Eu cred că mai am o bucată sau două de pateu cu carne, spuse Lucita. Dă-mi cutia să mă uit.

— Grozav, Lucita. Care-i a ta?

— Aia de colo. Aia, da. Numai că până la ora asta probabil că s-au făcut terci.

— Nu contează. Să vezi ce repede le aranjez eu.

Ridică capacul. Pateurile zăceau pe fundul cutiei, puţin cam sfărâmate. Tito exclamă:

— Drace! Adevăraţi munţi de pateuri. O să mă satur pe cinste.

— Uite că ai avut noroc.

— Şi încă ce noroc. Mersi, comoara mea.

— Pentru nimic, iubitule.

— Aici găseşti de toate, ca într-o băcănie, comentă Daniel.

— Vreţi şi voi puţin?

— Fugi de-aici! Nici să mă pici cu ceară!

— Tu, Daniel, trăieşti cu aer, spuse Lucita. Nu ştiu cum de nu eşti şi mai slab.

— Nici tu nu vrei, Lucita?

— Nu, Tito, mersi.

— Eu îţi mulţumesc ţie.

Băgă degetele în cutie şi duse apoi la gură bucăţi din pateurile sfărâmate.

— Sunt trăsnet! spuse cu gura plină, împroşcând.

— Îţi plac, nu?

— Nu sunt mucegăite, zău.

— Se vede după cum mănânci că nu sunt, adăugă Daniel.

— Dă-mi te rog vinul, că astea cer lichid peste ele.

— Or fi aşa de uscate din cauza căldurii, că nici nu-ţi intră pe gât. Parcă ai mânca pesmeţi. Ce zici, Luci, îl facem să râdă?

— Lasă-l, săracul. Măcar să mănânce în linişte.

Îi dădură sticla. Tito ciugulea din pateuri firimitură după firimitură. Spuse:

— Nici măcar Charlot nu m-ar face acuma să râd.

Daniel se întoarse pe jumătate întins la pământ:

— Dragă, nu suport să te văd mâncând. Azi mâncarea îmi face greaţă. Doar când văd pe cineva mâncând şi mi se întoarce stomacul pe dos, îţi jur.

— Ţi-o fi rău, spuse Luci uitându-se la faţa lui.

— Nu ştiu.

— Nu ţi-e rău, spuse Tito, te asigur. Văd că vinul îţi prieşte al dracului!

— Nici măcar vinul.

— Fugi cu ursul! Parcă nu văd eu…

— Dacă-ţi spun, zău.

— Atunci, dragul meu, nu te înţeleg. Dacă spui că vinul nu-ţi prieşte, cine te pune să bei? Tu ce zici de asta, Lucita? Individul nu-i sănătos la bilă.

Lucita ridică din umeri.

— Nu mă pune nimeni. Îi simt nevoia. Şi dacă nu bem, ce altceva putem face aici?

— Lasă că ai şi poftă, spuse Tito. Eu pe tipul ăsta nu reuşesc să-l înţeleg. Dragă, atunci înseamnă că tu ai venit azi aici ca să te plictiseşti. Nu intri în apă, nu mănânci şi acuma mai vii şi cu minunea asta. Pentru atâta lucru ai fi putut rămâne la Madrid şi era mai simplu.

— O fi având vreun necaz, comentă Lucita zâmbind.

— Corect. Ar putea fi asta. Hai, frumosule, că te-au încolţit. Ia mărturiseşte tu aici la băieţii…

Daniel privea spre frunzişul copacilor, întins pe spate. Roti ochii spre ei:

— Ce? (Zâmbi.) N-am ce să mărturisesc.

— Ba da, cotoiule; nu te fofila. Ia povesteşte-ne ce-ai tu în inimioara aia a ta. Eşti numai între prieteni apropiaţi.

— Asta-i bună! Ce-aţi vrea să vă povestesc?

— Tu bei ca să uiţi.

— Beau pentru că-mi place, pentru că poate m-am sculat într-un anumit fel azi-dimineaţă.

— În ce fel?

— Într-un fel special.

— Taci, nebunule…

— Nu se ştie care-i mai nebun aici.

— Ba se ştie, sigur se ştie.

— Da? Bine, eu, nu-i aşa? Dă vinul ăla încoace!

— Ia-l, frate, poate ţi se face şi mai rău.

— Sau mai bine, asta nu se ştie…

Tito îi dădu dreptate:

— Da, e posibil. Să vedem. Sunt unii care se fac bine.

— Perfect. Sus bebeluşul!

Apucă sticla, o ridică în sus până când fundul acesteia ajunse spre cer şi gâlgâi prelung.

— Şi mai zice că n-are poftă, îi spuse Tito Lucitei, dându-i cu cotul.

Daniel lăsă sticla jos şi îşi trase răsuflarea. Apoi spuse uitându-se la ei, cu faţa toată numai zâmbet:

— Următorul.

— Lucita, e rândul tău. Să vedem cum te porţi.

Fata apucă sticla şi spuse înainte de a începe să bea:

— După asta ori ne facem bine toţi trei, ori ne facem criţă.

Tito şi Daniel o încurajau în timp ce ea bea:

— Aşa, fetiţa! Curaj, nu te lăsa!

Lucita lăsă sticla jos şi le spuse:

— Bun, dar pe urmă voi o să mă duceţi acasă, de-acord?

— Lasă că vedem noi cine pe cine duce…

Cei trei erau acum aşezaţi foarte aproape, cu Lucita în mijloc. Bău şi Tito, iar Daniel zise:

— Mie abia acuma începe să-mi placă.

Îşi apropiară capetele şi se prinseră toţi trei cu mâinile pe la spate. Se priveau şi râdeau. Daniel continuă:

— Dar tu ştii că eşti o fată extraordinară, Luci? Uite, pe cuvânt că până azi eu nu ţi-am remarcat toate calităţile pe care le ai. Eşti cea mai formidabilă din toată şleahta, ca să ştii. Îţi spun exact ceea ce simt. Tu ce zici, Tito? Nu-i aşa că am dreptate? Nu-i aşa că eşti de acord cu mine că Luci le întrece cu mult, nu? cu mult…

Toţi trei se legănau prinşi de mâini, cu capetele apropiate.

— E mai simpatică, continuă Daniel, mai drăguţă…

— Uf, drăguţă, frate! Eu drăguţă? Tu vezi dublu! Dacă-ţi spun eu! Ai halucinaţii, băiete, dacă zici că sunt drăguţă.

— Tu să taci! nu ţi-a cerut nimeni părerea! Am spus drăguţă şi am terminat. Şi-apoi, da, mi-a venit o idee. O să-ţi zicem... stai aşa; o să te numim ăăă... o să te numim... Bun, totuna e. Într-un fel.

Justina o puse jos pe Petrita:

— Lasă-mă acuma, frumoaso, că e rândul meu.

Fetiţa alergă spre masa la care erau părinţii ei. Claudio calcula punctajul în timp ce aduna jetoanele. I le dădu apoi Justinei.

— Hai, campioano, să vedem dacă mai reuşeşti ca adineauri.

Felipe Ocaña îşi privea unghiile. Petrita voia să se aşeze pe acelaşi scaun cu Amadeo.

— Toanto, nu vezi că nu încăpem amândoi?

Petrita apucă mâinile lui Amadeo şi începu să se joace cu ele:

— Lasă mâna moartă, îi spuse.

Sergio tăcea.

— Maşina Singer pe care mi-a lăsat-o tata, Dumnezeu să-l ierte, spuse Nineta, e încă la Barcelona, la soră-mea. Crede că o să-i rămână ei, înţelegi? dar se înşală, îţi spun eu.

— N-ai trimis să i-o ceară?

— I-am spus prin scrisoare de două ori, şi când am fost noi acolo se făcea că plouă. Dar asta nu; uite, asta nu. În septembre, dacă mergem acolo cincisprezece zile, am s-o aduc, să vezi.

— O maşină de cusut, mai ales dacă e Singer. E o comoară la casa omului. Lasă de-o parte orice jenă şi aduţi-o încoace.

— Ah, ai să vezi că aşa am să fac. Să vezi tu dacă în septembre maşina asta n-o să vină la Madrid. E un lucru ca şi făcut.

— Pentru casă şi pentru orice, mai încape îndoială? continuă Petra. La o maşină de cusut nu se renunţă cu una,

cu două. Pot să vină vremuri grele, într-o zi, şi ai acolo ceva ca să poţi scoate câteva pesete, cosind pentru vecini, să te descurci până când ieşi din necaz. Evident. Cu o maşină în casă nu eşti luată chiar prin surprindere, într-o eventuală situaţie dificilă.

Îşi aranjă agrafele în părul răvăşit. Cumnată-sa îi dădu dreptate:

— Păi cum ziceai tu. E ca o maşină de fabricat bani. În aproape doi ani de când o ţine acolo, soră-mea mi-a furat ceva parale, fie şi cosind numai pentru ea.

— Păi de-aia. Nu fi proastă şi smulge-i-o din mână îndată ce poţi. Nimeni să nu profite de ce-i al tău! Gândeşte-te, dragă, cât ai fi putut economisi dacă ai fi făcut şi tu puţină croitorie. Că nici maşinile astea nu sunt veşnice, chiar dacă sunt Singer. Orice lucru se strică, şi cu cât ţi-o înapoiază mai târziu, cu atât ai s-o primeşti într-o stare mai proastă. Gândeşte-te şi la asta.

— Mămico, mă plictisesc, spuse Juanito foindu-se în scaun.

— Duceţi-vă să vă uitaţi la iepuroaică, hai.

— Am văzut-o deja.

Petra nu-l băgă în seamă; era atentă la cumnată-sa.

— E egoistă, ştii? Din cauza asta ne-am avut întotdeauna cam rău. Uite, e mai mică decât mine şi, închipuieşte-ţi, a trebuit să se mărite înaintea mea. Un exemplu numai. Şi câte altele!

Iar ea am început să vorbesc cu Sergio înainte ca ea să-l fi cunoscut pe bărbatu-său.

— Da, fraţii mai mici sunt întotdeauna mai egoişti.

— Şi uite, altceva... (îşi aşează mâna pe genunchii Petrel) dacă fratele nostru Ramonet stă în casa ei de la Barcelona cincisprezece zile, eu trebuie să-l ţin cel puţin o lună.

Petra se uită o clipă la copiii care continuau să se foiască în scaune.

— Te înţeleg, Nineta, spuse suspinând. Uite, a mea e o Sigma care nici)? e departe nu are aceeaşi faimă ca Singer; pentru că oricine spune Singer, spune garanţie.

Dar nu m-a lăsat baltă niciodată până acuma, şi nu pot să-ţi spun câte avantaje îmi aduce. La copiii mei ai să vezi puţine lucruri de îmbrăcăminte care să nu fi fost făcute de mine singură, cu mânuţele astea.

— Da, dar tu eşti pricepută, Petra. Ce nu ştii tu să faci? Coşi, croieşti; pentru tine e un fleac. Eşti o gospodină nemaipomenită, zău!

— Oh, nu mai spune asta, Nineta, nu mă mai ridica atâta în slăvi, zise Petra râzând gâlgâit. Acuma, e adevărat, fără falsă modestie, bineînţeles, dac-ar fi să cos într-o zi pentru cineva străin, să nu crezi că m-aş descurca mai prost ca altele. Uite…

Se întoarse spre Felisita şi o ridică de pe scaun ca să-i arate cumnată-sii:

— Vezi? şi asta. Întoarce-te, fată. Asta, îţi dai seama? E o rochiţă care n-arată rău, zic eu. Un lucru care, deşi nu-i ceva deosebit, poate să-l poarte fata oriunde, fără să-i fie ruşine.

Dar stai odată cuminte, fato! Ei, Nineta, ce părere ai?

— Au, mamă, nu mă răsuci aşa!…

— Taci! Vezi, Nineta? Uite pliurile… De aici am răscroit-o puţin, ca să-i dau forma asta evazată. Vezi? Observi cum e făcut? Şi pliul ăsta de la spate i l-am…

— Nu-mi ridica rochia, mamă! rosti fata încet, privind ruşinată spre grădină.

— Ai să stai cuminte o dată?! Nu vezi că-i arăt mătuşii tale?

Manolo salutase spre masa familiei Ocaña cu un uşor gest din cap. Felisita era roşie toată:

— Lasă-mă, mămiţico, lasă-mă…! o implora gemând încet.

— Trebuie să fie prietenul fetei, spuse Sergio, întorcându-se spre cele două femei.

Se întoarseră amândouă în acelaşi timp ca să privească în grădină. Felisita se văzu eliberată. Manolo se apropiase de Justina.

— El e, sigur, spuse Nineta.

Toţi, în afară de Felipe Ocaña, se uitau la cei doi

tineri.

Chamarís aduna jetoanele. Cei doi măcelari scoaseră tabacherele cu tutun.

Chamarís le şopti:

— Mi se pare c-o să se lase cu scandal, spuse arătând cu sprâncenele spre spatele lui Manolo. Vine furios de parcă ar fi un taur…

Măcelarul înalt zâmbi:

— Ssst, vorbim mai pe urmă de asta.

Manolo îi spuse fetei:

— Nu-mi place deloc ceea ce faci, Justina.

— Ah, nuuu?

— Nu; şi de altfel ştii foarte bine asta.

— Da? Bine. (Ridică din umeri.) Şi altceva?

— Ascultă, uite, nu face pe nebuna că n-am chef de ceartă acuma, cu toţi ăştia de faţă.

— Eeeu? Eu nu fac pe nebuna, tu faci.

— Uite, Justina, ar fi mai bine să te duci să te îmbraci şi vorbim pe urmă.

Chamarís se apropiase:

— Îmi permiteţi un moment? îi spuse lui Manolo cu un zâmbet strâmb, simulând timiditate. Poftim jetoanele, Justina; tu ştii unde-i locul lor.

I le puse în mână.

— Scuzaţi-ne şi la revedere, adăugă retrăgându-se.

— N-aveţi de ce să vă scuzaţi, spuse Manolo în fugă şi continuă cu acreală, pe un ton înfundat. Îţi închipui că eu înghit să te văd jucând broasca aici cu trei bărbaţi, dându-te în spectacol în toată grădina, de faţă cu cei de colo? Spune-mi, crezi că eu am să accept asta?

— Fă ce vrei, dragă.

— Mie să nu-mi răspunzi aşa, auzi? Să nu mă scoţi din sărite acuma…

Aruncă o privire rapidă înapoi, ca să vadă dacă lumea îl privea. Măcelarii şi Chamarís îşi aprindeau ţigările.

— Mai bine ai face să-mi răspunzi altfel, înţelegi?

— Zău? Uf, ce frică mi-e! Şi zici că ai să te superi? Mor de frică, dragă!

Manolo strânse din fălci şi mormăi încet:

— Uite, Justi, iese scandal! Te previn. Nu mă, nu mă...!

O apucă de braţ şi o strângea, înfigându-i degetele în carne.

— Mă auzi?

Justina se întoarse brusc:

— Dă-mi drumul, tâmpitule, că mă doare. Ia mâna de pe mine, pisălogule! Să vedem cine ar trebui să se supere aici.

Se desprinse din mâna lui Manolo şi continuă:

— Umbli cu vorbe şi unelteşti pe la spate cu mama; o perii şi-i spui că nu-ţi place ca eu să-l ajut pe tata la lucru, că nu-i şade bine unei fete să facă aşa ceva, şi alte tâmpenii şi porcării. Cine-ţi închipui tu că eşti? Că dispui de mine cum ai tu chef?

Manolo începu să se înroşească:

— Vorbeşte mai încet, te aude lumea.

Justina îi spuse:

— Ţi-e ruşine, nu? (Trecea jetoanele dintr-o mână în cealaltă, făcându-le să se izbească cu zgomot, plină de încăpăţânare.) Acuma ţi-e ruşine, normal. Dar să ştii că am de gând să fac ce am făcut şi până acum. Nici să nu-ţi închipui că de-aici înainte o să-mi pară rău de ceea ce am considerat dintotdeauna că e bine. Să nici nu visezi aşa ceva, Manolito.

Manolo devenea tot mai nervos; se uită din nou în spate:

— Bine, gata acuma. Rezolvăm pe urmă chestia asta. Acuma fă-mi plăcerea şi îmbracă-te, şi stăm de vorbă după aceea.

— Nu mă îmbrac! Ce-ai crezut tu? Astăzi nu ies. Nu pot să ies. Trebuie să-l ajut pe tata. Ca să ştii. Aştepţi degeaba, că nu mă-mbrac.

— Ah, nu? Deci azi nu ieşi cu mine? Te-ai gândit bine?

— Da.

— Da? Ei bine, mie n-ai să-mi faci figura asta de două ori. Îţi jur. N-o să ai ocazia. Deci nu te îmbraci?

— Cred că ţi-am spus o dată.

— Bine, să nu te căieşti. Asta ai să mi-o plăteşti. Uite, îţi jur pe mama mea, Dumnezeu s-o odihnească, că începând de azi n-ai să mă mai vezi vreodată.

— Gata, nu te mai jura atâta, că-i păcat. N-o amesteca pe mama ta, că ea n-are nicio vină. Jură-te mai puţin şi fă ce vrei. Ce ai chef…

— Bine. Să nu-ţi pară rău pe urmă. Distracţie plăcută!

— Nu-ţi face griji, spuse Justina râzând. Dacă o să-mi pară rău, am să-ţi trimit o ilustrată.

Manolo vru să răspundă, dar se întoarse şi pătrunse în culoar. Justina se uită în urma lui şi dădu din cap. Apoi îşi duse mâna la gură şi începu să-şi muşte degetul arătător, privind gânditoare în pământ. Chamarís şi cei doi măcelari se uitau la ea, fumând. Justina ridică capul şi se apropie de ei:

— Aţi văzut? Nătărău îngâmfat! le spuse. Tâmpitul!

— Ce? întrebă Claudio. V-aţi certat?

— Să nu mai vorbim de asta, pentru Dumnezeu. Pe ăsta nu poate nimeni să-l suporte.

— Cuuum?… Definitiv? întrebă Chamarís făcând cu mâna, în aer, un gest ca de lovitură de topor. Pentru totdeauna?

Justina aprobă din cap:

— Pentru toată viaţa, zise pe un ton zeflemitor.

Măcelarul scund interveni:

— Asta nu trebuie, fată; nu trebuie să spui aşa ceva. Pământul se învârte de multe ori, şi nu poţi fi atât de categorică.

— Păi în ceea ce priveşte problema asta, vă pot asigura.

— Taci, taci; încă mai eşti înfierbântată de ceartă. Lasă să-ţi treacă nervii şi pe urmă mai vorbim. Astea-s lucruri pe care numai noaptea le poţi cântări bine.

— Nici vorbă. Chiar dacă n-ar mai exista niciun alt bărbat pe faţa pământului, vă jur…

— Ţi-e uşor să vorbeşti aşa, zise măcelarul Claudio.

Ştii tu prea bine că dacă nu ţii cu dinadinsul, fată bătrână n-ai s-ajungi. Dar aş vrea eu s-o văd pe alta, care n-are fizicul şi tinereţea ta. Aşa însă se poate, desigur.

— Bine, puse punct Justina, întorcându-se brusc. Eram la egalitate înainte de asta, nu? Haideţi să continuăm!

Săltă jetoanele în palmă şi se duse grăbită spre broască, pentru a continua jocul. Dar Claudio îi spuse zâmbind:

— Nu, dragă, uite, acum nu. Nu vreau să profităm de ocazie. Am câştiga tot timpul, înţelegi? Acuma n-ai fi în stare să nimereşti nici măcar prin fereastra aia. Altă dată, în altă zi…

— De ce? protestă Justi. Din cauza blegului ăluia? Ca ce chestie?

— Hai, nu ne obliga să-ţi demonstrăm asta pe teren, zău. Îţi promit că mâine venim şi jucăm câte partide vrei tu. Pe urmă e şi târziu; mergem şi noi să vedem ce mai fac tatăl tău, domnul Lucio şi compania.

Stinse chiştocul pe pământ cu călcâiul.

— Cum vreţi, atunci. O lăsăm pe altă dată.

Se îndreptară toţi spre uşa culoarului.

— Dar să ştiţi că eu nu sunt nervoasă, pricepeţi?

— Nu, nu eşti. Doar un pic, spuse Claudio râzând. Măi, Justina, avem şi noi ceva ani! (Mişca din cap în sus şi în jos.). Justina, Justina…!

Sergio comenta la masă:

— Se vede că nu i-a făcut deloc plăcere că o găseşte jucând. Asta l-a scos din sărite.

— Aşa-s tinerii.

— Facem aia care se face aşa? îl întrebă Petrita pe fratele ei, apucându-l de încheieturile mâinilor.

— Nu vreau. Lasă-mă… îi răspunse Amadeo.

Se aşeză cu coatele pe masă, cu faţa sprijinită în palme. Se uita plictisit la ceva, printre degetele răsfirate; vedea frunze, umbre, lăstari, puncte de lumină pe sârmele şi pe frunzele de iederă. Felipe Ocaña îşi omora cu palma un căscat prelung. Juanito se lungi peste masă şi întinzând

braţul apucă o furculiţă pe care începu apoi să o balanseze, apăsând-o pe dinţi cu vârful degetului.

— Staţi frumos! le spuse mama lor. Nu vreau să vă văd aşa.

Juanito îşi reluă poziţia încet, obosit parcă. Nineta spuse:

— Le e somn.

Sergio aprinse din nou trabucul. Petrita îl rugă:

— Să-mi dai mie chibritul după aceea, unchiule. Să nu-l stângi, da?

Felipe se uită la fratele său şi îl întrebă:

— Încă n-ai terminat trabucul?

— Îl fumez încet.

— Şi de fiecare dată când îl aprinzi, miroase tot mai urât, spuse Nineta.

Sergio îi dădu chibritul nepoatei lui.

— Ia să vedem dacă ştii să-l ţii. Ai grijă să nu te arzi, auzi?

Chibritul se stinse între degetele celor doi.

— Aprinde altul şi dă-mi-l.

— Gata cu chibriturile, o repezi Petra, Pe urmă faci pipi în pat.

Fetiţa făcu o mutră bosumflată. Bombăni:

— Mă plictisesc…

Începu să se plimbe pe după scaunele celor mari, frecându-şi spatele de frunza de viţă. Felisita privea spre grădină cu ochii ficşi.

— Mamă, acuma ce fac? întrebă Juanito.

— Stai cuminte. Imediat ce coboară puţin soarele ne strângem catrafusele şi ne întoarcem acasă.

Sergio se uita în jos şi netezea pământul cu talpa pantofului.

— Uite, spuse Nineta, n-ar trebui să te gândeşti la întoarcere încă de pe-acuma. Când începi să te gândeşti la asta, deja nu te mai simţi bine.

— Da, dragă, dar oricum va trebui să plecăm…

— Bine, ai dreptate, dar nu te mai gândi la plecare până când nu e momentul.

— Păi dacă mă gândesc cum am petrecut ziua asta, abia aştept să plec, te asigur.

Felipe o prinse brusc pe Petrita care se foia în spatele scaunului lui, şi strigă:

— Tu, fetiţo, ieşi de-acolo! Hei, voi toţi! Amadeo, Juanito! Hai, în stradă toţi, imediat! Fuga! Jucaţi-vă pe-aici! Distraţi-vă! Afară, afară, la joacă! În stradă! Tu, Petri, dă-i un pupic lui tăticu' şi fugi şi tu!

Juanito şi Amadeo săriră foarte mulţumiţi de pe scaunele lor şi ieşiră în fugă cu un ţipăt lung: „Bineee!" Petrita le strigă:

— Aşteptaţi-mă, vin şi eu!

Amadeo se opri în uşa ce dădea spre casă:

— Vino, îi spuse.

Fetiţa ajunse lângă el şi dispărură amândoi, ţinându-se de mână.

— Mi-era milă să-i văd aici, bieţii copii! Să alerge, să zburde. Măcar azi, în singura zi din an când sunt şi ei la ţară.

Petra se uită la soţul ei cu coada ochiului; se întoarse spre Nineta şi zise:

— Asta-i educaţia pe care le-o dă tatăl lor. Doar atâta îi trece lui prin cap. Să le dea drumul liberi, ca să umble creanga pe-aici, ca nişte vagabonzi, fără nicio supraveghere, expuşi la tot felul de pericole. Aşa însă nu-l mai deranjează pe el, înţelegi?

— Nu pricep de ce trebuie să vorbeşti aşa, replică soţul ei. Întotdeauna te gândeşti numai la rău. O fac pentru că pe copii nu poţi să-i ţii ca pe nişte sclavi toată ziua, cum îţi place ţie să faci. Destul că îşi petrec tot anul închişi într-un apartament de bloc. Iar acuma, în singura zi în care se pot bucura de libertate, te încăpăţânezi să-i ţii agăţaţi de fusta ta, ca pe nişte prizonieri.

— Da, domnule. Copiii mici trebuie să fie tot timpul sub supravegherea părinţilor, că de aia îi au. Aşa se obişnuiesc să fie ascultători, şi poate omul să stea liniştit că n-o să păţească nimic rău.

— Dar ce crezi tu că poate să li se întâmple? Cu cât

se obişnuiesc mai mult să fie liberi, cu atât vor învăţa să se descurce mai uşor în viaţă şi să-şi poarte singuri de grijă. Cu felul tău de a proceda nu reuşeşti decât să-i faci să ajungă nişte fricoşi, şi să aibă întotdeauna nevoie de cineva mai mare cane să stea lângă ei.

— Păi exact pentru asta sunt taţii şi mamele, ca să ştie ce responsabilitate au.

— Foarte bine; dar când or să aibă douăzeci de ani, şi o să constataţi că nu sunt în stare să facă niciun pas singuri, atunci cum o să fie?

— Ce, aveţi de gând să vă certaţi iar? interveni Sergio.

— Nu, Sergio, adevărul este că nu-i pasă deloc de copii… Spune şi tu…

— Dragă, zise Sergio, eu cred că într-o jumătate de oră n-or să păţească nimic dacă se joacă pe-aici. În plus, la ţară nu există maşini sau alte pericole de genul ăsta. Ai văzut doar ce cuminţi şi ascultători au fost toată ziua.

— Bine, fie cum ziceţi voi. Din partea mea, eu am zis ce-am avut de zis. Dacă tatăl lor se încăpăţânează să le dea o educaţie proastă, vina n-o să fie a mea. Treaba lui. Şi bine că au plecat dezbrăcaţi, că altfel aţi fi văzut cum ar fi arătat hainele lor la întoarcere. Acuma mie… (Făcu un gest de lehamite cu mâna.)

— Uită-te la asta, spuse Felipe punându-şi mâna pe capul Felisitei. A fost la mare înălţime azi. A stat lipită de fusta maică-sii absolut toată ziua! Vai de duminica asta a ta! Păi dacă ei îi place să se plictisească, n-ai ce să-i faci.

Felisita tăcea sub mâna tatălui ei care continuă:

— Mare bleagă e…

— Asta mai lipsea acuma, să te legi de fată. Numai asta lipsea. Nu-l băga în seamă, mamă. Vino încoace la mine.

O trase lângă ea, dar Felisita începuse deja să se smiorcăie ascunzând lacrimi mari şi tăcute în braţul gras şi gol al mamei ei. Apoi îşi dezlipi faţa brusc, cu o mişcare violentă, de viperă, şi îi strigă plângând tatălui ei, într-un acces de furie:

— Eu nu ţi-am făcut nimic, înţelegi? Nu ţi-am făcut nimic! Dacă sunt proastă, cu-atât mai bine! Sunt proastă şi e mai bine aşa! Aşa să ştii! mai bine…!

Se întoarse şi se lipi din nou de braţul matern, zguduită de plâns.

— Vezi? spuse Petra cu ură. Vezi cum a trebuit tu să…?

Felipe nu spuse nimic. Apoi se ridică:

— Mă duc puţin la Mauricio.

Trecu prin bucătărie. Se opri. Îşi sprijini mâinile de tocul uşii. Înăuntru erau fiica şi soţul lui Mauricio. Zise:

— Mă duc dincolo, să stau puţin cu Mauricio şi să aud ce noutăţi mai are să-mi povestească.

— Foarte bine. Azi a fost ocupat cu muşterii, altfel ar fi petrecut toată după-masa cu voi în grădină.

— Da, păi de-aia mă duc. Că dacă muntele nu vine la Mahomed, se duce Mahomed la munte. Gata, mă duc.

*

Manolo plecase fără să se oprească în local, abia salutând în trecere.

— Uite-l… spuse Lucio.

Mauricio dădu din umeri:

— Se vede că s-a lăsat cu tunete şi fulgere, spuse zâmbind.

Intrară apoi Chamarís şi cei doi măcelari, şi Mauricio îi întrebă:

— Ce? A fost spectacol?

— Spectacol? De ce?

— Păi cu prietenul fetei mele, dragă.

Măcelarul înalt lăsă capul într-o parte:

— Ah, aşa repede vrei să afli? Se pare că a fost ceva. A plecat?

— Ca din puşcă.

— N-a fost nimic deosebit.

— Voi aţi auzit ceva?

— Nu, nimic. A fost o discuţie discretă, pe înfundate.

Am văzut faţa băiatului, e adevărat, şi asta mi-a fost de-ajuns.

— Bine, spuse Mauricio; dar, pe scurt, ce-a fost?

— Dragă, toate vrei să le ştii; nu poate omul să o scoată la capăt cu tine, protestă măcelarul înalt, râzând. Da, l-a trimis la plimbare, după cum ne-a spus chiar ea. Satisfăcut?

— Bine i-a făcut boului! Cu ce vă servesc?

Claudio îi făcea semn cu cotul celuilalt măcelar, şi îi zise, arătând spre Mauricio:

— Uită-te la el cum se bucură! În loc să fie amărât că fiică-sa s-a certat cu prietenul ei…

— Întotdeauna a fost împotriva lui, spuse Chamarís. Nu-l înghite şi basta. Să vedem care candidat o să-i fie pe plac.

— Oricare candidat, spuse Mauricio. Oricine, numai să nu fie individul ăsta, că văd negru în faţa ochilor de câte ori îmi apare în cale. Păi şi profesia pe care o practică…

— Dar ce profesie are? întrebă şoferul.

— Ce profesie? Nici nu pot să vă spun de ruşine ce-mi este: vânzător de nasturi! E reprezentantul unei fabrici de nasturi din plastic. Mai ziceţi ceva!

Râdeau toţi.

— Da, râdeţi, aveţi şi de ce!

— Hai, toarnă vin. Ce furios e, spuse Claudio. Îţi cam amărăşte viaţa tipul!

— Lasă, să nu crezi că…! continuă Mauricio în timp ce umplea paharele. Auzi, comis-voiajor de nasturi! Apare individul într-o după-masă cu mostrele sub braţ. Făcea să le vezi; un cartonaş, ceva cam ca poza aia de colo, şi cu toţi năstureii prinşi pe el, de toate formele şi mărimile, încât aveai ce alege, zău că aveai! Chestia cea mai ridicolă din lume! Mi-ar crăpa obrazul dacă fiică-mea s-ar căsători cu un asemenea individ. Păi să meargă un bărbat cu drăcia aia pe stradă… Dumnezeule, şi cu atâtea profesii câte există azi, bune sau rele. A trebuit să mi se-ntâmple tocmai mie asta. Să nu-ţi vină să crezi…!

Râdeau în hohote.

— Se pare că lumea e bine dispusă, îi întrerupse Felipe Ocaña intrând.

— Salut, Ocaña, ce s-a întâmplat?

Deschiseră puţin cercul pentru a-i face loc lângă tejghea.

— Staţi aşa, că staţi bine. Nu vă deranjaţi…

— Veniţi mai aproape să bem ceva, spuse Lucio.

— Mulţumesc.

Tăcură un moment, după care Lucio redeschise conversaţia:

— Fumaţi? întrebă, oferind tabachera.

— Ce-i? zise Mauricio. Te-ai şi plictisit de familie?

— Da. Cred că asta e.

— Bine, uite, ţi-i prezint pe domnii. E tot ce avem mai de soi prin partea locului, înţelegi?

Ocaña zâmbea jenat.

— Încântat de cunoştinţă.

— Ne pare bine.

Nu ştiau dacă să-şi dea mâinile. Şoferul de camion întrebă:

— Aţi venit să vă petreceţi duminica la ţară, nu-i aşa? Să scăpaţi de zăpuşeala din Madrid.

— Aveţi dreptate.

— E simplu, continuă şoferul. Cu maşinuţa asta vă puteţi deplasa oriunde, fără ca distracţia să vă coste prea mult.

— Da, aşa e.

— Ce bine trebuie să tragă, în ciuda faptului că e aşa de veche; vreau să zic marca asta, pe care o aveţi dumneavoastră.

— E adevărat, nu mă pot plânge. Nu pot să-i cer mai mult, după doisprezece ani de când e numai a mea.

— Vedeţi? Diferenţa faţă de Chevroletul din zilele noastre! Unde o s-ajungem?

— Păi, uitaţi, maşinile astea sunt aproape toate retrase din circulaţie, iar din modelul următor, cel puţin jumătate. Din tipul pe care-l am eu, după cum vedeţi, mai suntem câţiva care circulăm. Deşi acuma ne cam aruncă

afară cu maşinile astea noi…

Se îndepărtară de ceilalţi. Mauricio îi întrerupse:

— Tu ce bei?

— Ştiu eu…? Coniac. Auzi, pune-i şi domnului.

— Nu, mulţumesc. Eu am vin.

— Nu vreţi un păhărel? Ei, haideţi!

— Vă mulţumesc, nu. Şi-apoi să ştiţi că băuturile tari nu-mi prea fac bine. Aşa, spuneaţi de astea noi; adevărul este că acuma se fabrică mult, dar calitatea e din ce în ce mai proastă. Cu mult mai proastă ca înainte, nu-i aşa? Foarte frumoase, e drept, au linie, mici fleacuri de efect, aparatură de bord interesantă; cu alte cuvinte, sunt arătoase. Dar nimic mai mult. Ca rezistenţă, în schimb, ca durată de funcţionare, lucruri care la urma urmelor contează cel mai mult, zero. Zero barat. Să recunoaştem: ceea ce se fabrică azi nu sunt decât nişte porcării.

— Da, dar ce poţi să faci? Asta-i criteriul industriei din zilele noastre. Pe fabricanţi îi interesează ca ceea ce scot să aibă o durată de folosinţă cât mai redusă; ca modelele care apar să nu mai fie bune după un timp ies, mă-nţelegeţi? Şi în felul ăsta ei să vândă tot mai mult. Lucru uşor explicabil.

Chamarís şi cei doi măcelari se retrăseseră lângă Lucio, lăsându-l pe Ocaña cu şoferul.

— Şi câinele unde-i? întrebă Chamarís.

— A ieşit adineauri afară cu copiii. Cu puştii domnului de colo.

— Când vede copii, parcă înnebuneşte. Nu te mai poţi înţelege cu el.

— S-o fi plictisind cu tine. Să treacă perioada de interdicţie, şi scoate-l din nou la vânătoare…

Se auzea zgomotul pe care-l făceau piesele de domino pe marmura meselor. Şoferul dădea aprobator din cap la vorbele lui Ocaña, apoi comentă:

— Până când o să vină ziua în care îşi cumpără omul o maşină nou-nouţă, îi dă drumul şi merge, să spunem, până la intersecţia Puerta de Hierro. O plimbărică scurtă. Dus, întors şi zvrrr! la gunoi cu ea. După-amiaza, înapoi la

magazin, după alta. Sau alt exemplu: trebuie să te duci să pui la poştă o scrisoare recomandată. Îţi iei maşina şi pleci. La întoarcere, la fel, la gunoi cu ea! Şi uite aşa; un serviciu doar, şi după aia o arunci. Nu? Ca pe un şerveţel de hârtie. În ritmul în care mergem, soarta asta aşteaptă şi maşinile…

— Da, da, şi nu m-ar mira. Aşa e. În schimb asta a mea, scârţâie din toate balamalele, şi nu poţi cu niciun chip s-o faci să tacă, aşa de uzate sunt toate piesele în ea; şi totuşi, uite-o aici, merge. În ciuda sutelor de mii de kilometri pe care i-a parcurs.

Alguazilul puse o piesă şi îi privea zâmbind pe ceilalţi care pasară jocul succesiv. Îi veni din nou rândul.

— Uite la el ce figură! protestă don Marcial. Cacealmistule… Dacă o ai, pune-o şi nu ne mai ţine atâta să pierdem timpul!

Coca-Coña se amuza:

— Nimic, Carmelo. Aşa! Să turbeze!

— Nu e frumos, spuse Schneider. Nu bateţi joc de adverzar. Lucru urât asta. Forte urât când jucam. Să nu mai face.

— N-am vrut să supăr pe nimeni, domnule Schneider…

— Nu supărat. Eu vreau numai să jucam serios.

— Nimic! Nu-i băga în seamă. Dă-i înainte!

— Bun, dumneata Herr Coca ai fi supărat pentru asta. Nu ar place acest glumă împotriva dumneata.

— Te-a deranjat? Păi e doar o glumă nevinovată. Carmelo nu e în stare să facă nici cel mai mic rău cuiva. E mai bun ca pâinea caldă.

Don Marcial legăna piesele din mână.

— Eu ştiu, eu ştiu, interveni blând Schneider. Carmelo bun ca pâine, eu ştiu. Dar nu trebuie să bată joc de adverzar.

— Bine. Dumneata ieşi din joc, îl întrerupse don Marcial, zâmbind.

Sosiră doi bărbaţi. Unul dintre ei spuse din prag:

— Aveţi grijă la puştii ăia de-afară că au luat

căruciorul. (Arătă spre Coca-Coña.) Au să-şi rupă gâtul alergând cu el prin şanţurile astea. Iar dacă nu mergeţi repede, îl fac zob, vă asigur.

Toţi îşi întoarseră privirile spre cel care vorbea. Era chior.

— Păi ăştia sunt ai tăi, Ocaña, spuse Mauricio. Du-te şi vezi.

Ocaña îşi aminti brusc:

— Ai dreptate! Ei sunt, sigur. Pe unde spuneaţi că i-aţi văzut?

Chiorul îi arătă din uşă:

— Acolo, pe câmp, vedeţi? Pe-acolo au trecut adineauri; îl împingeau cu toată viteza, şi o fetiţă era urcată în el.

— Dumnezeule! spuse Ocaña. Au s-o nenorocească, biata fată!…

Ieşi în fugă în căutarea copiilor.

— Colo, colo, după dâmbuleţul ăla! continua chiorul să-l dirijeze din prag.

Cei doi măcelari, Mauricio şi Chamarís, ieşiseră în uşă. Şoferul întrebă:

— Deci puştii ăia care au trecut pe-aici acum câtva timp erau ai taximetristului?

Mauricio încuviinţă din cap, fără a înceta să privească afară. Ocaña dispăruse dincolo de o ridicătură, în plin câmp.

— Cel puţin, spuse Coca-Coña înăuntru, bine că s-a găsit cineva care să se distreze cu scula aia nenorocită.

Căruciorul pe rotile se înfundase într-un şanţ, lângă uşa unui vechi refugiu, în care acum locuia cineva.

— Amadeo!

Cei trei copii se întoarseră speriaţi auzind vocea tatălui lor.

— Aţi înnebunit? Căpiaţilor! le zise gâfâind.

Petrita se dădu jos din cărucior. Fraţii ei aşteptau nemişcaţi. Felipe ajunse lângă ei.

— Asta-i deci tot ce v-a trecut vouă prin cap să faceţi? Bandiţilor, piraţilor!

Privi într-o parte unde se mişca ceva. De după draperia ce acoperea intrarea în refugiu ieşise o femeie îmbrăcată în negru; îi privi în tăcere, cu braţele încrucişate.

— Bună ziua, o salută Ocaña.

Nu-i răspunse.

— Ruşine! continuă Felipe către copii. Nu ştiaţi că astea sunt picioarele unui sărman nenorocit care nu poate să meargă? Ar trebui să învăţaţi să respectaţi lucrurile! Tu eşti deja măricel, Amadeo, şi ar fi normal să ştii ce nu e bine să faci. Cât pe-aci s-o răsturnaţi pe surioara voastră! Ce-a putut să vă treacă prin cap! Hai, veniţi şi ajutaţi-mă să scot ăsta de-aici.

Se mişcară repede. Ocaña împingea căruciorul din spate şi cei doi băieţi îl ajutau la roţi. Trecură prin faţa refugiului; femeia nu se mişcase şi îi privea fix.

— Copii… îi spuse Ocaña. Nu poate omul să-i lase nicio clipă fără supraveghere.

Femeia abia dacă mişcă din cap. Urcară uşoara denivelare şi dădură din nou cu ochii de casa lui Mauricio.

— Uite în ce situaţie m-aţi pus cu omul acela. Ce-i spun eu acuma? Vedeţi ce-aţi făcut? Gata, vă duceţi în grădină, la mama voastră, şi nu vă mişcaţi de-acolo până când o fi să plecăm. Aţi înţeles?

— Da, tăticule, răspunse Amadeo.

Ocaña reflectă câteva clipe:

— Sau nu, uite, staţi pe-aici, dacă vreţi. Dar să nu cumva să mai faceţi vreo boacănă, aţi auzit?

— Da, tăticule. N-o să mai facem nimic.

— Ce copii neastâmpăraţi! zise Mauricio. Ca să vezi ce le trece prin cap!

— N-au minte nici cât o găină, îi răspunse Ocaña, dând lângă perete căruciorul pe rotile.

— Vârsta, spuse măcelarul înalt. N-au făcut-o din răutate.

— Păi cel mai mare dintre ei ar fi trebuit să ştie că n-are voie să facă aşa ceva.

Ocaña îşi ştergea sudoarea cu batista. De cum intră

înăuntru, copiii dădură un chiot şi o rupseră la fugă spre spatele casei. Ocaña se apropie de masa lui Coca-Coña.

— Vă rog să-i iertaţi. Sincer îmi pare rău… Dar ştiţi cum sunt copiii. Scuzaţi-i…

Coca-Coña ridică capul.

— Eu? Se vede că nu mă cunoaşteţi! Din partea mea pot să se plimbe toată ziua cu el, că şi aşa tot stă degeaba. Chiar adineaori ziceam că e bine dacă drăcovenia asta îi poate produce bucurie cuiva, încetând, cel puţin pentru câteva clipe, de a m-au fi un lucru atât de urât şi de detestabil, ca atunci când este folosit de subsemnatul. Aşa că nu vă faceţi probleme şi nu vă scuzaţi, pentru că nu e cazul.

— Aveţi un suflet foarte bun dacă spuneţi asta, şi vă sunt recunoscător.

— Lăsaţi! Eu ar trebui să fiu recunoscător copiilor dumneavoastră, deşi vă miră poate, că s-au plimbat cu blestemăţia aia şi s-au amuzat. Când s-ar mai fi văzut aşa ceva? Bun; de patru ori!

Trânti cu zgomot piesa pe marmura mesei. Ocaña continuă:

— Îmi permiteţi să vă ofer un pahar. Şi camarazilor dumneavoastră…

— Domnule, asta da, exclamă Coca-Coña, ridicându-şi din nou privirea de la masa de joc. Puteţi să ne oferiţi chiar şi mai multe, nu vă refuzăm.

Ocaña zâmbi.

— Aici cine nu se consolează este pentru că nu vrea, spuse chiorul.

Coca-Coña se întoarse ca să-i strige:

— Ce spui tu, alcarrenule, hoţ de găini ce eşti? Cu ochiul ăla al tău ca un ou la capac!

— Gata, uite-l, iar se ia de oameni, spuse don Marcial. Fii atent, omule, fii atent la joc, că după aia pierdeţi şi iar te înfurii pe bietul Carmelo.

În momentul acela intrară cinci madrileni, trei băieţi şi două fete. Vorbiră ceva cu Mauricio, apoi plecară spre grădină.

— Am spus, şi repet, că cel care nu se consolează înseamnă că nu vrea să se consoleze, şi când spun asta am motive serioase, îi replică chiorul.

— Păi în ce te priveşte, dacă n-ai fi scutit să-l închizi când tragi cu puşca la vânătoare, răspunse Coca-Coña, nu ştiu ce altă consolare ai avea cu ochiul ăsta fiert, afară doar dacă ai putea să ţi-l scoţi, şi atunci măcar ţi-ar servi să joci zaruri cu el.

Alcarrenul râse:

— A dracului limbă mai ai! Legea compensaţiei! Pe cât de greu ţi se mişcă picioarele, pe-atât de iute îţi aleargă limba. Cum spuneam: când îţi lipseşte ceva într-o parte, se compensează în cealaltă. Aşa e la noi, la infirmii ca tine şi ca mine. Ni se dezvoltă părţile pe care le-ai bănui cel mai puţin. Vrei să-ţi zic ce-mi creşte mie?

— Nu-i nevoie să spui, răspunse Coca-Coña. Întotdeauna o iei razna şi spui porcării. Aşa sunteţi voi ăştia din Alcarria!

Coca-Coña se întoarse din nou la joc.

— Da, domnule, din Alcarria, spuse cel mai scund care intrase odată cu chiorul şi care avea o desagă de cioban; din Alcarria ni se trag toate relele. De acolo coboară lupii şi vulpile care ne omoară animalele.

— Tu te bagi? îl apostrofă alcarrenul. Mai bine ai face să te razi duminica şi după aia să vii să stai de vorbă cu oamenii.

Se adresă lui Chamarís şi celor doi măcelari:

— Da, normal că cel care nu se consolează este pentru că nu vrea. Ştiţi ce mi s-a spus mie când mi-am pierdut ochiul ăsta, la vârsta de optsprezece ani?

— Vreo prostie, spuse Claudio. S-auzim…

— Vine unul la mine, de-acolo din sat, la vreo două sau trei luni de la data întâmplării…

pentru că a fost cu o cutie de capse, ştiţi? din alea în toată regula, care au un detonator, acuma nu se mai găseşte aşa ceva. Şi cum vă spuneam, vine tipul cu o faţă de bou şi-mi zice: „Nu te necăji, că aşa scapi de armată”. L-am băgat în mă-sa. Nu vă mai spun cât de greu mi-a

căzut. Pe urmă însă, uite-aşa, a trecut timpul şi în sfârşit a venit ziua în care m-au chemat la încorporare. Şi ce să vezi? Mă bucuram teribil de mult că rămâneam acăsică în vreme ce restul plecau să-şi facă armata. Ce ziceţi de asta?

— Păi sigur. Orice lucru are avantajele şi dezavantajele lui.

— De-aia zic eu că cel care nu se consolează, este pentru că nu vrea. Până şi de nenorociri se poate profita. Din punct de vedere al frumuseţii, şi aşa n-aveam ce pierde: totuna e dacă eşti urât şi chior, sau urât şi simplu. Aşa că nu-i decât o chestie de optică. Eu, spre exemplu, pot să spun că văd cu un ochi aproape mai bine decât cu doi. Să nu credeţi că spun tâmpenii. Adevărul e că atunci când ai un singur ochi, şi pentru că ştii că nu-l ai decât pe acela, ai grijă să-l ţii bine deschis, de seara până dimineaţa şi de dimineaţa până seara, de ajunge bietul de el să ştie până şi latină. (îşi duse degetul arătător sub pupila ochiului sănătos.) Aşa că numai cu unul, ajunge omul să vadă multe lucruri care nu se văd cu doi ochi.

Ocaña începu din nou discuţia cu şoferul:

— Din astea pe care le-au adus acuma, cele mai bune sunt Peugeot. În ciuda faptului că sunt cam scunde şi intri greu în ele.

*

Soarele cobora. De mărimea unei tăvi de cafea, doar vreo şase, şapte metri îl mai separau de orizont. Dealurile de la Paracuellos căpătau culoarea roşie pe partea dinspre apus. Reliefuri înalte, tăiate deasupra râului în ramblee bruşte formau defileuri, terase, şei, adâncituri, grămezi şi ridicături albicioase dispuse aiurea, fără ordine geologică. Păreau grămezi imense de moloz sau lucrări şi săpături făcute de sapele şi lopeţile unor uriaşi. Sub soarele intens al după-amiezii care le profilau mai puternic, nu păreau că se supun legilor inerte ale pământului, ci capriciilor de demult ale unor giganţi.

— Acolo e Paracuellos, nu, Fernando?

— Da, Paracuellos de Jarama. Unde-i turnul ăla care se vede. Hai, nu te opri!

— Tu ai fost acolo?

— La Paracuellos? Nu, fetiţa. Ce era să caut acolo?

— Ştiu eu? Mie, de exemplu, mi-ar plăcea în clipa asta să stau pe marginea râpei ăleia. Trebuie să se vadă frumos de-acolo.

Îşi reluară mersul.

— Ah, tu da, ştiu, Mely. Tu întotdeauna ai fost o visătoare.

Se auzi din nou muzica şi zgomotul dinspre bufete. Umbrele lui Fernando şi Mely se alergau acuma foarte lungi, perpendiculare pe râu. Terasele ticsite de lume ale bufetelor intraseră deja complet în umbră, şi oamenii se agitau în răcoarea pe care o oferea vegetaţia şi apa din apropiere. Se auzea zgomotul pe care apa îl făcea căzând de la înălţimea stăvilarului. Mely şi Fernando trecură din nou prin faţa meselor, mergând chiar pe suprafaţa de ciment a digului. Ea privi vârtejurile şi opintirea curentului, în locul în care tot debitul se vedea forţat să se îngrămădească, violenţa crescândă a apei în îngustimea porţii de evacuare.

— Dacă aş cădea acolo…?

— Te-ai curăţa.

— Ce groaznic e, dragă! spuse Mely cu umerii cutremuraţi de fior.

Traversară din nou apa pe podeţul de scânduri şi înaintară în pădurice până la locul unde se aflau ceilalţi.

— De ce aţi întârziat atâta? îi întrebă Alicia când sosiră. Ştiţi cât e ceasul?

— Păi n-o fi târziu.

— Şapte trecute, ca să vezi!

Miguel se ridică în picioare:

— Exact ora pentru a ne strânge catrafusele şi a merge sus.

— Poate nu ştiţi că am avut chiar şi o aventură?

— Ce vi s-a întâmplat?

— Ne-au oprit doi jandarmi ceva mai departe, încolo,

povestea Mely. După mintea lor, n-are omul voie să meargă după cum îi place. Cică să-mi pun ceva pe umeri, cretinii naibii!

— Zău? Hai că are haz! Păi aici nu-i acelaşi lucru?

— Se vede treaba că nu.

— Le place să se lege de oameni ca să le strice buna dispoziţie.

— Asta o fi, spuse Alicia. Bine, acuma, hai. Îmbrăcarea! Tu, Paulina, scoală-te.

— N-am niciun chef să mă mişc de-aici. Tu aş mai rămâne.

— Ce-ţi veni acuma? Hai, dragă, că trebuie să ne întâlnim cu ceilalţi. Ai să vezi ce minunat o să ne distrăm.

— Nu ştiu ce să fac.

— Decide-te odată într-un fel.

— Mai stăm, se hotărî Sebastián.

Alicia spuse:

— Ce păcat, dragă! Fiecare vrea altceva!

— Eu aş fi mers bucuros, dacă ar fi fost să dansez la Torrejón.

— Iarăşi? zise Mely. Ce figură! Când îţi intră un lucru în cap nu ţi-l scoate nici dracu'.

— Şi ceilalţi, ce fac?

Miguel se apropie de grupul lui Tito în care toată lumea cânta.

— Ce faceţi, veniţi sus?

— Ce-ai întrebat? N-am auzit, răspunse Daniel în timp ce Lucita râdea.

— Ia mai lăsaţi bancurile, că se face târziu. Hotărâţi-vă odată.

— Ce să hotărâm?

— Bine, ia să vedem dacă mai ştiţi şi altceva decât să trăncăniţi. Terminaţi cu glumele şi spuneţi dacă veniţi.

— Dragă, depinde unde…

— Eh, se vede că pe voi nu trebuie să contăm. N-am chef să pierd vremea. Treaba voastră ce faceţi.

Miguel se întoarse şi se îndreptă spre ceilalţi. Carmen şi Santos se ridicaseră deja de jos. Fata se întinse,

cu braţele înainte şi faţa în sus. Coborî apoi capul.

— De ce te uiţi aşa la mine?

Santos era în faţa ei, sprijinit de un copac. Se lipi de el şi îşi frecă obrajii de faţa lui.

— Iubitul meu, îi spuse.

— Vii să ne îmbrăcăm, Carmela?

— Da, frumoaso, imediat. Să-mi iau numai lucrurile.

Se aplecă să le adune. Santos stătea în continuare sprijinit de copac.

— Auzi, Carmen…

— Spune, iubirea mea. (îl privi.)

— Tu ai chef tare să urci?

— Tu? Nu ştiu de fapt. De ce?

— Aşa; mă gândeam că poate eşti obosită. Alicia trecu din nou.

— Hai, dacă vii.

Ţinea deja îmbrăcămintea pe braţ şi în mână ducea nişte sandale verzi.

— Gata.

— Îmbracă-te şi tu, spuse Alicia. De ce stai proţăpit acolo? Ce aştepţi?

— Mă duc, mă duc…

Miguel începuse să se îmbrace. Santos se desprinse de lângă copac. Mely plecă împreună cu Alicia şi Carmen. Trecură pe lângă grupul lui Daniel.

— Uite-i şi pe cei trei crai de la răsărit, spuse Alicia. Mely nu-i privi. Carmen zise:

— Ce zi splendidă, fetelor! O după-amiază de duminică minunată!

— Da? spuse Mely. Aşa o fi, dacă zici tu.

Sebastián îşi sprijinea capul pe picioarele Paulinei. Ea privea cărămida podului inundată de soare şi umbra pe care o făceau bolţile acestuia în apa pământie a râului.

— Mâine, luni, din nou, spuse Sebas. O să avem mare bătaie de cap săptămâna asta…

— La garaj?

— Păi unde altundeva?

Fernando trecuse pe lângă ei şi se duse să clătească

ceva în apă.

— În fiecare zi tot mai mult de lucru. Mi-e o silă...! Patronul e foarte mulţumit de noi, iar noi ne spetim muncind.

— Nu te mai gândi.

— Cum adică să nu mă gândesc?

— Nu te mai gândi la asta acuma.

— Când nu dorm, mi-e imposibil să nu mă gândesc la ceva. Nimeni nu poate să nu se gândească în fiecare clipă la ceva anume.

— Păi culcă-te atunci.

Îi acoperi ochii cu mâinile.

— Ia-ţi mâinile! Ca să dorm nu trebuia să vin în excursie.

— Atunci ce vrei?

Fernando se întorcea storcându-şi slipul.

— Să n-am atâta de lucru. Să nu-mi stric duminica cu gândul la restul zilelor săptămânii.

— Ce faceţi? întrebă Fernando. Măi, leneş mai eşti! Adori orizontala. Ce bine de voi că nu trebuie decât să urcaţi, să trageţi de acceleraţie şi în doi timpi şi trei mişcări sunteţi în Madrid.

— Cine-i domn, e domn.

Carmen se îmbrăca lângă tufişurile de pe mal, în timp ce Mely şi Alicia îi ţineau paravan cu halatul.

— Sunt ca un rac, spuse privindu-şi umerii. Treptat trupul gol dispărea în haine. Îşi coborî pe sub bluză bretelele de la costumul de baie.

— Acuşi sunt gata, scumpelor. Nu vă uitaţi, spuse râzând.

— Mare bleagă eşti, zise Mely. Te-oi fi crezând vreo Şeherezadă!

Carmen îşi puse bluza şi îşi încheie fusta. Lăsă apoi să-i cadă chilotul de la costumul de baie şi îşi scoase picioarele afară. Se auzi vocea lui Fernando, care le cerea să se grăbească.

— Mai repede! Aia sunt deja gata!

În timp ce se îmbrăca Alicia, se auzi un zgomot în

tufiş. Fata se sperie. Cineva arunca pământ de pe malul înalt.

— Câtă nesimţire! spuse Mely privind în sus.

Zări două capete care se retraseră repede. Carmen spuse:

— Golani.

— N-au haz.

Zgomotul pământului care cădea pe frunzele tufişului se auzi din nou mai puternic. Se uită şi Alicia în sus.

— Are un obraz de toval, individul. Ce enervanţi sunt!

— Mulţi tâmpiţi mai sunt pe lumea asta, spuse Mely. Ai terminat?

— Sunt gata.

Ceilalţi începură să le strige din nou.

— Asta-i! Parcă ne-ar fugări turcii.

Se alăturară celorlalţi.

— Aţi luat totul? întrebă Miguel.

— Nu-ţi face griji, hai.

Miguel se întoarse spre Paulina şi Sebastián.

— Încercaţi să fiţi sus înainte de zece. Dacă nu, oricum vă lăsăm acolo toate bagajele şi cutiile de mâncare, ca că le duceţi în ataş. De-acord?

— Da, băieţi; o să urcăm înainte ca să plecaţi, fiţi liniştiţi.

— Atunci, la revedere.

— Distracţie plăcută.

Daniel, Tito şi Lucita stăteau grupaţi. Îi auziră râzând.

— Sfânta treime!

— Rămâneţi aici, le spuse Miguel. Eu nu vreau nimic de la voi, dar noi la zece ne cărăm; aşa că vedeţi ce faceţi.

Tito înălţă capul şi le făcu semn cu mâna să plece.

— Valea, plecaţi odată, nu ne purtaţi de grijă! Noi suntem independenţi.

— Suntem liberi ca păsările cerului, îl auziră în urmă pe Daniel.

Lucita spuse:

— La revedere.

Grupul se depărtă.

— Au să întreacă măsura, spuse Miguel. Îmi pare rău de Luci.

Santos şi Carmen o luară înainte. Începură deja să urce scăriţa, ţinându-se de mijloc şi uitându-se în jos, la picioare, de parcă ar fi numărat treptele.

— Sunt ca nişte turturele, spuse Mely.

Fernando vorbea cu Miguel.

— Ooo! E deja şapte şi jumătate. Aia cred că s-au săturat de-atâta aşteptat.

Urcau agale pe scăriţă şi lumea de la râu rămânea jos, în urmă. Mai erau destule grupuri de oameni împrăştiate prin pădurice sau de partea cealaltă a râului, printre tufişuri, la marginea câmpului gălbui; se zăreau, de asemenea, câteva siluete pe cimentul de la stăvilar, aproape cromate acum, în bătaia soarelui. Umbrele plopilor de lângă canal erau subţiri şi foarte alungite.

— Îmi iese sufletul.

Fernando gâfâia. Ajunseseră sus. Mely se oprise la mijlocul scării.

— Aşteptaţi-mă, le zicea de jos. Asta trebuie urcată încet.

Dinspre bufete, muzica radiourilor urca gălăgioasă şi agresivă împreună cu larma oamenilor şi zgomotul puternic al apei, învăluind coroanele copacilor ca praful cald al petrecerilor.

— Ce leneşă eşti, Mely!

Urca foarte încet, sprijinindu-şi mâinile de coapse. Ridică privirea spre ceilalţi, pentru a vedea cât mai rămăsese.

— Nu pot din cauza inimii, spuse oftând.

Se întoarseră lăsând în urma lor păduricea, câmpia uscată şi podul. Malul înalt ascundea în spatele lor râul, apa de culoare murdară, vena tulbure ce curgea aproape nedefinită, departe, jos, sub soarele razant de culoare portocalie. Treceau din nou printre vii. Alicia se agăţă cu ambele mâini de braţul lui Miguel, sprijinindu-şi tâmpla de umărul lui. Miguel fredona o melodie.

— Le-o fi trecut oare prin cap să aducă patefonul?

— Îi linşăm dacă nu l-au adus.

— Aşa chef ai să dansezi?

— Ce păcat! spuse Mely. Încerc în toate felurile să mă distrez puţin azi, dar fără succes. Şi n-aş vrea să mă întorc acasă cu plictiseala asta în mine, pentru că mătuşă-mea mi-ar zice că sunt bolnavă de cum m-ar vedea.

— Vai, tu, acuma vrei să spui că te-ai plictisit!

— Aş! zise Fernando. Ştiu eu ce-i lipseşte ăsteia.

— Păi tu eşti foarte inteligent.

Undeva, în stânga drumului, se construia o fabrică. Drumul trecea acum printre panourile care îngrădeau şantierul şi gardul de sârmă al viei. Se vedeau hale lungi, cu tavane din ciment, şi schele goale. Doi porumbei îşi luară zborul.

— Eu nu înţeleg, spuse Miguel; întotdeauna veniţi cu chestia asta că vă plictisiţi. Soră-mea la fel. N-am priceput niciodată. Eu, zău, nu ştiu să deosebesc când mă plictisesc şi când mă distrez, vă jur. O fi pentru că nu mă plictisesc niciodată sau nu mă… zise ridicând din umeri.

— Eşti un fericit.

Când ajunseră să traverseze şoseaua, Santos şi Carmen se opriră şi începură să vorbească tare cu cineva care le ieşea în întâmpinare. Santos se întoarse spre cei care veneau în urmă: „Hei, uitaţi-i pe ăştia!”, le strigă. Erau Zacarías şi ceilalţi. Zacarías şi Miguel îşi dădură primii mâna, ca doi şefi de trib, în mijlocul drumului.

— Ce mai faceţi, bandiţilor?

— Era şi timpul să vă vedem la faţă!

— Am stat aici.

— Sper că aţi adus patefonul, sau îmi fac iluzii degeaba?

O blondă care era cu ei se uita la pantalonii lui Mely.

— În pădurice?

— Da, acolo, jos, în dreptul stăvilarului.

— Şi?…

— Nimic; a fost bine.

— Se vede după feţele voastre.

— Dar voi?

Se opriră pe şosea.

— Parcă era şi Daniel, nu?

— Era!

Fernando se îmbrăţişa cu un altul pe care toţi îl strigau în gura mare „Samuel cel Mic” şi îl lovea cu pumnul peste braţe. Lui Zacarías i se vedeau coastele prin cămaşa desfăcută.

— Au mai venit Tito, Sebastián cu prietena lui, şi Lucita, şi cred că atâta doar…

— Ce moderne ne-am făcut!

— Cine, eu?

— Au rămas pe plajă. Nu ştiu…

— Bine, hai că ne apucă noaptea dacă nu ne mişcăm de-aici!

— Ce, nu ştii?

— Cum au s-o sfârşească.

— Atenţie, vine o maşină!

— Şi discurile?

— Sunt la ăla.

— Ce praf!

— Haideţi, să mergem…

Trei dintre ei se aşezaseră pe marginea şanţului.

— N-o cunoaşteţi pe Mariyayo? E o achiziţie nouă.

Avea o faţă de asiatică, părul negru şi lins. Alicia o cunoştea dinainte. Îşi dădură mâinile, şi Fernando îi privi sânii şi coapsele, apoi îi întinse şi el mâna.

— Da, domnule, şi în plus e o achiziţie bună, comentă râzând.

Mariyayo îi înfruntă privirea cu un zâmbet ironic.

— Încântată…

— Păi discuri aveam şase, dar unul l-a luat deşteptul de Ricardo, azi-dimineaţă.

— Aici nu facem nimic, spuse Mely. Haideţi să mergem odată.

— Unde aţi fost toată ziua? N-a fost chip să dăm de voi.

— Noi mergem în locuri şic, spuse blonda; ce

credeai?

— Suntem persoane importante.

Cel care căra patefonul îl aşezase pe marginea şanţului şi îşi studia acum o zgârietură de pe laba piciorului.

— Hei, isteţule! îi spuse unul care ducea un rucsac, ăsta-i loc de lăsat patefonul?

Celălalt ridică capul.

— Mă cheamă Ricardo.

Avea dinţi frumoşi, foarte albi. Tipul cu rucsacul râse. Miguel spuse:

— Suntem destul de mulţi. Voi câţi sunteţi?

— Opt, şi câinele.

— Care câine?

— Niciunul. Niciodată nu vă pică fisa!

— Băncosule! Bine, hai să mergem! Stăm aici degeaba.

Santos şi Carmen o luaseră deja înainte, îndreptându-se spre cârciumă. Ceilalţi începură să meargă încet, în grup, aşteptându-se unii pe alţii. Fernando se aşeză în dreapta lui Mariyayo.

— Din ce cartier eşti, dacă nu sunt indiscret? o întrebă.

— Din Mahalaua Curiosului, o cunoşti?

Miguel şi Zacarías mergeau alături. Mely se agăţă de braţul Aliciei şi-i spuse:

— E drăguţă. Are figură de asiatică.

— La şcoala de croitorie unde ne-am cunoscut îi spuneau Coreeana.

Zacarías se întoarse să-i strige pe cei cu patefonul, care rămăseseră în urmă şi stăteau la marginea şoselei:

— Hai odată, Ricardo, că azi avem nevoie de el, nu mâine!

Samuel venea cu blonda. O ţinea cu braţul pe după umeri. Soarele era acuma în faţă, la capătul drumului, deasupra înălţimilor din Costada. Celelalte două fete din grup îi aşteptau pe Ricardo şi pe băiatul cu rucsacul.

— La ce oră e trenul vostru? îl întrebă Miguel pe

Zacarías.

— La douăzeci şi două treizeci.

— Vorbeşti ca un impiegat de la căile ferate.

— Aşa apare în mersul trenurilor.

— Avem destul timp. Până la şi douăzeci ne putem distra niţel.

— Nu ştiu, poate că vreuna din fete vrea să plece mai devreme şi ne strică socotelile.

Santos şi Carmen se opriseră în faţa casei lui Mauricio.

— Miguel, zise Santos, vino puţin, să-ţi spun ceva.

Carmen se rezemă de zid.

— Ce este?

— Uite, Carmen se simte cam rău. E obosită, înţelegi? Şi mai e ceva. Aşa că ne-am gândit să plecăm spre casă. În definitiv, aici nu mai putem face nimic în situaţia asta. E mai bine să ajungem acasă şi să se culce mai devreme.

— Bine, perfect, cum vreţi. Dacă e obosită, duceţi-vă. Asta depinde de tine. Mie îmi pare rău că plecaţi aşa devreme, dar dacă e obosită, cred că ăsta e cel mai bun lucru…

— Mă duc să scot bicicletele şi ne cărăm imediat.

Se uită pe furiş la Zacarías şi adăugă:

— Şi scuzaţi-ne că nu vă aşteptăm, da?

— Vezi-ţi de treabă, nu-ţi face probleme.

— Nu prea e obişnuită să facă baie în râu, înţelegi, şi se vede treaba că asta a obosit-o.

— Da, domnule, bine. Nu e nevoie să daţi explicaţii. Luaţi-vă bicicletele, şi sănătate…

Ajunseseră deja toţi la cârciumă.

— Intrăm, sau ce se-ntâmplă?

Măcelarul înalt îi privea din pragul uşii. Santos spuse:

— Atunci, dacă treceţi în seara asta pe la mine, facem socoteala să vedem cât are de plată fiecare. Dacă nu, mâine.

— De-acord, zise Miguel.

Intrară în cârciumă. Cei dinăuntru studiau fetele pe măsură ce treceau prin faţa lor.

— Ne-am întors.

— Foarte bine, spuse Mauricio. Vă duceţi în grădină, nu-i aşa?

— Da.

— Atunci luaţi-o înainte. Ştiţi drumul, bănuiesc.

Se îndreptară spre grădină. Mely trecu ultima.

— Trăiască modernismul! murmură alcarrenul uitându-se la pantalonii fetei.

Ciobanul îi spuse:

— Acolo, în Alcarria, nu vedeţi aşa ceva, am dreptate, nu?

— Doamne fereşte! Acolo s-au dat jos odată dintr-o maşină câţiva bărbaţi împreună cu o doamnă îmbrăcată în pantaloni, vorbind o limbă străină, şi n-au vrut să le dea să mănânce la han, pentru că ziceau că sunt protestanţi.

— Numai în Alcarria se putea întâmpla aşa ceva, spuse ciobanul. Păi ce legătură are religia cu îmbrăcămintea cuiva?

— Niciuna, bineînţeles. Dar femeia care ţinea pe-atunci hanul era foarte credincioasă şi i-a refuzat de teamă să n-o certe preotul.

Alcarrenul râse şi continuă.

— Aşa ziceau, că voiau să vadă mănăstirea. Ce mănăstire? îi întrebară copiii. Până când cineva le arătă patru pietre prost aşezate, cocoţate pe un deluşor, la ieşirea din sat, era tot ce mai rămăsese din respectiva mănăstire. Aveau o idee fixă cu mănăstirea. Adevărul e că lumea cu cât e mai modernă, cu atât e mai ahtiată după lucruri vechi. Şi asta e uşor de înţeles. Până la urmă, văduva de la han a rămas cu buzele umflate, şi parcă au apucat-o toate pandaliile când a văzut că însuşi preotul, în persoană, le dădea explicaţii despre drăcovenia aia de dărăpănătură. Şi de atunci a început să nu mai treacă prea des pe la biserică şi a cam terminat-o cu religia.

Măcelarii se amuzau. Ciobanul spuse râzând:

— Dragă, asta într-adevăr e o poveste nostimă.

— Aşa ceva se mai întâmplă prin satele alea, zise alcarrenul. Acolo nu e ca prin astea de-aici, de pe lângă Madrid, unde lumea s-a şmecherit destul şi a văzut tot ce se poate vedea.

— Prea e şmecherită, prea de tot, spuse ciobanul dând din cap.

Don Marcial înmuia în gură vârful ciotului său de creion chimic şi nota pe marmură ceva. Şoferul cu claia de păr unsuros spuse:

— E de-ajuns să te uiţi cum sunt aşezate bujiile la modelul ăsta, şi cum sunt în schimb la Peugeotul din patruzeci şi şase. Diferenţa e enormă. (Întorcându-se către Mauricio spuse:) Mai toarnă-ne un păhărel mie şi domnului. Dar vedeţi, astea sunt firme care se preocupă să îmbunătăţească din punct de vedere tehnic fiecare model nou pe care-l pun în circulaţie.

— Da. Altele, din contra, nu modifică decât caroseria. Pe dinafară, ca să atragă privirea. Faţada, cum se spune. Asta da, Peugeot este într-adevăr o firmă serioasă.

— Firesc. Poftim. (Îi puse în mână paharul pe care Mauricio îl umpluse.) În ceea ce priveşte maşinile, ca de altfel în orice, la urma urmei contează cum sunt făcute pe dinăuntru. De ce maşinile ar face excepţie de la regulă?

Carmen şi Santos treceau prin faţa lor ducându-şi bicicletele de ghidon.

— Aţi plecat deja? întrebă Mauricio.

— Da. Ne cam grăbim. Ceilalţi rămân până mai târziu.

— Bine. Să vedem dacă duminica viitoare mai veniţi pe la noi.

Îşi şterse mâna dreaptă pe prosop şi apoi i-o întinse lui Santos.

— Băiatul ăla înalt o să vă plătească toată consumaţia de azi, spuse Santos strângându-i mâna peste tejghea. Ca să nu stăm acuma să facem socoteli. E bine?

— Foarte bine. Pe curând atunci, tinereţe.

— La revedere. Rămâneţi cu bine, zise Santos şi ridică roata din faţă a bicicletei, ca să treacă pragul uşii.

— Aţi comandat ceva?

Patefonul era aşezat pe un scaun. Familia Ocaña privea în linişte din colţul opus al grădinii.

— Ne aduc imediat nişte vin.

— Eu beau absint, spuse râzând Zacarías.

Îşi afundă capul în frunzişul viţei, aplecându-şi scaunul pe spate. Discul patefonului porni brusc, în momentul în care proprietarul aparatului începu să învârtă manivela.

— Şi asta ce e? întrebă Mely.

— O băutură orientală.

Zacarías râdea; faţa lui, cu trăsături ascuţite, părea a unui ogar.

— Ca şi tine.

— Eu m-am născut la Bagdad, nu ştiaţi?

— Se vede.

— Nu crezi? Nu mă face să scot certificatul de naştere că e scris în arabă şi n-ai să înţelegi nimic.

— Îmi ajunge cuvântul tău, dragă.

Se aşezaseră toţi la o masă mare, în stângă uşii ce dădea în culoar, lângă zidul din spate al casei. Băiatul cu dinţi frumoşi stătea în picioare, lângă cel care învârtea la manivelă.

— Hai cu muzica aia odată!

Alicia întrebă:

— Ce plăci aveţi acolo?

— De pe vremea lui Pazvante.

— Pentru dans sunt bune, spuse Samuel. Avem până şi o sambă.

— Îmi place.

— Şi un tangou de Gardel[28]: *Lupul de mare.*

— Asta da noutate! zise râzând Fernando. Blonda lui Samuel înclină scaunul pe spate şi îşi sprijini coatele pe pervazul ferestrei de dinapoia ei; sânii îi ieşeau agresiv înainte. Avea o bluză de culoare stacojie.

— Stai altfel, îi spuse Manuel.

---

28 Carlos Gardel, cântăreţ argentinian, celebru interpret de tango.

— De ce?

— Lasă scaunul jos, ai să-l rupi.

— La cine sunt acele?

— La tine!

Îşi pipăi buzunarele şi dădu peste ele.

— Aveai dreptate. Pe care-l punem?

— Gata, merge? Păi atunci ăla cu samba.

— Primul care se nimereşte, spuse Ricardo, şi băgă mâna în rucsac. Uite, ăsta.

— Ia să vedem, ce e?

— Nu. Surpriză.

Ceilalţi cinci madrileni care veniseră pe la mijlocul după-amiezii ocupau o masă vizavi, lângă coteţ. Petra se uită la ceas.

— Oh, copiii ăştia, copiii ăştia… Ar cam fi ora.

Sergio îşi întorsese scaunul spre centrul grădinii ca să-i privească pe dansatori.

— Vin acuşi.

— Şi ăla! S-a băgat acolo şi trage la măsea fără să-i pese…

— Trebuie să aprindem focul şi să pregătim cina, interveni Felisita pe un ton înţelept, susţinându-şi mama.

— El habar n-are! Nu-i pasă de nimic! spuse Petra.

Toţi patru priveau spre patefon şi spre grupul lui Miguel şi Zacarías.

— Lasă-ţi familia să trăiască, femeie.

O rază de soare care lucise pe cărămizile unei porţiuni de zid neacoperită de verdeaţă, situată între masa familiei Ocaña şi aceea a grupului celor cinci madrileni, se subţie până când se pierdu complet, lăsând grădina în umbră. Deasupra zidului apăru capul lui Juanito. Începu muzica.

— Hei, mamă! Uite-mă, mămico!

La patefon răsună un pasodoble din Insulele Canare.

— Juanito…! Dă-te jos de-acolo imediat! Veniţi fuga încoace toţi trei! Urgent!

Mutra lui Juanito dispăru.

— Doamne, ce copii neastâmpăraţi!

O fată îmbrăcată în doliu ieşi să danseze cu Ricardo. În colţ, Fernando râdea cu Mariyayo care făcea dovada multiplelor resurse ale ochilor ei asiatici:

— Eşti a-ntâia, îi spuse, Fernando. Ai nişte ochi, dragă, de bagi omul în boală. Dansăm?

Mariyayo dădu aprobativ din cap râzând.

— Fă-ne loc să trecem, tu.

Zacarías trase scaunul şi cei doi ieşiră prin spate, frecându-se de iederă. Mauricio apăru cu vinul.

— Puneţi-l aici, vă rog.

— Ei, spuse Mauricio, dar de data asta văd că aţi venit bine pregătiţi!

Apucă paharele de pe tavă cu degetele, patru câte patru, şi le lăsă pe masă.

— Ce-aţi zis?

— Aparatul. (Ridică bărbia arătând spre patefon.)

— Ah, da, răspunse Samuel. Spuneţi-mi, trebuie să plătim ceva dacă dansăm aici?

Mauricio îl privi, cu tava atârnându-i în mână, şi aproape gata să intre în casă.

— Să plătiţi? întrebă. Asta-i bună! Păi pentru ce vreţi să plătiţi? Pentru praful pe care mi-l călcaţi în picioare? N-ar fi o afacere proastă, zău!

Intră în casă.

— Şi totuşi n-a fost o întrebare prea idioată, spuse Samuel uitându-se la ceilalţi, că, uite…

— Bineînţeles.

Se auzea râsul lui Mariyayo în mijlocul grădinii. Miguel îşi turnă un pahar de vin şi îl goli dintr-o înghiţitură; apoi ieşi să danseze cu prietena lui. Proprietarul patefonului continua să stea în picioare, lângă scaun.

— Lasă-l odată, Lucas, că acuma merge şi singur, îi spuse una dintre fete.

Lucas ridică capul şi se apropie de ceilalţi. Zacarías turna în pahare.

— Ce, n-ai încredere în scula aia? întrebă.

— Câteodată se opreşte, Juani, vrei să dansezi?

— Nu cred că mai e mult din melodia asta, dar uite, vin.

Samuel şi blonda îşi împreunară mâinile, fiecare pe după mijlocul celuilalt, şi se legănau în scaune. Fata îngâna melodia acompaniind patefonul. Mariyayo râdea din nou. Zacarías îi dădu un cot lui Mely.

— Eh, poftim, arătând spre perechile de dansatori cu bărbia lui ascuţită; mi-au şi umflat perechea cu care am venit azi.

— Pe Mariyayo?

Încuviinţă din cap.

— Tu i-ai lăsat să ţi-o ia, spuse Mely. Te deranjează?

Zacarías goli paharul.

— Prefer înlocuitoarea.

— Care înlocuitoare?

Zacarías se lăsă din nou cu scaunul pe spate şi îşi afundă capul în frunziş.

— Ai grijă, Zacarías, că îţi alunecă scaunul şi cazi. Ei, care înlocuitoare?

— Păi tu, care alta?

— Eu? (Se întoarse spre Zacarías.) Bravo, amice! Mi-a picat fisa. Şi dacă se întoarce?

Zacarías zâmbi şi îşi duse mâinile la ceafă.

— Găseşte postul ocupat.

Copiii familiei Ocaña se strecurară printre dansatori. Juanito se ciocni de Mariyayo.

— Hei, puştiule…!

— Puteaţi să vă duceţi la joacă în loc să deranjaţi lumea, îi certă mama lor. Veniţi, veniţi încoace repede. Ce figuri!

O apucă pe Petrita şi îi şterse nasul. Apoi umezi batista cu salivă şi începu să-i şteargă faţa. Fetiţa plângea pentru că o freca tare şi o durea. La urmă, mama îi arătă pata neagră de pe batistă.

— Uite, vezi?

Când trecură aproape de patefon, Fernando şi Mariyayo se opriră puţin din dans; Fernando întinse mâna şi mută braţul acului înapoi, spre începutul discului.

Auzind că muzica se întrerupse, Lucas se uită imediat spre aparat.

— Lasă-l măi în pace! Nu umbla acolo!

— Şi de ce, mă rog? E nevoie de un specialist?

Lucas ajunsese deja lângă patefon.

— E foarte sensibil. Se strică şi dacă-l atingi cu un fir de păr.

Urmăriră câtva timp mersul patefonului, apoi îşi reluară dansul. Fernando îi spuse lui Mariyayo:

— Aşa eficienţa e mai mare, ce zici? Dansăm dublu cu aceiaşi bani.

— Şi crezi că în felul ăsta timpul nu trece la fel de repede?

Petra întrebă:

— Ce face tăticu'?

— E acolo cu mai mulţi nenea.

— Dacă spune că n-are faza de întâlnire reglată, ar fi bine să ajungem la Madrid pe lumină, că asta ar mai lipsi, să ne ardă ăia cu cască o amendă!

Îl zări pe Mauricio lângă masa celor cinci tineri din Madrid; venise să le aducă altă sticlă.

— Auzi, Mauricio! Soţul meu e cu voi acolo, nu-i aşa?

— Felipe? E înăuntru, lângă tejghea. Nu s-a mişcat de-acolo.

— Dacă eşti drăguţ, spune-i din partea mea să vadă ce face, că poate nu ştie cât e ceasul.

— Vreţi să plecaţi deja?

Când trecu prin dreptul mesei, Fernando apucă un pahar cu vin fără să se oprească din dans.

— Boşorogilor! le strigă celor care stăteau pe scaun.

— Stai să vină rumba, că vezi tu atunci! răspunse Samuel. Asta habar n-are cum dansez eu, nu-i aşa Zacar? îţi aduci aminte în Las Palmeras, acum două ierni?

— Aţi fost în Las Palmeras? întrebă Mely.

— Cu loaza asta. Am fost de vreo patru, cinci ori.

— Mai mult, mai mult, spuse Samuel. De mai multe ori.

— Şi tu îl lăsai? o întrebă Mely pe blondă.

— Nu-l cunoşteam pe-atunci. Dacă aş afla acuma... (Ameninţă cu mâna.) I-aş arăta eu!

— Te ţine cam din scurt, Samuel! zâmbi Zacarías. Nu nega!

— Ea? Pf!

— Încearcă numai şi ai să vezi, spuse blonda.

Îl apucă de mână pe Samuel şi adăugă, adresându-i-se lui Mely:

— Dar e băiat bun, ştii?

— Fii atentă, o avertiză Mely.

Fernando trecu din nou pe lângă ei şi lăsă paharul gol pe masă. Zacarías turnă din nou în pahare.

— Păi acolo, în Las Palmeras, era mare fustangiu, comentă. Apuca tot ce-i pica. Rău a mai decăzut amicul de-atunci încoace...

— Dar tu de unde ştii? întrebă blonda. Ce te pricepi tu, urmă lipindu-se de Samuel, cu un gest de mare tandreţe.

— Nimic nu i-a rămas, dragă, din ce era pe-atunci. Nici urmă!

— Vorbeşti aiurea, Zacarías, replică blonda. Vrei să-ţi demonstrez că n-ai dreptate?

— Hai, lăsaţi-o baltă! spuse Samuel.

Zacarías râdea.

— Eşti pus pe şotii, Zacarías, îi zise Mely. Vrei să-i faci să se certe?

— Pe mine? Pe o ureche îmi intră, pe cealaltă îmi iese. Ce-a fost, a fost. Puţin îmi pasă mie de ce spune el!

Zacarías bău din paharul lui şi apoi spuse:

— Tu, Marialuisa, mi l-ai luat pe cel mai bun prieten, şi pentru totdeauna. Asta-i treaba. Să nu crezi că ţi-o iert cu una, cu două.

— Ah, păi, uite, asta se rezolvă, şi încă destul de uşor. Dacă îl regreţi atât de mult pe Samuel, caută-ţi o prietenă, şi facem o echipă toţi patru. Ce zici?

— Nu-i atât de uşor, răspunse Zacarías.

— Crezi? vorbi blonda. Eu sunt de părere că se poate.

Mely zise:

— Scot ţigările mele „Bisonte”. Are cineva chef să fumeze?

Avea geanta agăţată de spătarul scaunului. Miguel şi Alicia dansau în linişte.

— Fii puţin mai energic, îi spuse fata în negru lui Ricardo. Nu vezi ce lent dansezi?

— Ar trebui ca omul să aibă picioarele lui Molovni ca să danseze ca tine, fata mea.

— Exagerezi.

— Hei, îl mai punem o dată de la început? îi întrebă Fernando, când trecură unii pe lângă alţii.

— Îţi cauţi singur ceartă cu ăsta. Te desfiinţează dacă îi mai atingi o dată patefonul!

Fernando râse.

— Îl lăsăm să se termine…

Se îndepărtă cu Mariyayo, dansând într-un ritm mai alert. Se învârteau cel mai mult dintre toţi, râdeau şi nu băgau pe nimeni în seamă. Mariyayo spuse:

— Deci asta este celebra Mely?!

El o întrebă:

— Ai auzit vorbindu-se de ea?

— Păi cine n-a auzit, zise fata. Este doar atât de faimoasă!

— Eu nu ştiam că e chiar aşa.

— Mi s-a vorbit de ea de multe ori, şi mai ales Alicia, care se vede că ţine la ea enorm.

Aşa că, auzind atâtea poveşti, mi-am închipuit mult mai mult. Uf, Mely!

— Mult mai mult, ce?

— Dragă, o femeie fascinantă, ceva, aşa, excepţional…

— Deci te-a dezamăgit?

— E frumoasă, fără discuţie. Dar, oricum, nu e…

— Ce?

— Nu e ce mi-am închipuit…

În timp ce dansau o priveau pe furiş şi vorbeau despre ea. Apoi tăcură, dar Mariyayo continuă s-o privească pe Mely, care îşi aprinsese o ţigară.

Muzica încetă. Acul patefonului aluneca pe şanţurile false. Lucas se grăbi să ridice braţul aparatului.

— Cum ţi-a plăcut?

— A fost grozav.

Se întoarseră la masă. Alicia se aşează în stânga lui Mely şi îi spuse:

— Tu parcă ţineai foarte mult să dansezi.

Mely făcu un gest de delăsare şi ridică din umeri.

— Nu vrei o ţigară? o întrebă pe Alicia.

— Mersi, Amelia; mai târziu, spuse Alicia privindu-şi braţele.

Mely deschise gura şi lăsă fumul să iasă încet, fără măcar să-l sufle.

Petra le porunci copiilor:

— Hai, îmbrăcarea, copii. Mergeţi şi adunaţi-vă lucrurile de pe unde sunt. Plecăm imediat ce vine tăticu'. Peste ăia, Amadeo? Ce-ţi poate trece prin minte!

Copilul voia să-şi tragă pantalonul peste chilotul de baie. Zise:

— Păi e uscat, mămico. Pune mâna, uite, atinge-l…

— Doamne, ce ruşinos mai eşti! Hai dezbracă-te acolo după scaun, dacă-i vorba de asta. Şi fii atent, ascunde-te bine să nu se vadă, că se sperie lumea şi o ia la fugă, ai grijă! Mare scofală îţi închipui tu că ai, de te ruşinezi aşa?…

Juanito venise lângă Petra ca să-i tragă bretelele peste umeri. La masa celor cinci tineri din Madrid se auzea o fată cântând cu jumătate de glas.

— N-ai terminat?

Amadeo nu răspunse. Nu se mişca în semiîntunericul din spatele scaunelor; plângea.

*

Pe şosea, în dreptul trecerii de nivel, se vedea un cerşetor. Cioturile picioarelor amputate îi erau dezvelite. Stătea aşezat pe foile mari ale unui ziar, întinse pe jos. Cerul era galben-verzui în spatele fabricii în ruine de la

San Fernando de Henares.

Faustina alegea linte pe faţa de muşama, la lumina ce-i venea prin fereastră. Glasurile celor din grădină ajungeau până la ea.

Cărămizile podului se întunecau încetul cu încetul, pe măsură ce razele soarelui se îndepărtau spre celălalt mal. Ochii Paulinei le urmăreau dincolo de câmpurile sterpe, spre dealurile de la Alcalá, unde ultimele înălţimi se colorau în aramă, arzând într-un foc prăfuros şi opac.

— La ce te uiţi?

— La nimic.

Sebastián ridică mâna până atinse faţa Paulinei. Fata îl întrebă:

— Te simţi bine?

Îi băgă degetele în păr.

— Am alergat mult pe maşini cu marca asta!… Santander, Valladolid, Medinalcampo, Palencia (socotea pe degete), Burgos, Astorga, Toro, La Coruña, toată partea Galiciei. Ponferrada, portul Pajares, Oviedo, prin toate astea am alergat pe Peugeot, şi Zamora, şi Peñaranda şi Salamanca…! Toată harta, ca să zic aşa! Pe mine nu mă speria şoseaua nici ziua, nici noaptea, la cei douăzeci şi cinci de ani pe care-i aveam pe-atunci. E o vârstă la care, după cum ştiţi, omul vrea să facă mai mult decât poate, şi crede că lumea-i prea mică pentru el. Aşa că la orice oră puteau să-mi ceară să fac un transport; nu întrebam prea multe, săream din pat şi la drum! Totuna-mi era dacă mergeam după usturoi la Zamora sau după fier în Vascongadas. Ce-mi păsa mie! Îmi puneam haina de piele şi dă-i bice. Toarnă-ne, Mauricio, te rog. Aveam un câine lup, ca ăia din filme. Parcă era pictat! O minunăţie! N-am să-l uit niciodată. Şi ce dinţi avea! Cum v-am spus, când e vorba de Peugeot mie să nu-mi spună nimeni că aşa şi pe dincolo.

Lângă trecerea de nivel cerşetorul îşi agita cioturile picioarelor şi cerea de pomană trecătorilor care urcau de la râu spre staţia de autobuz şi spre gară.

Umbrele se alungeau între frunzele de iederă şi viţă

americană.

— Doamne, unde i-o fi gândul? Şi uite cât e ceasul…!

Felisita se uita la masa lui Zacarías şi Miguel; îi studia pe toţi, era atentă la fiecare cuvânt şi gest.

— Oricare! Toate sunt la fel! Numai să dansăm…!

Fetele îşi arătau braţele, îşi mişcau braţele întruna, îşi priveau braţele, îşi treceau palmele peste braţe. Câteva momente mai devreme cineva închisese obloanele de la fereastra din spatele blondei. Feţele celor care stăteau în penumbră, sub bolta de viţă, nu se mai distingeau aproape deloc. Pisica umbla după prada prin colţurile grădinii.

„Ştiu că vă necăjesc mereu! Că abuzez, bietul de mine, tot timpul de sufletele darnice! Să dea Dumnezeu să vă bucuraţi toată viaţa de mădularele dumneavoastră! Un bănuţ pentru cel care nu-i bun de nimic! Creştinilor!! O firfirică de metal pentru pâinea invalidului, pe care el nu poate să şi-o câştige singur!”

Barierele de la trecerea de nivel începură să coboare. Monedele cădeau pe ziar, alături de picioarele amputate.

— Sigur, spuse ciobanul. Am aici o bucată de brânză care mi-a rămas de la prânz.

Cotrobăi în desagă printre hârtii. Dintr-un pacheţel mic scoase un triunghi de brânză de culoare rozalie.

— Bravo, oierule! Aşa te vreau! Bine că ţi-ai adus aminte să pui de-o parte pentru prieteni ceva din bunătăţile tale.

Partida continua într-o atmosferă de tensiune, între lungi tăceri, fraze scurte şi implacabilele săgeţi ale paraliticului. La sfârşitul fiecărei partide, izbucneau strigăte şi comentarii.

— Păi nu prea am chef de mâncare în toiul zilei, pe arşiţa asta cumplită.

Puse brânza pe lemnul tejghelei şi o tăie cu un briceguţ.

— Poftiţi, spuse, închizând briceagul. Luaţi fiecare. E puţin… dar e totul.

— Hei, câţi n-ar vrea să mănânce brânză ca asta în multe localuri şi baruri şic din Madrid!

— Fără îndoială, încuviinţă alcarrenul. Dumneata nu vrei?

— Eu pas, mersi.

Ciobanul se întoarse:

— Nu vrei puţină brânză? Hai, măcar bucăţica asta, de gust, spuse clătinând din cap. Oh, oh, domnule Lucio, văd eu că te-ai făcut un intelectual, altfel nu m-ai refuza!

Căţelul Sulf simţise mirosul de brânză şi dădea din coadă aşteptând să i se dea cojile.

— Asta cred eu c-a fost, spuse Mauricio. Cred că n-ai mâncat deloc…

— Păi aşa nu-i bine.

— Blestematule! ţipă Coca-Coña. Ce bine le-ai socotit! Grozavă închidere, pe onoarea mea! I-am prins de data asta! Ei, Marcial, ce părere ai? Socoteşte, socoteşte…

— Socotiţi voi, că-i jocul vostru, replică don Marcial.

Sulf prinse în aer cojile de brânză pe care i le aruncă Chamarís.

— Ce-i pasă lui că eu trebuie să pregătesc cina şi că ăştia mici trebuie să se culce?

Îndoia şi desfăcea şerveţelul fără încetare.

— Şi pe urmă mai e şi fără faruri, după câte zice. Cu lumina asta…

Privi cerul.

— Mâncam un sandviş la Alba de Tormes, şi valea! La şase eram în Zamora. Cât ai zice peşte eram sus, în port! Nu-i păsa că urca sau cobora. Pentru motorul ăla totul era câmp întins ca-n palmă. Beţi, că mai aduce.

Ocaña se execută automat.

Paulina privea spre câmp, la calea ferată din vârful rambleului.

Trenul poştal de la Guadalajara venea alunecând pe şinele drepte. Sebastián ridică mâna şi se uită la ceas. Îşi schimbă poziţia cu un oftat leneş. În fund, pe dealurile dinspre răsărit, lumina soarelui părăsise ultimele înălţimi.

„Să dea Dumnezeu sănătate sufletelor milostive! Şi să binecuvânteze tânăra pereche! Să fiţi fericiţi aşa cum n-a putut fi sărmanul invalid! Pentru cel care mereu vă

necăjeşte! Pentru cel care supără sufletele milostive! Creştinilor!! O monedă de cinci bănuţi pentru fiul nefericirii…!”

Trecerea de nivel fu închisă. Câteva femei alergau.

— Şi dacă am merge la Vicálvaro?

Carmen nu-l asculta; era atentă la zgomotul trenului care se amplifica pe măsură ce acesta înainta pe pod. Ţinea braţele sprijinite pe bariera vopsită în alb şi roşu. „E timp, e timp, nu alergaţi…” îşi strigau femeile fără să înceteze să alerge. Pământul se cutremură. Santos ţinea bicicleta de şa.

— Auzi, Mely, îţi păstrez locul. Sper că revii, da, tu?

Mely ieşi să danseze cu Fernando; întoarse capul şi spuse:

— Da, Zacarías, păstrează-mi-l. (Se priviră.) Îţi mulţumesc.

Patefonul răspândea melodia unui tangou.

Trenul trecu în pufăit de aburi, pufăit ce părea scos de mii de zmei înfuriaţi. Se auzi apoi un zgomot prelung de metal în frecare. Gemu când frână în staţie. Vagonul din coadă i se oprise la mai puţin de douăzeci de metri de trecerea de nivel. Lumea se înghesuia la uşi.

— Ce aşteptăm?

Barierele se ridicară din nou şi cei care aşteptau putură să traverseze calea ferată.

Spuneam că ce-ar fi dacă ne-am abate pe la Vicálvaro. Pe urmă am lua-o pe şoseaua spre Valencia şi am intra în Madrid prin Vallecas.

— Nu ocolim?

— Foarte puţin. Am evita toată aglomeraţia de maşini care se întorc din *weekend.* E un drum pe care nu circulă nimeni. Numai câmp…

— Hai să mergem, dacă ştii drumul. O s-ajungem târziu?

Scoase bicicleta din şosea; se opri şi trecu un picior peste şa, după aceea se propti bine cu ambele picioare în pământ.

— Urcă, spuse.

Carmen se sui pe cadru şi apucă ghidonul cu mâinile.

— Lăsaţi-mă în pace odată! Nu vreau nimic de la voi!

În semiobscurul de sub copaci totul avea un contur vag.

— Dar ce ţi-am făcut? Vino încoace, Daniel…!

— Nimic. Nu mi-aţi făcut nimic. Mă deranjaţi!

Merse câţiva paşi depărtându-se de Tito şi Lucita, şi se lăsă să cadă cu faţa în jos. Pământul aproape că nu se mai distingea de apa râului.

„Într-o cabană – la malul mării – unde mari valuri – mugeau furios – trăia ferice – cu-ai să-i copilaşi – buna nevastă a unui pescar…”

Afişele colorate de pe peretele din fund îşi estompau contururile; desenele nu se mai vedeau aproape deloc.

— Tată, hai să mergem.

— Acuşi, copilul tatii; spune-i maică-tii că vin acuşi. Toarnă la toată lumea, Mauricio; ultimul rând. Spune-i că vin imediat…

Două perechi de la masa celor cinci ieşiră să danseze. Fernando comentă:

— Şi ăştia de ce naiba dansează pe muzica noastră?

— Lasă-i, spuse Mely. Cu ce te deranjează?

— Sunt nesimţiţi.

— Trebuia să-ţi ceară voie, după tine? îl întrebă ea.

Din scaunul lui, Zacarías o privea pe Mely. La patefon se auzea vocea fornăită şi antică a lui Gardel.

Nineta voia ca Sergio s-o scoată la dans.

— Dragă, noi am trecut de vârsta dansului. Ş-apoi, Petra e grăbită.

— Ah, păi dacă e vorba de asta, spuse Petra, în ritmul în care mergem aveţi timp să vă săturaţi de dans. Ce-i, copile, ce ţi-a spus?

— Că vine imediat.

Lăsaseră în urmă şoseaua şi vocea cerşetorului. Santos pedala încovoiat, cu obrazul lipit de cel al lui Carmen.

— Poate ne rătăcim, spuse ea.

— Şi-ţi pasă dacă ne rătăcim?

— Nu prea mult, spuse zâmbind, frecându-şi obrazul de barba lui Santos. Când sunt cu tine, mi-e indiferent.

Drumul străbătea acum nişte livezi, la marginea Costadei. Copacii mici se proiectau negri pe cerul roşu al crepusculului. Costada rămase în urmă.

— Proastă treabă; ne-a făcut figura individul, spuse Tito.

— Lasă-l în plata Domnului. Nu-ţi face probleme.

— Ba-mi fac. Îmi pare rău c-a plecat de-aici.

Simţea braţul Lucitei lipit de al său. Fata spuse:

— Ce-am avut şi ce-am pierdut! O să ne simţim la fel. Sau tu nu poţi să stai deloc fără el?

— Dragă, eram toţi trei împreună, nu?

— Foarte bine, acuma suntem doi. Cu cât mai puţine persoane, cu-atât lucrurile se văd mai limpede, nu crezi?

— Mai limpede? Dragă, eu văd totul tulbure. Cu vinul din mine să nu crezi că mai văd clar ceva.

— Ah, păi nici eu, spuse Lucita râzând.

Îşi apropie faţa de el şi adăugă:

— Sunt cam veselă, ştii? (Ochii îi luceau.) Tu lasă-l pe Dani; dacă are chef să tragă un pui de somn, treaba lui. A spus că-l deranjăm. Ascultă, Tito…

— Ce-i?

În lumina difuză pe care o răspândea în jur albia râului, se vedeau turnul de la Vicálvaro şi coşul fabricii de ciment Valderribas. Totul era acoperit de fum. Bicicleta înainta fără zgomot; doar apărătoarea lanţului scotea un mic scrâşnet, la intervale egale. Carmen simţea răsuflarea lui Santos pe unul din obraji. Fură nevoiţi să se dea jos ca să treacă peste şinele de cale ferată de la Arganda. Cineva striga în câmp pe o altă persoană.

— Ajută-mă puţin, Carmela.

Împinseră bicicleta pe pantă în sus şi se opriră în vârf, lângă şinele de tren.

— Sărută-mă.

Se zărea umbra dealului Almodóvar, un podiş solitar ce se înălţa acolo, în faţă, aproape şi întunecat, proiectat pe fundalul de lumină slabă şi verzuie a cerului de la apus.

— Muzica este a tuturor! Patefonul poate fi al oricui, dar muzica nu este a nimănui! Muzica este a celui care-o ascultă!

Sticlele nu mai străluceau în rafturi. Mauricio căscă. Alcarrenul spuse:

— Aţi fi putut gusta din brânză, dacă nu eraţi atât de prins în discuţie cu amicul, mai ales că este brânzică de oaie, specială. El, da (arătă spre cioban), aşa ceva se pricepe să facă, în rest însă nu-i bun de nimic…

Ciobanul spuse la rândul lui:

— Da, mi-ar fi plăcut s-o gustaţi. Ca să vedeţi că nu toate lucrurile de pe-aici sunt proaste. Dar, vedeţi, n-am îndrăznit să vă întrerup conversaţia…

Interveni şoferul:

— Încetişor, măi, că domnul are să mai vină pe-aici. Trebuie să mai vină. Dar singur, fără familie sau alte belele pe cap. Ne anunţă din timp şi îi tăiem un ied; ce zici, domnule Claudio? I-l pregătim a-ntâia. Cu maşina nu-i o problemă să vină. O să vedeţi, o să vedeţi… Nu numai în Madrid se trăieşte bine, ce părere aveţi? Şi la ţară se organizează chefuri zdravene.

Puse o mână cordială pe umărul lui Ocaña, doar pentru câteva clipe.

Faustina îşi dădu brusc seama că abia mai vedea lintea pe muşama. Ridică ochii spre fereastră; în lumina grădinii, culorile piereau lent; se stingeau şi se răceau una câte una, topindu-se în culoarea gri a cenuşei lor. Faustina îşi scoase ochelarii şi îi puse pe faţa de masă.

„… în apele – învâltorate – pieri lupul de mare”.

Ochelarii aveau ramă de celuloid negru. Se ridică de pe scaun ca să aprindă lumina.

— Aşa că acuma ştiţi; în ziua în care vă convine dumneavoastră. Nu trebuie decât să ne anunţaţi cu o zi, două înainte, şi pregătim un ospăţ pe cinste. Atunci o să vedeţi ce e bun.

— Da, dar o să fie cam greu acuma. Mauricio ştie deja, nu-i aşa? Să nu credeţi că din cauză că nu mi-ar face plăcere; că dacă aş putea, fiţi sigur că aş veni bucuros.

Dar, oricum, vă mulţumesc pentru amabilitate.

— Ce să ne mulţumiţi? Nicio mulţumire. Mulţumirile, după. Deocamdată problema este să veniţi. Altfel, nu…

— Aici nu se mai vede absolut nimic, tu! izbucni Coca-Coña. Îşi bagă omul degetele în ochi! Ce se întâmplă aici? Mauricio, fii mai atent cu muşteriii şi las-o naibii de economie de curent! Că mi-l ţii aici pe bietul domn Esnáider de trebuie să-şi ridice omul piesele în lumina de-afară, ca să ştie ce joacă!

— Dar taci odată, măscărici de bilei ce eşti! îl certă don Marcial. Cu trompeta aia a ta, parcă i-ai înfige omului nişte ace în urechi, de fiecare dată când ridici glasul!

— Cine e mai măscărici, domnule Platfus? Că mergi de parcă ţi-ai trimite un picior în Franţa şi altul în Portugalia…

— Uitaţi-vă la avortonul ăsta! mai are tupeul să găsească defecte fizice altora! Închipuiţi-vă cât or fi studiat genitorii lui până să aducă pe lume un produs atât de caraghios! Şi cu ce cadou grozav au reuşit să ne procopsească!…

Mauricio răsuci butonul comutatorului electric. Lumina din bucătărie ţâşni în grădină prin cadrul ferestrei, ca să se destrame în difuza atmosferă crepusculară.

— Uite, spuse Petra, se întunecă într-o clipă. E aproape noapte.

Felipe Ocaña apăru în uşa dintre culoar şi veni spre masa alor săi.

— Am vrut să profităm şi noi de muzică. Că doar nu facem nimănui nicio cheltuială cu asta. În felul ăsta, nu există pierderi, iar patefonul lucrează cu randament mai mare.

— Da, domnule, am zis numai aşa, ca să fac puţin scandal. Dar cine vă poate răpi plăcerea asta?

— Bine, atunci învârtim noi la manivelă… la discul următor. Aşa ne împărţim corvezile, şi toată lumea e mulţumită, bine?

Samuel scoase o ţigară cu opiu, o aprinse şi i-o întinse lui Zacarías.

— Măi, figurilor! spuse Loli. Ce plăcere găsiţi voi în drăcia aia?

— Uitaţi-vă la Fernando, s-a împrietenit deja cu tipii de colo.

— Păi unde nu-şi bagă ăsta nasul…

— Şi tu îl laşi să fumeze otravă din asta? Marialuisa ridică din umeri:

— De ce nu?

— Te pomeneşti chiar că te încântă. Îţi dă senzaţia că ai lângă tine un bărbat mai interesant, numai pentru că fumează aşa ceva.

— Nu-i vorba de asta. Dar dacă lui îi face plăcere, de ce să i-o stric eu?

— Nu poate să-i facă bine…

— Hei, care-i treaba, nu puneţi alt disc?

— Aşteaptă, trage-ţi sufletul măcar o clipă. Nu sunt decât cinci, şi n-o să le punem unul după altul.

— Care cinci, că sunt zece…

— Nu toate merg pe ambele feţe; mi se pare că cel puţin două nu au…

— Chiar opt dacă sunt… Nici n-o să avem timp să le punem pe toate, ai să vezi.

— Hai, Mariyayo, lasă, fetiţo, că ştim şi noi Nu n-a mai bate la cap că ne plictiseşti.

— Şi ce interes aş avea?

— Îţi place să cicăleşti, spune că nu-i aşa!

— Şi ce simţi tu când fumezi asta? îl întrebă Mely pe Zacarías.

— Încearcă, zi-i lui Samuel să-ţi dea şi ţie o ţigară…

— N-am curaj, mi-e cam frică. Ce simţi?

— Păi, ameţeşti…

— Şi asta cum e?

Drumul alerga paralel cu umbra Almodóvarului. O dungă tăcută se aşternea în praful drumului în urma bicicletei. În lumina violet-azurie care murea, încă mai luceau slab ghidonul nichelat lângă mâinile lui Carmen, paiele murdare şi cromate ale miriştei, porţelanul alb al izolatorilor de pe stâlpii care se profilau spre apus, prin

spatele dealului de la Almodóvar. În spatele celor doi, fumul pe care-l scotea coşul fabricii de ciment „Valderribas” urca leneş, neajutat deloc de vânt, spre cerul de smoală, deasupra clădirilor negre ale fabricii, a împrejurimilor singuratice de la Vicálvaro, a turnului şi caselor din cătunul ce abia se desluşea. Carmen se înfioră auzind zumzetul sârmelor, vâjâitul metalului tensionat ce traversa drumul pe deasupra capetelor lor.

Santos privi în semiobscuritatea amurgului, spre partea dreaptă, dincolo de mirişte, spre coasta pustie a Almodóvarului, unde pământul albicios, de mamă, pătat cu negru de punctele rotunde ale tufelor lumina în întunericul difuz.

— Facem o haltă.

Carmen se întinse leneş în mijlocul drumului ca să se dezmorţească. Santos privi în toate părţile, fără să lase bicicleta din mână, apoi spuse:

— Urcăm pe deluşorul ăla?

— Unde? Acolo, aşa de sus?

— E un fleac, dragă; traversăm câmpul şi pe urmă o să fie cel mult optzeci sau nouăzeci de metri de urcuş.

— Mai adaugă, mai adaugă.

— Nu vrei să vezi Madridul?

— Se vede?

— Perfect.

Scoase bicicleta în afara drumului şi adăugă:

— Vii sau nu?

— Tu de unde ştii că se vede Madridul? Cu cine ai mai urcat?

Intră şi ea în mirişte şi începură să urce împreună.

— Am fost într-o după-masă cu unchiul meu, Javier, şi cu un alt sergent, când unchiu-meu făcea serviciul militar la Vicálvaro; voiau să vadă dacă erau potârnichi. Ţine-te de mine dacă ţi-e greu să mergi. Calcă pe dâra brazdei, numai pe brazdă, şi ai să vezi că nu te mai împiedici.

— Mi-e frică să calc pe brazdă; dacă sunt gângănii?

— Da, vezi să nu fie crocodili sau leoparzi!…

Paiele de pe mirişte fâşâiau sub paşii lor. La poalele

dealului de la Almodóvar trântiră bicicletele pe pământul reavăn; apoi Santos o prinse de mână pe prietena lui şi o ajută să urce coasta. În spatele lor, departe, pe şoseaua spre Valencia, veneau automobile cu farurile aprinse.

— Spune-mi, ce fac dacă sunt puţin ameţită?

— Aştepţi până trece efectul.

— Şi în timpul ăsta?

— Nimic; încerci să nu-ţi laşi capul să meargă unde vrea să-l ducă vinul.

Cum stătea cu faţa în sus, Lucita îşi propti în pământ braţele rigide şi îşi aruncă părul pe spate.

— Dar mă simt mai bine...! spuse încet, lăsându-şi pleoapele în jos.

Se ridică din nou în capul oaselor şi adăugă:

— Auzi, eu nu vreau să-mi treacă. Mi-e tare bine aşa. Ţie?

— Şi mie la fel...

Lucita clătină din cap, apropiindu-şi ochii ca şi cum ar fi căutat faţa lui Tito în semiîntuneric.

Dragă, aproape că nu te mai văd, aşa de ameţită sunt.

— Păi nu te mai mişca atâta, dacă eşti ameţită; cu cât agiţi vinul mai puţin, cu atât e mai bine.

— Bun, am să stau cuminţică. (îşi întoarse privirea spre râu şi pădurice.) E aproape noapte.

— Da, aproape.

Ea se uită în spate şi spuse:

— Daniel nu se mai vede. Nu dă niciun semn de viaţă. Probabil doarme buştean.

— Pluteşte în lumea visurilor, mai mult ca sigur.

— Oare? Eu zic că o să-l ţină mult aşa. Nici vorbă să se trezească curând.

— E criţă. A tras la măsea cât noi amândoi! a un loc. Fiindcă era în mijloc, bea de fiecare dată când sticla trecea dintr-o parte în alta. De-aia.

— Cu-atât mai rău pentru el; tu şi cu mine, cu jumătate din cât a băut el, ne simţim perfect. Ca şi cum am fi pe un vapor, nu-i aşa? Valurile, nu simţi valurile?

(Râdea.) Închipuie-ţi că mergem amândoi într-o barcă, Doamne, ce amuzant! Tu tragi la vâsle; marea e foarte agitată; e o noapte ca smoala, nu se vede la doi paşi!; mie mi-e tare frică, şi atunci tu… Uite că spun prostii, nu-i aşa? Te pufneşte râsul. Spun multe prostii, nu-i aşa, Tito?

— Da' de unde, dragă, era interesant ce povesteai, nu erau deloc prostii.

— Nu-ţi par o prostuţă? Ai zice că sunt ca un copil căruia îi place să se joace de-a mersul călare pe cal şi-şi închipuie o groază de aventuri; nu-i aşa că asta crezi? spune-mi adevărat! Îţi par tare neroadă, nu?

— Încetează odată! Ce contează ce-ai spus, dragă? Când bea puţin oricine îşi imaginează fantezii. Aşa că de ce-ţi faci tu probleme?

— Dar eu… lăsând vinul la o parte, eu, eu mă refer…

— Tu, ce?

— Cum sunt eu? Sau, să zicem, cum ţi se pare ţie că sunt?

— Mie? N-aş fi acuma cu tine dacă nu mi-ai place. Greşeala ta este că întrebi. Te interesează prea mult părerea celorlalţi.

— Nu a oricui. Bine, oricum este o prostie. De ce-mi pasă? Chestie de nuanţă; când vreau să râd, rid. Am un dulap cu oglindă în camera mea, ce crezi?; nici părerea ta nu mă interesează în fond; cum sunt, ştiu eu cum sunt… Sunt aproape beată, Tito.

— Bine, hai, întinde-te puţin şi stai liniştită.

— Da, Tito, mersi. (Se întinse.) Auzi, tu să nu iei în serios ce-ţi spun eu, bine? Nu-i nimic adevărat. Vreau să spun ceva într-un fel şi-mi iese totul pe dos. Vai de mine, ce m-am dat în spectacol! (Zâmbea.) Bine, n-are importanţă, aşa ne amuzăm. Ce nebună sunt! Nu-i aşa? Tu ce crezi?

— Deloc; eu te găsesc simpatică în seara asta.

— Mă bucur, îmi pare bine. Numai că acuma în loc să merg în barcă, mi se pare că mă dau în căluşei.

Îşi cuibări capul pe o grămăjoară de haine şi se răsuci într-o parte.

— S-a făcut noapte, adăugă. Noapte de-adevăratelea.

Cum stătea culcată, vedea celălalt mal, câmpul gol din spatele acestuia şi râpele întunecate peste care noaptea creştea şi avansa invadând pământul, cucerind înălţimile, tufă cu tufă, până când le învălui cu totul. Un întuneric cenuşiu, sfios şi felin care pândea să apuce pământul ca o lighioană. În aer plutea o tainică primejdie de gheare, labe şi dinţi ascuţiţi. Era o noapte olfactivă, vorace şi sângeroasă ce umplea de spaimă vizuinile materne lipsite de apărare. În câmpul negru, ochiul de ciclop al trenului lucea ca ochiul unei fiare.

— Bine, hai, povesteşte-mi ceva.

Mai erau încă destule grupuri în pădurice. În întuneric se auzeau tonurile ascuţite ale unei muzicuţe. Cântau un marş, un marş nemţesc.

— Hai, povesteşte-mi ceva, Tito.

— Să-ţi povestesc, ce?

— Omule, ceva, ceva ce-ţi trece prin minte; minciuni, orice. Ceva interesant.

— Interesant? Eu nu ştiu să povestesc nimic. Auzi, ce idee! Şi ce anume, adică? Ce e interesant pentru tine, ia să vedem…

— Ceva cu aventuri, de exemplu, sau cu dragoste.

— Uf! cu dragoste! râse Tito scuturându-şi degetele. N-ai spus nimic! Şi ce fel de dragoste, pentru că sunt de mai multe feluri…

— De care vrei tu, numai să fie interesant.

— Dar eu nu mă pricep să povestesc lucruri romantice, dragă. De unde vrei să le scot? Pentru aşa ceva, uite, cumpără-ţi un roman.

— Lasă, că de cărţi sunt sătulă până-n gât, iubitule. Îmi ajung cărţile, am citit destule! Şi pe urmă ce legătură are? Eu ţi-am cerut să-mi spui ceva interesant aici, în momentul ăsta.

Tito stătea cu spatele lipit de un copac; privi în jos la trupul Lucitei, întins în stânga lui. Abia putea să-i distingă albul umerilor ce contrasta cu lina neagră a costumului de baie şi braţele împreunate pe după ceafă.

— Şi vrei ca eu să ştiu să-ţi povestesc ceea ce nici în

romane nu scrie? o întrebă. Îmi ceri adică să am eu mai multă imaginaţie decât cei care le scriu? Păi atunci aş mai fi fost eu funcţionar de magazin, auzi vorbă!

— Ca să te fac să vorbeşti, înţelegi? de-aia. Bine, nu-mi povesti nimic. Toate spun acelaşi lucru, nu-şi bat ei capul: o dată ea e blondă şi el brunet, altă dată ea e brunetă şi el blond; în rest nu diferă…

Tito râse:

— Şi roşcovani deloc? N-au pus niciodată vreun roşcovan?

— Ce nebun eşti! Ce fel de roman ar fi ăla în care el ar fi roşcovan? Oribil! Dacă ar fi vorba de eroină, mai treacă, meargă.

— Eu zic că e un păr foarte drăguţ, spuse el râzând din nou. Păr de culoarea morcovului!

— Bine, lasă-te de râs că ai râs destul. Gata, hoo, ascultă; vrei să mă asculţi?

— Păi ce, dragă, te deranjează şi că râd?

Lucita se ridică în capul oaselor; rămase aşa lângă Tito căruia îi spuse:

— Ah, nu, nu-i vorba de asta, dar ai râs totuşi destul. Acum altceva. N-am vrut să te opresc, aveam doar chef să schimbăm subiectul. Hai să vorbim de altceva.

— Despre ce?

— Nu ştiu; despre altceva. Despre altceva ce ne trece prin cap, Tito, despre ce vrei tu. Hai, lasă-mi şi mie un pic de pom să mă sprijin. Nu, dar tu nu pleca, începem, începem amândoi. Eu nu vreau decât un colţişor…

Se rezemă de copac, în stânga lui Tito, lipită de umărul lui. El o întrebă.

— Acuma te simţi mai bine?

— Da, Tito, mă simt foarte bine. Cred că din cauză că stăteam întinsă mă simţeam şi mai ameţită. Aşa e mult mai bine. (îl lovi uşor cu palma peste braţ.) Salut!

Tito se întoarse:

— Ce e?

— Te-am salutat. Sunt aici.

— Păi te văd.

— Vezi, şi nu mi-ai povestit nimic, Tito; de necrezut cum poţi să fii. N-ai fost în stare să-mi povesteşti ceva ca să te aud povestind. Mă incintă să ascult şi să mi se povestească, să mi se povestească întruna. Voi, bărbaţii, întotdeauna povestiţi mai mult. Vă invidiez pentru cât de bine ştiţi să povestiţi. Bine, pe tine nu. Ba da. Pentru că sunt sigură că ştii să povesteşti lucruri formidabile când vrei. Se vede după vocea ta.

— Ei, ce spui?

— Ai vocea făcută pentru aşa ceva. Vocea unuia care povesteşte istorii lungi. Ai o voce foarte frumoasă. Chiar dacă ai vorbi chinezeşte, eu tot te-aş înţelege, şi m-ar încânta să te-aud povestind. Zău.

— Vorbeşti foarte ciudat, Lucita, îi spuse Tito zâmbind.

— Ciudat? Dacă zici tu, aşa o fi. Şi eu sunt ciudată în seara asta, şi văd totul ciudat în jurul meu. Aşa că nu mă miră dacă spun lucruri ciudate. Fiecare face ce poate, nu? Eu găsesc că mă ţin încă destul de bine pentru cât de ameţită sunt...

— După câte se pare, starea în care eşti îţi prieşte, zău. Eşti grozav de hazoasă şi plină de duh în seara asta.

— În seara asta? Da, păi sigur, vinul, vinul vrei să zici că mă face aşa. Când îmi trece, s-a terminat. Imediat ce mă lasă, am să fiu ca înainte, să nu ne facem iluzii. Au! ce ameţeală m-a apucat acuma! Se vede că sunt căluşeii care se pun în mişcare. Adineaori am vorbit de ei... Ce înfiorător se-nvârte pământul, vai ce ameţeală m-a apucat dintr-odată!...

— Tare? o întrebă Tito. (Se aplecă spre ea şi o cuprinse cu braţul pe după umeri.) Vino, hai, sprijină-te de mine.

— Nu, nu, lasă-mă, Tito, îmi trece, îmi trece imediat; nu te deranja, e ca valul, vine şi pleacă, vine şi pleacă...

— Sprijină-te aici, dragă, hai că nu mă deranjezi.

— Lasă, stau mai bine aşa, îmi trece... De ce insişti atâta? Stau bine cum stau...!

Îşi ţinea ochii şi fruntea ascunse în palme.

Tito zise:

— Pentru tine spuneam, Lucita, nu trebuie să te enervezi. Ia zi-mi, ţi-a trecut ameţeala?

(îi puse mâna pe cap şi o mângâie pe păr.) Ţi-e mai bine acuma? Nu vrei să ud o batistă în apă? Asta îşi face bine; mă duc?

Lucita dădu negativ din cap.

— Bine, cum vrei tu; ţi-a mai trecut?

Fata nu spuse nimic; îşi întoarse capul şi începu să-şi frece obrazul de mâna care o mângâia. Ca o pisică; îşi plimbă faţa pe tot braţul, în sus! şi şi-o ascunse la gâtul lui Tito. Se strânse la pieptul lui, îl apucă cu braţele pe după ceafă şi se lăsă sărutată.

— Sunt o neruşinată, nu-i aşa, Tito? Ai să spui că sunt o stricată, sunt sigură.

— Nu mă-ntreba pe mine.

— Dar tu de ce mă provoci? îmi spui reazemă-te de mine şi repeţi. Acuma vezi? Nu ştiai cum sunt în seara asta? Am făcut ce mi-ai spus. M-am rezemat şi vezi ce s-a întâmplat?... Ce mi-ai dat tu să beau? auzi, mai hai o dată.

Se sărutară încă o dată şi, brusc, Lucita îl respinse violent, lovindu-l cu mâinile. Se arunca apoi cu faţa la pământ şi începu să plângă.

— Dar, Lucita, ce-i cu tine? Ce ţi-a veni! aşa, deodată?

Ea îşi ţinea faţa ascunsă în mâini. Tito se aplecă deasupra ei şi o apucă de umăr, încercând să-i descopere faţa.

— Lasă-mă, lasă-mă, pleacă...

— Spune-mi ce se întâmplă, dragă, ce ai? te-a apucat aşa, din senin?

— Lasă-mă, nu e vina ta, tu nu mi-ai făcu nimic, eu sunt... eu sunt de vină că am ajuns aici singura vinovată, am fost ridicolă, da, ridicola.

Vocea ei răsuna furioasă printre hohote de plâns.

— Dar eu nu te înţeleg, dragă, despre ce ridicol vorbeşti, ce mai e şi cu asta?

— Ce vrei mai ridicol? Crezi că eu nu ştiu cât însemn

eu pentru tine?... (Continua să plângă în timp ce vorbea). Ba ştiu, şi încă foarte bine! Oh, ce ruşine-mi este, ce ruşine!... Uită asta, Tito, te rog; m-aş ascunde acuma, aş vrea să mă ascund...

Tăcu apoi, dar continuă să plângă întinsă pe burtă, cu faţa ascunsă. Tito nu spunea nimic; ţinea o mână pe umărul ei.

*

— Ameţit? E un cuvânt folosit acolo, în Maroc. Ca şi cum am spune că cineva s-a... nu s-a îmbătat, nu, e ceva diferit, cum să vă zic eu? uite...

— E adormit, poate?

— E ceva dar nu-i nici asta. Stai, mai bine să-i zicem concentrat, înţelegi? sau, uite, absorbit, îmbibat de atmosfera în care eşti, cu alte cuvinte, căzut pe gânduri. Aveam discuţii interminabile, să-ţi spună Samuel, când eram răcani acolo, cu el şi cu alţi camarazi de suferinţă. Uite, ne strângeam într-o cafenea...

— În Maroc...

— Da, în Laroche. Ne adunam toţi la un loc şi începeau discuţiile. E o chestie, ştii? începi să vorbeşti, şi te entuziasmezi singur, ba că aia-i aşa, ba că ailaltă-i invers, şi îi tot dai înainte, fără să te mai opreşti; şi când te opreşti, const aţi că ai vorbit singur o jumătate de oră, o oră sau două. Asta este ceea ce de fapt înseamnă să fii ameţit de opiu. Ceva liniştit, mă-nţelegi, cum să-ţi zic? ca un chef, dar un chef paşnic, fără scandal; adică opusul a tot ceea ce este petrecere şi beţie cu vin. Pentru că acolo, arabilor li se predică să renunţe la orice băutură alcoolică din cauza religiei lor, înţelegi?

— Da, auzisem de asta, mi-a povestit cineva.

— Bun, deci aşa. Prin urmare cheful lor constă în a te ameţi, asta înseamnă la ei a face chef. Se adună câţiva, se aşază în cerc pe rogojinile lor şi, dă-i, fumează una după alta ţigările de opiu şi beau ceai; beau ceai şi fumează, nimic altceva; şi hau-hau, hau-hau, cu sunetele astea pe

care le scot de nu înţelegi o iotă din ce-şi spun. Iar nevestele închise în casă. În timpul ăsta, nu-i interesează nimic pe lume. Asta-i tipul de chef pe care-l fac arabii, obiceiul de-acolo. Şi pe urmă majoritatea dintre ei nu mai funcţionează, înţelegi? pentru că aşa cum se întâmplă de obicei, când abuzezi e normal să-ţi atace capul nu? cu fumul ăla aşa de tare; găseşti deci tipi care sunt neurastenici incurabili şi cu nişte manii şi manifestări mai ceva ca dracu'. Numai că acolo, închipuie-ţi, pe nebuni toată lumea îi consideră sfinţi; să vezi ce ciudăţenii mai au şi ăştia! Pentru cei care sunt într-o ureche au, dragă, un respect nemaipomenit; ăştia pot face tot ce le trece prin cap, prostiile cele mai mari, şi nimeni nu îndrăzneşte să le atragă atenţia sau să se ia de ei. Exact ca nişte sfinţi, zău. Bineînţeles că astea sunt lucruri care ţin de obiceiul fiecărui loc şi de ideile pe care oamenii le au despre viaţă. Pentru că în orice ţară te-ai duce, ai descoperi că se trăieşte într-un fel deosebit de celelalte ţări.

— Da, păi atunci ai putea şi tu s-o iei mai uşurel, să nu abuzezi de aia, cum o numeşti tu, că aici pe cei căzuţi în cap nu-i considerăm sfinţi, ca acolo unde zici tu; aici cum ai făcut o trăsnaie, pun laba urgent pe tine şi te închid în azil, şi pe urmă du-te şi reclamă. Ai să vezi ce-or să te mai bage în seamă…

— A, păi în chestia asta nu-ţi face griji, că ar fi o soluţie bună ca omul să nu mai facă prostii; şi, pe deasupra, amuzantă.

— Joacă-te tu numai, şi ai să vezi.

— Dar ia spune tu, Mely, ţi-ar părea rău dacă m-ar închide la azilul de nebuni?

— Mie? sigur, ca de oricine altcineva.

— Vai, ce puţin! Nu mă joc, aşa nu merită; doar atât cât de oricare altă persoană?

— Ce-ai vrea să-ţi spun?

— Păi să spui adevărul.

— Şi cum ai vrea tu să fie adevărul?

— Vrei să ştii?

— Răspunde-mi tu.

— Dragă, oricui îi place să fie băgat în seamă.

— Şi de ce? Ce-ai câştiga tu?

— E plăcut, chiar dacă n-ar fi nimic altceva.

— Da, am înţeles.

— Mely, nu vorbi aşa, te rog.

— Să nu vorbesc, cum?

— Aşa, prosteşte, cum vorbeşti câteodată.

— Ah, sunt proastă, foarte bine, mersi pentru compliment.

— Vezi? Aşa, ca acuma, de exemplu. Ce crezi că obţii dacă eşti aşa de scârboasă şi antipatică, ia spune?

— Eşti în continuare foarte amabil, Zacarías.

— Cine a început? Ai sărit de la primele vorbe cu tonul ăsta arţăgos, sau nu-i adevărat?

— Măi, băiete, dar delicat mai eşti! Crezi cumva că sunt aparat de radio să-mi ajustez tonul după cheful ascultătorului?

— Văd că vrei să iasă tot ca tine. Bine, dă-i drumul. Dar să ştii că eşti rea, şi în ziua în care am să te prind pe picior greşit ai să mi le plăteşti pe toate.

— Serios? Mă faci să râd!

— Bine, râzi; să-mi cazi tu numai în mână!

— Uite, îţi cad azi. Ce-ai să-mi faci, aş vrea să ştiu…

— Nimic.

— Spune, hai, ce mi-ai face? Atâta ură îţi inspir?

— Te-aş muşca până la sânge. Ai nimerit la fix dacă asta cauţi: să te molipseşti de turbare. Dar în ziua în care te-am prins, ai sfeclit-o; să nu crezi că ai să scapi cu una, cu două.

— Scufiţa Roşie şi Lupul cel fioros. Ce interesant! Continuă, continuă, şi ce altceva, continuă povestea…

— Aici se termină. Şi să ştii că nu e poveste.

— Dar ce e?

— Adevărul adevărat.

— Hai că eşti bine! Crezi cumva că eu sunt Scufiţa Roşie?

— Nu, dar n-are importanţă; aş avea unde să muşc şi să-mi las urmele colţilor.

— De exemplu?

— Ştiu eu? eventual pe gură.

— N-ar fi trebuit să spui asta, Zacarías.

— De ce? Tu întrebi şi lupul îţi spune adevărul. Dacă aşa ai vrut... Te-ai supărat?

— Nu.

— Atunci de ce nu vrei să spun?

— Ba vreau. Îmi place să te aud spunând asta.

— Eşti un drac, ştii?

— Drac?

— Nu dracul cel rău, celălalt. Alt drac, care nu ştiu cum e. Dar îmi place, mă încântă, e singurul lucru pe care ţi-l pot spune.

— Vorbeşte mai încet, că te aud ceilalţi.

— Păi dacă toţi dracii ar fi ca tine, Sfântul Petru s-ar ruina.

— De ce-mi zici drac atunci, nu înţeleg...

— Ah, un motiv o fi existând, draga mea. Sunt sigur că există un motiv.

— Auzi, Zacarías, acuma sunt puţin cam nervoasă. Dar îmi place să fiu cu tine, ştii? Mă întreb dacă nu cumva chiar din cauza asta sunt nervoasă.

— Bea puţin vin. Unde e paharul tău?

— Nu, nu te mişca de unde eşti, nu te mişca; nu vreau să-mi vadă faţa ceilalţi, stai aşa.

— Până am să fac gaură în masă cu cotul. Stau nemişcat aici ca un soldat.

— Mai spune-mi ceva, Zacarías.

A

Carmen privi în spate şi se sperie brusc; se lipi de Santos dintr-o pornire involuntară. Luna roşie, imensă şi aproape, recent născută după linia orizontului, le apăr u în spate, surprinzându-i pe coastă.

— Ce-i, iubita mea?...

Carmen începu să râdă.

— Nimic! Luna. A apărut aşa de brusc... şi m-am speriat groaznic. Nu ştiam, dragă, ce e, aşa, dintr-odată! Îmi părea nu ştiu ce!

— M-ai speriat şi pe mine. Mare minune că nu ne-am dus de-a dura amândoi pe pantă în jos.

Fata râdea cu obrazul lipit de pieptul lui Santos.

— Iubitule! auzi, tu, să mă sperii de lună… ce proastă sunt! Dar a fost aşa de neaşteptat, ceva aşa de mare şi de roşu…

O priveau amândoi, de la jumătatea pantei; se vedea cum se îndepărta încetul cu încetul de linia orizontului, în partea cealaltă a câmpurilor negre, înălţându-şi cu greu faţa mare şi roşie. Carmen o privea cu coada ochiului, ascunsă la pieptul lui Santos.

— Ce mare e!

— Ştii cu ce seamănă? o întrebă Santos.

— Cu ce?

— Cu un gong.

Ea îşi desprinse obrazul de la pieptul lui Santos şi se uită drept spre lună.

— Da, seamănă, ai dreptate.

— Un gong din alea de aramă.

Ajunseră în punctul cel mai înalt al Almodóvarului. Era plat ca o masă şi se termina brusc la margini, cu o râpă. Podişul putea să aibă vreo trei sute de metri în lungime şi nu mai mult de o sută în lăţime. Îl traversară pe lungime, cu luna în spatele lor, şi se opriră la marginea opusă. Se vedea Madridul. O vale mare de lumini, în fund, ca o galaxie întinsă pe pământ; un lac de ulei negru, cu tremurul a nenumărate lămpiţe aprinse; pluteau fumegând în noapte şi formau un halo foarte înalt şi difuz ce atârna nemişcat pe cerul Madridului ca o lespede violetă sau ca un tavan de fum luminos. Se aşezară jos, foarte aproape unul de altul, la marginea podişului, cu picioarele spre râpă. Se vedeau împrăştiate în negura câmpiilor şi celelalte galaxii de lumini mai mici, ale satelor vecine. Santos le arătă cu degetul.

— În dreapta ta e Vicálvaro, spuse; Vallecas e asta de-aici…

Vallecas era puţin la stânga, acolo jos, aproape la picioarele pantei. Îl dominau de la optzeci sau o sută de

metri înălţime. Vorbeau încet, fără să ştie de ce.

*

Paulina îl bătu pe umăr pe Sebastián.

— Uite ce lună, Sebas!

El se ridică de jos.

— Ah, da; cred că e lună plină.

— Este; se cunoaşte numaidecât. Seamănă, ştii plantele alea pe care le arată în filmele ştiinţifico-fantastice, cu ele seamănă, nu-i aşa?

— Dacă spui tu.

— Da, domnule, tu nu-ţi aduci aminte ăla pe care l-am văzut?

— „Când lumile se ciocnesc”.

— Ala. Şi apărea New York-ul complet inundat, îţi aminteşti?

— Da, fantasmagorii şi tâmpenii; nu mai ştiu ce să născocească ăştia cu filmele lor.

— Dar mie îmi place genul ăsta de filme şi le găsesc interesante.

— Da, ştiu că tu n-ai loc decât de aiureli în căpşorul ăla al tău.

— O fi aşa cum zici, dar poate că apucăm să trăim până atunci.

— Până când?

— Păi până atunci, până în ziua când o să se-ntâmple toate chestiile astea. Ai să vezi.

— Într-o joi, după-masă, spuse el râzând. Fetiţo, nu-ţi înfierbânta capul c-o să te apuce febra. Văd că profiţi din plin de cele opt sau zece pesete cât te costă intrarea la film.

Sebas se uită în urmă şi adăugă:

— Uite, mai bine ar fi să mergem să vedem ce fac figurile alea trei.

O licărire a lunii descoperi din nou în întuneric apele râului Jarama, într-o străfulgerare de solzi fosforescenţi, părând acum spinarea arămie a unui peşte.

— Mergem să le facem o vizită?

— Bine, hai.

Se ridicară. Paulina îşi trecu palmele peste picioare şi peste costumul de baie ca să se cureţe de praful şi de pietricelele care i se lipiseră de piele.

— Ce faceţi?

— Stăteam aici.

Se auzeau chemări pe care le adresau femeile, printre casele împrăştiate; nume strigate prelung din pragul caselor către cei de pe câmp; voci îndepărtate şi fluierături răspundeau de pe drumurile ascunse în întuneric. Paulina şi Sebastián se aşezară lângă Tito şi Lucita.

— Am venit la voi, aici. Auzi, şi Daniel?

— E criţă, tipul; zace undeva pe-acolo, ca un balot.

— Fir-ar să fie! Şi ce facem cu el la plecare?

— Pe ăsta nimeni nu poate să-l clintească din loc. Mâine dimineaţă o să-l trezească ciripitul păsărelelor.

— Nu, Tito; nici vorbă de-aşa ceva, spuse Paulina. Nu putem să-l lăsăm aici toată noaptea. Am avea mustrări de conştiinţă.

— Acuma, vara, se doarme bine oriunde.

— Fugi de-aici! Să răcească băiatul, sau mai rău…

— Păi trimiteţi să se aducă o macara…

— Îţi arde de bancuri acuma…

— Fii liniştită, dragă, spuse Tito. O să-l luăm cum o să putem; pe umeri, dacă va fi nevoie, ca pe-un burduf cu vin.

— Păi burduf şi este acuma!

Lucita tăcea. În pădurice mai era încă lume; se auzea murmurul liniştit al conversaţiei purtate în întuneric şi se zăreau, ca nişte licurici roşii de jar, luminiţele chibriturilor aprinse.

Picioarele cuiva se poticniră de trupul lui Daniel, făcut covrig. O voce rosti: „Scuzaţi”, şi grămada de jos îi răspunse mormăind ceva ininteligibil. Raze foarte subţiri, paralele, sus de tot, deasupra, beznei, în deschizătura îngustă; lilieci zburând ca săgeata, proiectaţi pe noaptea diafană.

Se răsturnă o sticlă. O prinseră la timp, înainte să cadă jos.

— La ţanc, spuse cineva.

Vinul care se vărsase lucea pe masă; Mariyayo trasă cu degetul câteva şănţuleţe până la marginea mesei, ca să se scurgă jos; Fernando îl simţi picurând pe sandalele lui.

— Hei, fato, mă uzi!

— Chef! îi spuse ea atingându-i umerii şi fruntea cu vârful degetelor înmuiate în vin.

— Tu văd că eşti cu chef! Eşti o adevărată mină de veselie…

Se înserase. Clanul Ocaña începu preparativele de plecare; îşi adunau lucrurile. Lolita ţipă:

— Hai, băieţi, dansăm sau ce facem?

— De ce nu învârţi tu la manivelă?

Felipe Ocaña stătea în picioare lângă masa alor lui; îi privea fluierând şi-şi învârtea legătura de chei pe arătător, făcând-o să zornăie. Petra spuse:

— Să nu-mi lipsească nimic când ajungem acasă, aţi înţeles?

— Are să-ţi lipsească aerul de-aici, îi spuse Felipe; asta are să-ţi lipsească.

— Ai nimerit-o, ce să-ţi spun! Păi a şi fost o zi deosebită ca să-l regret şi să nu-l uit, nu?

Felipe spuse:

— A fost pentru copiii tăi, ce altceva mai vrei?

— Da, şi pentru soţul meu. Asta în timp ce eu mă luptam singură şi eram în permanenţă deranjată ba de unii, ba de alţii.

Îşi întărea cuvintele prin obiecte: farfurii de plastic, cutiuţe, şerveţele, pe care le aşeza în coşul de rafie; continuă:

— Ţi-am zis doar…! Oricum aş da-o, tot eu ies prost. Dacă sticla se loveşte de piatră, rău pentru sticlă. Dacă piatra se loveşte de sticlă, rău tot pentru sticlă. Asta-i toată filosofia.

Nineta o ajuta să strângă.

— Halal duminică! continuă Petra. Asta ca să-mi treacă orice chef de a mai merge vreodată la ţară. Dă-mi, Nineta, alea de colo. Şi tu nu sta ca lemnul acuma! Ce faci acolo? Ai putea să te duci să porneşti rabla, că doar vezi cât e ceasul.

— Rablă, dar care vă dă să mâncaţi.

— Da, bine; placa asta o cunosc, aşa că n-o mai repeta. Nu spuneai tu adineaori că farurile nu sunt în regulă? Uită-te ce întuneric s-a făcut… Ştii doar că cei de la circulaţie nu aşteaptă explicaţii, aşa că dacă ne dau o amendă… (Clătină din cap.)

— Se umblă la buzunar, şi cu asta, basta, ce naiba!

— Mă scoţi din sărite…

Lucas protestă:

— Şi de ce credeţi voi că numai eu trebuie să am grijă de patefon? Mi-aţi dat vreo numire în sensul ăsta?

— Păi dacă tu nu laşi pe nimeni să se apropie de el!

Zacarías refuză cu un gest o altă ţigară cu opiu pe care i-o oferea aprinsă Samuel. Acesta îi dădu un cot prietenei lui.

— Fii atentă, tu, îi spuse încet. Uită-te la ăia doi din colţ. (Arătă cu capul spre Mely şi Zacarías.)

Marialuisa aprobă:

— Da, eu ţi-am atras atenţia, nu-ţi aminteşti?

— Se mănâncă din ochi.

— Nu vreau să mă uit; mai bine lasă-i în pace.

Ricardo îşi apropie urechea de ei.

— Despre ce vorbiţi? îngână. Spuneţi-mi şi mie…

— Curiosule! îi zise Marialuisa. Secrete de-ale noastre.

— Secret de stat, adăugă Samuel râzând.

— Îmi închipui, ca să vezi. Ştiu foarte bine despre ce vorbiţi.

— Păi dacă eşti aşa de isteţ, nu pune întrebări.

Loli, Fernando, Mariyayo şi cealaltă fată din grupul lor făceau tărăboi enervându-l pe Lucas: loveau cu pumnii şi cu paharele în lemnul mesei şi strigau:

— Muzică! muzică! muzică!…

Lucas îşi astupă urechile.

— Deştepţi mai sunteţi, le spuse. Credeţi că dacă faceţi scandalul ăsta obţineţi ceva? Acuma numai de-al naibii şi nu vă pun.

— Muzică! muzică! muzică!!...

Li se alăturară glasurile celor cinci de la cealaltă masă. Fernando se ridică cu o sticlă în mână şi se duse să le toarne vin.

— O mică trataţie din partea trupei. (Arătă cu sticla spre masa alor săi.)

Cei cinci aplaudară. Miguel spuse:

— Nu mai este vin; trebuie să comandăm din nou.

Samuel se întoarse spre zid şi suflă în ţeava pipei; un ghemotoc de cenuşă zbură afară. Familia Ocaña se ridicase şi se îndrepta spre centrul grădinii. Petra îi mâna din urmă ca pe-o cireadă.

— Hei, copii, le spuse, ieşiţi. Să nu uitaţi nimic, aţi înţeles? Nineta, drăguţo, fii amabilă şi verifică tu!

— N-ai grijă.

Se uită pe sub bănci, în colţuri, lângă viţa de vie; aproape că nu se mai vedea. Familia Ocaña intră în culoar iar masa rămase goală în întunericul grădinii. Nineta intră ultima.

— Plecaţi deja? îi întrebă soţia lui Mauricio din pragul bucătăriei.

— Da, Faustina, plecăm, spuse Petra. Faustina intră în local în urma lor. Cei de la tejghea le făcură loc să treacă.

— Bine, omule, bine, spuse Mauricio.

Ieşi de după tejghea.

— A sosit momentul, îi zise Felipe dând din cap.

— Ai petrecut bine ziua, continuă cârciumarul şi coborî privirea spre Juanito. Eh? pehlivanule ce eşti! (Ridică din nou capul.) Au stat o zi la ţară, la aer curat.

— Da, spuse Ocaña.

Petrita se apropiase de jucătorii de domino şi privea fix trupul paraliticului.

— Vă rămânem foarte îndatoraţi, vorbi Petra, pentru

toate atenţiile pe care le-aţi avut faţă de noi. (Se întoarse spre Faustina, incluzând-o şi pe ea.) Aşa că ştiţi, nu mai e nevoie să vă spunem; în ziua în care veniţi la Madrid…

Alcarrenul, şoferul, ciobanul, Chamarís şi cei doi măcelari tăceau discret de-o parte. Doar Lucio, din scaunul lui, îi urmărea cu privirea de parcă ar fi participat la tot ceremonialul.

— Atenţie, spuse Mauricio, glumeşti. Din contra, mie mi se pare că v-am abandonat aproape toată după-amiaza, ca să-mi văd de clienţi. Şi asta în ciuda dorinţei mele, crede-mă. Mi-ar fi plăcut să stau mai mult cu tine.

— Nu vorbi prostii, Mauricio; ai făcut mai mult decât trebuia; n-aş fi întreg la minte dacă aş pretinde să-ţi laşi treburile ca să stai cu noi. Destul că…

— Nimic, i-o reteză Mauricio; trebuie să mai veniţi. (Se întoarse spre Felipe.) Să veniţi din nou, Ocaña, cu tine vorbesc, să reveniţi, să nu laşi să treacă vara asta fără să mai veniţi pe la noi. Acelaşi lucru vă spun şi dumneavoastră, fiindcă mi-a făcut mare plăcere să vă cunosc.

Nineta avu un zâmbet de mulţumire.

— Şi nouă la fel, spuse Sergio; sunteţi o familie grozavă şi vă suntem recunoscători pentru tot ce-aţi făcut să ne simţim bine.

— Nimic, eu vă mulţumesc, şi să ştiţi că aici suntem la dispoziţia dumneavoastră oricând. E de-ajuns că sunteţi din familia aceasta. Felipe, îi zise bătându-l peste braţ, păcat, măi, că nu puteţi veni într-o zi când sunt eu mai liber, ca să facem un chef pe cinste.

De la masa de joc se privea din când în când, cu indiferenţă, spre cei care îşi luau rămas-bun. Carmelo se uita curios spre ei în timp ce amesteca piesele pe masa de marmură. „Aici, aici! fii atent la ce faci, îi spunea Coca-Coña, şi nu te băga unde nu-ţi fierbe oala. Mai bine vezi-ţi de jocul tău”.

— Ca atunci, spuse Ocaña, îţi aminteşti? Eh! când o să mai facem noi o petrecere ca atunci? Poate numai dacă ne mai accidentăm o dată.

Mauricio râdea.

— Da, da. Noi ăştia care nu suntem bogaţi trebuie să aşteptăm să ne accidentăm, să ne rupem vreun os ca să putem să ne bucurăm de viaţă.

— Uite la ei! Acuma li s-a făcut dor de spital, interveni Petra. Ah, bărbaţii ăştia, toţi sunt la fel! Ce idei!

Faustina îi dădu dreptate:

— Se potrivesc, spuse ridicând sprâncenele şi dând din cap cu resemnarea unuia care trebuie să îndure multe.

Cei doi soţi se priveau râzând.

— Bine, văd că îi deranjăm pe domnii care joacă, zise Petra. Şi pentru că tot e târziu, plecăm.

— Nu ne deranjaţi deloc, doamnă, spuse Claudio.

Petra nu-l auzi; se adresă Faustinei:

— Rămâne deci cum am zis. Vă lăsăm cu bine. (Îi întinse mâna.) Şi să vedem când vă hotărâţi şi voi să faceţi o mică escapadă la Madrid.

— Oh, da...! rosti Faustina, ridicând privirea. Ne-a făcut mare plăcere că aţi venit, Petra.

— Justi nu-i aici. Îmi pare rău că nu pot să-i spun la revedere. E o fată aşa de minunată…

— Ba este. Probabil că-i în dormitor. Mă mir că nu v-a auzit când aţi trecut. O chem imediat.

— Nu, n-o deranja, Faustina… Las-o.

— Auzi vorbă, s-o deranjez! spuse cealaltă şi strigă spre culoar: Justina, Justina!

Stătea pe întuneric, întinsă în pat. Auzea vocile din grădină; din când în când, vedea în spatele oblonului închis mâna Marieiluisa sau a lui Samuel trecând aproape să atingă geamul. Erau toţi acolo, aproape, lângă fereastră, şi făceau zgomot; distingea vocile. Vedea în tavan un cerculeţ de lumină proiectat pe Sfânta Fecioară din stuc de candela pe care mama ei o avea pentru molitva Sfintei Fecioare de Agosto. Un punct luminos licărea reflectat şi pe metalul patului. Afară cereau muzică, muzică, pentru că Lucas ăla nu voia să se deplaseze să le pună în funcţiune patefonul. Apoi spuseră că vinul s-a terminat şi probabil ea era cea care trebuia să se scoale să le mai pună. Îşi relaxă trupul.

Îşi acoperi ochii închişi, să nu mai vadă luciul tulpinilor de trestie, nici licărul reflectat în metalul patului. Auzi apoi trecerea familiei Ocaña pe culoar, dar nu vru să se ridice; îşi schimbă poziţia şi patul metalic scârţâi. Din tavan atârna o creangă uscată de laur, aproape chiar deasupra capului Fecioarei. Îşi înfipse cu putere unghiile în varul de pe perete, în stânga patului. Nu era în apele ei. Se întoarse pe partea dreaptă când auzi că mama ei o striga. Bâjbâi puţin în căutarea întrerupătorului.

— Vin, mamă!

Se aranjă repede în oglindă. Mai avea încă ochii mici, când intră în local.

— Uite, mamă, n-au vrut să plece fără să-şi ia rămas-bun de la tine.

— Cum v-aţi simţit? îi întrebă alene.

— Nemaipomenit, răspunse Ocaña; mulţumim, tinerico.

— Mă bucur. Tu nu-mi dai un pupic, frumoaso?

Fetiţa îşi desprinse privirea de la paralitic şi alergă în braţele deschise ale Justinei.

— Hop! spuse aceasta, ridicând-o în aer. Ia să vedem, ce ţi-a plăcut ţie cel mai mult, povesteşte-mi…

— Iepuroaica aia care-i acolo înăuntru, spuse Petrita, arătând spre culoar. E a ta, nu-i aşa?

— Şi a ta; începând de azi mai mult a ta decât a mea. Când vrei, vii încoace şi îi dăm să mănânce, da?

— Da, încuviinţă fetiţa dând din cap.

— Acuma hai jos, scumpo, că părinţii tăi se grăbesc şi nu trebuie să-i faci să aştepte. (0 lăsă din nou jos.) Bine, ai să mai vii şi altă dată, acuma dă-mi o sărutare.

Se lăsă jos ca Petrita să o poată săruta, dar aceasta o apucă de gât şi o strânse, spunându-i:

— Eu te iubesc, ştii?

Felipe Ocaña se despărţea de ceilalţi.

— Atunci ne-am înţeles, îi spuse şoferul pe-un ton confidenţial, strângându-i mâna; numai dumneavoastră singur, fără familie, fără nimeni, (îi făcu semn cu ochiul.) Să vedem, poate vă repeziţi într-o zi până aici.

Ocaña îl aproba râzând.

— S-a notat. (Se adresă celor care jucau:) Cu bine, domnilor!

— Drum bun, la revedere.

— Mergeţi sănătoşi. Şi, auziţi? Dacă vreodată puştii au chef să se plimbe în limuzină, aduceţi-i încoace, da? Că asta îi lipseşte blestematului ăstuia de cărucior, să se ventileze, şi poate că aşa ajunge să capete alt aer.

— Foarte bine, de-acord, îl aprobă Felipe, zâmbindu-i lui Coca-Coña cu gura strâmbă, şi se întoarse ca să privească pe furiş la Petra.

— Atunci vă zic din nou sănătate.

— Mulţumesc; de ea avem cel mai mult nevoie. Şi veniţi pe la noi, veniţi pe la noi.

Schneider înclină mecanic capul, abia dezlipindu-se de scaun. Începură să iasă. Nineta se miră:

— Oh, Sergio, luna! Ce frumoasă e! Ce mare!...

Se reflecta arămie pe aripa curbată şi pe vopseaua prăfuită a portierei.

— Daţi-mi lucrurile pe rând, spuse Ocaña trăgând speteaza canapelei din spate.

Mauricio şi Justina ieşiră afară cu ei. Şoferul de camion îi privea din pragul luminat. Felipe aşeza lucrurile în golul din spatele canapelei. Apoi urcă familia. Petra îşi struni copiii:

— Nu vă înghesuiţi, copii, nu vă împingeţi, e loc pentru toţi.

Justina stătea în faţa maşinii, cu braţele încrucişate.

— Uite, am de plătit băutura şi cafelele, îi zise Felipe lui Mauricio.

Scoase portofelul.

— Fugi de-aici!

— Ei, cum aşa? (îl apucă de mânecă.) Mauricio, spune-mi te rog imediat cât îţi datorez.

— Hai, hai, lasă-te de glume.

— Ascultă, domnule... Nu ştiu când mai venim. Ia banii, să nu te prosteşti.

— Du-te şi te plimbă.

De la geamul maşinii Petra le vedea umbrele.

— Asta mai lipsea acuma! exclamă.

Mauricio îl împingea pe Felipe către maşină.

— Urcă, hai, vă grăbiţi doar; pierzi timpul degeaba.

— Nu-mi pasă! Asta nu se face, Mauricio.

Mauricio râdea. Interveni Petra:

— Nu faci deloc bine, Mauricio; soţul meu vrea să-ţi plătească consumaţia, şi ar trebui să accepţi. Altfel nu ştiu dacă mai venim vreodată.

— Nu, nici vorbă; o să aveţi timpul şi ocazia să mă invitaţi la Madrid. Acolo o să plătiţi voi. Aici invit eu, şi am terminat discuţia. Hai, Ocaña, urcă.

— Bine, îţi jur că ai să mi-o plăteşti. Pe cuvântul meu că n-am să uit asta.

Urcă în maşină. Petra se aşezase în faţă, lângă el. Justina puse braţele pe marginea geamului.

— Drum bun, rosti spre interiorul maşinii, adresându-se umbrelor îngrămădite înăuntru; nu le vedea chipurile.

Magnetoul scrâşnea; la a patra încercare, motorul porni. Felipe Ocaña scoase capul afară.

— La revedere, încăpăţânatule! strigă zâmbind. Să ştii că plec foarte supărat pe tine!

— Hai, gata, dă-i bătaie, spuse Mauricio, că vă prinde noaptea.

Îşi agită mâna în dreptul geamurilor, salutându-i în grup pe cei dinăuntru. Ţâşni lumina gălbuie a farurilor. Maşina începu să se urnească: „La revedere, la revedere, la revedere!…” Justina îşi luă mâinile de pe geam şi taxiul făcu un ocol, îndreptându-se apoi spre şosea. Tatăl şi fiica rămaseră în urmă nemişcaţi, în fascicolul de lumină care ieşea din casă, până când taxiul pătrunse în şosea, ridicând în urmă o coadă de praf care întuneca luna abia apărută la linia orizontului.

— Linişte, toată lumea! Ascultaţi-mă o clipă! Vreţi să fiţi atenţi puţin aici?

Fernando scutura sticla în aer, în mijlocul grădinii; lumina care venea din bucătărie îi cădea pe faţă şi pe piept, şi se reflecta în sticlă. Ţipa spre întunericul care

învăluia mesele unde ceilalţi începuseră din nou să ceară muzică, muzică.

— Ia să vedem ce vrea ăsta acuma! Linişte! Lăsaţi-l să vorbească, să vedem.

— Moare de râs patefonul, spuse Ricardo; îl cară după el cât e ziua de lungă!

— Şi seara la ora haş, gata.

— Hai, lăsaţi-l să-şi ţină discursul!

— Poveşti. Îl bruiem, de-acord? propuse Ricardo încet. Când dă să deschidă gura, îl huiduim în cor.

Îl priveau pe Fernando în lumină, aşezaţi cu toţii acolo, lângă frunzişul grădinii peste care se lăsase întunericul.

Mely îi spuse lui Zacarías:

— Trec duminicile astea aşa de repede, ceva de speriat.

— Dar rămâne gustul plăcut, îi răspunse el. Uite pisica, uite pisica…

O auzeau mişcându-se în frunziş, în foşnet de frunze uscate. Îi văzură umbra trecând ca o săgeată printre picioarele scaunelor.

— Pentru ea toate zilele sunt duminici.

— Sau toate sunt zile de lucru, îi replică Zacarías. Nu se ştie.

Amândoi se uitară apoi la Fernando care se foia întruna.

— Bun, vreţi să mă ascultaţi sau nu?

Zacarías îi strigă:

— Vorbeşte odată, Mussolini!

— Aş! Daţi-i mai bine pomană doi bănuţi ca să tacă.

Fernando făcu un gest de retragere; plecă din lumină şi aceasta luci câteva clipe pe nichelul patefonului, în fundul grădinii.

— Nu fiţi!… Lăsaţi băiatul să spună ce are de spus, ce naiba!

— Hai, măi…

— Auzi, ai cumva de gând să botezi vreun transatlantic de stai aşa, cu sticla aia în mână? Ia zi, şi ce

nume vrei să-i pui?

— Păi, uite, poate îi zic Isteţul sau Tânăra Ricarda, cum îţi place mai mult?

— Ah, oricare, o să-i porţi ghinion şi are să se scufunde cu oricare din cele două nume. Bine, hai, vorbeşte odată, să auzim ce veşti senzaţionale ne dai.

— Cu voia ta. Păi nimic, băieţi. (Se adresă tuturor, inclusiv color cinci care ocupau cealaltă masă:) Nu voiam decât să spun că trebuie să punem puţină ordine în brambureala asta. După felul în care s-a scurs după-masa asta, confuzia e totală; fiecare încearcă să facă ceva, pe cont propriu, şi nu ne alegem cu nimic…

— Povesteşte-ne viaţa ta! Termină odată! Blegule! Vai de tine, ce discurs!

— Încetează, ce dracu', că mă enervezi…! Uite ce voiam eu să vă propun: să unim cele două mese, cu băieţii de colo care stau de parcă se jenează şi care pe deasupra sunt băieţi buni, şi facem o masă comună. În felul ăsta n-ar mai fi decât un singur grup şi am putea să aranjăm lucrurile mai cu schepsis şi cu mai multă ordine, în plus, grupul nostru s-ar îmbogăţi cu elemente noi şi proaspete, şi am avea toţi de câştigat ca distracţie şi voie bună, atât noi cât şi ei. Ce ziceţi?

— Bine, noi suntem de-acord, spuse Miguel. Dacă ei n-au nimic împotrivă, să-şi ia fiecare scaunul şi să se lipească aici, că avem mai mult loc.

— Haideţi, haideţi, se auzi o voce din celălalt grup.

— N-am aşteptat decât să ne spună cineva.

Se ridicară toţi cinci şi îşi aduseră scaunele la masa lui Zacarías şi Miguel. Fernando se retrăsese deja din lumină şi se întoarse la locul lui, lângă Mariyayo. Pata de lumină îşi reluă pe pământ forma de mai înainte. Cei cinci o traversau mutându-şi sacoşele şi restul de lucruri. Ricardo bombăni:

— Fii atent ce-a putut să-i treacă prin cap ca să evite dezordinea!

Samuel se întoarse spre el, adresându-i-se:

— Ce cârteşti tu acuma, Isteţule?

— Nu cârtesc; spun numai că n-ar fi fost nevoie să ne amestecăm cu nimeni ca să ne simţim bine. Aşa mai rău se încurcă lucrurile şi pe urmă apar neînţelegerile.

— Hai, nu fi şi tu exclusivist acuma.

— Nu-i vorba de exclusivism. Nu-i cunoaştem deloc, aşa că trebuia să-i fi lăsat în pace. Cine te-a pus să te legi de ei? Ştii doar foarte bine ce se poate-ntâmpla când problemele nu sunt foarte clare.

Erau două fete şi trei băieţi. Se aşezară.

— Uite, i-o reteză Samuel cu voce scăzută, acuma treaba e făcută; aşa că taci din gură şi nu călca în strâchini, ca să nu fii tu cel care provoacă scandalul.

— Da, vrei să le şi zâmbesc. Mai ales asta.

Miguel îi întrebase:

— Din ce cartier sunteţi?

— Legazpi, lângă abator. Adică… el nu; el locuieşte prin Atocha. Ceilalţi, toţi în Legazpi.

— Un cartier care mi-e simpatic. Cunosc pe unul Eduardo, chiar din Legazpi; Martín Gâl după numele de familie; aţi auzit de el?

— Eduardo… Da, Eduardo ştiu unu, dar nu-i ăsta; ăsta are alt nume; tot Eduardo, dar numele de familie e altul. Cum era ăla? Martin şi mai cum ai spus?

— Eduardo Martín Gâl.

— Nu, nu-i ăsta, sigur nu-i ăsta. Cred că nu-l cunosc, sau nu mi-l aduc aminte. Ia să vedem… (Se adresă tovarăşului său:) Tu mai ştii pe altcineva? încearcă să-ţi aminteşti.

— Eduardo, păi… (Reflecta.) Da, domnule, mai e celălalt pe care-l strigă Dúa, nu-i zice şi ăstuia tot Eduardo?

— Ah, da, ai dreptate, uite a mai ieşit unul. După numele de botez şi pe ăsta îl cheamă tot Eduardo, înţelegi? dar îl strigă aşa chiar şi cei din familia lui. Ştii cum e lumea… Din Eduardo se face uşor Dúa.

— Dacă nu-i nici ăsta, nu ştiu care ar mai putea să fie. Tu îţi aminteşti numele de familie al lui Dúa?

— De familie? Stai puţin! Da, domnule, cum îi zicea?

Vi-l spun acuşi… Uite, în momentul ăsta, chiar acum-acum, nu pot să-ţi spun, dar n-are a face. În orice caz, nu e cum spunea el, de-asta sunt sigur, e altul care n-are nici în clin, nici în mânecă; dacă mi-aş aduce aminte…

— Bine, nu vă faceţi probleme, spuse Miguel, n-are importanţă. Nu vă mai bateţi capul, că n-are rost.

— De-acord. Pentru că uite, dacă noi am mai cunoaşte şi alţi Eduardo şi le-am şti numele de familie, ar putea foarte bine ca unul să fie cel de care zici tu, aproape sigur ar fi el. Dar, îţi spun, din nefericire băieţi cu numele Eduardo nu ştim alţii în afară de cei pe care ţi i-am zis; nu e ca numele Pepe, că din ăştia avem cu carul, e plin cartierul. Cu amicul ăsta al tău e lucru ciudat, pentru că numai din auzite şi tot n-ar fi putut să ne scape. Mă cam miră faptul că nu-l cunoaştem, mai ales că e vorba de un băiat tânăr. Dar ia spune, eşti sigur că e din Legazpi?

— Da, da, sigur. Adică doar dacă nu s-o fi mutat acuma, în ultimul timp, pentru că eu, e adevărat, nu l-am văzut de mai bine de-un an.

— Bine, dragă, hai, terminaţi odată cu Eduarzii şi să vedem ce facem. Dansăm sau nu dansăm?

— Da, tu, uite că am terminat. Şi stăm tot fără vin?

— Vezi în sticla pe care-au adus-o ei, poate a mai rămas ceva.

Miguel ridică sticla celor din Legazpi şi o privi în lumina care Venea pe fereastră; apoi spuse:

— Aproape nimic, un deget dacă a mai rămas.

— Mai cerem, spuse Fernando. Bateţi din palme şi poate că vine cineva.

— Bate tu, sau ce, n-ai mâini?

— Hai, Luquitas, fii băiat bun şi dă-i drumul patefonului ăluia!

Lucas se ridică de pe scaun, scoase un oftat, şi cu o figură de martir se îndreptă spre patefon. Juanita comentă:

— Ce muncă istovitoare! Doamne, parcă l-ai pune să învârtă la manivela unui motor Diesel, aşa se strâmbă. (Se întoarse spre Loli:) Dragă, uită-te la tip ce extenuat e, mă mir că se mai poate ţine pe picioare.

Răsunară bătăile din palme ale lui Fernando. Mariyayo spuse:

— Vai, dragă, ce palme ai! Sunt tentată să te angajez ca să-mi chemi paznicul[29], care sărmanul e surd tun.

— Auzi, Lucas, pune-mi rumba, te rog, îi strigă Marialuisa.

— Numai pentru tine? O pune pentru toată lumea.

— Ce rumbă, ce nerumbă, vorbi Lucas din colţul lui, că în bezna asta nu văd absolut nimic.

— Vino, domnule, la lumină, să ne uităm, asta-i problema acuma!

Lucas nu răspunse. Se vedea o umbră îngenuncheată lângă patefon şi sclipirile metalului la învârtirea manivelei.

— Nu-l supăra, îl ştii doar; e în stare să ne lase baltă imediat.

— Eu vreau să dansez, pricepi? Vreau să dansez!

— Răbdare, focoaso, răbdare; nu te ambala, că mai e timp destul.

— Nu prea mult totuşi, Samuel.

— Iar începem? protestă Zacarías.

— Să ce?

— Să vorbim despre lucruri neplăcute.

— Lucruri neplăcute?

— Despre timp, dragă!

Se întoarse din nou spre Mely, zâmbind:

— Spune mai departe.

— Aşa, se face ora zece şi jumătate seara şi apare tata, ţârrr, soneria; mie îmi era o frică de nu-ţi spun, eram înnebunită, dragă. Ies şi-i deschid fără să zic pâs; cu o faţă ca de sfântă, îţi închipui. Pe urmă ne-aşezăm toţi la masă; aici tata, colo bunica, în faţă, mătuşă-mea în capătul celălalt, uite ca aici, şi fratele meu aşa, de partea asta, la stânga mea. Să fi văzut ce lovituri îi dădeam cu genunchiul pe sub masă; dragă, nervii, nu puteam să-mi stăpânesc nervii, pe cuvântul meu. Bun, şi treaba continuă; începem să mâncăm şi tata tot aşa tăcut, terminăm supa şi nu

29 Paznic de noapte şi portar în acelaşi timp, care îşi face rondul într-un anumit perimetru al unui oraş şi are cheile de la intrarea în blocuri.

deschide gura, dar nici măcar o privire nu ne aruncă, cel puţin aşa, în treacăt; gata şi felul următor, nu mai ştiu ce era, şi eu tot aşa, cu ochii în farfurie. Închipuie-ţi, tu, el, care şi aşa nu se poate spune că e vorbăreţ, oricum la masă îi place întotdeauna să povestească de-ale lui şi să întrebe diverse lucruri, adică o persoană cu bună dispoziţie, în vervă, înţelegi? Păi închipuie-ţi cum era în seara aia, că nici bunica, zău, nu îndrăznea să scoată o vorbă. Şi ea nu era la curent cu cele întâmplate, ştii? dar se vede că nu e aşa de ramolită cum credem noi, aş! nu e ramolită deloc; prin urmare, a mirosit imediat, aşa bătrânică cum e, că era ceva la mijloc. Bine, pe scurt, a fost o cină înfiorătoare, o atmosferă din asta când simţi că explodezi dintr-o clipă în alta; nu poţi să-ţi închipui ce momente! Mult mai rău, infinit mai rău ca dojana cea mai aspră pe care ţi-o poţi imagina. Închipuie-ţi, mătuşa mea, care era neagră de supărare şi furioasă foc pe noi, n-a mai putut să suporte; la desert se pune, se vede că nu mai putea să se abţină, se pune şi-i zice lui tata: „N-ai să le spui nimic copiilor?”, ca şi cum voia ca el să ne certe odată, mă-nţelegi? Dar tata nu făcu decât s-o privească, aşa, foarte serios, după care se ridică şi plecă să se culce. Aşa că în seara aia ne-am dus la culcare fără să ştim încă la ce să ne aşteptăm, tremurând ca varga. Bineînţeles, asta era ceea ce urmărea el, n-a fost prost, aş! I-a reuşit mai bine decât ar fi crezut. A doua zi ne-a spus doar câteva cuvinte, dar fără să ne muştruluiască prea tare; câteva cuvinte pe un ton grav, fără ţipete sau vorbe urâte, aşa. Foarte calm. Ba încă pe fratele meu l-a luat mai tare, pe mine însă… Ştia el prea bine prin ce trecusem noi în noaptea aceea, cred şi eu că ştia. Şi asta a fost totul…

Zacarías zâmbi.

— Bine, dar tu ai nevoie aşa de des de paznicul de noapte ca să-ţi descuie uşa? o întrebă Fernando pe Mariyayo.

— Păi n-am altă soluţie.

— De ce? Ce faci tu noaptea pe stradă?

— Lucrez într-o cafenea. Aşa că, vezi tu…

— Ah, da, înţeleg. În schimbul de după-masă. Şi nu te mănâncă strigoii?

— Nu, scumpule; nu-ţi face griji, că nu mă mănâncă.

Se auzi râsul lui Fernando. Lucas se apropie de fereastră cu sacoşa în care erau discurile; dincolo de cadrul ei se vedeau maşina de gătit şi în faţa ei soţia lui Mauricio care aţâţa focul cu o bucată de carton de la o cutie de pantofi; cărbunii pârâiau, aruncând în sus mici scântei. Marialuisa se duse lângă Lucas. Faustina se întoarse când îi auzi şi, în timp ce ei căutau discul cu rumba, le zise:

— Vine acuşi fata mea; dacă aveţi nevoie de ceva…

— Aţi avut o idee bună cu patefonul, spuse o fată din Legazpi.

— Era bine dacă ar fi fost unul mai de Doamne-ajută.

— În lipsă de altceva.

Juanita completă:

— Cea mai proastă piesă a lui e stăpânu-său, ştii? pentru că după câte se vede el crede că are patefon.

— Aici văd că nu vine nimeni.

Fernando începuse din nou să bată din palme şi adăugă:

— Păi uite, fetiţo, asta cu poarta e o soluţie nemaipomenită. Numai ca tu să nu mergi singurică, eu sunt în stare, dragă, să renunţ la trei ore de somn în fiecare noapte. E o idee bună, ar merita osteneala să te însoţesc tot timpul. Mă fac paznic de noapte.

Se auzi muzica. Samuel ieşi să danseze cu blonda şi îi urmară două perechi dintre cei din Legazpi. Se ridicară apoi Miguel şi Alicia. Trecând spre locul unde se dansa, Miguel îl atinse pe Zacarías pe umăr.

— Ce se-ntâmplă? Nu mai vreţi să băgaţi pe nimeni în seamă după câte se vede; staţi amândoi acolo, bot în bot. Doamne şi ce de gogoşi îţi toarnă! Totul e minciună, dragă fată, ăsta nu-i decât un pierde-vară ordinar. Nu-l băga în seamă.

Mely îi zâmbi.

— Îmi povesteşte întâmplări din armată.

— Bine, bine, păi continuaţi.

După aceea, în timp ce dansau, Alicia îl certă:

— De ce te bagi în treaba lor? Nu vezi că sunt cuplaţi? Nu-ţi dai seama?

— Păi tocmai de-asta; să-i fac să se oftice puţin.

Unul din grupul celor cinci din Legazpi rămăsese la masă şi o privea pe Loli în întuneric. Se auzeau râsetele blondei şi ale lui Samuel, care dansau izmenindu-se de mama focului. Ricardo era tăcut.

— Ne distrăm de minune, nu-i aşa, Juani? spuse Lolita fără prea multă convingere.

Era pe punctul de a-i răspunde, dar Lucas se întoarse de la patefon şi o scoase la dans. Perechile intrau şi ieşeau din umbră în dreptunghiul de lumină, care le tăia peste picioare şi peste mijloc. Cel din Legazpi se adresă Lolitei:

— Dacă nu dansezi cu nimeni…

— Ce?

— Te invit eu la dans, dacă vrei.

În grădină îşi făcu apariţia Justina.

— Da, da, încântată.

— Ce doriţi?

Ricardo îl privea pe cel din Legazpi, care o apucă pe Lolita şi începu să danseze. Strigă:

— Hei, Fernando, spuneţi-i ce vreţi.

— Ah, da, păi vin, două, trei sticle acolo, să fie.

Apoi adăugă:

— Auziţi, languste aveţi?

Justina îl privi.

— Da! Marinate! răspunse ieşind.

— Poftim, ţi-a răspuns cum meritai, râdea Mariyayo. Ca să te înveţi minte!

Se auzi un ţipăt triumfător printre dansatori şi dintr-odată se făcu lumină în toată grădina. Îi surprinse faţa acră a lui Ricardo, gura lui Mariyayo care râdea, pe Mely şi Zacarías foarte aproape linul de altul, ascunşi în frunzişul de verdeaţă. Lumina venea de la un bec din centru, agăţat de nişte sârme smolite, care avea o apărătoare albă, în formă de lalea. Buzele lui Mariyayo şi

Samuel se dezlipiră brusc. Se vedea praful ce se ridica de sub picioarele dansatorilor, bluza galbenă a unei fete din Legazpi, mesele goale, hârtiile de pe jos, bicicletele, acolo, în fund, aruncate lângă perete, buzele zdrelite ale broaştei de bronz. Fernando afirmă râzând:

— Ce prost gust să aprinzi lumina acuma.

Zacarías se întoarse spre el şi-l întrebă:

— Ce-i?

Alături, Mely se privea într-o oglinjoară.

— Treaba voastră, spuse Fernando.

— Toarnă-ne vin, fii drăguţ.

— Aşteaptă; aduce acuma.

Din patefon, rumba se revărsa în note foanfe de trompetă.

*

— Tată, pune-mi două sticle.

— Două? Imediat. Le-ai aprins băieţilor lumina?

— Adineauri.

— Da, pentru că dacă dansează pe întuneric ştii ce se întâmplă pe urmă cu tineretul. Maică-tii nu-i place deloc, şi pe bună dreptate. Aşa însă, sunt mai liniştiţi.

— Dar ei, probabil, n-au fost încântaţi deloc! spuse Lucio.

— Ah, păi nu mai pot eu de-aia. Asta ar mai lipsi acuma, să-mi transform casa în bordel.

Lucio insistă:

— Tineretul are plăcerile lui, se ştie. Pentru asta nu poţi spune că e vicios. Haimanalele sunt haimanale, asta-i altceva, un lucru total diferit.

Mauricio umplea cele două sticle.

— Păi aici, nu. E destul de întins câmpul. Poftim, fată.

Intră omul cu pantofii albi.

— Bună ziua.

— De fapt, bună seara. Salut, ce mai e? Justina ieşi în culoar. Domnul Schneider ridică capul de la joc.

— Salutam, ce mai faci?

Omul cu p.a. zâmbi:

— Bine, mulţumesc, Esnáider. Cum merge jocul?

— Oh, asta mergi normal, o dată pierde eu, altă dată chiştig. Este cum viaţa.

— Da, ca viaţa. Numai că nu e atât de riscant, nu crezi?

— Da. Asta adevărat, forte adevărat. (Se concentră din nou asupra jocului.)

Omul cu p.a. îl atinse pe spate pe cioban:

— Cum e, Amelio? Ce-ţi mai fac oile?

— Bee! normal. Nu prea bine, nu. (Făcu o pauză şi reluă cu mai multă forţă:) Păi nici n-au cum. Cum să facă bine?

— De ce?

— Din cauza stăpânului meu. Nu a prins încă şmecheria la chestia cu animalele. Şi nici n-are s-o prindă vreodată. În fiecare zi am frecuşuri cu el, încercând să-l lămuresc de unde trebuie să înceapă. Degeaba. E ca ăsta. (Lovea ai degetul în lemnul tejghelei.) Cap tare…

Îşi bău vinul din pahar; nimeni nu vorbea; el continuă:

— Păi uite, domnii ăia, care au de-a face cu animalele (arătă spre cei doi măcelari) şi sunt în temă, pot să vă spună ce se întâmplă. N-am dreptate?

Tăcu din nou; lumea îl privea; continuă:

— E o tâmpenie; o turmă pe care nu te îngrijeşti s-o împrospătezi, mai devreme sau mai târziu se curăţă. Fără discuţie. Treaba asta care nouă ne e foarte clară la toţi, lui nu reuşeşte să-i intre în cap. „Amalio, oile sunt bolnave”, repetă tot timpul. (înghiţi salivă.) Dar, oameni buni, poate o oaie să trăiască o sută de ani? Poţi să le faci injecţii cu vitamine sau cu ce vrei, poţi să le bagi în sanatoriu, în cazul că ar exista aşa ceva pentru ele; oaia care e terminată şi care nu mai are dinţi buni, oaia aia moare fără discuţie. Aici degeaba ţi-e milă, nu-i nimic de făcut, păi nu?

— Da, îmi dau seama, desigur, încuviinţă distrat omul cu p. a.

— Păi normal! încheie ciobanul.

— Ăsta-i ca taică-meu, Dumnezeu să-l ierte, spuse alcarrenul. În ultima vreme nu făcea decât să spună: nu mă simt bine, nu mă simt bine. Şi era zdravăn tun. Numai că se apropia ceasul, la vârsta pe care-o avea. Se întâmpla ceea ce trebuia să se întâmple. Ciuda? ar fi fost dacă nu s-ar fi întâmplat aşa, asta ar fi dat de gândit. Dacă n-aş fi avut mare respect pentru el şi bineînţeles dacă nu m-aş fi jenat, câteodată aveam chef să-i spun: „Bătrân, tată, bătrân, astă eşti; nu te mai codi atâta ca Matusalem. Păi când vrei să înţelegi odată că nu eşti bolnav, că n-ai nimic, că se termină pur şi simplu, că nu mai merge?” Bietul omuleţ! Nu voia să înţeleagă că lucrurile se terminau de la sine, fără să fie nevoie să cauţi motivele sau să pui mii de întrebări. Omul se uzează încet-încet, ca orice altă fiinţă sau lucru, şi vine un moment în care nu mai merge deloc, adică nu mai poate să existe. Şi care-i secretul? Este clar că atunci când un ceas se opreşte pentru că nu e întors nu e acelaşi lucru, dar e un exemplu bun; într-un asemenea caz, nimănui nu-i trece prin cap să spună că ceasul respectiv e stricat, nu-i aşa? La fel tatăl meu sau domnul acela cu povestea cu oile pe care ne-a spus-o adineauri Amalio. Exact la fel! Confundă ceea ce e vechi cu ceea ce-i rău.

— Asta e, fu de acord ciobanul; uzarea, uzarea tuturor lucrurilor în general şi a oilor în special. Dacă unei oi îi cad dinţii, să vedem ce-o să mai mănânce? începi să-i dai supe?

— Nu, istoria cu stăpânul tău, spuse Claudio, ştim deja toţi ce e: îi doare aici. (îşi arătă pieptul.) Simplă slăbiciune, nimic altceva. De-aia nu-i merg lucrurile cum trebuie.

— Hei, până aici! îl certă alcarrenul râzând. Cine îţi dă dumitale dreptul să spui astea de faţă cu Amalio? Nu trebuie să-i vorbeşti de rău pe stăpâni în faţa servitorilor.

— Servitor pe dracu’! zise ciobanul. Adevărul trebuie să-l admită toată lumea. Aici domnul Claudio are perfectă dreptate, fără discuţie. Eu sunt primul convins de asta.

— Ah, bine, bine; lasă că am să-i povestesc eu lui don

Emilio că îl vorbeşti de rău în spate, în loc să-i iei apărarea. Am să-i spun.

— Şi dacă-i spui, tot calic o să fie.

— Păi eu nu văd niciun motiv ca omul ăsta să fie calic, când manevrează atâţia bani, interveni Chamarís.

Ciobanul spuse:

— Zgârcenia n-are legătură cu banii, pe care-i are sau nu-i are cineva, ci cu firea omului.

Omul cu p. a. asculta fără să intre în vorbă.

— Ce-am da noi să avem toţi la un loc averea pe care o are el singur şi de care nu ştie să se bucure, zise alcarrenul.

Chamarís adăugă:

— Banii n-aduc fericirea.

— E posibil; dar zgârcitului cu atât mai puţin.

— Ba o aduc, sigur că aduc fericirea, spuse Lucio. Cred şi eu că banii pot să aducă fericirea. Adevărul este însă că o distruge conştiinţa.

— Care conştiinţă? întrebă şoferul. Aţi auzit voi ca cineva să-şi facă probleme de conştiinţă când are teancuri de bancnote la bancă?

— Bineînţeles, vorbi Lucio. Foarte puţine, dar îşi fac, chiar fără să-şi dea seama; apar ca un vierme în miezul unui măr.

Omul cu p. a. aprobă din cap şi spuse:

— De-acord cu dumneata. Într-adevăr, e o gânganie. Conştiinţa e o gânganie a naibii, care ne asaltează din toate direcţiile.

Goli paharul. Mauricio stătea şi asculta cu braţele încrucişate pe piept, cu spatele rezemat de rafturi. Măcelarul scund se apropie distrat de masa de domino şi privea spatele încovoiat al lui Carmelo, care era complet absorbit de partidă. Cu o lovitură de palmă trânti jos şapca cu cozoroc pe care Carmelo o agăţase de spătarul scaunului şi se întoarse repede spre ceilalţi. Carmelo îl observă şi-i zise:

— Nu-ţi ascunde mina, ştii? că tot te-am văzut. Lasă-te de glume. (îşi luă şapca de jos.) Nu pentru mine, nici

pentru ceea ce valorează. (Curăţa cu tandreţe stofa slinoasă, frecând cu mâneca hainei ca s-o şteargă de praf.) Nu atât pentru că mă superi pe mine, nici pentru ceea ce şapca valorează în sine, ci pentru ceea ce ea reprezintă. Primăria trebuie respectată. De Primărie nu trebuie să-ţi baţi joc.

Aşează şapca la locul dinainte şi se cufundă din nou în joc.

*

Pe cerul înalt al satului Vicálvaro se proiectau nişte stâlpi de fier foarte înalţi. Luminile albe şi roşii din vârful lor pluteau în noaptea adâncă asemenea unor focuri de artificii. În spate, cerul era negru şi opac. Doar aştrii cei mai puternici supravieţuiau la lumina lunii. Mirosul dens al verii şi ţârâitul uniform al greierilor se ridicau din brazdele calde şi întunecate. Acolo, aproape, se profila o piatră dreptunghiulară ce indica vârful geodezic al Almodóvarului.

Tito îi aprinse mai întâi ţigara lui Sebas, pe urmă şi-o aprinse şi el. Se uită un moment la Lucita, în lumina chibritului. Stinse chibritul şi se întinse din nou jos, alături de Luci. Paulina întrebă:

— Ce ai, Luci?

— Nimic; de ce?

— Nu scoţi niciun cuvânt.

— Sunt cam ameţită.

— Aţi băut destul de mult. De ce nu te culci? întinde-te puţin.

— Lasă fata în pace, spuse Sebas.

Pe valea Jaramei, în jos, se vedea pământul fără contur, ca o ceaţă grea, în lumina imprecisă a lunii; mai departe, profiluri de dealuri succesive, cocoaşe şi spinări ninse cu un alb palid, pe fundalul nopţii. Păreau crupele rătăcitoare ale unor miei uriaşi dintr-o turmă de legendă. Tito îi puse Lucitei o mână după ceafă.

— Ţi-e mai bine? – o întrebă încet.

Lucita răspunse cu voce obosită:

— Aşa şi aşa.

Îşi schimbă poziţia. Printre trunchiurile copacilor, vedea acuma, acolo, jos, în apa zăgăzuită, reflexul luminii ce venea de la becurile bufetelor, umbra enormă a cuiva care se dusese spre marginea lacului. Digul de retenţie nu se vedea pentru că era ascuns în dreapta, după o ieşitură a malului. Nu se vedeau nici terasele ticsite de lume, nici becurile ce dansau atârnate de sârme, sub arborele imens; nu se vedeau decât umbrele şi luminile pe care le proiectau spre apă. Se auzea larmă, voci de oameni bine dispuşi, muzica necontenită a radiourilor, zgomotul apei de la ecluza situată mai jos, în locul unde se termina păduricea.

Ochiul foarte alb al trenului apăru brusc la orizont. Garnitura se apropia zgomotoasă, în rostogolire de roţi şi şuier de sirenă, înaintând pe rambleul drept ce traversa câmpia. Intră pe podul de peste Jarama, surprinzând figuri de perechi tinere ţintuite de spaimă lângă parapet, în lumina Violentă care dispăru imediat ce trenul depăşi casele de pe partea dreaptă, împrăştiate spre trecerea de nivel, spre gara din Costada şi spre cea din San Fernando de Henares. Lucita fu străbătută de un fior, îşi trecu mâinile peste braţe şi umeri, apoi spuse:

— Dragă, mi-e şi mai rău… Mi se face greaţă când simt atâta praf pe piele, pământul ăsta care mi s-a lipit pe tot corpul. Mi-e silă, nu pot să suport.

— Are dreptate, auzi Sebas; am stat atâta tolăniţi pe jos, încât ni s-a umplut până şi părul de pământ. Ar fi cazul să intrăm în apă. Eu aş intra. Ei, ce ziceţi? Ce părere aveţi de-o băicică?

— Păi la ora asta? întrebă Paulina. Tu nu eşti zdravăn la cap! Eu cred că…

7 – E foarte plăcut, ai să vezi.

— Eu sunt de-acord, spuse Lucita. Subscriu; ai avut o idee bună.

— Bravo, Lucita, aşa-mi placi. Hai, Tito, şi tu; mergem toţi, scoală.

— Eu nu, dragă, n-am chef, zău. Duceţi-vă voi. Eu rămân aici să am grijă de haine.

— O să-ţi pară rău.

— Rămân la părerea că e o nebunie, spuse Paulina. Cui naiba îi mai trece prin cap să facă baie la ora asta?

— Nouă, nu-i de-ajuns? Hai, porumbiţo, să te uzi niţel, nu te lăsa rugată.

— Curaj, dragă, spuse Luci. Să vezi pe urmă ce bine ai să te simţi. Dacă tu nu mergi, nu mă duc nici eu, aşa că…

— Bine, dar foarte scurt, da? Ne udăm puţin şi ieşim.

— Da, bineînţeles.

— Ce mai aşteptăm atunci? Haideţi, gata, că pe urmă se face târziu.

Lucita şi Sebastián se ridicaseră deja în picioare.

— Ridică-mă, Sebas.

— Imediat.

Îşi apucă prietena de mâini şi o trase în sus până o ridică în picioare. Tito spuse:

— Grăbiţi-vă, trebuie să urcăm repede la cârciumă.

— Nu-ţi face probleme. Ai grijă te rog de asta, poftim.

Lucita făcu un salt.

— În apă, în apă! strigă brusc. În apă, băieţi! Gata cu lenea!

Ceilalţi o priveau surprinşi.

— Ce-ai, fato, te-a înţepat vreun ţânţar? o întrebă Paulina râzând. Nu te mai recunosc.

— Păi uite, scumpo, aşa sunt eu. Ca o capră capie. Aşa, dintr-odată. După cum am chef, înţelegi? Acuma vreau varză, acuma lăptuci. E mai bine aşa, nu crezi? Bun, haideţi să intrăm în apă!

Se puseră în mişcare.

— Uf, cum eşti în seara asta!…

Râdeau amândouă. Tito îşi puse la mână ceasul pe care i-l lăsase Sebastián şi se uită în urma celor trei siluete care se îndreptau spre râu, printre copaci. Luna îşi schimbase culoarea – acum nu mai era roşie; se făcuse galbenă deasupra dealului Viso şi a întinderilor pustii

dinspre Alcalá de Henares.

Ajunseră la râu.

— Te cam sperie, nu-i aşa? spuse Paulina, oprindu-se la marginea apei.

— Impune, zise Sebas. Da, impune puţin. Dar nu trebuie să vă fie frică de apă. Hai, dragă, nu te opri acuma, ţine-te de mine.

Sebas intră în râu; înainta încet, împingând apa cu picioarele. Simţea pe umeri mâinile Paulinei care venea în spatele lui.

— Măi, asta pare cerneală, nu apă, spuse ea. Nu te duce prea departe.

Lucita intră în urma lor. Se opri un moment şi întoarse capul spre masa întunecată a copacilor. Ici, colo becuri licăreau în noapte. Prin uşi deschise spre râu şi spre câmpie, ţâşnea lumină.

— Atunci şedinţa se ridică, spuse don Marcial.

Bătrânul Schneider se uită la ceasul de buzunar. Coca ceru să-l vadă şi el:

— Foii dai voie?

Pe capacul de oţel era gravată stema cu vulturii imperiali a Germaniei.

— Asta este vultur cu doi cap, explică Schneider; cu doi cap mic. Un lucru vechi. Acuma este deja dispărut vietate asta, pum, pum!... vânători au omorât pe sărac vulturi. *Getöt.*

Făcu un gest definitiv cu mâna, apoi spuse:

— Bine, acuma eu plec; nu vreau să fac să aştepte pe soţia.

Don Marcial şi Carmelo se ridicară şi ei şi se apropiară de tejghea. Coca-Coña rămase singur la masa de joc şi mâinile lui făceau castele cu piesele de domino.

— Cum s-a terminat?

— Ca de obicei.

Schneider i se adresă lui Mauricio:

— Eu merg acuma să salut pe doamna.

Mauricio dădu aprobator din cap.

— Jocul are puţine noutăţi, spuse şoferul.

Schneider trecu prin culoar şi ajunse în bucătărie.

— E voie, doamna Faustita? Eu merg acuma acasă la mine.

— Foarte bine, domnule Esnáider. Atunci rămâne aşa: îi spui că săptămâna asta care vine trec neapărat s-o văd şi să mai stăm puţin de vorbă.

— Eu sunt de acord, bineînţeles. Asta o s-o face ei mult plăcere.

— Şi vă mulţumesc mult pentru fructe, da? Poftim, ia coşul. Dar să nu cumva să ne mai aduci smochine sau altceva, ne-am înţeles? Să fie foarte clar.

Bătrânul zâmbea în timp ce lua coşuleţul din mâinile Faustinei. Smochinele fuseseră puse într-un vas de faianţă aşezat pe o policioară împodobită cu panglici de hârtie colorată. De afară, din grădină, pătrundea larmă mare.

— Foarte multă lume, spuse Schneider, arătând spre fereastră.

— Da, belea. Fac mai mult deranj decât consumă.

Apăru Justina.

— Mamă, îmi dai o cârpă? Bună seara, domnule Esnáider. S-a vărsat puţin vin pe masă, afară; unde ai o cârpă?

— Oh, prinzesa din San Fernando vine să ia o chirpă! Ce bine că eu văd în sfârşit pe prinzesa mea, cea mai formosă din Espania! Am să visez formos în noaptea asta; eu sunt sigur că nu mai vine strigoi în seara asta chind eu dorm.

Justina râdea.

— Vai ce lucruri galante ştiţi să spuneţi! Baţi gata pe oricare femeie. Aşa-i obiceiul la Berlin? Cred că e o plăcere pentru femei să meargă pe stradă.

— Ah, nu. Berlinul trist, urât, mult zăpada pe stradă. Fără sore nu poate se vede fete frumos; peste tot zăpadă pe care mergi cu picioare şi se face totul murdar cu noroi.

— Oh, nu vă place. Dar eu cred că are şi lucruri frumoase, ce mai! sunt sigură; monumente, palate… Dar, vedeţi, dumneavoastră, pentru că le cunoaşteţi dintotdeauna, nu le mai daţi nicio atenţie. Fac pariu pe

orice doriţi că pe mine m-ar incinta, în ciuda a ceea ce spuneţi dumneavoastră. Bine, mă duc în grădină, noapte bună.

Luase cârpa de lângă chiuvetă şi ieşi în grădină…

— Nu vă deranjaţi, îi spuseră, nu merită osteneala. N-o să treacă mult şi o să se răstoarne altă sticlă.

— Dar cât e ceasul? întrebă Ricardo.

— Ora la care nu se întreabă cât e ceasul, îi răspunse Zacarías.

Fernando turna în pahare. Justina plecă.

— Aşa-i, domnule. Lasă lumea să trăiască.

— Ce bine-i fata care ne serveşte! comentă Mariyayo; aduce puţin cu Gina Lollobrigida, nu-i aşa?

Rumba se terminase.

— Facem pariu c-o iau la dans mai încolo? întrebă Fernando.

— Pe cât că nu poţi?

— Stai să se întoarcă numai, şi-ai să vezi.

Ceilalţi reveneau la masă. Cel mai slab dintre băieţii din Legazpi se aşeză lângă Lolita, care dansase cu el. Purta o cămaşă de militar.

— Viaţa mea e un film, îi spunea; un film comic şi în acelaşi timp de groază.

— Nu mai spune!…

— Zău…

Lolita râdea. Celălalt băiat din Legazpi începu să bată tare din palme.

— Acuma le zic să aducă alte două sticle, în contul nostru…

— Dar mai avem încă.

— Nu-i nimic; niciodată nu e prea mult.

— Miguel, de ce nu cânţi?

— Bine, îmi spui şi mie cum te cheamă?

— Loli.

— Adică Dolores.

Ricardo îi privea pe amândoi.

— Loli, domnule, Loli, exact aşa. Nici vorbă de Dolores; urăsc numele de Dolores, sună urât. Durerile vin

ele şi singure, fără să mai fie nevoie să le şi chemi.

Tipul din Atocha se ridică şi se îndreptă spre ograda de păsări.

— Sunt destule nume care le evocă: Dolores, Angustias, Martirio[30]…

Cântau. Lumina bătea slab în zidul lăptos al casei, în geamurile de la camera Justinei, în cărămizile roase ale zidului care împrejmuia cârciuma. Cealaltă parte a grădinii părea abandonată, aproape sălbatică, cufundată în porţiuni întunecoase unde desimea frunzişului de iederă împiedica să pătrundă lumina becului. Toţi îşi întoarseră brusc privirea:

— Ce face nebunul ăla?

Tipul din Atocha alerga prin toată grădina, ţipând:

— La mine! Ogarii la mine!

— Un iepure, un iepure!

Cei doi băieţi din Legazpi se repeziră într-acolo. Iepuroaica fugea ca o săgeată albă, în zigzaguri foarte iuţi, printre picioarele scaunelor şi meselor, ferindu-se când într-o parte, când în cealaltă, înspăimântată de ţipetele şi de goana urmăritorilor.

— Uite-o colo, Federico, uite-o colo…!

Ţipau şi râdeau alergând de parcă erau nebuni; se loviră de scaunul pe care era aşezat patefonul. Lucas strigă la ei:

— Fiţi atenţi, vandalilor!

Nu îl băgară în seamă.

— Să vedeţi c-o s-avem neplăceri, spuse Ricardo.

Iepuroaica fugea descumpănită, speriată, strecurându-se printre picioarele celor trei urmăritori; se lovi de câteva ori cu botişorul de plasa metalică a coteţului închis, în efortul de a se întoarce în ascunzişul ei.

— Nu vă îndepărtaţi unul de altul că scapă, scapă…!

Iepuroaica se opri brusc; se refugiase să se ascundă sub bicicletele aşezate grămadă în fundul grădinii.

— Staţi aşa! Nu mai scapă acuma! strigă Federico.

---

30 Durere, Nelinişte, Martiriu, nume cu mare frecvenţă în onomastica feminină spaniolă.

— Tu du-te pe dincolo, eu, pe-aici. Atenţie, Pedro. Gata, am prins-o.

O vedeau albă, tremurând şi chircindu-se speriată în ghemuleţul părului ei gingaş şi înfiorat, sub spiţele unei roţi de la bicicleta Lucitei şi plasa colorată care le acoperea.

— O văd. Nu vă mişcaţi, vă rog, nu vă mişcaţi că e a mea… şopti tipul din Atocha.

Se lăsă pe vine încet, ca să-şi bage mâna sub roată şi s-o prindă pe la spate. Ceilalţi stăteau nemişcaţi. Mâna îi zvâcni înainte şi degetele i se înfipseră în mingea vie, cu păr de zăpadă.

— A naibii! (Sări.) A vrut să mă muşte, bestia! (0 trăgea afară târând-o de picioarele dinapoi.) îţi dau un cap…!

O ridică în aer în faţa tuturor şi mica vietate începu să se zbată în spasme violente, cu capul în jos. O cântări în mână.

— Hai să facem iluzionism! râse el. Un ţilindru, cine are un ţilindru?

— Neruşinatule!!

În acel moment, Faustina apăruse în grădină.

— Neruşinat ce eşti!! spuse ducându-se spre băiat. Dă încoace bietul animal!

Îi smulse iepuroaica din mână.

— Nu vă supăraţi aşa de tare…

— Ditai găliganii! Vă deranja iepurele unde stătea? Doamne, câtă nesimţire!

Schneider ieşise în urma Faustinei şi rămase în pragul uşii. Faustina strângea animalul la piept. Îi simţea tresărirea caldă a muşchilor micuţi, pulsaţia sângelui accelerată de spaimă. Intră în ogradă şi dădu drumul iepuroaicei; umbra albă ţâşni din mâinile ei şi se refugie în ascunzătoare. Întorcându-se apoi spre Schneider, Faustina spuse:

— Ai văzut ce trebuie omul să înghită? Ce prost-crescuţi sunt tinerii de azi! Ce obraz gros! Câtă neruşinare!

Schneider clătină din cap şi se întoarse spre băiatul din Atocha care ajunsese deja lângă masa unde stăteau ceilalţi.

— Asta nu bine. Iepuroaica este şi ea a lui Dumnezeu, de ce faceţi pe ea să sufere; înseamnă că aveţi inimă rău. (Îi atrase atenţia cu degetul arătător şi făcu semn spre propriul său piept, în locul unde era inima.)

— Lasă-i, lasă-i; îţi răceşti gura de pomană. N-ai să-i schimbi tu pe ăştia. Îţi iroseşti timpul degeaba.

Neamţul ridică din umeri şi intră în casă în urma Faustinei. Cei de la masă izbucniră în râs în spatele lor.

— Să-l ia naiba de venetic! Se bagă unde nu-i fierbe oala! Un tâmpit!

— Eu era să-i râd în nas.

Miguel spuse:

— Auziţi, dar nici ce-aţi făcut voi n-a fost corect.

— Asta numesc eu să dai cu băţu-n baltă completă Ricardo.

— Bravo! Şi ce ne pasă nouă cum numeşti tu asta? îl înfruntă Federico. Ţine-o pentru tine, şi toţi ne simţim mai bine.

— N-o ţin pentru mine; nu, domnule. O spun cu voce răspicată: aţi făcut-o de oaie! A fost o măgărie. Exact asta a fost ceea ce-aţi făcut cu iepuroaica: o măgărie.

Interveni tipul din Atocha:

— Ascultă, băiete, tu, cum te cheamă? Nu s-a luat nimeni de tine, aşa că nici tu nu te lega de alţii, înţelegi?

— O mă-gă-ri-e.

Ceilalţi îi priveau în linişte. Fernando râdea.

— S-au cam înfierbântat spiritele, comentă. Tipul din Atocha se ridicase de pe scaun şi se apropia de Ricardo.

— Ascultă, tu de fapt ce vrei? Mai continui aşa? Dacă ai senzaţia că vă incomodăm, spune-o acuma, şi vă scutim de prezenţa noastră.

— N-am niciun interes deosebit ca cineva să nu se simtă bine, dar ca să spun ce gândesc, asta da; indiferent dacă vă convine sau nu: chestia cu iepurele a fost o măgărie.

— Devii enervant.

— Şi ce dacă?

— Mă supără! Şi, hai, termină odată...! interveni Samuel:

— Ssst, mai încet, măi! Nu-i nevoie să ţipaţi aşa de tare ca să vă auziţi. Vedeţi să nu vă plesnească bojocii.

Ricardo spuse:

— Cum adică termină odată?

— Nu te mai suport!

— Te înşeli, amice!

Din colţul mesei se auzi vocea jovială a lui Zacarías:

— Hei, ascultaţi! Un moment! Mă lăsaţi un moment să vorbesc şi eu?

Îşi îndreptară cu toţii privirile spre el şi Zacarías spuse:

— Acum, după cum se vede, pe lângă vânătoarea de iepuri vreţi să ne oferiţi şi o seară de box, nu-i aşa? Din partea mea, vă mulţumesc anticipat pentru intenţie. Vă fac cunoscut că mandea e mai mult decât satisfăcut cu ce-a văzut, aşa că nu mai e nevoie să continuaţi lupta pe bani. Vă rugăm să vă aşezaţi la locurile voastre şi să continuaţi în altă zi. Pentru astăzi ajunge cu-atâta sport. De-acord, da?

Râdeau mişcându-se în scaune.

— Bravo, Zacarías!

— Le-ai zis-o!

Tipul din Atocha se duse să se aşeze lângă Lolita. Îi spuse încet, arătând cu capul spre Ricardo:

— E cam într-o ureche prietenul ăsta al vostru...

Fata se întoarse spre el:

— Iar tu eşti o figură!

Mely îi şopti la ureche lui Zacarías:

— Eşti magnific...

Ceilalţi cereau să cânte Miguel.

Don Marcial scosese o tabacheră de culoare crem şi oferi tutun tuturor celor prezenţi. Chamarís îi spuse:

— O să ţi-l fumăm tot. Încă un tur ca ăsta, şi gata,

adio.

— Pentru asta este, ca să se fumeze, răspunse don Marcial.

Îşi puse din nou jacheta.

— Pe urmă, diseară rămâi dumneata fără. Şi după ce mănânci să vedem ce-ai să faci.

— Mai bine. Aşa nu mă ispiteşte. Şi cu cât fumez mai puţin, cu-atât plămânii mei sunt mai în câştig.

— Păi în ceea ce mă priveşte, interveni măcelarul înalt, după cum vedeţi, pot să mă abţin mult mai bine când ştiu că am tabachera plină, decât atunci când ştiu că e goală.

— E adevărat, încuviinţă colegul lui; în clipa în care cineva rămâne fără tutun, abia atunci îl apucă pofta nebună de fumat. (îşi răsucea o ţigară.)

— Da, domnule, spuse Claudio; eu, cel puţin, aşa sunt. Când am tutun, pun tabachera pe măsuţă şi fiindcă ştiu că pot să-mi răsucesc oricând o ţigară, adorm fără să fumez, şi încă foarte liniştit. Ca să vezi cum e omul. În schimb, în ziua când rămâi fără tutun, începi să te perpeleşti în pat fără să poţi pune geană pe geană şi nu te linişteşti până când nu te dai jos şi-ţi încropeşti acolo o ţigară, cum o fi, chiar dacă aduni toate firicelele de tutun de prin colţurile buzunarelor. Să vedeţi ce lucru absurd!

— Spiritul de contradicţie de care suntem stăpâniţi toţi muritorii, comentă Chamarís.

— Păi atunci dumneata, în chestia asta cu tutunul, eşti ca scoacră-mea. Spuse don Marcial. A păstrat un kilogram de orez tot timpul cât a durat războiul civil, fără să se atingă de un grăunte, numai ca să nu simtă că-i lipseşte, şi ca să poată spune rudelor şi cunoştinţelor că ea are orez. Ei, pe urmă, la terminarea războiului, a trebuit să-l arunce, că se stricase. Ce zici de asta?

— Ah, păi uite, în felul ăsta nu i-a simţit lipsa. Ştia că dacă duminica nu-şi făcea o *paella* pe cinste era pentru că nu voia. Cu alte cuvinte, n-a mâncat orez, dar nici n-a trebuit să-i ducă dorul, îi răspunse măcelarul înalt.

Carmelo urmări cu privirea fumul negru al chibritului

urcând spre tavan. Interveni apoi Lucio:

— Asta-i marea diferenţă dintre unul care trebuie să se lipsească de nevoie de un lucru, şi altul, care se lipseşte de el de bunăvoie, ştiind că poate să-l aibă în clipa când doreşte. La fel soacra dumitale; cu un singur kilogram de orez şi-a închipuit că a mâncat orez în tot timpul războiului. Nu i-a umplut stomacul, dar îi producea aceeaşi satisfacţie ca şi cum i l-ar fi umplut.

— Nici mai mult, nici mai puţin, încuviinţă omul cu p.a; aici e distanţa egală între a dori şi a nu putea.

— Aiurea! râse alcarrenul. Nu văd nicio legătură. Mare scorneală mai e şi asta cu orezul; să-l păstrezi, şi tu să trăieşti cu aer sau să mori de foame atât de mulţumit, încât nici să nu simţi că de data asta mori de foame.

— Chestia cu a dori şi a putea, interveni ciobanul, e ceva ce diferă de la om la om. Sunt unii care cum au o sută de pesete, cum se duc şi-o fac praf imediat; tot aşa sunt alţii care preferă s-o pună de-o parte şi doar să se gândească la ceea ce ar putea să-şi cumpere cu ea, dacă ar vrea.

Şoferul spuse:

— Ai dreptate; sunt persoane cărora le plac banii ca să-i păstreze, şi alţii ca să se distreze.

— Aici e diferenţa, continuă ciobanul; unii se bucură de ban pentru că au gustat o plăcere, iar alţii pentru că se gândesc că au tot timpul s-o guste. Şi doamna sau domnişoara aia, sau ce-o fi fost, singura ei problemă era…

— Care domnişoară, blegule? îl întrerupse alcarrenul; n-ai auzit că era soacra lui?

— Bine, doamnă, tot aia e; singura ei problemă era că prefera să tragă mâţa de coadă trei ani cu gândul că ar putea să mănânce o *paella*, în loc să bage mâna într-o duminică în kilişorul de orez şi să se ospăteze a-ntâia, pe săturate. Lucru pe care, în treacăt fie spus, şi fără ca cineva să se supere, subsemnatul l-ar fi făcut fără să stea prea mult pe gânduri.

Coca-Coña răsfoia un ziar ABC pe care-l scosese împăturit din buzunar. Ridică încet capul şi exclamă:

— Dar aici nu ajunge rândul, Marcial? Sau s-a terminat cu pomana?

— Nimic, tu eşti pedepsit. Eşti prea mic ca să fumezi.

Îi aruncă totuşi tabachera:

— Poftim. Serveşte-te.

Tabachera se izbi cu zgomot de marmura mesei şi căzu jos, fără ca mâinile lui Coca-Coña să aibă timp s-o prindă.

— Dă-mi-o de jos, ţipă.

Don Marcial se aplecă s-o ia.

— Faci mai mult tărăboi decât un copil smintit.

— Păi orezul e bun cu carne de iepure, spuse Carmelo plin de mulţumire. Cu o iepuroaică bună.

Nu-l băgă nimeni în seamă şi atunci se întoarse spre iepuroaica desenată pe tablourile din fundul localului, şterse şi opace în lumina gălbuie.

— Cu 6 iepuroaică grozavă…

— Există persoane foarte ciudate, spuse Chamarís. Iar femeile sunt prin firea lor mai înclinate să păstreze decât să cheltuiască. De multe ori, nici ele nu ştiu de ce şi pentru ce păstrează un lucru, ca în povestea cu orezul. O fac numai pentru că au mania asta, sau pentru că li se pare, ştiu eu? că trag mai mult folos din lucruri în ziua următoare; că adică, le-ar pune mai bine în valoare mai târziu decât dacă le-ar folosi imediat.

— Da. Asta se cheamă să fii prevăzător, spuse Mauricio. Şi eu nu contest că lucrul ăsta are avantajele lui la un moment dat, dar de cele mai multe ori este pură încăpăţânare şi totală lipsă de orientare.

— Fără îndoială.

— Ho, ho, să vedeţi ce probleme are vecinul meu, din cauza asta, cu nevastă-sa! râse alcarrenul. El, care e cam mână spartă şi îi cam place asta (făcu semn cu degetul mare spre gură), şi ea, care numără până şi firicelele de sare. Nu vă spun ce lupte dau. Se bat ca chiorâi în fiecare seară, mai ceva ca în războiul din Coreea. Ce Coreea? Coreea pare un joc de copii şi încă unul foarte paşnic!

— Uite la ăsta! Şi ţie îţi place să umbli cu bârfa?

— Asta? spuse ciobanul. Ce ştiţi voi! Toată ziulica stă cu urechea lipită de zid.

— Mă jigneşti! Parcă mai e nevoie să trag cu urechea! ţipă de aude lumea de la o poştă.

— N-o fi chiar de la o poştă! zise Claudio.

Ceilalţi izbucniră în râs.

— Ssst! adevărul-adevărat. Ce naiba, nu vorbesc aşa…

— Doamne, ce veninos eşti, spuse măcelarul. Şi câtă plăcere îţi face să umbli cu vorba.

— Şi în cazul ăsta, întări ciobanul, vorbeşte răutatea din el.

Alcarrenul îl privea cu singurul lui ochi.

— De ce? De ce zici că vorbeşte răutatea din mine? Ia s-aud!

— Mai clar ca bună ziua. Nu e niciun secret. Dacă nu ai fi lucrat cu el până acum câtva timp…

— Poftim cu ce începe! Păi eu am uitat şi pârâuitat totul. Nu sunt în stare să port pică cuiva. Am adus vorba de el pentru că era un caz potrivit pentru ceea ce discutam. Tot aşa de bine puteam să dau orice alt exemplu. Nu-mi pierd eu vremea vorbindu-i de rău pe alţii. Aşa că în treaba asta te înşeli, Amalio. Nu mă cunoşti.

— Ah, păi nu mai lucrezi la Eliseo? întrebă don Marcial.

Alcarrenul făcu din cap că nu.

— De vreo câteva luni.

— De ce?

— Uite-aşa.

— Aţi avut vreo discuţie din cauză de bani?

— Nu, nici vorbă. Nu ăsta a fost motivul.

Din punct de vedere al banilor, ca să fiu cinstit, omul se purta bine.

— Păi atunci?

— Locul pe care-l ocupam eu acolo. Vreau să zic că nu mai aveam chef să suport felul în care se purta. Când dai cuiva să lucreze în parte, nu te purta cu el de parcă ţi-ar fi servitor. Eu mă sculam cu noaptea în cap şi dormeam

pe câmp mai tot timpul din cauză că locul era departe şi dimineaţa pierdeam mult timp ca să ajung; iar el, treceau zile şi chiar săptămâni fără ca măcar să dea pe-acolo. E adevărat că nu avea nicio obligaţie, pentru că lucrul era totul în seama mea, conform înţelegerii pe care o făcusem, iar el nu punea decât terenul şi îngrăşămintele chimice. Da, domnule, dar pe urmă nu veni să zici ba una, ba alta de felul cum a muncit altcineva. N-am dreptate?

— Ba da, evident; în chestiile astea e bine să stai zilnic de vorbă, să te sfătuieşti şi să faci planuri de comun acord.

— Exact aşa zic şi eu. Iar dacă cineva nu se interesează, cum făcea el, foarte bine, dar atunci dă-i celuilalt mână liberă. Nu veni pe urmă cu reclamaţii, că de ce a făcut aşa şi nu aşa, că e bine sau că e rău. Taci din gură şi atât, dacă vrei să trăieşti fără griji şi să nu te ocupi de nimic, nu?

Don Marcial aprobă:

— Normal.

— Pe urmă cu mâncarea, altă istorie, când nevastă-mea a plecat la ţară, la ai ei, pentru o lună şi jumătate. Cu mâncarea la fel. Te apuca mila când vedeai ce mâncare îmi arunca la masă nevastă-sa, că nici ultimului grăjdar nu-i pui astfel de porcării în faţă. Nu aveam pretenţie la cine ştie ce bunătăţi, aş! dar, la naiba, măcar să fi fost ceva acceptabil, acolo.

Coca-Coña ridică ochii de pe ziar.

— Nu crede ce-ţi spune, Marcial, că ăsta-i un năzuros şi un fitilist fără pereche. Uite de când te bate la cap şi se plânge de necazurile lui de la Eliseo. Urmăreşte el ceva, fii sigur de asta!

— Tu să taci când vorbesc persoanele mari, îi spuse don Marcial.

— Al naibii avortonul ăsta! comentă alcarrenul, apoi continuă: Cum îţi spuneam; nu era deloc plăcut ca eu să mă spetesc muncind iar el să stea şi să prindă muşte, şi după aia să mă mai şi cârtească, atunci când avea chef. Într-o zi am avut o explicaţie şi i le-am aruncat toate verde

în faţă, spunându-i că eu servitor nu sunt, nici vorbă de aşa ceva. Asta a fost totul.

— Păcat, pentru că din punct de vedere al câştigului, luatul ăsta în arendă îţi convenea, nu?

— Da, de asta, din cauza asta m-am abţinut cât am putut. Păi dacă n-ar fi fost lucrul ăsta la mijloc, închipuie-ţi că n-aş fi stat eu atâta timp cu el. Dar când nu merge, nu merge, şi vine o zi când lucrurile trebuie puse la punct, vrei sau nu vrei. Ce poţi să faci?

— Înţeleg. Şi acuma cum îţi merge?

— Cam prost.

— Aranjează-i tu, Marcial, se băgă Coca-Coña. Găseşte-i un serviciu prin băiatul tău. Nu vezi că asta urmăreşte de-ţi tot povesteşte viaţa lui?

Alcarrenul replică:

— Tu citeşti ziarul acolo sau ce faci? Iarbă rea ce eşti! Bine că te cunoaşte lumea şi nu te bagă în seamă, pentru că eşti mai veninos ca o viperă. Ce, crezi că noi facem atâtea ocolişuri ca tine, când urmărim să obţinem ceva? Don Marcial ştie prea bine că dacă aş avea nevoie de ceva…

— Lasă că ţi-ai dat arama pe faţă! Da, da! striga Coca-Coña. Tot dezvinovăţindu-te atâta, n-ai făcut decât să te ridici în slăvi. Ei, ce zici?

— Ţi-a atins punctul slab! râse ciobanul şi îl lovi cu totul pe alcarren.

Alcarrenul se întoarse spre el.

— Şi tu eşti de partea viperei ăleia? îl întrebă.

Chamarís şi cei doi măcelari vorbeau cu Mauricio şi cu ceilalţi.

— Asta voi, cei căsătoriţi, vă plângeţi, spuse Lucio. Dar uitaţi-vă ce bine arată hainele unuia căsătorit, un costum să zicem, după cinci sau şase ani de purtare, în timp ce hainele unui burlac sunt ferfeniţă după acelaşi număr de ani, n-ai de unde să le mai apuci şi nu mai servesc nici măcar la şters praful… Şi asta cui se datorează?

— Şi încălţămintea, spuse omul cu p.a. privindu-şi

pantofii; încălţămintea care în ziua de azi te costă o groază de bani.

Şoferul spuse râzând:

— Păi însuraţi-vă atunci! Însuraţi-vă dacă purtaţi atâta de grijă îmbrăcăminţii şi pantofilor!…

Carmelo deveni atent; urechile lui clăpăuge ca toartele unei oale, erau îndreptate spre grupul celor care discutau şi ascultau atent. Şoferul continuă, uitându-se la el:

— Şi dumneata, Carmelo; pentru şapca aia cu cozoroc, caută-ţi o nevastă bună, care să ţi-o îngrijească şi să ţi-o perie în fiecare seară.

Şoferul râdea. Râdea şi Carmelo, cu ochii lui blânzi ascunşi în umbra cozorocului. La urmă spuse:

— Asta deja şi-a făcut stagiul, n-are nevoie de prea multă îngrijire. Dar, oricum, o femeie nu-i de prisos în nicio casă.

Privirea lui se îndreptă spre afişe.

— Da, domnule, eu aşa zic. He, la câte nu e bună o femeie, nu? exclamă şoferul. Numai domnul Lucio n-are nevoie de femeie decât ca să-i spele hainele.

Lucio spuse zâmbind din scaunul lui:

— La vârsta mea… La vârsta mea nici pentru asta nu mai merită. Nici măcar îmbrăcămintea nu are nimic de pierdut.

— Lasă, că nu eşti chiar atât de bătrân, îi spuse Chamarís. Nu te mai fandosi atâta.

— Bătrân, bătrân nu sunt; nu spun asta. Dar încep să mă ramolesc. Şaptezeci şi unu de ani e o vârstă.

— Oricum, încă nu-ţi cad pantalonii în vine.

— N-au cum, spuse Mauricio. Nu-i lasă să cadă, fii fără grijă. Stă toată ziua pe scaun, de dimineaţa până seara, cum să-i cadă, şi când?

Ceilalţi izbucniră în râs. Claudio spuse:

— Şi asta-i adevărat. Nu e niciun pericol să-ţi cadă, pentru că nu-ţi arăţi fundul nicio secundă.

— Pentru ceea ce am de făcut eu pe-aici… Mai bine stau jos, pe scaun, decât să mă vântur fără rost.

— Asta dumneata ştii mai bine, spuse şoferul.

Lucio făcu un semn în aer cu mâna. Chamarís îi spuse jovial:

— Păi dumneata ai dus-o ca un paşă şi ai luat tot ce ai vrut de la viaţă, nu señor Lucio? zise făcându-i cu ochiul. Hai, recunoaşte că am dreptate.

Lucio se uită la Chamarís, aproape serios şi, clătinând din cap, spuse rar:

— Da, am luat tot ce-am vrut… Aşa spun mulţi la vârsta mea. Şi ce, acuma nu mai am niciun drept? La dracu'! Nu sunt de-acord cu tâmpenia asta! Cum o să fiu de-acord? Ce-a fost a fost. Mi-a mai rămas cumva ceva de-atunci? Acuma aş vrea să iau de la viaţă ce-mi doresc, da, da, ar fi nemaipomenit, spunea mişcându-şi mâinile cu violenţă. Tocmai asta e problema: mie mi se pare că abia acuma ştiu exact ce să cer de la viaţă.

Priveau în jurul lor circumspecţi, cu teamă de apa înnegrită. Se auzeau glasurile oamenilor din apropiere şi muzică.

— Nu e deloc rece, nu-i aşa?

— E grozav de plăcută.

Luna depăşise puţin vârfurile copacilor şi de jos urca vorba calmă a celor ascunşi în păduricea întunecată, învăluită în noapte. O muzică limpede, de cristal, răsuna puţin mai în josul râului, peste apa nemişcată a lacului. Deasupra oglinzii negre străluceau sclipirile razante ale lunii şi ale becurilor. Acolo, în întuneric, simţeau râul curgându-le pe pielea trupului ca un animal mângâietor fluid, enorm şi tăcut. Erau băgaţi până la piept în curentul său lin. Paulina se prinse de mijlocul lui Sebastián.

— Ce plăcut e să simţi apa cum îţi alunecă pe corp!

— Vezi? Şi nu voiai să intri.

— Îmi place mult mai mult ca azi-dimineaţă.

Sebas fu străbătut de un fior.

— Da, dar acuma nu mai e ca ziua, când puteai să stai cât voiai. Acuma ţi se face frig imediat şi începi să dârdâi.

Paulina privi peste Sebastián. Pe râu în sus se profila în întuneric umbra podului, cu arcadele lui mari; o rază de lună făcea să i se vadă parapetul şi cărămizile. Sebas era întors în direcţia opusă. În josul râului, apa făcea zgomot la stăvilar, lângă luminile bufetelor. Paulina se întoarse.

— Lucita, ce faci tu singură acolo? Vino încoace cu noi, Luci!

— Uite-o colo, n-o vezi? înaintea noastră. Lucita!

Tăcu, cuprinsă brusc de spaimă.

— Lucita!!

Se auzea o zbatere slabă în apă, zece, cincisprezece metri mai încolo, şi un sughiţ ascuţit, ca un ţipăt strangulat, în mijlocul unui gâfâit ce se pierdea în bolboane de apă.

— Se îneacă...!! Lucita se îneacă!! Sebastián! ţipă, ţipă...!

Sebas vru să înainteze, dar unghiile Paulinei i se înfipseră în carne şi îl opriră.

— Tu, nu! Tu, nu! Sebastián! îi spuse cu voce surdă. Tu, nu! Tu, nu! Tu, nu...!

Izbucniră ţipetele amândurora, pătrunzătoare, amplificate de ecou, chemând ajutor. Umbre alarmate se aglomerară pe malul apei, vociferând. Acolo, aproape, micul vârtej de convulsii şi sunete laringale întretăiate se îndepărtară încet către stăvilar. Se auziră apoi plonjoane în apă; câteva voci întrebau: „Pe unde, pe unde?”

Urmară imediat mişcările de braţe a trei sau patru înotători, şi voci în apă: „Să mergem împreună, Rafael, e periculos să te apropii singur! Vocile se auzeau foarte clare în apă. „Aici mai sus!”, le spuse Sebastián. Răsună glasul lui Tito de pe mal.

— Sebastián! Sebastián!

Intrase în apă şi venea în salturi spre ei. Sebas se desprinse de Paulina şi înota să-i întâlnească pe ceilalţi. Paulina îi striga: Ai grijă! Ai grijă, te rooog!”; îşi apucase mandibula cu ambele mâini. Toţi cei din apă erau dezorientaţi; înotau de colo, colo şi priveau în toate părţile, pe suprafaţa neagră. „Unde-i?; nu-l vedeţi?; voi îl vedeţi?”

Tito ajunse lângă Paulina şi aceasta îl îmbrăţişă cu putere.

— Se îneacă Luci! îi spuse.

Simţea tremurul ei pe tot corpul. Privi spre înotătorii derutaţi care se vânzoleau în apă în toate direcţiile. „N-o găsesc…” Se vedeau corpurile înotătorilor deplasându-se pe suprafaţa apei. Luna lumina mulţimea aliniată de-a lungul malului. „N-aţi dat de ea?” „Aici a fost ultima dată când am văzut-o”, se auzi vocea lui Sebastián. „E o fată?” „Da”. Erau deja destul de departe, spre stăvilar; li se distingeau capetele deasupra apei, cinci sau şase, în lumina oblică a lunii şi a celei reflectate de becurile localului de la care răzbătea muzica. „Du-mă pe mal, Tito; mi-e o teamă cumplită; du-mă”. Se agăţă de Tito şi se ridica de parcă ar fi vrut să se desprindă de apă; dârdâia. Braţul şi umărul unui înotător se zăriră lucind un moment în pata de lumină. Tito şi Paulina se îndreptară spre mal, învingând cu dificultate rezistenţa apei. „Aici, aici!” strigă o voce lângă stăvilar, „E aici!” Simţise trupul; se izbise de el cu braţul, chiar la suprafaţa apei.

*

Se auzea vocea învăluită şi solitară a lui Miguel, care cânta sprijinit de zidul casei, cu faţa spre grădina goală. Ochii pisicii sclipiră în frunzişul de verdeaţă. Miguel întindea mâinile desfăcute spre toţi cei prezenţi, şi mişca uşor din cap, „… şi cum tu nu te-ai întors – potecuţa dispăru – şi cum tu n-ai mai băut – fântânica se strică”. Ridică spre cei care îl ascultau o faţă zâmbitoare, şi aceştia îl aplaudară.

— Ce romantic…!

— Acuma o mică înghiţitură. Să-ţi clăteşti coardele vocale.

Se auzi râsul lui Mariyayo. Fernando îi spusese că avea o voce de străină, „de exemplu de italiancă, sau ceva asemănător”.

— Şi de unde ştii tu cum au vocea italiencele?

— Îmi imaginez. Ascultându-te pe tine mi-o imaginez.

Râdeau amândoi.

— Ia uitaţi-vă cum s-au împrietenit!

Ochii lui Ricardo se uitau ficşi la becul care atârna în mijlocul grădinii. Fluturi negri de vară, mici şi mari, roiau în jurul acestuia. Cele două fete din Legazpi se certau care dintre ele e mai bronzată.

— Ce contează asta?

Zacarías se lăsă pe spate în frunzişul de verdeaţă, înclinând scaunul pe picioarele de dinapoi. Îşi cufundă ceafa în frunze.

— Nu e vorba de bronz; are însă capul tare şi nu vrea să recunoască un lucru ce sare în ochi.

— Bine, uită-te la braţul ei şi la ăsta, Federico, şi compară.

— Pe mine nu mă băgaţi în certurile voastre. Amândouă sunteţi foarte bronzate, şi e foarte bine aşa.

— Normal, ca să nu se pună rău cu tine, de-aia tace.

— Încetaţi odată, aţi auzit?

— Încăpăţânată mai eşti! În rest…

— N-o spuneţi cu voce tare! ţipă Zacarías. Nu vreau s-aud! Pe mine socotiţi-mă bolnav de cancer şi purtaţi-vă ca atare.

Cineva întrebase cât e ceasul; Zacarías îl apucă pe Miguel de încheietura mâinii, acoperindu-i ceasul, şi îi zise:

— Tu nu eşti zdravăn dacă te joci acuma cu instrumente din astea! Asta-i moartea nichelată!

— Lasă, Zacarías, că ştim poanta. Dă-mi drumul acuma!

— Mă tratezi cam dur.

— Îmi pare rău.

Zacarías se întoarse zâmbind spre Mely şi-i spuse:

— E ceva de speriat tipul ăsta! Crezi că se mai poate trăi aşa? Imposibil! îşi face rău şi lui şi nouă, nu crezi?

Ea îl întrebă:

— Auzi, tu te întorci cu trenul, nu-i aşa?

— La Madrid? Sigur, cu trenul, cu ce altceva?

— Da; nu ştiu, o întrebare prostească, nu-i da

importanţă. Şi la ce oră ajungeţi?

— Păi dacă pleacă de-aici la douăzeci şi două treizeci, mai adaugă douăzeci de minute, cât face pe drum: la unsprezece fără douăzeci e la… De ce râzi?

— Nimic, eşti foarte dulce cum vorbeşti. (Făcu o pauză şi îl privi zâmbind.) „La douăzeci şi două treizeci…”

— Bine, văd că vrei să mă iei peste picior. Nu poate, dragă, să spună omul nimic, fiindcă imediat vă aruncaţi ca nişte şacali. (Clătină din cap.) Uită-te la ea ce se amuză! E fericită numai cu-atât!

— Of, Doamne, dar nu te iau peste picior, Zacarías, pe cuvântul meu! Te înşeli! Mi-a plăcut însă amănuntul ăsta, ia să vedem dacă mă înţelegi, mi-a plăcut cum ai spus…

— Dar cum am spus? Hai s-aud şi eu!

— O, măi, nu ştiu, ce întrebare şi la tine! Nimic, păi ce ştiu eu cum ai spus? Şi n-a fost decât asta, nu-i nimic de explicat, un fel de a pronunţa care mi-a plăcut, mă încânta să aud, ce vrei să-ţi spun mai mult?… Bun, şi uite, ca să încheiem, nu-i nimic de înţeles, iar dacă nu înţelegi eşti un bleg. Şi nu mă mai face să vorbesc că mă enervează să văd cum mă fâstâcesc atunci când vreau să explic ceva.

— Da, ai dreptate, pentru că „explicaţia” asta pe care mi-ai dat-o să nu-ţi închipui că m-a lămurit cine ştie ce.

— Bine, tocmai de-aia; în plus, e o tâmpenie; că la urma urmei nici nu ştiu cum s-a întâmplat, şi nici ce voiam să spun, nimic…

— Hooo! acuma nu-ţi face sânge rău că n-ai de ce.

— Mă enervează.

— Ce?

— Ce? Nimic, nu ştiu, de unde vrei să ştiu? Şi la urma urmelor e totuna!

— Acuma de ce te superi pe mine?

Mely îl privi şi apoi spuse, coborând privirea:

— Nu ştiu, Zacarías; sunt o proastă; se vede că îmi face plăcere ca lumea să-mi suporte capriciile, înţelegi? Asta trebuie să fie; sunt o încrezută şi îmi închipui că…

— Hei, stai, opreşte! Opreşte-te odată, fată, nu te

ambala acuma, te rog! Te arunci aşa cu capul înainte, ce naiba! Drace, şi ce viraje strânse iei! Ai grijă însă că laşi pe asfalt jumătate din roată, la fiecare curbă, nu exagerez, zău.

— Da, fii sigur de asta, n-a fost decât ceea ce ţi-am spus... Mă enervez pentru o chestie de-a mea şi plăteşte vecinul oalele sparte. E adevărat, îmi dau seama. Bine, dacă ai şti... Auzi, pe cuvânt că acuma îmi vine să plâng... De ce nu-mi dai o palmă, Zacarías?

Mariyayo îşi sprijini coatele pe masa scăldată în vin şi zise:

— Are dreptate! (Îşi prinse capul în mâini.) Ce-aş mai rămâne eu aici, nu ştiu cât! Poftim, trebuie să plecăm exact când începem să ne simţim bine; e drept asta? Mâine iar, din nou la slujbă.

Fernando spuse în spatele ei:

— Aşa-i viaţa, iubito, nu te necăji. Clipele frumoase trec mai repede ca cele neplăcute. Dar asta nu înseamnă că ele nu sunt frumoase.

Mariyayo se uită la el:

— Frumoase pentru că rămâi cu dorul de ele. De-asta sunt frumoase.

— Ai să vezi duminica viitoare, interveni Marialuisa; uite, duminica viitoare venim din nou aici şi facem un chef de pomină.

— Tot aia e, fata mea, tot aia; duminica viitoare va trece tot aşa ca cea de azi. De ce-ar fi mai lungă?

Luna îşi făcea apariţia; se ridica de după gardul viu al grădinii ca o faţă mare de mort. Se uitau la ea cum îşi completa încetul cu încetul chipul etern.

— Nu, noi, cel puţin, trebuie să fim atenţi, spuse fata din Legazpi; să ne uităm la ceas pentru că la zece şi cinci, valea, drept la gară.

— Dar de ce atâta grabă? protestă Fernando. Nu vă ambalaţi aşa. Că ce-o să facem acolo douăzeci de minute în picioare, uitându-ne unul la altul, până vine trenul? Să n-alergăm, că cel care ajunge înainte trebuie să aştepte după aceea, aşa că n-are rost graba.

— Bine, tu faci cum vrei, dar subsemnata la zece şi cinci pleacă glonţ de-aici. N-am chef să risc să pierd şi ultimul tren, care, pe lângă toate celelalte mai e şi ticsit de lume, parcă-l văd.

— Păi nu s-ar întâmpla nimic dacă l-ai pierde; mai e unul la unsprezece şi un sfert.

— Hai că eşti bine; ăsta-i un banc?

— Şi eşti chiar aşa grăbită să ajungi acasă la oră fixă?

— Mai bine l-ai întrebă pe tata să vezi ce ţi-ar răspunde.

— Deci bătrânul e dur, da? Te cârpeşte?

— Ah, asta nu ştiu; n-am avut curiozitatea să-l provoc ca să mă conving.

— O fi vreun tip cu idei învechite. Nu-i aşa că poartă cămaşă flauşată?

— Auzi, să nu-ţi baţi joc de tata, ai înţeles?

— Am spus ceva rău?

— Mai râzi tu numai şi să vezi dacă nu-ţi sparg sticla asta de ţeastă, imbecilule!

Razele lunii cuprinseră chipurile celor din capătul mesei, unde lumina becului nu pătrundea din cauza frunzişului. Mely se dădu înapoi cu scaunul până îşi puse din nou ochii la adăpost de lumină. Luna îi cădea doar pe gât. Îşi sprijini subsuoara de spătarul scaunului, lăsând braţul să-i atârne la spate. Mâna lui Zacarías bâjbâia în întuneric, căutând mâna lui Mely printre frunze.

— Ar trebui să facă nişte duminici de două ori mai lungi ca zilele săptămânii, spuse Samuel; nu-i aşa, Mariyayo? Până nu fac asta, nu e chip.

— Sau de trei ori. La fel de lungi cât toate zilele lucrătoare la un loc. Cu asta am fi mulţumiţi.

— Sunteţi formidabili, aţi vrea să vi se cuvină totul.

— Nu e totul, e ceva.

— Doamne, ce pretenţii! – zise Fernando. Dar, ia spune, tu o duci chiar aşa de rău unde lucrezi? Eu credeam că slujba la bar e amuzantă.

— Nici vorbă! O fi amuzantă pentru cei dinafară. Dar pentru noi, care lucrăm acolo, e un adevărat iad. Aşa că să

nu crezi că-i atât de simplu.

— Te văd disperată!

— Sunt sătulă până peste cap, dragule. Nici nu-ţi poţi imagina. Bine totuşi că nu-mi dau seama de asta decât în zile ca cea de azi. Peste săptămână uit, şi în felul ăsta o duc înainte.

— Pentru că te complaci. O fată de valoarea ta… zâmbi Fernando. Uite ce uşor e: îţi cauţi pe-acolo unul mai barosan, înţelegi? şi cu puţin noroc şi puţină dibăcie, scapi de necazuri pentru totdeauna. Şi pe urmă să te ţii trai, ca-n sânul lui Avram!

— Hai, hai, lasă-te de bancuri acuma. Asta-i altă mâncare de peşte N-am nevoie de niciun barosan.

— Era un sfat.

— Mersi. Mă simt bine aşa. Şi te rog să nu umbli cu de-astea, că ne supărăm.

— Am zis aşa ca să te enervez. Ştiu eu prea bine că n-ai nevoie; cu figura ta încântătoare, cred şi eu că n-ai nevoie.

— Ei, nici aşa; mi se pare că ai început să exagerezi.

— Dar ce s-a întâmplat? se miră Marialuisa. Aţi şi început să nu vă mai înţelegeţi? Cam repede.

— Da’ de unde, tu, replică Mariyayo; păi ce? poate să pună cineva la inimă ce spune individul ăsta? (Se uită la Fernando, zâmbind uşor.) Băşici de săpun!

— Eşti o dulce, spuse Fernando.

Ceilalţi îi cereau Lolitei să iasă să danseze.

— E foarte târziu!

— Mai avem timp, mai e încă timp.

— Fata asta se pricepe să danseze?

— Cine, ea? Un adevărat uragan, o să vedeţi!

— Bine, hai, Lolita, urmează numărul tău. Un sfârşit de distracţie ca la carte! Să vadă lumea!

— Să te cunoască şi în Legazpi, scumpo! Gata, imediat pe scenă!

— Unde dansează?

— Se simţea nevoia unor iniţiative.

Începură să bată din palme şi Lolita îşi bău vinul din

pahar dintr-o singură înghiţitură. „Bine, gata, şi ce-o fi o fi!” Urcă pe masă transfigurată. De sus, ceru să fie luate sticlele şi paharele: „Luaţi totul din picioarele mele!”

Fuga! Asta zic şi eu fată!

Goliră masa. Priveau toţi la Lolita, care le corecta ritmul bătăilor din palme, lovind masa cu călcâiul.

— Asta-i o fată cum nu s-a mai văzut!

Bătăile din palme intrară în ritm. Lolita îşi trecu privirea peste feţele celor de jos; îi întinse mâna lui Ricardo. „Urcă aici cu mine!” Băiatul refuză:

— Eu nu prea ştiu…

— Dar nu e nevoie să ştii! insistă Lolita. Urcă, nu fi mototol!

— Ţi-am spus că nu, astăzi sunt prea făcut, iubito.

— Doamne, ce frică vă e vouă, bărbaţilor, de ridicol, ceva de speriat!

Federico se ridicase voluntar ca să-l înlocuiască: „Pe mine mă vrei?” Ai lui îl împingeau să urce pe masă:

— Sus cu el!

— Federico e grozav, te asigur eu.

Lolita se aşează în faţa lui Federico şi pentru o clipă dirijă din nou concertul bătăilor din palme. Când acestea ajunseră la unison, porni să danseze. Nori de praf se ridicară spre feţele celor din jur în clipa în care pantofii Lolitei începură să lovească lemnul mesei. Federico îi urmărea mişcările şi gesturile; capul lui atingea crengile de iederă ce atârnau de sârma de sus şi tot părul îi era răvăşit. Cele două umbre se mişcau dezmembrate şi enorme pe peretele casei şi pe obloanele geamului de la camera Justinei, iar capetele lor atingeau streaşină casei. Pe Lolita începură s-o incomodeze pantofii şi îi aruncă din picioare pe rând, fără să se oprească din dans, spre partea întunecoasă a grădinii.

„E mortală tipa!” Acum dansa desculţă. Bătăile din palme se izbeau de gardul din fundul grădinii, de broasca de bronz, de patefon şi de mesele goale. Becul de sus şi apărătoarea lui în formă de lalea, plină de praf, se clătinau antrenate de sârmele electrice care se mişcau odată cu

crengile de verdeaţă; împreună cu ele se legănau toate umbrele din grădină. Picioarele desculţe ale Lolitei călcau în vinul vărsat pe masă; rochia ei neagră zbura rotindu-se prin faţa celor de la masă şi se oprea brusc, căzând peste pulpele albe şi costumul de baie de culoare roşie. Deodată picioarele fetei alunecară pe lemnul mesei, pe un fel de mâzgă ce se formase din amestec de praf şi vin, şi ea fu proiectată jos; căzu râzând şi gâfâind în braţele, lui Miguel şi Zacarías. Hohotea şi nu reuşea să se ridice. Zicea că nu poate să calce pe pământ cu picioarele goale, pentru că pietricelele o gâdilau în talpă şi s-ar fi îmbolnăvit de râs. „Culmea!” zicea întruna. Încercau s-o calmeze. Apăru Faustina care, văzând urmele de pe masă, spuse:

— Uitaţi, foarte bine că vă distraţi cum vă place, dar să vă urcaţi cu picioarele unde alţii mănâncă, asta nu! aţi înţeles? Poate vă simţiţi şi voi, doar vi s-a atras atenţia de două ori, ba pentru una, ba pentru alta. Văd că mă obligaţi totuşi să-l anunţ pe soţul meu! Poate că o s-aveţi mai mult bun simţ măcar de-acum înainte. Asta numai duminică n-a fost pentru mine, c-a trebuit să fac tot timpul pe educatoarea cu voi!…

Intră din nou în casă; la masă, comentară:

— Simţeam c-o să se întâmple asta. Nu trebuia să facem atâta balamuc. Lumea…

— Baba asta e o zgripţuroaică; în viaţa mea n-am văzut o femeie mai urâcioasă şi mai afurisită, s-o ia naiba!

— E în casa ei şi ar trebui să ţinem seama de asta, cred eu.

— Dar e totuşi o cârciumă, un local deschis pentru public!

Lolita ţipa:

— Vreau pantofii mei! Daţi-mi pantofii!…

Începură să-i caute prin toată grădina.

— Depinde ce înţelegi prin public. Vreau să zic că nu la toată lumea i se potriveşte calificativul ăsta, nu ştiu dacă mă-nţelegi. Pe unii trebuie să-i dai de-o parte din categoria asta… Hei, ce se-ntâmplă cu Loli?

Se puse brusc pe plâns. Nu erau în stare să-i

găsească al doilea pantof.

— Bine, merg desculţă şi gata! Să se piardă, nu mai căutaţi, să se piardă, rămân desculţă şi gata… Am să ajung acasă, or să deschidă uşa şi or să mă vadă… Mama o să mă întrebe şi am să-i îndrug o minciună gogonată… al naibii de gogonată, dar n-o să ţină, nu mai am nicio scăpare… O fată cuminte nu rămâne desculţă în stradă… nu poate să-şi piardă pantoful…!

Marialuisa o strânse la piept şi începu s-o mângâie:

— Linişteşte-te, Lolita, îl găsesc imediat băieţii; nu-ţi dai seama că inventezi o istorie stupidă? E culmea tâmpeniei să plângi şi să te gândeşti la aşa ceva! Nu vezi că aiurezi, dragă? Uite, acuşi apare şi celălalt pantof, ai să vezi cum apare…

— Biata fată, ce năpastă pe capul ei, tocmai acuma, la spartul târgului!

Lolita se lăsă să cadă pe genunchii Marieiluisa şi îngână:

— Mi-e totuna, nu mă sperii, merg desculţă şi puţin îmi pasă… Am să-i spun: „mamă, loveşte-mă şi ai să oboseşti”… Am să-i spun: „Bate-mă, mămico, pentru că am pierdut pantoful în timp ce dansam sus pe o masă, tu mă baţi şi eu dansez din nou şi îmi dezvelesc picioarele până sus… Loveşte-mă, mamă, şi apoi ai să vezi din nou mâine şi poimâine şi răspoimâine, loveşte-mă, jupoaie-mă, mămico, şi eu am să dansez mâine şi poimâine şi râs, râs, răspoimâine, şi băieţii au să mă sărute la cinema şi am să mă distrez încontinuu…”

Apăru pantoful. Lucas îngenunche la picioarele Lolitei:

— Te încalţ eu, prinţeso, îi spuse.

Fata îl privi.

— Luquitas, frumosule, mersi mult… Dragule, eu sunt ca o cârpă… (râdea), îţi jur…

Se lăsă încălţată. Apoi o apucară greţurile şi Marialuisa şi Juanita o duseră spre fundul grădinii, să vomite.

— A băut şi pe urmă s-a tot învârtit dansând; să nu

mai vorbim; vă închipuiţi ce-o fi la ea în stomac, ceva de groază!

Când se întorceau spre masă, vru să meargă singură şi dădu la o parte braţele celor două fete care o sprijineau:

— Încă mai ştiu să merg, ce părere aveţi? le spuse. Mi se face silă când văd că sunteţi imediat gata să-mi săriţi în ajutor pentru orice fleac… de cum vi se iveşte ocazia… să vă băgaţi sub pielea omului… (Se adresă celor de la masă:) Aşa, sunteţi toţi nişte gogomani; când o persoană şi-a vărsat maţele ca să vă distreze, voi vă bateţi joc de ea şi o umiliţi cât puteţi mai mult. (Ajunse la masă, se aşeză şi-i privi râzând.) Uite ce adunătură de nătăfleţi! Nu-i trece nimănui nimic prin cap pentru a ne lua rămas-bun de la o zi de duminică?

*

Mulţimea stătea nemişcată la malul apei, sub lumina lunii, cu privirea aţintită într-un singur punct al râului. Se deplasase pe mal în jos, urmărindu-i pe înotători şi acuma se înghesuia în dreptul stăvilarului, aproape de capătul păduricii. În locul în care Tito şi Paulina ieşiră din apă nu era nimeni. Fata îşi luă pantalonii pe care îi găsise chiar acolo, foarte aproape, şi începu să alerge cu ei în mână. Trecură în fugă printre trunchiurile albe ale copacilor, pe lângă siluetele celor rămaşi la locurile lor, atenţi la ceea ce se petrecea lângă dig.

Un căţeluş ieşi din întuneric şi începu s-o latre pe Paulina care alerga la vreo zece metri în spatele lui Tito.

— Aşteaptă-mă, aşteaptă-mă, Tito… o auzi strigând în urma lui, cu respiraţia tăiată.

Simţea sub tălpi pietricele şi ţepi care îi răneau carnea. Peste o sută de persoane îi împiedicau să vadă ce se petrecea în apă, făcând în faţa lor un zid compact de spinări negre. Îşi croiră drum cu coatele şi îşi strecurară corpurile ude printre mulţimea înghesuită. Nu vorbea aproape nimeni. Tito înainta în faţa Paulinei.

— Nu împingeţi, spuse cineva, că toţi vrem să vedem.

Tito nu răspunse. O apucă pe Paulina de mână şi ajunseră amândoi în rândul din faţă. Acolo se auzea foarte tare muzica, spălată de ecoul lacului de acumulare; din apă venea o anumită strălucire pe care petele luminoase proiectate pe suprafaţa ei de becurile bufetelor o respingeau. În faţă, de partea cealaltă, la vreo cincizeci de metri pe apă, se zărea în întuneric digul de ciment ce se întindea ca o panglică pe lăţimea acesteia, ieşind deasupra ei doar cu o palmă. Nu departe, se vedeau capetele a trei sau patru înotători. Paulina îl strigă pe Sebastián. Se auzea zgomotul apei ce cădea de la înălţime. Neavând loc să treacă spre dig prin faţa mulţimii, fură nevoiţi să intre cu picioarele în apă. Defilară prin faţa tuturor acelor siluete nemişcate ce priveau spre râu, luminate de lună şi de reflexul ce venea din apa pătată de lumină. Puţin mai jos se formase un mic cerc în jurul unei persoane dezbrăcate, chircită în nisip, la picioarele mulţimii: era Sebastián. Paulina se aruncă în genunchi lângă el:

— Sebastián!

Nu-i răspunse. Îl simţea gâfâind, extenuat Stătea aplecat, cu braţele petrecute peste genunchii aduşi la piept, în care îşi ascundea faţa. Paulina îl apucă de părul şiroind de apă şi îi dădu capul pe spate, ca să-i descopere faţa.

— Sebas… îl strigă.

Abia îi distingea trăsăturile în întuneric. Simţea întreaga greutate a capului în forţarea mâinii cu care îl ţinea de păr. Se vedea că era epuizat de efortul înotului. Paulina îi luă capul între mâini şi îl trase spre ea apăsându-şi-l la piept. Genunchii cuiva se atingeau de spatele Paulinei. O pădure deasă de picioare le înconjura trupurile ca un gard lăsând la mijloc un spaţiu gol foarte strâmt. Paulina îşi simţea picioarele prinse între ale mulţimii, într-o atingere umedă de piele şi nisip. Ridică ochii şi privi trist în sus, la chipurile celor care îi înconjurau într-un semicerc strâns ce lăsa deschisă doar partea dinspre râu. Tito stătea întors cu spatele, puţin mai departe, profilat în reflexele apei iluminate. Paulina îşi înfundă obrajii în ceafa lui

Sebastián, lipindu-se strâns de el. Muzica se oprise şi multă lume venea fugind spre râu, din direcţia bufetelor. Siluetele celor în mişcare se profilau de-a lungul digului. În dreapta, umbre lungi acopereau luminile ce se reflectau în apă, pornind chiar de la marginea acesteia. Paulina simţi o palmă bătând-o pe spate şi ridică privirea. O femeie o întrebă arătând spre râu:

— E rudă cu dumneavoastră?

Nu-i vedea faţa.

— Era din grupul nostru.

Femeia ridică bărbia, „Ah”, şi îşi întoarse imediat privirea spre râu. Acuma, după câte se părea, acolo, în faţa lor, se cobora ecluza; zgomotul apei scăzu treptat până când încetă complet. Totul se cufundă în linişte; se auzeau şoaptele mulţimii. Cineva comentă că în lac era periculos să intri atunci când ecluza nu e lăsată, pentru că apa care se evacua putea să-i tragă pe înotători, împiedicându-i să aducă trupul spre mal. Brusc, Paulina simţi o mişcare, un forfot general în jurul ei, şi toată pădurea de picioare începu să se agite. „Acolo, acolo, uite că o scot!” Nu putură să se ridice; îi rostogoliră pe jos, în graba subită şi generală de a ajunge la dig; îi călcau pe mâini şi pe picioare sau săreau peste ei, stârnind o ploaie de nisip. Glasul lui Tito răzbătea prin mulţime. Reuşiră, în sfârşit, să se ridice, şi se repeziră toţi trei acolo. Veneau cu trupul prin apa acum mai puţin adâncă; îl aduceau cinci sau şase bărbaţi, împingându-l pe suprafaţa apei spre mal, cum se împinge o barcă. Murmurul mulţimii creştea, şi din nou fură nevoiţi toţi trei să lupte ca să-şi croiască drum, şi să înainteze. Toată lumea se înghesuia lângă dig. De aici se vedeau direct, în dreapta lacului, bufetele luminate, de partea cealaltă a braţului mort şi a podeţului de scânduri care îl traversa. Şi acolo erau aliniate o mulţime de siluete, de-a lungul întregului dig; unele veneau alergând spre pădurice, pentru că în spate se auzea scârţâind lemnul slab al podului, sub paşii repezi. Dintr-odată, glasurile amuţiră şi o linişte grea coborî pe măsură ce corpul se apropia de mai. Toţi auziră o voce limpede care spuse:

— Ridică puţin de braţul ăsta, Rafael.

În lumina care venea direct de la bufete, începea din nou să se vadă culoarea argiloasă a apei, aceeaşi culoare gălbuie pe care o arătase în timpul zilei. „Doamne, ce păcat!” oftă o femeie. Paulina se strângea lângă Sebas. Se uită, în spate câteva clipe, ca apucată de spaimă. În urma lor se vedeau copacii înneguraţi, locurile liniştite pe care lumea le ocupase în timpul zilei, şi, mai în spate, podul ale cărui cărămizi erau luminate de paşnica lună. Se zărea un om călare, departe, pe marginea şinelor de cale ferată, în vârful rambleului care traversa câmpia. Se auzi apoi un discret „Faceţi loc, vă rugăm”, şi pe deasupra capetelor străluciră tricornurile jandarmilor din garda civilă, care îşi croiau drum prin mulţime. Trupul Lucitei era acolo, în faţa lor, întins pe nisip.

Cineva îl asculta cu urechea. Băieţi şi fetiţe de diferite vârste ocupau primul rând în semicercul pe care-l făcuse mulţimea înghesuită; privirile rămăseseră pironite pe trupul gol al moartei. Luna lucea pe pielea udă a cadavrului întins pe o parte. Cu obrazul în nisip, nu i se putea vedea faţa din cauza umbrei şi a părului.

— Nu mă împinge, mă! spuse unul dintre copii.

— Şi pe mine mă împing alţii…

Se lăsau pe spate cât puteau, sprijinindu-se de cei din spatele lor, de parcă se temeau ca picioarele să nu le treacă peste linia invizibilă care, poate, limita în nisip spaţiul morţii.

Jandarmii pătrunseră în mijlocul cercului şi aruncară o privire rapidă asupra cadavrului.

— Nu-i faceţi nimic? întrebă imediat cel mai în vârstă dintre ei pe băiatul care fusese strigat mai înainte Rafael.

Se ridică repede un altul, care stătuse aplecat deasupra cadavrului şi, dându-şi de-o parte şuviţele de păr ud de pe frunte, spuse gâfâind:

— Sunt student la medicină; nu e nimic de făcut.

— Da, spuse jandarmul.

Privi din nou spre cadavru şi în timp ce-şi scotea tricornul zise clătinând din cap:

— Urâtă treabă. (Reflectă.) o fată tânără. Grea lovitură pentru părinţi.

Tito era în faţă; braţele îi atârnau de-a lungul corpului. Lângă el, Paulina, care se uita la Lucita pieziş, ferindu-se să stea drept în faţa cadavrului. Ţinea o mână pe braţul lui Sebas.

— O cunoaşte cineva? – întrebă jandarmul cu voce tare, aşezându-şi din nou tricornul pe cap.

După câteva clipe de tăcere auzi:

— Noi.

— Dumneavoastră doi?

— Toţi trei; şi el.

Jandarmul se uită la Tito care arăta spre propriul său piept cu un gest automat al mâinii.

— Era cu dumneavoastră, da?

— Da, domnule.

— Logodnică, soră?

Negară din cap.

— Doar prietenă, conchise însuşi jandarmul, dând din mână.

— Da, domnule.

Paulina începu să tremure şi să plângă tare la pieptul lui Sebas, cu hohote scurte. Orice murmur al mulţimii încetă, pentru a lăsa să se audă în linişte plânsul, iar capetele se înălţau curioase să vadă cine plânge. Înotătorii priveau în nisip. Jandarmul bătrân oftă:

— Sunt lucruri…

Celălalt jandarm privea mâna stângă a lui Luci, care stătea cu palma în sus, aproape deschisă, şi îi atinse degetele cu vârful cizmei. Bătrânul schimbă tonul:

— Aşa… Să vedem. Dumneavoastră trei să nu plecaţi de-aici, evident.

Se întoarse spre înotători:

— Ia, dumneavoastră şi celălalt tânăr, cel care a zis că e la medicină, rămâneţi şi dumneavoastră, vă rog. Împreună cu… Altcineva care a intervenit, ia să vedem. (îşi plimbă privirea jur-împrejur.) Da, dumneavoastră doi. Adică cei patru şi e de-ajuns. Vă rog să fiţi amabili şi să

rămâneţi pentru o declaraţie în faţa autorităţii de anchetă.

În clipa următoare se adresă întregii mulţimi, cu glas ridicat:

— Ceilalţi, vă rugăm să plecaţi! Poftiţi la treburile dumneavoastră, rămân aici numai cei care au fost numiţi! Vă rugăm să vă retrageţi! Fiecare la locul lui…!

Bătu de câteva ori din palme. Interveni şi jandarmul cel tânăr, să-l ajute:

— Circulaţi, circulaţi, vă rugăm…

Îi urnea din loc atingându-l pe câte unul pe umăr.

— Bine, plec; nu-i nevoie să mă atingeţi.

— Păi bine, daţi-i drumul atunci!

Rămăsese puţină lume; nu mai mult de patruzeci erau cei care, acuma, se retrăgeau ultimii spre întunericul păduricii. Nouă persoane, adică cei doi jandarmi, grupul celor patru înotători, Tito, Paulina şi Sebastián, rămăseseră pe mal, lângă trupul lui Luci, sub lumina bufetelor care, pentru a ajunge acolo, traversa un scurt spaţiu de apă. Corpurile pe jumătate îmbrăcate, ude încă, se profilau albe pe partea din care bătea lumina, şi negre de cealaltă. Nu se mai vedeau decât vreo şase sau şapte siluete stând în picioare pe dig. Jandarmul bătrân privi spre Tito şi Sebastián, apoi spuse:

— Bine, acuma să plece câte unul din fiecare grup ca să aducă hainele lui şi ale celorlalţi, să vă puteţi îmbrăca toţi.

Unul din cei patru care o scoseseră pe Lucita din apă îşi privea pantalonii îmbibaţi de apă care i se lipeau de trup.

— Ah, da; şi cel care merge dintre dumneavoastră, adăugă jandarmul bătrân privind spre Sebas, să aibă grijă să aducă şi efectele victimei, da?

Extenuată, Paulina se lăsă să cadă jos, pe nisip. Plângea încă, dar mai încet, sprijinindu-şi mâinile şi fruntea de genunchiul lui Sebastián.

Ecluza fu deschisă din nou şi apa îşi reluă urletul. Dinspre păduricea cufundată în întuneric veni o voce foarte ascuţită care îi striga pe Tito şi Lucita. Era Daniel; îi

văzură silueta ieşind dintre copaci; venea în fugă. Se opri brusc în faţa cadavrului.

— E Luci… murmură.

Apoi ridică privirea şi îl văzu pe Tito:

— Tito!

Acesta se apropie de Daniel şi i se agăţă de gât.

— Daniel, fir-ar să fie, Daniel…!

Îşi freca ochii de umărul lui Daniel şi gemea cu ură.

— De ce trebuia să se întâmple asta?… adineauri eram toţi trei acolo, Daniel, şi uite ce-a trebuit să se întâmple, fir-ar să fie! Şi acuma maică-sa! ce-o să-i spunem maică-sii, Daniel? Ce-o să-i spunem? ce?…

Daniel privea trupul lui Luci peste umărul prietenului său; nu spuse nimic. O auziră din nou pe Paulina plângând. Jandarmul bătrân se apropie şi îl desprinse pe Tito de umărul lui Daniel.

— Hai, tinere, linişteşte-te. Se întâmplă şi nenorociri. Trebuie să le suportăm. Fiţi bărbaţi. Liniştiţi-vă şi mergeţi amândoi după haine, hai. O să răciţi, şi nu e cazul să faceţi acuma o bronhopneumonie. Hai, plecaţi. Dar întoarceţi-vă repede, nu intimaţi.

Tito întoarse faţa spre întuneric şi se şterse cu mâinile la ochi, apoi plecară amândoi. Rafael li se alătură pe drum şi începu să păşească tăcut alături de Daniel. În pădurice nu mai rămăsese nimeni; nu se auzea nicio voce; sub copaci era foarte întuneric şi doar unele luminişuri de o albeaţă lividă şi difuză pătau din când în când solul negru, acolo unde luna se strecura printre crengi. O siluetă se mişcă printre trunchiuri: „Hei, voi sunteţi?”, îi întrebă o voce.

— Eu sunt, Josemari! răspunse Rafael. E prietenul meu; dacă aveţi nevoie de noi, ne chemaţi.

— Mulţumim, spuse Daniel, ne descurcăm noi.

— Cum vreţi.

Rafael se opri lângă amicul lui, iar Tito şi Daniel îşi continuară drumul.

— Ce se-ntâmplă? îl întrebă Josemari.

— Am scos-o moartă.

— Asta am aflat. Şi ăştia cine erau?

— Trebuie să adunăm toate lucrurile şi să le ducem acolo.

— Răspunde; cine sunt ăştia?

— Cei doi? Din grupul fetei care s-a înecat. Sunt distruşi.

— Da, îmi închipui. Dar cum s-a întâmplat?

— Uite ce-i, mă întrebi după aia. Acuma trebuie să adunăm lucrurile şi să le ducem acolo.

— Toate? De ce? Nu pot să vină ei încoace?

— Nu pot, bineînţeles că nu pot; nu înţelegi că ne-au reţinut pe toţi patru jandarmii, ca să dăm declaraţie?

— Păi vorbeşte aşa. Dacă nu-mi explici, eu de unde să ştiu? Ne-am aranjat atunci! O să dureze ceva toate formalităţile astea.

— Bănuiesc că da.

Ajunseră la locul unde erau hainele.

— Auzi, crezi c-o să ne lase măcar să telefonăm alor noştri, acasă, nu?

— Da, dragă; asta cred că da. Gata, Josemari, hai să adunăm calabalâcul.

Tito şi Daniel nu găsiră imediat locul unde îşi lăsaseră lucrurile; mergeau orbecăind prin întuneric. Apoi, picioarele lui Tito se împiedicară de ceva, şi ochii lui recunoscură luciul şters al unei cutii de alimente.

— Aici, măi.

Se rezemă de trunchiul copacului lângă care stătuseră toţi trei după-amiază, şi se lăsă să alunece jos. Daniel se apropie:

— Ce faci, domnule?

Tito stătea în genunchi cu faţa ascunsă într-una din grămăjoarele de haine.

— Iar, dragă? Hai, ridică-te, ce naiba!

— Nu mai pot, Daniel, îţi jur, îţi jur; sunt dărâmat…

Daniel se lăsă în genunchi şi îl apucă de umeri.

— Hai, trebuie să poţi, n-ai încotro. Cum crezi că suntem noi, ceilalţi?

— Ceilalţi! Tu nu ştii, nu ştii nimic! Nu ştii, nu ştii…!

N-am să mai pun piciorul în locul ăsta cât trăiesc, îţi jur! În toată blestemata asta de viaţă n-am să mai intru în râul ăsta! îl urăsc pe veci, auzi Daniel? O sută de ani dac-aş trăi!…

Se opri cufundându-şi faţa în haine.

După ce Tito şi Daniel se îndepărtară, jandarmul în vârstă îi spuse celuilalt:

— Auzi, fii atent! Înainte de toate am să mă duc acolo, să dau un telefon, ca să vină autorităţile, înţelegi? Tu ai grijă între timp aici; când se întorc cu hainele, ia efectele victimei şi aruncă ceva pe ea ca să nu stea aşa, dezvelită.

— Am înţeles.

Sebastián se aşezase alături de Paulina, în nisip. Doi dintre băieţii din celălalt grup se aşezară şi ei jos, cu faţa spre apă, prinzându-şi gleznele cu mâinile. Băiatul din cartierul San Carlos stătea în picioare lângă cadavru, cam la şase, şapte paşi de ceilalţi. Se lăsă un moment pe vine, ca să studieze ceva, dar jandarmul îl opri:

— Lăsaţi asta; plecaţi de-acolo.

Îi făcu un semn cu mâna să se îndepărteze. Se plimba de-a lungul apei, cu degetul mare prins de cureaua puştii. Paulina dârdâia.

— Mi-e frig, Sebastián; nu ştiu ce frig m-a apucat…

Se strânse lângă prietenul ei, căutând căldură. Sebas îi aruncă peste picioare pantalonii lui Tito, care erau pe jos, lângă ei.

Jandarmul în vârstă traversase deja podeţul de lemn situat la o distanţă mai mică de cincisprezece paşi, în susul apei. Acum mergea din nou în josul apei, de cealaltă parte a braţului mort, traversând porţiunea scurtă cu tufişuri şi duzi întunecaţi, ce se întindea până chiar la esplanada pe care se aflau bufetele de lângă dig. Mai erau doar câteva familii la mesele de pe terasa unde feţele de masă fuseseră deja strânse. Jandarmul intră în primul dintre bufete. În local era fum mult. O pâclă uniformă contopea totul în lumina gălbuie şi lipicioasă: ştergea conturul figurilor; făcea să scadă strălucirea geamurilor, a tăvilor nichelate şi

a aparatului mic pentru cafea expres; estompa desenele murdare de pe cărţile de joc, literele anunţurilor de pe pereţi şi a afişelor colorate. Era plin de lume, dar aproape nimeni din Madrid; atmosferă obişnuită, de duminică plictisitoare petrecută în crâşmă. În bucătărie se frigea ceva; în aer plutea mirosul acru de ulei încins.

— Aurelia, dau şi eu un telefon dacă nu te deranjează.

— Dă, dă; sună unde vrei.

— Mulţumesc.

Aşează tricornul pe tejghea şi se apropie de aparat. Se auzi apoi huruitul manivelei şi o parte din clientelă tăcu pentru a trage cu urechea.

— Aici e Gumersindo la aparat, jandarmul, (îşi astupă urechea liberă cu un deget.) Uite, Luisa, dă-mi urgent, Alcalá de Henares, convorbire oficială cu domnul secretar al parchetului. Auzi, dacă nu răspunde nimeni acasă îi spui telefonistei să ţi-l găsească unde-o fi, înţelegi? (Făcu o pauză.) Ce? Ah, asta nu te interesează pe tine; ai să afli. (întoarse privirea spre lumea de la mese.) Bineînţeles că s-a întâmplat ceva! Că doar nu-l sun ca să-i spun la mulţi ani! (Se auziră râsete la mese, iar el ascultă din nou.) Ceea? (Ascultând în continuare, schiţă încetul cu încetul un zâmbet.) Auzi, fetiţo, aş putea să-ţi fiu tată de câteva ori, aşa că nu te mai juca cu bărbaţii trecuţi şi dă-mi repede legătura, hai. Mă suni aici, da? la Aurelia, ştii unde. Am închis.

Agăţă receptorul în furcă şi se întoarse la tejghea, unde lăsase tricornul.

— Cu ce te servesc? îl întrebă femeia.

— Cu apă.

— Uite colo ulciorul, e în spatele tău.

Îi arăta cu bărbia pervazul unei ferestre. Apoi adăugă, comentând:

— E o tâmpenie, zău aşa, treaba asta de a ţine atâta timp o persoană în condiţiile astea, până când li se năzare lor să vină. Mare lucru era s-o fi luat de-acolo şi s-o fi aşezat undeva, într-un loc mai ca lumea, ca pe-un om.

— Asta-i dispoziţia. Noi nu putem atinge nimic şi nici n-avem voie să-i lăsăm.pe alţii să se apropie.

— Foarte rău. Nu se ţine aşa un om.

— Dar ce le pasă lor odată ce sunt morţi, când nu mai simt nimic şi nu mai suferă? se amestecă în discuţie unul care stătea sprijinit de tejghea şi asculta.

— Asta n-ai tu de unde să ştii, îi replică femeia. Ce contează dacă simt sau nu? Şi chiar dacă ar fi aşa, tot e urât: un mort rămâne totuşi om, ca unul viu.

— Chiar mai om. Mai om decât unul viu, spuse jandarmul. Da, da, aşa-i; pentru că merită mai mult respect.

— Normal, spuse Aurelia, întorcându-se spre cel care intrase în vorbă. Uite, să zicem că cineva îl insultă pe tatăl tău, ţie de ce îţi cade mai greu când e mort, decât dacă…? Fugi, ţi-au făcut legătura, Gumersindo.

Suna telefonul; jandarmul se grăbi să ridice receptorul.

— Alo!…

Printre clienţi se făcu din nou linişte, mai mare chiar decât cea dinainte; aproape toţi se răsuciră în scaune, să audă ce vorbea Gumersindo.

— Alo! Domnul secretar?

Cineva sâsâia la mese spre un grup gălăgios de cheflii care-i împiedicau să audă discuţia pe cei aflaţi mai la distanţă de telefon.

— Uitaţi, domnule secretar, vă sună de la San Fernando de Henares jandarmul Gumersindo, la ordinele dumneavoastră…! Ce spuneţi? (Ascultă.) Da, domnule. (Aproba din cap.) Da, da, domnule; patrula de serviciu de pe râul Jar… Poftiţi?

Acum toţi clienţii erau numai ochi şi urechi; o partidă de cărţi se întrerupse şi cărţile aşteptau cu faţa în jos pe tăblia de marmură.

— Păi uitaţi, continuă Gumersindo. În seara asta s-a produs un înec, din care înec a rezultat o femeie moartă, după indicii cu domiciliul în Madrid, care se bănuieşte că a participat la o baie în compania… Vă rog, domnule

secretar! (Ascultă.) La baraj, da, domnule, în imediata apropiere a... (Se întrerupse din nou.) Bine, domnule secretar! (Altă pauză.) Da, domnule.

Am înţeles, să trăiţi! Poftiţi...? (Asculta şi dădea afirmativ din cap.) Da, domnule, da, da, domnule... La revedere, domnule secretar, la ordinele dumneavoastră.

Aşteptă câteva clipe apoi agăţă receptorul. Discuţiile se reluară la toate mesele. Jandarmul se întoarse la tejghea şi-şi luă tricornul, apoi şi-l puse pe cap.

— Mulţumesc, Aurelia.

Ieşi afară, pe esplanadă.

Se întorceau cu hainele; în întuneric li se alăturară Rafael şi tovarăşul lui, care se îmbrăcaseră. Când ieşiră dintre copaci, zăriră siluetele celorlalţi, lângă digul lacului. Stăteau toţi jos; doar jandarmul se plimba în sus şi-n jos pe malul apei. Josemari se apropie un moment să privească cadavrul. Jandarmul spuse:

— Daţi-mi efectele ei. (Arătă cu capul spre trupul Luci tei.) Trebuie s-o acoperim.

Aruncară lucrurile pe nisip; Daniel se aşeză pe vine şi începu să caute printre ele pe cele ale lui Luci.

— Dă-te la o parte, Tito, că nu văd...

Ridica hainele în sus ca să le recunoască în lumina ce venea dinspre bufete; apăru rochia Luci tei, făcută sul.

— Daţi-o încoace, spuse jandarmul.

Trecând dintr-o mână în alta, sulul se desfăcu şi lăsă să cadă lucrurile care erau înfăşurate înăuntru: o pereche de sandale şi desuuri.

— Fiţi mai atent, îi spuse jandarmul lui Daniel. Acum ridicaţi-le. Altceva nu mai e?

Sosea celălalt jandarm; se auzea cum păşea pe scândurile podului.

— Ba da; cred că mai are o geantă şi o cutie pentru mâncare, cel puţin.

Începu din nou să răscolească. Sebastián şi Paulina îşi căutau lucrurile lor.

— Le-am găsit. Cred că asta e totul.

Jandarmul tânăr i le luă din mâini. Celălalt jandarm

se afla deja lângă cadavru; luă rochia Lucitei şi o întinse de-a lungul trupului, acoperindu-i faţa. Era o rochie de creton imprimat cu flori roşii pe fond galben. Picioarele rămăseseră descoperite.

— Uită-te în geantă, vezi dacă mai e ceva.

Jandarmul tânăr găsi un prosop mic cu dungi albe şi bleu, şi i-l dădu lui Gumersindo care acoperi cu el picioarele Lucitei. Puseră apoi în geantă sandalele şi desuurile, şi o aşezară lângă cadavru, alături de cutia de alimente.

Daniel spuse:

— Ar trebui să urc la cârciumă, să-i anunţ pe ceilalţi. Ce ziceţi?

— Păi întreabă-i mai întâi pe ăştia, să vezi dacă te lasă.

— Da, bineînţeles.

Gumersindo se apropie de cele două grupuri. Vorbi cu voce tare, adresându-se tuturor:

— Bine, ascultaţi aici; am luat adineauri legătura cu autorităţile; l-am informat despre cele întâmplate pe domnul secretar al parchetului care mi-a spus că domnul judecător de instrucţie şi cu dânsul se vor prezenta la faţa locului în cel mult trei sferturi de oră. Vă spun asta ca să nu vă impacientaţi şi să ştiţi ce se întâmplă. Atât am avut să vă spun. Puteţi merge să vă îmbrăcaţi.

Ceilalţi cinci îşi căutau şi ei fiecare hainele. Se auzi zgomotul unui obiect căzut în nisipul umed, şi se zări luciul unei muzicuţe ce alunecase dintr-un pantalon.

— Ia uite, domnule, ce apare acuma! spuse unul dintre ei.

Se aplecă s-o ridice şi o scutură în palmă ca să îndepărteze firicelele de nisip ce se lipiseră de ea. Băiatul cu pantalonii uzi scoase din buzunar un pachet de ţigări aproape întreg.

— Păcat de ţigări, comentă, arătând în palmă ţigările ude şi dezlipite.

— Alţii au păţit-o mai rău.

— Da.

Aruncă pachetul în apă şi apoi, în timp ce-şi storcea pantalonii pe malul râului, îl urmări cum se desfăcea plutind pe apa luminată care-l purta spre ecluză.

Paulina spuse:

— Mi-e frică să mă duc singură, Sebastián. Vino şi tu cu mine, rămâi pe-aproape până mă îmbrac eu după vreun pom. Singură mi-e frică.

Se îndepărtară amândoi spre pădurice, şi îl auziră imediat pe Daniel vorbind cu jandarmul Gumersindo.

— Uitaţi, mai sunt şi alţi băieţi care au venit împreună cu noi şi acuma sunt sus şi ne aşteaptă. Aş vrea să mă duc până la ei şi să le spun, că ei habar n-au de asta; aş vrea să-i anunţ, dacă e posibil.

— Unde spuneţi că sunt?

— Sus, la cârciuma aia de pe partea cealaltă a şoselei o ştiţi?

— Da, a lui Mauricio. (Reflectă un moment şi îşi scoase ceasul.) Uitaţi: puteţi urca, dar vă întoarceţi repede, ne-am înţeles? (Arătă spre ceasul pe care-l ţinea în mână.) Vă dau cincisprezece minute cu totul, ca să vă duceţi şi să vă întoarceţi. Dar să ne înţelegem: să nu întârziaţi sub niciun motiv, că nu vreau să apară cumva domnul judecător de instrucţie şi să nu fiţi încă înapoi. De-acord?

— Nu vă faceţi griji.

— Bine, puteţi pleca.

Daniel întoarse spatele şi se îndreptă în direcţia podeţului. Tito terminase cu îmbrăcatul şi se lungise jos, pe-o parte, sprijinindu-şi cotul în nisip. Cei cinci băieţi din celălalt grup fumau în picioare, cu faţa spre apă, privind la luminile ce se reflectau în ea. Cel cu muzicuţa spuse:

— Şi ce combinaţie ne mai rămâne pentru întorsul acasă, la Madrid?

— Păi când o să se termine toată treaba asta, mi-e teamă că n-o să mai fie niciuna.

Rafael îşi apropie ceasul de ochi, răsucindu-şi încheietura mâinii spre partea de unde venea lumina.

— Zece şi un sfert, spuse; mai sunt cincizeci de

minute până la ultimul tren. Ar trebui să se grăbească foarte tare ca să ne dea drumul la timp, să-l putem prinde.

— Imposibil, zise cel din San Carlos.

— Deci ştiţi ce ne aşteaptă; ori dormim în sat, ori o luăm la picior, talap-talap; una din două.

— Pe jos! Hai că eşti bine!

— Pe şosea câţi kilometri sunt?

— Şaptesprezece.

— Nu e mult. În total trei ore de mers; poate nici atât.

— Pe luna asta, spuse cel de la medicină întorcându-se s-o privească, şi cu răcoarea de-acuma, se merge de minune!

— Presupunând că aici s-ar termina pe la miezul nopţii, la trei suntem deja acăsică.

— Ce nu înţeleg eu e de ce nu pleci tu, Josemari, îi spuse Rafael. De tine nu e nevoie. Eşti bleg dacă nu te duci, când poţi să apuci trenul.

— Rămân cu voi. Am venit toţi, păi atunci să împărţim toţi aceeaşi soartă.

— Treaba ta, faci cum vrei. Nu ne supărăm dacă te duci.

Paulina şi Sebastián se întorseseră îmbrăcaţi şi se aşezaseră lângă Tito. Sebastián îşi ascunse faţa sprijinind-o pe genunchi, iar Paulina îşi rezemă capul de umărul lui. Josemari spuse:

— Ar trebui însă să-i anunţăm. Să sunăm la careva acasă, la oricare din noi, şi de acolo ar urma să-i anunţe pe toţi ceilalţi; ce părere aveţi?

— Asta fă-o tu, că eşti liber. Jandarmul a vorbit adineaori la telefon; întreabă-l şi află de unde a sunat.

— Îl întreb acuma. De-acolo cred; de la una din căsuţele alea.

— Foarte bine. Îţi aminteşti toate numerele de telefon?

— Pe gazda mea să nu te deranjezi s-o anunţi, îi spuse băiatul cu pantalonii uzi. Nu cred că absenţa mea

nelinişteşte pe cineva.

— Bine. Auzi, Luis, care era numărul tău?

— Ce? Douăzeci şi trei, patruzeci şi doi, şaizeci şi cinci.

Josemari se îndepărtă, repetând numărul încet; apoi îl văzură stând de vorbă cu jandarmii. Cel mai în vârstă îi dădea indicaţii, cu braţul întins.

Luna făcea deja o jumătate de unghi drept cu întinderea câmpiei. De cealaltă parte, dincolo de dig, în josul apei, se vedea lucind întreaga panglică sinuoasă a Jaramei; se ascundea din loc în loc după curbe şi reapărea mai departe, micşorându-se spre sud, până când se pierdea în depărtare, în spatele ultimelor dealuri care închideau valea la orizont.

Se auzi trosnetul scândurilor podeţului de lemn, sub paşii lui Josemari. Paulina suspină.

— Cum te simţi? o întrebă Sebastián ridicând privirea.

— Păi cum aş putea să mă simt...? răspunse aproape plângând. Sunt distrusă.

— Da; înţeleg.

Sebastián plecă din nou capul. Simţea pe braţ sughiţurile tăcute ale Paulinei, care începuse din nou să plângă încet.

Jandarmii se mişcau de colo, colo pe nisip, pe o porţiune restrânsă. Practic, Tito vedea o singură siluetă, care se ducea şi se întorcea, profilându-se în lumina ce venea dinspre dig. Umbra trecea întruna peste trupul acoperit al Lucitei. Apoi mai multe becuri se stinseră brusc în partea cealaltă, pe esplanada bufetelor.

— La revedere! spuse băiatul cu muzicuţa.

Jandarmii se opriră o clipă privind spre lumina micşorată şi apoi îşi reluară mersul liniştit. Nu se mai vedeau decât două becuri aprinse atârnând în aer, şi dreptunghiul portocaliu al unei uşi, deasupra panglicii negre a digului. Cineva tocmai intra şi se profila în lumina ei; era, probabil, Josemari, care ajunsese deja la bufet. De-acolo răzbea până la dig puţină lumină. Doar razele lunii

de un alb mat, băteau în nisip conturând profilurile lucrurilor şi a figurilor cu arabescuri, pete şi păienjenişuri lăptoase, ca nişte împroşcături de nea făcute cu bidineaua pe un perete.

Paulina strănută de două ori la rând. Sebas scoase un prosop din sacoşă şi i-l aruncă pe umeri. Ea prinse colţurile şi le legă în faţă, strângându-şi prosopul pe piept. Era foarte umed.

— Totul e umed…! se plânse ea.

Vocea ei era slabă, cu timbrul nazal al celui care a plâns. Pipăia prosopul peste tot, străbătută de fiori. Apoi continuă:

— Nu e nimic uscat… Doamne, ce umezeală groaznică…! Ce neplăcut…! (Izbucni în plâns.) Şi eu nu mai suport asta, Sebastián, nu mai suport, nu mai suport… repeta plângând cu faţa ascunsă în prosop.

— Noi nu mai facem nici două parale, spuse Lucio; nici măcar cât o ceapă degerată, n-avem nimic ce să mai dăm din noi. E drept, experienţă, asta da. (Zâmbi.) Sfaturi putem să vă dăm cu nemiluita vouă, celor mai tineri.

— Tu, da! replică Mauricio. Tu, bineînţeles, ai putea să deschizi o şcoală, ca să înveţi pe toată lumea.

— Ah, fii sigur de asta!

— Nu spuneam eu? Ce de-a sfaturi ai împrăştia tu cât e ziulica de lungă! Tu nu eşti un oarecare. E păcat să se piardă aşa ceva, zău că mi-ar părea rău.

— Nu-ţi bate joc, râse Lucio. N-am pretenţia că sunt mai grozav ca alţii, dar înţelepciunea vine cu vârsta.

— Vârsta! Mare bleg trebuie să fie ăla care ţi-ar urma ţie sfatul. Mai bine s-ar arunca înaintea trenului ca să termine mai repede cu totul.

— După câte văd eu, nu prea ai respect pentru vârstă. Ce le rămâne atunci, după tine, bătrânilor?

— Să tacă şi să lase drumul liber. Altceva nimic. Să poată trece tineretul. Că n-au schimbat prea mult viaţa. Vremea noastră s-a dus; sunt ani de când e pe cale de dispariţie.

— Nu prea, să nu crezi. Greşelile omului sunt cam

aceleaşi, la urma urmelor, sau foarte asemănătoare.

— Da. Încearcă tu să judeci după asemănare şi ai să vezi ce leapşă iei.

— Păi, uite, chiar dacă cineva n-ar face decât să ia exemplu din viaţa altcuiva, să facă adică ceea ce a făcut altul, fii sigur că tot ar fi scutit de-o mulţime de necazuri.

Mauricio îl aproba zâmbind.

— Asta da. Adică să te ia pe tine drept model, dar în sens invers: reversul medaliei.

— Ei? întrebă Lucio pe ceilalţi, ce ziceţi de asta? De cum îşi pune cineva cenuşă în cap, e bine. Păi uite, Mauricio, mă refeream la cât de prost am trăit, la nimic altceva, fii liniştit. Dar una e să zici că drumul ăsta e rău pentru că acolo ţi-au ieşit câinii în cale, şi alta e să te căieşti că te-ai abătut pe el. Lucrurile se schimbă, zău.

— Lasă, nu te necăji, Lucio, îl întrerupse Chamarís. Mai bine ar fi să ne oferi câte un ultim păhărel, cum ţi-e obiceiul, că trebuie să plecăm. Ce ziceţi? întrebă uitându-se la măcelari.

— Da, da, spuse Claudio; plecăm toţi.

— Deja?

Mauricio umplu paharele.

— Păi da. Ne-aşteaptă cu cina, răspunse Chamarís. Ce-ţi închipui dumneata? Dumneata, dacă n-ai familie şi eşti uscat ca un sfânt, poţi să nu bagi nimic solid în gură cât e ziulica de lungă. Îţi închipui însă că toţi suntem la fel? Uite că nu.

— Familia n-are decât să cineze şi să se culce, spuse Lucio. Duminicile au fost făcute pentru ca bărbatul să se recreeze. Bărbatul se întoarce acasă atunci când îşi termină paralele; înainte, nu.

— Cu excepţia ăstuia, interveni măcelarul scund arătând spre Chamarís. El nu poate face aşa ceva. Lasă-l să mai întârzie doar zece, cincisprezece minute şi ai să vezi ce repede trimit soli după el. Vine aici puştoaica, exact ca la prânz. (Se întoarse spre cel despre care vorbea:) Aşa e sau nu, muţunache?

— Şi ce-i cu asta? O fac, cred eu, pentru că le e dor

de mine şi nu se pot lipsi de prezenţa mea. Şi e normal. Cu atât mai bine pentru mine; nu ca alţii care cu cât dau mai rar pe-acasă, cu atât li se simt nevestele mai uşurate şi mai liniştite pentru că în felul ăsta scapă de ei.

— Păi asta e libertatea căsătoriei, care alta? îi spuse măcelarul. Aşa stau lucruri e. Uite, tu eşti destul de tânăr, trăiţi ca doi porumbei, cum se zice, dar ai să vezi, ai să ajungi şi aici, nu te speria; ai să apuci şi vremea asta.

— Puţin îi pasă, se amestecă Claudio râzând. Asta acum e încântat că trimit după el „Hai, tăticule, vino”, şi chestii de-astea.

— Cred şi eu că e încântat, face pe el de plăcere! exclamă celălalt măcelar. I se citeşte fericirea pe faţă. Dar lasă, aşteaptă să treacă anii, şi n-ai să aştepţi prea mult, o să înceapă ea să se schimbe; ai să vezi, ai să vezi tu cum au să meargă lucrurile. Iubire, câtă vrei, dar lasă omul în pace, pricepi? Bărbatul are grijă de casă, prieteni la cataramă, dar atâta tot. Atunci abia ai să-ţi dai seama.

— Daţi-o naibii! spuse Lucio. Vrei acuma să-i stricaţi bietului om fericirea conjugală.

— Noi? Aş de unde! Acuma ăstuia nu poate să i-o strice nimeni. Unde e o femeie frumoasă, pfii! nu există forţă omenească în stare să distrugă un cămin. Nicio şansă.

— Adevărat, întări Claudio. Tipul e îndrăgostit lulea după Rosalia lui. Eşti naiv dacă-ţi închipui că-l poţi face să se schimbe.

Chamarís protestă:

— Ajunge, nu? Cred că servesc de-o bună bucată de vreme drept subiect pentru conversaţia generală. Pentru azi m-aţi tocat suficient; poate mă mai slăbiţi. Şi-apoi, e timpul să plec. Mauricio, fă-mi te rog nota.

— Da, domnule, are dreptate; îl lăsăm să mai răsufle până mâine dimineaţă.

— Nouă şi cincizeci îmi datorezi.

Chamarís căută banii între foile unui carnet cu spirală, cu coperţi galbene foarte roase. Coca-Coña continuă să răsfoiască numărul de duminică al ziarului

ABC.

— Cântă ăia în grădină, îi spuse Carmelo lui Mauricio, cu un licăr în pupile şi cu urechile ciulite spre culoar.

— Am auzit.

Îi dădu înapoi lui Chamarís cei doi reali rest. Omul cu p.a. privea în pământ şi ţinea mâna stângă pe spătarul scaunului lui Lucio.

— Pe mâine, salută Chamarís.

Cu el ieşiră şi cei doi măcelari.

— La revedere.

— Noapte bună, domnilor.

— Pe mâine.

— La revedere.

Ieşiră în strada cufundată în întuneric.

Alcarrenul îşi continuă argumentarea:

— Cum îţi spun, don Marcial, fără glume acuma; de multe ori mă bate gândul să-mi fac bocceluţa şi să mă car în America, cu familia.

Ciobanul zise:

— Dar unde nu te-ai duce tu?

— Cu gura peste tot, ţipă Coca-Coña. Cu picioarele, nicăieri.

— Taci, slutule, odată. Nu sunteţi în stare să purtaţi o discuţie serioasă?

— Ha, ha! Serioasă! Îmi placi, ai haz, râse infirmul. Are acuma pretenţia să-i luăm în serios planurile cu America, ce părere aveţi? Halal subiect serios! Să te strici de fâs, nu alta!

— Ce ştii tu!

— Ah, nu ştiu? Nu ştiu nimic, da? Cum naiba să nu ştiu, măi, când aud aceeaşi placă de ani de zile? De când te ştiu numai tâmpenia asta o îndrugi. Cine vrei să te mai ia în serios, sufleţelule? Că te-ai îmbarcat pentru America de mai multe ori ca celebrul Cristofor Columb!

— Asta nu spune nimic, interveni don Marcial. Anumite lucruri le rumegăm mult până să ne hotărâm. Şi în ziua în care ne aşteptăm cel mai puţin, pac! le punem în

aplicare.

— Da, da, când o face plopul pere… Mai degrabă cred că o să înceapă picioarele mele să meargă, aşa nenorocite cum le vedeţi, decât că tipul ăsta o să se mişte de-aici măcar cu un pas. Fantezie, ăsta-i singurul lucru pe care-l are; imaginaţie care-i înfierbântă tărtăcuţa!

— Aşa-i, aprobă ciobanul. Creieraşul, doar el, este cel care i se zbuciumă în permanenţă, de parcă ar fi un viespar. Şi singurul care îi acordă puţin credit e el; dar pe noi, ceilalţi, nu ne mai duce cu povestea lui cu îmbarcatul, c-o ştim deja toţi pe dinafară. O să plece ăsta în America când o să-mi văd eu ceafa.

— Da, dom'le, nu neg că de multe ori sunt lucruri la care te gândeşti numai ca să te uşurezi, ca să mai uiţi de necazuri, răspunse alcarrenul. Dar totuşi, nu sunt doar gărgăuni. Şi de ce crezi că într-o bună zi, după ce loveşti atâta în acelaşi cui, nu se face până la urmă gaură în zid? Mamă, ce figură aţi face! De-aia eu, dacă aş fi în locul vostru, n-aş pune mâna în foc, că cine ştie?

— Fac prinsoare, aşa cum mă cheamă pe mine Amalio, că au să te îngroape aici! N-am dreptate, oameni buni?

— Absolut, aprobă Coca-Coña. Cine se îndoieşte? Pentru asta aş da în scris, acuma, pe loc.

Râdeau toţi.

— Multe mai ştiţi voi! Sunteţi isteţi al naibii, după cum văd eu. Dar pe mine încă nu mă cunoaşteţi. Vă spun eu că nu mă cunoaşteţi!

— Lasă-i, interveni don Marcial, umblă să te enerveze şi să râdă de tine. Nu mai pleca urechea la flecăreala lor.

— Cine, eu? Parcă n-aş şti ce vor dumnealor! Dar se înşală amarnic dacă-şi închipuie că mă scot din sărite. Degeaba mă înţeapă…

— Ne place să râdem de alţii, asta-i tot. Ce, parcă la povestea asta cu America nu ne-am gândit câteodată fiecare dintre noi, cu mai multă sau mai puţină convingere?

— Păi, vedeţi? Aşa că nu-i deloc o trăsneală de-a mea.

Totul e să te hotărăşti.

— Da, asta-i singura problemă! Să ai curajul necesar pentru a lua o decizie de-o asemenea anvergură, să găseşti tăria necesară pentru a te hotărî s-o pui în aplicare.

— Desigur. Cine nu ştie cât e de greu să te desparţi de locul pe care-l cunoşti dintotdeauna şi unde ai crescut? E uşor să spui că-l abandonezi, la fel ca pe oamenii de pe-aici, buni sau răi, cum or fi, dar de care te-ai frecat toată viaţa, la urma urmei. Ca să pleci aiurea, aşa, nitam-nisam, în nişte locuri şi pe nişte pământuri pe care nu le-ai văzut niciodată, nici măcar în fotografie, şi fără să ştii dinainte ce culturi şi ce obiceiuri există pe acolo. Asta o face uşor numai cineva care nu iubeşte deloc pământul unde s-a născut.

— Totul e să te obişnuieşti cu ideea, spuse don Marcial. Apoi, odată ajuns acolo, te poţi simţi mai mult sau mai puţin dezorientat; nimeni nu poate să se simtă bine dintr-odată în locuri care nu-i sunt cunoscute; dar eu cred că omul îşi face repede o idee despre ele şi, vrând, nevrând, împrejurările îl obligă să se obişnuiască şi să se simtă ca acasă. Prin urmare, se întâmplă fenomenul că înseşi nevoile sunt cele care îl fac să se integreze total, ajungând să pară că toată viaţa ar fi trăit acolo.

— Da, cred şi eu. La fel şi cu limbajul ăla stâlcit; eu i-am auzit pe emigranţi, ceva de groază!

Nu e chip să-i dezobişnuieşti de-ale lor şi să-i faci să vorbească cum trebuie. Nu vă mai spun la ţară, te umflă râsul.

— Ceva ca în filmele alea mexicane ale lui Cantinflas sau Jorge Negrete, nu-i aşa?

— Exact. La fel ca în filmele de care spui. Nu puteai să te uiţi la ele fără ca să nu te bufnească brusc râsul, chiar de la început. Exact ca în filme, zău aşa. Şi asta în ciuda faptului că ăia veneau din Venezuela, în timp ce ăştia din filmele lui Cantinflas şi Negrete erau născuţi în Mexic, care este, după cum ştiţi, hăt departe de Venezuela; şi nu o depărtare din asta, ca aici, în Spania, ci una adevărată, care te sperie. Cele două feluri de-a vorbi nu se deosebesc

aproape deloc. Aşa că eu am tras concluzia că acolo se vorbeşte peste tot aceeaşi limbă stricată.

— Dar fii tu atent că e molipsitor! Până la urmă, toţi care se duc acolo ajung să vorbească la fel ca băştinaşii.

— Ah, păi dacă n-ar fi decât necazul ăsta, m-aş urca pe vapor chiar şi mâine. Puţin mi-ar păsa mie că mi-aş strica vorba pentru totdeauna şi că aş fi de râsul lumii la întoarcere…

— Bravo! spuse Amalio. Ai vorbit şi tu ca să nu taci. Păi tocmai asta e chestia, că povestea e mult mai complicată. Şi complicaţii nu vrea să aibă nimeni. Păi ştiu că de asta tu nu pleci.

Coca-Coña se întoarse la ziarul lui.

— Aşteaptă numai să obosesc eu într-o zi şi atunci să-mi spui dacă plec sau nu, răspunse alcarrenul. Să mă mai apese viaţa asta în continuare ca până acuma şi să mă conving că nu mai e nimic de făcut, şi ai să vezi ce repede trec balta şi scap de necazuri o dată pentru totdeauna, şi de viaţa asta nesigură, de azi pe mâine.

— Şi ce crezi că ai să găseşti acolo, de partea cealaltă a bălţii, cum o numeşti tu, ia spune! Îţi închipui că ai să dai peste un rai doar ce cobori de pe vapor?

— În orice caz, mai bine ca aici tot mi-ar merge, de asta sunt sigur.

— Ce ţi-e şi cu oamenii ăştia! replică ciobanul. Cred că e de-ajuns să plece foarte departe pentru ca să-şi îmbunătăţească situaţia automat şi substanţial. Cu cât pleacă mai repede, cu-atât îşi închipuie că o să le meargă mai bine. Auzi, cică trece balta, care, fie-ne iertat, nu prea e baltă ci un ocean destul de respectabil şi pe care nu-l sari cu una, cu două; ajunge să fie şi numai el la mijloc pentru ca să-ţi înghită câteva din posibilităţile de întoarcere, în caz că se sună retragerea. Nu ştiu ce idee aveţi voi despre oceane; vorbiţi într-un fel de parcă, ce mai! le-aţi putea sorbi dintr-o înghiţitură, de fiecare dată când apar în discuţie.

— Nimeni nu vorbeşte aşa. Eu singurul lucru pe care-l susţin e că în America treburile stau altfel. În America…

— Stop! Să nu te pripeşti, îl întrerupse ciobanul. Ai să ne vorbeşti despre ea la întoarcere. Când te întorci de-acolo, atunci să ne povesteşti ce se întâmplă în America, de-acord? Dacă ajungi să pleci vreodată şi ai norocul să te întorci şi să mă găseşti încă aici, adică să nu mor eu până atunci. Rămânem înţeleşi aşa. Deocamdată, lasă închipuirile; e mai bine pentru amândoi. Că pentru înfierbântarea creierilor îmi ajunge mie soarele, care mă bate în cap cât e ziua de lungă, în timp ce alerg după oi de-mi iese sufletul, pe dropiile astea nenorocite.

— Păi acolo ai să te coci tu toată viaţa, atoateştiutorule! Dar-ar Dumnezeu să plesneşti ca o castană, fiindcă întotdeauna vrei să ai numai tu dreptate!

— Nu pretind că ştiu mai mult decât ştiu. Dar nu-mi plac închipuirile prosteşti, ca scrântiţilor care cred că mai departe e mai bine, şi că cu cât distanţa faţă de locul de baştină creşte, cu atât o să le meargă mai bine. Dar oriunde te-ai duce trebuie să munceşti, şi ca cineva să câştige parale, cineva aşa, ca noi, n-are altă soluţie decât să-şi pună osul la treabă, aici la fel ca în America sau pe lună, dacă am putea urca acolo. Fără sudoare nu se scoate absolut nimic şi nu se poate trăi nicăieri în lume, mai ales când e vorba de nişte calici ca noi. Asta-i singurul lucru pe care-l susţin. Şi dacă din America se întorc unii cu mai mulţi bani decât aveau la plecare, asta-i pentru că s-au spetit muncind la fel cum facem noi în Spania. Atunci de ce vin şi încep să-i păcălească pe oamenii de pe-aici şi să le bage în cap tot felul de aiureli? Nouă, celor care trăim din muncă, nu ne cade aşa o pleaşcă, nu-ţi face iluzii. Asta-i adevărul gol-goluţ. Aşa că poate să mi se coacă şi răscoacă, cum spui tu, ţeasta în pustietatea asta de moarte, n-am pierdut nimic în America, şi mai coaptă decât e acuma, ţeasta mea nu poate fi.

— Drace, ce s-a aprins! exclamă Coca-Coña, ridicând o faţă zâmbitoare din ziar. Ia uitaţi-vă la Amelio ce logoree l-a apucat!

— Asta e un gargaragiu de mare clasă, răspunse alcarrenul. Eu îl cunosc şi nu-mi pun mintea cu el. Ca şi

tine; asta aţi vrea amândoi: să mă enervez când mă asmuţiţi cu împunsăturile şi răutăţile voastre. Dar, iubiţilor, eu ţin zdravăn la tăvăleală.

— Păi vai de capul tău dacă n-ar fi aşa, îi spuse don Marcial. Ăla de colo (arătă spre Coca-Coña cu braţul şi arătătorul întinse), da, ăla; păi ăla e creatura cea mai a dracului din câte există pe-o sută de mii de hectare în jurul lui. Cu el nu trebuie să ai milă, e bine să scoţi vergeaua şi să-l plesneşti, tare, fără pic de milă. Te asigur eu, care sunt cel mai bun prieten al pocitaniei ăsteia îmbrăcată în haine de om, care se numeşte Marcel Coca şi e poreclită Coca-Coña, Biciclul, Subdezvoltatul, Marţianul şi mai ştiu eu în câte mii de feluri…

— Aşa! Scoate acuma vechiturile de la naftalină…! ţipă Coca-Coña. Adică le-am uitat eu, care sunt titularul lor, şi el le mai ţine minte încă. Ce amic grozav eşti, Marcial! Prietenul cel mai, cel mai eşti tu, pentru că păstrezi în memorie toate numele drăgălaşe pe care i le-au pus micuţului şi adoratului tău Coca! Vino, vino să te pup, hai, vino!…

— Pe deasupra mai şi râde! Uitaţi-vă la el ce fericit e! Ce se bucură singur, cufundat până la gât în scaunul ăla, uitaţi-vă numai la el…

Râdeau toţi patru. Îl auziră apoi pe alcarren îngânând foarte încet o melodie tristă din ţinutul în care se născuse; un falset aparte, plin de nostalgie:

— Picioruşe culurate are potârnichea picioruşe culurate – îţi spun eu din nou…

Ciobanul comentă:

— Uite ce mai cântă privighetoarea noastră!

— Da, în seara asta îl găsesc foarte în formă, spuse râzând don Marcial; cântă încetişor, dar cu patos.

— Cântecele de pe la noi, răspunse alcarrenul, cu o ridicare modestă din umeri.

În momentul acela intră un individ îmbrăcat în nişte haine pătate de var şi dădu bună seara.

— Salut, Macario, răspunse cârciumarul.

Coca-Coña ţipă:

— Căpriţa, căpriţa! De unde vii la ora asta? Nu ştii că duminica nu-i voie să lucrezi?

— N-am încotro. Trebuie să profit. Nu pot lăsa din mână niciun ciubuc, pentru că-mi trebuie bani; nevoia mă împinge.

Nu putea să pronunţe r-urile; îi ieşeau guturale, de parcă le-ar fi adăugat un h. Coca-Coña îl imită:

— Orhicum, e foarhte mău, trhebuie să te odihneşti, omule, să te odihneşti măcar h duminica. Nu trebuie să-ţi oboseşti corpul în halul ăsta, că într-o zi se răzvrăteşte şi nu mai vrea să lucreze. Şi-atunci ai să dai ortu' popii!

— Când se supără, se supără, răspunse Macario. Atunci să facă fiecare ce poate; vreau să zic c-o să le-ajungă rândul copiilor şi mamei lor să strângă cureaua şi să se descurce cum or putea, ca s-o scoată la capăt. Până atunci n-am încotro, trebuie să robotesc din răsputeri.

— Câţi ai? întrebă don Marcial.

— Cinci, şi mă apropii de jumătatea de duzină.

Se auzi un fluierat alarmat.

— Încă unul pe drum? întrebă şoferul.

— Da, dacă nu dă greş, da, domnule.

— Nu dă el greş, nu-ţi face griji, spuse Lucio zâmbind.

— Da, aşa cred şi eu. Nu e niciun pericol. O să scape şi ăsta cu bine, dacă ajută Dumnezeu, ca şi fraţii lui. Nu dă greş, nu, dacă dă Dumnezeu.

Spunea asta cu un glas vesel, mişcându-şi ochii de parcă i-ar fi rostogolit în cap.

Izbucniră în râs. Doar omul cu p.a. îl întrebă serios:

— Deci până acuma toţi s-au născut bine, n-ai avut niciun necaz?

— Dragă, depinde ce înţelegi prin necaz. De născut, s-au născut toţi, nu a murit niciunul.

Izbucniră din nou în râs văzând figura pe care o făcea Macario.

— Sămânţă bună, domnule, nu glumă!

— Nu sunt numai eu, aş! Are şi nevastă-mea

contribuţia ei; e ca cea mai bună cloşcă, scoate pui din fiecare ou pe care-l cloceşte.

Don Marcial comentă:

— Ba încă şi trei, patru în plus, nu crezi?

— Dragă, depinde cum priveşti lucrurile… Adică!

— Foarte bine faci, îi spuse zelos ciobanul. Numai cine seamănă, culege. Aşteaptă doar câţiva anişori şi ai să vezi tu atunci ce grozav are să fie şi câte pesete au să-ţi intre-n casă; imediat ce vor începe să se descurce singuri şi să producă pentru familie. Soluţia săracului. Tu ai înţeles-o, da, dragule.

— Asta dacă nu cumva mi se-ntâmplă ceea ce mi-a prorocit adineori Coca, să mă termin eu înainte, de-atâta opinteală. Şi cum e foarte posibil să fie aşa, mi se pare că n-am să ajung să văd eu cu ochişorii mei lucrul ăsta aşa de frumos de care vorbeşti.

Coca-Coña îi răspunse din scaunul lui:

— Bine, îmi retrag prorocia, nu te speria. Să dea Dumnezeu să apuci să trăieşti o sută de ani şi cu toţi dinţii în gură!

— N-am spus că vreau atâta. Mi-ar ajunge optzeci. Să vrei mai mult e deja lăcomie.

Don Marcial se întoarse spre Coca-Coña şi-i arătă ceasul.

— Hei, ţâncule, uite cât e ceasul. Eu, unul, trebuie să plec; aşa că, dacă vrei să te duc…

— Aşteaptă, omule; te-apucă brusc, când se simte omul cel mai bine. Nu fi atât de pisălog!

— Nu pot să mai stau niciun minut, Coca, mă aşteaptă don Carlos. Dacă vrei să mai rămâi, rămâi, dar pe urmă vii singur.

— Nu, vin cu tine dacă mă iei cu texte din astea. Mă laşi cel puţin să termin paharul, da? Orice, numai să nu mă pui să împing la roţile astea. Cred că ar fi cazul să mă motorizez ca să nu mai fie nevoie să mă ducă alţii în braţe şi să depind de ei!

— Ce înseamnă să te motorizezi? întrebă omul cu p.a.

— Da, domnule, acuma cu noutăţile astea pe care le-a

scos fabrica „Vespas” mi-a intrat în cap să mă motorizez şi eu. În sensul că-i pun un motor la rabla asta şi mă transform într-un bolid al erei atomice. Am început să pun deja ceva bani deoparte, în fiecare lună, să nu crezi. Mai rămâne să studiez partea tehnică, să văd ce motor îmi convine şi celelalte detalii. O să vedeţi; în curând am să alerg mai repede ca oricine.

— Bună idee. Dacă poţi, ar fi o prostie să n-o aplici.

— Doamne, ce spectacol o să fie! spuse alcarrenul. Să te vedem când ici, când colo, pe toate străzile din San Fernando şi prin împrejurimi, cu leagănul tău, turu, turu, turu, turu…

— Păi crezi că n-am văzut eu acolo deja câţiva motorizaţi? Aşteaptă iarna şi ai să vii să mă rogi să te plimb puţin. O să strigaţi să vă aştept, când o să ieşim la plimbare pe şosea.

— Hai odată, Coca, te rog, nu-mi încurca socotelile!

— Ce plicticos eşti! Vino şi scoate-mă de-aici!

Alcarrenul apucă de spetează scaunul infirmului şi îl depărtă de masă. Coca-Coña ridică braţele, iar don Marcial se aplecă asupra lui şi-l luă de subsuori.

— Vino, copilul mamei… îi spuse ridicându-l, cu o voce feminină, de mamă dezmierdătoare.

Îl ridică fără efort şi îl luă în braţe.

— Nu, mămico!

Don Marcial încasă o palmă zgomotoasă.

— Oh! exclamă alcarrenul.

Cei prezenţi râseră. Don Marcial le spuse cu obrazul înroşit:

— Trebuie să-l suport. Cine ar putea să-şi pună mintea cu ăsta?…

Întoarse spre ei corpul pocit. Căpăţâna fără gât era înfiptă direct în torace; braţele erau aproape normale ca dimensiune, discordând cu restul corpului şi picioarele atrofiate ce atârnau fără viaţă, mişcându-se ca nişte pendule sub greutatea unor cizme negre, diforme.

— Noapte bună, domnilor, le spuse, de la pieptul lui don Marcial.

Apoi întinse un braţ spre Macario şi-l apucă de rever:

— Vino-ncoace, prolificule! îi ţipa râzând şi trăgând de el.

— Ce vrei? Dă-mi drumul odată!

Macario nu avea nimic pe dedesubtul salopetei; doar pieptul gol şi spân. Coca-Coña îi strângea cu forţă reverul stropit de var:

— Hai, Căpriţo! îi spuse; repetă cu mine: „Capra crapă piatra-n patru”. Ia să vedem cum spui!

— Lasă-te de prostii acuma, îl certă don Marcial. Dă-i drumul, hai.

— N-auzi să-mi dai drumul? Lasă-mă odată!

Coca-Coña ameninţa cu mâna stângă:

— Să-ţi dau drumul, nu? Poate vrei să-ţi ard una!

Ceilalţi râdeau. Macario încerca să desprindă mina infirmului de pe reverul salopetei, dar acesta strângea cu toată forţa şi-l scutura:

— Hai, „Capra crapă piatra-n patru”, spune odată!

Don Marcial se vedea şi el clătinat de mişcările violente ale infirmului şi se legăna odată cu Macario, într-un du-te-vino solidar.

— Dă-i drumul, blestematule! se enervă don Marcial. Mi-au obosit braţele de când te ţin! Ai să mă faci să întârzii! Dă-i drumul! Dă-i drumul imediat sau te las să cazi jos!

— Păi să spună! Hai, spune! Zi!

— Nu fi tâmpit, Coca! Nu spun, degeaba te încăpăţânezi! Îmi dai drumul sau nu?

Coca-Coña dădu drumul reverului:

— Bine, foarte bine, Căpriţo; îmi dispreţuieşti lecţiile… N-ai să înveţi toată viaţa ta să-l pronunţi pe r! în viaţa ta n-ai să te pricopseşti şi nici n-ai s-ajungi niciodată nimic! Nimeni n-are să poată face ceva din tine, ai să rămâi un pârlit cum ai fost toată viaţa ta! Toată viaţa ai să rămâi un pârlit!…

Macario se dădu la o parte din calea lui şi se duse lângă ceilalţi. Râdeau. Don Marcial era deja lângă uşă, cu infirmul în braţe; se întoarse din prag:

— Vă daţi seama ce ai dracului e? Şi eu trebuie să-l car în braţe de parc-ar fi un îngeraş! (Clătină din cap.) Noapte bună la toată lumea.

Se pregăti să iasă, dar Coca-Coña se prinse cu mâinile şi unghiile de canatul uşii şi de perdea, împiedicându-l să avanseze; încerca să se ridice, ţinându-se de pânză şi îi striga tare lui Macario, iţindu-şi figura de după umărul lui don Marcial:

— Caprha crhapă piatrha-n patrhu!! Caprha crhapă piatrha-n patrhu!!

Don Marcial se opintea trăgând să-l smulgă din uşă, dar Coca-Coña ţipa şi se zbătea împotrivindu-se în braţele lui; perdeaua ieşi în urma lor şi rămase întinsă în întunericul de afară până ce trecu, alunecând pe toată lungimea ei, printre unghiile paraliticului. Apoi căzu inertă şi se opri în poziţia ei normală, după un scurt balans. Se auzi de afară vocea lui don Marcial:

— Doamne, ce creatură a naibii! Cu ce-am păcătuit eu ca să fiu pedepsit în halul ăsta?…

Îl aşează pe Coca-Coña în căruciorul lui pe rotile. Se mai auzi încă:

— …piatrha-n patrhu…!

Don Marcial împingea acuma căruciorul pe drum.

— A dracului figură mai e şi Cocuţă ăsta, comentă şoferul. În seara asta a băut câteva păhărele în plus…

— Da’ de unde! spuse Mauricio. Întotdeauna e la fel de agitat. Chiar atunci când nu pune nicio picătură de băutură în gură.

Omul cu p.a. aprobă:

— Biata fiinţă! Nu are în viaţa asta altă plăcere decât să se lege de oameni. Ce altceva îi rămâne? Pentru el mica bucurie e să stea de vorbă cu lumea, să se ia ba de unul, ba de altul, să facă glume şi să provoace câte un mic scandal.

Macario şi ciobanul se dădură mai aproape. Lucio spuse, arătând spre Macario:

— Cred că l-a înnebunit pe bietul om cu tâmpenia cu r-ul şi cu blestemata aia de capră.

Macario zise:

— Aţi văzut ce idee fixă are şi cât e de pisălog? Mare pacoste pe capul meu!

— Aşa-i. Asta crede că tu ai să-i repeţi toată viaţa prostia aia, doar aşa, ca să-l faci pe el să râdă; parc-ar fi un copil.

— Păi nici mult nu-i lipseşte să fie-un copil, spuse omul cu p.a. Cu defectul pe care-l are nici nu putea bietul om să fie altfel, decât ca un copil mic, în fapte şi în toate dorinţele lui.

— D-asta îl şi lasă lumea în pace, pentru că este aşa cum este, spuse Macario. Şi pentru că, orice s-ar spune, are mult haz şi e simpatic, nimeni nu poate să nu recunoască asta. Cu toate că astă seară mi-a rupt până şi-un nasture, tot trăgându-mă de rever. (începu să caute cu privirea pe jos.) Şi, pe deasupra, cică sunt un pârlit. (încetă să mai caute nasturele şi îşi înălţă capul.) Parcă pot fi altceva decât un pârlit?

Nu-l mai asculta nimeni. Lucio spuse:

— Uite, mie nenorocirea lui Coca mi se pare una dintre cele mai mari care mi s-ar putea întâmpla. Nu mai cunosc alt caz la fel. Aş da tot ce am şi înzecit chiar, numai să nu ajung vreodată ca el. Aşa cum vă spun: mie corpul să nu mi-l atingi. Pot să suport oricâte nenorociri şi necazuri atâta timp cât sunt întreg la trup. Dar de-o simplă durere de măsele, ordinară şi normală, mi-e mult mai frică decât de toate nenorocirile şi durerile care merg slobode în lumea asta, în căutarea celui pe care să-l lovească.

— Ah, bineînţeles, interveni Carmelo. Nu există ceva mai groaznic, nu. Nopţile cele mai de spaimă din viaţa unui om sunt cele cu dureri de măsele. În situaţii din astea nu sunt bune la nimic nici pastilele, nici compresele, nici coniacul, şi nu reuşesc să te facă să uiţi de ele nici ţigara, nici ziarul, nici radioul şi nimic altceva. Nu-ţi rămâne decât să muşti perna şi să înghiţi chinină până când vezi că se luminează de ziuă, ca să poţi fugi ca din puşcă în căutarea dentistului. Sau mai bine-zis, a stomatologului, pentru că aşa scrie pe uşa cabinetului. Aşadar cleştele, şi afară, şi cu

asta ai scăpat de dureri. Definitiv. E singura soluţie bună în materie de măsele; unica. Ce calmante, ce alte prostii! Asta e singura măsură eficace în astfel de cazuri.

Se uită la feţele tuturor şi tăcu. Apoi îşi privi degetele care-i ieşeau din mânecă; se uita la ele curios, ca la nişte animale mici, independente de voinţa lui, ce se mişcau jucându-se cu nasturii auriţi ai Primăriei. Din grădină pătrundea larmă mare. Amalio spuse:

— Ce se mai distrează ăia acolo, în grădină.

— Tinereţea, îi răspunse alcarrenul. Fiecare dintre noi am trecut prin ea, mai mult sau mai puţin.

Macario zise:

— Da. Vârsta inconştienţei; numai de nebunii le arde.

Se făcu un moment linişte. Apoi şoferul urmă:

— Toarnă-ne un pahar de despărţire, Mauricio. E timpul să plecăm şi noi.

Mauricio apucă carafa şi începu să umple paharele.

— Bea ce mai ai în pahar… spuse, întorcându-şi privirea spre uşă.

Intră Daniel care întrebă:

— Sunt acolo, în grădină?

Toţi se uitară spre el.

— Spuneţi-mi, mai sunt încă acolo?

— Da, sunt, răspunse Mauricio. S-a întâmplat ceva?

— O nenorocire.

Trecu foarte grăbit printre cei prezenţi şi pătrunse în culoar.

— Ia uitaţi-vă cine vine! strigă Lucas când îl văzu apărând în grădină.

— Era şi timpul! ţipă Fernando. Aţi venit toţi?

— Noi tocmai voiam să plecăm.

— Miguel! strigă Dani. Vino puţin. Miguel!

Se impacientară toţi.

— Ce se-ntâmplă, tu?

— Vreau să vorbesc cu Miguel.

Acesta se ridicase de la masă. Daniel îl apucă de-un braţ şi se depărtă cu el spre centrul grădinii.

— Dar ce s-o fi întâmplat? întrebă Alicia. Atâta mister.

— Asta-i ca să ne facă pe noi curioşi.

— Nu. Eu ştiu că se întâmplă ceva. Ceva s-a întâmplat! Se vede după faţa lui Daniel!…

Tăcură toţi; erau atenţi la cei doi care vorbeau sub lumina becului, în mijlocul grădinii. Daniel era aşezat cu spatele. Văzură imediat cum faţa lui Miguel se schimbă, în timp ce mâinile lui îl strângeau pe Daniel de umeri; îi vorbea cu vocea întretăiată. „Alicia, veniţi, veniţi toţi”, le strigă, „s-a întâmplat ceva groaznic”. Se repeziră speriaţi spre cei doi şi făcură cerc în jurul lor; Miguel privea în pământ; se lăsa linişte, în aşteptarea comunicării lui:

— Spune-le tu…

Mely începu să ţipe şi să-i scuture de mâini pe amândoi, cerându-le să vorbească, să vorbească, să le spună odată, orice ar fi. Daniel lăsă capul în jos: „S-a înecat Luci în râu”. Fură străbătuţi de fiori. Se dădură mai aproape de Daniel; „Dar cum, pentru numele lui Dumnezeu, cum? cum a fost posibil…” Îi înfigeau unghiile în tricou. „Daniel…!” Mely îşi luă capul între mâini: „Ştiam, ştiam că este Lucita! Ştiam că este Lucita!…”

— Acum câteva minute. Lângă stăvilar. Au intrat în apă ca să facă baie.

— Trebuie să coborâm, spuse Miguel.

— Vreo fată care era cu voi? întrebă în spatele lui tipul din Atocha.

— Lasă-mă odată-n pace…! spuse Fernando. Hai, Daniel, hai să mergem imediat acolo…

Se îndreptară spre uşă; Mely vru să-i urmeze.

— Tu nu veni, o opri Zacarías. Mai bine nu yeni, pentru c-o să ţi se facă rău.

— Dar ce…! spuse ea, privindu-l drept în faţă. Cum adică să nu vin! Ce vorbă-i asta!

Cum vrei să n-o văd, Zacarías…! Doar abia!… (Izbucni în plâns.) Dumnezeule, abia ne despărţiserăm!… Şi-atunci cum să nu vin, Zacarías… cum să nu vin… cum să nu vin…!

Cei din Legazpi se traseră de-o parte şi-şi adunau lucrurile.

— Noi nu mergem, spuse Lucas, la ce?…

— Ar fi mai bine să plecăm, da. Ajungem la timp la tren. Hai, du-te şi strânge patefonul.

Mariyayo se apropie de Zacarías:

— Du-te cu ea, Zacarías, îi spuse. Cu mine nu-ţi face probleme; stai cu ea, hai, duceţi-vă. Eu merg cu Samuel şi cu ceilalţi. Zău…

Zacarías o privi:

— Îţi mulţumesc, Mariyayo.

— E absolut firesc… răspunse ea şi se întoarse spre ceilalţi.

Zacarías şi Mely se luară după Miguel, Fernando şi Alicia, care deja plecaseră cu Daniel pe drumul ce ducea spre râu. Ceilalţi rămaseră pe loc, împreună cu cei din Legazpi, să meargă la tren; terminaseră de adunat lucrurile şi acum se îndreptau încet spre culoar. Primul grup traversase localul fără să se oprească, şi acuma Mauricio se interesa la cei care se duceau spre gară:

— Ce s-a întâmplat, băieţi?

— S-a înecat o fată în râu, răspunse tipul din Atocha.

— Drace, asta-i prost! exclamă alcarrenul întorcându-şi capul.

— Dar care fată era?

— Nu vă pot spune, că eu n-o cunosc. A venit cu grupul lor. (Arătă spre Samuel şi Marialuisa.)

— N-o fi cea care a venit cu motocicleta?

— Poftim? Cu motocicleta? întrebă Samuel. Nu pe aceea o cheamă Paulina; asta era una mai micuţă, cu părul şaten…

— Îmbrăcată în bleu?

— Oh, nu ştiu cum era îmbrăcată, eu n-am văzut-o azi. Îi spuneau Luci…

— Cea în bleu era Carmen, interveni Marialuisa. Nu e nici aceea.

— Asta era una cum v-am spus, finuţă, cu o faţă aşa, puţin… bah, nu ştiu cum s-o descriu…

— Ne spuneţi şi nouă cât vă datorăm? întrebă Federico.

Mauricio se întoarse spre el:

— Cât aveţi de plată?

Ciobanul clătina din cap:

— Vai, Doamne! rosti. Niciodată o plăcere nu poate să fie deplină! Întotdeauna trebuie să se întâmple ceva care s-o umbrească şi s-o strice. Uite unde trebuia să…

Zacarías şi Mely îi ajunseră din urmă pe Daniel şi pe ceilalţi şi acum treceau împreună printre vii. Mergeau repede, tăcuţi, aproape alergând. Miguel dădu să se îndrepte spre scăriţa din râpă pe care o urcaseră după-amiază, dar Daniel îl opri:

— Nu pe-acolo, Miguel. Vino pe-aici…

Coborâră spre bufete şi spre podeţul de lemn; scândurile acestuia trosneau sub paşii lor. Se apropiau de dig. Se profilau siluetele celor care erau acolo; primii, jandarmii; Mely le recunoscu feţele în lumina lunii, dintr-o singură privire. Paulina le ieşi în întâmpinare.

— Alicia, Alicia!… se apropie strigând şi începu din nou să plângă în momentul în care o îmbrăţişa.

Ceilalţi ajunseră lângă trupul Lucitei.

— Nu vă apropiaţi acolo, spuse jandarmul mai în vârstă.

Dar Mely îngenunchease deja lângă corpul întins şi îi dezveli faţa. Sebas veni lângă Miguel şi îl apucă strâns de braţe fără să spună nimic; îşi apăsa fruntea pe umărul celuilalt, care privea cadavrul. Jandarmii se repeziră spre Mely şi o ridicară, apucând-o de-un braţ:

— Daţi-vă la o parte, domnişoară, n-aţi auzit? Nu-i voie să atingeţi nimic.

Ea se întoarse furioasă şi se desprinse din strânsoare:

— Daţi-mi drumul! Nu mă atingeţi! Lăsaţi-mă-n pace! …

Stăteau toţi în jurul acelui trup inert, privindu-i faţa descoperită, aproape ascunsă de păr. Doar Tito nu se mişcase; rămase cu coatele sprijinite în nisip. Mely se aplecă din nou spre faţa Lucitei.

— Fiţi amabilă şi ascultaţi-mă, domnişoară, daţi-vă la

o parte de-acolo! (O apucă din nou de braţ.) Altfel…

— Lasă-mă, brută, animalule…! ţipa plângând şi se zbătea, lovind peste mâna care o ţinea strâns.

— Domnişoară, fără insulte! Calmaţi-vă imediat! Nu ne obligaţi să luăm măsuri!

Zacarías şi ceilalţi se apropiară.

— Oameni de rând, asta sunt…! ţipa Mely, eliberată din strânsoare. Oameni de rând!… Vezi cum sunt, Zacarías, vezi cum sunt?…

Se retrase plângând şi se lipi de umărul lui. În înaltul podului trecea trenul cu farul lui alb şi panglica de geamuri luminate.

— Acuma daţi-mi numele dumneavoastră imediat, domnişoară, spuse jandarmul Gumersindo, scoţând un carneţel din buzunarul de la piept. Aşa o să ştiţi ce înseamnă să nu vă supuneţi organelor de ordine.

Celălalt jandarm se aplecă deasupra cadavrului şi-l acoperi din nou. Studenţii se apropiară şi ei.

— Auziţi, iertaţi-mă o clipă că intervin, spuse cel de la medicină; o să mă întrebaţi cine îmi dă voie să mă amestec… Fata este însă tulburată, normal, de-un şoc atât de puternic…

— Da, de-acord; eu înţeleg că este cum ziceţi. Dar asta n-o scuză că insultă lumea. Şi cu atât mai mult pe noi, care reprezentăm ceea ce reprezentăm.

— Ştiu, vă dau întru totul dreptate, îi replică studentul cu glas conciliator; eu susţin doar că este un lucru foarte normal şi scuzabil ca cineva să-şi piardă controlul în astfel de cazuri, şi mai ales o femeie; are nervii distruşi…

— Dar noi, aşa cum probabil înţelegeţi şi dumneavoastră, nu suntem aici decât ca să îndeplinim nişte ordine, instrucţiunile referitoare la cazul care s-a produs, şi ne ajunge răspunderea pe care-o avem, ca să mai fie nevoie să vină cineva şi să ne jignească în felul în care a făcut-o această domnişoară.

— Da, suntem de acord, nu trebuie să-mi mai explicaţi; vă cerem însă să aveţi un pic de înţelegere, să vă

închipuiţi situaţia în care se află şi că nu este în stare să-şi măsoare cuvintele. Aşa stau lucrurile, şi de data asta măcar aţi putea s-o iertaţi şi să nu luaţi în seamă ce-a spus.

— Da, sigur că ne dăm seama; dar uitaţi, toate astea sunt lucruri foarte serioase, după cum dumneavoastră ştiţi foarte bine, iar lumea, în majoritatea cazurilor, nu observă cât de serioase sunt şi că noi ne aflăm aici ca să îndeplinim o misiune. Şi când cineva a fost pus să facă ceva, o fi existând un motiv, nu? Dar lumea vine pe urmă şi-şi închipuie că ăsta e un fel de joc, pricepeţi? şi bineînţeles nu-şi dă seama că astfel comit un delict, un delict pedepsit de lege, tot atât de aspru ca şi altele, să ştiţi. Aşa că spuneţi-mi dumneavoastră dacă noi putem să tolerăm aşa ceva…

Îşi punea deja carnetul la loc, în buzunar.

— Treacă de la mine de data asta! Dar să nu se mai repete. Trebuie să ne măsurăm ceva mai mult vorbele pe care le scoatem din gură. Simplul motiv că cineva e nervos nu poate fi scuză ca să? e folosească orice cuvinte. Asta ca să ştiţi…

— Bine, gata, interveni celălalt jandarm; retrageţi-vă de aici toată lumea, şi să ne vedem de treabă. Repede.

— Întoarceţi-vă fiecare la locul dumneavoastră, adăugă primul jandarm, vă rugăm. Şi de-aici înainte, păstraţi ţinuta cuvenită şi respectul care trebuie arătat în faţa unui cadavru, cât şi a persoanelor care reprezintă Autoritatea. Domnul judecător nu poate să mai întârzie mult.

Se dădură înapoi şi formară un cerc în jurul lui Tito. Mely se calmase deja.

— Sunt băieţii care s-au aruncat în apă după ea, explică Sebastián cu voce scăzută. Au făcut tot ce-au putut, dar era prea târziu.

Daniel se aşezase lângă Tito, pe nisip. Răsunară din nou paşi pe scândurile podeţului; se întorcea Josemari.

— Ne-a venit ideea să ne udăm puţin, continuă Sebas, să ne spălăm de pământul care ni se lipise de piele; doar cât să intrăm şi să ieşim imediat; chiar ea a spus că

nu se simţea bine cu-atâta pământ pe trup. (îşi prinse fruntea în mâinile crispate.) Dar eu am fost cel care a avut nenorocita de idee! Înnebunesc, Miguel, de fiecare dată când mă gândesc... îmi vine să mă dau cu capul de pietre, îţi jur... (Făcu o pauză şi apoi încheie pe un ton stins.) Bine, să vedem dacă vine odată judecătorul ăla de instrucţie.

Toţi cei din cerc tăceau, privind spre apă, spre luminile îndepărtate şi împrăştiate. Josemari ajunsese deja lângă ai săi, venind de la telefon.

— S-a făcut, le spuse. Le-am zis doar că ne întoarcem târziu, din cauză că am pierdut ultimul tren. Nicio altă explicaţie suplimentară. N-am vrut să intru în detalii povestindu-le ceva de asta, ca să nu se alarmeze inutil.

— Foarte bine ai făcut. Ştii doar cum sunt ai noştri; e de-ajuns să pomeneşti cuvântul „înecat", că imediat încep să se neliniştească şi să facă presupuneri stupide, şi nu le mai trece teama până când nu te văd la faţă. Mâine am să le povestesc.

— Şi cu ăia de colo ce-i?

— Acuma au venit; sunt alţi prieteni de-ai fetei, după câte se pare.

— Aha.

Jandarmii îşi reluară plimbarea.

— Cât pe ce să avem un nou scandal, în timp ce tu erai la telefon.

— Adică?

— Nimic; i-a insultat una din fete pe domnii; pentru că n-o lăsau să descopere moarta şi să se uite la ea. I-a pus naiba s-o apuce de-un braţ, şi să te ţii!; s-a întors la ei ca o panteră; nişte insulte, dragă, încât jandarmii au scos carneţelul din buzunar, şi au vrut să-i ia numele; noroc că a intervenit el şi i-a convins cu multă diplomaţie.

— Prea dur au luat-o. Trebuiau să-şi dea seama că lumea nu poate să fie de piatră, cum au ei pretenţia.

— Dragă, dar nici misiunea lor nu e deloc plăcută, spuse băiatul cu muzicuţa. Ei sunt primii care intervin şi se deranjează. Închipuie-ţi ce plăcut trebuie să fie să faci de

pază lângă un cadavru şi să nu te mişti de-acolo până când nu vin să-l ia. Şi, pe deasupra, mai au şi lefurile pe care le au. Gândiţi-vă şi voi!

— Da, da, şi asta-i adevărat. Auziţi, voi mai aveţi ţigări?

În celălalt grup aproape toţi se aşezaseră jos. Doar Miguel şi Fernando stăteau în picioare. Zacarías era aşezat lângă Mely şi se juca cu mâinile în nisip, privind umbrele pe care le făcea luna.

— E de necrezut! spuse Fernando. Sunt lucruri de care nu reuşeşti să te convingi că s-au petrecut. Şi o am aici, în faţă, o văd, ştiu că aşa e, dar nu realizez, nu-mi vine să cred; nu reuşeşte să-mi intre în cap.

Miguel nu spuse nimic. Zacarías ridică mâna şi lăsă nisipul să i se scurgă printre degete. Zări lumina unui chibrit în grupul celor cinci studenţi; şi-o treceau de la unul la altul, aprinzându-şi ţigările.

*

— Şi ce bine dispuşi au venit azi-dimineaţă…

— Asta-i viaţa, spuse Macario; e plină de surprize şi te loveşte în clipa în care te aştepţi cel mai puţin. Când nu eşti atent, pac î, na-ţi-o, îţi trânteşte beleaua pe cap.

Mauricio dădea afirmativ din cap:

— Păi cine i-ar fi putut spune fetei ăsteia când a intrat aici azi-dimineaţă că n-o să se mai întoarcă niciodată acasă, că venea să rămână aici pentru totdeauna?

— În vecii vecilor, amin, zise ciobanul. Şi cine i-ar fi putut spune tatălui ei, când şi-a luat la revedere la plecare, că va fi ultima dată când o vede, ultimul sărut pe care putea să i-l mai dea?

— Ai dreptate! Asta! La asta mă gândeam eu tot timpul! exclamă brusc omul cu p.a. cu o voce răguşită. La faptul că părinţii văd dispărându-le fata aşa, fulger, fsss… Acuma o vezi, acuma a dispărut, exact ca un fulger. Pentru că atunci când e vorba la mijloc de-o boală de mai lungă durată, se ştie că durerea lor e la fel de mare, şi nici n-ar

putea să fie altfel. Dar ăsta e un lucru total diferit. Nu e, nici vorbă, ca atunci când o vezi chiar în dimineaţa respectivă vie şi plină de voie bună; când poate că i-ai pus chiar tacâm la masă pentru cină, cum desigur că i l-au pus fetei ăsteia care a murit; când încă o mai socoteşte printre cei în viaţă. Şi într-o secundă, într-o clipire, o telegramă, un telefon… şi deja nu mai este. (Mişca mâna în semn de adio.) E ceva groaznic.

— Fără îndoială, întări şoferul. E înspăimântător.

Omul cu p.a. continuă:

— De-aia când moare cineva şi încep cu „sărmanul", „bietul de el" şi toate jelelile astea pe care le ştiţi, mă gândesc: dar ceilalţi? cei care rămân? Ăştia sunt cei care într-adevăr primesc lovitura de pumnal, adânc, până în plăsele! Ăştia trebuie să fie compătimiţi. Fata a trecut prin clipe groaznice, sărmana, sunt de acord; dar în momentul ăsta nu mai suferă; a scăpat de orice grijă, s-a sfârşit! Acuma însă rămân părinţii, pe ei să-i compătimim; pe ei, pe ăştia are să-i doară acuma, şi încă ce durere.

— Cum poţi să spui aşa ceva? protestă alcarrenul. Nişte tâmpenii! De când şi de ce trebuie compătimiţi nişte părinţi deja bătrâni, care nu mai au nimic sau foarte puţin de cerut de la viaţă, şi nu o fată tânără căreia i se rupe firul vieţii aşa de devreme, când abia a început să se bucure de ea? Cum e aia că nu mai suferă? A părăsit lumea la vârsta cea mai frumoasă şi cea mai potrivită pentru a se bucura de viaţă. Asta-i cel mai trist; nenorocire mult mai mare decât durerea părinţilor, de-o sută de ori. Nici nu se compară!

— Nu, dragă, aici avem păreri diferite, după cum vezi. Eu, respectând-o pe-a ta, dau mai multă atenţie părţii practice a lucrurilor. Dispăruta, oricât de nefericită ar fi, a plătit. Pentru ceilalţi, însă, o să dureze, pentru părinţii ei care rămân să sufere.

— Nu, dragul meu domn, n-ai dreptate! N-ar trebui să te gândeşti decât la un singur lucru, şi anume: părinţii ăştia pe care tu îi vezi acuma atât de trişti, după opt, zece, ies luni, dacă vrei, uită de fată şi-şi revin; ce, n-or să-şi

revină, crezi? În schimb fata, ea niciodată n-o să poată recâştiga ceea ce a pierdut, tot ceea ce moartea i-a luat în ziua asta. Nu există nimeni care să-i poată da înapoi asta, nu-i aşa? Ceilalţi, mai devreme sau mai târziu, se consolează totuşi.

— Aş, de unde! Se vede că e cu neputinţă, spuse Carmelo. N-ai de unde s-o apuci. E rea pe oricare din părţi ai judeca-o. Mai rea nici că poate să fie moartea asta scârboasă, în rolul episodic pe care-l joacă. Şi n-ai cum să-i vii de hac.

Alcarrenul continuă, adresându-se omului cu p.a.

— Păi dacă ar fi fost vorba de vreo băbătie, ţi-aş fi dat deplină dreptate, îţi jur. Dar în cazul unei fete tinere ca cea despre care vorbim acuma, problema se complică puţin. Nu există nicio asemănare.

— Un lucru de care eu nu sunt prea sigur, spuse Lucio, e că viaţa tinerilor este mai de preţ decât cea a bătrânilor. Eu cred că setea de viaţă creşte odată cu vârsta. E drept însă că bătrânii sunt în stare de mai puţin, de acord; dar puţinul ăsta, cât este, cine spune că bătrânii nu se agaţă de el cu mai multă avariţie decât pe vremea când erau tineri?

Omul cu p.a. îl privea şi îi dădea dreptate; vru să-i răspundă, dar şoferul i-o luă înainte şi schimbă subiectul:

— Bine, am discutat deja prea mult despre asta. Am vrut să plecăm de nu ştiu când şi totuşi mai suntem încă aici. Aşa că subsemnatul vă spune noapte bună şi se retrage chiar în momentul ăsta. Ţi-am plătit, nu-i aşa?

Mauricio dădu afirmativ din cap şi şoferul îşi goli paharul.

— Rămâneţi cu bine.

— Pe mâine.

— Mâine nu vin, spuse întorcându-se din prag. Nici poimâine, în mod sigur. Am de făcut un transport la Teruel, aşa că până miercuri sau joi e aproape sigur că n-am să mă arăt pe-aici.

— Drum bun, atunci.

— La revedere.

— Mulţumesc, la revedere, răspunse, şi ieşi.

— Şi ăsta, spuse Lucio, vai de capul lui! Halal viaţă! Azi la Teruel, mâine la Zaragoza, poimâine la mama dracului. N-are nicio clipă de linişte.

— Fugi de-aici! replică Macario. O duce individul mai bine decât şi-ar dori. Ce n-aş da eu să duc viaţa asta a lui! Mi-ar plăcea să văd măcar prin gaura cheii ce face prin oraşele alea mari. (Pronunţa „măcar h prin gaurha”.) Se distrează ca un paşă, am auzit eu. Şoferii sunt ca marinarii; ştiţi cum vine treaba asta.

— Nu cred. Prostii, câteva păhărele acolo. Asta nu e un motiv ca să-i vorbim de rău.

— Păhărele! Eu atâta spun, că aş vrea să văd dacă sunt păhărele sau ce sunt. La urma urmelor, bine face, ce naiba! dacă-l ţine stomacul. Noi, ceilalţi, suntem prea laşi sau prea amărâţi ca să nu ne pese şi să ascundem de familie fie şi măcar câţiva bănişori. În privinţa asta el ne-a luat-o înainte. În felul de a fi şi în toate.

— Uite, Macario, i-o tăie Mauricio; este un client al localului meu şi nu-mi place să-i scoţi vorbe aici. Aşa că fă-mi te rog plăcerea şi încetează cu bârfa.

— Ooo, păi ăsta ar *fi* singurul loc în care n-am vorbi despre el.

— Oamenilor le place să bârfească, ştiu, spuse Mauricio. În ce mă priveşte, treaba lor; dar de la uşa aia încoace, aici toată lumea este fără pată. Persoanele pe care le accept în local din momentul în care intră aici, au certitudinea că numele lor va fi respectat, indiferent dacă sunt prezenţi sau absenţi. Şi ţie îţi place că ai siguranţa asta, nu-i aşa? Păi atunci respect-o şi tu pe-a celorlalţi.

— Mie puţin îmi pasă de ce vorbeşte lumea, zise Macario zâmbind. Părerea mea este că un local îşi pierde jumătate din farmec dacă în el nu se aud bancuri şi intrigi.

— Mie îmi spui, interveni omul cu p.a., cu vocea celui păţit; farmec au avut astea în frizeria mea! Mie nu mi-au făcut nicio plăcere, vă jur. Şi dacă toate localurile deschise publicului, atât cele în care se fac diverse servicii, cât şi cele pentru distracţie, ar respecta regula instituită aici de

Mauricio, ar fi o altă educaţie, total diferită, şi alt respect faţă de cetăţean. Şi relaţiile sociale să nu credeţi că ar pierde ceva din asta, v-o spun eu; ar fi un tratament mai civilizat faţă de noi toţi.

Faustina apăruse în uşa culoarului şi spuse:

— Auzi, unde s-or fi dus ăştia? M-am dus în grădină să adun lucrurile de pe mese crezând că au plecat, şi văd că bicicletele sunt şi la ora asta tot acolo.

— Lasă-i, li s-a întâmplat o mare nenorocire, nu ştii? S-a înecat una din fete.

— Ce spui? Cine s-a înecat? Păi erau acolo, în grădină!…

— Alta, femeie, alta! Câţiva au rămas la râu; n-au urcat toţi.

— Vai, Doamne Dumnezeule!… spuse clătinând din cap. Ce groaznic!… Păi sigur, ceva trebuia să li se întâmple… N-au măsură, sunt complet nebuni, şi atunci cum să nu aibă necazuri? Uită-te şi tu acuma, ce ghinion! Groaznic, înfiorător! Nu mă miră, nu mă miră… Cel de sus ştie cât de rău îmi pare, dar nu mă miră că s-a întâmplat asta, pentru că ar fi putut să fie ceva şi mai grav…

Intră din nou în culoar vorbind de una singură. Lucio spuse:

— Să-i vedeţi acuma când urcă ce nenorociţi or să fie.

— Păi e normal.

Se făcu linişte un moment. Apoi Mauricio zise:

— Râul ăsta e blestemat. În fiecare an răpeşte pe câte cineva.

— În fiecare, întări ciobanul.

Alcarrenul completă:

— Şi întotdeauna din Madrid. Foarte ciudat… trebuie să fie din Madrid, că ceilalţi nu-i plac. Parcă ar avea ceva cu madrilenii.

— Da, comentă Macario. Pe cei de prin partea lotului se vede treaba că-i cunoaşte şi nu se pune cu ei.

— Eu zic mai degrabă că ei îl cunosc pe el şi ştiu cum să se poarte.

— Ai dreptate, spuse Amalio, ciobanul; mai curând e

aşa cum spui tu. Râul n-are de unde să cunoască oamenii, şi el nu iartă pe nimeni. E al naibii de hoţ. În plină vară, ca acuma, ai zice că nici nu are apă. Şi totuşi, când se supără mi ţi-l apucă pe câte unul de picior şi, la fund! l-a şi înghiţit. Lucrează repede de parcă ar fi mori de foame. Iar cel care e înşfăcat e bine înşfăcat, nu i-l mai scoate din fălci nici chiar Tarzan, cu toată chica lui şi cu tot cuţitul şi şorţuleţul lui de piele de tigru. Ne!

— Da! Trebuie să fii cu mare băgare de seamă, adăugă alcarrenul. Pe madrileni îi costă cam scump lipsa de respect pe care o au faţă de el. Adevărul este că ei învaţă să înoate la bazin şi după aia vin să facă practică în râul ăsta; îl văd atât de pirpiriu) cu apa nici măcar pe jumătate de adâncă faţă de cea din bazin, şi se lasă în voia lui crezând că e un fel de joacă. Ah, da, da! Pirpiriu este vara, e-adevărat; dar, dragă, ceea ce nu ştiu ei e că apa râului ăstuia are mâini şi unghii, ca o fiinţă vie, ca să poată înhăţa oamenii şi să-i devoreze cât ai zice peşte; ei asta nu ştiu.

— Mare diferenţă faţă de bazin! spuse Amalio. E plin de vârtejuri. Niciodată nu ştii ce te-aşteaptă! Apele lui au şapte straturi cu tot felul de coturi, schimbări de direcţie şi gropi. E o fiinţă vie, mai vicleană ca o vulpe şi mai periculoasă ca un cuib de vipere, asta e ce curge pe albie în loc de apă. Nu-i deloc o fiinţă în care să ai încredere. E nemaipomenit de prefăcut, şi asta îi sporeşte şi mai mult misterul, urmă râzând.

Alcarrenul adăugă:

— Iarna, iarna ar trebui să vină să-l vadă, când se umflă şi devine ca o fiară. Ca să ştie cu ce fel de individ au de-a face.

— Bine ai spus, încuviinţă ciobanul. Într-o zi din martie când i se umflă guşa la fel ca unui cocoş gata de luptă. Când mugeşte şi îţi umflă scurt pe sus grădină cu gard şi cu pomi cu tot, şi pe urmă ţi le aruncă la mal transformate complet într-o plajă căreia nu-i lipsesc decât umbrelele de soare şi căsuţele alea colorate, aşa cum se văd în locurile de vacanţă; spun cumva minciuni?

Cei prezenţi râdeau, şi alcarrenul interveni din nou:

— Să mai spună cineva că n-are mâini şi unghii dacă smulge până şi copaci din rădăcină. Apa, aşa cum e ea, n-ar putea să facă asta niciodată.

— Aşa-i, confirmă ciobanul, ai dreptate.

Îi privi zâmbitor, în linişte; se sprijinea cu mâinile pe bâta aşezată în faţa burţii supte care se zgârcea sub lărgimea pantalonilor din postav gălbui ce-i ajungeau până la genunchi. Aşa cum stătea, umerii i se înălţau din cauza staturii scunde împungându-i cămaşa cu muchiile lor osoase. Capul lui turtit se înfunda între umeri, şi zâmbetul îi lărgea trăsăturile feţei comprimate între fruntea pleşuvă şi enormă şi mandibula mare, ca de broască.

— Adevărat, e măreţ când vrea el, continuă, legănându-se în bâtă; face eforturi ca să fie râul care este, că pârâu nu e totuşi, nu e pârâiaş, dar nici fluviu. Când, în martie, îţi zice „la o parte” şi începe să-i fiarbă sângele, să se înfurie şi să clocotească ca o ciorbă, să care crăci şi tufişuri săltându-le şi aruncându-le pe deasupra curentului, şi bârne, trunchiuri de copaci, animale moarte, câini, pisici şi iepuri, cu burţile umflate ca nişte baloane, şi oi, şi vite mari chiar, pe care ţi le lasă apoi să pută unde îi cade lui bine, unde se vede că se satură să le poarte în spinare şi-şi zice „să-i mai care şi mama mare”. (Vorbea cu vioiciune.) îţi fură o mioară la San Fernando şi organizează o petrecere de derbedei la Vaciamadrid, după care târăşte din Sierra o moară de apă, ca să instaleze o fabrică de făină de secară şi tapioca, cu maşini moderne, chiar lângă Aranjuez. Şi du-te tu să le miroşi gura şi râgâielile nesătuilor ăia din Vaciamadrid după ce-au mâncat oiţa, ca să vezi dacă era a ta sau alta! Pe dracu’! Să le fie de bine! (Râdea.) Lucrul pe care ţi-l ia râul e bun luat; lasă-l să se ducă la cei care au norocul să-l pescuiască mai la vale. El ia şi dă, face stricăciuni şi se amuză cum îi place.

— Las-o mai moale, i-o reteză Lucio; mi se pare că vrei să faci din el mai mult decât au putut să facă vreodată furtunile.

— Da, şi mie mi se pare cam mare pentru seara asta,

confirmă Mauricio râzând. Dacă e aşa acuma, în august, în februarie o să ia pe sus toată provincia. Cred că ai cam întrecut măsura.

Ciobanul râdea.

— Mi-am dat şi eu silinţa. Poate că am mai adăugat câteva zerouri, aşa cum se obişnuieşte când povesteşti.

— Dar văd că îţi face plăcere mare să-l ridici în slăvi, spuse Lucio. În ciuda spaimei pe care zici că ţi-o inspiră, uite cum te însufleţeşti şi cu câtă pasiune ne vorbeşti de el. La urma urmei se pare că vă înţelegeţi bine, nu-i aşa?

— Cu respectul cuvenit, răspunse ciobanul, şi păstrând distanţele. Să-mi răcoresc picioarele în apă şi să mă aşez puţin pe malul lui, ăsta-i gradul cel mai mare de încredere pe care i-l acord. Acuma, ca să fiu sincer, treaba asta că devine ca un taur furios şi pleacă în goană turbată luând tot ce întâlneşte în cale am văzut-o eu de câteva ori, cu ochii mei. Îmi place spectacolul, v-o spun sincer. Mai ales dacă ajung la timp, să văd primul atac. E ceva impresionant.

— Fără oi, poate.

— Mioarele închise, bineînţeles. Ah, nu; n-o să mai mănânce ei oi în Vaciamadrid cât am să fiu eu cioban aici, vă jur.

— Păi cum a putut râul să care o oaie aşa departe, oricât de umflat ar fi fost?

— Foarte uşor, spuse ciobanul râzând; păi în primul rând pentru că toate sunt foarte slabe, încât un greier ceva mai gras cântăreşte mai mult ca ele; şi în al doilea rând, pentru că e vorba de o pură născocire. Uite, aia n-a fost decât o poveste inventată de mine pentru că stăpânul m-a trimis o dată, în toiul unei fur tuni, să-i aduc pielea unei oi pe care o luase Jarama. Dracu’ s-a dus! I-am spus că bine, că plec imediat, şi mi-am petrecut toată după-masa jucând cărţi. A doua zi mă prezint la el cu o faţă serioasă ca să-i spun că oaia a fost mâncată de nişte haimanale din Vaciamadrid şi că pielea au vândut-o primului venit, aproape pe degeaba. Stăpânul crede toată povestea şi zice bine, că ce să-i facem acuma, s-o las baltă şi să nu mai

caut. Atât de convins a fost bietul om! Din cauză că habar n-avea de nimic, şi pentru că eu am fost foarte grav când i-am turnat gogoaşa. Aşa că, asta-i povestea.

Omul cu p.a. Înalţă capul.

— Tu ne distrezi, Amalio, îi spuse, cu ceea ce ne povesteşti despre râu; dar azi el a făcut să curgă multe lacrimi din ochii anumitor persoane.

— Asta aşa-i, încuviinţă ciobanul. Din fericire sau din nefericire. Nu poate să fie altfel; unii râd de ceea ce pe alţii îi face să plângă. Şi povestea asta cu Jarama nu-i de-acuma; întotdeauna s-au întâmplat lucruri din astea; au început să vină aici la râu nici nu mai ştiu de când, cu mult timp înainte de război; un obicei de hăt-demult; şi în fiecare vară trebuie să se înece trei sau patru madrileni. De câţi ani eşti în Costada?

— Se fac acuşi patru ani.

— Aşa că ai cel puţin trei veri, cu asta; şi spune-mi dacă a trecut una măcar fără ca vreun madrilen să nu piară în ghiarele Jaramei. O nenorocire care e deja veche şi bine cunoscută, aproape un obicei. Astăzi a trebuit să se întâmple. Se vede treaba că a pândit ziua asta.

— Pe cine a căzut alegerea n-are scăpare, spuse Lucio. E ca o loterie.

— Aşa-i; dar râul nu se mulţumeşte fără ceea ce i se cuvine, rosti ciobanul. Şi dacă într-o zi lumea n-ar mai vrea să intre în el, ar ieşi el după oameni.

— Ar fi în stare, da, da, încuviinţă alcarrenul.

Ciobanul râdea.

— Groaznic, nu? Râul ieşind din matca lui şi luând-o la fugă în urma oamenilor, ca o viperă. Nu te-ai speria, domnule Lucio?

— Carnea mea e deja prea tare. M-ar scuipa imediat afară.

— Cine ştie, poate că-i place carnea de cocoş bătrân, spuse alcarrenul căscând.

Urmă un moment de linişte în timpul căruia Carmelo îşi luă paharul şi bău o înghiţitură mică de vin. Lucio îi făcuse un semn lui Mauricio să umple paharele.

— Întotdeauna rămâi în urmă, îi spuse Mauricio omului cu p.a. Goleşte-l ca să-ţi pot turna.

— Lasă, Mauricio, nu-mi mai pune vin, răspunse. Când aude omul lucruri din astea neplăcute, îi trece cheful de băut.

— Cum vrei, zise Mauricio luând carafa înapoi.

— Ce lucruri, mă rog? întrebă Macario.

Omul cu p.a. îl privi în faţă.

— Păi cu asta, răspunse, arătând spre uşă; cu ceea ce s-a întâmplat.

— Ah, da.

— O fi o prostie, dar pe mine mă afectează, explică omul cu p.a., parcă scuzându-se. Când se întâmplă aşa ceva e ca şi cum ar fi cineva dintre ai mei, deşi nu am nici cea mai mică legătură. Nici măcar n-am văzut-o pe fată, închipuiţi-vă; e de-ajuns că au trecut camarazii ei pe-aici, prin faţa noastră, că m-a şi apucat o stare de indispoziţie care o să mă ţină până mâine. Parc-aş avea gura amară, sau aşa ceva, nu ştiu cum să vă explic.

— Îmi închipui, spuse Macario. Asta după cum e firea fiecăruia. Unii sunt mult mai sensibili, alţii mai puţin. Sunt unii cărora nici nu le pasă când văd un om făcut bucăţi într-un accident de maşină, iar alţii, dimpotrivă, sunt aşa, ca tine, sau ceva pe-aproape.

Omul cu p.a. comentă:

— Citesc în fiecare zi mulţime de accidente care apar în ziare, cu tot felul de detalii, şi nu sunt deloc impresionat; în schimb aici am asistat la foarte puţin în după-masa asta şi aşa de repede şi totuşi sunt întors pe dos; am o senzaţie în tot corpul de care nu mă mai poate scăpa nimeni. Ca o presimţire de rău augur, ăsta-i cuvântul, presimţire de rău augur.

— Da, înţeleg, zise Macario, fără să mai fie atent la ceea ce spunea celălalt.

— De exemplu, în noaptea asta nu mai pot să mănânc, şi poftim pentru ce, încheie omul cu p.a. S-a dus naibii cina!

*

Îl descoperi pe judecătorul de instrucţie printre cei care dansau. Capul lui blond se înălţa deasupra celorlalte. Orchestra cânta o samba. Îl văzu şi judecătorul de instrucţie pe el şi arătă cu mâna spre piept, ca şi cum ar fi întrebat: „Mă cauţi?” Dădu din cap afirmativ. Judecătorul se opri din dans şi îi ceru scuze partenerei:

— Scuză-mă, Autorita, a venit secretarul; mă duc să văd ce vrea.

— Te-am iertat, Ángel, nu-ţi face probleme. Obligaţiile de serviciu în primul rând, zise ea zâmbind forţat.

— Mulţumesc, Aurora.

Ieşi de pe ring ferindu-se din calea celorlalte perechi şi se opri în dreptul unei plante cu frunze mari unde se afla secretarul. Acesta îi spuse:

— Nu era aşa de grav; puteaţi să terminaţi dansul.

— Nu-i nimic. Ce s-a întâmplat?

— Au telefonat din San Fernando că s-a înecat o fată în râu.

— Asta mai lipsea, rosti strâmbându-se. Cine a sunat?

— Patrula de serviciu.

Judecătorul se uită la ceas.

— Da. Ai chemat o maşină?

— E la poartă. A lui Vicente.

— La naiba! Broasca aia ţestoasă…

— Nu era alta. Duminica, după cum ştiţi, nu se găsesc taxiuri; şi cu atât mai puţin astăzi, când s-a dat drumul la vânătoarea de prepeliţe.

— Bine, mă duc să le spun celorlalţi că plec. Vin imediat înapoi.

Traversă sala şi se apropie de o masă.

— Îmi pare rău, prieteni, trebuie să plec.

Luă de pe cristalul mesei o brichetă argintată şi un pachet de ţigări Philips.

— Ce s-a întâmplat? îl întrebă fata care dansase cu el.

— S-a înecat cineva.

— În râu?

— Da, dar nu aici în Henares, ci în râul Jarama, la San Fernando.

— Şi, bineînţeles, trebuie să pleci imediat.

Judecătorul dădu. Afirmativ din cap. Avea un costum de culoare închisă şi o garoafă la butonieră.

— Găsesc că e tare de prost gust să te îneci la ora asta şi mai ales duminica, spuse cineva de la masă. Te compătimesc.

— El şi-a ales profesia.

— Deci pe mâine, urmă judecătorul.

— Mai ai aici, uite. Termină-l, îi spuse un tip cu ochelari, oferindu-i un pahar foarte înalt în care plutea o feliuţă de lămâie.

Judecătorul i-l luă din mână şi bău. Orchestra tăcuse. O fată îmbrăcată în bleu se apropie de masă însoţită de un tânăr în haină de culoare deschisă.

— Angel trebuie să plece, îi informară.

— Da? De ce?

— Îl cheamă datoria.

— Ce neplăcut! Îmi pare rău…

— Şi mie, spuse judecătorul. Distracţie plăcută.

— La revedere, Angelito.

— La revedere la toţi.

Salută cu un gest al mâinii şi se întoarse. Traversă ringul de dans îndreptându-se spre secretar.

— Gata, îi spuse, fără să se oprească.

Secretarul ieşi cu el şi străbătură un culoar larg, cu tavanul lucrat în stuc; ajunseră în holul de primire. Portarul, un bătrân cu galoane şi nasturi auriţi, lăsă de-o parte ţigara văzându-i că se apropie, şi se ridică cu greu din scaunul lui de răchită.

— Noapte bună, domnule judecător, mergeţi cu bine, spuse în timp ce-i deschidea uşa mare cu vitralii în care erau încastrate litere lustruite.

Muzica se auzi din nou în spatele lor. Judecătorul privi un moment spre sală.

— Pe mâine, Ortega, îi spuse portarului trecând pragul.

Afară îi aştepta o maşină maro, marca Balilla. Şoferul avea mânecile suflecate şi stătea sprijinit de bara de protecţie. Salută şi deschise portiera. Judecătorul se opri un moment în faţa maşinii şi ridică ochii spre cerul înstelat. Apoi îşi înclină corpul înalt şi intră în maşină. Secretarul intră în urma lui şi şoferul închise portiera. În dreapta vedeau figura portarului care-i privea din spatele literelor alambicate ale vitraliilor enorme: CAZINOUL ALCALA. Şoferul dădu ocol maşinii şi se aşeză la volan. Motorul nu porni imediat, tuşea. Trase şocul şi atunci porni fără greutate.

— Vicente, spuse judecătorul, când trecem pe lângă casa mea opreşte o clipă, te rog (Se adresă secretarului:) Îi las vorbă mamei că plecăm, să mănânce ele fără să mă aştepte.

Treceau prin Plaza Mayor. Nu era ţipenie de om. Doar silueta lui Miguel de Cervantes sus, pe soclu, slab, cu pana şi cu spada lui, în mijlocul părculeţului, sub luna neclintită. Din baruri ieşea lumină şi fum. Înăuntru se zăreau nedesluşit oameni îngrămădiţi lângă tejghele. Maşina opri.

— Du-te dumneata, Vicente, îi spuse judecătorul, fii amabil. Spune-i femeii din casă că plecăm la San Fernando şi că s-ar putea să întârzii câteva ore.

— Da, domnule judecător.

Coborî din maşină şi sună la una. Din uşi. Uşa se deschise şi şoferul vorbi cu femeia de serviciu a cărei figură se profila în prag, în lumina ce ieşea din casă. Tocmai terminase de transmis mesajul, dar uşa nu se închise pentru că o altă femeie apăru în spatele fetei, o dădu la o parte şi străbătu trotuarul până la maşină.

— Fără să mănânci nimic, dragul meu? spuse aplecându-se la portieră. Ia măcar un sandviş. Şi dumneata, Emilio. Hai, veniţi amândoi.

— Eu am mâncat, doamnă, vă mulţumesc, răspunse secretarul.

— Atunci tu, dragule. Cât întârzii?

— Nu, mamă, mulţumesc, nu mi-e foame. Am luat o gustare la Cazinou. Când mă întorc. Lasă-mi mâncarea în bucătărie.

Şoferul trecu la locul lui. Femeia făcu un gest contrariat.

— Nu ştiu de ce te las să pleci aşa. Pe urmă vii şi mănânci totul rece, fără nicio plăcere, şi fără să simţi gustul mâncării. Nu vrei deloc să m-asculţi. Atunci hai, plecaţi, dacă n-ai chef. Ce să fac?

Se retrase de la gemuleţ.

— La revedere, mamă.

Motorul porni.

— La revedere, băiete. (Se aplecă un moment să-l vadă pe secretar înăuntrul maşinii care deja pornise.) La revedere, Emilio.

— Noapte bună, doamnă, răspunse.

Şoferul schimbă într-a doua mergând pe mijlocul şoselei şi în urma lor uşa casei judecătorului se închise la loc. Trecu într-a treia mergând drept înainte şi intră pe sub arcul de piatră în autostradă. În stânga, neagră şi aproape, enorma copaie răsturnată a dealului Viso era nimbată de lumina lunii cu un tiv lăptos, violaceu.

— L-ai anunţat pe medicul legist?

— Da, domnule. Mi-a spus că vine cu maşina lui mai târziu sau în momentul în care îl chemăm noi.

— Bine; spuneai că e o fată tânără, nu?

— Aşa am înţeles la telefon.

— Nu ţi-a dat mai multe detalii? N-a spus dacă e din Madrid?

— Ba da, domnule judecător, într-adevăr, din Madrid spunea că este.

— Duminica locul acela e ticsit de madrileni. La ce oră s-a întâmplat?

— Asta nu vă pot spune. A telefonat pe la zece şi ceva.

Acum alergau drept înainte, spre luminile din Torrejón. Judecătorul scoase pachetul de Philip Morris.

— Vrei să fumezi, Vicente?

Şoferul îşi luă mâna de pe volan, o întinse înapoi, peste umăr, fără să întoarcă totuşi capul.

Judecătorul îi puse ţigara între degete.

— Dumneata tot fără vicii din astea mărunte, nu-i aşa?

— Nici mari; vă mulţumesc.

În stânga, scăldată în lumina lunii, vedeau valea râului Henares ce se vărsa în Jarama. Secretarul privi cu coada ochiului reverul hainei judecătorului, de care era prinsă o garoafă. Flacăra brichetei lumină tapiseria maşinii. Şoferul întoarse capul într-o parte ca să primească foc din mâinile judecătorului, fără însă să-şi ia ochii de la fascicolul de lumină care înainta pe piatra pavajului. În stânga, foarte departe în urma lor, un şir de deluşoare se desluşeau vag în lumina difuză, proiectate pe cerul albastru şi prăfos. Un lanţ de coline din piatră de var şi mamă de un alb gălbui se profila în vale ca nişte omoplaţi fosili ai pământului. Apoi maşina fu săgetată brusc de o lumină foarte puternică care o atacă din spate. Claxonul strident al unui turism cerea liberă trecere, şi lumina îi depăşi imediat, prin stânga, cu un geamăt de cauciucuri noi ce cântau pe caldarâm. În momentul următor, Chryslerul le arătă crupa lui neagră şi îngustă, apoi luminile lui roşii se depărtară în mare viteză.

— Americani, spuse şoferul.

— Păi ce altceva ar putea fi? îi replică secretarul.

— Le-am văzut numărul. Aşa sunt de acord că se poate merge şi până la capătul lumii.

— Da, cu o maşină ca asta, cred şi eu.

— Când noi o să ajungem la San Fernando, ei o să fie deja plictisiţi de-atâta stat în Madrid. Asta în cazul în care nu se fac praf înainte, lovindu-se de vreun stâlp de pe marginea şoselei.

— Cine aleargă repede, repede oboseşte, filosofă secretarul.

— Asta-i avantajul nostru; cu dricul în care mergem nu e niciun pericol, spuse şoferul. Trebuia să existe şi un

avantaj.

— Normal.

Judecătorul stătea tăcut. Lăsară în stânga şoseaua spre Loeches şi intrară în Torrejón de Ardoz. Era încă suficientă lumină pe porţiunea de şosea ce traversa satul şi câteva grupuri se dădură în lături la trecerea maşinii. Alte persoane erau aşezate în linie sau în cerc la uşile localurilor. În trecere, se vedeau interioarele cârciumilor luminate şi stridenţa afişelor colorate ce atârnau pe pereţii vopsiţi în albastru indigo. Lăsară în urmă turla bisericii care le trimise reflexul razelor de lună din olanele sale albastre. Umbra înaltă şi colţuroasă a turlei se iţea deasupra acoperişurilor caselor. Apoi şoseaua începu să coboare spre pârloagele Jaramei, şi în depărtare se zăriră luminile dispersate din Costada şi San Fernando, de partea cealaltă a panglicii strălucitoare a râului. Şoseaua alerga în linie dreaptă, flancată de arbori, până la Puente Viveros. La ieşirea de pe acest pod părăsiră şoseaua şi făcură la stânga, luând-o pe drumul spre San Fernando de Henares. Automobilul se hurduca în gropi. Judecătorul întrebă:

— Unde ţi-a spus jandarmul că era locul întâmplării?

— La baraj.

— Ştii să ajungi acolo, nu-i aşa, Vicente?

— Da, domnule.

Găsiră deschisă bariera de la trecerea peste calea ferată. Maşina se hâţână puternic când trecu peste şine. În faţă, pe mâna stângă, pomii înalţi şi întunecaţi de pe proprietatea lui Cocherito de Bilbao ascundeau silueta vilei, al cărei acoperiş sclipea printre frunze.

— Cu asta, spuse judecătorul, numărul victimelor pe care le-a înghiţit Jarama ajunge la nouă.

Şoferul clătină din cap dezaprobator.

— De fapt înecaţi sunt opt; mi-am adus aminte, rectifică judecătorul; pentru că una a fost fata aceea pe care logodnicul ei a aruncat-o de pe podul de la calea ferată. Îţi aduci aminte, Emilio?

— Da, îmi amintesc. Sunt vreo doi ani de-atunci.

Cotiră din nou la stânga, pe drumul dintre vii, şi apoi

începură coborâşul spre dreapta, până chiar lângă bufete. Maşina se opri sub copacul mare şi din căsuţe ieşiră câteva persoane; alte figuri apărură în pragul uşilor luminate, să vadă cine venea. Se retraseră respectuoşi din uşă când intră judecătorul. Acesta făcu ochii mici în momentul în care dădu de lumina din local. Vicente rămase afară.

— Bună seara.

La mese se făcu linişte şi cei prezenţi îi priveau atenţi. Judecătorul avea părul blond şi ondulat pe frunte şi era mult mai înalt decât secretarul şi decât ceilalţi care stăteau în picioare lângă tejghea.

— Ce mai faceţi? îl întrebă Aurelia.

— Bine, mulţumesc. Spuneţi-mi, pe unde e victima accidentului?

— Păi chiar acolo, domnule judecător. (Arătă cu mâna undeva în stânga, dincolo de uşă.) Chiar în faţă. Se vede de-aici. Nu treceţi decât podeţul. Adică, staţi... Tu, copile! strigă spre bucătărie.

Apăru imediat un băiat de după pânza ce ţinea loc de uşă.

— Uite, îţi scoţi ăsta şi te duci imediat cu domnul judecător! îi spuse Aurelia. Fuga!

— Vă mulţumesc, nu trebuie să vă deranjaţi.

— Nu-i niciun deranj!

Băiatul îşi aruncase deja şorţul.

— Altceva, doamnă; acolo nu e lumină, nu-i aşa?

— Nu este; aveţi dreptate.

— Păi atunci, uitaţi, poate sunteţi atât de amabilă să ne daţi o lanternă.

— Lanternă? Asta nu; aşa ceva n-am. Cu multă plăcere, dacă aş avea. (Se gândi o clipă.) Am însă felinare, din alea, ştiţi, cu ulei. Asta da, un felinar aş putea să vă dau, dacă doriţi. Vi-l aducem într-o clipă.

— Bine, fie şi un felinar, spuse judecătorul. Ceva care să lumineze, e de-ajuns.

Aurelia se întoarse spre băiat:

— Ai auzit! Coboară fulger în pivniţă şi să vii imediat cu un felinar. Îl iei pe cel mai nou. Dar repede, ai înţeles?

Băiatul o şi rupsese la fugă.

— Şi să ai grijă să-l ştergi de praf! îi strigă în urmă.

Apoi îşi îndreptă imediat glasul spre uşa bucătăriei:

— Luisa, Luisa… auzi, adu repede bidonaşul cu ulei şi feştilele alea noi de după sobă!

— Îndată, mamă! răspunse o voce tânără din partea cealaltă a perdelei care acoperea intrarea.

Aurelia se întoarse spre judecător:

— E gata într-o clipă.

— Mulţumesc, doamnă. Eu am o lanternă acasă, dar… Zise ridicând din umeri.

— Aici, cu ceea ce putem vă ajutăm, ştiţi doar. Nu ne deranjaţi niciodată. (Făcu o pauză şi continuă clătinând din cap:) Nenorocirea este că întotdeauna se întâmplă să fie în cazuri din astea triste. Ne-ar face mare plăcere să vă putem servi şi să vă fim de folos în ocazii mai plăcute, nu ca astea care v-aduc la noi.

— Da, mai bine nu m-aţi cunoaşte în calitatea asta.

— Adevărat, domnule judecător, aşa e. Am fi preferat, desigur, deşi asta nu înseamnă că nu avem toată stima pentru dumneavoastră…

Judecătorul încuviinţă distrat:

— Bineînţeles.

— …şi că nu puteţi veni pe la noi cu prietenii dumneavoastră într-o zi de duminică, să vă primim aşa cum ne-ar place. Şi pe urmă…

— Poate, într-o zi; mulţumesc.

Intră fata cu feştila şi uleiul.

— M-aş bucura să fie aşa, domnule judecător. Adu, tu, lasă-le aici. Dar blegul ăla ce tot face acolo? (Se duse spre uşa pivniţei.) Erneee!! Ernesto! Ce s-a întâmplat? Ce tot faci acolo, poţi să-mi spui şi mie?

Ascultă răspunsul băiatului şi apoi strigă:

— Hai, adu-l încoace cum o fi! Nu pricepi că aşteaptă domnul judecător?

Se întoarse din nou la mijlocul tejghelei.

— Scuzaţi-ne, domnule judecător, dar copilul ăsta nu-i bun la nimic. Tot timpul ne luptăm cu el.

— Nu face nimic.

Apăru băiatul.

— Ţi-am spus să-l ştergi de praf pe dinafară, popândăule, nu să-i scoţi lustrul ca Sfântului Potir. Dă-l încoace, hai, dă-mi-l, tontule!

Interveni cineva din cei care stăteau în jurul tejghelei:

— Pe băiatul ăsta tu îl strici, Aurelia, cu scatoalcele astea pe care i le arzi la fiecare minut.

— Tu vezi-ţi de treaba ta!

— Aşa n-ai să-l faci să fie mai descurcăreţ. Cu sistemul ăsta nu reuşeşti decât să bagi tot mai mult frica în el.

— Te-a întrebat cineva de vorbă, ia spune?

— Mă revoltă, la dracu', mă revoltă!

Trase un pumn în marmura tejghelei şi ieşi din local.

— Ia uite!... urmă Aurelia întorcându-se spre alţi doi tipi care stăteau la tejghea. Aţi mai văzut aşa ceva? Nici măcar din respect faţă de domnul judecător, care e prezent aici...

O priviră fără expresie şi nu spuseră nimic. Aurelia ridică din umeri. Deschise gemuleţul felinarului şi scoase rezervorul în care era băgată feştila.

— Pot să vă ajut? o întrebă secretarul.

— Nu, că vă murdăriţi.

— Daţi-mi să-i scot fitilul ăsta, e consumat. Mă amuză.

Aurelia desfăcu rezervorul şi dădu secretarului partea de sus.

— Poftiţi. E murdar rău. De şase sau opt luni de când n-au mai fost folosite. De astă iarnă.

Ea se apucă să şteargă cu o cârpă partea de jos, în timp ce secretarul scotea cu un beţigaş resturile feştilei carbonizate care astupau tubuleţul. Apoi Aurelia începu să răsucească între degete vârful noii feştile.

— Îmi daţi voie?

Secretarul îi dădu capacul şi ea trecu feştila prin orificiu. Umplu apoi cu ulei proaspăt micul recipient şi

şterse cu degetul picătura care se prelinsese pe gâtul bidonaşului. Îmbină cele două părţi care se îmbucară perfect. Băgă rezervorul în felinar şi îl fixă de marginile făcute special în partea de jos a acestuia. Unul din cei doi bărbaţi de la tejghea aprinse un chibrit şi-l apropie de feştilă.

— Excelent! spuse judecătorul când flăcăruia începu să se înalţe.

Aurelia închise felinarul şi flacăra rămase între cei patru pereţi de sticlă. Îl ridică de toartă şi i-l dădu băiatului.

— Ia-l, du-l tu! Şi ai grijă să nu-l scapi!

— Dar nu-i nevoie să meargă el, zise judecătorul, îl putem duce şi noi.

— Lăsaţi. De ce să-l duceţi dumneavoastră? Sunteţi cu haine bune şi vă puteţi murdări. Îl duce băiatul, că tot n-are ce să-şi murdărească. O să meargă înainte şi aşa o să vedeţi pe unde călcaţi, că e foarte întuneric acolo.

— Bine, atunci să mergem. La revedere, doamnă, şi multe mulţumiri.

Se adresă apoi celor prezenţi:

— Bună seara.

Se auzi un murmur de salut de la mese. Aurelia ieşi cu ei până în prag.

— E-aici, aproape, ştiţi unde? Imediat ce treceţi pasarela; un fel de podeţ. De partea cealaltă o să-i vedeţi pe cei doi jandarmi. Vă conduce băiatul.

— Am înţeles, încheie judecătorul, depărtându-se.

Secretarul luă din maşină o carpetă şi o pătură. Trecură pe sub copacul imens a cărui coroană acoperea luna, făcând o umbră deasă. Intrară apoi pe potecuţa îngustă dintre tufişuri şi rugi, care-i obligă să meargă în şir indian. Copilul mergea în frunte cu braţul subţire şi lung ridicat deasupra capului purtând felinarul ce se legăna încoace şi încolo; umbra mică a secretarului, îmbrăcat în negru, cu chelia lui rozulie şi cu ochelari cu ramă metalică; în sfârşit, judecătorul, blond şi înalt de statură, care rămăsese mai în urmă şi acum se apropia cu paşi mari,

ajutat de picioarele lui tinere. Ieşiră apoi pe malul braţului mort al râului, şi secretarul se opri la doi paşi de podeţ.

— Aşteaptă, băiete.

Copilul se opri. Secretarul se întoarse spre judecător:

— Domnule judecător…

— Ce s-a întâmplat, Emilio?

— N-am avut curajul să vă întreb mai devreme: v-aţi uitat la reverul hainei?

— Nu. De ce?

Îşi aplecă capul spre piept şi văzu garoafa.

— Drace! ai dreptate. Nici măcar nu mi-am dat seama. Îţi mulţumesc că mi-ai atras atenţia la timp.

Se apropie mai mult de secretar, oferindu-i reverul.

— Scoate-mi-o tu, te rog. E prinsă pe dos cu ace cu gămălie.

— Băiete, apropie lumina aia.

Copilandrul se execută şi ridică pe cât putu felinarul spre capul înalt al judecătorului de instrucţie, al cărui păr luci blond în lumina flăcării. Secretarul se căznea neîndemânatic, apropiindu-şi ochelarii de reverul judecătorului. Reuşi, în sfârşit, să scoată acele, şi judecătorul trase de garoafă şi rămase cu ea în mână.

— Mulţumesc, Emilio. Acum putem să mergem.

Cele trei siluete trecură în şir indian peste podeţul de lemn. Copilul tot înainte, cu felinarul care îi dansa în mână. Judecătorul trecu ultimul şi aruncă garoafa în apa murdară, în timp ce scândurile scârţâiau sub greutatea lui. La ieşirea de pe pod le veni în întâmpinare jandarmul Gumersindo. Muşamaua neagră a tricornului luci în clipa în care Gumersindo intră în bătaia luminii felinarului.

— La ordinele domniei voastre.

Bătaia din călcâie fu amortizată de nisip.

— Bună seara, îi spuse judecătorul. Ia să vedem.

Se apropiară de malul râului. Toată lumea se ridicase în picioare şi înconjură în linişte cadavrul. Se auzea zgomotul apei ce cădea la stăvilar. Judecătorul îl apucă pe băiat pe după gât.

— Apropie-te, drăguţule, aşază-te aici. Ţine-mi lumina

deasupra, nu-ţi fie frică.

Băiatul îşi întinse braţul gol şi îl ţinu orizontal, cu felinarul atârnând deasupra cadavrului.

— Să vedem. Descoperiţi-l, spuse judecătorul.

Jandarmul cel tânăr înaintă ca să execute ordinul judecătorului.

— Dumneata stai pe loc. Secretarul.

Acesta se aplecase deja peste corpul întins şi dădu la o parte rochia şi prosopul care îl acopereau. Pielea avea o albeaţă vineţie ce contrasta cu negrul costumului de baie. Judecătorul se lăsă pe vine şi privirea lui se plimbă peste tot trupul, examinându-l de-aproape.

— Întoarceţi-l cu faţa în sus.

Secretarul îl ridică dintr-o parte şi corpul cedă căzând inert în noua poziţie. Fire de nisip i se lipiseră de piele în partea care fusese lipită de sol. Judecătorul îi îndepărtă părul de pe ochi.

— Dă încoace lumina aia.

Luă felinarul din mâna copilului şi-l apropie de faţa Lucitei. Pupilele aveau o strălucire tulbure; păreau nişte bucăţele de oglindă acoperite de praf sau mici fragmente de tinichea. Gura îi era deschisă; în felul în care ţinea buzele, părea gura unui peşte. Judecătorul se ridică.

— Când aţi ajuns dumneavoastră?

— Noi, domnule judecător?

— Da, dumneavoastră.

— Păi noi am sosit la faţa locului în momentul critic, când aceşti domni depuneau victima pe mal.

— La ce oră a fost?

— Faptul s-a petrecut aproximativ în jurul orei douăzeci şi unu şi patruzeci şi cinci de minute, sper să nu mă înşel.

— Da. Zece fără un sfert deci, spuse judecătorul. La care domni vă refereaţi?

— La noi, domnule răspunse băiatul din San Carlos ieşind în faţă. La noi patru.

— Da; intrase să facă baie cu dumneavoastră?

— Nu, domnule judecător. Noi ne-am aruncat în apă

când am auzit strigăte de ajutor.

— Aţi văzut bine de pe mal cum s-a petrecut?

— Era deja întuneric, domnule. Nu se distingea decât mişcarea de la suprafaţa apei.

— Cine striga după ajutor?

— Domnul acesta şi domnişoara de colo; erau în apă.

Judecătorul întoarse capul spre Paulina şi Sebastián. Îl întrebă din nou pe student:

— Aţi putut aprecia care era în acel moment distanţa dintre ei şi victimă?

— După aprecierea mea, vreo douăzeci de metri.

— Nu mai puţin?

— Nu cred, domnule.

— Şi nu mai era nimeni în apă mai aproape de victimă?

— Nu, domnule judecător, nu se vedea nimeni altcineva în râu.

Judecătorul se întoarse spre Sebastián:

— Dumneavoastră sunteţi de-acord în principiu cu ceea ce afirmă dânsul?

— Da, domnule judecător.

— Şi dumneavoastră, domnişoară?

— Şi eu, răspunse Paulina, lăsând capul în jos.

— Nu răspundeţi „şi eu”, spuneţi da sau nu.

— Da, da, domnule.

Avea o voce plângăreaţă.

— Mulţumesc, domnişoară. (Se adresă studenţilor:) Dintre dumneavoastră, cine a fost primul care a ajuns în apă lângă victimă?

— Eu, domnule, răspunse Rafael. M-am lovit de corp la suprafaţa apei.

— Da. Şi nu aţi putut remarca în acel moment dacă mai dădea încă vreun semn de viaţă?

— Nu, domnule judecător, nu dădea niciun semn de viaţă.

— Bine, vă mulţumesc. Pentru moment, nimic altceva. Nu plecaţi niciunul din cei care aţi fost opriţi mai devreme de jandarmi. Dacă cineva doreşte să declare

motu propio vreun fapt legat de acest caz, poate, de asemenea, să rămână.

Se adresă secretarului:

— Domnule secretar, procedează la ridicarea cadavrului şi la strângerea hainelor şi a obiectelor ce aparţin victimei.

— Da, domnule.

— Poţi invita pe trei sau patru dintre aceşti tineri să te ajute la transportarea trupului. Deocamdată îl ducem la localul Aureliei, până ce soseşte îngrijitorul cimitirului. Jandarm!

— Ordonaţi, domnia-voastră.

— Dumneata te ocupi să-l anunţi telefonic pe îngrijitorul cimitirului. Du-te chiar acum. Îi spui să vină urgent, să se prezinte la mine.

— Da, domnule. La ordinele dumneavoastră.

— În felul ăsta punem cât mai curând cadavrul la dispoziţia medicului legist.

Rafael şi camarazii lui se apropiaseră de secretar. Băiatul cu pantalonii uzi îi spuse încet:

— Uitaţi, putem chiar noi să vă ajutăm, dacă n-aveţi nimic împotrivă. Ceilalţi o cunoşteau şi probabil le-ar veni mai greu.

— De-acord; dumneavoastră. Haideţi, atunci! Apropie-te, băieţaş, adu lumina aia.

Copilul se apropie cu felinarul în mână şi secretarul desfăcu pătura pe care o adusese şi o întinse lângă trup. Apoi Rafael şi băiatul cu pantalonii uzi îl rostogoliră până la mijlocul păturii. Îi petrecură deasupra ambele capete, acoperind trupul complet.

— E bine aşa.

Secretarul luă din mâinile jandarmului geanta şi cutia de alimente a Lucitei şi le puse la un loc cu prosopul şi rochia.

— Asta-i tot ce avea?

— Da, domnule.

— Să mergem atunci. Cu atenţie. Tu, băiete, mergi înainte cu lumina, cum ai făcut şi când am venit. Domnule

judecător…

Judecătorul privea spre râu; se întoarse.

— Gata? Bine. Jandarmul să se ocupe să vină toţi cei care au fost solicitaţi. Să mergem.

Cei patru studenţi ridicară pătura ţinând fiecare de câte un colţ. Băiatul cu muzicuţa cuprinse trupul pe dedesubt „ţinându-l ridicat, să nu se târască pe jos. Întregul grup se puse în mişcare tăcut, în urma băiatului cu lumina. În spatele celor cinci mergeau judecătorul de instrucţie şi secretarul; apoi prietenii Lucitei, urmaţi de jandarm, care-şi ţinea degetul mare pe după cureaua puştii. Trecură cu băgare de seamă podeţul; apoi, cei care duceau corpul aproape că nu mai încăpură pe poteca îngustă dintre tufişuri. Băiatul întoarse felinarul spre ei înaintând acum cu spatele; hainele băieţilor se agăţau de spini când şoldurile li se agăţau de pereţii de rugi. Ajunseră la copacul cel mare. Judecătorul o luă înainte şi le spuse:

— Opriţi aici un moment. Mă-ntorc imediat.

Lăsară povara jos, pe pământ, între scaunele şi mesele de pe mica esplanadă. Vicente, şoferul, se apropie să-l privească sub lumina slabă a celor două beculeţe ce mai rămăseseră aprinse. Sosiră şi ultimele persoane, şi acum toată lumea stătea şi aştepta. La zece paşi de ei, lumina reuşea să facă vizibile angrenajele ambelor porţi ale stăvilarului: două roţi dinţate cu pivoţi imenşi din fier, drepţi şi înalţi, la capătul digului. Se auzea acolo zgomotul apei ce cădea de la înălţime. Judecătorul se încrucişă pe drum cu jandarmul cel bătrân, care ieşea din local.

— L-ai anunţat?

— La ordinele dumneavoastră. Da, domnule. A spus că vine imediat.

— Bine, spuse judecătorul, trecând pragul bufetului. Doamnă!

— Spuneţi, domnule judecător.

Venea în grabă, zeloasă, ştergându-şi mâinile de şorţ.

— Uitaţi, aş dori să depunem victima undeva până ce vine îngrijitorul cimitirului s-o preia.

Aurelia îl privea şovăitoare.

— Aici, înăuntru? întrebă cu o voce slabă. Domnule judecător, dar vedeţi, mai sunt clienţi înăuntru…

— Înţeleg, dar nu pot face altfel.

— Vă rog, domnule judecător, dacă ar fi după mine… O oră la care să nu fi fost nimeni…

— Faceţi cum credeţi. Nu-i obligatoriu. Aveţi tot dreptul să refuzaţi găzduirea cadavrului.

— Oh, nu, domnule judecător; cum aş putea face aşa ceva! Ce groaznic! Nici aşa nu, domnule judecător. Doar din cauza clienţilor, credeţi-mă, de-aia spuneam.

— Doamnă, i-o reteză judecătorul. Motivele nu se justifică, în cazul ăsta. N-aveţi de ce să-mi daţi explicaţii. Singurul lucru pe care doresc să-l ştiu este dacă vreţi sau nu vreţi.

— Şi ce-aţi vrea să fac, domnule judecător? Cum aş putea să-i închid uşa? (Ridică ochii în sus.) Mă puneţi între zid şi puşcă…

— Îmi pare rău, doamnă; exact asta mi-e meseria; să pun oamenii între zid şi puşcă. Nu pot să fac altfel. Vreţi să-mi arătaţi unde?

— Unde? Păi uitaţi, chiar aici, în pivniţă, e bine? Aici, în spate.

Arătă cu degetul mare spre o perdea din pânză de sac.

— În spatele pânzei.

— Perfect, mulţumesc. Mă duc să le spun s-o aducă.

Ieşi.

— Puteţi intra! Patroana are să vă spună unde să-l lăsaţi. (Vorbi pentru cei din spate.) Să vină şi un jandarm! strigă el cu degetul arătător îndreptat în sus. Ceilalţi aşteptaţi aici, afară.

— La ordinul dumneavoastră.

Era jandarmul tânăr. Judecătorul îi răspunse cu un gest. Intră apoi cu spatele în casă, precedându-i pe cei cinci care duceau cadavrul.

— Ridicaţi puţin. Aveţi grijă că e o treaptă.

Toţi bărbaţii care erau în local se ridicară în picioare

şi se descoperiră. Rămaseră nemişcaţi, într-o linişte de mormânt, cu privirile aţintite spre trupul care trecea pe lângă ei. Unii îşi făceau cruce în grabă, lăsând în aer plescăitul sărutului uşor de pe degetul mare.

— Pe-aici, spuse Aurelia. Sunt vreo şase trepte.

Îi dirijară spre pivniţă prin spatele tejghelei.

— Aşteptaţi, că nu se vede.

Uni cele două capete ale unui elastic ce atârna de zid şi pivniţa se lumină prin pânza de sac ce servea drept perdea. Se grăbi s-o dea la o parte şi o ţinu aşa până când ceilalţi trecură ducând corpul Lucitei şi coborâră cele şase trepte, urmaţi de judecător, secretar şi jandarm.

— Ajunseră într-o peşteră artificială, scobită în piatra calcaroasă a malului înalt de care se sprijinea casa şi căreia îi servea de zid în spate. Se adâncea cam opt, zece metri în rocă şi avea cam cinci metri lărgime şi cam tot atâţia până în tavan. Bolta era nefinisată, cioplită brut, la fel ca şi pereţii. Dar suprafaţa abruptă a rocii fusese spoită insistent, în straturi repetate de-a lungul anilor, şi grosimea varului ajunsese deja să acopere adânciturile şi să rotunjească colţurile ce ieşeau în afară. Lăsară jos trupul Lucitei.

— Dumneata rămâi. Ceilalţi sunt rugaţi să iasă.

Privirea lui Rafael se plimbă pe tavanul boltit, în timp ce camarazii lui ieşeau afară. Vedea că pe alocuri albeaţa văruielii vechi era întreruptă de câte o pată din care se prelingeau dâre verzui cu flori de mucegai ce atârnau de tavan şi de pereţi în smocuri lungi. Aurelia stătea încă în prag, în capul celor şase trepte tăiate în rocă ce conduceau în pivniţă.

— Încă o rugăminte, doamnă, am nevoie de-o masă şi de trei scaune, dacă sunteţi amabilă.

— Vi le aduc imediat.

Judecătorul scoase ţigările.

— Vom face în aşa fel încât să puteţi pleca cât mai repede cu putinţă. Sunt formalităţi care trebuie îndeplinite. Fumaţi?

— Mulţumesc; acuma nu.

Pe o latură a pivniţei se vedeau trei căzi de lemn foarte mari, câteva butoaie şi oale de pământ aşezate în linie; în fund, grinzi la colţuri, burlane de sobă înnegrite de funingine, funii de cânepă, capre de tăiat lemne şi scânduri murdare de var, operă a vreunui zidar nepriceput; pe jos, o barcă răsturnată cu fundul în sus, cu lemnul uscat şi încovoiat, o sobă de tuci, câteva scaune rupte, o roabă, o uşă, bidoane şi multe cutii mici de vopsea. Rafael se repezi s-o ajute pe fata Aureliei şi pe băieţaşul cu felinarul, care apăruseră în capul scării cu masa şi scaunele pliante vopsite în verde. Le aşezară în mijlocul pivniţei şi fata se uită la bec pentru ca să le potrivească chiar în dreptul acestuia. Aurelia reveni, despăturind din mers un ziar.

— Îmi pare rău, dar azi nu mi-a rămas nici măcar o singură faţă de masă curată, domnule judecător. În zilele de duminică se murdăresc toate. Dacă aş avea mai multe, mai multe s-ar murdări.

Întinse ziarul pe masă. Fata şi băiatul ieşiră.

— Iertaţi-ne lipsa asta, dar va trebui să vă descurcaţi cu ce avem.

— Vă mulţumesc; nu vă faceţi probleme, îi spuse secretarul. E bine şi aşa.

— Dacă mai aveţi nevoie de ceva, ştiţi unde sunt. Strigaţi-mă doar. Eu sunt acolo (arătă scara), după perdeluţa aceea.

— Bine, mulţumim, răspunse judecătorul pe un ton ce dovedea nerăbdarea. Deocamdată nimic altceva.

— Atunci eu plec.

Aurelia urcă din nou treptele, sprijinindu-şi mâinile pe genunchi, şi trecu dincolo de perdea. Secretarul se uită la judecător.

— E la fel ca doña Laura.

Zâmbiră amândoi. Jandarmul cel tânăr privea vechiturile aruncate claie peste grămadă în fundul pivniţei. Judecătorul strivi ţigara de pântecele unui ulcior mare.

— Luaţi loc, vă rog.

Rafael şi secretarul se aşezară unul în faţa celuilalt. Jandarmul lovi ceva, pe jos, cu patul puştii, ca să-l scoată

din stratul de praf. Era placa de înmatriculare a unei maşini. Secretarul îşi scoase hârtiile. Judecătorul rămase în picioare.

— Numele şi prenumele dumneavoastră?

— Rafael Soriano Fernández.

— Vârsta?

— Douăzeci şi patru de ani.

— Starea civilă?

Secretarul scria: „În faţa autorităţilor de anchetă s-a prezentat numitul don Rafael Soriano Fernández, în vârstă de douăzeci şi patru de ani, necăsătorit, de profesie student, domiciliat în Madrid, strada Peñascales, numărul unu, etajul şapte, apartamentul din mijloc, cu instrucţie şi fără antecedente penale; care, instruit asupra procedurii, avertizat şi pus să jure conform Legii, declară:

Cu privire la prevederile generale ale Legii: că nu le cunoaşte”…

— Ia să vedem, don Rafael, spuneţi-mi care a fost primul lucru care v-a atras atenţia în cursul accidentului?

— Am auzit nişte ţipete care veneau din apă.

— Bine. Şi le-aţi localizat de unde veneau?

— Da, domnule. Ne-am dus la malul apei şi continuau să strige, apoi eu am văzut că erau doi în apă care stăteau unul lângă altul.

— Victima nu era?

— Nu, domnule judecător; dacă ar fi strigat şi victima, aş fi deosebit ţipetele unele de altele. Ei erau aici şi ea acolo, da?; adică era o distanţă suficientă ca să nu se confunde vocile, dacă ar fi strigat şi cealaltă fată; adică ea, spuse arătând cu un uşor gest al capului spre corpul Lucitei, care zăcea în spatele lui.

— Aşa. Deci aţi distins imediat şi victima în apă, da?

— Nu atât de bine ca pe ceilalţi doi; se vedea ceva mai slab. Dar nu se putea confunda.

— Bine, domnule Rafael, şi ce distanţă credeţi că era în momentul acela între ea şi prietenii ei?

— Da; păi să fi fost, cred eu, între douăzeci şi douăzeci şi cinci de metri.

— Bine, să zicem douăzeci. Acuma povestiţi-mi cum s-a întâmplat; continuaţi.

— Păi nimic, domnule judecător; deci am văzut-o pe fată… Fată, vorba vine; adică noi nu vedeam ce e, n-am aflat decât după aceea, în clipele acelea nu distingeam decât atât, doar capul unei persoane care se agita în apă…

Jandarmul se oprise lângă trupul acoperit al Luci tei şi îl asculta pe Rafael. Secretarul scria: „… distingând corpul unei persoane care se agita în apă”. Judecătorul nu se aşezase; asculta în picioare, cu braţul sprijinit pe unul din butoaie. Jandarmul căscă şi îşi ridică ochii spre tavan. În jurul becului erau pânze de păianjen ale căror firişoare luceau în lumină.

Judecătorul întrebă apoi:

— Şi spuneţi-mi, după câte aţi putut observa credeţi că deţineţi date suficiente ca să afirmaţi fără posibilitate de eroare că este vorba de un accident, de care nimeni nu se face responsabil? Bineînţeles, ţinând cont de faptul că şi imprudenţa este un gen de responsabilitate penală.

— Da, domnule judecător; din ceea ce am văzut personal, am motive temeinice să vă asigur că este vorba de un accident.

— Bine, vă mulţumesc. E suficient.

Secretarul scrise: „Şi după ce i s-a dat citire mărturiei depuse, o confirmă şi acceptă să semneze”. Se auzi o voce în spatele perdelei.

— Permite domnia-voastră?

— Puteţi pleca. Să vină următorul! Ah, trimiteţi-mi-l pe prietenul dumneavoastră, vă rog. Cel care a vorbit cu mine adineaori, la râu.

— Da, domnule; vi-l trimit imediat. Bună seara.

— Cu bine.

De după pânza de sac apăru un bărbat. Coborî scara, cu şapca în mâini, şi se încrucişă cu Rafael.

— Bună seara. Îngrijitorul cimitirului. Aştept ordinele dumneavoastră, domnule judecător.

Se oprise la trei paşi de masă.

— Îmi amintesc de dumneata. Bună seara.

Bărbatul se apropie.

— Uitaţi, continuă judecătorul; v-am chemat ca să descuiaţi încăperea de la intrare şi s-o ţineţi pregătită pentru a depozita cadavrul unei fete care s-a înecat în seara asta. O să venim imediat; aveţi grijă să fie pregătită, de-acord?

— Da, domnule judecător. Am să fac după cum aţi poruncit.

Secretarul privi spre uşă. Intră studentul din cartierul San Carlos.

— Bine; şi pe urmă va trebui să nu vă culcaţi şi să aşteptaţi până când vine medicul legist care trebuie să apară în noaptea asta. Deci ştiţi ce aveţi de făcut.

— Da, domnule judecător.

— Altceva nimic. Puteţi pleca. Cu cât mai repede, cu atât mai bine.

Studentul aştepta, fără să-i privească, lângă ultima treaptă de jos.

— La revedere, domnule judecător.

— La revedere. Apropiaţi-vă, vă rog, şi luaţi loc.

Studentul în medicină salută cu o uşoară înclinare din cap în timp ce se apropia. Îngrijitorul cimitirului trecu dincolo de perdea.

— Numele şi prenumele dumneavoastră?

Secretarul scria în hârtii: „În continuare s-a prezentat în faţa organelor de anchetă numitul don José Manuel Gallardo Espinosa, în vârstă de douăzeci şi opt de ani, necăsătorit, de profesie student, domiciliat în Madrid, strada Cea Bermúdez, numărul 139, etajul trei, litera E, cu instrucţia făcută şi fără antecedente penale; care, instruit asupra procedurii, avertizat şi pus să jure conform Legii, declară:

Cu privire la prevederile generale ale Legii: că nu le cunoaşte.

Cu privire la cele petrecute: că aflându-se în excursie cu mai mulţi prieteni în ziua accidentului, în imediata vecinătate a locului numit «Stăvilarul», pe la orele zece fără un sfert seara, a auzit nişte ţipete de ajutor care

veneau dinspre râu; s-a dus imediat spre locul respectiv cu alţi trei prieteni şi a remarcat imediat, de la mal, corpul unei persoane ce părea că se îneacă, la vreo treizeci şi cinci de metri de locul unde se găsea martorul şi prietenii săi, şi la un mai puţin de douăzeci de cei care scoteau strigătele de ajutor ce veneau din apă. Că văzând aceasta, numitul José Manuel împreună cu cei trei camarazi amintiţi mai sus s-au aruncat neîntârziat în apă ca să vină în ajutorul persoanei ce se afla în pericol, aşa cum au şi făcut, înotând toţi trei spre punctul în care o zăriseră iniţial. Că până să ajungă la persoana aflată în pericol, având în vedere că aceasta s-a deplasat dusă de curentul râului, i-au pierdut urma şi încercarea lor de a o salva nu a reuşit. Depune, de asemenea, mărturie că efortul făcut atât de către numitul José Manuel, cât şi de însoţitorii săi de a o localiza din nou nu a dat rezultat; afirmă apoi că prietenilor lui li s-a adăugat, după ce săriseră deja în apă, un alt tânăr pe care l-au recunoscut ca fiind unul din cei care i-au strigat în ajutor cu câteva momente înainte şi pe care l-au prevenit să iasă din apă, văzând că acesta nu ştia să înoate bine; tânărul menţionat a continuat să înoate până când l-au lăsat puterile. Că la puţine clipe după aceea, victima a fost în sfârşit găsită, primul care a atins-o fiind martorul anterior, Rafael, la a cărui chemare a sosit imediat cel care depune mărturie acum, împreună cu ceilalţi care se aflau în acel moment în apă; că după ce s-a constatat că victima era fără viaţă, au scos-o afară din apă şi au depus-o pe mal. Iar acolo, considerându-se apt pentru acest lucru, fiind student în medicină, numitul José Manuel a făcut examenul cuvenit, constatând pe loc că decedase. Întrebat de domnia-sa dacă în virtutea faptelor la care a asistat ar putea să afirme cu certitudine raţională că este vorba de un accident involuntar, fără nicio răspundere pentru terţi, martorul afirmă că aşa crede.

şi după ce i s-a dat citire mărturiei depuse, o confirmă şi acceptă să o semneze”.

— Vă mulţumesc, spuse judecătorul. Nu mai este nevoie să depună mărturie niciunul dintre camarazii

dumneavoastră. Sunteţi liberi să plecaţi.

— Păi dacă nu mai doriţi altceva…

— Nimic. Cu bine.

— Noapte bună, domnule judecător. Bună seara.

Secretarul răspunse dând din cap. Studentul urca deja scările.

— Ah, scuzaţi; vreţi să-mi trimiteţi pe domnişoara, dacă sunteţi amabil. Ştiţi care; cea de la râu.

— Ştiu. Imediat, domnule judecător.

Dispăru în spatele perdelei de la uşă.

— S-o vedem acuma pe fată; sper că n-o să ne facă să pierdem prea mult timp. Nu pare în stare să depună mărturie.

Aprinse altă ţigară.

— Aşa-s femeile, comentă secretarul, înclinând capul într-o parte.

Judecătorul dădea fumul afară şi privea în sus, inspectând tavanul; apoi spuse:

— Bună pivniţă şi-au aranjat aici! Cred că au muncit mult ca s-o sape în stâncă.

— Trebuie să fie foarte veche, zise secretarul. Cine ştie câţi ani o avea.

— Poate chiar secole.

— Se poate, se poate.

Tăcură un moment, apoi judecătorul adăugă:

— Un loc răcoros, ce zici?

— Cred şi eu. Aici să vii să-ţi petreci vara. Dacă aş avea eu aşa ceva în casă…

— Fără îndoială. Şi eu. Puţine locuri sunt aşa plăcute în lunile astea de vară.

— Niciunul… (Privi în susul scărilor.)

Perdeaua se dădu la o parte.

— Vine fata, anunţă secretarul.

Judecătorul strivi ţigara cu pantoful. Paulina cobora treptele. Avea în mână o batistă udă; îşi trăgea nasul. Privirile judecătorului se fixară pe pantalonii ei bărbăteşti îndoiţi la glezne, care îi veneau urât fiindu-i prea mari.

— Poftiţi, spuse Paulina încet când ajunse lângă

masă.

Îşi trecea batista mototolită peste nări.

— Luaţi loc, domnişoară, spuse judecătorul. Ce vi s-a întâmplat? adăugă cu blândeţe, arătând spre pantalonii ei. V-aţi pierdut fusta în apă?

Paulina îl privi descumpănită.

— Nu, domnule, răspunse ridicând capul; aşa am venit.

Buzele îi erau lipsite de culoare, iar ochii i se înroşiseră.

Judecătorul spuse:

— Scuzaţi-mă, credeam că…

Îşi mută privirea spre fundul pivniţei şi strânse din pumni. Se făcu linişte pentru un moment. Secretarul se uită în hârtiile lui. Paulina se aşează.

— Poftiţi, domnule, repetă ea cu o voce nazală.

Judecătorul o privi din nou.

— Bine, domnişoară, îi spuse îndulcindu-şi glasul. O să căutăm să vă deranjăm cât mai puţin posibil. Dumneavoastră fiţi calmă şi încercaţi să răspundeţi direct la întrebările mele, da? Nu fiţi nervoasă pentru că durează foarte puţin. Îmi dau seama în ce stare sunteţi. Spuneţi-mi deci, domnişoară, vă rog, care este numele dumneavoastră?

— Paulina Lemos Gutiérrez.

— Ce vârstă aveţi?

— Douăzeci şi unu de ani.

— Aveţi serviciu?

— O ajut pe mama în casă.

— Domiciliul?

— Strada Bernardino Obregón, numărul cinci, aproape de Honda Valencia. (Privi spre ieşire.)

— Necăsătorită, da?

Dădu din cap că da.

— Ştiţi să citiţi şi să scrieţi?

— Da, domnule.

— N-aţi avut niciodată vreun proces, nu-i aşa?

— Ce anume?… Nu, eu n-am avut.

Judecătorul reflectă un moment, apoi o întrebă:

— O cunoşteaţi pe victimă?

— Da, domnule, o cunoşteam, (Coborî ochii în pământ.)

— Spuneţi-mi, era cumva rudă cu dumneavoastră?

— Nu, prietene, atâta doar.

— Ştiţi să-mi spuneţi numele şi prenumele ei?

— Ale ei? Da, domnule: Lucita Garrido o cheamă.

— Al doilea nume nu vi-l amintiţi?

— Nu… nu cred să-l fi auzit. Mi-aş aduce aminte.

Judecătorul se întoarse spre secretar:

— Să nu uităm pe urmă să completăm numele astea. Poate că le ştie vreunul dintre ceilalţi.

Apoi, adresându-se din nou fetei, o întrebă:

— Lucita ce nume este exact?

— Păi Lucia. Bănuiesc că Lucia este. Da. Întotdeauna am strigat-o aşa. Sau pur şi simplu Luci.

— Bine. Ştiţi unde locuieşte?

— Staţi puţin… La numărul nouă pe Caravaca.

— Avea serviciu?

— Da, domnule. Acuma, vara, lucra la magazinele „Ilsa" ca vânzătoare de îngheţată la un chioşc. Din acelea cum sunt pe stradă, ştiţi la care mă refer? Da, din acelea; al ei era în Atocha, vizavi de hotelul „Naţional"…

1 în Spania şi America Latină copiii primesc la naştere atât numele de familie al mamei, cât şi pe cei al tatălui.

— Da, spuse sec judecătorul. Ce vârstă avea, ştiţi?

— Păi ca şi mine: douăzeci şi unu.

— Bine, domnişoară. Acuma haideţi să vedem cum s-a întâmplat. Încercaţi să-mi relataţi în ordine şi fără să omiteţi detaliile. Calm, că eu vă ajut, nu vă speriaţi. Să auzim!

Paulina îşi duse mâinile la gură.

— Dacă doriţi, gândiţi-vă înainte. Nu vă grăbiţi. Vă aşteptăm. Nu vă pierdeţi calmul.

— Păi, domnule judecător, să vedeţi, aveam toţi mult praf pe corp… Ei au venit cu ideea să intrăm în apă ca să

ne spălăm… Eu nu voiam şi le-am şi spus, la ora aia, aşa de târziu… Dar ea că da, şi că ce prostie, că ce putea să ni se întâmple?… Atâta au insistat, până m-au convins şi am intrat în apă toţi trei… (Vorbea aproape plângând.)

Judecătorul o întrerupse:

— Scuzaţi-mă, al treilea cine era?

— Un băiat, cel care a vorbit cu dumneavoastră adineaori, Sebastián Navarro, prietenul meu. Aşa că ei doi şi cu mine; eu le-am spus să nu intrăm prea adânc, dar el: nu-ţi fie teamă, Paulina… Noi doi eram împreună, prietenul meu şi cu mine şi, deodată, unde e Luci? I-am simţit lipsa… păi n-o vezi colo? În apă nu se vedea aproape nimic din cauza întunericului şi eu o strig: Lucita! ca să vină cu noi, că ce făcea ea singură… şi nu răspunde; şi noi îi vorbeam de parcă era acolo, iar ea se îneca… O strig din nou şi deodată, vai, Doamne, se îneacă Lucita! N-o vezi că se îneacă? îi strig eu lui, şi se vedea ceva înspăimântător, domnule judecător, probabil că deja începuse să înghită apă şi nu putea să ne strige, şi se mişca doar aşa… ceva groaznic în momentele acelea de panică, parcă era un vârtej, doar braţele se mişcau aşa… şi începem să strigăm amândoi, să strigăm cât putem de tare. (Se întrerupse din nou, înăbuşită de plâns.) Pe urmă auzim cum se aruncă băieţii aceia în apă ca s-o scoată şi, Doamne, de-ar putea s-o salveze, de-ar ajunge la timp… şi la fel şi prietenul meu Sebas, se duce spre ea, dar el aproape că nu ştie deloc să înoate… n-o mai zăream, se vede că apa alerga mai repede ca ei toţi şi o ducea în jos, spre partea adâncă a lacului… şi mie, Doamne, îmi era groaznic de frică în momentele acelea. Nu reuşeau s-o găsească, nu dădeau de ea, era întuneric şi nu puteau s-o vadă… (Acuma plângea în hohote, cufundându-şi faţa în mâini şi în ghemotocul batistei.)

Judecătorul se aşeză în spatele ei şi îi puse mâna pe umăr:

— Liniştiţi-vă, domnişoară, liniştiţi-vă, haideţi…

*

Priviră pentru ultima oară spre valea de lumini: licăreau în depărtare ca nenumărate furnicare mărunte, printre sclipirile albastre, roşii şi verzi ale reclamelor comerciale; blocurile se înălţau în masive verticale de umbră vânătă, ca mănunchiurile de prisme dintr-o bucată de rocă; lungi şiruri de becuri se prelungeau spre câmp şi invadau imensa pată neagră a pământului; haloul violaceu plutea deasupra ca o uriaşă şi difuză cupolă de lumină pulverizată. Trecură de ultimul deal al Almadóvarului. Doar luna lumina câmpurile, înălţată deja sus, pe cer. Descoperiră strălucirea calmă a metalului bicicletei culcată în brazde. Santos o ridică de jos şi o duse de ghidon până ieşiră în şosea. Acolo Carmen îl cuprinse în braţe şi îşi cufundă faţa în scobitura gâtului lui.

— Ce se-ntâmplă? întrebă Santos.

— Nimic. Exces de tandreţe, râse ea.

— Hai să mergem, că e târziu.

Urcară pe bicicletă. Când intrară pe şoseaua spre Valencia, Santos începu dintr-odată să pedaleze repede şi cu mişcări bruşte, imprimând imediat viteză mare bicicletei. Cu vântul în faţă, traversară satul Vallecas unde nu se vedea decât puţină lume pe stradă. Ieşiră din nou pe şoseaua liberă şi Carmen se uită la satul rămas în spatele lor: lumina lunii îl delimita într-un singur profil, încadrându-l într-o ramă de stuc ce se întindea de-a lungul tuturor acoperişurilor. Bicicleta se îndrepta în goană mare, trepidând pe pietrele pavajului.

— Aşa e grozav, Santos! Trage tare!

Simţea părul lui Carmen fluturându-i pe obraji. Intrară apoi în Puente de Vallecas şi fata fu surprinsă văzându-se atât de brusc între reclame luminoase de cinema şi baruri, lume foarte multă, lumini şi zgomot de oraş. Întrebă:

— Asta ce e?

Santos încetinise cursa, ca să intre în ritmul de mers al trecătorilor.

— Asta? Vallecas City, oraş de frontieră, răspunse

râzând.

Făcea slalom cu bicicleta printre mulţimea îmbrăcată de duminică ce invadase străzile.

*

Studenţii plecaseră deja. Prietenii Lucitei stăteau în continuare pe scaunele de pe terasă, tăcuţi, la lumina becului. Ţineau capetele culcate pe mese şi îşi ascundeau feţele în braţe. Zacarías se uita la jandarmul bătrân care stătea de vorbă cu Vicente, şoferul. Nu auzea ce spuneau din cauza zgomotului pe care-l făcea apa. Ambii stăteau în picioare pe dig, lângă cele două roţi dinţate cu ajutorul cărora se ridicau porţile stăvilarului. Şoferul scoase ţigări dar jandarmul nu vru să fumeze; era în timpul serviciului, spuse. Priveau la apa furioasă în locul în care se înghesuia să se elibereze.

— La naiba! spuse şoferul. Halal serviciu! Multe mai trebuie să înghiţi.

— Nu, că iese domnul judecător şi mă găseşte fumând şi asta e o notă proastă pentru mine. După ce se termină toată treaba.

— Mai e până atunci!

— Formalităţile trebuie să-şi urmeze cursul normal; n-are rost să ne grăbim.

— Grabă, deloc. Ce grabă vreţi să am eu într-o meserie ca a mea? N-am cum să mă grăbesc. Aştept, mereu aştept. Chiar atunci când merg, n-am încotro şi trebuie să mă potrivesc la trapul rablei ăsteia de maşină. Mai mult de şaptezeci nu trage, nu-i smulgi nici cu biciul. Ea n-are habar ce-i aia grabă. Asta da calm, ce ziceţi?

— Da. Grăbiţii nu se îngraşă.

— Exact de-asta. Mă întreabă ai mei: când te întorci? Chiar dacă ştiu exact, de fiecare dată le spun: n-am idee. De ce să stea oamenii cu grijă? Se întâmplă ceva, o pană, ceva neprevăzut, ştii că nimeni nu te-aşteaptă şi nu-ţi faci probleme că ei sunt neliniştiţi, că, vai! ce i s-o fi întâmplat omului ăstuia?

— Păi când cineva duce viaţa asta a dumitale aşa e cel mai bine, rosti fără interes jandarmul Gumersindo.

După un moment de linişte, adăugă:

— Acuma, desigur, dumneata ai să duci cadavrul ăsta la cimitir. Păi cine altcineva dacă nu dumneata?

— Da, da, mi-e teamă că aşa va fi, vă spun sincer. Şi nu-mi face absolut deloc plăcere.

— De ce, domnule? întrebă Gumersindo, mare lucru! Înseamnă că ţi-e frică. Păi ce contează dacă sunt vii sau morţi?

— Frică sau cum vreţi să-i ziceţi, dar mie nu mi-e totuna. Şi nimănui, ca să fim sinceri.

Aruncă ţigara în apa neagră şi expiră fumul foarte încet. Urmă:

— Ceea ce nu-mi place mie deloc este să car cadavre. Nu mă amuză niciun pic, mărturisesc sincer.

În dreptunghiul de lumină pe care uşa Aureliei îl proiecta pe terasă, Gumersindo recunoscu forma tricornului celuilalt jandarm care venise să-l cheme pe Sebastián. Acesta ieşise dintre mese şi intră cu jandarmul în local. Gumersindo reluă discuţia întreruptă:

— Mai periculoşi sunt cei vii. Ăştia sunt cei care îţi dau bătaie de cap. Morţii, săracii, nu mai pot face nimic.

— Da, de-acord; adevărul este însă că nimeni nu se simte la largul lui în preajma lor, şi-o fi existând vreun motiv. În privinţa asta, la toţi ne e frică de morţi.

— Ce bine ar fi să am eu de-a face cu morţi, în loc să mă chinuiesc tot timpul cu răufăcători şi să mă cert cu superiorii. Aş schimba cu ochii închişi, zău.

— Eu, nu. Eu, uite, poate pe dumneata te face să râzi, dar mie mi se întâmplă ceva ciudat în situaţii din astea. Ştiu de alte dăţi, când a trebuit să car morţi. Ştii ce impresie am avut când i-am pus în maşină? (Făcu o pauză, apoi continuă:) Aveam senzaţia că locul parcă a rămas murdar, imaginează-ţi ce tâmpenie. Zău că-mi era scârbă să-l şi ating, de parcă ar fi fost vorba de şobolani sau vipere, o scârbă de genul ăsta. Şi starea de care-ţi vorbesc mă ţine câteva zile bune. Pe urmă uit şi-mi trece.

Jandarmul dădu din cap.

— Imaginaţia, spuse. Fiecare avem păsărica noastră.

— De-asta nu-mi place mie. Nu pentru că trebuie să-l duc unde mi se spune, că doar asta e chestie de câteva minute, ci pentru că după aceea zile întregi îmi rămâne în minte că a fost aşezat acolo şi mi se pare c-a lăsat ceva lipit de tapiseria maşinii, şi uite aşa, nu-mi iese din cap.

— Dacă ar fi fost vorba de contagioşi, ai avea o justificare. Dar aşa!

— Păi tocmai asta e, zise şoferul. Pentru mine toate cadavrele parcă ar fi contagioase.

— Da; astea sunt idei care atunci când îi intră cuiva în cap, degeaba te căzneşti să i le mai scoţi.

— Ai dreptate, recunosc şi eu. Cu cât o idee e mai idioată şi mai nefondată, cu atât e mai greu ca cineva să şi-o scoată din minte. Iar cu senzaţia de scârbă este la fel.

La mese toţi continuau să stea nemişcaţi, un grup tăcut şi lipsit de viaţă. Băiatul cu felinarul ieşise să pună la adăpost scaunele şi mesele pliante; le strângea una câte una şi le ducea într-o dependinţă a casei. Terasa se golea încet-încet. Rămăseseră ca o redută doar scaunele pe care le ocupau camarazii Lucitei; împrejurul lor. Totul era gol. Ieşi apoi fata şi începu să mătură pe jos, în jurul lor: hârtii călcate în picioare, resturi de fructe, şerveţele de hârtie, cutiuţe goale de chibrituri, mucuri de ţigări, capace de la sticlele de bere, de oranjadă şi de cocacola; tăvi de carton şi cutii strivite, cu inscripţiile cofetăriilor de unde fuseseră cumpărate, dopuri, coji de alune americane, ziare, totul împrăştiat, amestecat cu praf, după o zi de duminică. Le împingea târâş cu mătura şi le aduna în grămăjoare lângă dig; apoi le făcea vânt şi resturile zburau peste centura de ciment, în apă. Acolo se mai vedeau o clipă, grăbite, şi dispăreau imediat în vâltoarea apei care le purta spre căderea de la stăvilar.

Jandarmul tânăr ieşi din nou cu Sebas şi Paulina, şi după ce vorbi ceva cu Gumersindo le comunicară tuturor, cu voce tare, că puteau să plece, că domnul judecător le ordonase să-i lase liberi. Se ridicară fără grabă, obosiţi, în

timp ce puştiul ieşea din nou să adune ultimele scaune.

— Noi a zis să mergem jos, îi spuse jandarmul tânăr lui Gumersindo.

Vicente rămase singur pe terasă. Nu mai era aproape nimeni în local când jandarmii trecură spre pivniţă.

— La ordinul domniei-voastre.

— Le-aţi dat drumul?

— Da, domnule.

— Bine, aşteptaţi aici.

Judecătorul strânse geanta şi lucrurile Lucitei şi i se adresă secretarului:

— Să trecem la astea.

Secretarul scria: „În continuare s-a trecut la inventarierea obiectelor de îmbrăcăminte şi personale ale victimei, care sunt următoarele”.

Judecătorul deschise geanta şi dictă:

— O sacoşă de pânză; o rochie imprimată; o eşarfă pentru gât, idem. (Punea de-o parte, pe scaun, lucrurile pe care le numea.) Lenjerie intimă, două piese. Ai pus? Bine; o pereche de sandale de… plastic; o batistă; un prosop cu dungi albastre; o curea roşie din material plastic. (Se opri.) Bine; şi costumul de baie pe care îl are pe ea. Să vedem, mai e ceva pe aici? (îşi băgă mâna în sacoşă şi se auzi zgomot de obiecte.) Un pieptene, continuă; o cutie pentru alimente; o furculiţă obişnuită; un şervet; o oglindă mică; o cutie cu cremă de plajă. (Punea toate lucrurile, unul după altul, pe măsură ce le scotea aliniindu-le pe masă, în faţa hârtiilor secretarului.)

Se opri un moment cu un portmoneu mic în mână, încercând să-l deschidă.

— Aşa; un portmoneu din piele de elan, de culoare albastră. (Răsturnă pe masă conţinutul.) Să vedem ce e înăuntru. (Număra monedele.) Pune în continuare: şapte pesete şi optzeci şi cinci de centime în monede de metal; un timbru poştal. (Se opri din nou ca să se uite la ceva ce ţinea între degete.) Continuă: un ac-bijuterie în formă de cap de câine. Adaugă între paranteze: „f punct, v punct”, fără valoare; un ruj de buze; cinci fotografii. (Se uită peste

ele în fugă.) Cred că asta e totul. Mai uită-te o dată peste ele cu lista în mână, pentru orice eventualitate.

Judecătorul scoase ţigările şi îşi aprinse una. Se plimba încolo şi încoace. Secretarul termină cu hârtiile.

— Nu lipseşte nimic. E bine.

— Atunci să mergem. Adună lucrurile. Dumneavoastră puteţi să duceţi victima sus.

Jandarmii ridicară corpul Lucitei şi îl duseră pe terasă.

— Îţi aduc cadoul, îi şopti Gumersindo lui Vicente, când ajunseră lângă el.

— Ce să fac! răspunse acesta suspinând, în timp ce deschidea portiera.

Aşezară trupul Lucitei pe bancheta din spate. Din local ieşeau acum Aurelia şi judecătorul de instrucţie.

— Dumneata treci în spate cu victima, îi spuse acesta secretarului.

— Atunci cum am vorbit, domnule judecător, îşi lua rămas-bun cârciumăreasa. Când doriţi, veniţi într-o după-masă, ca să avem plăcerea să vă servim… Ştii…

— Bine, mulţumesc pentru tot, doamnă. La revedere, îi zise el urcând în maşină.

— Domnia-voastră are vreun ordin pentru noi? întrebă jandarmul bătrân.

— Nu. Puteţi să vă reluaţi serviciul obişnuit. Rămâneţi cu bine.

Se auzi zgomotul portierelor trântite şi Vicente îşi ocupă locul.

— La ordinele dumneavoastră!

— La revedere, domnule judecător, salută femeia. Deci…!

— Cu bine, i-o tăie judecătorul.

Pe terasă ieşiră, de asemenea, fata şi puştiul, împreună cu vreo doi, trei bărbaţi. Jandarmii stăteau aproape în poziţie de drepţi, în timp ce Vicente începu manevrele. Lumina farurilor căzu pe cele două roţi dinţate ale stăvilarului şi se roti pe apa liniştită a lacului, până la dig şi la podeţ; lumină slab mai încolo desişul trunchiurilor

şi coroanelor copacilor, şi se închise din nou, aproape de locul unde erau, la malul înalt şi la trunchiul enorm al dudului, după descrierea unui cerc complet, apoi luă direcţia drumului. Vicente schimbă viteza şi maşina se urni în sfârşit pe panta scurtă ce urca spre drumul dintre vii, lăsând în urmă, în praful stârnit de roţi, siluetele înţepenite ale jandarmilor care salutau în poziţie de drepţi, cu braţul lipit de-a latul pieptului. După ce trecură de vii, maşina făcu la stânga şi intră în drumul spre San Fernando. Nu era nici măcar un kilometru până în sat. Rămăseseră aprinse doar luminile publice şi cele din câteva localuri ce stăteau cu uşile deschise. Înaintau în noapte fără să vorbească. O luară pe-o stradă, spre stânga, şi ieşiră într-o piaţă largă şi rotundă, cu case scunde, în mijlocul căreia se afla o statuie, o fântână şi un pin. De cealaltă parte a pieţii era un alt drum care ieşea din sat coborând spre râu, pe lângă o mănăstire şi o casă mare de adăpost. Cimitirul era jos, în plin câmp, pe partea stângă a drumului, la un mai mult de o sută de metri de Jarama. Îngrijitorul cimitirului ieşi afară când auzi zgomot de maşină şi le deschise poarta. Vicente opri maşina în drum. Se dădură jos toţi.

— Bună seara. Aţi pregătit?

— Da, domnule judecător. Totul e gata.

— Bine, haideţi atunci.

Îngrijitorul îl ajută pe secretar să transporte cadavrul şi îl depuseră pe masa de marmură. Apoi îl dezbrăcară de costumul de baie. Secretarul dictă datele Lucitei şi fu întocmit şi semnat procesul-verbal de intrare. În fine, secreţarul strânse pătura şi costumul de baie şi cei trei bărbaţi ieşiră din încăpere, lăsând trupul Lucitei întins pe planul înclinat al mesei de marmură. Îngrijitorul stinse lumina şi încuie uşa cu cheia.

— Medicul legist trebuie să sosească curând, spuse judecătorul de instrucţie.

— Bine, domnule judecător, drum bun.

— Mulţumesc. Rămâneţi cu bine.

Îngrijitorul închise portiera şi maşina începu să urce

din nou spre San Fernando, îndreptându-se spre Alcalá.

*

Urcau spre cârciumă. În spatele lor, zgomotul apei se auzea tot mai încet. Tito şi Daniel mergeau în urmă; Zacarías cu Mely, în faţa lor. Când ajunse la şosea, Fernando se apropie de el şi-i zise:

— Zacarías, tu ai putea să mergi pe bicicleta ei.

— M-am gândit la asta. Dar pe urmă ce-am să fac cu bicicleta?

— Ce?... Păi nu ştiu. Nu ştiu ce-o să facem cu ea. Dar...

— Taci, Fernando, o să vedem mai târziu ce-i de făcut.

Tito ajunse în dreptul lor.

— Nu, Mely, îi spuse nervos, aproape ţipând, acuma trebuie să ne gândim, acuma! Cine se duce în seara asta să-i ducă vestea mamei ei? Spune! Cine se prezintă acolo cu bicicleta în mână?...

Se opriseră în şosea.

— Nu ţipa, Tito, te implor, îl rugă Mely pe un ton plângăreţ. Să lăsăm asta acum, să lăsăm asta; o să ne gândim mai încolo, nu mă amărâţi şi mai tare!...

— Acuma trebuie să ne gândim, Mely. Cine îi spune, cine?

— Tito, linişteşte-te, interveni Daniel. Aşa o să fie şi mai rău; e inutil să ne enervăm degeaba.

— Dar îmi vine să înnebunesc, Daniel, numai la gândul că m-aş putea duce la mama ei...

— Trebuie, s-o facem, spuse răspicat Zacarías.

— Da, Zacarías, încuviinţă Tito, trebuie să-i spunem, ştiu. Dar cum? Cum să i-o spunem?

Începură din nou să meargă.

— Eu nu cred că există vreo metodă mai bună ca celelalte, răspunse Zacarías, pentru a comunica unei mame că fiica ei a murit. Toate sunt la fel de proaste.

— Mă gândesc cu groază! gemu Tito. Cu groază!

— Lasă… se auzi Mely. O să mergem toţi şi-o să vedem. Acuma nu vă mai gândiţi la asta, vă rog.

— Va trebui să mergem toţi, spuse Tito. Toţi, împreună. Eu altfel n-aş avea curajul.

— Dar care dintre noi ar avea? întrebă Daniel. Dacă ar trebui să mă duc eu singur, aş fugi, n-aş fi în stare să urc scările, aş lua-o la goană chiar de la uşă.

Miguel, Alicia, Paulina şi Sebastián îi aşteptau în apropierea cârciumii.

— Să scoată cineva lucrurile, zise Sebas, ca să le punem în ataşul motocicletei. Vă aşteptăm aici. Eu n-aş vrea să intru, dacă n-aveţi nimic împotrivă.

— Nu-i nimic, îi spuse Zacarías, ne ducem noi.

Paulina rămase afară cu Sebastián. Ceilalţi intrară. Miguel salută:

— Bună seara.

— Ei, ce-aţi făcut? întrebă Mauricio. Nu ştiţi ce rău ne pare, băieţi! Să vi se întâmple o nenorocire ca asta, şi tocmai acuma, la sfârşitul zilei!

Miguel îşi întoarse privirea spre el ca să spună ceva, dar nu ştiu ce anume. Se făcu o clipă linişte.

— Se-ntâmplă.

— Bine, faceţi-ne socoteala, dacă sunteţi amabil. Plecăm acuma.

— Imediat. Auziţi, dacă doriţi ceva…

— Vă mulţumim, zise Miguel. Ne ducem să ne luăm bicicletele.

— Staţi să aprind lumina.

Omul cu p.a. privea în pământ, iar alcarrenul în fundul paharului. Carmelo se uita pe rând la fiecare în timp ce se îndreptau spre culoar ca să ajungă în grădină. Cele două femei apărură în prag, când se întorceau cu bicicletele, şi spuse:

— Doamne, Doamne, proastă zi aţi avut astăzi! Ce păcat de-o fată aşa de tânără! Ce nenorocire, vai, vai! Nu ştiţi cât de rău ne pare!

Fernando luă cutiile de alimente pe care Mauricio le pusese pe tejghea. Miguel rămase ultimul, cu mâinile pe

ghidonul bicicletei, aşteptând nota lui Mauricio într-o linişte pe care nimeni n-o tulbura. În sfârşit plăti şi ieşi, în momentul în care Sebastián pornea motorul.

— Ne aşteptaţi la ieşirea din autostradă, la colţul străzii Cartagena! îi ţipă Miguel lui Sebastián, acoperind zgomotul motocicletei. Ne-am înţeles? vorbim acolo!

— De-acord!

Sebastián acceleră şi motocicleta se urni. Macario şi Carmelo ieşiseră în prag, să-i vadă cum pleacă. Alicia suspină:

— Cine mai are acuma puterea să pedaleze până la Madrid?

— Trebuie să mergem, oricum.

Motocicleta o luase deja înainte şi i se văzu fascicolul de lumină al farului rotindu-se la intrarea în şosea. Daniel urcă ultimul pe bicicletă şi întregul convoi se îndepărtă cu viteză în linişte. Macario şi Carmelo se întoarseră în local.

— Săracii!

— O iubeau, spuse Carmelo. Se vede că toată lumea ţinea la fata care s-a înecat. De cum au început să intre am observat că toţi aveau ochii plânşi. Şi au plâns zdravăn, nu numai ele, ci şi unii dintre băieţi. Iar când plânge un bărbat, s-a petrecut ceva grav, un lucru foarte amar îl roade pe dinăuntru. (Puse mâna cu degetele răsfirate şi şi-o apăsa pe burtă.)

— Nenorocirile astea la care nu te aştepţi îl dau gata până şi pe cel mai tare, spuse ciobanul; şi mai ales când se întâmplă într-o zi de sărbătoare, când n-ai nicio grijă, eşti vesel şi te gândeşti să te distrezi de minune, „trăsnet”, cum spun ei. Şi astfel ai senzaţia că te prăbuşeşti brusc din paradis în infern.

Alcarrenul zise:

— Asta li se întâmplă frecvent madrilenilor, din cauză că sunt înnebuniţi după distracţii. Fac mai multe accidente când se distrează decât când muncesc. Mai mulţi mor în zilele de sărbătoare decât în cele lucrătoare. Aşa e cu madrilenii.

— Asta-i şi părerea mea, aprobă ciobanul. Vor să

apuce cerul cu mâinile, atât de ahtiaţi sunt după plăceri, şi adeseori cad şi se zdrobesc. Fac impresia că sunt nebuni cu poftele şi neînfrânarea lor; lume disperată de viaţă, asta par, pe care n-o mai astâmpără nimic altceva decât desfrâul şi chefurile.

— Exact impresia asta o dau, încuviinţă alcarrenul.

TE adevărat că le cam place să iasă şi să se distreze, dar, hai, nici să nu exagerăm! Madridul are de toate.

— Madridul e ce are Spania mai bun, i-o reteză Carmelo cu un gest categoric.

— Ce-i mai bun, repetă Lucio rar, dar şi ce-i mai rău.

Macario îşi bău vinul din pahar.

— Bine, spuse după aceea; eu cred că am văzut tot ce se putea vedea pe ziua de azi. Cine mai merge?

— Toţi, vorbi ciobanul. Eu şi el sigur. (îl trase pe alcarren de mâneca cămăşii.)

— Aşteaptă o clipă, protestă alcarrenul. Ne aleargă cineva?

— Gata, acăsică am spus. Mâine mă scol în zori! Oile nu-mi pasc decât pe răcoare. Puţin numai dacă le scot mai târziu, nu se mai ating deloc de iarbă din cauza căldurii; şi aşa sunt destul de slăbănoage de felul lor. Eu mâine dimineaţă la cinci, ştii, ţâr-ţâr ceasul, cafeaua şi fuga, plec să dau şuturi în pietre. Ştii care e viaţa mea. Aşa că hai, Liodoro, dă-i bice şi nu mă încurca, că avem dreptul şi la somn.

— Bine, domnule, bine! Stai cel puţin să termin şi eu stropul ăsta de vin. Egoistule! Pentru că te scoli tu cu noaptea în cap, vrei să ne duci la culcare pe toţi. Acuma dă-mi drumul, că-mi rupi cămaşa, şi după aia cu ce mă mai acopăr?

După ce scăpă din strânsoare, se întoarse spre tejghea.

— Cât am de plată, Mauricio?

— Paisprezece păhărele. (Înmulţi în minte.) Patru pesete şi douăzeci, atât şi nimic mai mult.

Alcarrenul scoase o monedă de cinci pesete din buzunarul de la cingătoare.

— Pleacă şi mandea, zise Carmelo.

Plătiră toţi cei patru care urmau să plece.

— Noapte bună.

— Pe mâine, prieteni.

— La revedere, pe mâine.

Rămaseră doar Lucio şi omul cu pantofii albi.

— Şi, ai grijă, mănâncă în seara asta, omule, mănâncă, îl sfătui Macario pe acesta din urmă.

— O să vedem, zâmbi sec omul cu pantofii albi. Salut.

Ieşiră toţi patru. Urmă un lung moment de linişte. Omul cu p.a. Îşi privea căputele, săltându-se pe vârful picioarelor. Mauricio stătea cu coatele proptite pe tejghea, sprijinindu-şi în palme capul ce părea o nucă uriaşă. Avea privirea fixată într-un punct mort. Lucio ridică ochii spre tavanul care atârna la mijloc ca o burtă imensă. Printr-o crăpătură i se vedea plasa de trestie de sub tencuială. Tocurile de la geamuri erau vopsite într-un gri de plumb. Picioarele meselor păreau subţiri pentru atâta marmură. Rafturile stăteau să cadă peste Mauricio supraîncărcate de sticle. Înăuntru intraseră fluturi mici, negri, care se roteau în jurul becului. Dincolo de uşă, în lumina lunii, se profila turnul dărăpănat al fabricii părăsite de la San Fernando, aflată în ruine. Afişele nu lăsau să li se vadă desenele pentru că hârtia lor ondulată reflecta lumina. În cadrul gol al uşii se puteau observa zidurile groase care apăsau pragul.

— Şi cu Ocaña ăsta, ce e? Vine să te vadă în fiecare vară?

— Da, răspunse Mauricio. De ce mă întrebi?

— Mi-am adus aminte. Deci ţine la tine?

— Probabil, interveni omul cu p.a., de vreme ce vine cu sfinţenie să-l vadă. Şi-ar pierde el tam-nisam o duminică, cu tot familionul ăsta pe cap?

— E un tip cumsecade, spuse Mauricio, foarte cumsecade.

— Ajunge să-l auzi vorbind. După vorbă se cunoaşte omul.

— O fi bun, în ciuda numelui, zise Lucio zâmbind.

Numele nu-mi place.

— Care nume?

— Păi Ocaña[31], care altul? Vouă nu vă spune nimic, mie da.

Mauricio zâmbi ridicând bărbia.

— Ah, da.

Tăcură şi după puţin timp Lucio vorbi din nou:

— Ne-a povestit Justina ce prietenie la cataramă aţi legat acolo, la Spitalul Provincial.

— Ne făceam viaţa mai suportabilă, casă putem uita durerile.

— Foarte mari n-au fost probabil durerile…

Tăcură din nou.

— Dumneata nu cinezi, Mauricio?

— Acuşi.

— Nu sta aici din cauza noastră. Eu plec imediat.

— Nu, stai liniştit; nu e din cauza voastră. De voi n-am de ce să mă ascund. Adevărul este că n-am poftă încă.

— Păi când te scoli la ora la care vrei nu te grăbeşti niciodată să te culci.

— Ştiu eu de ce nu se grăbeşte, interveni Lucio. A simţit după miros, cum am simţit şi eu, că în seara asta are fasole la masă, şi nu-l atrage deloc mâncarea. Zi că nu-i aşa, Mauricio.

— Aşa o fi. Nu mă dau şi nu m-am dat niciodată în vânt după fasole.

— Păi fasolea e mâncare de bază în multe case. Eşti cam mofturos.

— Acuma, vara, e o mâncare cam grea… spuse omul cu p.a.

Scoase un icnet de greaţă.

— Ce ai? se alarmă Mauricio.

Omul cu p.a. respira greu; spuse:

— Numai când îmi aduc aminte de… mâncare. Mi-a venit în minte fasolea… Vedeţi? Ce pacoste! V-am spus eu!

Lucio şi Mauricio se uitau la faţa lui; era palid.

---

31 Aluzie la localitatea cu acelaşi nume de lângă Toledo, în care există o importantă închisoare.

— Scuză-mă, zise Lucio, nu ştiam că dacă vorbim de asta o să ţi se facă rău.

Omul cu p.a. Îşi ţinea mâinile în jurul gâtului şi respira adânc. Icni din nou, mai tare, astupându-şi gura cu mâna. Ieşi în grabă afară, în drum. Mauricio se duse după el. Urmă o tuse violentă. Apoi se întoarse, ştergându-şi gura cu o batistă călcată, nedespăturită. Lucio îl întrebă:

— Ai vărsat?

Omul cu p.a. dădu afirmativ din cap.

— Înseamnă că ai aruncat tot răul afară din tine.

— Bea un pahar cu apă, îl îndemnă Mauricio, trecând la loc după tejghea.

— Poftim ce spectacol a trebuit să vă ofer acuma, la sfârşit, spuse omul cu p.a. Ce ruşine! urmă zâmbind jenat. Nu poate omul să mă scoată nicăieri.

Bău o înghiţitură de apă din paharul pe care i-l umpluse Mauricio.

— Asta-i bună! Ce prostie! Ce vină ai tu dacă te impresionează accidentele?

— Acuma ţi-e mai bine?

— Da, Lucio, mulţumesc. Vă rog să mă scuzaţi.

— Hai, lasă, zise Mauricio. Parcă poate cineva să se stăpânească în situaţii din astea! Nu-ţi mai face atâtea probleme, te rog.

— Dar e groaznic! E ridicol să păţesc aşa ceva. (Făcu o pauză nehotărâtă.) Bine, domni lor, având în vedere bravura de adineaori, mă retrag. Nu vă mai deranjez.

Mauricio se impacientă:

— Ia uite la el! Ai văzut pentru ce prostie vrea să plece? Hai, stai acolo şi nu te purta ca o fată mare! Niciodată să nu-ţi treacă prin cap să pleci pentru aşa ceva!

— Nu, de fapt e şi târziu, spuse omul cu p.a. Cred că e deja douăsprezece şi jumătate. (Lovi peste ceasul de la mână fără să se uite la el.) E o bucăţică bună de mers până la Costada, şi luna dispare acuşi; nu vedeţi că e lună plină? Poate ajung totuşi acasă înainte să apună, altfel îmi rup gâtul pe coclaurii ăştia.

— Bine, cum vrei, încuviinţă Mauricio. Dacă-i vorba

de asta, n-avem încotro. Important este să nu păţeşti ceva rău, asta nu.

— Cât îţi datorez?

— Şase patruzeci, în total.

Omul cu p.a. scoase un portofel mic din buzunarul de la spatele pantalonilor şi îi întinse şapte pesete lui Mauricio, spunând:

— Aşaaa… uite; şi dacă nu vă deranjează, vă rog pe amândoi să nu discutaţi cu nimeni chestia asta tâmpită de adineaori. Mi-e jenă să se afle, da?

— Uite, replică Mauricio, mă ofensezi cu vorbele astea. Mă miră că poate să-ţi treacă prin cap aşa ceva. Înseamnă că nu-ţi cunoşti prietenii. Asta în primul rând. Iar în al doilea rând, că nu ştii obiceiul din localul meu, că aici nu se vorbeşte niciodată nimic în spatele oamenilor. La naiba! aici ai nimerit-o rău. (îi dădu restul.) Şaizeci.

— Scuză-mă, Mauricio; încă o dată te rog să mă ierţi, spuse omul cu p.a. luând cele şase monede. În seara asta toate îmi ies pe dos. Să vedem, poate că dacă dorm bine, mâine o să-mi meargă altfel. (îşi puse portofelul la loc.) Deci până mâine, în pat.

— La revedere, dragă, zise Mauricio. Te-am iertat deja. Şi-ţi urez să ai parte de lună până acasă.

— Pe mâine, îşi luă rămas-bun Lucio.

Omul cu pantofii albi se opri un moment în prag pentru a aprecia poziţia lunii. Întoarse apoi privirea înăuntru şi îi dădu dreptate lui Mauricio, cu un zâmbet grav:

— Da, o să ţină până acasă. Atunci rămâne aşa.

Ridică braţul să salute şi plecă.

— Ce tip! comentă Lucio de cum celălalt ieşi. Mi-e simpatic, îţi jur.

— Da, e o persoană minunată, aprobă Mauricio încet. Ai văzut ce nenorocit s-a simţit c-a vărsat? M-a şi amuzat.

— A fost lovit în amorul propriu, fu de părere Lucio. Sau, cine ştie? Poate i se pare o lipsă gravă de educaţie. Ceva este.

— Eu am mai cunoscut şi alţii ca el. Se îmbolnăvesc

de cum fac ceva nepermis. Şi deşi n-au nicio vină, suferă la fel de mult.

— Ştiu. Sunt persoane cu o constituţie mai delicată, la care totul se localizează brusc într-un organ oarecare al corpului; fie în ficat, fie în stomac sau în alt organ intern.

Fură surprinşi brusc de intrarea Justinei.

— Tată, n-ai de gând să mănânci în seara asta? S-a răcit totul. Şi n-a mai rămas aproape deloc jeratic ca să putem pune din nou la încălzit.

— O să mănânc, nu-ţi face griji.

— Păi eu şi mama ne culcăm imediat, aşa că te descurci singur.

Se întoarse brusc spre Lucio şi continuă:

— Iar dumneata ce mai faci aici, nu pleci? (Luă un aer sever, în glumă.)

— Am aşteptat să vii tu, frumoaso, ca să mă dai afară.

— Bine! ziceam că ajunge! (Mişcă braţul în semn de exces.) Că e deja destul timp de când eşti aici!

— Şi ce, mă arunci în stradă?

— Eu, Doamne fereşte! Asta-i treaba lui tata, în cazul în care iniţiativa nu pleacă de la dumneata, aşa cum ar trebui.

— Tu porunceşti aici mai degrabă decât tatăl tău. Cel puţin mie.

— Da, văd că pe tata ai pus stăpânire complet. Nu-l laşi nici să mănânce, nici să închidă localul, nici să se ducă la culcare, nici nimic. Stă aici tot timpul şi te soarbe din ochi. Păi crezi că toţi oamenii sunt ca dumneata, trăiesc cu aer ca fachirii din India?

— Asta-i calomnie, Justinita, spuse Lucio râzând. Mănânc la fel ca ceilalţi oameni, numai c-o fac în felul meu.

— De-aia ai ajuns aproape ca o sperietoare! Şi mie să nu-mi spui Justinita că am de două ori mai multe kilograme ca dumneata. (Schimbă tonul:) Bine, vă las; faceţi ce vreţi. Eu mă duc să mă culc. Pe mâine, tată.

— La revedere, Justi, fata tatii, somn uşor.

— Şi mie?

— Dumitale? zâmbi Justina privindu-l de sus pe Lucio care era aşezat pe scaun. Nu-ţi spun nici noapte bună. Nu meriţi nici măcar atâta.

Intră în culoar.

Lucio se ridică şi începu să se întindă.

— Mi se pare, băiete, că am s-o ascult pe fiică-ta. Plec. Mâine am treabă.

— Tu?

— Ce te miră aşa?

— Păi cred şi eu că mă miră.

— Aş fi vrut să-ţi spun în momentul în care ar fi fost ceva sigur, dar pentru că a venit vorba, hai să-ţi zic. E o prostie, să nu-ţi închipui altceva, un amărât de serviciu de care am aflat din întâmplare zilele trecute.

— Spune odată ce e.

— Păi e vorba pur şi simplu să frământ aluat de sărbători pentru trei sau patru sătuleţe de primprejur şi să fac gogoşi, turte şi alte minuni de astea, înţelegi? El e un plăcintar care merge din sat în sat la sărbători, şi pe mine m-ar lua ca ajutor. Cu totul, vreo lună şi jumătate. Câte cinci zile sau o săptămână, cât putem sta în fiecare sat. Mâine mă duc să vorbesc cu omul, şi dacă-mi convine, mă apuc de treabă. Ce părere ai?

— Foarte bine. Dacă individul câştigă bine, e o trebuşoară interesantă.

— E o afacere măruntă, bineînţeles, la scară mică, iar din punct de vedere al banilor nu mă aştept la cine ştie ce. Măcar să iasă acolo pentru micile vicii, nu crezi? Singura mea teamă e vârsta, ştii? Pe urmă, tipul nici nu m-a văzut şi încă nu i s-a spus câţi ani am. Discuţia s-a purtat prin alţii. Ăsta-i lucrul de care mă tem, poate tipul mă refuză zicându-şi că unul tânăr dă randament mai mare.

— Nu cred asta. Meseria contează. Ce are a face aici vârsta? Cu cât e cineva mai bătrân, cu atât ai garanţia că are mai multă experienţă.

— Să vedem dacă e aşa cum spui tu. Mi-ar plăcea să fie aşa. Nici nu mai ştiu câţi ani au trecut de când n-am mai băgat mâinile astea în făină şi în drojdie. Şi cu asta,

am plecat glonţ, (îşi sprijini mâinile ca să se ridice.) Cred că e deja foarte târziu şi trebuie să mănânci şi tu.

Se ridică.

— Unu fără zece, spuse Mauricio.

Lucio se întinse; trase de pantalonii boţiţi ce i se lipiseră de piele; ridică de câteva ori genunchii, când pe unul, când pe celălalt, ca să-şi dezmorţească picioarele.

— Mult noroc acolo. Să-mi zici cum a fost.

— Bine, pe mâine.

— Bineînţeles. O să vedem dacă nu se duce totul de râpă. Noroc.

Lucio ieşi în drum şi urină interminabil sub lumina lunii care se pregătea să apună după dealurile Costadei. Auzi cum în spatele lui se închidea uşa de la intrare, şi când porni din nou, dreptunghiul de lumină care ieşea din cârciumă şi dispăruse. Şoseaua îl purta printre două livezi de măslini până chiar la gardurile din San Fernando. Zgomotul apei care cădea la stăvilar, acolo, jos, la râu, încetă brusc să se mai audă, oprit de zidurile primelor case. Erau căsuţe foarte noi, din cărămidă netencuită, marea majoritate încă nelocuite.

*

„... Intră din nou în terenul terţiar şi primeşte din stânga râul Henares, în localitatea Mejorada del Campo. La Vaciamadrid culege apele râului Manzanares prin malul din dreapta, puţin mai jos de podul de la Arganda, iar în Titulcia râul Tajuña, prin stânga. Trimite apă din debitul său în marele canal de irigaţie numit Real del Jarama, iar apoi, ajuns în luncile Aranjuezului, îşi oferă apele râului Tajo care i le poartă spre apus, prin Portugalia, până în Oceanul Atlantic”.

Madrid, 10 octombrie 1954
şi *Madrid, 20 martie 1955*